

**AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
I SPORTU IM. JĘDRZEJA ŚNIADECKIEGO W GDAŃSKU**

Aleksandra Sajek

**Sport parkour w postmodernistycznej preferencji
ekstremalnej ekspresji ruchowej w terenie zurbanizowanym**

Praca doktorska

promotor:

dr hab. Piotr Godlewski, prof. AWFIS

Gdańsk 2024

Spis treści

Wstęp	5
1. Stan badań i analiza literatury – bibliometria	18
1.1. Analiza literatury parkour ze względu na problemy badawcze	18
1.1.1. Społeczne aspekty parkouru na podstawie analizowanej literatury	22
1.1.2. Aspekt aktywności fizycznej w parkourze	25
1.1.3. Parkour w kontekście globalnym	28
1.2. Analiza wybranej literatury w aspekcie metod i narzędzi badawczych	29
1.2.1. Metody w badaniach parkouru wyodrębnione z literatury	30
1.2.2. Narzędzia badawcze wyodrębnione w badaniach parkouru	31
2. Dywergencja sportu i sport postmodernistyczny	36
2.1. Geneza postmodernizmu	36
2.2. Ciało jako podmiot i przedmiot konsumpcji w ponowoczesnym społeczeństwie	45
2.3. Sport postmodernistyczny	47
2.4. Sporty trendowe w postmodernistycznej konotacji	49
3. Charakterystyka parkouru	61
3.1. Geneza parkouru	61
3.2. Fundament parkouru	63
3.3. Filozofia i system wartości parkouru	68
3.4. Demografia	74
3.4.1. Płeć	74
3.4.2. Męskość	77
3.4.3. Pochodzenie społeczne, zawód, miejsce zamieszkania	81

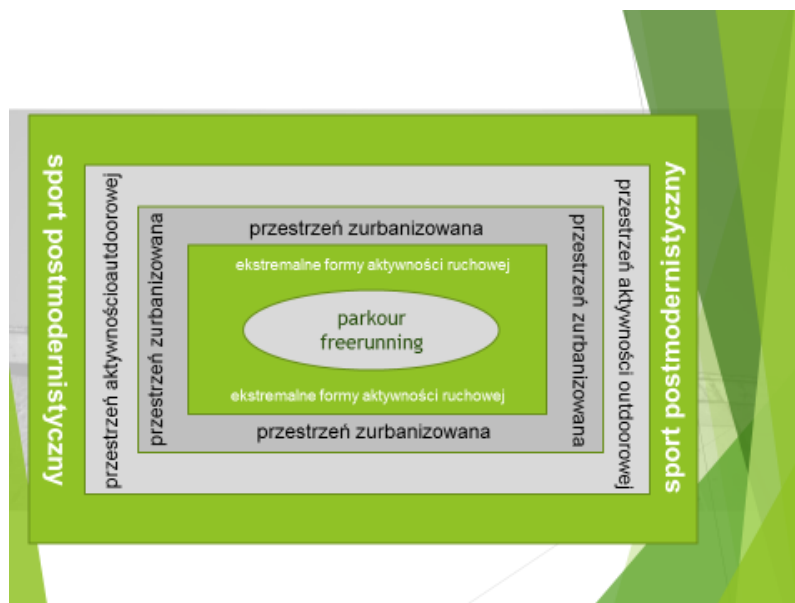
3.5. Społeczność i subkultura parkouru	82
3.5.1. Cechy środowiska i styl życia	82
3.5.2. Subkultura oporu	84
3.5.3. Asocjacje, konfidencjonalność	87
3.5.4. Multimedialna społeczność	92
3.5.5. Przekształcenia i reappropriacje	93
3.6. Przestrzeń, miasto, ekspresja ruchu w parkourze	96
3.6.1. Postmodernistyczny parkour versus eklektyzm miasta	100
3.6.2. Okrywanie przestrzeni, „nie miejsca”, zakazane krajobrazy	102
3.6.3. Parkour – zabawa w terenie zurbanizowanym	103
3.6.4. Spektakularność, afirmacja ciała, sztuka ekspresji ruchu	105
3.6.5. Kodeks i prawa traceurów w mieście	110
4. Badanie – sondaż diagnostyczny	116
4.1. Metodologia badań	116
4.1.1. Dobór próby badawczej, teren i przebieg badań	116
4.1.2. Metoda i narzędzie badawcze – sondaż diagnostyczny	117
4.2. Opracowanie materiału badawczego i rezultaty badań	119
4.2.1. Wyniki badań i analiza statystyczna	119
4.2.2. Weryfikacja hipotez badawczych	159
Zakończenie	201
Bibliografia	213
 Streszczenie pracy w języku polskim	242
Streszczenie pracy w języku angielskim	245
Streszczenie pracy w języku francuskim	247
Spis tabel	250
Spis rycin	253
Aneks	256

Wstęp

Wpływ postmodernizmu na współczesną populację przejawia się również w wyborze sportów, aktywności ruchowej, a także specyficznych form ekspresji ruchowej. Nowoczesne postmodernistyczne sporty, w tym lifestylowe i ekstremalne sporty miejskie, postrzegane są jako kontestacja sportu tradycyjnego, który jest puścizną XIX-wiecznej anglosaskiej koncepcji sportu. Młodzi ludzie coraz częściej uchylają się od sportu archaicznego, wybierają sport wolności, nieobligatoryjne formy bardziej zindywidualizowane i realizowane poza współzawodnictwem.

Nowe formy skupione są na rozwoju jednostki, jej sprawności fizycznej, ale również na poznawaniu samego siebie i pokonywaniu własnych ograniczeń. Tak rozumiany sport jest jednocześnie filozofią życia i stylem życia. Od pierwszej dekady XXI w. obserwuje się pojawianie nowych trendów w aktywności fizycznej wśród młodzieży, które szybko dzięki mediom społecznościowym osiągają zasięg globalny.

Nowe formy ekspresji ruchowej pojawiają się w subkulturach będących wyjściem z przestarzałych, zniewalających jednostkę norm kulturowych i schematyzmu. Ciągły rozwój różnorodności form sportu postmodernistycznego skupionego na jednostce jest wyrazem pluralizmu, antyhierarchizmu oraz zwróceniem uwagi na to, co peryferyjne i zmarginalizowane. Środowiskiem właściwym do rozwoju sportu postmodernistycznego staje się przestrzeń naturalna dla współczesnego człowieka, przestrzeń miejska będąca częścią przestrzeni outdoorowej, z którą jednostka uprawiająca sport jest wielopłaszczyznowo związana. Wiele nowoczesnych postmodernistycznych sportów jest efemerydami, inne rozwijają się, pozostając w subkulturach młodzieżowych. Z tego powodu naukowa analiza tych trendów jest często utrudniona. Naukowcy starają się jednak nadażyć za dynamiką rozwoju światów ruchu, będąc nadal jeszcze o krok przed rezultatami badań (ryc. 1).

Ryc. 1. Parkour i freerunning w przestrzeni sportu

Źródło: opracowanie własne.

Parkour jako jeden z najszybciej rozwijających się nieformalnych sportów na świecie¹, jest przykładem zmieniających się trendów uczestnictwa w aktywności fizycznej. To, co początkowo było niszowym, ludycznym, miejskim sportem akcji małej grupy mężczyzn na spauperyzowanych przedmieściach Paryża, stało się w krótkim czasie zjawiskiem globalnym. W kontekście genezy parkouru jest formą aktywności fizycznej, która wywodzi się z metody naturalnej Gustawa Héberta, i która przejęła jako dewizę: *Être fort pour être utile* (być silnym, aby być użytecznym). Idea parkouru zawiera się również w dwóch hasłach będących focalizacją ideowych wartości: *Faire, faire bien, faire vite et bien* (działać, działać dobrze, działać szybko i dobrze) oraz *Être et durer* (być i trwać). Praktykujący parkour są również postmodernistycznymi wyrazicielami kontestacji tradycyjnej rywalizacji w sporcie, wyznając dewizę *être les derniers* (bądź i ostatni). Główna oficjalna definicja wielu federacji jest definicją sportową, jednak duża część społeczności parkour ma alternatywne definicje oparte na podstawach filozoficznych lub artystycznych². Sportyzacja parkouru przesądza o definicji na

¹ D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 89, <https://doi.org/10.1080/19406940.2017.1289235> (data dostępu: 15.03.2023).

² *Parkour UK. What is parkour?*, 2012, <http://parkour.uk/what-we-do/what-is-parkour/> (data dostępu: 12.11.2023); B. Wheaton, *The Cultural Politics of Lifestyle Sports*, Routledge, London 2013; J.L. Kidder, *Parkour, Masculinity, and the City*, „Sociology of Sport Journal” 2013, nr 30, s. 1-23, <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=9d2d29440ff0a16dac6f76d6190a7767303dfd2e> (data dostępu: 6.04.2023); N. Bavinon, *From obstacle to opportunity: Parkour, leisure, and the reinterpretation of constraints*, „Annals of Leisure Research” 2007, t. 10, nr 3-4, s. 391-412, https://www.researchgate.net/publication/241711830_From_

rzecz sportu. Jednak taka definicja nie mieści istotnych komponentów, takich jak filozofia, artyzm, czy sztuka i nie definiuje właściwie parkouru jako całości³. Stąd też wielu entuzjastów parkouru odrzuca termin sport rzecz sztuki⁴ lub formy ruchu⁵. Natomiast bardziej precyzyjna definicja może zawierać się w terminie ekstremalna ekspresja ruchu.

Pomimo rozwoju parkouru, jeszcze na początku pierwszej dekady XXI w. badania dotyczące tej aktywności ruchowej prowadzili nieliczni badacze: Atkinson, Bavinton, Gilchrist i Wheaton, Saville. W ciągu ostatniej dekady zainteresowanie badaczy parkourem istotnie wzrosło. Obecnie dysponujemy już dużą liczbą opracowań, w tym setkami artykułów w czasopismach naukowych, wieloma pracami dyplomowymi i rozdziałami w książkach. Badacze eksplorowali parkour w obszarach edukacyjnych, psychologicznych, geograficznych, medycznych, technologicznych, fizjologicznych, politologicznych, etnograficznych czy socjologicznych. Dokładna analiza bibliometryczna przeprowadzana została w rozdziale 1.

Badania nad parkourem posiadają istotne walory poznawcze i mogą mieć także znaczenie pragmatyczne. Parkour powinien być analizowany i stać się cennym źródłem wiedzy przede wszystkim dla tych, którzy zajmują się teorią sportu, socjologią, antropologią kulturową sportu i politologią. Rezultaty badań mogą wyjaśnić, w jaki sposób, w pierwszych dziesięcioleciach XXI w., młodzi ludzie preferujący aktywny styl życia, nadają sens swoim działaniom w warunkach postępującej globalizacji świata epatującego coraz bardziej zaawansowanymi technologiami mediów cyfrowych.

Praca dotyczy sportu parkour w postmodernistycznej preferencji ekstremalnej ekspresji ruchowej w terenie zurbanizowanym. W tytule występują trzy istotne terminy, które należałoby zdefiniować: parkour, postmodernizm i ekstremalna ekspresja ruchu. Parkour definiuje się najczęściej jako sztukę efektywnego poruszania się, posiadającą utylitarny charakter i związek z pragmatyką technik wywodzących się z przygotowania militarnego i sytuacji kryzysowych⁶. Parkour jako jeden z wielu inkubujących się postmodernistycznych sportów akcji jest

Obstacle_to_Opportunity_Parkour_leisure_and_the_reinterpretation_of_constraints (data dostępu: 5.10.2023); *Parkour NZ. What is parkour?*, 2018, <http://nzparkour.co.nz/#1516679135465-c6e73342-a714> (data dostępu 12.11.2023).

³ *Parkour UK. What is parkour?*

⁴ P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle sport, public policy and youth engagement: examining the emergence of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2011, nr 3, s. 109-131, https://www.researchgate.net/publication/233057562_Lifestyle_sport_public_policy_and_youth_engagement_Examining_the_emergence_of_parkour (data dostępu: 13.11.2023); J. Angel, *Ciné Parkour: A cinematic and theoretical contribution to the understanding of the practice of parkour*, Doctor of Philosophy, Brunel University 2011, <http://bura.brunel.ac.uk/handle/2438/6119> (data dostępu: 30.04.2023); B. Wheaton, *op. cit.*

⁵ B. Wheaton, *op. cit.*; J.L. Kidder, *op. cit.*; N. Bavinton, *op. cit.*

⁶ J. Witfeld, I.E. Gerling, A. Pach, *The ultimate parkour & freerunning book: Discover your possibilities*, Meyer & Meyer Sport, Maidenhead 2011.

przykładem przemian mentalnościowych współczesnego pokolenia i preferencji aktywnego uczestnictwa w aktywności ruchowej, w którym jak w soczewce uwidoczniają się zmiany we współczesnej cywilizacji aktywności ruchowej i sportu.

Termin postmodernizm zostanie szczegółowo omówiony w rozdziale drugim, natomiast postmodernistyczna preferencja odnosi się do przedkładania sportu nowoczesnego nad sport tradycyjny z przekonaniem o większych wartościach tego pierwszego. Ekspresja ruchu definiowana może być jako wykonywanie skomplikowanej czynności ruchowej, elementów ruchu w powiązaniu z czasem i przestrzenią, ze świadomym, szczególnym zaangażowaniem cech psychicznych.

Koordinacja ruchowa podczas czynności ruchowych w parkourze ma zasadnicze znaczenie. Skomplikowana czynność ruchowa musi być wykonana w szybkim tempie, ergonomicznie, a przede wszystkim precyzyjnie. Poziom koordynacji ruchowej warunkuje zastosowanie złożonych elementów ruchu w powiązaniu z czasem i przestrzenią, im trudniejsze przeszkody i konieczność szybkiego ich pokonania, tym koordynacja ruchowa traceura powinna być większa. Do ważnych elementów koordynacji należą szybka reakcja, umiejętność zachowania równowagi, rytmizacja i orientacja. W parkourze istotny jest jednak jeszcze jeden komponent poza zrębem ruchowym. Tym komponentem są akcesoria psychiczne i to one tworzą z parkourem czynność fizyczną o cechach artystycznej ekspresji ruchu.

Jej częścią jest kreacja ruchu jako akt tworzenia oryginalnego kompleksu następujących po sobie ruchów. Ekspresji ruchu towarzyszy przeżycie twórcze, prowadzące do powstania dzieła, wytworu estetycznego projektu użytkowego. Komponentami ekspresji ruchu jest impuls twórczy, intuicja, intencja autora oraz jego kreacja. Produktem jest niepowtarzalny akt ruchu posiadający znamiona sztuki lub produktu sztuki ruchu. W ekspresji ruchu ciało stanowi przestrzeń komunikatów emocjonalnych, na której mocno rysuje się stosunek do samego siebie, a także koduje informacje o otaczającym świecie. Ekspresja ruchu jest środkiem do wyrażenia własnej indywidualności, jej realizator i kreator często liczy się ze wzbudzaniem zainteresowania, a sama czynność jest źródłem emocji dla niego i odbiorcy. Ekstremalna ekspresja przejawia się w wyjątkowo trudnym, złożonym ruchu lub kompleksie ruchów, a także w istotnym stopniu ryzyka.

Niektóre badania identyfikują parkour jako „sztukę przemieszczania się”, a więc aktywność, w której traceur biegnie w celu dotarcia z punktu A do punktu B. W tej akcji poszukuje on płynności ruchu ciała, trzymając się jednak z dala od rywalizacji i szuka własnych kreacji między innymi współbiegącymi. W tej wizji parkour nie może być traktowany jako sport tradycyjny, albowiem w takim praktykowaniu parkouru nie znajdujemy komponentów

rywalizacji, a jedynie fizyczny trening dla oczekiwanego rezultatu. Nie jest istotny ranking najlepszych traceurów, a rywalizacja nie jest programową. Nie ma również stałych miejsc treningowych, gdyż praktyki odbywają się wszędzie tam, gdzie ćwiczący się spotkają. Carvalho i Pereira⁷ zastanawiają się, jak długo możliwe będzie egzystowanie parkouru jedynie jako praktyki ekspresji ruchowej ciała. Konkurencyjność materialna sportu jest duża, a rywalizacja to też cenione społecznie wartości, takie jak: spektakularność, zwycięstwo, prestiż, pieniądze, przewaga, władza. Pomimo że parkour inkubował się jako niekonkurencyjna aktywność, z czasem presja na dostosowanie się do dyktatu nowoczesnego sportu będzie rosła, a możliwość włączenia współzawodnictwa traceurów do programu igrzysk olimpijskich mogłaby stanowić istotną sytuację graniczną dla parkouru⁸.

Większość badań z zakresu nauk społecznych na temat parkouru wykorzystuje dane jakościowe⁹. Niektórzy skupili się na analizie dokumentów¹⁰ lub wywiadach¹¹. Wydaje się, że użyte metodologie socjologiczne, psychospołeczne, antropologiczne i politologiczne (patrz rozdział bibliometria) są wystarczające. Próby zachodnich badaczy analizowania zjawiska parkouru za pomocą metod etnograficznych z wykorzystaniem obserwacji uczestniczącej, pozwalają na bardziej dokładną i rzetelną analizę¹². Jednakże równie istotne są systematyczne badania nad pozyskaniem danych ilościowych, których nadal brakuje¹³.

⁷ R.G. Carvalho, A.L. Pereira, *Percursos alternativos – o Parkour enquanto fenómeno sub(cultural)*, „Revista Portuguesa de Ciências do Desporto” 2008, t. 8, nr 3, s. 427-440, https://rpd.fade.up.pt/_arquivo/artigos_soltos/vol.8_nr_3/2.01.pdf (data dostępu: 7.04.2023).

⁸ A.V. Fernandes, L.K. de S. Galvão, *Parkour e valores morais: ser forte para ser útil*, „Motrivivência” 2015, t. 5, nr 47, <https://periodicos.ufsc.br/index.php/motrivivencia/article/view/2175-8042.2016v28n47p226/31829>, (data dostępu: 20.09.2022).

⁹ D. Pagnon, G. Faity, G. Maldonado, Y. Daout, S. Grosprêtre, *What Makes Parkour Unique? A Narrative Review Across Miscellaneous Academic Fields*, 2022, s. 1030.

¹⁰ N. Bavinton, *op. cit.*; N. Guss, *Parkour and the multitude: Politics of a dangerous art*, „French Cultural Studies” 2011, t. 22, nr 1, s. 73-85, https://www.researchgate.net/publication/241647748_Parkour_and_the_Multitude_Politics_of_a_Dangerous_Art (data dostępu: 24.07.2023).

¹¹ J. Angel, *Ciné Parkour: A cinematic and theoretical contribution...*; N. Bavinton, *op. cit.*; J.L. Clegg, T.M. Butryn, *An existential phenomenological examination of parkour and freerunning*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2012, nr 4, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/2159676X.2012.693527> (data dostępu: 11.09.2023).

¹² M.F. Atkinson, *Parkour, Anarcho-Environmentalism, and Poiesis*, „Journal of Sport and Social Issues” 2009, t. 33, nr 2, https://www.researchgate.net/publication/249676056_Parkour_Anarcho-Environmentalism_and_Poiesis (data dostępu: 12.07.2023); C. Gibout, F. Lebreton, *Cultures juveniles et loisirs sportifs de rue: une approche par l'espace public*, „Agora débats/jeunesses” 2014, nr 68, s. 71-84, https://www.researchgate.net/publication/259263876_Cultures_juveniles_et_loisirs_sportifs_de_rue_une_approche_par_l'espace_public (data dostępu: 12.03.2022); J.L. Kidder, *Parkour: adventure, risk, and safety in the urban environment*, „Qualitative Sociology” 2013, nr 36, s. 231-250; M.D. Lamb, *Misuse of the monument: The art of parkour and the discursive limits of a disciplinary architecture*, „Journal of Urban Cultural Studies” 2014, t. 1, nr 1, s. 107-126, https://www.researchgate.net/publication/263727087_Misuse_of_The_Monument_The_art_of_parkour_and_the_discursive_limits_of_a_disciplinary_architecture, s. 107-126 (data dostępu: 11.03.2022); C. Prévitali, B. Coignet, G.V. Marchiset, *Le parkour: approche ethnographique de communautés juveniles de loisirs dans la ville*, „Agora, débats/jeunesses” 2014, nr 68, s. 85-97, https://www.researchgate.net/publication/287363321_Le_parkour_approche_ethnographique_de_communautes_juveniles_de_loisirs_dans_la_ville (data dostępu: 5.07.2022).

¹³ D. Pagnon, G. Faity, G. Maldonado, Y. Daout, S. Grosprêtre, *op. cit.*

Zakres chronologiczny pracy w narracji retrospektywnej obejmuje głównie pierwsze dziesięciolecie XXI w., z fragmentami opisu sięgającymi pierwszych lat 80. XX w. W części eksperymentalnej wyraźnie zaznaczoną cezurą są lata 2023-2024. Zakres terytorialny ma charakter globalny i wyznacza go literatura, a głównie zasięg ankiety. W zakresie tematycznym uwzględniono parkour, bez wyodrębnienia freerunningu oraz zawarte w tytule pracy konotacje parkouru z postmodernizmem i ekstremalną ekspresją ruchu.

Terminologię użytą w pracy podzielić można na: 1. Terminologię sportu: kultura sportowa, sport powszechny, sport rekreacyjny, sport tradycyjny, sport klasyczny, sport głównego nurtu, sport wyczynowego, sport młodzieżowy, sporty alternatywne, sport nieformalny, sport outdoorowy, sport miejski, sport uliczny, sport standaryzowany, sportu konwencjonalny, sport niestandardowy, sport instytucjonalizowany, sport akcji, sport zabawy, sport gry, sport lifestyle (sportowy styl życia), fashion sport hipermęskości, sport ryzyka, sport wysokiego ryzyka, sport ekstremalny oraz sport krawędziowy. Użycie wymienionych terminów uzależnione było od kontekstu opisywanego zjawiska; 2. Terminologię parkour: parkour, freerunning, flow, traceur (traser), traceuse (traserka), adept, praktyka – wyjaśnienie terminów w dalszej części pracy; 3. Terminologię czynności ruchowych i ruchu: sztuka ruchu, eksploracja ruchu, sztuka ekspresji ruchu, ekspresja fizycznego ruchu, ekspresja ruchu, sztuka kinetyczna, czynność ruchowa, technika ruchu, afirmacja ciała storytelling, sztuka przemieszczania, sztuką poruszania, sztuka miejskiej przygody, ekspresyjna artystyczna forma sztuki ruchu, L'art du déplacement (w skrócie ADD) – sztuka przemieszczania się lub sztuka ruchu.

Parkour to internacjonalizm pochodzący od słowa *parcours*, francuskiego słowa oznaczającego trasę lub drogę, zaczerpnięte z *parcours du combattant* – wojskowego toru przeszkód. Niewielkie różnice pomiędzy formami *parkour* i *freerunning* nie są związane z indywidualnymi postawami, motywacjami i strukturami wartości osób założycieli obu odmian. W mediach trudno jest dostrzec rozróżnienia między tymi formami. *Parkour* – *freerunning* charakteryzuje się nadal małą rozpoznawalnością.

Słowo *freerunning* zostało po raz pierwszy użyte w filmie dokumentalnym *Jump London* z 2003 r. (w reżyserii Mike'a Christie dla Channel 4). Dla Guillaume'a Pelletiera, menedżera Sébastiena Foucana, chodziło o znalezienie słowa, które przetłumaczyłoby *parkour* dla anglojęzycznej publiczności dokumentu. Został on następnie przejęty przez Foucana, który chciał rozwinąć bardziej ekspresyjną i kreatywną formę parkouru, ale także chciał

zdystansować się od Davida Belle'a z powodów osobistych¹⁴. Termin *freerunning* nie jest obecnie stosowny zamiennie z terminem parkour, ale odnosi się do hybrydowego bytu „parkour plus akrobatyka”¹⁵. Tak więc *freerunning* ma na celu estetykę, styl, kreatywność, akrobatykę, ewentualnie rywalizację, a także może być postrzegany jako kwestionowanie oryginalnej tradycyjnej praktyki parkour: Angel¹⁶, O'Loughlin¹⁷. Biorąc pod uwagę, że sam Foucan nie preferuje akrobatyki ani rywalizacji jasne jest, że różnica pojęć nie jest wynikiem „ideologicznej schizmy” między dwoma założycielami parkouru, ale raczej wynikiem serii reappropriacji¹⁸.

W parkourze mężczyznę uprawiającego parkour nazywa się *traceurem*, a kobieta określana jest jako *traceuse*, w spolszczonej nazwie to traser i traserka. Jednak powszechnie używa się terminu traceur dla obu płci. W prezentowanej pracy używany jest termin traceur w odniesieniu do uprawiających parkour zarówno do kobiet, jak i mężczyzn.

Parkour należy postrzegać jako całość biegu, a więc flow. Flow w parkour i freerun to płynne wykonywanie ewolucji w pokonywaniu różnych przeszkód bez zbędnego zatrzymywania się czy zwalniania. Najczęściej doskonalenie indywidualnego flow polega na trenowaniu techniki do momentu, gdy osiągnięta jest czynność odruchu bezwarunkowego, a dopiero później następuje dopracowywanie elementów takich jak: odpowiedni nabieg, dokładne ułożenie ciała podczas lotu czy amortyzacja.

Parkour jest postrzegany jako sztuka ruchu i filozofia wywodząca się z Francji. Nazywany jest również *l'art du déplacement*, czyli ‘sztuką przemieszczania się’. Jako sztuka ruchu jest zbiorem środków i metod służących do poprawy mobilności oraz poszerzenia ekspresji ruchu. Sztuka ruchu wiąże się też z wyrażaniem emocji. Można powiedzieć, że sam ruch w parkour to sztuka wyrażana poprzez estetykę, energię, temperament. Praktykujący traceurzy fascynują się swoim ciałem jako środkiem nie tylko realizacji ruchu pragmatycznego, ale także wyrazem możliwości jakie daje ciało połączone z właściwościami psychiki, a więc ekspresji, estetyki i artystycznego spełnienia. Parkour w sensie artystycznym jako ekspresja

¹⁴ D.J. Angel, *op. cit.*; L.G. Halsey, S.R.L. Coward, R.H. Crompton, S.K.S. Thorpe, *Practice makes perfect: Performance optimisation in 'arboreal' parkour athletes illuminates the evolutionary ecology of great ape anatomy*, „Journal of Human Evolution” 2017, nr 103, s. 45-52, https://www.researchgate.net/publication/313037248_Practice_makes_perfect_Performance_optimisation_in_'arboreal'_parkour_athletes_illuminates_the_evolutionary_ecology_of_great_ape_anatomy (data dostępu: 14.09.2022).

¹⁵ D. Puddle, B. Wheaton, H. Thorpe, *The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study*, „Sport in Society” 2018, t. 22, nr 29, s. 1-18, DOI:10.1080/17430437.2018.1441010 (data dostępu: 13.02.2022).

¹⁶ J. Angel, *op. cit.*

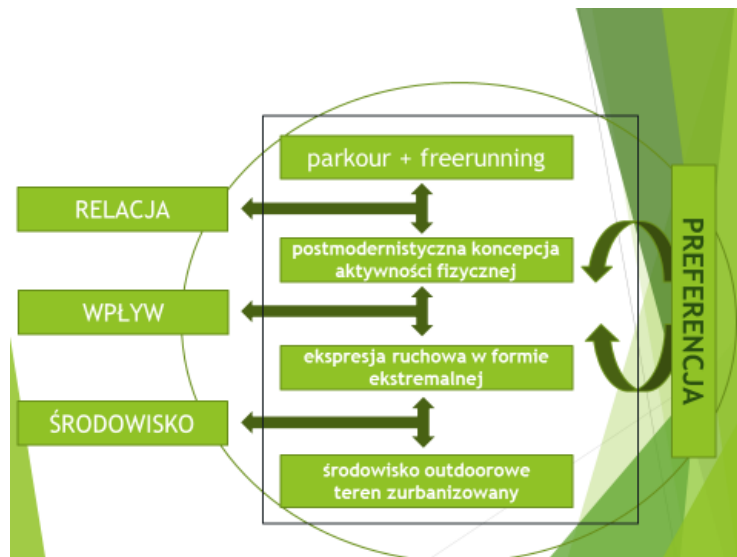
¹⁷ A. O'Loughlin, *A door for creativity – art and competition in parkour*, „Theatre, Dance and Performance Training” 2012, nr 3, s. 192-198, https://www.researchgate.net/publication/254368784_A_door_for_creativity_-_art_and_competition_in_parkour (data dostępu: 9.03.2022).

¹⁸ J. Angel, *op. cit.*

ruchu artystycznego, jest stosowany w ramach „teatru fizycznego”, co tworzy z parkouru pewnego rodzaju dyscyplinę artystyczną. Z pewnością parkour jest więc także praktyką artystyczną o cechach artystycznej ekspresji ruchu. Stąd też wielu badaczy parkouru unika terminu sport na rzecz „sztuki”. Chociaż parkour często jest definiowany jako sport akcji, posiada on cechy, które nadają się do włączenia do występów tanecznych¹⁹.

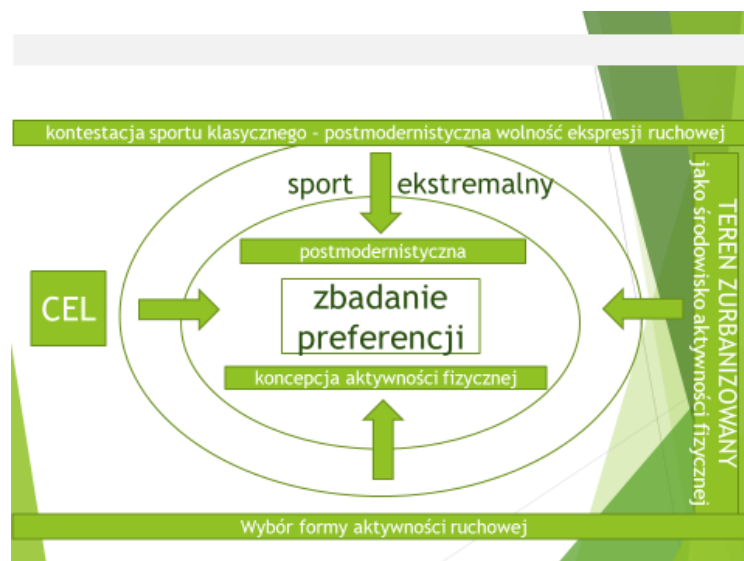
W celu pracy mieszczą się (ryc. 2, 3): 1. Cel poznawczy: wyjaśnienie przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta (ryc. 2); 2. Cel aplikacyjny: wyjaśnienie przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta może przyczynić się do projektowania miejskiej i regionalnej polityki rozwoju sportu i rekreacji w wielkich aglomeracjach miejskich. 3. Cel użyteczny: postęp w badaniach nad wyjaśnieniem przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta, może mieć istotne znaczenie praktyczne, zwłaszcza dla modernizacji zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego i tworzenia przyszłych planów urbanistycznych dużych aglomeracji, a także strategii szkolenia kadr oraz perspektyw rozwoju przemysłu sportowego.

¹⁹ A. O'Loughlin, *op. cit.*; J. Angel, *op. cit.*

Ryc. 2. Główny cel pracy

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 3. Cel badań i jego komponenty

Źródło: opracowanie własne.

W pracy postawiono pytania badawcze, na które starano się za pomocą metody naukowej odpowiedzieć. Pytania są kompatybilne z tematyką pracy, zawartym w niej problemie badawczym, a także z konstruowanymi i przedstawionymi w dalszej części pracy hipotezami badawczymi:

1. Czy większość traceurów praktykuje parkour poza strukturami organizacyjnymi?
2. Czy i jaki istnieje związek między wiekiem traceurów a wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru?
3. Czy i jaki istnieje związek między wykształceniem traceurów a wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru?
4. Czy i jaki istnieje związek między miejscem zamieszkania traceurów a wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru?
5. Czy dla większości traceurów współpraca jest ważniejsza niż rywalizacja?
6. Czy postrzeganie przez traceurów parkouru jako sportu związane jest z potrzebą rywalizacji w parkourze?
7. Czy większość praktykujących parkour deklaruje się jako członkowie subkultury?
8. Czy i jaki istnieje związek między wiekiem traceurów a ich przynależnością do subkultury?
9. Jaka część praktykujących parkour poszukuje w nim ekstremalnych doznań?
10. Jaka część traceurów wskazuje na autoteliczność jako motyw uczestnictwa w parkourze?
11. Czy większość trenujących parkour tworzy własne techniki biegu pokonywania przeszkód?
12. Czy większość traceurów uważa parkour za życiową pasję i styl życia?
13. Czy istnieje zależność między wiekiem a postrzeganiem parkouru jako życiowej pasji i stylu życia?
14. Czy i jaki istnieje związek między wiekiem a poziomem zaangażowania w parkour?
15. Czy i jaki istnieje związek między miejscem zamieszkania traceurów a poziomem zaangażowania w parkour?
16. Czy i jaki istnieje związek między uznawaniem parkouru za sport, formę rekreacji, sposób na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, inne, a jego postrzeganiem?
17. Jaka część praktykujących parkour preferuje środowisko zurbanizowane do ćwiczeń?
18. Jak forma organizacyjna praktykowania parkouru wpływa na preferencje traceura w kwestii środowiska ćwiczeń parkour?
19. W jaki sposób traceurzy najczęściej pozyskują i wymieniają się informacjami w zakresie technik pokonywania tras?
20. Czy dla większości traceurów utylitaryzm jest ważnym aspektem parkouru?

Dla procesu wyjaśniania problemu postawionego w tytule pracy skonstruowano dwadzieścia hipotez kompatybilnych z pytaniami badawczymi i celem pracy. Poniżej przedstawione zostały wytypowane hipotezy główne badawcze, które stanowią spodziewane odpowiedzi na postawione pytania, a które zostaną zweryfikowane za pomocą analizy statystycznej:

- H1. Większość traceurów praktykuje parkour poza strukturami organizacyjnymi;
- H2. Istnieje związek między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a wiekiem traceura;
- H3. Istnieje związek między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a wykształceniem traceura;
- H4. Istnieje związek między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a miejscem zamieszkania traceura;
- H5. Większość traceurów deklaruje, że w sporcie parkour współpraca jest dla nich ważniejsza niż rywalizacja;
- H6. Istnieje związek między uznawaniem parkouru za sport a poglądami traceurów na wartości współdziałania i rywalizacji w parkourze;
- H7. Ćwiczący parkour w większości czują się członkami subkultur;
- H8. Istnieje związek między poczuciem przynależności traceurów do subkultury a ich wiekiem;
- H9. Większość trenujących parkour poszukuje ekstremalnych doznań;
- H10. Większość traceurów wskazuje na autoteliczność jako motyw uczestnictwa w parkourze;
- H11. Większość trenujących parkour utrzymuje, że kreują własne techniki ruchu w biegu i pokonywaniu przeszkód;
- H12. Większość traceurów uważa parkour jako życiową pasję i styl życia;
- H13. Parkour jest postrzegany jako styl życia i życiowa pasja niezależnie od wieku;
- H14. Traceurzy deklarują swoje duże zaangażowanie w praktykę parkour niezależnie od wieku;
- H15. Istnieje związek między dużym zaangażowaniem w praktykowanie parkouru a miejscem zamieszkania;
- H16. Większość osób uznających parkour za sport deklaruje, że stanowi on ich pasję lub styl życia;
- H17. Większość traceurów uważa, że środowisko zurbanizowane jest dla nich naturalnym środowiskiem do ćwiczeń;

H18. Istnieje związek pomiędzy formą praktykowania parkouru a wyborem środowiska do ćwiczeń;

H19. Źródła internetowe są dla traceurów preferowanym sposobem pozyskiwania i wymiany informacji w zakresie technik pokonywania tras;

H20. Większość traceurów utrzymuje, że ważny jest dla nich utylitaryzm parkouru.

Praca ze względu na problem badawczy, a także cel pracy oraz przyjęte postępowanie badawcze należy do obszaru nauk o kulturze fizycznej. Analiza teoretyczna w części pierwszej pracy zawiera elementy z zakresu socjologii sportu, antropologii kulturowej sportu, a także politologii sportu. W pierwszej części pracy – opisowej – zastosowano następujące metody: bibliograficzną, komparatystyczną, analizę literatury, metodę opisową i metodę porównawczą. W części drugiej zastosowano metodę sondażu diagnostycznego. Praca zawiera wstęp ogólny i metodologiczny, cztery rozdziały, zakończenie, bibliografię i załączniki.

Pierwszy rozdział „Stan badań i analiza literatury – bibliometria” podzielony został na dwa podrozdziały. W pierwszym podrozdziale dokonano analizy literatury parkour ze względu na problemy badawcze, wyodrębniając: społeczne aspekty parkouru, aspekt aktywności fizycznej w parkourze i parkour w kontekście globalnym. W drugim podrozdziale dokonano analizy wybranej literatury w aspekcie metod i narzędzi badawczych z uwzględnieniem metod w badaniach parkouru wyodrębnionych z literatury i narzędzi badawczych wyodrębnionych w badaniach parkouru.

Rozdział drugi „Dywergencja sportu i sport postmodernistyczny” zawiera cztery podrozdziały: genezę postmodernizmu, ciało jako podmiot i przedmiot konsumpcji w ponowoczesnym społeczeństwie, sport postmodernistyczny, sporty trendowe w postmodernistycznej konotacji.

Rozdział trzeci „Charakterystyka parkouru” podzielony jest na sześć podrozdziałów: geneza parkouru, fundament parkouru, filozofia i system wartości parkouru i demografia, w którym wyodrębnione zostały: płeć, męskość, pochodzenie społeczne, zawód i miejsce zamieszkania, społeczność i subkultura parkouru, w którym wyodrębnione zostały zagadnienia związane z: cechami środowiska i stylem życia, subkulturą oporu, asocjacjami, konfidencjonalnością, multimedialną społecznością, przekształceniami i reappropriacjami.

Rozdział czwarty „Badanie – sondaż diagnostyczny” podzielony został na dwa podrozdziały. W pierwszym podrozdziale przedstawiona została metodologia badań z uwzględnieniem metody i narzędzi badawczych – sondaż diagnostyczny, a także wyników

badan i analizy statystycznej. W drugim podrozdziale dokonano opracowania materiału badawczego i rezultatów badan, a także zweryfikowano hipotezy badawcze.

W zakończeniu dokonano syntezy i podsumowania rezultatów badan.

Rozdział 1.

Stan badań i analiza literatury – bibliometria

Współczesne badania naukowe generują ogromną liczbę publikacji w tysiącach czasopism. Interdyscyplinarny charakter badań naukowych, a także znaczne rozproszenie wiedzy powodują, że nie jest możliwe zastosowanie autopsji w poszukiwaniu niezbędnej do opracowania problemu badawczego literatury, która jeszcze nie tak dawno miała pewną pragmatykę w badaniach gabinetowych. Współcześnie efektywna działalność badawcza w jakiegokolwiek dziedzinie, nawet w wąskich obszarach badawczych, nie jest możliwa bez wykorzystania nowoczesnych metod identyfikacji, oceny i syntezy wszystkich źródeł dotyczących danego problemu badawczego z wykorzystaniem baz bibliograficznych menedżerów bibliografii. Zatem tylko profesjonalny, systematyczny przegląd literatury może gwarantować skuteczne poszukiwania bibliometryczne i sprawdzić aktualny stan wiedzy. Podstawowym obowiązkiem każdego naukowca realizującego konkretny temat badawczy jest określenie stanu badań na podstawie literatury²⁰. Dlatego rozpoczęto eksplorację od bibliometrii i dokonała analizy piśmiennictwa. Metodyka opracowania materiałów do tematu „Sport parkour w postmodernistycznej preferencji ekstremalnej ekspresji ruchowej w terenie zurbanizowanym” przedstawiona została w dalszej części pracy.

1.1. Analiza literatury parkour ze względu na problemy badawcze

Parkour, dyscyplina fizyczna o korzeniach w metropolitarnych krajobrazach Francji, stała się obecnie globalnym fenomenem. Przez kombinację biegu, skoków i wspinaczki, praktyka ta zakwestionowała tradycyjne postrzeganie miejskiej przestrzeni i uwypukliła wiele istotnych problemów społecznych i kulturowych. Niniejsza analiza ma na celu zbadanie tego, jak w literaturze naukowej przedstawione są różne aspekty parkouru. Przez rozważenie wielu

²⁰ P. Godlewski, P. Ciszek, R. Mruczyk, D. Skalski, *The Dangers of Travel – Banditry on the Roads. The bibliometric study of the retrospective literature*, „Sustainability” 2022, t. 14, nr 24: 16944, s. 1-17, <https://doi.org/10.3390/su142416944>.

różnorodnych podejść i perspektyw, starano się uchwycić bogactwo i złożoność tego zjawiska. Do analizy literatury zastosowano metodologię analizy tematycznej, która pozwoliła na identyfikację kluczowych obszarów problemowych i trendów badawczych. Wyniki tej analizy mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia parkouru jako praktyki społecznej i kulturowej, jak również do identyfikacji potencjalnych obszarów na dalsze badania. Analiza pozwoliła na wyróżnienie dziewięciu kategorii, które reprezentują dominujące obszary problemowe widoczne w literaturze dotyczącej parkouru:

1. Techniczne i fizyczne aspekty parkouru: ta grupa skupia się na badaniu mechaniki ruchu i fizycznych wymagań parkouru. Rozważa specyfikę technik parkour, jak również ich wpływ na ciało praktykującego²¹. Zastosowanie różnych narzędzi analitycznych, od badania biomechaniki po teorie socjologiczne, pozwala na pełniejsze zrozumienie natury i zalet tej praktyki.

2. Socjokulturowe implikacje parkouru: ta grupa skupia się na analizie społecznego i kulturowego znaczenia parkouru. Publikacje te analizują wpływ parkouru na tożsamość, samorealizację oraz społeczne i kulturowe wartości²². Badania te wykazują, że parkour ma znaczenie wykraczające poza aspekt fizyczny, pełniąc kluczowe funkcje społeczne i kulturowe.

3. Kontekst miejski i przestrzenny parkouru: w tej grupie badacze zwracają uwagę na relację między parkourem a przestrzenią miejską²³. Zastosowanie koncepcji jak teoria

²¹ L. Ameel, S. Tani, *Parkour: Creating Loose Spaces?*, „Geografiska Annaler” Series B: *Human Geography* 2012, t. 94, nr 1, s. 17-30, <https://doi.org/10.1111/j.1468-0467.2012.00393.x>; C. Brunner, *Nice-looking obstacles: Parkour as urban practice of deterritorialization*, „AI & Society” 2011, t. 26, nr 2, s. 143-152, <https://doi.org/10.1007/s00146-010-0294-2>; J.L. Croft, J.E.A. Bertram, *Affordance Boundaries Are Defined by Dynamic Capabilities of Parkour Athletes in Dropping from Various Heights*, „Frontiers in Psychology” 2017, t. 8, nr 1571, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01571>; M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *The „Parkour Organisation”: Inhabitation of corporate spaces*, „Culture & Organization” 2008, t. 14, nr 1, s. 49-64, <https://doi.org/10.1080/14759550701659029>; N. de Martini Ugolotti, M. Silk, *Parkour, counter-conducts and the government of difference in post-industrial Turin*, „City” 2018, t. 22, nr 5/6, s. 763-781, <https://doi.org/10.1080/13604813.2018.1549849>.

²² R.F. Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *Managing alternative sports: New organisational spaces for the diffusion of Italian parkour*, „Modern Italy” 2015, t. 20, nr 3, s. 307-319, <https://doi.org/10.1017/S135329440001468X>; N. de Martini Ugolotti, E. Moyer, *‘If I climb a wall of ten meters’: Capoeira, parkour and the politics of public space among (post)migrant youth in Turin, Italy*, „Patterns of Prejudice” 2016, t. 50, nr 2, s. 188-206, <https://doi.org/10.1080/0031322X.2016.1164435>; K. Jonasson, J. Eriksson, *Sovereign Surfing in the Society of Control: The Parkour Chase in Casino Royale as a Staging of Social Change*, „Social Sciences” 2022 (2076-0760), t. 11, nr 8, s. 357-357, <https://doi.org/10.3390/socsci11080357>; D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 89-105, <https://doi.org/10.1080/19406940.2017.1289235>.

²³ J.L. Clegg, T.M. Butryn, *An existential phenomenological examination of parkour and freerunning*, *Qualitative „Research in Sport, Exercise and Health”* 2012, t. 4, nr 3, s. 320-340, <https://doi.org/10.1080/2159679X.2012.693527>; N. de Martini Ugolotti, *‘We are rolling and vaulting tonight’: Sport programmes, urban regeneration and the politics of parkour in Turin, Italy*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 25-40, <https://doi.org/10.1080/19406940.2016.1263234>; I. Islas, S. Varela, *Young parkour traceurs in Mexico City: A new way to meaning and identity in urban spaces*, „Semiotica” 2022, nr 248, s. 187-207, <https://doi.org/10.1515/sem-2022-0087>; J.L. Kidder, *Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and*

przestrzeni czy socjologia miasta pozwala na analizę dynamiki między parkourem a przestrzenią miejską, ujawniając, jak parkour jest związany z przekształcaniem i reinterpretacją przestrzeni miejskiej.

4. Wpływ parkouru na prawo i politykę publiczną: ta kategoria bada, jak parkour wpływa na prawa miejskie i jak jest regulowany przez prawo²⁴. Analizy te pokazują, jak parkour może stawiać wyzwania dla istniejących przepisów prawa i jak prawo może adaptować się do tych wyzwań.

5. Parkour w kontekście innych sportów stylu życia: ta grupa analizuje parkour w kontekście innych, podobnych praktyk, takich jak graffiti i skateboarding²⁵. Wskazują one na wzajemne powiązania i wpływy między tymi praktykami, jak również na ich wspólne cechy i różnice.

6. Kwestia tożsamości w kontekście parkouru: ta grupa skupia się na analizie, jak parkour wpływa na tożsamość i jak jest używany do konstrukcji tożsamości²⁶. Badania te

the Real/Virtual Dialectic, „City and Community” 2012, t. 11, nr 3, s. 229-253, <https://doi.org/10.1111/j.1540-6040.2012.01406.x>; J.L. Kidder, *Parkour, Masculinity, and the City*, „Sociology of Sport Journal” 2013, t. 30, nr 1, s. 1-23, <https://doi.org/10.1123/ssj.30.1.1>; P. Mango, F. Castaldo, F.B., Calefato, *Parkour – A bridge between motor activities and live-ability practices in the urban jungle*, „Journal of Physical Education and Sport” 2021, nr 21, s. 600–605, <http://doi.org/10.7752/jpes.2021.s1069>; A. Rannikko, P. Harinen, P. Torvinen, V. Liikanen, *The social bordering of lifestyle sports: Inclusive principles, exclusive reality*, „Journal of Youth Studies” 2016, t. 19, nr 8, s. 1093-1109, <https://doi.org/10.1080/13676261.2016.1145640>; A. Schoneboom, *Making Maker Space: An exploration of lively things, urban placemaking and organisation*, „Ephemera: Theory & Politics in Organization” 2018, t. 18, nr 4, s. 709-736, <http://doi.org/10.1177/0739456X18773424>.

²⁴ N. de Martini Ugolotti, C. Genova, *Parkour, Graffiti, and the Politics of (In)Visibility in Aestheticized Cityscapes*, „Space and Culture” 2023, 120633122311553, <https://doi.org/10.1177/12063312231155356>; F. Lebreton, S. Héas, *Urbanité ludique et cultures sportives: Analyse de quatre pratiques physiques de l'espace parisien*, „Loisir et Société / Society and Leisure” 2010, t. 33, nr 2, s. 195-219, <https://doi.org/10.1080/07053436.2010.10707809>; M. Smith, *M. Parkour Fails and Hébertisme: Laughing at the New Man*, „Contemporary French & Francophone Studies” 2023, t. 27, nr 1, s. 74-82, <https://doi.org/10.1080/17409292.2023.2152587>.

²⁵ N. Archer, *Virtual Poaching and Altered Space: Reading Parkour in French Visual Culture*, „Modern & Contemporary France” 2010, t. 18, nr 1, s. 93-107, <https://doi.org/10.1080/09639480903504284>; M. de Martini Ugolotti, *Contested bodies in a regenerating city: Post-migrant men's contingent citizenship, parkour and diaspora spaces*, „Leisure Studies” 2022, s. 1-17, <https://doi.org/10.1080/02614367.2022.2085775>; C. Evers, A. Doering, *Lifestyle Sports in East Asia*, „Journal of Sport & Social Issues” 2019, t. 43, nr 5, s. 343-352, <https://doi.org/10.1177/0193723519868206>; K. Janeckova, Z. Hamrik, M. Matusova, P. Badura, „*I am going out!*” – *Lifestyle sports and physical activity in adolescents*, „BMC Public Health” 2021, t. 21, nr 1, s. 1079, <https://doi.org/10.1186/s12889-021-11066-3>; B.W. Strafford, K. Davids, J.S. North, J.A. Stone, *Designing Parkour-style training environments for athlete development: Insights from experienced Parkour Traceurs*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2021, t. 13, nr 3, s. 390-406, <https://doi.org/10.1080/2159676X.2020.1720275>.

²⁶ N. Bavinton, *From Obstacle to Opportunity: Parkour, leisure, and the reinterpretation of constraints*, „Annals of Leisure Research” 2007, t. 10, nr 3/4, s. 391-412, <https://doi.org/10.1080/11745398.2007.9686773>; P. Gilchrist, G. Osborn, *Risk and benefits in lifestyle sports: Parkour, law and social value*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 55-69, <https://doi.org/10.1080/19406940.2016.1272619>; B.D. Potter, *Tracing the Landscape: Re-Enchantment, Play, and Spirituality in Parkour*, „Religions” 2019, t. 10, nr 9, 505, <https://doi.org/10.3390/rel10090505>; D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*

ujawniają, jak parkour jest związany z kwestiami takimi jak tożsamość młodzieży, tożsamość miejska czy tożsamość narodowa.

7. Parkour w kontekście wirtualnych i estetycznych aspektów przestrzeni miejskiej: w tej grupie parkour jest analizowany w kontekście cyfrowych i estetycznych przemian przestrzeni miejskiej²⁷. Publikacje te zwracają uwagę na związek parkouru z wirtualną rzeczywistością i estetyką miejską.

8. Parkour jako forma protestu i wyrazu: ta kategoria bada, jak parkour jest używany jako forma protestu i wyrazu²⁸. Pokazuje ona, w jaki sposób parkour może służyć jako narzędzie do kwestionowania i przekształcania norm i struktur społecznych.

9. Parkour w kontekście postkolonializmu: ta kategoria, choć reprezentowana przez jedno badanie²⁹, jest istotna ze względu na swoje unikalne podejście do analizy parkouru w kontekście pamięci o imperium i postkolonializmu.

Tab. 1. Podział wybranych publikacji w ujęciu problemowym

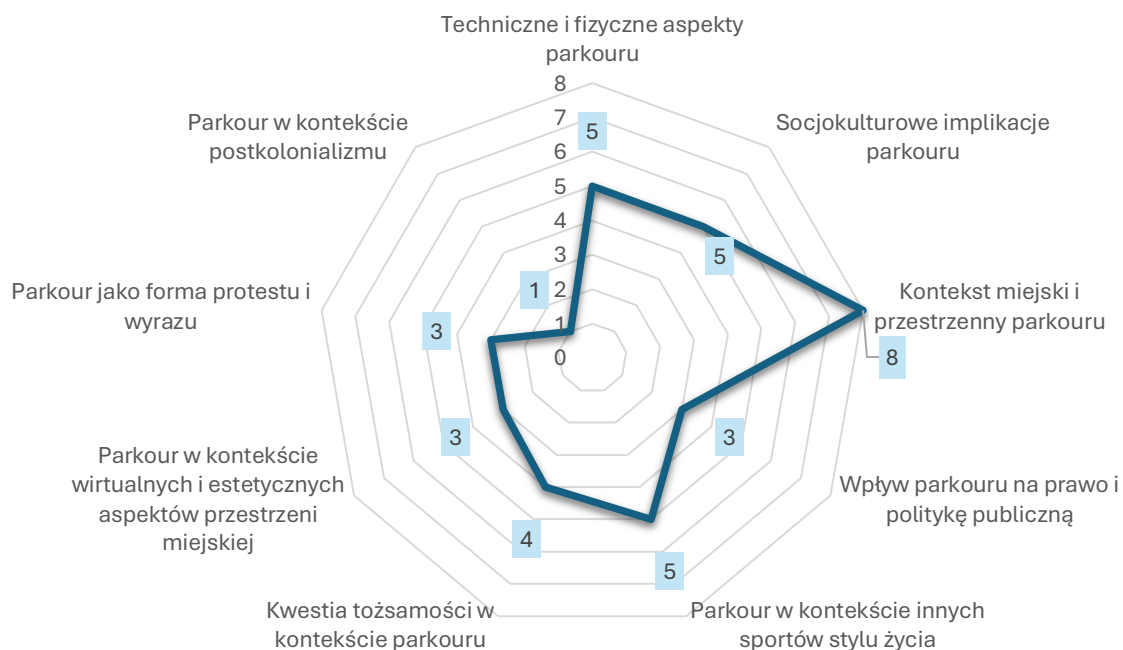
Lp.	Grupa problemowa	Nr poz. publikacji
1	Techniczne i fizyczne aspekty parkouru	1, 5, 8, 9, 14
2	Socjokulturowe implikacje parkouru	6, 13, 16, 20, 34
3	Kontekst miejski i przestrzenny parkouru	7, 10, 18, 21, 22, 26, 30, 31
4	Wpływ parkouru na prawo i politykę publiczną	12, 23, 33
5	Parkour w kontekście innych sportów stylu życia	2, 11, 15, 19, 35
6	Kwestia tożsamości w kontekście parkouru	3, 17, 28, 34
7	Parkour w kontekście wirtualnych i estetycznych aspektów przestrzeni miejskiej	4, 21, 32
8	Parkour jako forma protestu i wyrazu	2, 26, 27
9	Parkour w kontekście postkolonializmu	24

Źródło: opracowanie własne.

²⁷ L. Bird, N. Luka, *Arts of (dis)placement: City Space and Urban Design in the London of Breaking and Entering*, „Cinemas” 2011, t. 21, nr 1, s. 79-103, <https://doi.org/10.7202/1005631ar>; J.L. Kidder, *Parkour, The Affective...*; S. Sharpe, *The Aesthetics of Urban Movement: Habits, Mobility, and Resistance*, „Geographical Research” 2013, t. 51, nr 2, s. 166-172, <https://doi.org/10.1111/j.1745-5871.2012.00781.x>.

²⁸ N. Archer, *op. cit.*; P. Mango, F.B. Castaldo, A. Calefato, *op. cit.*; B. Marshall, *Running across the Rooves of Empire: Parkour and the Postcolonial City*, „Modern and Contemporary France” 2010, t. 18, nr 2, s. 157-173, <https://doi.org/10.1080/09639481003714872>.

²⁹ F. Lebreton, G. Routier, S. Héas, D. Bodin, *Cultures urbaines et activités physiques et sportives. La „sportification” du parkour et du street golf comme médiation culturelle: Urban cultures and physical and sports activities. The „sportification” of parkour and street golf as cultural mediation*, „Canadian Review of Sociology” 2010, t. 47, nr 3, s. 293-317, <https://doi.org/10.1111/j.1755-618X.2010.01239.x>.

Ryc. 4. Podział wybranych publikacji w ujęciu problemowym

Źródło: opracowanie własne.

1.1.1. Społeczne aspekty parkouru na podstawie analizowanej literatury

Rola parkouru w dzisiejszym społeczeństwie jest tematem badań wielu naukowców, którzy starają się zrozumieć wpływ tej unikalnej formy aktywności fizycznej na przestrzeń miejską, tożsamość społeczności oraz aktywność fizyczną młodego pokolenia. W literaturze przedstawionej w pozycjach³⁰ pojawia się zgodność co do społecznego i kulturowego znaczenia parkouru jako formy aktywności fizycznej w kontekście miejskim. Parkour jest postrzegany jako środek budowania tożsamości i społeczności wśród jego praktykujących³¹. Badania sugerują, że zaangażowanie w parkour pomaga młodym ludziom identyfikować się jako członkowie wspólnoty, a także budować poczucie wspólnej tożsamości opartej na wspólnych

³⁰ L. Ameer, S. Tani, *op. cit.*; N. Archer, *op. cit.*; C. Brunner, *op. cit.*; P. Gilchrist, G. Osborn, *op. cit.*; J.L. Kidder, *Parkour, The Affective...*; B. Marshall, *op. cit.*

³¹ L. Bird, N. Luka, *op. cit.*; J.L. Clegg, T.M. Butryn, *op. cit.*; J.L. Croft, J.E.A. Bertram, *op. cit.*; M. Daskalaki, A. Stara, A., M. Imas, *op. cit.*; S. Geertman, D. Labbé, J.A. Boudreau, O. Jacques, *Youth-Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi: The Case of Skateboarding and Parkour*, „Pacific Affairs” 2016, t. 89, nr 3, s. 591-611, <https://doi.org/10.5509/2016893591>; D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*

doświadczeniach i wartościach. Praktykowanie parkouru umożliwia młodym ludziom przezwyciężenie barier społecznych i kulturowych, co sprzyja tworzeniu zróżnicowanych i otwartych społeczności³². Parkour wpływa także na reinterpretację przestrzeni miejskich i urbanizację³³. Poprzez odkrywanie alternatywnych tras i wykorzystywanie przestrzeni miejskich w sposób nietypowy, parkour może stanowić narzędzie do rewitalizacji i rebrandingu miast. Niekonwencjonalne wykorzystanie przestrzeni miejskich przez praktyków parkouru może wpłynąć na sposób postrzegania miast jako dynamicznych i kreatywnych miejsc³⁴.

Jednak parkour nie jest pozbawiony kontrowersji i wyzwań³⁵. Rozwój parkouru jako sportu i instytucjonalizacja tej formy aktywności wiąże się z koniecznością regulacji i polityki. Istnieją konflikty związane z nadzorem i zarządzaniem przestrzenią miejską, która jest używana przez praktyków parkouru. Wprowadzanie regulacji może również wpłynąć na kwestię tożsamości i niezależności społeczności parkouru³⁶. Parkour odgrywa także rolę w zwiększeniu aktywności fizycznej wśród młodego pokolenia³⁷. Badania wskazują, że młodzi praktykujący parkour są bardziej aktywni fizycznie niż ich rówieśnicy, co ma pozytywny wpływ na ich zdrowie i kondycję. Wprowadzenie parkouru do programów sportowych może być efektywnym narzędziem w walce z niską aktywnością fizyczną wśród młodzieży. Ogólnie rzecz biorąc, parkour w dzisiejszym społeczeństwie pełni różnorodne role, od kształtowania przestrzeni miejskich po budowanie tożsamości społeczności. Jest to aktywność, która przyciąga uwagę zarówno naukowców, jak i społeczności miejskiej, ze względu na unikalne znaczenie i wpływ na życie młodego pokolenia. Jednakże, w miarę jak parkour staje się bardziej popularny i ulega sportyzacji, istnieje konieczność znalezienia równowagi między regulacją a zachowaniem ducha i niezależności tej formy aktywności miejskiej.

³² J.L. Croft, J.E.A. Bertram, *op. cit.*; M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*

³³ N. Bavinton, *op. cit.*; R.F. Camoletto, D. Sterchele, C. Genova; N. de Martini Ugolotti, C. Genova, (2023). *Parkour, Graffiti...*; K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*; B.D. Potter, *op. cit.*

³⁴ R.F. Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *op. cit.*; K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*

³⁵ N. de Martini Ugolotti, *We are rolling...*; N. de Martini Ugolotti, E. Moyer, *If I climb...*; C. Evers, A. Doering, *op. cit.*

³⁶ *Ibidem.*

³⁷ M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*; N. de Martini Ugolotti, *Contested bodies...*

Tab. 2. Podział wybranych publikacji w ujęciu problemowym z uwzględnieniem roli parkouru we współczesnym społeczeństwie

Lp.	Grupa problemowa	Nr poz. publikacji
1	Rola parkouru w przestrzeni miejskiej i jej wpływ na urbanizację i rebranding miast	3, 6, 12, 20, 28
2	Parkour jako środek budowania tożsamości i społeczności	4, 7, 8, 9, 16, 34
3	Społeczne i kulturowe znaczenie parkouru jako formy aktywności fizycznej	1, 2, 5, 17, 21, 27
4	Parkour jako forma wyrażania buntu i niezależności w przestrzeni miejskiej	3, 8, 14
5	Polityka, instytucjonalizacja i regulacje związane z praktyką parkouru	10, 13, 15
6	Parkour jako sport i rozwijanie umiejętności fizycznych w dzisiejszym społeczeństwie	6, 11, 22
7	Parkour jako forma aktywizacji fizycznej i zwiększenia aktywności wśród młodzieży	9, 11
8	Reinterpretacja przestrzeni miejskich przez praktykę parkouru	16, 23, 33
9	Parkour a kultura wizualna i reprezentacja przestrzeni miejskich	18, 24

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 5. Liczba publikacji w grupach problemowych z uwzględnieniem roli parkouru w dzisiejszym społeczeństwie

Źródło: opracowanie własne.

1.1.2. Aspekt aktywności fizycznej w parkourze

Analiza podanej literatury skupia się na różnych aspektach związanych z poziomem aktywności fizycznej człowieka w kontekście parkouru. Przeglądając literaturę zawartą w pozycjach³⁸, można wyróżnić kilka kluczowych problemów i obserwacji dotyczących aktywności fizycznej w związku z praktyką parkouru.

³⁸ L. Ameel, S. Tani, *op. cit.*; L. Bird, N. Luka, *op. cit.*; C. Brunner, *op. cit.*; R.F. Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *op. cit.*; J.L. Clegg, T.M. Butryn, *op. cit.*; M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*; N. de Martini Ugolotti, *We are rolling...*; N. de Martini Ugolotti, *Contested bodies...*; N. de Martini Ugolotti, C. Genova, *Parkour, Graffiti...*; N. De Martini Ugolotti, E. Moyer, *If I climb...*; C. Evers, A. Doering, *op. cit.*; S. Geertman, D. Labbé, J.A. Boudreau, O. Jacques, *op. cit.*; K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*; J.L. Kidder, *Parkour; Masculinity...*; F. Lebreton, S. Héas, *Urbanité ludique et cultures sportives...*; B.D. Potter, *op. cit.*; M. Smith, *op. cit.*; D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*

Pierwszym kluczowym zagadnieniem jest to, w jaki sposób parkour może służyć jako forma aktywności fizycznej wspierająca zdrowy tryb życia³⁹. Badania sugerują, że praktykowanie parkouru wymaga wysiłku fizycznego i umysłowego, co przyczynia się do poprawy ogólnej kondycji i sprawności motorycznej. Aktywność fizyczna związana z parkourem może stanowić skuteczne narzędzie w walce z problemem niskiego poziomu aktywności fizycznej wśród młodzieży⁴⁰.

Drugim ważnym aspektem jest znaczenie społeczne i kulturowe parkouru a aktywność fizyczna⁴¹. Praktykowanie parkouru może prowadzić do budowania tożsamości i wspólnoty wśród jego praktykujących. Młodzi ludzie zaangażowani w parkour identyfikują się jako część specyficznej społeczności, co może zmotywować ich do większej aktywności fizycznej⁴². Ponadto parkour jako forma aktywności fizycznej w przestrzeni miejskiej może wpływać na sposób postrzegania i wykorzystania miast jako dynamicznych miejsc sprzyjających aktywności fizycznej⁴³.

Trzecim zagadnieniem jest rola parkouru w rozwijaniu umiejętności motorycznych i poziomu aktywności fizycznej⁴⁴. Praktyka parkouru wymaga od praktykujących nabywania różnorodnych umiejętności motorycznych, takich jak równowaga, koordynacja i zwinność. To z kolei może wpłynąć na poziom aktywności fizycznej, ponieważ osoby zaangażowane w parkour są bardziej aktywne fizycznie niż ich rówieśnicy⁴⁵.

Czwartym istotnym problemem jest wpływ parkouru na reinterpretację przestrzeni miejskich i aktywność fizyczną⁴⁶. Praktyka parkouru umożliwia młodym ludziom odkrywanie alternatywnych tras i wykorzystywanie przestrzeni miejskich w nietypowy sposób, co wpływa na sposób korzystania z miasta⁴⁷. To z kolei może zachęcać do większej aktywności fizycznej w przestrzeni miejskiej.

Ostatecznie parkour odgrywa znaczącą rolę w zwiększeniu aktywności fizycznej wśród młodego pokolenia⁴⁸. Praktykowanie parkouru motywuje młodych ludzi do bardziej aktywnego

³⁹ N. de Martini Ugolotti, 'We are rolling and vaulting tonight'...; N. de Martini Ugolotti, *Contested bodies in a regenerating city*...

⁴⁰ N. de Martini Ugolotti, *Contested bodies in a regenerating city*....

⁴¹ L. Ameel, S. Tani, *op. cit.*; N. Archer, *op. cit.*; L. Bird, N. Luka, *op. cit.*; C. Brunner, *op. cit.*; J.L. Clegg, T.M. Butryn, *op. cit.*; M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*

⁴² L. Bird, N. Luka, *op. cit.*; J.L. Clegg, T.M. Butryn, *op. cit.*; M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*

⁴³ R.F. Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *op. cit.*

⁴⁴ N. de Martini Ugolotti, *Contested bodies in a regenerating city*...; J.L. Kidder, *Parkour, Masculinity*...; R.F. Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *Managing alternative sports*....

⁴⁵ N. de Martini Ugolotti, *Contested bodies*...

⁴⁶ S. Geertman, D. Labbé, J.A. Boudreau, O. Jacques, *op. cit.*

⁴⁷ *Ibidem*; M. Smith, *op. cit.*

⁴⁸ M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*; N. de Martini Ugolotti, *Contested bodies*...

stylu życia i podejmowania wysiłku fizycznego. Wprowadzenie parkouru do programów sportowych może przyczynić się do poprawy zdrowia i kondycji młodych ludzi.

Podsumowując, analiza literatury wskazuje na pozytywny wpływ parkouru na poziom aktywności fizycznej człowieka. Praktykowanie parkouru może służyć jako forma aktywności fizycznej wspierająca zdrowy tryb życia i rozwój umiejętności motorycznych. Ponadto parkour może pełnić ważną rolę w budowaniu tożsamości społeczności oraz w reinterpretacji i wykorzystaniu przestrzeni miejskich w sposób sprzyjający większej aktywności fizycznej. Badania wskazują, że parkour może być skutecznym narzędziem w walce z problemem niskiego poziomu aktywności fizycznej wśród młodzieży.

Tab. 3. Podział publikacji w ujęciu problemowym z uwzględnieniem parkouru jako aktywności fizycznej człowieka

Lp.	Grupa problemowa	Nr poz. publikacji
1	Parkour jako forma aktywności fizycznej wspomagającej zdrowy tryb życia	10, 11
2	Społeczne i kulturowe znaczenie parkouru a aktywność fizyczna	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9
3	Parkour jako narzędzie aktywizacji fizycznej młodzieży	9, 11
4	Wpływ parkouru na rozwój umiejętności motorycznych i aktywność fizyczną	6, 11, 22
5	Parkour jako forma aktywności fizycznej i jej wpływ na zdrowie fizyczne	11
6	Parkour jako alternatywna forma aktywności fizycznej w przestrzeni miejskiej	3, 6, 12, 20, 28
7	Polityka, instytucjonalizacja i regulacje związane z aktywnością fizyczną	10, 13, 15
8	Aktywność fizyczna w kontekście miejskim i reinterpretacja przestrzeni przez praktykę parkouru	16, 23, 33
9	Rola parkouru w zwiększeniu aktywności fizycznej wśród młodego pokolenia	9, 11

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 6. Podział publikacji z uwzględnieniem aktywności fizycznej człowieka na podstawie analizy tekstu i sytuacji problemowych

Źródło: opracowanie własne.

1.1.3. Parkour w kontekście globalnym

Globalizacja jako wszechobecny proces kształtujący współczesne społeczeństwa ma również znaczący wpływ na rozwój i kształtowanie się dyscyplin sportowych, takich jak parkour. Wszechobecność Internetu i mediów społecznościowych przyczyniła się do szybkiego rozprzestrzeniania się i globalizacji parkouru, pozwalając na wymianę informacji, doświadczeń i technik między praktykującymi na całym świecie.

W publikacji *Parkour; The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic* Kidder zauważa, że parkour, który pierwotnie pojawił się we Francji, szybko rozprzestrzenił się na cały świat, w dużej mierze za sprawą Internetu. Kidder argumentuje, że praktyki parkour są powiązane z wirtualnymi światami – globalne pomysły i obrazy dostępne przez Internet mogą być w praktyce wdrażane w konkretnych miejscach. Wirtualna sfera staje się tym samym przestrzenią, w której traceurzy z różnych części świata mogą współdziałać, dzielić się doświadczeniami i technikami, a także budować poczucie globalnej społeczności. Podobne obserwacje przedstawia Archer w *Virtual Poaching and Altered Space: Reading*

Parkour in French Visual Culture. Archer analizuje, jak parkour, pierwotnie fenomen francuski, został włączony do globalnej kultury wizualnej, przede wszystkim poprzez filmy i Internet. Ta medialna prezentacja parkouru tworzy nowe, globalne ramy zrozumienia dla tego sportu i przyczynia się do jego dalszego rozprzestrzeniania. Z kolei Puddle, Wheaton i Thorpe w *The glocalization of parkour: a New Zealand/Atearoa case study* biorą pod uwagę konkretny przypadek Nowej Zelandii, pokazując, jak procesy globalizacji wpływają na lokalne praktyki parkouru. Autorzy zwracają uwagę, że globalizacja prowadzi do większej sportyzacji parkouru. W przypadku Nowej Zelandii doprowadziło to do powstania krajowego organu zarządzającego parkourem, co jest rezultatem prób adaptacji globalnego zjawiska do lokalnego kontekstu.

Globalizacja wpływa więc na parkour na wiele sposobów. Przede wszystkim umożliwia rozprzestrzenianie się tej dyscypliny i tworzenie globalnej społeczności praktykujących. Ponadto może prowadzić do sportyzacji parkouru i formalizacji jego praktyk. Z drugiej strony, globalizacja przyczynia się do lokalnej adaptacji parkouru, kiedy praktyki z różnych części świata są reinterpretowane i modyfikowane w różnych kontekstach lokalnych. To, co wydaje się kluczowe, to dialektyka między globalnym a lokalnym wymiarem, czyli proces glocalizacji, w którym globalne zjawiska są reinterpretowane i modyfikowane w różnych kontekstach lokalnych. W przypadku parkouru, ten proces można zaobserwować na wielu poziomach, od technik i stylów praktykowanych przez różne grupy, po sposoby zarządzania i promowania tej dyscypliny w różnych kontekstach narodowych i lokalnych. Globalizacja parkouru, choć przyczynia się do jego unifikacji i standaryzacji, przyczynia się również do jego zróżnicowania i lokalnej specyfiki.

Podsumowując, globalizacja odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu się i rozwoju parkouru jako globalnej dyscypliny sportowej. Dzięki procesom globalizacji, parkour rozprzestrzenił się na cały świat, tworząc globalną społeczność praktykujących i przyczyniając się do większej sportyzacji i formalizacji tej dyscypliny. Jednocześnie, globalizacja umożliwia lokalną adaptację i reinterpretację parkouru, przyczyniając się do jego zróżnicowania i lokalnej specyfiki. Ta dialektyka między globalnym a lokalnym, między unifikacją a zróżnicowaniem, stanowi kluczowy aspekt wpływu globalizacji na parkour.

1.2. Analiza wybranej literatury w aspekcie metod i narzędzi badawczych

Metoda badawcza odnosi się do strategii lub procedury, które naukowiec stosuje w celu zbadania określonego zagadnienia. Metoda badawcza stanowi fundamentalny plan

działania, który pomaga naukowcom w organizacji swojego procesu badawczego i zapewnia ramy, które pomagają zrozumieć, interpretować i analizować dane. Przykłady metod badawczych obejmują etnografię, obserwację uczestniczącą, analizę dokumentów, analizę zawartości czy badania terenowe. Narzędzie badawcze natomiast, jest konkretnym instrumentem lub techniką używaną do zbierania, mierzenia i analizowania danych w ramach wybranej metody badawczej. Narzędzia badawcze są często specyficzne dla danego pola badawczego i mogą obejmować takie elementy jak kwestionariusze, wywiady, analiza tekstu, analiza literatury, analiza filmów czy różnego rodzaju oprogramowanie do analizy danych. W zależności od natury badania, różne metody i narzędzia badawcze mogą być stosowane w kombinacji w celu uzyskania najbardziej efektywnych wyników. Kluczowe jest zrozumienie, że podczas gdy metoda badawcza służy do zdefiniowania ogólnego podejścia do badania, narzędzie badawcze jest konkretnym środkiem, za pomocą którego dane są zbierane, mierzone i analizowane.

1.2.1. Metody w badaniach parkouru wyodrębnione z literatury

Badania prezentowane w podanej literaturze wykorzystują zróżnicowane narzędzia i metody badawcze, co odzwierciedla interdyscyplinarność nauki o parkourze. Kluczowymi metodami badawczymi są etnografia, analiza tekstów/filmów, wywiady, badania jakościowe, badania ilościowe, analiza kulturowa, badania praktyk fizycznych, analiza dokumentów oraz analiza Internetu/mediów. Metody te scharakteryzować można następująco:

1. Etnografia⁴⁹: metoda ta opiera się na bezpośredniej obserwacji praktyk i zachowań w naturalnym kontekście. Służy do zgłębiania zrozumienia kultury parkour, a także analizy interakcji praktykujących z przestrzenią miejską.

2. Analiza tekstów/filmów⁵⁰: pozwala na dekonstrukcję i interpretację tekstu lub obrazu, zbadanie reprezentacji parkouru w kulturze, jak i zrozumienie społecznych i kulturowych kontekstów tego sportu.

⁴⁹ L. Bird, N. Luka, *op. cit.*; N. de Martini Ugolotti, 'We are rolling...'; I. Islas, S. Varela, *op. cit.*; K. Janeckova, Z. Hamrik, M. Matusova, P. Badura, *op. cit.*; K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*; M. Smith, *op. cit.*

⁵⁰ N. Bavinton, *op. cit.*; J.L. Clegg, T.M. Butryn, *op. cit.*; K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*

3. Wywiady⁵¹: zarówno wywiady strukturalne, jak i półstrukturalne, pozwalają na dogłębne zrozumienie doświadczeń, przekonań i motywacji praktykujących parkour.

4. Badania jakościowe⁵²: badania te umożliwiają odkrycie mechanizmów społecznych i kulturowych wpływających na praktykę parkouru, a socjologia sportu dostarcza ram teoretycznych do ich analizy.

5. Badania ilościowe⁵³: umożliwiają analizę statystyczną, co pozwala na kwantyfikację trendów, postaw i zachowań związanych z parkourem w różnych grupach demograficznych.

6. Analiza kulturowa⁵⁴: stosuje się ją do zrozumienia parkouru w kontekście kultury miejskiej, a także analizy jego wpływu na kultury regionalne i globalne.

7. Badania praktyk fizycznych⁵⁵. Przy pomocy bezpośredniej obserwacji praktyk parkouru, badacze mogą zrozumieć jak te techniki są wdrażane, a także jak wpływają na relację między ciałem a przestrzenią.

8. Analiza dokumentów⁵⁶ pozwala zgłębić konteksty prawne, polityczne i organizacyjne parkouru. Umożliwia zrozumienie dynamiki między parkourem a instytucjami.

9. Analiza Internetu/mediów⁵⁷: pozwala na zrozumienie, w jaki sposób parkour jest reprezentowany i odbierany w mediach i kulturze cyfrowej.

1.2.2. Narzędzia badawcze wyodrębnione w badaniach parkouru

Narzędzia badawcze wykorzystane w przeglądanych publikacjach to szeroki zakres metod stosowanych do gromadzenia i analizy danych. Każde z tych narzędzi ma swoje unikalne cechy i odgrywa kluczową rolę w budowaniu zrozumienia zjawiska parkouru.

Charakterystyka tych narzędzi jest następująca:

1. Analiza tekstu⁵⁸ to fundamentalne narzędzie w naukach społecznych i humanistycznych, które polega na interpretowaniu znaczeń zawartych w tekstach. Pomaga

⁵¹ N. Archer, *op. cit.*; R.F. Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *op. cit.*; J.L. Clegg, T.M. Butryn, *op. cit.*; J. Croft, J.E.A. Bertram, *op. cit.*; K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*; B. Marshall, *op. cit.*; D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*

⁵² C. Brunner, *op. cit.*

⁵³ M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*

⁵⁴ N. de Martini Ugolotti, *Parkour, Graffiti...*; A. Schoneboom, *op. cit.*; S. Sharpe, *op. cit.*; B.W. Strafford, K. Davids, J.S. North, J.A. Stone, *op. cit.*; S. Sharpe, *op. cit.*; B.W. Strafford, K. Davids, J.S. North, J.A. Stone, *op. cit.*

⁵⁵ P. Mango, F.B. Castaldo, A. Calefato, *op. cit.*; B. Marshall, *op. cit.*

⁵⁶ N. de Martini Ugolotti, M. Silk, *Parkour, counter-conducts...*; F. Lebreton, S. Héas, *op. cit.*; B.D. Potter, *op. cit.*

⁵⁷ J.L. Kidder, *Parkour, The Affective Appropriation...*; S. Sharpe, *op. cit.*

⁵⁸ K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*; P. Mango, F.B. Castaldo, A. Calefato, *op. cit.*; F. Lebreton, G. Routier, S. Héas, D. Bodin, *Cultures urbaines...*

ona zrozumieć kontekst, konstrukty i ukryte znaczenia zawarte w różnego rodzaju tekstach, od literatury naukowej po teksty kulturowe.

2. Analiza zawartości mediów⁵⁹ jest techniką służącą do systematycznego, obiektywnego i ilościowego opisu manifestowanego znaczenia komunikacji. Umożliwia badanie wpływu mediów na odbiorców i społeczeństwo.

3. Analiza Internetu⁶⁰ umożliwia badanie online-owych treści i interakcji, co jest szczególnie ważne dla zrozumienia, jak parkour jest reprezentowany i doświadczany w cyfrowych przestrzeniach.

4. Analiza dokumentów prawnych⁶¹ to kluczowe narzędzie dla zrozumienia regulacji prawnych i ich wpływu na praktykę parkouru.

5. Analiza polityk miejskich⁶² ujawnia, jak parkour wpływa na planowanie miejskie i jak jest ono kształtowane przez polityki miejskie.

6. Analiza literatury⁶³ pomaga zrozumieć bieżący stan wiedzy na temat parkouru i identyfikuje luki w istniejących badaniach.

7. Analiza filmów⁶⁴ pozwala badać, jak parkour jest przedstawiany i konstruowany w filmach i innych mediach wizualnych.

8. Analiza przestrzeni miejskich⁶⁵ pozwala na zrozumienie, jak przestrzenie miejskie są wykorzystywane i przeobrażane przez praktykę parkouru.

9. Obserwacje praktyk parkouru⁶⁶ oferują bezpośrednie spojrzenie na to, jak parkour jest praktykowany, ujawniając takie aspekty, jak technika, interakcje społeczne i użycie miejsca.

10. Dane ilościowe i jakościowe⁶⁷ oferują szerokie spojrzenie na praktykę parkouru, włączając różne perspektywy, od statystyk do głębokich, opisowych relacji.

⁵⁹ J.L. Kidder, *Parkour, The Affective Appropriation...*

⁶⁰ *Ibidem*; S. Sharpe, *op. cit.*

⁶¹ F. Lebreton, S. Héas, *Urbanité ludique...*

⁶² *Ibidem*.

⁶³ B.D. Potter, *op. cit.*; D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*; F. Lebreton, G. Routier, S. Héas, D. Bodin, *Cultures urbaines...*

⁶⁴ *Ibidem*; R. Lesné, C. Gibout, F. Lebreton, *L'aménagement des parkour-parks: Les espaces dédiés pour les activités ludo-sportives comme outils d'inclusion? Études de cas à Nantes et à Rennes*, „Society and Leisure / Loisir & Société” 2019, t. 42, nr 3, 378-400, <https://doi.org/10.1080/07053436.2019.1681799>; S. Sharpe, *op. cit.*

⁶⁵ P. Mango, F.B. Castaldo, A. Calefato, *op. cit.*

⁶⁶ *Ibidem*; B. Marshall, *op. cit.*

⁶⁷ D. Puddle, B. Wheaton, H. Thorpe, *The glocalization of parkour: A New Zealand/Aotearoa case study*, „Sport in Society”, t. 22, nr 10, 1724-1741, <https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1441010>.

11. Obserwacja uczestnicząca⁶⁸ pozwala na głębokie zrozumienie parkouru z perspektywy samego praktykanta, a badacz staje się aktywnym uczestnikiem zjawiska, które bada.

12. Obserwacja⁶⁹ jest podstawowym narzędziem badawczym, które pozwala na bezpośrednie gromadzenie danych o zjawiskach, zachowaniach i interakcjach.

13. Wywiady⁷⁰ umożliwiają gromadzenie bogatych, szczegółowych danych od osób praktykujących parkour, dostarczając ich perspektyw i doświadczeń.

14. Badania terenowe⁷¹ pozwalają na bezpośrednie doświadczenie i obserwację parkouru w jego naturalnym otoczeniu.

15. Etnografia⁷² to holistyczne podejście do badania kultury i społeczności, które umożliwia głębokie zrozumienie parkouru jako praktyki kulturowej.

16. Wywiady pogłębione⁷³ to szczegółowe rozmowy umożliwiające badaczom uzyskanie głębokiego zrozumienia doświadczeń, perspektyw i interpretacji respondentów.

17. Analiza dokumentów⁷⁴ umożliwia badanie różnego rodzaju dokumentów związanych z parkourem, takich jak regulacje, zasady, strategie itp.

18. Analiza praktyk parkouru⁷⁵ pozwala na zrozumienie technik, strategii i procesów związanych z praktyką parkouru.

Każde z tych narzędzi jest unikalne i przyczynia się do różnorodności i bogactwa badań nad parkourem. Są one niezbędne do tworzenia kompleksowego obrazu parkouru jako zjawiska społecznego, kulturowego i sportowego. Taki podział narzędzi badawczych wynika z wieloaspektowego charakteru parkouru jako praktyki fizycznej, kulturowej i społecznej. Każda z metod dostarcza unikalnych danych i perspektyw, które pomagają zrozumieć parkour z różnych punktów widzenia, co jest kluczowe dla pełnego zrozumienia tej praktyki.

⁶⁸ M. Smith, *op. cit.*

⁶⁹ D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*; B. Strafford, K. Davids, J.S. North, J.A. Stone, *op. cit.*

⁷⁰ J.L. Kidder, *Parkour, Masculinity...*; B.D. Potter, *op. cit.*; D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*

⁷¹ B.W. Strafford, K. Davids, J.S. North, J.A. Stone, *op. cit.*

⁷² K. Jonasson, J. Eriksson, *op. cit.*; M. Smith, *op. cit.*

⁷³ J.L. Kidder, *Parkour, Masculinity...*

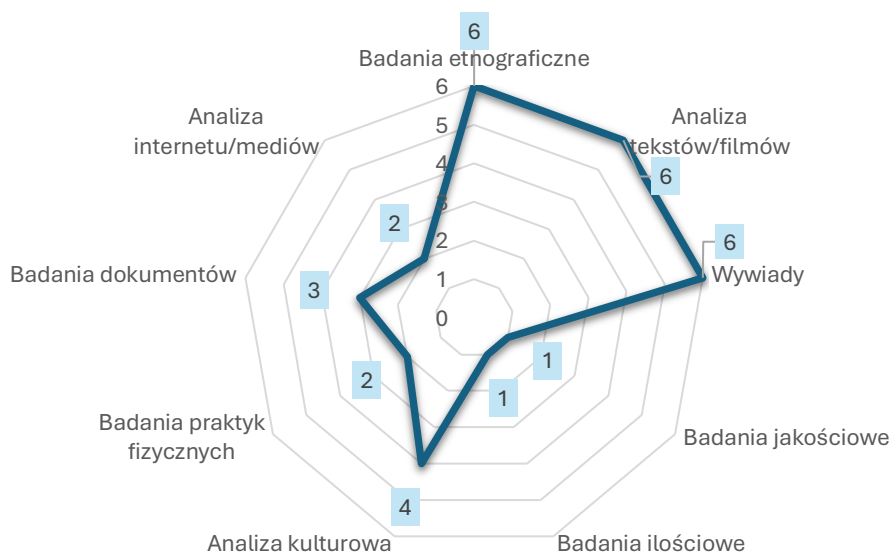
⁷⁴ B.D. Potter, *op. cit.*

⁷⁵ A. Rannikko, P. Harinen, P. Torvinen, V. Liikanen, *op. cit.*

Tab. 4. Zestawienie metod i narzędzi badawczych wykorzystanych w wybranej literaturze

Lp.	Metoda badawcza	Nazwy narzędzi	Nr poz. publikacji
1	Badania etnograficzne	Etnografia	4, 10, 18, 19, 20, 33
2	Analiza tekstów/filmów	Analiza tekstów, analiza filmu, analiza literatury	3, 7, 20, 24, 27, 32
3	Wywiady	Wywiady fenomenologiczne, wywiady otwarte i półstrukturalne, wywiady półstrukturalne	2, 6, 7, 8, 20, 34
4	Badania jakościowe	Socjologia miejska, socjologia sportu	5
5	Badania ilościowe	Testy chi-kwadrat	9
6	Analiza kulturowa	Analiza kulturowa sportów	12, 31, 32, 35
7	Badania praktyk fizycznych	Obserwacje praktyk parkour	26, 27
8	Badania dokumentów	Analiza dokumentów	14, 23, 28
9	Analiza Internetu/mediów	Analiza zawartości mediów, analiza Internetu	21, 32

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 7. Zestawienie metod i narzędzi badawczych wykorzystanych w wybranej literaturze – analiza ilościowa

Źródło: opracowanie własne.

W zgodności z metodologią nauk, analiza poszczególnych narzędzi badawczych uporządkowanych w grupach dostarcza bogatej palety różnorodnych perspektyw wykorzystywanych do badania zjawiska parkouru. Niniejsze opracowanie ma na celu scharakteryzowanie tych metod i narzędzi badawczych, odwołując się do konkretnych publikacji.

Rozdział 2.

Dywergencja sportu i sport postmodernistyczny

2.1. Geneza postmodernizmu

Postmodernizm⁷⁶ jest prądem myślowym, który sytuuje się na pograniczu historii, filozofii, sztuki, literatury, studiów kulturoznawczych i międzynarodowych. Analiza literatury oraz stwierdzenia samych badaczy postmodernizmu wskazują, że nurt ten wyrywa się z kategoryzacji i ujęciu w akceptowalną dla wszystkich definicję. Fenomen postmodernizmu zwraca uwagę badaczy od połowy lat 60., od ukazania się w 1967 r. głównych prac Jacques'a Derridy⁷⁷. Postmodernizm był początkowo zjawiskiem europejskim, jednak już w latach 70. i 80. dotarł do Ameryki, gdzie stał się tematem dyskusji amerykańskich intelektualistów, nie tylko filozofów, ale objął również inne dyscypliny dyskursu uniwersyteckiego, w tym krytykę literacką, dramat, taniec, architekturę, a także inne dziedziny kultury. W latach 90. dyskusje o postmodernizmie prowadzono również we wschodniej Azji i następnie na całym świecie⁷⁸.

Analiza literatury wskazuje, że dyskusje na temat postmodernizmu nie doprowadziły do wyjaśnienia złożonej sytuacji obecnego cywilizacyjnego i kulturowego przełomu. Jak zauważa Szahaj⁷⁹, każda próba definicji czy opisu postmodernizmu zawsze będą niepełne i stronnicze, gdyż sam postmodernizm nie jest żadną szkołą myślenia, zbiorem wyraźnie określonych idei składających się na spójną wizję świata. Świata, który niewątpliwie jest coraz bardziej skomplikowany, pluralistyczny i niezdeterminowanie zmienny. Hołdując naczelnej wartości, jaką jest wolność, ponowoczesny świat daje jednostkom mnóstwo możliwości wyboru, na których buduje nowy społeczny ład.

Według Szahaja⁸⁰, termin „postmodernizm” użyty został po raz pierwszy w 1934 r. przez Federico de Onisa w opisie poezji hiszpańskiej i południowoamerykańskiej obejmującej

⁷⁶ Postmodernizm, inaczej ponowoczesność, określenie szeregu tendencji we współczesnej kulturze, sztuce, literaturze, filozofii nauki, życiu społeczno-politycznym. Obejmuje ono trzy główne obszary: 1. Okres od schyłku modernizmu, 2. Epoka kulturowo-cywilizacyjna; 3. Sytuacja społeczno-ekonomiczna i intelektualna w społeczeństwie postindustrialnym.

⁷⁷ J. Derrida, *De la grammatologie*, Les Éditions de Minuit, Paris 1967; *L'écriture et la différence*, Seuil, Paris 1967; *La voix et le phénomène*, PUF, Paris 1967.

⁷⁸ R.C. Neville, *The Highroad Around Modernism*, State University of New York Press, Albany 1992, s. 1.

⁷⁹ A. Szahaj, *Postmodernizm.pdf*, s. 4, <https://repozytorium.umk.pl/bitstream/handle/item/876/A.%20Szahaj,%20Co%20to%20jest%20postmodernizm.pdf?sequence=1> (data dostępu: 15.12.2022).

⁸⁰ *Ibidem*, s. 1.

okres 1905-1914. Do słownika nauk społecznych wszedł w latach 70. XX w. za sprawą teoretyków sztuki: Ihaba Hassana i Charlesa Jencksa oraz socjologa Daniela Bella. W Europie termin „postmodernizm” upowszechnił się dzięki pracy Jeana-François Lyotarda *La condition postmoderne* (Paris 1979)⁸¹. Uznaje się, że postmodernizm pozostaje dziedzictwem filozofii francuskiej, natomiast od 1990 r., wraz z publikacją *The Condition of Postmodernity* Davida Harveya, postmodernizm funkcjonuje jako paradygmat w rozumieniu społecznych, politycznych i ekonomicznych zmian we współczesnych społeczeństwach⁸².

Stworzenie spójnego obrazu postmodernistycznej kultury i filozofii utrudnia mnogość poglądów i kierunków funkcjonujących w ramach postmodernizmu. Rozbieżności w postrzeganiu postmodernizmu dotyczą zarówno jej początków, prekursorów, twórców i teoretyków oraz interpretacji ich poglądów⁸³. Etymologicznie termin postmodernizm oznacza „to co po nowoczesności” (łac. *Post* – po, *modernus* – współczesny). Postmodernizm jest jednak terminem o nieprzejrzyście i nie do końca zdefiniowanym znaczeniu. Pojawiają się głosy, iż to właśnie ten brak definiowalności jest jego główną cechą. Jest pojęciem niezmiennie pojemnym i nadużywanym w najróżniejszych kontekstach, często wykluczających się. Aby dobrze odkodować główne kategorie i hasła postmodernistyczne, należy zwrócić uwagę, że postmodernizm nie jest jedynie zbiorem nowych, popularnych i modnych terminów, ale przede wszystkim zbiorem poglądów na kulturę, religię, naukę, filozofię, a także człowieka i społeczeństwo. Wspomina również o tym Bronk, stwierdzając, że postmodernizm, ponowoczesność lub postmoderna to terminy wieloznaczne i nieostre. Spotykane są zarówno w opracowaniach popularnych, eseistycznych, jak i w literaturze fachowej⁸⁴. Przyczyn ich wieloznaczności Bronk dopatruje się w stosowaniu terminów w różnych kontekstach i znaczeniach, w odmiennym rozumieniu ich przez zwolenników i krytyków zjawiska postmodernizmu, a także w różnym rozumieniu końca epoki modernizmu („moderny”): jako zerwania z przeszłością (nowoczesnością/moderną), programem całkowitego jej odrzucenia, lub jako formy jej kontynuacji, pozytywnego przezwyciężenia i twórczego rozwijania⁸⁵. Takie podejście pozwala rozróżnić Griffiniowi dwa typy postmodernizmu: dekonstrukcyjny

⁸¹ A. Bronk, *Krajobraz postmodernistyczny*, „Ethos” 1996, nr 33-34, <https://cw.kul.lublin.pl/dlibra/publication/31494/edition/29407>, s. 80 (data dostępu: 23.11.2023).

⁸² S. Żukowski, *Kosmopolityzm i postmodernizm a ład światowy*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009, s. 51.

⁸³ A. Bronk, *op. cit.*, s. 80; G. Lewicki, *Ku zniesieniu ponowoczesności*, „Pulaski Policy Papers” 2009, nr 20, https://greglewicki.wordpress.com/wp-content/uploads/2010/01/pulaski_policy_papers_no_20_09_postmodernizm_lewicki.pdf, s. 1 (data dostępu: 15.02.2021).

⁸⁴ A. Bronk, *op. cit.*, s. 81.

⁸⁵ U. Beck, *Spoleczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2002, s. 16; Z. Krasnodębski, *Postmodernistyczne rozterki kultury*, Oficyna Naukowa, Warszawa 1996, s. 108-119.

i konstruktywny⁸⁶. Morawski zaś rozróżnia trzy odmiany postmodernizmu: filozoficzną, socjokulturową i artystyczną⁸⁷. Wielu badaczy wskazuje, że postmodernizm identyfikowany jest bardziej przez to, czym nie jest, niż przez to, za czym się opowiada⁸⁸. Wszyscy są jednak zgodni co do tego, że postmodernizm nie jest tym samym, co modernizm.

W oparciu o szerszą analizę Águili można sądzić, że głównymi cechami kultury postmodernistycznej są: 1. Pluralizm i mieszanie się, jako zerwanie z unikalnym stylem modernistycznym i zerwanie z dyskursywną i stylistyczną heterogenicznością; 2. Indywidualizm i podmiotowość, które skutkują atomizacją społeczną, która maksymalizuje znaczenie wolnego wyboru stylu życia, wartości i osobistych projektów⁸⁹. Dodatkowym zjawiskiem jest rosnąca tendencja do kojarzenia się i identyfikacji na podstawie pokrewieństwa kulturowego, które może stać się bardziej istotne niż tradycyjne modernistyczne kategorie, takie jak klasa społeczna czy płeć⁹⁰. Istotnym elementem jest również estetyzm życia codziennego, odzwierciedlający rosnące znaczenie kwestii piękna i estetyki we wszystkich dziedzinach⁹¹.

Modernistyczna wizja świata sięga swoimi korzeniami do ideałów oświecenia, by przez XIX-wieczną ewolucję kapitalizmu, nawiązać do pozytywistycznej wizji świata i stosunków społecznych. Wyznacznikami tej epoki, zwanej również moderną są⁹²: 1. Gloryfikacja rozumu jako obiektywnego źródła poznania i wiedzy – racjonalizm; 2. Przekonanie o istnieniu realnego świata, obiektywnej rzeczywistości i obiektywnej prawdy (możliwości dojścia do obiektywnej prawdy) – obiektywizm/absolutyzm; 3. Obraz człowieka jako racjonalnego i niezależnego od reszty świata podmiotu poznania i moralności – antropocentryzm; 4. Idealistyczny pogląd o solidarności społecznej, powszechnej edukacji i niwelowaniu dysproporcji rozwojowych⁹³.

Postmodernizm jako nurt filozoficzny wypowiada się bardzo kategorycznie na temat świata, człowieka, kultury i nauki. Znajduje swój wyraz w poglądach francuskich

⁸⁶ D.R. Griffin, *The Reenchantment of Science: Postmodern Proposals*, State University of New York Press, Albany 1988.

⁸⁷ S. Morawski, *Trzy i pół refleksji o filozoficznym postmodernizmie*, [w:] *Czy kryzys wartości*, red. J. Mizińska, T. Szkołut, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1992, s. 64.

⁸⁸ G. Vattimo, *Koniec nowoczesności*, TAIWPN Universitas, Kraków 2006.

⁸⁹ C. Águila, *Sobreelocio y la posmodernidad. Un análisis socio crítico*, Wanceulen, Sevilla 2007.

⁹⁰ K. Roberts, *Same activities, different meanings: British youth cultures in the 1990s*, „Leisure Studies” 1997, t. 16, s. 1-15, DOI: 10.1080/026143697375476, <https://doi.org/10.1080/026143697375476> (data dostępu: 7.08.2023).

⁹¹ F. Jameson, *El posmodernismo o la lógica cultural del capitalismo avanzado*, La Marca Editora, Barcelona 1991, https://www.academia.edu/9730554/Fredric_Jameson_El_posmodernismo_o_la_logica_cultural_del_capitalismo_avanzado (data dostępu: 16.17.2023).

⁹² A. Bógdał-Brzezińska, *Postmodernizm*, [w:] *Teorie i podejścia badawcze w nauce o stosunkach międzynarodowych*, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Uniwersytet Warszawski 2015, s. 218.

⁹³ *Ibidem*.

poststrukturalistów i dekonstrukcjonistów takich jak Roland Barthes, Gilles Deleuze, Jacques Derrida, Michel Foucault, Jacques Lacan. Postmoderniści kwestionują przede wszystkim koncepcję autonomicznego i racjonalnego podmiotu jako podstawy poznania i moralności, uznanie niepodważalnej roli rozumu jako obiektywnego źródła poznania, wiedzy oraz źródła dojścia do obiektywnej prawdy jako naczelnej i uniwersalnej kategorii transkulturowej⁹⁴. Postmodernizm poddaje krytyce naiwny realizm oparty na założeniu, że cała rzeczywistość jest poznawalna dla człowieka, który będąc „miarą wszechrzeczy”, wyposażony jest w narzędzia pozwalające na poprawną percepcję istniejącego świata. Jest on również zdolny do prawidłowej diagnozy i oceny rzeczywistości, co pozwala mu następnie poddać ją twórczemu przekształceniu zgodnie z jego potrzebami⁹⁵. Postmoderniści dokonują całościowej krytyki racjonalności i realności, a co za tym idzie, możliwości obiektywizmu w podejściu odbioru i badań otaczającego świata. Wynika to z przekonania, że porządek, znaczenie oraz struktury nie posiadają cech stałości, określić je można raczej jako impozycje⁹⁶.

Człowiek nie może orzekać prawdziwie o świecie, gdyż świat jawi mu się jako rzeczywistość już zinterpretowana⁹⁷. W tym kontekście należy więc raczej mówić o tworzeniu światów niż o ich odkrywaniu⁹⁸. Prawda nie istnieje, istnieją tylko narracje będące interpretacjami rzeczywistości, zjawisk. Jeśli istnieją prawdy, to jest ich wiele. Postmodernizm, uznając istnienie wielości interpretacji, w miejsce istnienia obiektywnego stanu rzeczy/rzeczywistości, nie stawia tezy, że „coś jakieś jest”. Koncentruje się natomiast na sposobach pokazania niepełności i niepewności struktur pojęciowych, wskazuje raczej jakie coś nie jest. W ten sposób jawi się płynność i sprzeczności, brak struktur i szkieletu, co ukierunkowuje na raczej obrazowe analizy ponowoczesności, poprzez jej powidoki zakorzenione w kulturze, jak określa tę obrazowość Lewicki⁹⁹.

Postmodernizm głosi upadek autorytetów. Ta funkcja demaskatorska postmodernizmu pozwala kwestionować teoretyczne i praktyczne przywileje różnych autorytetów i ekspertów: prawodawców, polityków, wychowawców, kaznodziejów, filozofów i etyków¹⁰⁰. Modernizm występował przeciwko przesądom, ale cenił prawo, porządek, częściowo autorytety (np. rozum naukowy). Postmodernizm natomiast przedkłada nad to indywidualną wolność, otwartość,

⁹⁴ A. Bronk, *op. cit.*, s. 85.

⁹⁵ A. Bógdał-Brzezińska, *op. cit.*, s. 218.

⁹⁶ J. Czaputowicz, *Teorie stosunków międzynarodowych. Krytyka i semantyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

⁹⁷ A. Bronk, *op. cit.*, s. 87.

⁹⁸ N. Goodman, *Ways of Worldmaking*, Hackett Publishing Company, Inc. Indianapolis 1978, s. 7.

⁹⁹ G. Lewicki, *op. cit.*, s. 2.

¹⁰⁰ A. Bronk, *op. cit.*, s. 94.

tolerancję, pluralizm zachowań, niepowtarzalność i oryginalność¹⁰¹. Tak więc widoczna jest paradoksalność i antynomialność myślenia i mówienia postmodernistycznego, odrzucenie tradycyjnych kategoryzacji i klasyfikacji, przekraczanie granic pomiędzy dziedzinami występowania zjawisk określanych jako ponowożytność, ich kruchość i bezcelowość. Postmodernizm jest odpowiedzią pozbawioną złudzeń na modernistyczną obietnicę zbudowania lepszego świata i ulepszenia rodzaju ludzkiego z wykorzystaniem jedynie ludzkiego rozumu. Postmodernizm w swoim antyracjonalistycznym i antylogicznym nastawieniu wskazuje na brak jakichkolwiek absolutnych podstaw, kierując się ku relatywizmowi, a więc ku podstawom zmiennym, umykającym jakiegokolwiek syntetyzacji, równocześnie otwierając się na możliwość modyfikacji. Kwestionowanie norm, a w konsekwencji ich odrzucenie, jest wyrazem postmodernistycznego wyzwolenia od struktur władzy narzucających hierarchię i formy poddaństwa, zarówno w wymiarze zewnętrznym, jak i wewnętrznym. Wyzwolona jednostka ludzka stojąca wobec pełnego odrzucenia kategorii prawdy, dobra, natury, istoty, obiektywizmu itd. doświadcza zjawiska samotności i obcości, co w konsekwencji prowadzić ma do narodzenia ogólnoludzkiej solidarności, więzów braterstwa, zbudowanych tym razem jednak na braku jakichkolwiek podstaw: braterstwo i solidarność ludzi raz na zawsze wykorzenionych. W takim świecie odczuwa się inklinacje do tego, co ekscentryczne, alternatywne, indywidualne i względne¹⁰².

Wolność jest jedną z naczelnych wartości postmodernistycznych. Ma ona charakter głównie negatywny, czyli przejawia się w braku nakazów i zakazów oraz sprzeciwem wobec wszelkiego rodzaju cenzury¹⁰³. W tym kontekście postmodernizm jako postawa życiowa i styl bycia, swoista *ars vitae*, propaguje otwartość na wszystkie wzorce i sposoby zachowania bez wyróżniania żadnego, ceni to co nowe, oryginalne, dostrzegając i ceniąc każdą „odmienność”, „alternatywny sposób zachowania”¹⁰⁴. Baumann pisze, że: „Prawo do odróżniania się jest jedyną zasadą uniwersalną, jaka nie podlega przetargom”¹⁰⁵. Z kolei Rymkiewicz głosi, że człowiek jest prawdziwie wolny dopiero „poza dobrem i złem”¹⁰⁶. W sferze praktyki pojawia się więc moralność bez profesjonalnej etyki. Propozycją

¹⁰¹ *Ibidem*, s. 89.

¹⁰² R. Legutko, *Postmodernizm*, Ośrodek Myśli Politycznej, 2005. www.omp.org.pl/stareomp/index9059.php (data dostępu: 23.11.2019)

¹⁰³ A. Bronk, *op. cit.*, s. 95.

¹⁰⁴ *Ibidem*, s. 84.

¹⁰⁵ Z. Bauman, *Ponowoczesność, czyli jak współżyć z wieloznacznością*, „Odra” 1994, nr 10, s. 35.

¹⁰⁶ W. Rymkiewicz, *Seks i metafizyka*, „Przegląd Filozoficzny. Nowa Seria” 1995, t. III, nr 4, https://pf.uw.edu.pl/images/NUMERY_PDF/016/PF_1995-R4_412_Rymkiewicz-W_Seks.pdf (data dostępu: 23.03.2022).

postmodernistów jest budowanie moralności na ludzkiej solidarności¹⁰⁷. Widzenie człowieka przez postmodernizm jest ambiwalentne, a nurt ten jako koncepcja człowieka eksponuje niekiedy skrajnie pojętą wolność człowieka (indywidualizm). Mamy więc do czynienia z tolerancją wobec wszelkich odmiennych zachowań w myśl, że jedyną granicą wolności człowieka jest wolność drugiego¹⁰⁸. W tym kontekście postmodernizm jest wyraźnie antropocentryczny. Z drugiej jednak strony, w myśl postmodernistycznego sloganu o permanentnym kryzysie idei człowieka i humanizmu, odrzuca się koncepcję człowieka jako racjonalnego i autonomicznego podmiotu. Człowiek zredukowany jest w postmodernizmie do wypadkowej biologicznej ewolucji genów¹⁰⁹, albowiem odmawia mu się podmiotowości jako bytowi nieautonomicznemu, niezdolnemu do podejmowania własnych decyzji, gdyż podlegającemu przemożnym i nieświadomionym do końca wpływom, zależnościom i uwarunkowaniom¹¹⁰. Człowiek w postmodernizmie pozostaje więc podmiotem historycznym, czyli jednostką uwarunkowaną przez dzieje, tradycje i konteksty społeczno-kulturowe. Zdaniem Szahaja, pozbawiony jest on tym samym trwałej tożsamości, będąc jednocześnie „rezultatem oddziałujących na niego dyskursów i gier językowych, w jakich uczestniczy”¹¹¹. Kluczową rolę odgrywa w tym procesie język, w którym jednostka wzrasta i poznaje świat, ale który w ujęciu postmodernistycznym jest również elementem kreowania własnej tożsamości¹¹². Jednocześnie zgodnie z tezą Sapiro-Whorfa, język jest tworem społecznym, który będąc nieświadomionym przez człowieka obszernym systemem stereotypów, kontroluje jego myślenie i zachowanie¹¹³.

Postmodernizm to również desakralizacja i dechrystianizacja świata postmodernistycznego, który obywateli się bez Boga i bez religii. Kondycja człowieka w postmodernistycznym świecie wydaje się dramatyczna. Ujawniają to analizy postmodernistów: „Nie wiemy już dokąd idziemy, nie wiemy nawet, czy postępujemy w prostej linii, czy też kręcimy się w kółko”¹¹⁴. Postępująca fragmentaryzacja kultury, o której mówi Bauman¹¹⁵, niemożność odwołania się do wspólnej tradycji kulturowej powoduje, że

¹⁰⁷ A. Bronk, *op. cit.*, s. 89.

¹⁰⁸ *Ibidem*, s. 84.

¹⁰⁹ *Ibidem*, s. 90.

¹¹⁰ *Ibidem*, s. 96.

¹¹¹ A. Szahaj, *Co to jest postmodernizm?*, „Ethos” 1996, nr 33-34, <https://repozytorium.umk.pl/bitstream/handle/item/876/A.%20Szahaj,%20Co%20to%20jest%20postmodernizm.pdf>, s. 63 (data dostępu: 10.02.2022).

¹¹² A. Cudowska, *Tożsamość społeczna w „innej nowoczesności”*. *Urlicha Becka koncepcja społeczeństwa ryzyka*, [w:] *Etniczność i obywatelstwo w Nowej Europie. Konteksty edukacji międzykulturowej*, red. J. Nikitorowicz, D. Misiejuk, M. Sobecki, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, s. 97.

¹¹³ B. LeeWhorf, *Język, myśli i rzeczywistość*, Wydawnictwo KR, Warszawa 1982.

¹¹⁴ Z. Bauman, *Dwa szkice o moralności ponowoczesnej*, Instytut Kultury, Warszawa 1994, s. 72.

¹¹⁵ *Ibidem*, s. 7.

społeczności zamieszkują wprawdzie wspólne terytorium, ale tworzą luźne grupy, odmiennie myślące i odmiennie postrzegające problemy swoje i innych. Społeczeństwo postmodernistyczne doświadcza więc ciągłej zmiany, ruchu, różnorodności. Żadna grupa nie zajmuje wyróżnionej pozycji, żadna nie ma przewodniego ethosu ani misji wobec społeczeństwa¹¹⁶. W rzeczywistości postmodernistycznej zastępcze autorytety kultury masowej i świeckie wyrocznie przemawiają do człowieka językiem mediów i show biznesu, prowadzą swój dyktat jak ma żyć, co myśleć i jak się zachowywać. Człowiek postmodernistyczny umiejscowiony jest w strukturach społecznych, politycznych, handlowych, które czynią go coraz bardziej zależnym od innych, nie tylko w wymiarze lokalnym, ale szerzej, od sieci krajowych i międzynarodowych producentów i konsumentów¹¹⁷. Wszystko to powoduje, że człowiek traci kontrolę nad biegiem własnego życia¹¹⁸.

Sfera publiczna jest w postmodernizmie strefą neutralną aksjologicznie. Wszelkie wartości, w tym religia, zostały przesunięte do sfery prywatnej człowieka. Wiedza praktyczna i umiejętność wykorzystania środków są bardziej pożądane niż wiedza i znajomość celów działania¹¹⁹. Priorytet posiada kontekst utylitarny: poszukiwanie prawdy zostało zastąpione poszukiwaniem efektywności, zgodnie z postulatem Lyotarda¹²⁰. Zdaniem Żukowskiego, postmoderniści twierdzą, że żaden obiektywny system wartości społecznych i moralnych nie zasługuje na miano uniwersalnego, gdyż jest każde społeczeństwo i cywilizacja tworzy własne zbiory norm, które niezmiennie pozostają na usługach tych sił społeczno-politycznych, które je wykreowały¹²¹. Postmodernistyczny świat jest przede wszystkim światem środowisk inteligenckich, akademickich i artystycznych oraz cywilizacji naukowo-technicznej¹²².

Ponowoczesność wiąże się z powstaniem społeczeństwa ponowoczesnego, które funkcjonuje w literaturze jako społeczeństwo postmodernistyczne lub postmoderna. W aspekcie gospodarczym opisywane jest jako społeczeństwo poindustrialne, w którym kluczową rolę w gospodarce w miejsce przemysłu, odgrywają usługi (w tym przede wszystkim usługi edukacyjne)¹²³. Pod względem układu sił społecznych, społeczeństwo postmodernistyczne nie jest już społeczeństwem klasowym, ale podzielonym na grupy społeczne realizujące konkretne cele i broniące konkretnych interesów. Negując przyjęte za

¹¹⁶ J.R. Stout, *Ethics After Babel. The Languages of Morals and Their Discontents*, Beacon Press, Boston 1988.

¹¹⁷ A. Cudowska, *op. cit.*, s. 99.

¹¹⁸ A. Bronk, *op. cit.*, s. 96.

¹¹⁹ A. Szahaj, *Postmodernizm...*, s. 2.

¹²⁰ A. Bronk, *op. cit.*, s. 95.

¹²¹ S. Żukowski, *op. cit.*, s. 58.

¹²² A. Bronk, *op. cit.*, s. 93.

¹²³ A. Szahaj, *Postmodernizm...*, s. 1.

obiektywne standardy, w tym standardy prawdy, dopuszcza wielość interpretacji rzeczywistości przez różne grupy społeczne, a kryterium legitymizacji tych prawd jest wyłącznie umiejętność grupy narzucania własnej interpretacji¹²⁴.

Zmiany na rynku pracy, zagrożenia ze strony środowiska naturalnego, niemoc nauki wobec podstawowych problemów człowieka, kryzys rodziny i zmiany w relacjach międzyludzkich, brak przełożenia oferty edukacji na ofertę zatrudnienia, to tylko niektóre procesy wyznaczające nowy typ ładu społecznego skłaniający do wysunięcia tezy, że żyjemy coraz bardziej w „społeczeństwie ryzyka” (Beck)¹²⁵. Ryzyko dotyka wszystkich, a poprzez procesy globalizacji tworzy się wspólnota zagrożonych¹²⁶. Ponowoczesność przejawia się również w procesach o charakterze kulturowym. Kultura ponowoczesna określana jest jako kultura konsumpcyjna¹²⁷.

Teoria „społeczeństwa doznań” przedstawiona przez Gerharda Schulze w 1992 r.¹²⁸ stanowi jedną ze współczesnych teorii socjologicznych znajdujących zastosowanie w badaniu, opisywaniu i wyjaśnianiu tego, co dzieje się we współczesnych społeczeństwach, społeczeństwach dobrobytu. Dzięki rozwojowi technologiczno-ekonomicznemu, dążenie do wygodnego, przyjemnego i atrakcyjnego życia staje się aspiracją szerokich mas społeczeństwa. Celem działania człowieka staje się osobisty, pojmowany subiektywnie komfort i szczęście, przyjemność doświadczana już nie okazjonalnie, ale każdego dnia. Rodzi się nowy typ konsumenta dóbr, który żyje nie według filozofii posiadania, ale według filozofii bycia. Ludzkie życie staje się swoistym projektem doznań, w którym coraz większa liczba codziennych wyborów motywowana jest wartościami hedonistycznymi. Czynnikiem wspólnotowości staje się podobieństwo stylów życia, poglądów, spędzania wolnego czasu, gustu czy rodzaju rozrywki. Człowiek jest w nich aktywnym podmiotem tych wspólnot, sam decyduje o środowisku, w którym będzie egzystował. W odniesieniu do zmian w warunkach wychowania i dorastania młodego pokolenia, obserwuje się wzrost znaczenia grup rówieśniczych kosztem więzi międzypokoleniowych. Młodzi ludzie konfrontowani

¹²⁴ G. Lewicki, *op. cit.*, s. 1.

¹²⁵ U. Beck, *op. cit.*

¹²⁶ G. Gach, *Ulrich Beck. Społeczeństwo ryzyka*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2004, t. 32, nr 1, <https://ojs.tnku.pl/index.php/rns/article/view/11122>, s. 222 (data dostępu: 23.11.2022).

¹²⁷ P. Rymarczyk, *Kultura fizyczna w społeczeństwie ponowoczesnym*, [w:] *Socjologia kultury fizycznej*, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, Warszawa 2019, s. 71, https://www.researchgate.net/profile/Michal-Lenartowicz/publication/330825021_Socjologia_kultury_fizycznej_2019_wydanie_II_uzupełnione_AWF_Warszawa/links/60756898299bf1f56d521bb3/Socjologia-kultury-fizycznej-2019-wydanie-II-uzupelnione-AWF-Warszawa.pdf (data dostępu: 13.12.2022).

¹²⁸ P. Sieradzki, *Teoria „społeczeństwa doznań” u Gerharda Schulze. („Erlebnisgesellschaft”) u Gerharda Schulze*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Sociologica” 2007, t. 32, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2007, http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.hdl_11089_11071, s. 105 (data dostępu: 2.02.2023).

w społeczeństwie doznań z egzystencjalnymi problemami, dominującą nad obowiązkami rolę przyjemności, dużą ilością czasu wolnego, budują swoją tożsamość, znajdują swoje oparcie i punkt odniesienia w grupie rówieśniczej skonstruowanej wokół wspólnego sposobu realizacji pragnienia doznań.

Gromadzenie dóbr oraz wrażeń staje się źródłem nie tylko przyjemności, ale również kreowania tożsamości¹²⁹. W związku z kryzysem dawnych form tożsamości religijnych, narodowych czy klasowych, pojawiają się nowe związane z realizacją wzorców propagowanych przez pojawiające się mody i coraz to nowe style życia. Tę różnorodność stylów życia, przekonań i światopoglądów cechuje indywidualizm, prywatyzacja i subiektywizacja. Jednocześnie życie postrzegane jest jako eksperyment i autokreacja, związane często z manipulowaniem swoją tożsamością. Tak rozumiana „estetyzacja życia” związana jest również z estetyzacją przestrzeni i otoczenia, w jakim się żyje. Wraz ze wzrostem globalizacji, promowana jest wielokulturowość jako ideologia promująca i waloryzująca różnice kulturowe. Obserwuje się wzrost tolerancji i zainteresowania dla tego, co odmienne¹³⁰.

Dominującą rolę w kreowaniu ponowoczesnego społeczeństwa odgrywają media, które przestały być źródłem tylko informacji, ale przekształciły się w źródło atrakcyjnych zmysłowo, często interaktywnych przekazów. Tak tworzona hiperrzeczywistość (Baudrillard)¹³¹ coraz bardziej konkurencyjna dla realnego świata niejednokrotnie go zastępuje. Kreowana w ten sposób wizja świata, w wielości i różnorodności kulturowych komunikatów, dociera do odbiorcy w typowym dla postmodernistycznego mieszkańca środowisku: wielkim, kosmopolitycznym mieście¹³². W odniesieniu do sztuki ponowoczesnej (postmodernistycznej) można zauważyć, że i ona jest inkarnacją postmodernistycznych zjawisk. Odchodząc od modernistycznej funkcjonalności, z niewiarą w możliwość stworzenia czegoś nowego i oryginalnego, postmoderniści artyści tworzą dzieła eklektyczne, bazujące na wzorcach z poprzednich epok. Charakterystyczne jest zacieranie granicy pomiędzy kulturą wysoką i kulturą niską (popularną), pojawiają się w sztuce motywy zaczerpnięte z kultury masowej, prowadzona jest gra z kiczem¹³³. Przedstawiony zarys najważniejszych cech kultury ponowoczesnej wskazuje na jej wewnętrzną niespójność i złudny charakter świata przez nią tworzonego, pozbawionego wyraźnego centrum aksjologicznego czy światopoglądowego.

¹²⁹ P. Rymarczyk, *op. cit.*, s. 71.

¹³⁰ A. Szahaj, *Postmodernizm...*, s. 3.

¹³¹ J. Baudrillard, *Symulakry i symulacja*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2005.

¹³² A. Szahaj, *Postmodernizm...*, s. 3.

¹³³ *Ibidem*, s. 8.

Zurbrugg zauważa, że większość europejskich i amerykańskich teoretyków postmodernizmu określa go w terminach dezintegracji, schizofrenii, powierzchowności i wyczerpania. Zaliczają się do nich: Benjamin, Barthes, Burger, Baudrillard, Olive i Bourdieu. Twierdzą oni „że nic się nie zmienia i nie ma na to nadziei”. Jest to najważniejszy głos w dyskursie dotyczącym postmodernizmu¹³⁴. Nie jest jednak jedynym. Uzupełniają go pojawiające się pozytywne efekty artystycznych poszukiwań i twórczych praktyk¹³⁵. Łączy ich nowatorski sposób scalania przeszłości i dyskursów współczesnych. Nie twierdzą, że wszystko już zostało powiedziane. Postmodernistyczne wyzwolenie od instytucji, teorii i praw stwarza otwiera drogę do innowacyjności i warunkuje wynalazczość.

2.2. Ciało jako podmiot i przedmiot konsumpcji w ponowoczesnym społeczeństwie

Temat ciała w pracach z zakresu nauk społecznych pojawia się w kontekście jego kluczowej roli w przekazach kultury masowej, którą Melosik określa jako „ciałocentryczną”¹³⁶. Największy wpływ na kształtowanie się różnorodnych poglądów i koncepcji związanych z ciałem miały przemiany społeczno-kulturowe, których efektem jest rozwój społeczeństwa konsumpcyjnego. W społeczeństwie tym zachowania i aktywności jednostek oraz style życia podporządkowane są konsumpcji, a potrzeby zaspokajane nabywaniem dóbr materialnych lub korzystaniem z usług pozwalających na zdobywanie doświadczeń oraz nowych doznań.

Kulturę masową tworzy społeczeństwo konsumpcyjne. Kultura masowa, którą możemy traktować jako powszechną, za pomocą mediów, głównie społecznościowych, tworzy wzorce i promuje wzorce cielesności, co przekłada się na szeroką ofertę rynku doznań dla sfery cielesnej. Człowiek koncentruje się na własnym ciele, przejmując nowoczesne standardy mody. Kult ciała i młodości funkcjonuje łącznie z kultem zdrowia. Celem staje się nie tylko podnoszenie walorów estetycznych ciała, ale także jego wydolność, sprawność fizyczna i zdrowotna. Wszystko to sprawia, że ciało staje się towarem konsumenckim. Jednocześnie, co podkreśla Rak-Suska¹³⁷, ciało jest poddawane dyscyplinie zdrowotnej i pielęgnacji. Ciało jest

¹³⁴ N. Zurbrugg, *The Parameters of Postmodernism*, Southern Illinois University Press, Illinois 1993, s. 7.

¹³⁵ W Ameryce to przede wszystkim John Cage, Laurie Anderson, Robert Ashley, Filip Glaspe, Meredith Monk, Yvonne Rainer, Robert Wilson. Europę reprezentują Henri Chopin, Roy Ascott, Günter Grass, Christa Wolf, Joseph Beuys, Heihner Muller, Umberto Eco.

¹³⁶ Z. Melosik, *Kryzys męskości w kulturze współczesnej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Poznań 2006.

¹³⁷ M. Rak-Suska, *Ciało jako podmiot i przedmiot konsumpcji w świetle wybranych aspektów teorii społeczeństwa doznań/ Body as subject and object of consumption on certain aspects of experience society*, [w:] *Problemy społeczne w XXI wieku – przegląd badań*, Wydawnictwo Naukowe Tygiel, Lublin 2020, s. 32, https://www.researchgate.net/publication/359176192_Cialo_jako_podmiot_i_przedmiot_konsumpcji_w_swietle

więc wyćwiczonym instrumentem w sztuce odczuwania przyjemności¹³⁸. W tym aspekcie ciało staje się przedmiotem konsumpcji. Według Jakubowskiej¹³⁹, praktyki dbania o ciało, jak i fizjologiczne skutki zmęczenia stanowią dla człowieka źródło doznań, narcystycznej satysfakcji, a także kontemplowania siebie. To właśnie obecnie, w społeczeństwie postnowoczesnym, dbanie o estetykę ciała i dążenie do realizacji hedonistycznych doznań cielesnych posiada charakter społecznego obowiązku¹⁴⁰. Jednocześnie dążenie do realizacji sztucznego i często abstrakcyjnego propagowanego wzorca określonego wizerunku czy wzorca zachowań staje się często źródłem frustracji¹⁴¹ oraz szkodliwych dla zdrowia działań¹⁴².

Wśród motywacji podejmowania współczesnych zachowań związanych z ciałem Rak-Suska¹⁴³ wymienia wartości konsumpcyjne, takie jak hedonizm, dążenie do wygodnego i szczęśliwego życia, ale również poszukiwanie indywidualnej tożsamości. W powyższym kontekście ciało jest już nie tylko przedmiotem, ale staje się podmiotem doznań. Funkcja podmiotowości ciała związana jest z jego rolą, jaką odgrywa w budowaniu tożsamości jednostki, która wyzwolona z więzów tradycji i autorytetów, podlegając procesom atomizacji życia, jest skazana na poczucie dezorientacji i zagubienia¹⁴⁴. Według Schillinga, to ciało wydaje się „dostarczać solidnych fundamentów, na których można w nowoczesnym świecie budować na nowo stabilne poczucie tożsamości”¹⁴⁵.

Ciało, będąc elementem budowania tożsamości posiadającej w epoce postmodernizmu wymiar indywidualny, staje się jednocześnie jedną z najważniejszych form jej wyrazu. Tożsamość wyrażana jest przez pryzmat ciała. Poprzez kreowanie pożądanego wizerunku zewnętrznego konstruowana jest indywidualna tożsamość jednostki społeczeństwa doznań. Jednocześnie, jak zauważa Rak-Suska¹⁴⁶, ciało i wygląd zewnętrzny zawierają określone kody społeczne, które stają się źródłem identyfikacji społecznej. W aspekcie kreowania indywidualnej tożsamości w oparciu o pożądaną wizerunek zewnętrzny, można określić ciało jako „podmiot” konsumpcji.

_wybranych_aspektow_teorii_spoleczenstwa_doznan_Body_as_subject_and_object_of_consumption_on_certain_aspects_of_experience_society (data dostępu: 24.11.2022).

¹³⁸ *Ibidem*.

¹³⁹ H. Jakubowska, *Socjologia ciała*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2009, <http://hdl.handle.net/10593/21267> (data dostępu: 3.01.2020).

¹⁴⁰ Z. Bauman, *Ciało i przemoc w obliczu ponowoczesności*, t. 1, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 1995.

¹⁴¹ P. Rymarczyk, *op. cit.*, s. 75.

¹⁴² D. Wlekińska, *Rewizja procesu absolutyzacji ciała w sporcie z perspektywy ponowoczesności*, „Journal of Health Sciences” 2014, nr 04(06): 079-086, <https://bibliotekanauki.pl/articles/1032302.pdf>, s. 82 (data dostępu: 15.11.2023).

¹⁴³ M. Rak-Suska, *op. cit.*, s. 30.

¹⁴⁴ P. Rymarczyk, *op. cit.*

¹⁴⁵ C. Schilling, *Socjologia ciała*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, s. 17.

¹⁴⁶ M. Rak-Suska, *op. cit.*, s. 31.

W świetle teorii społeczeństwa doznań¹⁴⁷ działania mające na celu poprawę wyglądu zewnętrznego oraz zachowanie zdrowia wynikają z orientacji doznaniowej ukierunkowanej na zdobywanie pozytywnych doświadczeń, przyjemności, poprawy samooceny i kompensacji niepowodzeń. Składają się na nią również doznania o głębszym charakterze, takie jak manifestowanie swojej indywidualności, która w kulturze konsumpcji tożsama jest z kształtowaniem tożsamości. Pożądanymi doznaniem są również wywarcie dobrego wrażenia na innych, zdobycie ich podziwu i aprobaty. Zdaniem Rak-Suskiej¹⁴⁸, tak określone doznania są wynikiem pewnego sposobu bycia i funkcjonowania w społeczeństwie. Można wysunąć również tezę, że jednocześnie stanowią motywacje podejmowania działań, których podmiotem/przedmiotem jest ciało.

Postmodernistyczna kultura konsumpcji wywarła istotny wpływ na systemy wartości i style życia, w konsekwencji katalizowała proces transformacji postrzegania cielesności i posługiwania się własnym ciałem. Doprowadziło to do procesu ideowej indywidualizacji ciała, włączenia ciała do sfery prywatnej człowieka i pozwoliło mu na swobodę w dysponowaniu ciałem zgodnie z jego upodobaniami¹⁴⁹.

2.3. Sport postmodernistyczny

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że nie ma prawie żadnych punktów stykowych między społecznym podobszarem sportu a postmodernizmem. Chociaż postmodernistyczne piętno współczesnego społeczeństwa stara się wyłonić wzorzec wyjaśniający zmiany zachodzące wśród młodych ludzi w ogóle, a zachowań sportowych w szczególności, uderzające jest to, że to właśnie dzięki dyskusji o postmodernizmie możliwe są zupełnie nowe spojrzenia na świat sportu. Jeśli ktoś podziela pogląd, że postmodernizm jest fenomenem współczesnego społeczeństwa, musi on również wpływać na sport. Ergo, postmodernistyczne struktury muszą być rozpoznawalne również w sporcie. Dotyczy to przede wszystkim pochodzenia, charakterystyki, rozpowszechniania i uprawiania tzw. sportów trendowych. Sport jest ludzką aktywnością i jak istota ludzka jest substytucją fizis i psyche, tak wszelka aktywność sportowa odbywa się z uwzględnieniem tych dwóch komponentów. Zarówno strona psychiczna, społeczna, jak i fizyczna ciała jest przedmiotem szczegółowych analiz. Ciało sportowe jest

¹⁴⁷ P. Sieradzki, *Gerharda Schulze teoria społeczeństwa doznań*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011.

¹⁴⁸ M. Rak-Suska, *op. cit.*, s. 30.

¹⁴⁹ *Ibidem*.

przedmiotem centrum uwagi nie tylko jego właściciela, lecz również widzów, trenerów i biznesu sportowego.

Dyskusja o postmodernizmie jako zjawisku współczesnego społeczeństwa, stwarza możliwość nowego spojrzenia na sport, który wymyka się tradycyjnej, przyjętej definicji kładącej nacisk na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiąganie wyników sportowych. Sport jest interpretowany również jako współzawodnictwo lub kooperacja ludzi mająca na celu wszechstronne doskonalenie cielesne i duchowe¹⁵⁰.

Przed postmodernistycznym zwrotem w latach 80. XX w., w brytyjskiej i amerykańskiej antropologii koncentrowano się głównie na ciele jako obiekcie przede wszystkim biologicznym. Zwrot postmodernistyczny wysunął na pierwszy plan ciało jako ważny komponent również kulturowy, przewyżając ograniczenia paradygmatu biologicznego. Doprowadziło to do bardziej złożonego rozumienia zjawiska sportu w modernizmie, jednocześnie kończąc z tradycyjną bezproblemowością traktowania sportu i współzawodnictwa jako ucieleśnienia charakteru narodowego czy etnicznego, zastępując paradygmaty modernizacyjne bardziej złożonymi teoriami rozwoju społecznego. Chociaż sport przekracza granice w sposób szybszy niż inne dziedziny życia społecznego, odkrycie jakości spojrzenia na zjawisko sportu stało się możliwe wówczas, gdy sport został uwolniony od esencjonalnych koncepcji charakteru narodowego tkwiących w zbiologizowanych ciałach.

Poprzez „ratowanie sportu przed narodem” parafrazując Duarę¹⁵¹ nowe podejścia lokowały sport w transnacionalizmie, obserwowały go w miarę „podróżowania” przez granice, zwracając uwagę na kolonializm, globalizację, wielkie imprezy sportowe, migrację zarobkową i tak dalej.

Co więcej, w ciągu ostatnich dziesięcioleci ważna rola, jaką teoria antropologiczna nadała ciału, nacjonalizmowi, nowoczesności, globalizacji, transnacionalizmowi, państwu, społecznościom obywateli, płci i seksualności, sprawiła, że sport znalazł się w centrum głównych zagadnień badań tej dyscypliny. Antropologiczne podejście z użyciem unikalnych metod badawczych stosowanych w naukach społecznych, z punktu widzenia koncepcji holistycznej, może stać się dobrym tworzywem do wykorzystania sportu jako ludzkiego działania do wyjaśnienia ważnych kwestie społecznych w sposób, w jaki trudno jest to zrobić

¹⁵⁰ W. Lipoński, *Sport. Europejski charakter sportu*, [w:] *Polska na tle procesów rozwojowych Europy XX wieku*, red. S. Sierpowski, Instytut Historii UAM, Poznań 2002, s. 205.

¹⁵¹ P. Duara, *Rescuing History from the Nation: Questioning Narratives of Modern China*, The University of Chicago Press, Chicago 1995.

przez postępowanie badawcze w innych dyscyplinach naukowych. Tak więc, na fundamencie antropologii sportu, można podjąć próbę zbliżenia się do prawdy o współczesnym globalnym społeczeństwie¹⁵².

Sport postmodernistyczny stanowi także bardzo dobry przykład inkarnacji założeń i zjawisk charakterystycznych dla nurtu postmodernistycznego, który kształtuje obecnie każdą dziedzinę życia społecznego. Idee postmodernizmu miały również wpływ na aktywność ruchową, w tym na postrzeganie ekspresji ruchowej i preferencji do ekstremalnych form sportu i całej aktywności ruchowej. Sport postmodernistyczny postrzegany jest w opozycji do XIX w. anglosaskiej koncepcji sportu tradycyjnego. Postmodernistyczna idea sportu jest więc działalnością anarchiczną, sport w tej koncepcji może być utożsamiany z działalnością antypaństwową, ultrasowską. Z pewnością jest to rodzaj sportu związanego bardziej z formami zindywidualizowanymi, realizowanymi poza rywalizacją. Nie jest jednak zbytnio przewrotowy, niezorganizowany i samowolny. Nowe formy skupiają się zdecydowanie na rozwoju jednostki, jej sprawności fizycznej, na poznawaniu własnych psychofizycznych możliwości i barier. W tym kontekście sport postmodernistyczny jest autoteliczny. Ten rodzaj aktywności fizycznej jest jednocześnie sportem stylu życia, a nawet „filozofią” życia. Co jest bardzo charakterystyczne i znamienne, to to, że nowe formy ekspresji ruchowej pojawiają się w subkulturach deklarujących wolę wyjścia z przestarzałych, zniewalających jednostkę norm kulturowych i obyczajowych. Ciągły rozwój różnorodności form sportu postmodernistycznego skupionego na jednostce jest wyrazem pluralizmu, antyhierarchizmu, a także chęci zwrócenia uwagi na to, co jest uznawane za peryferyjne i zmarginalizowane.

2.4. Sporty trendowe w postmodernistycznej konotacji

Termin „trend sportowy” nie jest dokładnie zdefiniowany, albowiem pojawia się problem, kiedy trend jest trendem, a kiedy nie jest już modą¹⁵³. Problem tkwi w określeniu stanu, kiedy sport zaczyna być trendem sportowym, a zatem czymś więcej niż tylko „krótkotrwałą modą na ciało, która szybko i po cichu ustępuje miejsca następnej kolekcji”¹⁵⁴.

¹⁵² N. Besnier, S. Brownell, *Sport, Modernity, and the Body*, „Review of Anthropology” 2012, t. 41 nr 1, s. 444, DOI: 10.1146/annurev-anthro-092611-145934, <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-092611-145934> (data dostępu: 13.02.2022)

¹⁵³ H. Egner, *Trend- und Natursportals System. Die Karriere einer Sportlandschaft am Beispiel Moab, Utah*, Dissertation zur Erlangung des Grades „Doktor der Naturwissenschaften“ am Fachbereich der Johannes Gutenberg-Universität in Mainz, Mainz 2000, s. 8.

¹⁵⁴ J. Schwier, *Do the right things – Trends im Feld des Sports*, „DVS Informationen” 1998, t. 13 nr 2, s. 7, https://www.sportwissenschaft.de/fileadmin/pdf/dvs-Info/1998/1998_2_schwier.pdf (data dostępu: 11.02.2023).

Lamprecht i Stamm podzielili wzorce rozwoju trendów sportowych na pięć etapów: 1. Wynalazek; 2. Innowacja; 3. Rozwój i wzrost; 4. Dojrzałość i dyfuzja oraz 5. Nasycenie¹⁵⁵. Dokonali oni zróżnicowania poziomów cech, sponsora sportu, stopnia uwagi, stopnia komercjalizacji, stopnia organizacji i opisu warunków przejścia od jednej do drugiej fazy, uzyskując zróżnicowaną siatkę analizy, za pomocą której poszczególne sporty trendowe mogą być oceniane pod względem ich stopnia nasycenia trendem. Inną metodę zastosował Christy, który zrezygnował z kategoryzowania i klasyfikowania, próbując wyjaśnić zróżnicowany rozwój aktywności na otwartej przestrzeni¹⁵⁶. Zaobserwował także duże zróżnicowanie popularności zajęć rekreacyjnych, w tym zwłaszcza duży wzrost popularności narciarstwa i windsurfingu, a jednocześnie znaczny spadek popularności tradycyjnych form rekreacji, takich jak łowiectwo czy wędkarstwo. Christy poszukiwał odpowiedzi na pytanie o motywacje preferencji danej konkretnej aktywności na otwartej przestrzeni. Wyodrębnił również pięć komponentów, które według niego zasadniczo przyczyniają się do decyzji o wyborze: 1. Łatwość uczestnictwa – rozwijanie umiejętności uczestnictwa; 2. Pożądany wizerunek związany z aktywnością; 3. Cechy, które pozwalają na silną identyfikację z wizerunkiem – dowód przynależności; 4. Możliwości demonstrowania umiejętności – publiczność doceniająca wizerunek; 5. Wygodne i efektywne wykorzystanie czasu wolnego¹⁵⁷.

Sport tradycyjny organizowany w klubach sportowych tworzy ofertę, którą determinują tradycyjne wartości sportu: dyrektywa zasady wydajności, dyscyplina, zasady pedagogiczne nauczania techniki, zasada integracji społecznej. Natomiast tzw. sporty trendowe tworzą, jak się wydaje, bardziej atrakcyjną ofertę dla młodzieży, która oparta jest na nowych wartościach: zabawie, indywidualizacji, zróżnicowaniu, pluralizacji czy ekscytacji. Bez wątpienia współczesny sport trendowy jest heterogeniczny i łączy się postmodernistycznym światem wartości. Wiele postmodernistycznych aspektów można zauważyć w pochodzeniu, rozwoju, rozpowszechnianiu, a także praktykowaniu sportów trendowych.

Trendsport to termin określający nowe, modne sporty, które odróżniają się od tradycyjnych dyscyplin i konkurencji sportowych i nie mieszczą się w klasyfikacji sportu, współzawodnictwa sportowego, sportu klasyfikowanego, kwalifikowanego czy tradycyjnego wyczynu sportowego. Nie istnieje jednak precyzyjna definicja sportów trendowych, albowiem koncepcyjne rozróżnienie na sporty zabawy i sporty ekstremalne jest trudne. Z pewnością

¹⁵⁵ M. Lamprecht, H. Stamm, *Vomavantgardistischen Lebensstil zur Massenfreizeit. Eine Analyse der Entwicklungsmuster von Trendsportarten*, „Sportwissenschaft” 1998, t. 28, nr 3-4, s. 8.

¹⁵⁶ F.T. Christy, *Elements of Mass Demand for Outdoor Recreation Resources*, [w:] *Elements of Outdoor Recreation Planning*, red. B. L. Driver, University of Michigan Press, Michigan 1974, s. 99-103.

¹⁵⁷ *Ibidem*, s. 99.

najwyraźniej wyodrębnioną grupą sportów trendowych są sporty ekstremalne. Termin sport trendowy może służyć do identyfikacji tendencji przemian, jakie obserwujemy od kilku dziesięcioleci w wymiarze sportu powszechnego i wyczynowego, a także globalnych przemian, jakim ulegają sporty tradycyjne. To zjawisko w sposób jawny lub pośredni wiąże się z odnową kultury ruchu i jej innowacyjnością¹⁵⁸. Heterogeniczność i koloryt różnorodnych form ekspresji ruchowej, umożliwiający indywidualną kreację i kształtowanie własnego stylu, jest istotnym i funkcjonującym w koncepcji postmodernistycznej elementem samostanowienia we współczesnej interpretacji sportu przez społeczeństwo charakteryzujące się jasnymi regułami i standardami. Sport trendowy umożliwia postrzeganie ciała i doświadczania płynącego ze sportowego zastosowania ciała, a tym samym jest ważnym obszarem dla akceptacji swojego ciała¹⁵⁹.

Nowe trendy ekspresji ruchu poszerzają obraz ruchu, w tym sportowego ruchu artystycznego, a także dodają kolorytu całemu krajobrazowi sportowemu. Przejawem tego procesu są koncepcje zaawansowanej aktywności fizycznej, które wykraczają poza tradycyjne schematy działania skupiając się na autotelicznych własnych ambicjach. Możliwość przewidywania, w jakim kierunku rozwijać się będą trendy i mody sportowe w dłuższej perspektywie, zarówno w postaci w pełni ukształtowanego sportu z określonym paradygmatem¹⁶⁰, ewentualnie ruchu społecznego lub formy sztuki, nie jest jednoznaczna. Kwestią jest też moc oddziaływania mass mediów i skuteczność działań marketingowych, gdyż trendy, które się pojawiają, zwłaszcza w środowiskach subkultur młodzieżowych, są bardzo podatne na ten rodzaj przekazu¹⁶¹.

Współczesny trend wskazuje na priorytety nabywców powszechnej kultury sportowej, które cechuje dążenie do relaksu, dbanie o kształtowanie sylwetki i sprawności fizycznej¹⁶². W dzisiejszej kulturze ruchu sporty modne przestały być zjawiskiem marginalnym, wręcz przeciwnie, coraz częściej i szybciej emancypują się nowe praktyki ekspresji ruchu, które rozwijają się przy pomocy nowych technologii cyfrowych, szczególnie mediów społecznościowych. Praktykowanie modnych sportów trendowych wykracza daleko poza

¹⁵⁸ J. Schwier, *What is Trend Sport?*, [w:] *Trendsport – Models, Orientation and Consequences*, red. H. Michels, Meyer & Meyer Verlag, Aachen 2002, s. 18.

¹⁵⁹ K. Heinemann, *Introduction to the Sociology of Sports*, Schorndorf 1998, s. 291, <https://www.semanticscholar.org/paper/Introduction-to-the-sociology-of-sport.-Heinemann/c30ce70abdaded14eef0ea220b06247e25c34f81> (data dostępu: 7.10.2022).

¹⁶⁰ *Ibidem*, s. 288.

¹⁶¹ P. Lemhöfer, *Le Parkour – Entstehung und Entwicklung einer Trendsportart*, Justus-Liebig-Universität Gießen, Institut für Sportwissenschaft Arbeitsbereich: Sportsoziologie und -pädagogik Betreuer: Prof. Dr. Jürgen Schwier Magisterarbeit zur Erlangung des akademischen Grades: Magister Artium 2008, <http://dx.doi.org/10.22029/jlupub-7786>, s. 10 (data dostępu: 3.02.2024).

¹⁶² K. Heinemann, *op. cit.*, s. 288.

czysty ruch biomechaniczny, a sport staje się istotną częścią bardzo szczególnego stylu życia. Współczesna koncepcja holistycznego utożsamiania się z formami ekspresji ruchu posiada szczególną, niepowtarzalną, specyficzną estetykę stylu i stanowi element integrujący grupę. Możliwość stylizacji nowatorskich form ruchu ma przewagę nad tradycyjnym schematyzmem dyscyplin sportowych i lojalnością klubową¹⁶³.

Tendencja do ekstremizmu widoczna głównie w sportach wysokiego ryzyka, obserwowana jest również w przypadku innych sportów. Praktyki ekspresji ruchu mają tendencje do przewyższania granic możliwości funkcjonalnych, ale też zwiększania intensywności oddziaływań emocjonalnych. Zasadą jest powielać wyczyn wielokrotnie. Skoczyć trzeba coraz wyżej i dalej na ściany skalne lub fasady domów, najlepiej by były one coraz bardziej strome, a dla biegaczy tradycyjne współzawodnictwo Iron-Mana błędnie przy wariacie z dwukrotnie większym dystansem.

Inną preferencją w sportach trendowych jest tendencja do przyspieszenia. W formach fitnessu widoczne jest ciągle przyspieszanie prędkości w spinningu, w coraz bardziej złożonych i szybszych sekwencjach ruchów w step aerobiku czy nawet skakaniu na skakance. Jednakże wraz z pojawieniem się nowych wariantów tradycyjnych sportów gry, takich jak siatkówka plażowa, tendencja do zmniejszenia liczby graczy powoduje konieczność zwiększenia szybkości działania, co tworzy większą spektakularność i popyt na rynku medialnym. Preferencja i przyjemność z poczucia szybkości jest fenomenem społeczeństwa epoki postmodernizmu, które zostało przekształcone przez automatyzację oddzielenia ciała, przestrzeni i lokomocji¹⁶⁴. Poprzez te nowe trendy, zwłaszcza młode formy ekspresji ruchu, młodzież chce się odróżnić od starego świata sportu dorosłych, który postrzegają jako powolny i neurotyczny. W ten sposób młodzi postmodernistyczni sportowcy manifestują swoją indywidualną różnorodność i wyjątkowość.

Wspólną cechą sportów trendowych jest to, że stymulują one nowe odkrycia estetycznych wymiarów sportu, co jest wartością dodaną w stosunku do sportu opartego na tradycyjnej hegemonii binarnego kodu wygrana – porażka i jej konsekwencji w postaci racjonalizacji w kierunku maksymalizacji wyniku sportowego i partykularyzmu organizacji sportowych¹⁶⁵. Różnica pomiędzy sportami trendowymi i tradycyjnymi klasycznymi polega na tym, że te pierwsze preferują wirtuozerię ekspresji ruchu przejawiającą się w tym, że idea

¹⁶³ J. Schwier, *Trend Sports – Development, Staging and Media Exploitation*, [w:] *The Economy of Sports and in Media*, red. T. Schauerte, J. Schwier, Kolonia 2004, s. 17.

¹⁶⁴ K.-H. Bette, *X-Treme. Zur Soziologie des Abenteuer- und Risikosports*, Transcript, Bielefeld 2004, s. 98.

¹⁶⁵ J. Schwier, *Sport als populäre Kultur. Sport, Medien und Cultural Studies*, Verlag, Hamburg 2000, s. 84.

doskonalenia dla zwiększenia szans w walce, będąca paradygmatem w sporcie tradycyjnym, w sportach trendowych została zastąpiona dążeniem do progresji poziomów trudności technik ekspresji ruchu z uwzględnieniem estetyki. Motywacja do rozwijania nowych elementów technik w postaci wysublimowanych czynności ruchowych nie wypływa z poczucia walki, rywalizacji czy współzawodnictwa, a zasadniczo z wewnętrznej potrzeby relaksu, samorealizacji, zabawy i zadowolenia związanego z nowymi formami ruchu.

To właśnie pragnienie przeżywania na nowo epizodów sukcesu u praktykujących postmodernistyczne formy ekspresji ruchu przyczynia się do tego, że nieustannie doskonalą oni swoje produkcje, a ich wyczyny stają się coraz bardziej wymagające¹⁶⁶. Preferencja wirtuozerii jest sprzeczna z typowymi sportowymi zasadami systematyzacji i standaryzacji, a także oceny, ponieważ stanowi przeciwieństwo standardowych ekspresji ruchów i sekwencji ruchów, a zatem jest częścią samoupodmiotowienia i rozgraniczenia sportowców. Tak więc sporty trendowe odgrywają ważną rolę w przemianach form sportowych i w konsekwencji są katalizatorem transformacji w globalnym zjawisku sportowej aktywności ludzi. Trendowi sportowcy lifestylowi i ekstremalni przenoszą sport z ciemnych sal gimnastycznych i starych boisk sportowych ku przedmieściom i centrom miast, na plażę, wszędzie tam, gdzie tętni współczesne życie. Od samego początku eventy parkour stanowiły ironiczną i wywrotową alternatywę dla inscenizacji skupionych na ściśle wydzielonej inkluzyjnej i chronionej przestrzeni klubowych sportów tradycyjnych i wykazują pewne podobieństwa do żywiołowości ulicznych karnawałów¹⁶⁷.

Granice pomiędzy sportowcami a widzami w praktykach i eventach parkour są często nie tak wyraźne jak w imprezach tradycyjnych sportów. Na skutek tego, że publiczność skupia się bardziej na ogólnej inscenizacji i wraz z uczestnikami biegu parkour jest częścią wydarzenia, uwidacznia się w takich sytuacjach poczucie wspólnoty. Eventy parkour zmieniają wizurę często oglądanej monotonnej imprezy sportowej w show młodzieżowy, któremu towarzyszy nieznane w sporcie tradycyjnym bliskie partnerstwo z mediami i komercją szukającą w parkourze rynku konsumpcji zorientowanej na trendsporty. I mimo że każdy rodzaj komercjalizacji mógłby być w rzeczywistości sprzeczny z ideami parkouru, szczególnie z hasłem wolności i samowystarczalności, to wielu traceurów – sportowców trendu, nie ma obiekcji by współpracować z firmami komercyjnymi i silnymi finansowo sponsorami w organizacji i promocji masowego widowiska¹⁶⁸. W ramach sportów trendowych wyróżnić

¹⁶⁶ J. Schwier, *Trendsportarten – Entwicklung, Inszenierung und mediale Verwertung*, [w:] *Die Ökonomie des Sports in den Medien*, red. J. Schwier, Von Halem, Köln 2004, s. 20.

¹⁶⁷ *Ibidem*, s. 21.

¹⁶⁸ P. Lemhöfer, *op. cit.*, s. 17.

można grupę sportów ryzykownych, ekstremalnych, w których ultraniebezpieczne działania ruchowe odgrywają w preferencjach bardzo szczególną, a przede wszystkim dominującą rolę. Dotyczy to wspinaczki swobodnej w Alpach, paralotniarstwa w niskich pasmach górskich, skoków z drapaczy chmur, ekstremalnego triathlonu, czy wyczynów Iron-Mana. Coraz więcej osób na całym świecie szuka swoich osobistych ograniczeń funkcjonalnych możliwości ciała, a także granic psychicznych możliwości. Ten trend staje się dla wielu pożądaną formą aktywności ruchowej.

Ekstremalne doświadczenia pokonywania przeszkód w granicznych stanach dla organizmu ludzkiego i krańcowych warunkach w ekstremalnych sytuacjach były kiedyś zarezerwowane jedynie dla wąskiej grupy poszukiwaczy przygód i ekscentrycznych desperatów. Stanowiły źródło sensacji oraz podziwu przez szerokie masy widzów i odbiorców informacji medialnych. Obecnie te aktywności są rdzeniem niezależnego modelu sportu.

Praktykowanie ekstremalnych sportów stało się dla wielu młodych ludzi modelem dla projektowania aktywności fizycznej. Te zmiany dotyczą także preferencji i destynacji wjazdów turystycznych wielu młodych ludzi na całym świecie. W przeszłości głównym celem wyjazdu wakacyjnego był relaks i poznanie obcych krajów i kultur, obecnie biura podróży oferują różnorodne formy wakacji z podwyższonym stopniem ryzyka. Współczesny sport wysokiego ryzyka należy zatem postrzegać jako kulturową formę afirmacji życia.

Schwier¹⁶⁹ wyróżnia sześć ogólnych cech sportów trendowych, które występują w różnych zmieniających się kombinacjach. Są to tendencje do: 1. Stylizacji; 2. Przyspieszenia; 3. Precyzji; 4. Ekstremizacji; 5. Porządkowania; 6. Samoopanowania. Sześć ogólnych cech sportów trendowych interpretuje się następująco:

1. Tendencja do stylizacji charakteryzuje ten sport, który wykracza poza sport i znajduje odzwierciedlenie w stylu życia. Parafrazując: nie tylko jeździsz na rowerze górskim, na łyżwach czy surfujesz, ale utożsamiasz się z życiem rowerzysty, łyżwiarza czy surfera. W tej konotacji aspekty zabawy i odmienności odgrywają zasadniczą rolę i są podstawowymi formami ekspresji ruchu osób praktykujących sporty trendowe. Zatem tak interpretowany sport staje się szczególnym rodzajem samorealizacji, a także wyrazem indywidualności. Ludzie młodzi, coraz częściej także starsze grupy wiekowe, posiadają własną autoteliczną koncepcję aktywności ruchowej, przyjmują własny styl aktywności i cenią heterogeniczność, zarówno w obrębie własnej grupy, jak i w relacji z innymi grupami.

¹⁶⁹ J. Schwier, *Sport als populäre Kultur: Sport, Medien und Cultural Studies...*, s. 81.

2. Tendencja do przyspieszenia stanowi, według Schwiera¹⁷⁰, megatrend kultury sportowej, do realizacji którego znaczący wkład wnoszą m.in. środki masowego przekazu ze swoimi skondensowanymi, pełnymi akcją i spektakularności inscenizacjami wydarzeń sportowych. Trend ten obserwowany jest w wielu sportach trendowych i charakteryzuje się dużą szybkością i intensywnością akcji. Sportowiec rozwija swój własny styl również dzięki przyspieszeniu akcji.

3. Tendencja do precyzji jest wspólną cechą sportów trendowych. Skomplikowane czynności ruchowe skłaniają do ponownego odkrycia estetycznych wymiarów sportu, co nieuchronnie prowadzi do estetyzacji sportu i wykracza poza tradycyjną hegemonię binarnego kodu wygrana – przegrana i związanej z tym racjonalnej produkcji wyników¹⁷¹. Dążenie do wykonywania wysoce skomplikowanych czynności ruchowych, których schematy oparte są na innowacyjności, precyzji i indywidualizacji, jest cechą indywidualizacji charakterystycznej dla postmodernizmu. Aspekt precyzji i bezbłędności jest bezpośrednio związany z indywidualizacją wykonania zadania ruchowego, dzięki czemu własny styl ćwiczącego staje się jego autorskim znakiem rozpoznawczym.

4. Tendencja do ekstremizmu w dziedzinie sportu charakteryzuje się dynamicznym i niemal konsekwentnie postępującym procesem poszukiwania skrajności¹⁷². Już w 1955 r. Hebb podjął próby zbadania wpływu mało bodźcowych, monotonnych sytuacji na zachowanie ludzi i zwierząt. Zgodnie z jego ustaleniami ludzie dążą do zewnętrznego pobudzenia i różnorodnych wrażeń. Schwier utrzymuje, że możliwości wymyślania przez ludzi nowych skrajności są niezwykle różnorodne. Ciało sportowca jest wystawiane na ekstremalną formę ekspresji ruchowej, tak aby doświadczyć progowego wyczynu psychofizycznego. W fizjologicznym kontekście organizm sportowca ekstremalnego jest narażony na stres, wytwarzana adrenalina ma zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na organizm. Cechą charakterystyczną dla postmodernizmu jest ekstremizm, który spełnia oczekiwania jednostek co do możliwości wyróżnienia się na tle konwencjonalnego życia i konwencjonalnych doświadczeń

5. Tendencja do porządkowania związana jest z trendem w kierunku ekstremizacji oraz trendem w kierunku regularyzacji. Uporządkowane zachowanie jest istotne w tych sportach trendowych, które wymagają odwagi, dostarczają ekstremalnych wrażeń, a przede wszystkim

¹⁷⁰ *Ibidem*, s. 82.

¹⁷¹ *Ibidem*, s. 84.

¹⁷² *Ibidem*, s. 85.

zawierają w sobie ryzyko. Według Le Bretona¹⁷³, grupy dzisiejszych sportowców ryzyka dobrowolnie podporządkowują się koncepcji konfrontacji z bezpośrednio zagrażającymi życiu zadaniami ruchowymi o złożonej ekspresji ruchu. W swoim koncepcyjnym modelu teorii porządku Le Breton zrównuje sporty ryzykowne, sporty ekstremalne i zachowania graniczne z formami sportowych testów odwagi z perspektywy prób egzystencjalnie ekstremalnych. Postrzega on sporty ryzykowne jako egzystencjalne poszukiwanie granic, które jest zróżnicowane ze względu na stopień bliskości śmierci. Poszukiwanie granic to gra bez granic. Podważanie granic jest sposobem zbliżania się do śmierci. Ten trend można interpretować jako potrzebę doświadczenia własnej skuteczności i samokontroli jako ekscytujące pole sportu, w którym eksperymentalna eksploracja własnej tożsamości przynosi efekty. Tak więc, w kontekście sportu ryzyka, zachowania porządkowe oznaczają, że praktykujący ekstremalne formy ekspresji ruchu świadomie, a także nieświadomie przenosi ciężar odpowiedzialności na czynniki środowiskowe. Kontuzje, a nawet śmierć są świadomie aprobowane w celu osiągnięcia tego, co nadzwyczajne i co wypływa z dążenia do samorealizacji.

6. Tendencja w kierunku samplowania jest szczególnie związana z postmodernizmem. Wynika ona między innymi z kompleksowego kodowania artefaktów kulturowych¹⁷⁴. Sampling jest użyciem elementu wcześniej wykreowanego ruchu lub techniki zwanej samplem, do tworzenia nowego elementu, z wykorzystaniem wiedzy i wzoru poprzednich działań już istniejących. W tym kontekście można też mówić o hybrydyzacji, a samplowanie w sporcie wiąże się z modyfikowaniem już istniejących tradycyjnych praktyk i technik ruchowych oraz z kreowaniem nowych. Staje się także początkiem nowej formy i symboliki. W ten sposób, sporty takie jak triathlon, tae-bo czy zmodernizowany reidspeedriding łączą się i mieszają z już istniejącymi. Tak więc tradycyjne dyscypliny sportowe tworzą nowe, kreatywne mutacje. Nie ma w tej kreacji nowych form sportów barier, im bardziej ta hybryda jest niezwykła jako produkt, tym większe wzbudza zainteresowanie.

Sampling jako trend postmodernistyczny stanowi twórczy sposób radzenia sobie z nieokreśloną postindustrialną kulturą konsumpcyjną, jest także odpowiedzią na potrzebę przeżywania własnej wewnętrznej różnorodności i na zmienione postrzeganie własnego ciała. To właśnie na skutek postmodernistycznego samplowania, praktykujący awangardowe formy ekspresji ruchu tworzą niezależną symbolikę na drodze reinterpretacji, ale także alienacji i łączenia elementów tradycyjnych sportów, która z kolei otwarta jest na ciągłe modyfikacje.

¹⁷³ D. Le Breton, *Lust am Risiko: Vom Bungee-jumping, U-Bahn-Surfen und anderen Arten das Schicksalherauszufordern*, Dipa, Frankfurt am Main 1995, s. 16.

¹⁷⁴ J. Schwier, *Sport als populäre Kultur: Sport, Medien und Cultural Studies...*, s. 88.

Według Schwiera, w wyniku powiązań i modyfikacji dyscyplin sportowych wzrasta znaczenie wydarzenia multisportowego i widowiskowego o charakterze happeningowym, które jest wyrazem nowej interpretacji sportu¹⁷⁵. Paralele z postmodernizmem widoczne są również w koncentracji na wydarzeniach i doświadczeniach, a także na poszukiwaniu autentyczności. Schildmacher w uwagach na dotyczących autentyczności wskazuje na wyraźne nawiązanie do postmodernizmu: ciało jako powłoka między ego a światem realnym może stanowić podstawę stałości i autentyczności, albowiem ciało jest bytem autentycznym i wiarygodnym¹⁷⁶. Schildmacher identyfikuje pięć trendów we współczesnym sporcie¹⁷⁷:

1. Tendencja: od sportów halowych po warianty outdoorowe to społeczna tendencja do orientacji eventowej i znajduje odzwierciedlenie w konkurencji wariantów aktywności ruchowej oraz sportów outdoorowych. Eventy sportowe na otwartej przestrzeni są projektowane jako wydarzenia związane z pakietami marketingowymi, a oryginalność i poszukiwanie autentyczności stają się decydującymi czynnikami w przeniesieniu aktywności sportowej z hali na otwartą przestrzeń¹⁷⁸. Praktycy sportów outdoorowych przenoszą elementy hedonistycznej zabawy na ciągi pieszych w dużych miastach. Układane są setki ton piasku, aby poczuć i stworzyć złudzenie warunków fizycznych takich jak na brazylijskiej plaży, by grać w siatkówkę plażową. Głównym trendem w sporcie w ostatnich dziesięcioleciach jest koncepcja organizacji wydarzeń sportowych i praktyki sportowej od wewnątrz na zewnątrz¹⁷⁹. Tradycyjne sporty, takie jak koszykówka, piłka ręczna i siatkówka, pod naciskiem trendów mody, przenoszą się z tradycyjnych miejsc, jakimi są hale sportowe. W przestrzeni miasta powstają nowe mutacje takie jak streetball, piłka ręczna plażowa lub siatkówka plażowa realizowane w inscenizowanych sztucznych warunkach lub na naturalnej plaży. Oryginalność jest podstawą sukcesu promocji, a w poszukiwaniu autentyczności nie chodzi tylko o praktykowanie sportu, ale także o rzeczywisty klimat społeczny ulicy, co zaobserwować można w streetballu¹⁸⁰. Jednakże w ujęciu retrospektywnym trend od wewnątrz na zewnątrz nie zawsze przebiegał w tym kierunku, należy pamiętać o genezie niektórych dyscyplin sportowych, które z zewnątrz wchodziły do wewnątrz jak w przypadku halowej piłki ręcznej.

2. Tendencja od sportu standaryzowanego do niestandardowego odnosi się do przejścia od wysoce ustandaryzowanych, technicznych czynności ruchowych do indywidualnych,

¹⁷⁵ *Ibidem*, s. 89.

¹⁷⁶ A. Schildmacher, *Trends und Moden im Sport*, „DVS Informationen” 1998, t. 13, nr 2, s. 15, https://www.sportwissenschaft.de/fileadmin/pdf/dvs-Info/1998/1998_2_schildmacher.pdf (data dostępu: 6.12.2022).

¹⁷⁷ *Ibidem*, s. 15-18.

¹⁷⁸ *Ibidem*, s. 16.

¹⁷⁹ *Ibidem*, s. 15.

¹⁸⁰ I. Janssen, *Sehnsucht nachechten Werten*, „Olympische Jugend” 1997, t. 42, nr 4/5.

optymalnych aktów ekspresji ruchu charakterystycznych dla indywidualnego stylu. Oryginalność, elastyczność i zmienność są nowymi formami ekspresji ruchu i mniej ważne jest perfekcyjne wykonanie techniki, ale to, że ma ona styl. Wykonanie „triku” nie otrzymuje najwyższego uznania, jeśli jest jedynie perfekcyjną czynnością ruchową, podziw wzbudza stylowa finalizacja o indywidualnym, niepowtarzalnym charakterze. Oryginalność i indywidualność niektórych sportów postmodernistycznych są tak naznaczona indywidualizmem, że niektóre formy na przykład jazdy na deskorolce vert i street są nieosiągalne dla laików, gdyż nie mogą oni nadażyć za kreowanymi ciągle nowymi trikami, które określane są specyficznymi nazwami i trudno je systematyzować nomenklaturowo lub w postaci określonego modelu technicznego¹⁸¹. Warunki środowiskowe wielu nowych kultur sportowych i ruchowych nie podlegają silnym determinantom co do techniki ruchu, miejsca i przestrzeni, a także reguł.

3. Tendencja odchodzenia od dużych sportów zespołowych do sportów w małych grupach wskazuje na zmniejszenie liczby aktywnych uczestników. Sporty w małych grupach stają się bardziej nieformalne, niezobowiązujące w różnym wymiarze, nieplanowane i elastyczne w organizacji i logistyce, w przeciwieństwie do dużych tradycyjnych sportów zespołowych. Przy zmniejszonej liczbie uczestników szanse na ekspozycję indywidualności sportowca wzrastają. Trendem w powszechnej aktywności ruchowej jest dążenie w dużych grach zespołowych, takich jak piłka nożna, siatkówka, koszykówka i piłka ręczna, do organizowania gry w zmodernizowanych wariantach z mniejszą liczbą graczy. Tendencja do zmniejszenia liczby uczestników wynika również z problemów ze zgromadzeniem odpowiedniej, wystarczającej liczby graczy w jednym miejscu i czasie dla wspólnego praktykowania sportu¹⁸². Struktury organizacyjne drużyn klubowych są wysoce sformalizowane, stąd trudniej dostępne dla amatorów¹⁸³. Często amatorskie, towarzyskie drużyny rozwiązują się z powodu braku wystarczającej liczby uczestników, a młodzi zmieniają swoje zainteresowania w kierunku form indywidualnych. Według Schildmacher, ta tendencja odzwierciedla również dążenie do indywidualizacji społeczeństwa, tak charakterystyczne dla postmodernizmu¹⁸⁴.

4. Tendencja od sportu bezpiecznego do bardziej ryzykownego jest wyraźną cechą sportu postmodernistycznego. Poza poszukiwaniem autentyczności, zmiana w miarę

¹⁸¹ A. Schildmacher, *op. cit.*, s. 16.

¹⁸² *Ibidem*, s. 18.

¹⁸³ K. Heinemann, *Einführung in die Soziologie des Sports*, Hofmann-Verlag GmbH & Co. KG, Schorndorf 1990, s. 125.

¹⁸⁴ A. Schildmacher, *op. cit.*, s. 17.

bezpiecznego i przewidywalnego sportu tradycyjnego w kontekst sportu bardziej ryzykownego odgrywa zasadniczą rolę w rozwoju postmodernistycznych sportów trendowych¹⁸⁵. Poszukiwanie autentyczności pełni kluczową rolę w tym rozwoju. W sportach ekstremalnych lub wysokiego ryzyka satysfakcja polega na możliwości osiągnięcia wyników na najwyższym poziomie nawet w trudnych, a nawet niebezpiecznych dla życia okolicznościach oraz na zachowaniu optymalnej kontroli fizycznej i psychicznej¹⁸⁶. Ciało podporządkowane jest psychice, a poczucie własnych ograniczeń jest krokiem w poszukiwaniu autentyczności. Jednak nie tylko wybór bardziej ryzykownego sportu wpisuje się w ten trend. Przestrzenne umiejscowienie sportu klasycznego w innym kontekście jest również odejściem od sportu bezpiecznego¹⁸⁷. Widoczna jest różnica między sportem w konwencji nowoczesności a nową postmodernistyczną jego interpretacją.

5. Tendencja od sportu obowiązkowego do niewiążącego dotyczy preferencji swobodnej organizacji godzin treningów i niezobowiązujących kontaktów towarzyskich sportowców. Siłownia, sauna i solarium są uzupełnione usługami gastronomicznymi, a także masażami, zajęciami sportowymi z instruktorem w trybie nieokreślonego obligatoryjnie czasu, z dużą atrakcyjną zmiennością treści zajęć. Niewiążący sport na początku swojego rozwoju bazował na homogenicznych ofertach, głównie ośrodkach kulturystycznych czy fitnessu siłowego, salach aerobiku, fitnessu czy centrach squasha. Przemysł sportu i aktywności fizycznej będzie coraz bardziej zmierzał w kierunku wielowymiarowych ofert. Oazy wellness są flagowym produktem wielu przedsiębiorców wellness i SPA, albowiem traktują nabywcę holistycznie, zapewniając mu dbanie o nie tylko o sylwetkę, ale też całe ciało w celu zapewnienia pełnej homeostazy organizmu i pełnej satysfakcji klienta¹⁸⁸. Mając do dyspozycji szeroką ofertę, to konsumenci decydują, z których obiektów sportowych chcą korzystać, bez konieczności podejmowania innych niż finansowe zobowiązań. Praktykujący aktywność fizyczną kierują się zasadą dobrowolności („nie musisz rezygnować z ćwiczeń na siłowni, jeśli nie masz ochoty ćwiczyć”)¹⁸⁹. Pomimo istnienia form organizacyjnych sportów trendowych, wydaje się, że pozostaną one w większości formalnie niezorganizowane, tak jak sektor fitness, który stanowi masowy ruch w obrębie aktywności fizycznej.

¹⁸⁵ *Ibidem*.

¹⁸⁶ J. Tomlinson, *Extreme Sports*, Carlton Books Ltd, Augsburg 1997.

¹⁸⁷ A. Schildmacher, *Trends und Moden im Sport...*, s. 19.

¹⁸⁸ D. Hoffmann, *Leibes-übung: einstreitbuchüber die neuenmoden in der körperkultur*, Luchterhand, Darmstadt 1984.

¹⁸⁹ A. Schildmacher, *Trends und Moden im Sport...*, s. 19.

Przemiany kulturowe, jakie przyniósł postmodernizm, wiążą się z nowymi praktykami sportu, które pojawiają się w ostatnich dziesięcioleciach¹⁹⁰. Współczesny sport rozwija się na racjonalnych zasadach i zachowuje w zasadzie niezmiennosc swoich form i norm, natomiast sport postmodernistyczny charakteryzuje się plastycznością organizacji, produktu i oferty sportowej, która pozwala na wielokrotność i powtarzalność w ramach tej samej dyscypliny sportu¹⁹¹. Postmodernistyczna praktyka sportowa jest więc pluralistyczna, innowacyjna, kreatywna i dynamiczna.

Taksonomia postmodernistycznego sportu trendowego zaproponowana przez Oliverę i Oliverę¹⁹² uwzględnia pluralizm i różnorodność praktyk kulturowych w nowych formach sportu, gdzie indywidualny wybór jest ważniejszy od racjonalnej kontroli społecznej. Autorzy rozważają sześć modeli praktyk sportowych, zgodnie z dominującym wymiarem cielesno-emocjonalnym: 1. Model ascetyczny (który obejmuje tradycyjne podejście do sportu wyczynowego); 2. Model hedonistyczny (nowe praktyki przygody i ryzyka); 3. Model teatralny (oparty na grach paramilitarnych, w których ciało jest teatralizowane i zahartowane w boju); 4. Model etnomotoryczny (jako rewitalizacja rdzennych ruchów kulturowych); 5. Model mistyczny (który poszukuje głębokiej natury istoty ludzkiej poprzez „żywe i odczuwane” ciało); 6. Model narcystyczny (który łączy poprawę sprawności fizycznej z przyjemnością w dążeniu do poprawy zdrowia i jakości życia)¹⁹³. Obecnie sport powszechny postmodernistyczny jest systemem otwartym, trudnym do zdefiniowania i heterogenicznym.

¹⁹⁰ J. Olivera Betrán, A. Olivera Betrán, *La crisis de la modernidad y el advenimiento de la posmodernidad: el deporte y las prácticas físicas alternativa en el tiempo de ocio activo*, „Apunts Educación Física y Deportes” 1995, t. 41, s. 10-29, https://revista-apunts.com/wp-content/uploads/2020/11/041_010-029_es.pdf (data dostępu: 12.03.2024).

¹⁹¹ A.R. Rodríguez, *Modernidad y post deportes*, [w:] *Deporte y Postmodernidad*, red. M.J. Mosquera, V. Gambau, R. Sánchez, X. Pujadas, Librerías Deportivas Esteban Sanz, Madrid 2003, s. 155-162.

¹⁹² J. Olivera Betrán, A. Olivera Betrán, *op. cit.*

¹⁹³ *Ibidem*, s. 25.

Rozdział 3.

Charakterystyka parkouru

3.1. Geneza parkouru

Parkour to internacjonalizm¹⁹⁴ pochodzący od francuskiego słowa *parcours* oznaczającego ‘trasę’ lub ‘drogę’, zaczerpniętego od wyrażenia *parcours du combattant* – ‘wojskowego toru przeszkód’. Pierwotnie, związany był z dążeniem prekursora parkouru Davida Belle’a, do praktyk treningowych jego ojca¹⁹⁵. Belle jest często wymieniany jako twórca parkouru. W swojej książce, zatytułowanej *Parkour* nie nadaje sobie przydomka „założyciel”, woląc przyznać, że parkour był tworzony przez długi czas i był bardziej czymś, co odziedziczył po swoim ojcu Raymondzie Belle’u niż czymkolwiek, co stworzył¹⁹⁶.

Parkour powstał w latach 80. XX w. na przedmieściach Paryża jako ekstremalna forma aktywności ruchowej. Prekursorami byli David Belle i Sebastien Foucan. Opracowany przez nich system biegu z pokonywaniem przeszkód w przestrzeni miejskiej oparty był na kreatywnym podejściu do biegu, a także na metodach treningowych stosowanych w armii francuskiej, zwłaszcza na tzw. *méthode naturelle*, która opracowana została przez George’a Héberta na początku XX w.¹⁹⁷. System polegał na wypracowaniu metodyki pokonywania różnorodnych torów przeszkód. Ojciec Belle’a stosował tę metodę podczas zajęć szkoleniowych w armii francuskiej w Wietnamie. To właśnie on wzbudził w swoim synu zainteresowanie do łączenia biegu z elementami akrobatycznymi¹⁹⁸. Kiedy dwaj pionierzy parkouru Belle i Foucan zorganizowali grupę traseurów, która przyjęła nazwę Yamakasi, rozwój parkouru na przedmieściach Paryża nabrał dynamiki. Od samego początku środowisko nie było jednorodne, istniały różnice poglądów zarówno na tle metodyki ćwiczeń, jak i ideologii parkouru. Belle preferował rozwój tradycyjnego parkouru, natomiast Foucan promował własny

¹⁹⁴ *Parkour*, [w:] *Wielki słownik języka polskiego*, Instytut Języka Polskiego PAN, <https://sjp.pwn.pl/so/online;4480749.html> (data dostępu: 14.01.2023).

¹⁹⁵ D. Belle, *Parkour*, Septième choc Editions, Paris 2009.

¹⁹⁶ *Ibidem*, s. 22.

¹⁹⁷ C.L. Soares, *Uma educação pela natureza: O método de Educação Física de Georges Hébert*, „Revista Brasileira de Ciências do Esporte” 2015, t. 37, nr 2, s. 151-157, <http://oldarchive.rbceonline.org.br/index.php/RBCE/article/view/2100/1049> (data dostępu: 23.11.2022).

¹⁹⁸ A. Dunlap, *The definitive origin of parkour & david belle's legacy*, <https://parkour.com/the-definitive-origin-of-parkour-david-belles-legacy/>, 18.10.2023 (data dostępu: 25.01.2024).

styl, znany potem jako freerunning. Dla Foucana istotna była estetyka i płynność ekspresji ruchu, artystyczny wymiar ewolucji oraz spektakularność. Oznaczało to odejście od pierwotnej koncepcji dążenia do jak największego pragmatyzmu i skuteczności w pokonywaniu przeszkód stanowiących od początku cel parkouru. Cechą charakterystyczną proponowanej przez Foucana idei freerunningu było łączenie idei parkouru z filozofią Wschodu¹⁹⁹. Po rozdzieleniu parkouru na dwie mutacje, Belle zachował termin parkour, natomiast Foucan wykreowaną przez siebie formę nazwał freerunning. Główne zasady dla obu form pozostały jednak takie same w zakresie wyznawanych zasad szacunku, siły, bycia i trwania. Różnią je głównie metodyki, techniki i stosunek do aspektu spektakularności. Jednakże najbardziej widoczną podstawową różnicą w tych dwóch stylach parkouru, które początkowo były traktowane jako synonimy tej samej ekspresji ruchu jest to, że parkour jest przede wszystkim systemem utylitarnym. Stąd też szkolenie ma na celu rozwijanie umiejętności sprawnego poruszania się w terenie zurbanizowanym i pokonywania przeszkód. Tymczasem freerunning ewoluował w kierunku sztuki, ekspresji ruchu, będąc sublimacją ludzkiej motoryki, a także piękna, płynności i dobrze skoordynowanego precyzyjnego ruchu. Celem freerunningu jest kreacja, tworzenie innowacyjnych czynności ruchowych poprzez interakcję z różnymi obiektami i przeszkodami, z jednoczesnym wyrażaniu indywidualnego stylu, psychomotoryki i poczucia wolności²⁰⁰.

Traceurzy dla swoich działań przejęli motto Héberta „bądź silny, aby być użytecznym”²⁰¹. Postrzegali oni formy ruchu w parkourze jako pragmatyczne narzędzia poruszania się w zurbanizowanej przestrzeni. Młodzi adepci parkouru z przedmieść Paryża byli ideowo pod wpływem weteranów wojny, strażaków działających w ekstremalnych warunkach, a później także super bohaterów z komiksów czy japońskich anime. W kontekście psychospołecznym można wysnuć tezę, że parkour poprawia samoocenę nastolatków ćwiczących tę ekstremalną formę ruchu²⁰². Parkour jest realną praktyką cielesną, nie efemeryczną czy improwizacyjną. Celem biegu parkour jest efektywne działanie. Wraz z rozwojem mediów parkour rozprzestrzenił się na całym świecie. Filmy takie jak *13th District*

¹⁹⁹ J. Petri, *Somatyka miejskich dyscyplin performatywnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020, s. 173.

²⁰⁰ J. Fernandez-Rio, C. Suarez, *Feasibility and students' preliminary views on parkour in a group of primary school children*, „Physical Education and Sport Pedagogy” 2016, t. 21, nr 3, s. 281-294, https://www.researchgate.net/publication/264710117_Feasibility_and_students'_preliminary_views_on_parkour_in_a_group_of_primary_school_children#fullTextFileContent (data dostępu: 14.11.2023).

²⁰¹ A.V. Fernandes, L.K. de S. Galvão, *Parkour e valores morais: ser forte para ser útil*, „Motrivivência” 2015, t. 5, nr 47, <https://periodicos.ufsc.br/index.php/motrivivencia/article/view/2175-8042.2016v28n47p226/31829>, (data dostępu: 20.09.2022).

²⁰² N. Cazenave, G. Michel, *Conduites à risques et variation de l'estime de soi chez les adolescents: l'exemple du parkour*, „Annales Médico-Psychologiques, Revue Psychiatrique” 2008, t. 166 nr 10, s. 166, <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=35621793&site=ehost-live> (data dostępu: 8.11.2021).

z Davidem Belle'em w roli głównej, a potem filmy w Internecie, na Youtube czy Facebooku, głównie za sprawą popularności grupy Yamakazi, utworzonej przez kuzynów i przyjaciół Belle'a, szybko dotarły do młodych ludzi, którzy zaczęli praktykować parkour, przyjmując nie tylko trening i technikę ruchu, ale także filozofię, kulturę i zasady parkouru²⁰³.

3.2. Fundament parkouru

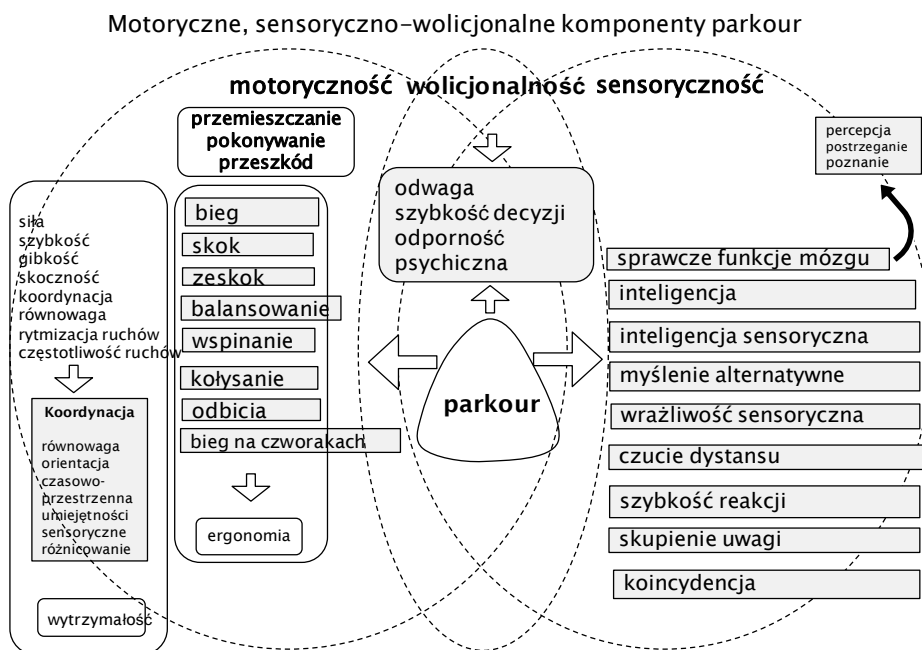
Eksploracja ruchu czyni z parkouru ekstrawertyczny sposób ekspresji ruchowej, któremu towarzyszy proces samooceny własnego stanu psychicznego i emocjonalnego²⁰⁴. Istotą w parkourze jest to, że ta forma ekspresji ruchowej wydaje się bardzo dobrym kulturowym ucieleśnieniem wielu wartości tworzących rodzaj nowego celu w sporcie powszechnym. Przejawia się on w przekraczaniu granic sportu jako dyscypliny w poszukiwaniu nie tylko wolności, ale również autonomii i autentyczności, a także jakości estetycznej.

W wymiarze fizjologicznym traceurzy posiadają większą siłę mięśniową niż sportowcy rekreacyjni praktykujący inne dyscypliny trendowe. Ujawnia się to zwłaszcza w ćwiczeniach ekscentrycznych. Jednocześnie zdolności wytrzymałościowe praktykujących parkour mogą być poniżej średniej. Jedną z podstawowych cech charakterystycznych czynności ruchowych w parkourze jest precyzja podczas lądowania, która zamienia odległościowy skok w dal w precyzyjny skok celowy koordynowany w fazie lotu tak, aby przygotować się do fazy lądowania. Powstaje w ten sposób konstrukcja precyzyjnego skoku biegowego. Parkour jest aktywnością fizyczną wymagającą wysokiego poziomu cech wolicjonalnych sensomotorycznych i motorycznych (ryc. 8). Podstawą przygotowania traceurów jest odpowiedni poziom siły, szybkości, mocy, a także wytrzymałości siłowej. Kolejnymi cechami, na które zwracają uwagę instruktorzy parkouru, są zręczność, koordynacja ruchowa i gibkość. Głównymi cechami wolicjonalnymi są odwaga, właściwość myślenia alternatywnego i odporność psychiczna. Wśród istotnych komponentów niezbędnych do skutecznej realizacji

²⁰³ D.W. Pereira, T. Honorato, J.R. Auricchio, *Parkour: Do Principio Filosófico ao Fim Competitivo*, „Licere, Belo Horizonte” 2020, t. 23, nr 1, https://www.researchgate.net/publication/340244059_Parkour_Do_Principio_Filosofico_ao_Fim_Competitivo, s.137 (data dostępu: 7.11.2022).

²⁰⁴ S.G. Almudena, D. Pagnon, S. Grosprêtre, S. Lemaire, M. David, A. Gateau, *An educational model for the development of resilience based on Rap and Parkour*, 2020, <https://rapkour.com/wp-content/uploads/2020/07/RAPKOUR-HANDBOOK-EN.pdf?fbclid=IwAR3ExhC1oT2aIIqewuUoHkIv2IKqzZAJFPkXUXuEA NucCa-5f2x8nz8VaI> (data dostępu: 13.11.2022).

technik parkourowych zaliczyć należy także właściwość specyficznych uzdolnień w zakresie postrzegania, percepcji i poznania, a szczególnie inteligencję sensoryczną.

Ryc. 8. Motoryczne i sensoryczno-wolitionalne komponenty parkouru

Źródło: opracowanie własne.

W literaturze naukowej²⁰⁵ istnieje wiele terminów na określenie parkouru. Autorzy Sterchele i Ferrero Camoletto²⁰⁶ stosują terminy „lifestyle sport” i sport nieformalny, wyraźnie odnosząc się do tej samej idei. Rawlison i Guaralda²⁰⁷ opisują parkour jako zabawę, natomiast zupełnie inaczej parkour traktuje Angel²⁰⁸, charakteryzując tę formę aktywności ruchowej jako

²⁰⁵ D. Puddle, *Making the jump: Examining the glocalisation of parkour in Aotearoa New Zealand*, https://www.researchgate.net/publication/334560035_Making_the_Jump_Examining_the_Glocalisation_of_Parkour_in_Aotearoa_New_Zealand/link/5d3167a692851cf440902420/download?_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19, s. 79 (data dostępu: 13.02.2022); [D. Puddle, B. Wheaton, H. Thorpe, *The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study*, „Sport in Society” 2018, t. 22, nr 29, s. 1-18, DOI:10.1080/17430437.2018.1441010 (data dostępu: 13.02.2022).

²⁰⁶ D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 89-105, <https://doi.org/10.1080/19406940.2017.1289235> (data dostępu: 15.03.2023).

²⁰⁷ C. Rawlison, M. Guaralda, *Play in the city: Parkour and architecture*, Faculty of Built Environment and Engineering, School of Design, Queensland University of Technology, Brisbane 2011, s. 19-24, https://www.academia.edu/4322164/Play_in_the_city_Parkour_and_architecture (data dostępu: 15.03.2022).

²⁰⁸ J. Angel, *Ciné Parkour: A cinematic and theoretical contribution to the understanding of the practice of parkour*, praca doktorska, Brunel University School of Arts PhD, Londyn 2011, https://www.academia.edu/80702824/Cin%C3%A9_Parkour_A_cinematic_and_theoretical_contribution_to_the_understanding_of_the_practice_of_parkour?f_r=251886 (data dostępu: 3.02.2023).

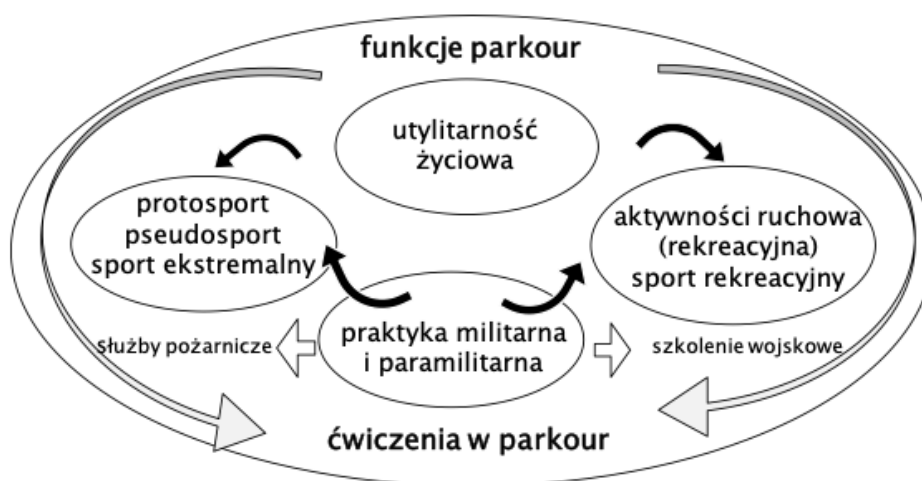
metodę treningową. Na trudności z jednoznacznym określeniem i z kategoryzacją parkouru zwracają uwagę też inni badacze²⁰⁹. Próbując definiować parkour, należy sobie zdawać sprawę, że jest on w różny sposób kategoryzowany przez teoretyków, jak i praktyków. Można go zaliczyć do sportu, sztuki, nawet analogicznie do tańca, a także ze względu na ekspresję i sublimację czynności ruchowych do sztuk walki. Definicja parkouru jest relatywna w zależności od komponentu, który chcemy wyeksponować. Ćwiczenia i sam bieg parkour są czynnością indywidualną, nie wymagającymi ani partnera, ani rywala, nie ma też absolutnej konieczności uzgodnienia z kimkolwiek sposobów realizacji zadania. Brak konkurencji pozwala fakultatywnie podchodzić do biegu bez uniwersalnych i wyraźnych zasad. Parkour polega na wykorzystaniu potencjału ciała ludzkiego do fizycznego pokonywania przeszkód. Traceurzy wykorzystują tę metodę treningową jako sposób dotarcia z punktu A do punktu B przez trójwymiarowe, zurbanizowane środowisko miejskie. Praktykujący parkour wykonują złożone czynności ruchowe obejmujące bieg, skok, wspinanie, balansowanie, chwytanie i inne techniki oraz sposoby przemieszczania się z jednego punktu do drugiego, bez względu na wielkość i złożoność przeszkód. Swobodne bieganie i sztuka przemieszczania są jednym z komponentów parkouru. Uczestnicy biegu parkour nazywani są *traceur*, od francuskiego czasownika *tracer*, który oznacza ‘wytyczyć drogę’, a w języku potocznym ‘iść szybko, biec’²¹⁰, z jednego punktu do drugiego²¹¹. Bardzo znaczącą funkcją parkouru, która przyciąga młodzież oraz która stanowi priorytet dla osób praktykujących bieg parkourowy w ramach przygotowania zawodowego (żołnierze, policja, pracownicy ochrony, strażnicy więzienni, straż graniczna, straż pożarna, ratownicy medyczni itp.), jest utylitaryzm wiązany z praktykami militarnymi i paramilitarnymi.

Wielu adeptów parkouru poszukuje w tej formie ekspresji ruchu możliwości praktykowania aktywności ruchowej, dla innych atrakcją jest możliwość przeżyć ekstremalnych (ryc. 9).

²⁰⁹ N. Bavinton, *From obstacle to opportunity: Parkour, leisure, and the reinterpretation of constraints*, „Annals of Leisure Research” 2007, t. 10, nr 3-4, s. 391-412, https://www.researchgate.net/publication/241711830_From_Obstacle_to_Opportunity_Parkour_leisure_and_the_reinterpretation_of_constraints (data dostępu: 5.10.2023).

²¹⁰ *Tracer*, [w:] *Le Robert, Dico en ligne*, Le Robert, <https://dictionnaire.lerobert.com/definition/tracer> (tłum. Autora) (data dostępu: 12.12.2023).

²¹¹ D. Pañón, G. Faity, G. Maldonado, Y. Daouta, S. Grosprêtre, *How is parkour new and singular? A narrative review across miscellaneous academic fields*, University of Lausanne 2022, https://www.researchgate.net/publication/350388502_How_is_parkour_new_and_singular_A_narrative_review_across_miscellaneous_academic_fields#fullTextFileContent (data dostępu: 5.02.2023).

Ryc. 9. Funkcje parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Parkour można zdefiniować także jako rozwijającą się nowoczesną formę sportu, która w aspekcie czynnościowym polega głównie na pokonywaniu przeszkód w biegu w niededykowanym otoczeniu. Parkour jest definiowany także jako sport lifestylowy stanowiący alternatywę dla sportów tradycyjnych głównego nurtu. Jest działalnością posiadającą cechy sportu, ale bez ścisłych zasad oraz ustandaryzowanych reguł uczestnictwa i współzawodnictwa. Praktykujący parkour traktują miasto jako plac zabaw i miejsce dla swojej kreatywności ruchowej przejawiając inklinacje do trudnych i zindywidualizowanych wyzwań ruchowych. Pochodzenie społeczne traceurów nie jest w większości zdefiniowane, dotychczasowe badania wskazują, że są to ludzie młodzi, przeważnie mężczyźni. Traceurzy zazwyczaj trenują w niespecyficznych warunkach środowiskowych, co wymaga od nich wysokiego poziomu cech wolicjonalnych. Parkour można zakwalifikować jako jeden ze sportów akcji, rodzaj aktywności fizycznej często też ekspresji ruchu, który jest charakterystyczny dla zmian współczesnego młodego pokolenia w preferencjach uczestnictwa w aktywności ruchowej, w sporcie powszechnym i wyczynie sportowym. Parkour jest często traktowany jako najszybciej rozwijający się nieformalny sport trendowy w skali globalnej²¹². Tendencje do rozwoju takich form jak parkour wskazują na zmieniające się trendy aktywności fizycznej młodzieży. Parkour, początkowo niszowa forma fizycznej aktywności i rozrywki dla małej grupy zubożałych mężczyzn na obszarach miejskich przedmieść Francji, stał się w krótkim czasie zjawiskiem globalnym.

²¹² D. Sterchele, R. Ferrero Camoletto, *op. cit.*, s. 89.

Do szerszej świadomości społecznej parkour dotarł ponad dwadzieścia lat temu, dzięki reklamom telewizyjnym, filmom internetowym i filmom dokumentalnym. Czas popularyzacji parkouru nałożył się na rozwój mediów społecznościowych, co umożliwiło rozprzestrzenienie się idei parkouru na cały świat. Także obecnie media społecznościowe są główną formą komunikacji i rozpowszechniania tej formy ruchu. Różne odmiany i zastosowania biegu parkourowego inspirują różnorodne środowiska artystów, producentów filmowych, architektów i inżynierów, pedagogów oraz badaczy z różnych dziedzin. Media okazały się skuteczne w promowaniu parkouru. Traceurzy umieszczają i rozpowszechniają własne fotografie i filmy na portalach społecznościowych: Instagramie, X (Twitterze), YouTube oraz TikToku. Również media komercyjne promują parkour, głównie jego widowiskowe eventy miejskie. Jedną z pierwszych medialnych prezentacji parkouru była reklama BBC One z 2002 r., w której David Belle biega i skacze z dachu na dach w Londynie, aby jak najszybciej wrócić z pracy do swojego telewizora, podczas gdy inni mozolnie przedzierają się do domu w ulicznych korkach. Badając kontekst medialny parkouru, Geyh dowodzi, że w promowaniu parkouru i zwiększaniu liczby entuzjastów tej formy sportu miejskiego w Wielkiej Brytanii, znaczącą rolę odegrała reklama²¹³.

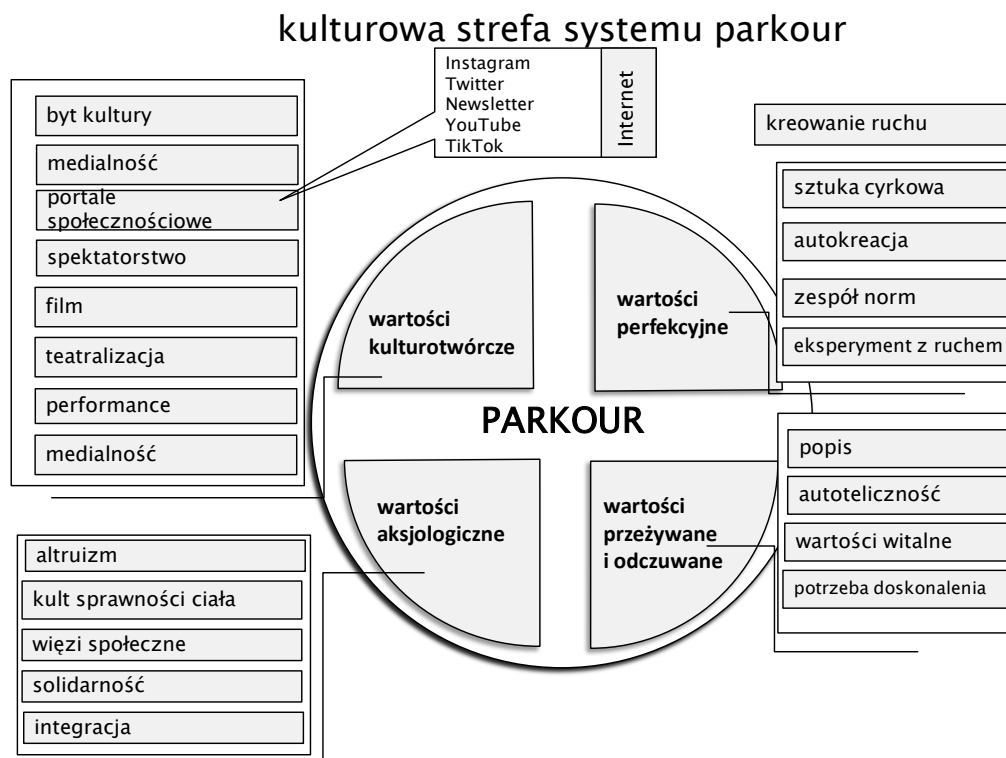
Parkour to aktywność ruchowa, która rozwija się globalnie od kilkunastu lat, odróżniając się od innych sportów trendowych swoim stylem i filozofią. Sprzyja to budowaniu więzi w grupach społecznych, wspólnemu uczestnictwu w treningu, przyswajaniu wartości itp.²¹⁴. Parkour od samego początku niósł przesłanie filozofii życia, szacunku, troski o siebie i innych, a także o środowisko. Można zatem sądzić, że parkour jest nie tylko narzędziem skomplikowanych i śmiałych ruchów, dyscypliną, która wzmacnia ciało, ale i metodą przygotowującą umysł do pokonywania wszelkich trudności.

Kulturowa strefa parkouru zawiera szereg komponentów, wśród których do najważniejszych należą: 1. Wartości kulturowe; 2. Wartości perfekcyjne; 3. Wartości aksjologiczne; 4. Wartości przeżywania i odczuwania. Parkour, bardziej niż inne miejskie sporty akcji, posiada potencjał wartości kulturowych. Jako nowoczesna postmodernistyczna forma ekstremalnej ekspresji ruchu rozwija się dzięki aktywności jej praktyków na internetowych portalach społecznościowych (Instagram, Twitter, Newsletter, YouTube,

²¹³ P. Geyh, *Urban free flow: A Poetics of Parkour*, „M/C Journal” 2006, t. 9, nr 3, <http://journal.media-culture.org.au/0607/06-geyh.php> (data dostępu: 10.03.2023).

²¹⁴ M.E.W. Gutiérrez, *Estado del conocimiento del Parkour para el desarrollo humano sostenible*, Universidad Distrital Francisco José de Caldas/Facultad de Medio Ambiente, 2022, s. 4, <https://repository.udistrital.edu.co/bitstream/handle/11349/31034/MorenoGutierrezMiltonEstepan2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (data dostępu: 12.07.2023).

TikTok). Szczegółe znaczenie posiadają też takie nośniki informacji o parkourze jak film i video (ryc. 10).

Ryc. 10. Kulturowa strefa parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Za pomocą promocji w kinie i mass mediach parkour, jako specyficzna trendowa kultura ciała, istnieje jako wielowymiarowe zjawisko, które posiada wiele wspólnych cech ze sztuką, treningiem sportowym, formą rekreacji, a także z całym systemem wartości, a nawet rytuałem. Wyraża on stan emocji i postmodernistyczne upodobanie wolności w życiu codziennym miasta²¹⁵.

3.3. Filozofia i system wartości parkouru

W ujęciu ogólnym przez filozofię rozumiemy pogląd na świat i życie w wymiarze indywidualnym i zbiorowym, w którym szuka się odpowiedzi na pytania istotne dla każdego myślącego człowieka. Filozofia to refleksja nad społecznym fenomenem człowieka i jego

²¹⁵ J. Angel, *op. cit.*

fizyczno-biologiczną, społeczno-kulturową istotą w szerokim kontekście egzystencjonalnym, moralnym, etycznym i estetycznym. Filozofia parkouru czerpie wiele inspiracji z francuskich korzeni działalności zgodnej z hasłami *Être et durer* – być i trwać (żyć i trenować w sposób zrównoważony), a także z *Être fort pour être utile* – być silny, aby być użytecznym, wykorzystaj umiejętności zdobyte podczas treningu dla dobra innych²¹⁶.

Istnieje też aspekt filozoficzno-polityczny dziedzictwa parkouru, którego konotacje sięgają zjawiska, które przez Deborda²¹⁷ zostało nazwana sytuacjonizmem²¹⁸. Był to ruch społeczno-artystyczny powstały w latach 50. XX w., w którym propozycja konceptualna charakteryzuje się silną interwencją intelektualną i artystyczną, promując jednocześnie rewolucję w zwykłych formach codziennej ekspresji i zachowania.

Parkour to wiele więcej niż sam skomplikowany wysiłek fizyczny. Praktykujący parkour musi pokonać przeszkody nie tylko fizyczne, ale także mentalne. Połączenie filozofii i fizycznej aktywności występujące w parkourze jest bardziej zbliżone do tego, co widzimy w tradycyjnych azjatyckich formach sztuk walki, a co właściwie nie występuje w klasycznych, tradycyjnych, współczesnych sportach. W przeciwieństwie do konwencjonalnych sportów, parkour jest wspierany przez wyraźne ramy ideowe. Filozofia parkouru, inaczej niż filozofia sportu, ukazuje młodym ludziom propozycję koncepcji na sposób życia oraz to, co związane jest z wewnętrznymi przemianami w grupie i w samym praktykującym.

Większość organizacji parkour używa terminu sport dla swojej fizycznej ekspresji ruchu. Traceurzy postrzegają parkour również jako formę ekspresyjnej artystycznej formy sztuki ruchu oraz jako sposób na życie, wiążąc praktykowanie parkouru z osobistym światopoglądem. Cenią oni takie cechy woli jak pewność siebie, poczucie wolności indywidualnej, a także dążą do świadomości i dyscyplinowania własnego ciała, jak również do wiary we własne siły, wewnętrzną równowagę i wartości moralne. Traceur musi być w stanie pokonać przeszkody nie tylko fizycznie, ale także siłą woli. Motoryczne przygotowanie może nie wystarczyć w sytuacji dużego stopnia ryzyka i lęku. Blokada psychiczna musi zostać pokonana poprzez długi trening mentalny do momentu, aż traceur będzie gotowy do

²¹⁶ Motto naturalnej metody George’a Héberta, M. D. Lamb, *Self and the city: Parkour, architecture, and the interstices of the ‘knowable’ city*, „Liminalities: A Journal of Performance Studies” 2014, t. 10, nr 2, s. 1-20, <http://liminalities.net/10-2/parkour.pdf> (data dostępu: 25.10.2022).

²¹⁷ G. Debord, *Spółczesność spektaklu oraz Rozważania o społeczeństwie spektaklu*, przeł. M. Kwaterko, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2006, https://monoskop.org/images/4/41/Debord_Guy_Spoleczenstwo_spektaklu_oraz_Rozwazania_o_spoleczenstwie_spektaklu_2006.pdf (data dostępu: 15.03.2022).

²¹⁸ Analogia do ruchu społeczno-artystyczny powstałego w latach 50. XX w. W psychologii koncepcja, że czynniki zewnętrzne wywierają największy wpływ na zachowania jednostek. Takie podejście nazywane jest sytuacjonizmem – zakłada ono, że nasze wszelkie działania zdeterminowane są nie dyspozycjami osobowościowymi, ale wpływem określonych sytuacji. Sytuacje społeczne ułatwiają nam niektóre działania, a czasem narzucają pewne ograniczenia i tym samym stymulują wszelką naszą aktywność.

zrealizowania ekstremalnego ruchu. Ponieważ zachowania traceura są przewidywalne i nie jest to sport oparty na desperacji, adept parkour nigdy nie powinien podjąć próby skoku, jeżeli nie jest pewien jego skuteczności. Siłą traceura, oprócz jego sprawności fizycznej, jest filozofia parkouru. To właśnie wierność idei daje traceurowi możliwość pokonania przeszkody.

Czynnik rywalizacji jest jednym z elementów, które budzą najwięcej kontrowersji w środowisku traceurów. Bez rywalizacji nie ma sportu w tradycyjnym znaczeniu²¹⁹. Jeżeli przyjmiemy, że parkour jest sportem, to należy się liczyć z wieloma konsekwencjami. Przede wszystkim traceurzy będą częścią instytucji parkour, a oni sami będą do niej należeli. Sportowa profesjonalna czy amatorska organizacja rządzi się innymi prawami i zasadami niż luźne niezależne grupy. Traceur mógłby mieć wrażenie, że należy do organizacji, a nie do społeczności parkour. Problem ten powoduje wiele kontrowersji i sporów między praktykami i organizacjami, co stwarza niepewność, czy taka przemiana w wariant luźnej organizacji, bez retorsji ścisłych uregulowań formalno-prawnych, będzie dla przyszłego rozwoju społeczności parkour korzystna. Jedna wizja ma na celu dbanie o ducha parkouru i o rozwój społeczności, druga ma na celu otwarcie możliwości dla wielu traceurów do konkurencyjnego współzawodnictwa²²⁰. Spór między tymi, którzy optują za rywalizacją i parkourem jako sportem w tradycyjnym rozumieniu, a tymi którzy odwołują się do korzeni filozofii parkouru i jego suwerennego bytu, doprowadziła do wielu dyskusji, czy parkour ma być dyscypliną sportową i stać się częścią FIG (Międzynarodowej Federacji Gimnastycznej)²²¹.

Parkour to sztuka ruchu, która od początku swojego istnienia opiera się na zasadach związanych z poprawą umiejętności fizycznych, współpracą, szacunkiem, odwagą i pokonywaniem przeszkód. Ponadto oryginalna filozofia parkouru jest sprzeczna z olimpijską zasadą rywalizacji, której traceurzy zawsze się sprzeciwiają. Zarówno prekursor parkouru David Belle, jak i Sébastien Foucan, twórca freerunningu, zasadniczo powołują się na te same zasady, które leżały u podstaw parkouru, wyznając filozofię szacunku, współpracy, siły oraz wytrzymałości. Obie formacje różnią się jednak w swoich celach²²². Współzawodnictwo nie jest akceptowane w ramach filozofii, jakiej hołdują traceurzy, którzy przez lata, a nawet całą swoją młodość poświęcili zasadom, odwołując się do tradycji i kultywując korzenie parkouru. Tymczasem dają się zauważyć w społeczności traceurów konkurencyjne zainteresowania

²¹⁹ P. Godlewski, *Podmiotowość sportu a procesy globalizacyjne*, [w:] *Podmiotowość w edukacji ery globalnego społeczeństwa informacyjnego*, red. K. Pająk, A. Zduniak, Warszawa-Poznań 2004, s. 323-327; P. Godlewski, *The Heterogeneous Nature of the History of Sport. A Look from the East*, [w:] *New Aspects of Sport History*, red. M. Lämmer, T. Terret, ISHPES-Studien 13/7, Köln 2007, s. 411-416.

²²⁰ M.E.M. Gutiérrez, *op. cit.*, s. 9.

²²¹ *Ibidem*, s. 12.

²²² *Ibidem*, s. 14.

i chęć przedefiniowania parkouru na dyscyplinę sportu. Część środowisk chce, aby ta transformacja została przeprowadzona w sposób skrupulatny, część zgadza się na współistnienie i współpracę pod warunkiem, że altruizm, „bycie silnym, aby być użytecznym”, pozostaną cechami filozofii parkouru i obu mutacji. Cechy filozofii parkouru, która jest inspiracją do szanowania środowiska odnaleźć można w dyrektywie praktyki parkouru, aby przestrzenie praktykowania pozostawiać lepszymi niż przed ich praktycznym wykorzystaniem²²³. Jest to nawiązanie do zasady zrównoważonego rozwoju, albowiem filozofia parkouru reprezentuje również zrównoważoną kulturę, w której ważna jest dbałość o środowisko. Zjednoczenie traceurów ze środowiskiem to też nawiązanie do fundamentalnych zasad zawartych w metodzie naturalnej.

Adepci parkouru, akceptując ideowe zasady, odrzucają wszystko, co jest sprzeczne z altruistyczną filozofią parkouru. Wyznają filozofię szacunku do siebie, dbania o siebie i innych, gdyż działają często w ekstremalnych warunkach, próbując przełamać granice funkcjonalnych możliwości. Część zawansowanych technicznie traceurów ma świadomość narażenia na kontuzje, a nawet ryzyka utraty życia, jednak dąży do osiągnięcia najlepszego i najbardziej spektakularnego wyczynu. Jest to jednak postawa sprzeczna z filozofią parkouru. Belle i jego grupa od początku starali się budować społeczność parkouru akceptującą zasadę, że jest on indywidualną formą aktywności fizycznej, a jej adepci powinni dążyć do integralnego rozwoju zgodnego z filozofią stylu życia. Powinno się to odbywać w homeostazie, która buduje tkankę społeczną miejskiej rodziny przyjmującej wspólne wartości i doskonalącej umiejętności, które pozwalają pomagać sobie nawzajem i innym. Parkour, choć heterogeniczny, zróżnicowany w ideowym podejściu, posiada jednak stałe wartości ideowe.

Różnią się one pod wieloma względami od wartości promowanych w innych sportach lifestyle'owych. Podobnie jak wiele formacji postsubkulturowych²²⁴, również parkour uległ polaryzacji wyodrębniając różne mutacje takie jak swobodne bieganie czy akrobatyczna i artystyczna ekspresja ruchu, która obecnie jest coraz bardziej skomercjalizowana i upodobnia się do akrobacji kaskaderskich i spektakularnego widowiska²²⁵. Trening fizyczny i wspólna praca służy budowaniu nie tylko poczucia wspólnoty, ale także indywidualnemu rozwojowi

²²³ *Ibidem*, s. 16.

²²⁴ *The post-subcultures reader*, red. D. Muggleton, R. Weinzierl, Berg Publishers, Oxford 2003.

²²⁵ E. Edwardes, *Parkour*, [w:] *Berkshire encyclopaedia of extreme sports*, red. D. Booth, H. Thorpe, Berkshire Publishing Group LLC, Great Barrington, Massachusetts 2007, s. 233-236; M. Atkinson, M. and K. Young, *Deviance and social control in sport*, Human Kinetics, Champaign, Illinois 2008; N. Archer, *Virtual poaching and altered space: reading parkour in French visual culture*, „Modern and Contemporary France” 2010, t. 18, nr 1, s. 93-107, https://www.researchgate.net/publication/232883973_Virtual_Poaching_and_Altered_Space_Reading_Parkour_in_French_Visual_Culture, s. 93-107 (data dostępu: 15.12.2023).

duchowemu. Ta cecha jest trudniejsza do zauważenia na przykład w skateboardingu, ale jest integralną częścią capoeiry, jest praktyką orientalnych sztuk walki, a także odnaleźć ją można w parkourze. Traceurzy weterani wielokrotnie wspominają o etycznym wymiarze swoich działań w wywiadach i na swoich stronach internetowych. Relacjonują, w jaki sposób praktyka parkouru zapewnia trening wielu umiejętności fizycznych, ale dostarcza także wiele wartości humanitarnych. Jednocześnie podkreślają, w jaki sposób nowi adepci praktykują nie tylko nowy sport, ale także przejmują pozytywne wartości w tym wzajemny szacunek i dbałość o środowisko²²⁶.

Etos parkouru jest realizowany jako nieodzowny zestaw wartości wspólnotowych. W sensie ideologicznym jamy upodabniają się do organizacji anarchistycznych i mogą być postrzegane jako forma chaotycznego jamboree dla outsiderów²²⁷. W eventach parkour zarówno filozofia parkouru, jak i jego etos odgrywają fundamentalną rolę, stąd też o społeczności parkour można powiedzieć, że ma ona formę spójnego systemu idei, które łączą i co Durkheim interpretuje jako elementarne formy życia duchowego²²⁸. Parkour nie ma konotacji z religią, nie tworzy dogmatów, liturgiki, nie ma też apologetów, jednak w sensie ideowym zbliża się do świeckiego zbioru obrzędów, które aspirują do zbliżenia jednostki w kierunku wyższych ideałów „świętości” jaźni. Według tej narracji, praktyki treningów mogą być postrzegane jako komunikatywne występy (rytuały). To na skutek tych praktyk i za ich pośrednictwem następuje dyscyplinowanie ciała i konfrontacja własnych idei z wartościami wspólnoty, które kształtują daną drogę jako zawsze wyjątkową i indywidualną. Jednak ta kolektywna emancypacja wyłania się z tej samej formy myślenia i tego samego działania²²⁹. Akceptacja konkretnych wartości wspólnotowych, takich jak fizyczne rytuały, jest napędem dążenia do wyższego celu, jakim jest samodoskonalenie. Stygmatami są rytualne znaczenia i odpowiadające im symbole podejmowania prób²³⁰ oraz wezwania do wzrostu²³¹.

²²⁶ M. Daniels, *Generation Yamakasi. Vol au dessus des cités*, 2005, https://www.youtube.com/watch?v=qomV-flidNw&ab_channel=Guillaume (data dostępu: 24.10.2022).

²²⁷ M.F. Atkinson, *Parkour, Anarcho-Environmentalism, and Poiesis*, „Journal of Sport and Social Issues” 2009, t. 33, nr 2, s. 180, https://www.researchgate.net/publication/249676056_Parkour_Anarcho-Environmentalism_and_Poiesis (data dostępu: 12.07.2023); J.L. Kidder, *Parkour: Adventure, Risk, and Safety in the Urban Environment*, „Qualitative Sociology” 2013, t. 36, nr 2, DOI: 10.1007/s11133-013-9254-9258, s. 236 (data dostępu: 15.12.2023).

²²⁸ E. Durkheim, *Les formes élémentaires de la vie religieuse*, Presses Universitaires de France, Paris 2013, s. 65.

²²⁹ *Ibidem*, s. 553.

²³⁰ S.J. Saville, *Playing with fear: parkour and the mobility of emotion*, „Social and Cultural Geography” 2008, t. 9, nr 8, s. 900, https://www.researchgate.net/publication/240532874_Playing_with_fear_Parkour_and_the_mobility_of_emotion (data dostępu: 11.05.2022).

²³¹ N. Bavinton, *op. cit.*, s. 401.

Parkour to współczesna praktyka o znaczącej wartości w sposobie, w jaki ludzie odnoszą się do natury, miasta i ludzi. Wynika to z filozofii parkouru, który jest praktyką polegającą na opanowaniu ciała i jego możliwości, a tym samym rzuceniu wyzwania środowisku w skuteczny, transgresyjny, ekscytujący i estetyczny sposób²³².

Parkour określany jest w języku francuskim jako *l'art du déplacement*, czyli 'sztuka przemieszczania się'. Postrzegany nie tylko jako sztuka ruchu, parkour i jego filozofia stanowią doskonałe medium do relacji między środowiskiem a ludzkim ciałem²³³.

Należy zaznaczyć, że parkour wywodzi się z filozoficznej wizji ciała jako mocy woli i syntezy sił cielesnych. Traceur w swojej relacji ze światem jednoczy ten akt z kantowską ideą wrażliwości jako niezbędnego warunku tej konsolidacji. O ile dla Georges'a Hérberta, którego metoda naturalna stanowi podwaliny parkouru, ciało było skonfigurowane jako narzędzie użyteczności i altruizmu²³⁴, to analiza historiozoficzna parkouru, widziana przez pryzmat wybranych pojęć filozofii ciała postrzeganych w perspektywie przestrzeni, ujawnia nową cielesność. Wyrazem jej jest ciało traceura stanowiące inkarnację zmodyfikowanych i modyfikowanych ruchów, które wchodzi w relację z przestrzenią²³⁵. Analiza ewolucji w postrzeganiu i wykorzystywaniu ciała w obliczu konkretnego wydarzenia w kontekście sportowym ukazuje, w jaki sposób ciało, które jest społecznym faktem biologicznym, jest też obciążone reprezentatywnością, w której nieustannie konstruowane są obrazy kulturowe, w przestrzeni i czasie wyznaczane są znaki tożsamości i inności ciała. Parkour postrzegany jest jako zjawisko kulturowe, w którym traceurzy wierzą w możliwości swojego ciała jako narzędzia wolności, by przekonfigurować zbyt uporządkowany miejski krajobraz, wymykając się jednocześnie z ram zinstytucjonalizowanego sportu. Nie można więc traktować parkouru na zasadach sportu tradycyjnego, a wyłączenie go z zasady współzawodnictwa jest tylko jednym z elementów stanowiących dyferencję ze sportem tradycyjnym²³⁶.

Według praktyków parkouru, podobnie jak filozofia parkouru, tak i cały system wartości jest stylem, który wiąże się nierozdzielnie z życiem codziennym, w którym traceur rozwija się,

²³² D.W. Pereira, T. Honorato, J. R. Auricchio, *op. cit.*, s.135.

²³³ Ph. Lemhöfer, *op. cit.*, s. 34.; H. Lefebvre, *Die Produktion des Raumes*, [w:] *Raumtheorie*, red. J. Thin, S. Günzel, Suhrkamp, Frankfurt 2006, s. 330-342.

²³⁴ A.L.M. Stramandinoli, A.L. Martins, J.G. Remonte, P.H. Marchetti, *Parkour: História e conceitos da modalidade*, „Revista Mackenzie de Educação Física e Esporte” 2012, t. 11, nr 2, https://www.researchgate.net/publication/256373971_Parkour_Historia_e_conceitos_da_modalidade_2012 s. 13-25 (data dostępu: 3.05.2023).

²³⁵ M.G.J. Osorio, *El arte de chocarse. Una mirada filosófica del concepto de movimiento en el Parkour*, Universidad Pedagógica Nacional, Licenciatura en Filosofía, Bogotá 2023, <http://repository.pedagogica.edu.co/handle/20.500.12209/18835>, s. 4 (data dostępu: 22.04.2024).

²³⁶ R.G. Carvalho, A.L. Pereira, *Percursos alternativos – o Parkour enquanto fenómeno sub(cultural)*, „Revista Portuguesa de Ciências do Desporto” 2008, t. 8, nr 3, s. 427-440, https://rpcd.fade.up.pt/_arquivo/artigos_soltos/vol.8_nr.3/2.01.pdf (data dostępu: 7.04.2023).

wyraża swoją osobowość i komunikuje wiedzę o własnej przestrzeni. Filozofia parkouru jest związana z zasadami najnowocześniejszego myślenia o treningu sportowym oraz ze zrównoważonym sportem, w którym osiąga się cele szkoleniowe przy zachowaniu zdrowia fizycznego i psychicznego oraz jakości życia. Sport postmodernistyczny, którego egzemplifikacją jest właśnie parkour, kierowany jest dyrektywą, by nie generował szkód dla organizmu ćwiczącego w perspektywie średnio i długoterminowej²³⁷.

Kiedy młodzież z przedmieść Lisses we Francji, poszukiwała wspólnej zabawy, z bardziej lub mniej świadomej chęci kontestacji wynikającej z trudności w przystosowaniu się do zdyscyplinowanej społeczności miejskiej, natrafiła na działalność, która zaoferowała im kilka prostych, podstawowych zasad: wzmocnienie ciała, aby pomagać innym, próba ciągłego pokonywania samego siebie, nieporównywanie osiągnięć jednych z drugimi, dobrowolne przekazywanie wiedzy mniej doświadczonym oraz poprawa pewności siebie pozwalająca osiągnąć precyzję kontroli ciała nad przestrzenią²³⁸. Zasady ideowe, które proponował ruch traceurów, nie były powszechnie realizowane w większości form sportu tradycyjnego, zwłaszcza w świecie zachodnim, w których sprawność i siła ciała zawsze dominowała i przekładała się na współzawodnictwo, rywalizację oraz piękno ciała²³⁹. Rozwój i atrakcyjność medialna parkouru skutkuje presją, jaka jest wywierana na tę formę ekspresji ruchu, aby dostosować parkour do dyktatu kapitalistycznego społeczeństwa i włączyć go do nurtu sportów klasycznych (tradycyjnych). Zaobserwować można dążenia, by parkour stał się częścią świata sportu profesjonalnego i wyczynowego, ujętego w schemat instytucjonalny, ze ścisłymi zasadami i poddany dyktatowi mediów formalnych (czasopisma, telewizja, radio) oraz mediów nieformalnych (Internet i sieci społecznościowe). W ten sposób spektakularne techniki wykonywane w dynamicznym biegu traceurów mają być dostępne dla szerokiej komercyjnie zorganizowanej społeczności.

3.4. Demografia

3.4.1. Płeć

Dla określenia środowiska parkouru przyjęto termin społeczność, co wynika z emicznego użycia tej nazwy przez samych traceurów. Osobę praktykującą parkour określa

²³⁷ D.W. Pereira, T. Honorato, J. R. Auricchio, *op. cit.*, s.146.

²³⁸ *Ibidem*, s. 135.

²³⁹ L.M. Stramandinoli, A.L. Martins, J.G. Remonte, P.H. Marchetti, *op. cit.*, s. 13-25.

się mianem „traceur”, który jest terminem neutralnym płciowo, mimo że może należałoby członków społeczności parkour rozróżniać jako traceur (mężczyzna) i traceuse (kobieta).

Typowym profilem osoby praktykującej parkour jest młody mężczyzna. W badaniu przeprowadzonym przez Robin Lesné²⁴⁰ średni wiek respondentów wynosił 20 lat, a 77% należało do szerszej kategorii nastolatków w wieku od 10 do 24 lat. Dane te potwierdzają ustalenia dotyczące tej praktyki, przy czym badania Telleza²⁴¹ wskazują na przewagę młodzieży w wieku 15-25 lat, natomiast Kidder²⁴² podaje niższą wariancję w wieku około 20 lat, a Lesné²⁴³ na terenie w Rennes i Nantes osiąga medianę wieku 16 lat. W badaniu Lesné²⁴⁴ spośród 105 respondentów, 87 stanowili mężczyźni, 16 kobiety i 2 osoby wybierały odpowiedź „inne”.

W ogólnym kontekście, ustalenia wymienionych autorów są zbliżone do wieku uczestników innych sportów ulicznych, którzy są głównie w wieku nastoletnim lub są młodzieżą starszą²⁴⁵. Bonhomme²⁴⁶ zauważa, że w Fédération de Parkour (FPK) 90% traseurów ma mniej niż 25 lat, a Lesné²⁴⁷ w wyniku przeprowadzonych badań ustalił medianę wieku na 20 lat. Liczby z tych badań są zbliżone do innych danych, gdyż w FPK w 2016 r. było 82% mężczyzn²⁴⁸, a 85% w 2018 r. (Gourland, 2019). Badanie przeprowadzone przez studentów w Lyonie dostarcza ciekawych informacji demograficznych, z których wynika, że parkour praktykują głównie mężczyźni 90%, z których 70% ma od 15 do 25 lat²⁴⁹.

²⁴⁰ R. Lesné, *La ville récréative. Ce que la récréativité fait à l'urbanité: réflexion à partir des pratiques du parkour et de l'urbex*, Thèse de Doctorat, Mention Sciences Humaines et Humaines Spécialité Aménagement de l'espace, Urbanisme présentée à l'Ecole Doctorale en Sciences Humaines et Sociales (ED 586) Géographie. Université du Littoral Côte d'Opale, 2021, s. 216, <https://theses.hal.science/tel-03545164> (data dostępu: 23.02.2022).

²⁴¹ B. Tellez, *Être où ne pas être; poétique du parkour*, „Urbanités” 2014, nr 3, <http://www.revue-urbanites.fr/wp-content/uploads/2014/04/3-Tellez-pdf.pdf> (data dostępu: 13.12.2023).

²⁴² J.L. Kidder, *Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic*, „City & Community” 2012, t. 11, nr 3, s. 2290253, https://www.researchgate.net/publication/263301277_Parkour_The_Affective_Appropriation_of_Urban_Space_and_the_RealVirtual_Dialectic (data dostępu: 17.03.2023).

²⁴³ R. Lesné, R. *Le parkour, une pratique au service de la participation juvénile en ville? Dissidence récréative et affirmation des jeunes à Rennes et à Nantes*, „L'Information Géographique” 2019, t. 83, nr 3, s. 83-105, <https://hal.science/hal-02383263> (data dostępu: 23.11.2023).

²⁴⁴ R. Lesné, *La ville récréative...*, s. 218.

²⁴⁵ C. Gibout, F. Lebreton, *Cultures juvéniles et loisirs sportifs de rue : une approche par l'espace public*, „Agora débats/jeunesses” 2014, nr 68, s. 71-84, https://www.researchgate.net/publication/259263876_Cultures_juveniles_et_loisirs_sportifs_de_rue_une_approche_par_l'espace_public (data dostępu: 12.03.2022).

²⁴⁶ A. Bonhomme, J. Marquet, *Le parkour, un sport extrême à fort potentiel d'image*, „Espaces” 2017, nr 339, *Le parkour, un sport extrême à fort potentiel d'image*, s. 35-39, <https://www.tourisme-espaces.com/doc/9953.parkour-sport-extreme-fort-potentiel-image.html> (data dostępu: 23.01.2022).

²⁴⁷ R. Lesné, R. *Le parkour, une pratique au service...*; R. Lesné, *Quand le déplacement devient une fin en soi. La pratique du parkour, une mobilité qui fait bouger l'urbanité*, „Urbanités” 2019, nr 11, <https://www.revue-urbanites.fr/11-lesne/> (data dostępu: 12.02.2022).

²⁴⁸ A. Bonhomme, J. Marquet, *op. cit.*

²⁴⁹ T. Bencteux, A. Collet, C. Chaudesaigues, *Le parkour: quelques différences entre représentations et réalité du Parkour?*, comptendu d'enquête 2006, <http://tom.lyon69.free.fr/Autres/thomas/compte-renduenquete.pdf> (data dostępu: 12.01.2021).

Badania wykorzystujące najczęściej kwestionariusze online potwierdzają fakt, że traceurzy są młodymi ludźmi płci męskiej²⁵⁰. W badaniu Wanke i wsp.²⁵¹ aż 96% respondentów stanowili mężczyźni (n=266). Średnia wieku wynosiła 18 lat (13-34 lata). Natomiast W badaniu Merritt i Tharp²⁵² 87% respondentów stanowili mężczyźni (n=277), średnia wieku wynosiła 22 lata (zakres 16-41 lat). W badaniu Grosprêtre i Lepers²⁵³ 87,6% stanowili mężczyźni (n=130), średni wiek wynosił $19,4 \pm 4,3$ lat. W innych badaniach przeprowadzonych przez Holzmüllera i Braumüllera²⁵⁴ 86,8% stanowili mężczyźni (n=458). 68,1% respondentów było w wieku 20-29 lat.

Tak więc przedstawione dane odzwierciedlają dominację mężczyzn wśród traceurów ustaloną przez wiele badań empirycznych parkouru. Co ciekawe, traceuses – kobiety praktykujące parkour, są zwykle starsze niż mężczyźni, ze średnią wieku 22 lata. Wydaje się jednak, że trend w kierunku większej liczby kobiet ogłoszony przez Bonhomme²⁵⁵ jako reakcja na wynik wzrostu liczby kobiet w FPK z 12% do 18% członków w latach 2014-2016, nie został potwierdzony, przy czym wskaźnik ten spadł do 15% w 2018 r. i pozostał na poziomie 15% w 2020 r. dla próby w tym badaniu.

Już wyraźnie męski slogan „Bądź silny, aby być użytecznym” przyjęty przez młodzież pochodzącą początkowo głównie z biedniejszych dzielnic stygmatyzuje parkour jako ekstremalną aktywność fizyczną mężczyzn²⁵⁶. Militarne początki parkouru i jego aktualne konotacje z pragmatyką militarną wpływają też negatywnie na preferencje większości kobiet i zmniejszają ich zainteresowanie tą formą ekspresji ruchowej. Istnieje powszechne przekonanie o parkourze jako aktywności mało atrakcyjnej dla kobiet.

²⁵⁰ D. Pagnon, G. Faity, G. Maldonado, Y. Daout, S. Grosprêtre, *op. cit.*

²⁵¹ E. Wanke, N. Thiel, D. Groneberg, A. Fischer, *Parkour – “Art of Movement” and its Injury Risk*, „Sportverletz Sportschaden“ 2013, nr 27, s. 169-176, https://www.researchgate.net/publication/249966774_Parkour_-_Art_of_Movement_and_its_Injury_Risk (data dostępu: 14.03.2023).

²⁵² C.J. Merritt, I.J. Tharp, *Personality, self-efficacy and risk-taking in parkour (free-running)*, „Psychology of Sport and Exercise” 2013, nr 14, s. 608-611, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Personality%2C+self-efficacy+and+risk-taking+in+parkour+%28free-running&type=publication> (data dostępu: 15.01.2022).

²⁵³ S. Grosprêtre, R. Lepers, *Performance characteristics of Parkour practitioners: Who are the traceurs?* „European Journal of Sport Science” 2016, nr 16, s. 526-535, https://www.researchgate.net/publication/280948349_Performance_characteristics_of_Parkour_practitioners_Who_are_the_traceurs#fullTextFileContent (data dostępu: 14.03.2023).

²⁵⁴ Ph. Holzmüller, B. Braumüller, *Climb ups or thumbs ups? Identifying determinants for parkour-related physical self-concepts of traceurs based on training data and social media use*, „German Journal of Exercise and Sport” 2020, t. 50, nr 11, https://www.researchgate.net/publication/344068651_Climb_ups_or_thumbs_ups_Identifying_determinants_for_parkour-related_physical_self-concepts_of_traceurs_based_on_training_data_and_social_media_use (data dostępu: 16.05.2023).

²⁵⁵ A. Bonhomme, J. Marquet, *op. cit.*

²⁵⁶ P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle sport, public policy and youth engagement: examining the emergence of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2011, nr 3, s. 109-131, https://www.researchgate.net/publication/233057562_Lifestyle_sport_public_policy_and_youth_engagement_Examining_the_emergence_of_parkour (data dostępu: 13.11.2023).

Parkour, jak cała aktywność sportów lifestylowych, sportów akcji, ekstremalnych itd. nacechowana jest pierwiastkiem męskim. Typowy profil urbex jest zbliżony do profilu zazwyczaj białego mężczyzny z klasy średniej, w wieku od dwudziestu do trzydziestu lat²⁵⁷, ale bardziej zróżnicowany pod względem płci. W ten sam sposób w parkourze te cechy zbiegają się z cechami kategorii sportowych, które charakteryzują się populacją głównie nastoletnich i młodzieży starszej, która jest zdominowana przez mężczyzn.

3.4.2. Męskość

Bardzo istotnym zagadnieniem z zakresu funkcjonowania płci w parkourze i podobnych formach ekspresji ruchu, jest problem męskiej tożsamości²⁵⁸. Sport od zawsze stanowił komponent praktyki kulturowej związanej z męską tożsamością. Sport jako sfera działania społecznego konstruuje relacje w obrębie płci, stąd też jest środowiskiem społecznym o cechach tradycyjnej męskiej władzy, siły, a także przemocy. W sporcie mamy do czynienia z ustalonym porządkiem, określoną strukturą organizacyjną, systemem wartości i zasadami, które określają męskość i kobiecość. Mężczyźni pragną być mężnymi, a kobiety w sporcie często dążą do maskulinizacji ciał i psychiki. Sporty alternatywne są wolne od hierarchii płci i w sposób widoczny nie odzwierciedlają cenionej w tradycyjnym współzawodnictwie sportowym hiper-męskości ani skodyfikowanej segregacji płciowej, jak to ma miejsce w większości zorganizowanych sportów wyczynowych. Jednak sporty alternatywne są zwykle zdominowane przez mężczyzn, a ich tożsamość sportowa nadal opiera się na znoszeniu bólu i podejmowaniu ryzyka²⁵⁹. Literatura dotycząca relacji pomiędzy płcią, przestrzenią i sportem

²⁵⁷ P. Arboleda, *Threats and hopes for abandoned buildings in Berlin: an urban exploration approach*. URBS, „Revista de Estudios Urbanos y Ciencias Sociales” 2017, t. 7, nr 1, s. 41-55, <https://pabloarboleda.com/wp-content/uploads/2021/07/Arboleda-P.-2017.-Threats-and-Hopes-for-Abandoned-Buildings-in-Berlin.pdf> (data dostępu: 24.11.2023).

²⁵⁸ M.A. Messner, *Sports and male domination: The female athlete as contested ideological terrain*, „Sociology of Sport Journal” 1998, t. 5, nr 3, s. 197-211, <http://www.michaelmessner.org/wp-content/uploads/2014/05/ssj88.pdf> (data dostępu: 13.05.2023); M.A. Messner, *When bodies are weapons: Masculinity and violence in sport*, „International Review for the Sociology of Sport” 1990, t. 25, nr 3, s. 203-220, <http://www.michaelmessner.org/wp-content/uploads/2014/12/WhenBodiesAreWeapons.pdf> (data dostępu: 13.05.2023); M.A. Messner, *Riding with the Spur Posse*, [w:] *Sex, violence, and power in sports: Rethinking masculinity*, red. M.A. Messner & D.F. Sabo, Freedom, CA: The Crossing Press, 1994, s. 66-70.

²⁵⁹ L.J. Kidder, *Parkour, Masculinity, and the City*, „Sociology of Sport Journal” 2013, t. 30, nr 1, s. 1, https://www.researchgate.net/publication/289318726_Parkour_Masculinity_and_the_City (data dostępu: 25.11.2023); M. Atkinson, *Triathlon, suffering, and exciting significance*, „Leisure Studies” 2008, t. 27, nr 2, s. 165-180, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Triathlon%2C+suffering%2C+and+exciting+significance>

staje się coraz bogatsza. Istniejące badania parkouru nie skupiają się jedynie mężczyznach. W pracy Kiddera parkour przedstawiony jest jako nowy sport, który szybko zyskuje na popularności. Artykuł ukazuje parkour jako performans męskości polegający na zawłaszczaniu przestrzeni. Korzystając z danych etnograficznych, autor pokazuje, w jaki sposób młodzi mężczyźni zaangażowani w parkour wykorzystują miasto, środowisko zurbanizowane i jego mieszkańców jako zasób strukturalny do konstruowania i utrzymywania tożsamości płciowych. Badania te koncentrują się na przedstawieniu płci jako procesu zachodzącego w przestrzeni²⁶⁰.

Męskie ciało w praktyce parkouru jest atrybutem aktów męskości i rytuałów. Traceurzy wizualnie, a także przez sferę werbalną starają się pokazać jak ich ciała są sprawne i przez nich kontrolowane. W udratycznionych wypowiedziach o ryzyku i brawurowych, a nawet niekiedy hazardowych planach wyczynów ruchowych, męskie ciało podnoszone jest werbalnie do heroicznego działania i emocjonalnych dylematów. Parkour jest powszechnie praktykowany w miejscach na otwartej przestrzeni, w ekspozycji na słońce. Wówczas nagie do pasa męskie ciała młodych traceurów mogą budzić w otoczeniu pewne kontrowersje. Ćwicząc bez koszulki, traceur świadomie podkreśla swoje walory męskości. Na ulicy odkryte torsy adeptów parkouru w zestawieniu ze środowiskiem ludzi ubranych konwencjonalnie są demonstracją, symboliczną manifestacją sprawności ciała, które przekracza wszelkie bariery. Tak więc traceur, w przeciwieństwie do inaczej ubranych nie-traceurów, spolegliwych w kwestii społecznych nakazów urbanistycznego designu, poprzez swoje ciało alegorycznie manifestuje dominację nad formami urbanistycznymi. Trening parkouru sprzyja ekspozycji ciała młodych parkours²⁶¹. To eksponowanie męskiej sylwetki z jej symboliką służy do dyskursywnego wyjaśnienia,

e&type=publication (data dostępu: 18.04.2022); C. Evers, *Men who surf*, „Cultic Studies Review” 2004, t. 10, nr 1, https://www.researchgate.net/publication/287342974_Men_who_surf, s. 27-41 (data dostępu: 23.07.2022); J. Kay, S. Laberge, *Mandatory Equipment: Women in adventure racing*, [w:] *Understanding lifestyle sports: Consumption, identity, and difference*, red. B. Wheaton, Routledge, New York 2004, s. 154-174; K. Kusz, *BMX, extreme sports, and the white male backlash*, [w:] *To the extreme: Alternative sports, inside and out*, red. R.E. Rinehart, S. Sydnor, NY: State University of New York, Albany 2003, s. 153-175; J. Laurendeau, *Gendered risk regimes: A theoretical consideration of edgework and gender*, „Sociology of Sport Journal” 2008, t. 25, nr 3, s. 294-309, https://www.researchgate.net/publication/281399782_Gendered_Risk_Regimes_A_Theoretical_Consideration_of_Edgework_and_Gender (data dostępu: 5.10.2022); V. Robinson, *Everyday masculinities and extreme sport: Male identity and rock climbing*, Berg, New York 2008; J. Simon, J., *Taking risks: Extreme sports and the embrace of risk in advanced societies*, [w:] *Embracing risk: The changing culture of insurance and responsibility*, red. T. Baker, J. Simon, University of Chicago Press, Chicago 2002, s. 177-208; G. Waitt, A. Warren, „Talking shit over a brew after a good session with your mates”: *Surfing, space, and masculinity*, „The Australian Geographer” 2008, t. 39, nr 3, s. 353-365, https://www.researchgate.net/publication/233549292_Talking_Shut_over_a_Brew_after_a_Good_Session_with_your_Mates_surfing_space_and_masculinity (data dostępu: 12.03.2023).

²⁶⁰ J. L. Kidder, *Parkour, Masculinity, and the City...*, s. 1.

²⁶¹ L. Wacquant, *Body and soul: Notebooks of an apprentice boxer*, Oxford University Press, New York 2004; V. Robinson, *op. cit.*

dlaczego parkour ekscytuje młodych mężczyzn. Podejmowanie ryzyka cielesnego jest dla traceura działaniem rutynowym, a ciało w działaniu jest nieustannie zagrożone krzywdą fizyczną. Sporty ekstremalne są zawsze związane z ryzykiem, które jest głównym komponentem je definiującym, a niebezpieczeństwo wpisane jest w ich atrakcyjność²⁶². Podobnie jak deskorolkarze, traceurzy przekształcają bezpieczne środowiska w strefy niebezpieczne. Ćwiczący parkour trenują samodzielnie, jednak często jest on aktywnością grupową. Traceurzy zachęcają się wzajemnie do wykonywania nowych niebezpiecznych działań, a satysfakcję daje im wzajemne wspieranie się i zachęta do wykonywania coraz trudniejszych ewolucji. Traceurzy przywiązują wagę do spektakularności. Akrobacyjne ewolucje wzbudzają podziw widzów, ważne jest też, aby były one obserwowane przez innych traceurów, co pozwala młodym mężczyznom na ocenę ich zaawansowania i porównania się z innymi. Pozycja jaką zajmuje traceur w hierarchii społeczności jest przeważnie uzależniona od stopnia ryzyka realizowanych technik²⁶³. Ryzyko jest więc wyznacznikiem cenionej tożsamości płciowej męskości.

Obecnie istnieje obszerna literatura dotycząca socjologii podejmowania ryzyka. Wiele z tych prac koncentruje się na ryzyku jako negatywnym pojęciu, czymś niebezpiecznym, czego należy unikać. Jednym z ważnych aspektów podejmowania ryzyka jest jednak przyjemność i intensywność emocjonalna doświadczana przez człowieka podczas dobrowolnego podejmowania ryzyka.

Kontuzje w parkourze nie są częstsze niż w innych sportach ekstremalnych, a najczęściej dochodzi do nich podczas lądowania i dotyczą one przeważnie kończyn dolnych. Ryzyko to jest łagodzone poprzez celowanie w obszar lądowania przednią częścią stopy lub poprzez toczenie, co powoduje wytracenie energii kinetycznej i złagodzenia efektu lądowania.

²⁶² D. Le Breton, *Playing symbolically with death in extreme sports*, „Body and Society” 2000, t. 6, nr 1, s. 1-11, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Playing+symbolically+with+death+in+extreme+sports&type=publication> (data dostępu: 14.04.2023); S. Lyng, *Edgework, risk, and uncertainty*, [w:] *Social theories of risk and uncertainty: An introduction*, red. J.O. Zinn, MA: Blackwell Publishing, Malden 2008, s. 106-137; J. Simon, *op. cit.*

²⁶³ M. Atencio, B. Beal, C. Wilson, *The distinction of risk: Urban skateboarding, street habitus, and the construction of hierarchical gender relations*, „Qualitative Research in Sport and Exercise” 2009, t. 1, nr 1, https://www.researchgate.net/publication/232832259_The_distinction_of_risk_Urban_skateboarding_street_habitus_and_the_construction_of_hierarchical_gender_relations, s. 3-20 (data dostępu: 24.11.2022); C. Evers, *op. cit.*; K. Kusz, *op. cit.*; J. Laurendeau, N. Sharara, *Women could be every bit as good as guys: Reproductive and resistive agency in two “action” sports*, „Journal of Sport and Social Issues” 2008, t. 32, nr 1, s. 24-47, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Women+could+be+every+bit+as+good+as+guys%3A+Reproduc-tive+&type=publication>; M.A. Messner, *op. cit.*; V. Robinson, *op. cit.*; C.A. Vaccaro, D.P. Schrock, J.M. McCabe, *Managing emotional manhood: Fighting and fostering fear in mixed martial arts*, „Social Psychology Quarterly” 2011, t. 74, nr 4, s. 414-437, <https://www.asanet.org/wp-content/uploads/savvy/images/journals/docs/pdf/spq/Dec11SPQFeature.pdf> (data dostępu: 24.11.2022); G. Waitt, A. Warren, *op. cit.*

Trening parkour skoncentrowany jest na zdolność adaptacji do nowych warunków środowiskowych, co sprzyja opracowywaniu konkretnych efektywnych technik ruchu.

Ciekawą w kontekście parkouru wydaje się koncepcja *edgework*. Koncepcja ta została udoskonalona przez Lynga²⁶⁴, który opisał postawę podejmujących ryzyko, które np. w parkourze jest wyższe niż standardowe ryzyko akceptowane przez społeczeństwo. Jednakże w tym miejscu konieczne jest różnicowanie percepcji ryzyka przez osoby wykonujące daną czynność od tych, które ją obserwują. Jeśli traceur zdecyduje się na bieg parkourowy lub wykonanie jednego z jego elementów, oznacza to, że przeprowadził już ocenę ryzyka. Rzeczywista ocena ryzyka jest definiowana w odniesieniu do takich czynników, jak sprawność fizyczna, przygotowanie techniczne i mentalne oraz indywidualne dyspozycje psychiczne osoby w określonym miejscu i czasie. *Edgework* to ramy teoretyczne wykorzystywane do badania motywacji osób, które dobrowolnie podejmują ryzykowne działania²⁶⁵. Koncepcja *edgework* Lynga²⁶⁶ została opracowana na podstawie danych empirycznych pochodzących z jego poprzednich badań obserwacyjnych na skoczkach spadochronowych²⁶⁷. Istotne dla obecnej dyskusji są dane, które przyniosły odkrycia w trzech głównych obszarach: „1) rodzaje działań, które kwalifikują się jako praca krawędziowa, 2) specyficzne indywidualne cechy i zdolności, które są istotne dla doświadczenia pracy krawędziowej, oraz 3) subiektywne odczucia związane z uczestnictwem w pracy krawędziowej”²⁶⁸. Lyng twierdzi, że to spójność osobistych, subiektywnych doświadczeń w bardzo różnych rodzajach pracy krawędziowej potwierdza słuszność tej koncepcji²⁶⁹. Subiektywne doświadczenie pracy krawędziowej składa się z czterech odrębnych doznań: podniecenia, hiperrzeczywistości (tj. doświadczeń, które wydają się bardziej realne niż życie codzienne), samostanowienia i strachu przed porażką²⁷⁰. Skoki spadochronowe i BASE-jumping, kwintesencja sportów krawędziowych, badane są wraz z koncepcją przepływu Csikszentmihaly’ego²⁷¹. Edgeworkersi wierzą, że jednym z najcenniejszych aspektów doświadczenia *edgework* jest rozwijanie i doskonalenie umiejętności technicznych oraz zdolności, które są wymagane w sporcie lub aktywności²⁷².

²⁶⁴ S. Lyng, *Edgework: A social psychological analysis of voluntary risk taking*, „American Journal of Sociology” 1990, t. 95, nr 4, s. 851-886, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=A+social+psychological+analysis+of+voluntary+risk+taking&type=publication>.

²⁶⁵ *Ibidem*.

²⁶⁶ *Ibidem*.

²⁶⁷ S. Lyng, D. Snow, *Vocabularies of motive and high risk behavior: The case of skydiving*, [w:] *Advances in group processes*, red. J. Lawler CT: JAI, Greenwich 1986, s. 157-179.

²⁶⁸ S. Lyng, *op. cit.*

²⁶⁹ *Ibidem*.

²⁷⁰ *Ibidem*, s. 860.

²⁷¹ M. Csikszentmihaly, *Flow: The psychology of optimal experience*, Harper & Row, New York 1990.

²⁷² S. Lyng, *op. cit.*, s. 851-886.

Parkour jest społecznością opartą na wspólnych ideałach, preferujących emocje związane z ryzykiem, a także z penetracją zakazanych przestrzeni. Odwołują się one również do doświadczania estetyzmu oraz kontestowania autorytetów poprzez reprodukcję przestrzeni.

3.4.3. Pochodzenie społeczne, zawód, miejsce zamieszkania

Pochodzenie społeczne oraz sytuacja zawodowa praktykujących parkour są zbieżne ze stereotypem ludzi miasta, gdyż większość traseurów posiada cechy społeczne charakterystyczne dla miejskiej tożsamości. Duża część praktykujących to uczniowie i studenci, co jest zrozumiałe ze względu na przedział wiekowy. Z badań Lesné wynika, że większość badanych osób uczęszczała do szkoły, pełniła kierownicze stanowiska, byli pracownikami lub nie byli czynni zawodowo²⁷³. Jak wynika z badań, pochodzenie socjalne adeptów parkouru w wieku poniżej 25 lat wskazuje na nadreprezentację rzemieślników, menedżerów i zawodów pośrednich, w porównaniu z mniejszą reprezentacją robotników i pracowników umysłowych. Klasa społeczna lub zawód praktyków parkouru nie były systematycznie badane. Pierwsi traseurzy byli w zasadzie drugim pokoleniem imigrantów mieszkający na przedmieściach Paryża²⁷⁴. Obecnie, gdy parkour jest praktykowany na całym świecie, nie jest jasne, jak różnorodni są praktycy parkouru pod względem klasy społecznej czy zawodu²⁷⁵. Według Gibouta i Lebretona²⁷⁶, w praktykach parkouru uczestniczy wielu mężczyzn z niższych klas społecznych, tymczasem w innych sportach miejskich, praktykujący pochodzą najczęściej ze średnich lub wyższych klas intelektualnych. Kidder²⁷⁷ ustalił, że traseurzy są społecznie i etnicznie zróżnicowani, a większość ich pochodzi z klasy średniej. Podobne rezultaty badań uzyskał Prévitali i jego współpracownicy, twierdząc, że traseurzy pochodzą z zamożnych klas społecznych²⁷⁸. Ponieważ badania są spolaryzowane w zakresie geograficznym, chronologicznym i środowiskowym, dane demograficzne dotyczące parkouru są także niespójne, stąd też istnieje konieczność dalszych prac w tym obszarze.

²⁷³ R. Lesné, *La ville récréative...*, s. 216.

²⁷⁴ S. Stapleton, S. Terrio, *Le Parkour: Urban Street Culture and the Commoditization of Male Youth Expression*, „International Migration” 2012, nr 50, s. 18-27, https://www.researchgate.net/publication/230309538_Le_Parkour_Urban_Street_Culture_and_the_Commoditization_of_Male_Youth_Expression (data dostępu: 27.11.2023)

²⁷⁵ D. Pañón, G. Faity, G. Maldonado, Y. Daouta, S. Grosprêtre, *op. cit.*, s. 5.

²⁷⁶ C. Gibout, F. Lebreton, *op. cit.*

²⁷⁷ J.L. Kidder, *Parkour, Masculinity, and the City...*

²⁷⁸ C. Prévitali, B. Coignet, G.V. Marchiset, *Le parkour: approche ethnographique de communautés juvéniles de loisirs dans la ville*, „Agora débats/jeunesses” 2014, nr 68, s. 85-97, <https://www.cairn.info/revue-agora-debats-jeunesses-2014-3.htm> (data dostępu: 24.11.2022).

3.5. Społeczność i subkultura parkouru

3.5.1. Cechy środowiska i styl życia

Nowoczesne sporty stanowią dużą konkurencję dla głównego nurtu sportu tradycyjnego. Organizują się one inaczej, mają inną podbudowę ideową, a także nowoczesne kanały dystrybucji medialnej. Te alternatywne sporty są często indywidualistyczne, a ich atrakcyjność oparta jest na wewnętrznej przyjemności płynącej z samej aktywności, a nie rywalizacji. Miejskie sporty mogą też przybierać formę mniej lub bardziej ekstremalną, stąd mogą być na wyższym poziomie wyczynów technicznych stresujące, bo obarczone wysokim ryzykiem. Cazenave w pracy z 2007 r. przedstawił wyniki dotyczące nastolatków trenujących sporty wysokiego ryzyka, z których wynika, że szukają oni więcej wrażeń niż ich nietrenujący rówieśnicy. Praktykowanie parkouru przez nastolatków z przedmieść odzwierciedla potrzebę intensywnych doświadczeń i potrzebę przewodzenia, ale te zachowania nie mają związku z tendencjami nieprzystosowawczymi lub psychopatologicznymi²⁷⁹.

Pomimo stosunkowo krótkiego okresu inkubacji i rozwoju parkouru, zainteresowanie badaczy środowiskiem społecznym i subkulturami parkouru jest znaczne. Odnajdujemy też dużą liczbę publikacji często łączących różne aspekty społeczne parkouru²⁸⁰. Aggerholm i Højbjerg²⁸¹, Atkinson²⁸², Balan²⁸³, Benasso²⁸⁴, Gilchrist i Osborn²⁸⁵ wraz z Pavlotskim²⁸⁶

²⁷⁹ N. Cazenave, *La pratique du parkour chez les adolescents des banlieues: entre recherche de sensation et renforcement narcissique*, „Neuropsychiatrie de l'Enfance et de l'Adolescence” 2007, nr 55, s. 154.

²⁸⁰ D. Puddle, *op. cit.* s. 79; D. Puddle, B. Wheaton, H. Thorpe, *op. cit.*, s. 48.

²⁸¹ K. Aggerholm, S. Højbjerg Larsen, *Parkour as acrobatics: An existential phenomenological study of movement in parkour*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2016, t. 9, nr 1, s. 69-86, https://www.researchgate.net/publication/303981952_Parkour_as_acrobatics_an_existential_phenomenological_study_of_movement_in_parkour (data dostępu: 5.04.2023).

²⁸² M. Atkinson, *op. cit.*

²⁸³ E. Balan, *Integrating community values in the design of a mobile application for parkour practitioners*, Master's thesis, Södertörn University 2013, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:634696/FULLTEXT01.pdf> (data dostępu: 23.01.2023).

²⁸⁴ S. Benasso, *Giardini Govi is our spot! When parkour meets Genoa*, „Modern Italy” 2015, t. 20, nr 3, s. 285-310, https://www.researchgate.net/publication/281769168_Giardini_Govi_is_our_spot_When_parkour_meets_Genoa (data dostępu: 16.11.2022).

²⁸⁵ P. Gilchrist, G. Osborn, *Risk and benefits in lifestyle sports: Parkour, law and social value*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 55-69, <https://allianceofsport.org/insight-hub/risks-and-benefits-in-lifestyle-sports-parkour-law-and-social-value/> (data dostępu: 7.03.2022).

²⁸⁶ A. Pavlotski, *Visualising parkour*, La Trobe University, Victoria 2016, https://s3-ap-southeast-2.amazonaws.com/figshare-production-eu-latrobe-storage9079-ap-southeast-2/38790228/42151_SOURCE01_4_A.pdf?X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIARRFKZQ25KW2DIYRU/20240607/ap-southeast-2/s3/aws4_request&X-Amz-Date=20240607T173719Z&X-Amz-Expires=10&X-Amz-Signed-Headers=host&X-Amz-Signature=ec4df791b1c94d0f744ab92096cb639bf2963fd6bb9ccf0960a690f78008b705 (data dostępu: 30.11.2022).

analizują parkour w jego międzynarodowej i wielostanowiskowej etnografii wizualnej, widząc w nim charakterystyczny lokalny przejaw globalnej subkultury.

Mäenpää²⁸⁷ badał sytuację społeczną i zjawiska w publicznej przestrzeni miejskiej, w której zmysłowe i poszukujące zainteresowanie ludzi skupiło się na innych ludziach, ich istocie zachowań przestrzennych, a także społecznych napięciach, które te zachowania tworzą. Powołując się na swoje badania, wykazał, że parkour, jazda na deskorolce, malowanie graffiti oraz capoeira mogą być interpretowane jako gry. Idąc dalej, interpretuje kontrowersyjną jazdę na desce snowboardowej na Placu Senackim w Helsinkach jako zabawę miejską, w której punktem wyjścia jest wykonywanie trików w „fajnym stylu” w konwencji ulicznego towarzyskiego benefisu²⁸⁸. Ćwiczenie trików wykonywanie ich i prezentowanie umiejętności przed grupą to zasadniczy element wzmacniający poczucie wspólnoty. Oprócz praktyk indywidualnych, uczenie się od innych, a także udostępnianie wiedzy i umiejętności innym poprzez nagrania wideo i Internet, stają się istotnymi cechami członków społeczności parkouru, odróżniając go tym samym od sportu.

Uczestnicząc w imprezie parkour, można zauważyć, że traceurzy podczas ćwiczeń zbierają głos nieautorytatywnie, jak robią to instruktorzy. Subkultura młodzieżowa i praktyka uczestnictwa nie toleruje żadnej hierarchizacji praktykujących, każdy posiada prawo do wolnego wyboru czasu i do osobistych motywacji, by wziąć udział w spotkaniu grupy. Taki etos powoduje, że parkour jest zinstytucjonalizowany w niewielkim stopniu, a także stosunkowo mało kurencyjny i praktykowany w sposób autoteliczny, często zabawowy. Traceurzy cenią rozwój osobisty tak samo, jeśli nie bardziej niż użyteczność samą w sobie. Jednocześnie parkour jest postrzegany jako forma transgresyjna. Obserwując praktyków w akcji, utożsamia się ich zachowania z formą kontrowersyjnego korzystania z przestrzeni publicznej lub gloryfikuje się tę aktywność jako sport ekstremalny. W powyższym kontekście parkour jest formą aktywności ruchowej o innym statusie niż sporty „tradycyjne”, w tym sport rekreacyjny i dyscypliny sportu wyczynowego.

²⁸⁷ P. Mäenpää, *Narkissos kaupungissa. Tutkimuskultuttaja-kaupunkilaisesta ja julkisestatilasta*, Tammi, Helsinki 2005, s. 92.

²⁸⁸ *Ibidem*, s. 358.

3.5.2. Subkultura oporu

Teoria subkultur zakłada, że wszyscy członkowie grupy z reguły podejmują działania w ten sam sposób lub mają spójny zestaw wartości²⁸⁹. Jak wyjaśnia Wheaton²⁹⁰, istnieje stała krytyka teorii subkultur, w tym przedstawienia subkultur młodzieżowych jako zwartych, spójnych grup. Taka krytyka doprowadziła do powstania podejścia post-subkulturowego z nowymi interpretacjami, które uwzględniają współczesne grupy o bardziej płynnym członkostwie²⁹¹. Należy też włączyć do tych rozważań przegląd teorii post-subkulturowej Wheaton²⁹², zgodnie z którą subkultura niekoniecznie powinna być dyskutowana jako teoretyczne narzędzie do badania sportowych grup społecznych. Istnieją także podglądy, że subkultura jest najlepszym podejściem do zrozumienia parkouru. Dla przykładu Daskalaki i Mould²⁹³ twierdzą, że redukcja miejskich formacji społecznych, takich jak parkour czy inne subkultury oporu, pozycjonuje je jako ograniczone jednostki, jednakże płynność, wzajemne powiązania i różnorodność są kluczowe dla ich konceptualizacji²⁹⁴.

Badacze sportu miejskiego korzystają z różnych koncepcji socjologicznych i metodologii do badań i analizowania tożsamości oraz konceptualizacji kolektywów w sportach akcji²⁹⁵. Wheaton wymienia kilka takich przykładów, w tym badania subkultury prowadzonej przez Beal²⁹⁶, który na przykładzie skateboardingu badał tę formę kultury

²⁸⁹ G.A. Fine, S. Kleinman, *Rethinking subculture: An interactionist analysis*, „American Journal of Sociology” 1979, t. 85, nr 1, s. 1-20, https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/40939395/Subculture-AJS-libre.pdf?1451797028=&response-content-disposition=inline3B+filename%3DRethinking_Subculture_An_Interactionist.pdf&Expires=1717786215&Signature=Ich-qURh5EtcgGoy21thAfinFHnrgWzYi1CE5PT5SuuXQFqETqmu1XCxXDBTZ6GqEg1ZQhIVKve2gHwBQamTtNAsEQLP4C0yZ9ztBE03Y-LnwL7xFi2Haq81amE4UuWUYphQkzAYg5g29MNqTFhNSbNbF~qFtRzg8zKh5nZVbLncTjyGAG0xGRBYITHi54unLANdDjx9kwIIZiTJsXHrnKcu2BV4FEHN Npr8QNvmJR6zG14PBi-0QIF6Xb5nHEE0HX5Oc1rJEEA2WFsJ9slrcgBDc-zInCCvmt-5XIOHJunj8ner9CGg8xUkVCpp4qmWltnCWt2qxxSvtNkwyjBw__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA (data dostępu: 30.03.2023).

²⁹⁰ B. Wheaton, *After Sport Culture, Rethinking Sport and Post-Subcultural Theory*, „Journal of Sport and Social Issues” 2007, t. 31, nr 3, s. 285, <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=d58b4d55b4552bf65338348dc50c8b6c5ec8dc66> (data dostępu: 13.04.2022).

²⁹¹ E. Coates, B. Clayton, B. Humberstone, *A Battle for Control: Exchanges of Power in the Subculture of Snowboarding*, „Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics” 2010, t. 13, nr 7-8, s. 1082-1101, https://www.researchgate.net/publication/233370403_A_battle_for_control_Exchanges_of_power_in_the_subculture_of_snowboarding (data dostępu: 9.02.2022).

²⁹² B. Wheaton, *After Sport Culture, Rethinking...*

²⁹³ M. Daskalaki, O. Mould, *Beyond Urban Subcultures: Unban Subversions as Rhizomatic Social Formations*, „International of Urban and Regional Research” 2013, t. 37, nr 1, s. 1-18, <https://eprints.kingston.ac.uk/id/eprint/24397/1/Daskalaki-M-24397.pdf> (data dostępu: 21.11.2022).

²⁹⁴ M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194.

²⁹⁵ B. Wheaton, *The Cultural Politics of Lifestyle Sports*, Routledge, London 2013, s. 30.

²⁹⁶ B. Beal, *Disqualifying the official: An exploration of social resistance through the subculture of skateboarding*, s. 252-267, „Sociology of Sport Journal” 1995, t. 12, nr 3, s. 252-267, <https://www.semantic-scholar.org/paper/Disqualifying-the-Official%3A-An-Exploration-of-the-Beal/b08b8754143b71d8ee5e3c6b4e609a277d91bd73> (data dostępu: 12.04.2023).

popularnej opierającej się kapitalistycznym stosunkom społecznym, zwracając szczególnie uwagę na jawny opór deskorolkarzy przed współzawodnictwem amatorskim. Te mniej lub bardziej jawne przejawy oporu składają się na społeczny potencjał istotny przy próbach zmian dominujących stosunków społecznych. Jest on jednakże często ograniczony sprzecznościami i koniecznością dostosowania członków w obrębie samej grupy, przykładem może być problem seksistowskich zachowań deskorolkarzy.

Crouch i Tomlinson²⁹⁷ badali jak kolektywne, samodzielnie generowane praktyki konsumpcyjne mogą być wykorzystywane do budowania tożsamości kulturowych, które kontestują formy spędzania czasu wolnego w tradycyjnych strukturach klasowych w okresie późnego modernizmu. Zwłaszcza istotne znaczenie mają te badania, które ujmują problematykę całościowo z uwzględnieniem takich komponentów jak płeć, pochodzenie etniczne, klasę społeczną i wiek.

Parkour jest w literaturze określany jako praktyka (Archer²⁹⁸, Chow²⁹⁹, Ferrero Camoletto i in.³⁰⁰, Ferro³⁰¹, Herrmann³⁰², Loo i Bunnell³⁰³, Ortuzar³⁰⁴), czasami odnosząc się do niej jako do praktyki miejskiej (Mould)³⁰⁵. Jedną z bardziej interesujących analiz jest badanie Herrmanna³⁰⁶ na temat parkouru jako cennego narzędzia zmiany prospołecznej. W pracy swej Herrmann poświęca dużo miejsca na analizę norm, wartości, celów, intencji

²⁹⁷ D. Crouch, A. Tomlinson, *Collective self-generated consumption: Leisure, space and cultural identity in late modernity*, [w:] *Leisure, modernism, postmodernism and lifestyles*, red. I. Henry, England: LSA Publications, Eastbourne 1994, s. 309-321.

²⁹⁸ N. Archer, *op. cit.*

²⁹⁹ B.D.V. Chow, *Parkour and the critique of ideology: Turn-vaulting the fortresses of the city*, "Journal of Dance and Somatic Practices" 2010, t. 2, nr 2, s. 143-154, https://www.researchgate.net/publication/272209253_Parkour_and_the_critique_of_ideology_Turn-vaulting_the_fortresses_of_the_city (data dostępu: 23.11.2022).

³⁰⁰ R. Ferrero Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *Managing alternative sports: New organisational spaces for the diffusion of Italian parkour*, „Modern Italy” 2015, t. 20, nr 3, s. 307, https://www.researchgate.net/publication/281769256_2015_Managing_alternative_sports_new_organisational_spaces_for_the_diffusion_of_Italian_parkour (data dostępu: 25.03.2022).

³⁰¹ L. Ferro, *Jump Lisbon! Notes from an ethnography of urban flows*, „Portuguese Journal of Social Science” 2015, t. 14, nr 2, s. 177, https://www.researchgate.net/publication/282834175_Jump_Lisbon_Notes_from_an_ethnography_of_urban_flows (data dostępu: 6.06.2023).

³⁰² J. Herrmann, *Parkour/freerunning as a pathway to prosocial change: A theoretical analysis*, Masters of Science in Forensic Psychology, Victoria University 2016, https://openaccess.wgtn.ac.nz/articles/thesis/Parkour_Free_running_as_a_Pathway_to_Prosocial_Change_A_Theoretical_Analysis/17014430 (data dostępu: 23.07.2022).

³⁰³ W.B. Loo, W.B.T. Bunnell, *Landscaping selves through parkour: Reinterpreting the urban environment of Singapore*, „Space and Culture” 2017, t. 21, nr 2, s. 145-158, https://www.researchgate.net/publication/318592616_Landscaping_Selves_Through_Parkour_Reinterpreting_the_Urban_Environment_of_Singapore (data dostępu: 17.03.2023).

³⁰⁴ J. Ortuzar, *Parkour or l'art du déplacement: A kinetic urban utopia*, „TDR: The Drama Review” 2009, t. 53, nr 3, s. 54-66, https://www.researchgate.net/publication/238424948_Parkour_or_l'art_du_deplacement_A_Kinetic_Urban_Utopia (data dostępu: 23.05.2023).

³⁰⁵ O. Mould, *Parkour, the city, the event*, „Environment and Planning D: Society and Space” 2009, t. 27, nr 4, s. 738-750, https://www.researchgate.net/publication/248881858_Parkour_the_City_the_Event (data dostępu: 15.02.2023).

³⁰⁶ J. Herrmann, *op. cit.*

i założeń nieodłącznie związanych z ludzką aktywnością, które leżą u podstaw ekspresji ruchu związanej z parkourem, a więc idzie w kierunku uzasadnienia tej praktyki.

Socjogeneza parkouru we Francji nastąpiła zarówno jako forma oporu grupy młodych ludzi wobec peryferyjnych warunków egzystencji i społecznej dewaluacji, w których byli zanurzeni, jak i jako efekt silnego wpływu praktyki „naturalnej metody gimnastycznej” i treningu wojskowego. Wolnościowy wysiłek ciała w opresyjnej przestrzeni społecznej, jaką jest architektura miejska, wraz z możliwością wyrażania siebie cieleśnie w sposób solidarny, kooperatywny i materialnie bezinteresowny, to fundamentalne zasady filozoficzne parkouru. Zmierzają one w innym kierunku w stosunku do tych praktyk cielesnych, które są nastawione głównie na konkurencję i spór między praktykującymi³⁰⁷. Wheaton i O’Loughlin³⁰⁸ analizują piśmiennictwo dotyczące socjogenezy procesu organizacji parkouru. Prawie cztery dekady od pojawienia się parkouru jako „podziemnej” aktywności na przedmieściach Paryża, ta forma miejskiej aktywności młodzieży doświadcza szybkiej instytucjonalizacji i procesów usportowienia, w którym działania podobne do zabawy stają się bardziej uregulowane i zorganizowane (Elias i Dunning³⁰⁹, Maguire³¹⁰). Rozwój ten został zaobserwowany przez komentatorów w różnych krajach i na różnych kontynentach, w tym we w Europie (np. w Holandii, Danii i Wielkiej Brytanii Wheaton i O’Loughlin³¹¹) czy we Włoszech (Ferrero Camoletto i in.³¹², Sterchele³¹³) oraz w Ameryce Północnej (Atkinson³¹⁴).

³⁰⁷ R.A. Marques, *O que é que o Ibirapueratem? Le parkour e esportes radicais no parque*, „Ponto Urbe. Revista do núcleo de antropologia urbana da USP” 2008, nr 3, s. 2 <https://journals.openedition.org/pontourbe/1839> (data dostępu: 3.02.2023).

³⁰⁸ B. Wheaton, A. O’Loughlin, *Informal sport, institutionalisation, and sport policy: challenging the sportization of parkour in England*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 72 https://www.researchgate.net/publication/316144163_Informal_sport_institutionalisation_and_sport_policy_challenging_the_sportization_of_parkour_in_England (data dostępu: 4.03.2022).

³⁰⁹ *Quest for excitement: sport and leisure in the civilizing process*, red. N. Elias, E. Dunning, Blackwell, Oxford 1986.

³¹⁰ J. Maguire, *Sportization*, [w:] *Blackwell encyclopedia of sociology*, red. G. Ritzer, Blackwell, London 2007, s. 4710-4711.

³¹¹ B. Wheaton, A. O’Loughlin, *op. cit.*

³¹² R. Ferrero Camoletto, D. Sterchele, C. Genova, *op. cit.*, s. 307-319.

³¹³ D. Sterchele, *De-sportizing physical activity: from sport-for-development to play-for-development*, „European Journal for Sport and Society” 2015, t. 12, nr 1, s. 97-120, https://www.researchgate.net/publication/307811235_De-sportizing_physical_activity_From_sport-for-development_to_play-for-development (data dostępu: 23.07.2023).

³¹⁴ M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194.

3.5.3. Asocjacje, konfidencjonalność

Parkour jest przede wszystkim zajęciem indywidualnym, ale istnieje również charakterystyczna kultura i ideologia społeczności traceurów³¹⁵. Podobnie jak w przypadku innych sportów akcji, parkour uosabia osobiste postawy i praktyki w dobrze uformowanych społecznościach. Według Clegga i Butryna: „niehierarchiczna i dostępna dynamika grupowa parkour jest bardzo atrakcyjna i wyjątkowa w porównaniu z innymi tradycyjnymi lub lifestylowymi sportami”³¹⁶.

Nieformalność wielu praktyk parkouru oznacza brak jawnej segregacji. Selekcja w subkulturach parkouru jest odmienna od tradycyjnego, zorganizowanego sportu, gdzie jest ona częścią programów przez odpowiednie procedury i struktury organizacyjne. W parkourze tworzą się grupy i kręgi, które tworzą własny system nieformalny selekcji oparty głównie na poziomie przygotowania fizycznego i opanowanych trików technicznych. Grupy mężczyzn stanowią awangardę, tworzą większe grupy i posiadają też z reguły dłuższy staż. Traceurzy sami wiedzą czy ich poziom pretenduje ich dookreślonej grupy zaawansowania. Brak formalnych hierarchii nie oznacza, że wszystkie grupy społeczne w parkourze są dostępne, nieformalne hierarchie, w których dominują mężczyźni stanowią naturalną barierę, mimo że podejmowane są także próby promowania i zachęcania kobiet do uczestnictwa, lecz mogą się one czuć wyalienowane³¹⁷. Te organiczne formacje mogą być efemeryczne i labilne, gdyż są budowane wokół treningu na konkretnych przeszkodach, często jednorazowych wyzwaniach oraz fizycznej i towarzyskiej mobilności.

Parkour, podobnie jak inne sporty lifestylowe³¹⁸, posiada nieustrukturyzowaną konfigurację i konkurencyjny etos, który nie podporządkowuje się formalnym organom zarządzającym: stowarzyszeniom, klubom, federacjom, ligom czy komitetom skoncentrowanym na organizacji i zarządzaniu tradycyjnymi sportami. Traceurzy mają tendencję do przedstawiania się jako „plemiona” lub „kompanie”, a więc preferują małe,

³¹⁵ J. Angel, *Ciné Parkour: A cinematic and theoretical contribution to the understanding of the practice of parkour*, Doctor of Philosophy, Brunel University 2011, s. 136, <http://bura.brunel.ac.uk/handle/2438/6119> (data dostępu: 30.04.2023).

³¹⁶ J.L. Clegg, T.M. Butryn, *An existential phenomenological examination of parkour and freerunning*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2012, nr 4, s. 320, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/2159676X.2012.693527> (data dostępu: 11.09.2023).

³¹⁷ B. Wheaton, *Risk-taking and regulation: Examining the sportization of parkour*, [w:] *The cultural politics of lifestyle sports*, red. B. Wheaton, England: Routledge, London 2013, s. 71-97; B. Wheaton, *Parkour; gendered power and the politics of identity*, [w:] *Women in action sport cultures*, red. H. Thorp, R. Olive, England: Palgrave Macmillan, London 2016.

³¹⁸ *Understanding Lifestyle Sport: Consumption, Identity and Difference*, red. B. Wheaton, Routledge, London 2004.

nieformalne i stosunkowo labilne grupy, które łączą się następnie w „rodziny” lokalnych społeczności. Jednakże bardzo niewiele grup decyduje się na utrzymanie struktury całkowicie nieformalnej. Większość z nich stopniowo uzyskuje formalny status jednej z form amatorskiego stowarzyszenia sportowego. Głównym motywem jest możliwość dostępu do funduszy instytucjonalnych, a także publicznych obiektów sportowych. Istotne jest też uzyskanie dostępu do szerszego segmentu nabywców ofert kursów i zajęć instruktorskich³¹⁹. Podobnie jak w innych sportach lifestylowych, także traceurzy aktywnie angażują się w strukturyzację organizacji w dialektyce między łączeniem się z bardziej tradycyjnymi instytucjami sportowymi a tworzeniem dla nich alternatyw. Daskalaki nazywa to zjawisko „zamieszkiwaniem dialektycznym”³²⁰.

Jednak grupy parkour nie są jedynymi, które korzystają z tej zmiany w kierunku bardziej formalnego środowiska. Ze względu na atrakcyjne walory parkouru dla młodszego postmodernistycznego pokolenia i szerzej dla współczesnej wyobraźni społecznej odnoszącej się do aktywności fizycznej, zainteresowane są nim również organizacje wykorzystujące sport do promowania partycypacji społecznej. Dostrzegły one bardzo szybko innowacyjny potencjał tej nowej praktyki. Według Gilchrista i Wheatona³²¹, a także w innej pracy Wheaton³²² czytamy, że w krajach Europy inkluzyjne organizacje sportowe stopniowo przejmowały nieformalne grupy traceurów i wspierały ich rozwój, odbywało się to zwłaszcza poprzez promowanie wydarzeń kulturalnych obejmujących warsztaty i pokazy parkour, a także organizację kursów parkour dla początkujących i szkolenia instruktorów³²³.

Parkour można rozpatrywać w połączeniu z innymi stosunkowo nowymi przejawami kultury młodzieżowej i sportowej. Można go również traktować jako jedną z wielu subkultur miejskich, których członkowie charakteryzują się określonym poczuciem przynależności i wspólnoty, a także postawą inną niż ta w obserwowana w głównym nurcie sportu. Podobieństwa występują w wielu sportach miejskich. Zauważono, że surfing, jazda na deskorolce i snowboardzie mają wiele cech wspólnych³²⁴. Założycielskie formy tych mutacji kultury ruchu zostały stworzone spontanicznie przez młodych ludzi, choć szybko zadziałały

³¹⁹ E. Coates, B. Clayton, B. Humberstone, *op. cit.*, s. 1082-1101.

³²⁰ M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *The Parkour Organisation: inhabitation of corporate spaces*, „Culture and Organisation” 2008, t. 14, nr 1, s. 51, <https://eprints.kingston.ac.uk/id/eprint/17760/1/Daskalaki-M-17760.pdf> (data dostępu: 23.07.2022).

³²¹ P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle...*

³²² B. Wheaton, *Risk-taking and regulation...*

³²³ P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle...*; B. Wheaton (red.), *The cultural politics of lifestyle sports*, England Routledge, London 2013, s. 71-97.

³²⁴ P. Harinen, H. Itkonen, J. Rautopuro, *Asfalttiprinssit – tutkimusskeittareista*, Liikuntatieteellinen seura, Helsinki 2006. s. 10.

prawa ekonomii i uległy one komercyjnym działaniom przemysłu ubioru, sprzętu i urządzeń sportowych. Grupy założycielskie dały początek formowaniu się społeczności, która różni się od tradycyjnych sportów i kultur sportowych, a jednocześnie zaobserwowano zjawisko dyfuzji i umiędzynarodowienia sportowych młodzieżowych kultur miejskiej aktywności fizycznej³²⁵.

Adepci parkouru w początkowej fazie rozwoju organizują się na poziomie lokalnym w małe grupy. Cechą charakterystyczną w pierwszej fazie inicjacji parkouru w spontanicznej formie grupowych zajęć był ich samoorganizujący się sposób realizacji praktyki. Paralełą są działania praktykujących deskorolkę, formę rekreacji, która w latach 90. XX w. zdominowana była przez nastolatków uczniów szkół średnich. W wyniku starzenia się tej społeczności pojawiały się racjonalne próby metodycznej organizacji zajęć, a następnie działań logistycznych i poszukiwania skutecznych kanałów informacji oraz chęci ku asocjacji. Zjawisko to dotyczy także parkouru, którego istotny komponent stanowi jego rozwijająca się systematycznie specyficzna asocjacyjność sprzyjająca osobistym relacjom adeptów. Społeczność parkouru jest często charakteryzowana jako niekonkurencyjna, niehierarchiczna, wspierająca i inkluzyjna, a jednocześnie tworząca sprzyjającą atmosferę współpracy³²⁶. Cechą charakterystyczną środowiska parkour jest to, że członkowie tej społeczności mogą być postrzegani jako osoby, które nie preferują mainstreamowych, tradycyjnych i konkurencyjnych sportów³²⁷. Jednakże w parkourze istnieje silna dychotomia, a główny nurt nie jest powszechnie akceptowany³²⁸. Należy też podkreślić, że parkour jest nadal

³²⁵ *Ibidem*.

³²⁶ J.L. Clegg, T.M. Butryn, *An existential phenomenological examination of parkour and freerunning*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2012, nr 4, s. 320, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/2159676X.2012.693527> (data dostępu: 11.09.2023); M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194; J. Fernandez-Rio, N. Sanz, J. Fernandez-Cando, L. Santos, *Impact of a sustained cooperative learning intervention on student motivation*, „Physical Education and Sport Pedagogy” 2017, nr 22, s. 89-105, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17408989.2015.1123238> (data dostępu: 4.07.2023); P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle sport, public policy and youth engagement: examining the emergence of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2011, nr 3, s. 109-131, https://www.researchgate.net/publication/233057562_Lifestyle_sport_public_policy_and_youth_engagement_Examining_the_emergence_of_parkour (data dostępu: 13.11.2023); D. Grabowski, S.D. Thomsen, *Parkour as Health Promotion in Schools: A Qualitative Study Focusing on Aspects of Participation*, „International Journal of Education” 2014, nr 6, s. 46, <https://www.macrothink.org/journal/index.php/ije/article/view/6343> (data dostępu: 7.08.2023); A. O’Grady, *Tracing the city – parkour training, play and the practice of collaborative learning*, „Theatre, Dance and Performance Training” 2012, nr 3, s. 145-162, https://www.researchgate.net/publication/303571386_Tracing_the_city_-_parkour_training_play_and_the_practice_of_collaborative_learning (data dostępu: 25.11.2023).

³²⁷ J. Fernandez-Rio, N. Sanz, J. Fernandez-Cando, L. Santos, *Impact of a sustained Cooperative Learning intervention on student motivation*, „Physical Education and Sport Pedagogy” 2017, nr 22, s. 89-105; P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle...*; D. Grabowski, S.D. Thomsen, *Parkour as Health Promotion in Schools...*; A. O’Grady, *op. cit.*

³²⁸ M. Donnelly, *Studying extreme sports: Beyond the core participants*, „Journal of Sport and Social Issues” 2006, t. 30, nr 2, s. 219-224, https://www.researchgate.net/publication/249676013_Studying_Extreme_Sports_Beyond_the_Core_Participant. (data dostępu: 4.09.2022).

postrzegany z nieufnością przez społeczność, gdyż nie jest uważany za działalność profesjonalną,³²⁹ ale raczej spontaniczną i nieprzewidywalną.

Społeczne znaczenie sportów lifestylowych dla środowisk młodzieży miejskiej, w tym także parkouru, powoduje duże zainteresowanie ze strony organizacji zajmujących się aktywnością fizyczną i sportem. Stowarzyszenia chcą włączyć parkour do strefy swojej działalności i mieć nad tą formą aktywności kontrolę³³⁰. Dla stowarzyszeń istnieją dwa główne formaty wydarzeń parkour, w które się angażują: sesje szkoleniowe i jamy³³¹. Sesje szkoleniowe to regularne spotkania w ciągu tygodnia, podczas których traceurzy zbierają się by wspólnie praktykować, ćwiczą nie tylko elementy techniczne „triki”, ale też rozmawiają o zasadach i filozofii parkouru. Posługują się zasadami Goffmana tzw. „rytuałem praktyki”³³². Organizowane w zamkniętych pomieszczeniach zajęcia nie różnią się właściwie od fitnessu czy gimnastyki, natomiast na otwartych przestrzeniach traceurzy łączą się z rytmem kultury ulicznej, dostosowując swoje działania do specyficznej przestrzeni miejskiej, co wymaga większej inicjatywy i kreatywności. Jamy są rodzajem kongregacji, w których spotykają się różne grupy, stowarzyszenia i niezrzeszeni, indywidualni traceurzy. Jam obejmuje te same działania, co sesja szkoleniowa, ale w rozszerzonym horyzoncie czasowym, z większą liczbą uczestników, co zwiększa możliwości interakcji z innymi traceurami. Czasami odbywają się również ekspozycje influencerów parkour oraz zaproszonych gości. Podczas jamów organizatorzy stale odwołują się do filozofii, a więc do specyficznych cech behawioralnych takich jak szacunek, współpraca, autonomia oraz horyzontalność, których oczekuje się od uczestników tej formy aktywności ruchowej.

Społeczności traceurów są niezwykle konfidencyjne i wspierające, tworzące ścisłe więzi zarówno wewnątrz swoich grup, jak i z innymi grupami o zasięgu nawet międzynarodowym. Ten szerszy udział w sieci grup umożliwia traceurom przebywanie ze sobą podczas podróży, dzięki czemu cały czas rozwijają się ich relacje i komunikacja. Kiedy młody traceur Lokey Coppolaro uległ urazowi, światowa społeczność parkour zebrała fundusze na

³²⁹ M.G.J. Osorio, *op. cit.*, s. 16.

³³⁰ J. Toscano, *Parkour as a Visual Urban Subculture: An Aesthetic Understanding of its Performative Scope*, „Liminalities: A Journal of Performance Studies” 2020, t. 16, nr 4, s. 4, <http://liminalities.net/16-4/parkour.pdf> (data dostępu: 14.03.2023).

³³¹ Jam to spotkanie bardziej lub mniej improwizowane, na którym traceurzy amatorzy i profesjonalni praktycy improwizują i tworzą wspólnie własne elementy techniki pokonywania przeszkód. Taka forma warsztatów zyskuje na popularności. Traceurzy profesjonalni włączający się w taką inicjatywę podchodzą z dużą życzliwością do początkujących adeptów, pomagając im w tworzeniu własnych indywidualnych technik. Nazwa jam pochodzi od muzycznych session, kiedy to na początku takiego spotkania zjadano słoik dżemu.

³³² E. Goffman, *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*, Northeastern University Press, Boston 1974, s. 59.

pomoc w jego powrocie do zdrowia³³³. Różnice etniczne, narodowościowe i klasowe w parkourze zacierają się, następuje ciągle zespalanie różnych tożsamości. Jednakże zjawisko dyferencji jest również wyraźnie widoczne. Biała młodzież z klasy robotniczej we Francji doświadcza innego parkouru niż ich czarni koledzy z niższej klasy w Chicago. Dla młodych palestyńskich mężczyzn zaangażowanych w subkulturę parkouru w Strefie Gazy, praktyka parkouru była aktem buntu i oporu przeciwko purytańskiej islamistycznej władzy, która krytycznie odnosiła się tego rodzaju publicznej zabawy zwłaszcza importowanej z Zachodu³³⁴. Obecnie jest on aktem dramatycznego protestu przeciwko działaniom armii izraelskiej i brutalnemu terrorowi okupantów. W Strefie Gazy traceurzy często ćwiczą w Nusseirat, aby odzyskać przestrzeń i potwierdzić swoje prawo do ziemi. Kobiety, choć marginalizowane w przestrzeniach parkouru na całym świecie, spotykają się ze szczególnym rodzajem dezaprobaty w przestrzeni Bliskiego Wschodu, gdzie w większości przypadków zabrania się im praktykowania parkouru³³⁵. Badania Gilchrista i Wheaton³³⁶ dotyczące lokalnych kultur parkour na Bliskim Wschodzie, a także Thorpe'a i Ahmady³³⁷, analizujących środowiska traceurów w Gazie, pokazały w jaki sposób internetowe filmy z parkourem stały się główną inspiracją dla młodych uczestników na tamtym terenie. W Singapurze państwo aktywnie i zdecydowanie ingeruje w projektowanie i kontrolowanie obszarów miejskich, a urbaniści starają się regulować przemieszczanie się ludzi w sposób uporządkowany i przewidywalny. W tym kontekście zderegulowany i niekonwencjonalny ruch traceurów jest wyjątkowym rodzajem oporu wobec państwa i jego praktyk³³⁸. Dla francuskich metysów, mulatów i zambosich parkour jest transformacją w stosunku do opresyjnej przestrzeni, sposobem na ucieleśnienie mobilności, której im odmówiono i przededefiniowanie narzuconej im dzielnicy³³⁹. W parkourze stygmatyzacja znaczenia terytorium, nacji, narodu i kultury jest bardzo zróżnicowana w zależności od wielu uwarunkowań.

³³³ M. Hamilton, *Why Parkour Is a Cure for the Fear of Being Human*, „The Guardian” 2014, <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2014/oct/01/why-parkour-is-a-cure-for-the-fear-of-being-human> (data dostępu: 23.02.2022).

³³⁴ H. Thorpe, A. Ahmad. 2013, *Youth, Action Sports and Political Agency in the Middle East: Lessons from a Grassroots Parkour Group in Gaza*, „International Review for the Sociology of Sport” 2013, t. 50, nr 66, s. 678-704, https://www.researchgate.net/publication/269600319_Youth_action_sports_and_political_agency_in_the_Middle_East_Lessons_from_a_grassroots_parkour_group_in_Gaza (data dostępu: 30.07.2023)

³³⁵ *Ibidem*.

³³⁶ P. Gilchrist, B. Wheaton, *New media technologies in lifestyle sport*, [w:] *Digital Media Sport: Technology, Power and Culture in the Network Society*, red. B. Hutchins, D. Rowe, Routledge, New York 2013, s. 169-185.

³³⁷ H. Thorpe, N. Ahmad, *op. cit.*

³³⁸ W.B. Loo, W. B. T. Bunnell, *op. cit.*

³³⁹ P.A. Silverstein, *Tracing Places: Parkour and Urban Space*, [w:] *Postcolonial France: Race, Islam, and the Future of the Republic*, red. P. A. Silverstein, Pluto Press, London 2018, s. 115-129.

3.5.4. Multimedialna społeczność

Wielu entuzjastów sportów akcji na całym świecie uczestniczy w nich głównie na poziomie lokalnym, ale ze względu na dostęp i konsumpcję globalnych wydarzeń sportowych, mediów oraz produktów firm ponadnarodowych, wielu z nich czuje się związanych z szerszą społecznością sportów akcji. Przekaz w obrębie subkultur miejskich sportów młodzieżowych na całym świecie odbywa się z coraz większą prędkością za sprawą Internetu, a zwłaszcza dzięki mediom społecznościowym. Istnieją praktyki w nowoczesnych sportach miejskich, które rozprzestrzeniły się do wymiaru globalnego i zawdzięczają swoją popularność niemal wyłącznie mediom społecznościowym. Taką aktywnością jest parkour³⁴⁰. Co więcej, Gangneux³⁴¹ jest przekonany, że w ciągu ostatnich dwudziestu lat pojawiło się coraz więcej badań eksplorujących i wykazujących, że media społecznościowe odgrywają ważną rolę w relacjach i konstruowaniu tożsamości młodych ludzi³⁴². Praktycy parkouru tworzą tę wyobraźniową międzynarodową społeczność zaufania poprzez etnopejzaż. To zjawisko widoczne jest w osobistej komunikacji traceurów na treningach i czasie eventów, a także w wielu interakcjach online i konsumpcji parkouru w mediascape. Poprzez tę interakcję z treściami mediów cyfrowych parkour jest czymś więcej niż zjawiskiem lokalnym, ponieważ uczestnicy muszą negocjować i orientować się w globalnej wyobraźni tego sportu. Jak stwierdza Kidder: „traceurzy zmagają się z dopasowaniem swoich działań i motywacji do wirtualnego kanonu parkour, do którego mają dostęp w swoim życiu na ekranie”³⁴³.

Internet stał się dla traceurów szczególnie znaczącym narzędziem do angażowania się w subkulturę. Pierwszy kontakt z subkulturą traceurzy nawiązują najczęściej, oglądając na YouTube filmiki doświadczonych praktyków, a następnie przyswajają techniki z podręczników online. Za pomocą mediów społecznościowych ćwiczący parkour nawiązują prywatne kontakty koleżeńskie, komunikują się i koordynują spotkania z innymi traceurami oraz zamieszczają swoje zdjęcia i nagrania. Podstawowe informacje dotyczące parkouru, jego wartości

³⁴⁰ P. Gilchrist, B. Wheaton, *New media technologies in lifestyle sport...*

³⁴¹ J. Gangneux, *Logged in or locked in? Young adults' negotiations of social media platforms and their features*, „Journal of Youth Studies” 2019, t. 22, nr 8, s. 1053-1057, <https://eprints.gla.ac.uk/176967/7/176967.pdf> (data dostępu: 21.03.2023).

³⁴² D. Boyd, *It's complicated: The social lives of networked teens*, CT: Yale University Press, New Haven 2014; D. Brand, H. Nicholson, *Public space and recovery: Learning from post-earthquake Christchurch*, „Journal of Urban Design” 2016, t. 21, nr 2, s. 159-176, https://www.researchgate.net/publication/366553592_The_Post-Earthquake_City_Disaster_and_Recovery_in_Christchurch_New_Zealand (data dostępu: 11.04.2022); R. Brown, M. Gregg, *The pedagogy of regret: Facebook, binge drinking and young women*, „Continuum Journal of Media and Cultural Studies” 2012, t. 26, nr 3, s. 357-369, https://www.researchgate.net/publication/254240441_The_Pedagogy_of_Regret_Facebook_Binge_Drinking_and_Young_Women (data dostępu: 17.03.2022).

³⁴³ J.L. Kidder, *Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space...*, s. 244.

i perspektyw rozwoju są obecnie w większości tworzone i rozpowszechniane za pośrednictwem Internetu i środowisk sieci społecznościowych³⁴⁴, a także przez influencerów parkouru, takich jak Tapp (TappBrothers)³⁴⁵, Wieland,³⁴⁶ czy Paul. Początkowo to strony internetowe i blogi były kluczowymi źródłami przekazu informacji. Z czasem, wraz z powszechną dostępnością mobilnych urządzeń rejestrujących i platform do transmisji (głównie YouTube), głównymi środkami komunikacji stały się materiały filmowe i wideo. Tak więc można uznać, że parkour jako aktywność fizyczna – sport miejski, jest ekspresją ruchu tworzoną zarówno poprzez jego elementy interakcyjne, jak i medialne³⁴⁷. Saville, interpretuje parkour jako „złożony romans” między technologiami medialnymi a ciałem³⁴⁸, Ladewig odniósł się do parkouru jako amalgamatu między ciałem a praktykami medialnymi³⁴⁹. Tak więc parkour jako fizyczna, wspólnotowa praktyka jest szczególnie inspirowany przestrzenią wirtualną³⁵⁰.

3.5.5. Przekształcenia i reappropriacje

Grupy traceurów nie są jednorodne, używają różnych metodyk i różnią się ideowymi przesłaniami. Jednocześnie koncepcje samej formy parkouru nie są stałe, ulegają ciągłym przekształceniom i reappropriacjom. Stąd też należy ostrożnie przyjmować jedne grupy za „autentyczne”, a inne tylko postrzegać jako „transgresyjne” lub „alternatywne”³⁵¹.

Praktycy parkour do opisanie lub zdefiniowania swojej działalności używają tzw. rejestrów³⁵².

1. Pierwszy to rejestr militarno-utilitytarny, który postrzega parkour jako formę należącą do „pierwotnej” praktyki. Rejestr ten odnosi się do metody naturalnej Héberta, wojskowych antenatów rodziny Belle’a, toru przeszkód i surowości szkolenia militarnego. Parkour jest

³⁴⁴ A. Lauschke, *Parkour: Subversive Choreographien des Urbanen*. Textum, Marburg 2010; J.L. Kidder, *Parkour: Adventure, Risk, and Safety in the Urban...*

³⁴⁵ J. Tapp (TappBrothers), *Ultimate beginners guide to parkour – how to get started in parkour training* [video], 2014, Youtube, [w:] <https://www.youtube.com/watch?v=NL0HYcrQupE> (data dostępu: 23.11.2023).

³⁴⁶ A. Wieland, *Parkour Verletzungen – sicher trainieren* [video]. 2017, Youtube, [w:] <https://www.youtube.com/watch?v=B5g6fr2yZOQ> (data dostępu: 15.02.2022).

³⁴⁷ J. Toscano, *op. cit.*, s. 6.

³⁴⁸ S.J. Saville, *op. cit.*, s. 110, 894,

³⁴⁹ R. Ladewig, *Play, but Play seriously: Zur medialen Inszenierung von Le Parkour*, „Montage AV” 2008, 17(1), s. 110.

³⁵⁰ J.L. Kidder, *Parkour: The Affective Appropriation...*, s. 244.

³⁵¹ Y. Daout, *L’ontologie multiple du parkour*, Université de Lausanne Faculté des Sciences Sociales et Politiques 2018, s. 18, https://serval.unil.ch/resource/serval:BIB_S_27897.P001/REF (data dostępu: 23.04.2022).

³⁵² *Ibidem*, s. 21-22.

postrzegany jako metoda treningowa, której celem jest ćwiczenie i hartowanie ciała dla celów utylitarnych według zasady „być silnym, aby być użytecznym”. Ten cel jest prosty, traceur musi pokonać trasę z punktu A do punktu B bez względu na znajdujące się przed nim przeszkody, ponadto co ważne, z maksymalną szybkością i ekonomicznością. Należy przy tym stosować się nieustannie do postawy „być i wytrwać”, czyli dotrzeć do celu bez zbędnej spektakularności wizualnej i walorów estetycznych według hasła: „robić dobrze, robić szybko, robić szybko i dobrze”. Takie pragmatyczne podejście do zasad oraz hartowania ciała wymaga ascezy, pokonywania funkcjonalnych możliwości organizmu traceura, nieustannie na granicy tolerancji wysiłku i dużego poziomu odporności na ból i męczenie. Metoda ta jest zaczerpnięta z teorii i metodyki sportu. Ważna w niej jest duża liczba powtórzeń, bieganie, czołganie się na długich dystansach, ćwiczenia gimnastyczne i akrobatyczne. Zasadą jest to, aby szkolenie odbywało się w warunkach jak najbardziej zbliżonych do rzeczywistości i ewentualnych okoliczności z jakimi będzie musiał zmierzyć się traceur. Konieczne jest pozostawanie w konwencji sytuacji realnych. Szkolenie traceura kierowane jest zasadą, że jego umiejętności będą wykorzystywane potencjalnie bez użycia sprzętu ochronnego i asekuracji. Trening powinien odbywać się na otwartej przestrzeni bez względu na warunki atmosferyczne, zmęczenie czy jakość widzenia.

2. Drugi rejestr to koncepcja parkouru jako aktywności fizycznej, hedonistyczna i zabawna. Odniesieniem jest nawiązanie do dzieciństwa, a myślą przewodnią jest: „świat jest naszym placem zabaw”. Można powiedzieć, że już jako dzieci uczestniczymy w biegach parkouru, nawet o tym nie wiedząc. Często ten protoparkourowy bieg może być tożsamy z dziecięcymi zabawami, takimi jak „ziemia to lawa”. Parkour traktowany jest jako zabawa, autoteliczna aktywność, która, mimo pragmatyki, nie ma innego celu niż sam w sobie. Chodzi o kreatywność, odkrywanie możliwości aparatu ruchu i uzdolnień sensomotorycznych, potencjału ludzkiej motoryki, którego na co dzień nie ujawniamy. W tym rejestrze działalność ta nie ma żadnego racjonalnego celu.

3. Trzeci rejestr to widowiskowość, sztuka i performans w parkourze. Ten rejestr dotyczy koncentracji traceurów głównie na estetyce ruchu, wzbogacaniu biegów parkourowych elementami sztuki dla większej spektakularności, a więc bez koncentracji na jedynie pragmatycznie utylitarnym celu. Ta właściwość parkouru może być wspomagana wyrozumowaną choreografią. Rejestr ten jest najczęściej wykorzystywany w spektakularnych inscenizacjach wideo na platformach internetowych, a także w reklamach i filmach.

4. Czwarty rejestr dotyczy parkouru traktowanego w kategoriach sportu. Celem jest kwantyfikacja, osiągnięcie mierzalnych rezultatów i ciągle przekraczanie barier wynikowych.

Parkourowi sportowcy uczestniczą we współzawodnictwie sportowym, w którym porównują się, konfrontują swoje umiejętności i style, rzucają sobie nawzajem wyzwania do rywalizacji, starają się przewyższyć innych w umiejętnościach i zaawansowaniu. Konfrontacja w zawodach powinna wykazać właściwe miejsce każdego traceura w hierarchii mistrzostwa. Warunki współzawodnictwa, tak jak w sporcie, powinny być ujednolicone, a zasady współzawodnictwa jasno określone i zunifikowane. Trening jest przemyślany, planowy i traktowany jako środek prowadzący do pragmatycznego celu. Istnieje wtedy konieczność racjonalizacji techniki czynności ruchowych, a wybór jak najbardziej efektywnej metody staje się podstawowym środkiem prowadzącym do celu.

5. Piąty rejestr charakteryzuje się wyraźnie akcentowanym podejściem do idei parkouru w kontekście polityczno-społeczno-filozoficznym. W tej ideowej koncepcji głównym elementem parkouru jest specyficzna kontestacja przestrzeni publicznej oraz skonfrontowanie się traceurów z normami, które nią rządzą. Traceurzy w podejściu ideowym do parkouru chcą zmieniać relację pomiędzy jednostką, ciałem, przestrzenią i aktywnością fizyczną. Deklarują konieczność odrzucenia dotychczasowych konwencjonalnych praktyk, dążą do ustalenia ideowego kodeksu i spowolnienia komercjalizacji. Traceurzy roszczą sobie prawa do miasta i bezpłatnego, bezproduktywnego korzystania z jego urbanistyki dla swych praktyk. Chcą uwidocznić i promować niewykorzystany potencjał miejsc publicznych, miejsc nieatrakcyjnych, a także porzuconych loftów, starając się ukazać możliwości ich wykorzystania. Chcą zwrócić uwagę na miejsca, po których się tylko przechodzi, by stały się obiektami, które się odwiedza i doświadcza. Parkour w tej postaci ideowej dystansuje się od ograniczeń aktywności fizycznej i zabawy. Jednocześnie ideowym przesłaniem traceurów jest nauczanie wartości, których myślą przewodnią jest hasło: „musisz szanować siebie, innych i swoje otoczenie”. Praktykują oni zasadę indywidualnego rozwoju i oceny swej progresji, ale bez oceny innych traceurów. Rozwój praktykującego parkour zawsze jest możliwy, proces doskonalenia zależy tylko od niego, a każda przeszkoda jest do pokonania. Ważne jest, aby zasady parkouru były stosowane w życiu, a pokonywanie przeszkód stało się okazją do doskonalenia samego siebie.

Ułożona przez Daouta lista rejestrów nie jest bezdyskusyjną kategoryzacją dla traceurów, gdyż większość z praktykujących może umieścić swoją działalność w kilku rejestrach jednocześnie lub naprzemiennie. Taka taksonomia umożliwia jednak uwzględnienie różnych koncepcji parkouru i ich różnicowania. Ukazane rejestry są też dyskursywne, zarówno teoretycznie, jak i w praktycznej realizacji. Różnorodność interpretacji parkouru pozwala ukazać jego bardzo zindywidualizowaną formę jako aktywność o dużych możliwościach

autokreacji, co umożliwia rezygnacja z uniwersalnych zasad. Parkour jako forma aktywności fizycznej nie wymaga dużych nakładów materialnych, ekwipunek ograniczony jest do wygodnych ubrań i butów. Traceurzy wykorzystują do swoich biegów miejsca, które nie są najczęściej (z wyjątkiem obiektów treningowych) do tego celu specjalnie konstruowane. Stosują motto „robisz, co chcesz, niczego nie potrzebujesz, jesteś wolny”. Stanowi ono ideowe credo młodych traceurów.

Istnieje zatem wiele wersji parkouru, obserwuje się heterogeniczność ontologii w zależności od terytorialnego umiejscowienia³⁵³. Każda forma parkouru i reprezentujące ją grupy przyjmują często postawy odrzucenia dominującej kultury sportowej. Jednocześnie subkultury parkour opierają się na logice komplementarności i tendencji do jej zaniechania³⁵⁴. Aby uniknąć esencjalizacji terminu „alternatywa”, można uznać, że praktyki te nie przeszły jeszcze procesu sportyzacji. Z tej perspektywy jest to nie tyle kwestia alternatywnych praktyk sportowych, a bardziej praktyk, które nie są jeszcze całkowicie zdefiniowane.

3.6. Przestrzeń, miasto, ekspresja ruchu w parkourze

Przegląd literatury dotyczącej kontekstu parkour i przestrzeni miasta przeprowadził Cortés Murillo³⁵⁵, wskazując na prace kilku badaczy. Autorzy Viera i De Sousa przeprowadzili analizę dwudziestu badań, w których ukazali społeczne implikacje parkouru w kwestii ryzyka, odmienności, zawłaszczania przestrzeni miejskiej, urazów, produkcji filmowej i wpływu technologii³⁵⁶. Inne badania ukazują wykorzystywanie różnych obiektów architektury miejskiej do parkourowego biegu³⁵⁷. Inspirującą badaczy pracą jest analiza Carvalho i Pereiry, którzy

³⁵³ A. Mol, *The body multiple: ontology in medical practice*, Duke University Press, Durham 2002.

³⁵⁴ J.P. Augustin, *Mixité, genre et sports: les allégories de la «supériorité» masculine*, [w:] S. Ayral, Y. Raibaud, *Pour en finir avec la fabrique des garçons*, Maison des sciences de l'homme d'Aquitaine, Pessac 2014, s. 29-35.

³⁵⁵ J.C. Cortés Murillo, *Prácticas corporales alternativas: parkour, una forma de ser en la ciudad* *Alternative body practices: parkour, a way of being in the city*, „Retos” 2020, nr 38, s. 411-416, https://www.researchgate.net/publication/345492617_Practicas_corporales_alternativas_parkour_una_forma_de_ser_en_la_ciudad_Alternative_body_practices_parkour_a_way_of_being_in_the_city (data dostępu: 13.05.2022).

³⁵⁶ A. Vieira, A., L. De Sousa, *Parkour e valores morais: Ser forte para ser útil*, „Motrivivência” 2016, t. 28, nr 47, s. 226-240, <https://periodicos.ufsc.br/index.php/motrivivencia/article/view/2175-8042.2016v28n47p226/31829> (data dostępu: 24.01.2023).

³⁵⁷ R. Gutiérrez Opazo, D. Rosales Calderon, *Parkour como medio motriz*, La Plata: Universidad Nacional de La Plata. Facultad de Humanidades y Ciencias de la Educación. Departamento de Educación Física 2011, <http://163.10.30.35/congresos/congresoeducacionfisica/9o-ca-y-4o-la-efyc/m49%20-%20Gutierrez%20Opazo%20y%20Rosales%20Calderon%20-%20Parkour%20como%20medio%20motriz.pdf/view> (data dostępu: 16.03.2022); C. Redondo, Cristina, *Qué es el Parkour?: origen. Habilidades: educación física en primaria como base para esta nueva modalidad deportiva*, „Revista Digital Innovación y Experiencia” 2011, nr 38, <https://fr.scribd.com/doc/230333369/CRISTINA-Parkour-pdf> (data dostępu: 13.05.2022).

badali grupę traceurów w São Paulo, zwracając uwagę na charakterystyczny opór społeczny wobec jej starań o opanowanie przestrzeni dla praktykowania ekspresji ruchu³⁵⁸. Inni autorzy, Scarnatto i Díaz³⁵⁹ badali dialektykę ciała i kultury w kontekście urbanistycznym na przykładzie dwóch aglomeracji w Argentynie. Podobne badania prowadził Silva³⁶⁰, który analizował grupy młodych traceurów w brazylijskim mieście Teresinie. Teren Bogoty analizował Rotawisky³⁶¹, badając, w jaki sposób praktykujący parkour tworzą wędrowną podmiotowość. Autor definiuje parkour jako dyscyplinę, która konstruuje ciało zdolne do wytyczania ścieżek, a więc ustanawiania nowych sposobów poruszania się po mieście³⁶².

Badania nad parkourem i jego legitymizacją w przestrzeni miejskiej, a więc kwestiami transgresji miejskiej, hiperregulowanych miast i wykluczenia przestrzennego, prowadzili między innymi³⁶³: Atkinson, Campbell, Ferrell, Hayward, Kindynis, Raymen, Winlow i Hall. W przeważającej części badania nad parkourem, wraz z innymi „transgresyjnymi” praktykami kontestacji przestrzennej, takimi jak jazda na deskorolce, eksploracja miejska i graffiti,

³⁵⁸ R. Carvalho, A. Pereira, *Percursos alternativos: o parkour enquanto fenômeno subcultural*, „Revista Portuguesa de Ciência do Desporto” 2008, t. 8, nr 3, s. 427-440, https://www.researchgate.net/publication/277048874_Percursos_alternativos_-_o_Parkour_enquanto_fenomeno_subcultural (data dostępu: 23.04.2023).

³⁵⁹ M. Scarnatto, J. Díaz, *De peatón a traceur en una diagonal. El Parkour en la ciudad de La Plata. Nuevas prácticas, patrimonios motrices y formas de socialidad*, IV Jornadas de Investigación en Educación Corporal 2010, s. 1-15, https://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/trab_eventos/ev.904/ev.904.pdf (data dostępu: 3.04.2023).

³⁶⁰ V. Silva, *Coletivos juvenis e Parkour no Brasil: percursos interculturais e Identidades*, „Anais do XXIII Congresso Brasileiro de Ciências do Esporte e do X Congresso Internacional de Ciências do Esporte” 2012, t. 5, nr 21, s. 63-99, https://www.researchgate.net/publication/374332748_Anais_do_XXIII_Congresso_Brasileiro_de_Ciencias_do_Esporte_e_do_X_Congresso_Internacional_de_Ciencias_do_Esporte_PARCOEIRA_NO_JOG_O_COM_DADOS_DESCOBRINDO_TECNOLOGIAS_CORPORAIS_E_LUDICAS_EM_DEVIR_COM_PA (data dostępu: 11.01.2024).

³⁶¹ J. Rotawisky, *Parkour, cuerpos que trazan heterotopías urbanas*, „Revista colombiana de antropología” 2013, t. 49, nr 2, s. 41-61, <https://revistas.icanh.gov.co/index.php/rca/article/view/275/227> (data dostępu: 12.04.2023).

³⁶² J.C. Cortés Murillo, *op. cit.*, s. 411.

³⁶³ R. Atkinson, *Limited Exposure: Social Concealment, Mobility and Engagement with Public Space by the Super-Rich*, „Environment and Planning A” 2015, t. 48, nr 7, s. 1302-1307, https://www.researchgate.net/publication/282520615_Limited_exposure_Social_concealment_mobility_and_engagement_with_public_space_by_the_super-rich_in_London (data dostępu: 15.02.2022); E. Campbell, *Transgression, Affect and Performance*, „British Journal of Criminology” 2013, nr 53, s. 18-40, https://www.researchgate.net/publication/273040191_Transgression_Affect_and_Performance_Choreographing_a_Politics_of_Urban_Space (data dostępu: 17.05.2022); J. Ferrell, *Tearing Down the Streets: Adventures in Urban Anarchy*, Palgrave, London 2001; K. Hayward, *City Limits: Crime, Consumer Culture and the Urban Experience*, Glasshouse Press, London 2004; T. Kindynis, *Urban Exploration: From Subterranea to Spectacle*, „British Journal of Criminology” 2016, t. 57, nr 4, s. 982-1001, https://www.researchgate.net/publication/302071590_Urban_Exploration_From_Subterranea_to_Spectacle (data dostępu: 5.02.2022); T. Raymen, *Designing-in Crime by Designing-Out the Social? Situational Crime Prevention and the Intensification of Harmful Subjectivities*, „British Journal of Criminology” 2016, t. 56, nr 3, s. 497-514, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Designing-in+Crime+by+Designing-Out+the+Social&type=publication> (data dostępu: 20.09.2022); S. Winlow, S. Hall, *Rethinking Social Exclusion: The End of the Social?*, Sage, London 2013.

pozycjonują jego praktykę jako upolitycznioną formę symbolicznego i performatywnego oporu wobec natury miast późnego kapitalizmu (Atkinson³⁶⁴, Bornaz³⁶⁵, Chiu³⁶⁶).

Liczne artykuły koncentrują się na transgresyjnych i politycznych aspektach parkouru, który często jest postrzegany jako forma krytyki społeczeństwa miejskiego³⁶⁷. Transgresja to przekraczanie fizjologicznych możliwości człowieka, ale także granic osobowości i społecznych, jak również przyjętych na określonym terenie norm społecznych, zwłaszcza moralnych. Psychotransgresjonizm formułował koncepcje człowieka transgresyjnego, który ma zdolność przekraczania granic materialnych, społecznych i symbolicznych. Dążenie do permanentnej transgresji związane jest z każdą ekstremalną czynnością ruchową, a tym bardziej ze sportem, który w swojej formie wyczynu stale dąży do przekraczania kolejnych granic biologiczno-społecznych i kulturowych. Można wyróżnić cztery formy transgresji: ku rzeczom, ku ludziom, ku symbolom i ku sobie.

Jednak parkour to nie tylko transgresja. Praktycy parkouru są opisywani jako mniej antyautorytarni i bardziej cywilizowani w swoich zachowaniach niż np. skaterzy³⁶⁸. Powodem może być to, że nie istnieją jakieś szczególne dowody wandalizmu lub materialne zniszczenia użytkowanych przestrzeni miejskich³⁶⁹. Ponadto traceurzy, podobnie jak skaterzy, stosują różne niekonfrontacyjne strategie, aby zostać zaakceptowanymi: „(a) odwoływanie się do empatii, prowadzące do stopniowego (nieformalnego) wkraczania; (b) formułowanie pozytywnych argumentów w celu zdobycia uznania społecznego i zwiększenia swojej kolektywnej obecności w mieście; oraz c) cicha ponowna ocena i nieustanne dostosowywanie się w celu uniknięcia konfliktów”³⁷⁰.

³⁶⁴ M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194.

³⁶⁵ N. Bornaz, *Parkour: l'art de subvertir le rapport à l'espace public*, <http://recherche-action.fr/11consolable/2008/10/03/parkour-lart-de-subvertir-le-rapport-a-lespace-public/> (data dostępu: 5.06.2023).

³⁶⁶ C. Chiu, *Contestation and Conformity: Street and Park Skateboarding in New York City Public Space*, „Space and Culture” 2009, t. 12, nr 1, s. 25-42, https://www.researchgate.net/publication/249670068_Contestation_and_Conformity_Street_and_Park_Skateboarding_in_New_York_City_Public_Space, (data dostępu: 5.11.2023).

³⁶⁷ N. Bavinton, *op. cit.*, s. 391-412; M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194; C. Gibout, F. Lebreton, *op. cit.*; M.D. Lamb, *Misuse of The Monument: The art of parkour and the discursive limits of a disciplinary architecture*, „Journal of Urban Cultural Studies” 2014, nr 1, s. 107-126, https://www.researchgate.net/publication/263727087_Misuse_of_The_Monument_The_art_of_parkour_and_the_discursive_limits_of_a_disciplinary_architecture (data dostępu: 15.12.2022); S. Stapleton, S. Terrio, *op. cit.*; J.L. Kidder, *op. cit.*, s. 1-23.

³⁶⁸ J.L. Clegg, T.M. Butryn, *An existential phenomenological examination of parkour and freerunning*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2012, nr 4, s. 320, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/2159676X.2012.693527> (data dostępu: 11.09.2023).

³⁶⁹ P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle sport, public policy and youth engagement: examining the emergence of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2011, nr 3, s. 109-131, https://www.researchgate.net/publication/233057562_Lifestyle_sport_public_policy_and_youth_engagement_Examining_the_emergence_of_parkour (data dostępu: 13.11.2023).

³⁷⁰ S. Geertman, D. Labbé, J.A. Boudreau, J.O. Youth, *Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi: The Case of Skateboarding and Parkour*, „Pacaff” 2016, nr 89, s. 591-611, <https://www.researchgate.net/>

Parkour jest postrzegany także jako próba nieograniczonego, uwolnionego od nakazów ruchu w środowisku już na stałe zaprojektowanym tak, aby ruch ograniczać. Jednakże dla traceurów wspinanie się na ściany, skoki z dachów, przeskakiwanie barier i innych przeszkód, to możliwość kreacji ruchu, to szansa na kreatywne, mimo że uważane za niewłaściwe, wykorzystanie miasta³⁷¹. Dzięki temu przestrzenie miejskie mogą być postrzegane jako przestrzenie możliwości i kreatywności³⁷². Dla Atkinsona³⁷³ parkour jest także praktyką „anarcho-ekologiczną” poprzez reinterpretację techno-kapitalistycznego środowiska na własne potrzeby i wykorzystanie przestrzeni miejskiej w nieskomercjalizowany sposób. Przywłaszczając sobie przestrzeń miejską, traceurzy skutecznie tworzą z nią i otoczeniem nowe relacje. Lebreton³⁷⁴ twierdzi, że to „prawo do miasta” wyrażane w praktyce parkouru, leży u jego podstaw, a traceurzy, odrzucając prawa własności, domagają się prawa do użytkowania miejskich przestrzeni. Taka postawa może powodować konflikty z powodu naruszenia praw własności, strachu przed uszkodzeniem mienia, ale także kolidować z różnymi sposobami użytkowania tych samych przestrzeni przez pozostałą miejską społeczność³⁷⁵.

Miasto korporacyjne może być postrzegane jako ucieleśnienie relacji władzy o postmodernistycznym charakterze oraz środek do zachowania i promowania hegemonicznych i homogenizujących dyskursów, takich jak globalizacja i konsumpcjonizm. Architektura nie jest obiektem nieożywionym, który odgrywa określoną rolę, jest definiowana przez rozmowy i działania życia społecznego. Według Foucaulta: „...Nie przedmiot, ale proces; Nie rzecz, ale przepływ, który nie podąża za abstrakcyjną ideą, ale reprezentuje żywą myśl”³⁷⁶. Korporacyjny design i architektura ucieleśniają specyficzne rodzaje relacji, doświadczeń i percepcji przestrzeni i miejsca³⁷⁷. Daskalaki i Stara spuentowały postmodernistyczne środowisko: „Siły kapitalizmu zamieniły miejsca, które mogłyby promować różnice i interakcje, w miejsca homogenizacji i obojętności. Różnorodność, spotkanie i zmiana, cechy, które środowisko miejskie powinno promować zostały zastąpione alienacją i bierną konsumpcją. [...] Centra

publication/372123788_Youth_Tactics_of_Urban_Space_Appropriation_Case_Study_of_Skateboarding_and_Graffiti (data dostępu: 17.03.2023).

³⁷¹ N. Bavinton, *op. cit.*, s. 391-412.

³⁷² C. Rawlinson, M. Guaralda, *op. cit.*

³⁷³ M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194.

³⁷⁴ F. Lebreton, G. Routier, S. Héas, D. Bodin, *Cultures urbaines et activités physiques et sportives. La «sportification» du parkour et du street golf comme médiation culturelle*, „Canadian Review of Sociology/Revue Canadienne de Sociologie” 2010, nr 47, s. 293-317, <https://hal.science/hal-01671464> (data dostępu: 20.04.2022).

³⁷⁵ C. Rawlinson, M. Guaralda, *op. cit.*; S. Miaux, *Le libre mouvement des corps. Le «parkour», une nouvelle expérience du déplacement dans la ville*, „Géographie et cultures” 2009, nr 70, s. 99-116, <https://journals.openedition.org/gc/2328> (data dostępu: 23.07. 2022).

³⁷⁶ M. Foucault, *Archaeology of Knowledge*, Frankfurt 1981, https://www.academia.edu/2253584/Michel_Foucault_s_Archaeology_of_Knowledge_and_Economic_Discourse (data dostępu: 24.05.2022).

³⁷⁷ M.G.J. Osorio, *op. cit.*, s. 36.

biznesowe, galerie handlowe i skomercjalizowane wieżowce są dowodami prywatyzacji tego, co kiedyś było postrzegane jako przestrzeń publiczna”³⁷⁸.

3.6.1. Postmodernistyczny parkour versus eklektyzm miasta

Etnograficzna praca Atkinsona dotycząca traceurów wykazuje, że parkour jest ruchem „anarcho-środowiskowym”, który działa jako nowoczesna forma protestu społecznego³⁷⁹. Parkour staje się narzędziem kontestującym miejskie granice przestrzenne i w pewnym sensie zakłóca funkcjonowanie przestrzeni komercyjnych w miastach. Jednocześnie jest zbiorową praktyką, inspirującą społeczności miast do interpretacji przestrzeni miejskiej z nowej perspektywy. Atkinson traktuje wyczyny ruchowe traceurów jako rodzaj ascetycznego rygorystycznego ekstremalnego atletyzmu. Przekraczając granice ludzkich możliwości motorycznych, traceurzy działają na „krawędzi” poprzez eksplorację ryzyka i cierpienia w sporcie³⁸⁰. Koncentrując się na estetyce i ekspresji ruchu w wymiarze konkretnego środowiska miejskiego, dążą oni do doświadczenia, które wykracza poza racjonalne poznanie³⁸¹.

Według analiz, praktykujący parkour w trakcie swoich praktyk okazują szacunek i pozytywną interakcję z publicznością, jak również ze służbami porządkowymi, ciesząc się reputacją nieagresywnej formy ekstremalnego sportu miejskiego³⁸². Nie wszyscy jednak podzielają tę opinię. Z badań Atkinsona³⁸³ wynika, że parkour jest utożsamiany z formą społecznego protestu i publicznej krytyki eklektyzmu przestrzeni miejskiej, a więc kontestacji. Jednakże, pomimo że zawłaszczanie przestrzeni publicznej rzeczywiście jest częścią praktyki traceurów, badania nie wykazują, aby wykorzystywali oni parkour jako narzędzie do manifestowania skonkretyzowanej deklaracji społecznej w odniesieniu do przestrzeni miejskiej. Jednocześnie bezpośrednia praktyka środowiska parkour wskazuje, że traceurzy starają się działać w granicach społecznej poprawności, koordynując swoje działania z miejskimi urzędnikami, negocjując lepsze warunki dla swojej działalności i poszukując dostępnej przestrzeni miejskiej dla wytyczania miejsc i tras odbywania ćwiczeń. Parkour jest

³⁷⁸ M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*, s. 53.

³⁷⁹ M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194.

³⁸⁰ S. Lyng, *op. cit.*, s. 851-886.

³⁸¹ *Egzystencjonalna...*, s. 192.

³⁸² J. L. Clegg, *An Existential Phenomenological Examination of Parkour and Freerunning*, praca magisterska, Uniwersytet Stanowy San José 2011, s. 28, https://scholarworks.sjsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5040&context=etd_theses (data dostępu: 14.11.2023).

³⁸³ M. Atkinson, *Parkour...*, s. 169-194.

formą aktywności fizycznej realizowaną w miejscach często wybieranych spontanicznie. Traceurzy ćwiczą w wielu spotach, miejscach znanych konkretnej grupie ludzi, najczęściej z ciekawymi dla parkouru elementami, a więc naturalnymi przeszkodami, ścianami, drzewami, poręczami, ławkami itp.³⁸⁴. Parkour, w odróżnieniu od innych sportów tzw. głównego nurtu, nie wykorzystuje tradycyjnych struktur, nie posiada z reguły funkcjonalnie wyznaczonych i wydzielonych przestrzeni miejskich. Parkour można opisać jako reinterpretację miasta, które dzięki traceurom staje się placem zabaw³⁸⁵.

Sport i aktywność fizyczna realizowana jest w formie sportów miejskich w centrach i na przedmieściach miast, gdzie natrafia na eklektyczne warunki strukturalne. Architektura centrów miast, zwłaszcza sprzed dziesięcioleci, była często projektowana jako prosta i monofunkcyjna struktura urbanistyczna i dopiero ożywiana sportami miejskimi nabiera nowego, nieznanego dawniej znaczenia, modernizując przestrzeń zorganizowaną przez plany użytkowe architektów. Podobnie jak Geyh, Bavinton, Daskalaki i inni³⁸⁶, także Atkinson³⁸⁷ twierdzi, że parkour jest żywą krytyką projektowania urbanistycznego – tym, co nazywa *poiesis*³⁸⁸. Podobnego zdania jest Mould³⁸⁹, który również pozycjonuje parkour jako metodę ponownego odkrywania środowiska miejskiego. Jednakże badaczom nie udało się ustalić, w jaki sposób parkour może wykluczać lub marginalizować deklarujących chęć włączenia się w środowisko, a innym udostępniać potencjał transgresyjny³⁹⁰. Parkour wchodzi w interakcję z przestrzenią miejską. Parkour jest sposobem na pokonanie barier, które budowane były w umysłach budowniczych od wieków, aby móc pójść tam, gdzie chce traceur.

³⁸⁴ C. Rawlinson, M. Guaralda, *op. cit.*; S.H. Larsen, *What can the parkour craftsmen tell us about bodily expertise and skilled movement?*, „Sport, Ethics and Philosophy” 2016, nr 10, s. 295-309, https://www.researchgate.net/publication/309212870_What_can_the_parkour_craftsmen_tell_us_about_bodily_expertise_and_skilled_movement (data dostępu: 15.12.2023); J.R. Miller, S.G. Demoiny, *Parkour: a new extreme sport and a case study*, „Journal of Foot and Ankle Surgery” 2008, nr 47, s. 63-56, https://www.researchgate.net/publication/5693299_Parkour_A_New_Extreme_Sport_and_a_Case_Study (data dostępu: 24.07.2022).

³⁸⁵ N. Bavinton, *op. cit.*, s. 391-412.

³⁸⁶ J.L. Kidder, *Parkour, Masculinity, and the City*, „Sociology of Sport Journal” 2013, nr 30, s. 1-23, <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=9d2d29440ff0a16dac6f76d6190a7767303dfd2e> (data dostępu: 6.04.2023).

³⁸⁷ M. Atkinson, *Parkour...*

³⁸⁸ Akt tworzenia czegoś nowego, proces wyłaniania się czegoś, co wcześniej nie istniało. D.E. Polkinghorne, *Practice and the Human Sciences: The Case for a Judgment-Based Practice of Care*, SUNY Press, Albany New York 2004, s. 115.

³⁸⁹ N. Macdonald, *The graffiti subculture: Youth, masculinity, and identity in London and New York*, Palgrave, New York 2001.

³⁹⁰ *Ibidem*.

3.6.2. Okrywanie przestrzeni, „nie miejsca”, zakazane krajobrazy

Parkour jest postrzegany jako próba nieograniczonego poruszania się w środowisku zaprojektowanym w celu ograniczenia ruchu: traceur wspina się po ścianach, przeskakuje bariery, a przeszkody postrzega jako możliwości³⁹¹. Poprzez to twórcze wykorzystanie miasta³⁹², przestrzenie miejskie stają się przestrzeniami możliwości i kreatywności. Traceurzy tworzą nowe relacje ze otoczeniem, skutecznie zawłaszczając przestrzeń miejską. Parkour wykorzystuje ją jednak w sposób nieutowarowiony. Traceur odrzuca prawa własności, powołując się na prawo użytkowania. Może to powodować konflikty z powodu naruszenia praw własności, strachu przed obrażeniami lub uszkodzeniem mienia, ale również może kolidować z różnymi sposobami korzystania z tych samych przestrzeni³⁹³.

Dlatego parkour jest nie tylko swoistym wyzwolonym rodzajem peregrynacji przez przestrzenie centrum miast, ale realizuje się skutecznie również na jego obrzeżach, w krajobrazie opuszczonych loftów i zapomnianych oraz odrzuconych przez miasto, najczęściej nieestetycznych przestrzeni. Można zatem powiedzieć, że traceurzy kwestionują powszechnie uznawane walory estetyczne przestrzeni miejskiej, zwracając szczególną uwagę na zwykłe, często nieestetyczne otoczenie. Patrzą oni na przestrzenie miasta inaczej niż większość jego mieszkańców, którzy dostrzegają w nich tylko ponure nieatrakcyjne środowiska. Praktykujący parkour adaptują prawie każde środowisko zurbanizowane dla swoich praktyk w dążeniu do sublimacji ludzkiej motoryki, płynności i koordynacji ruchu. Parkour otwiera nowe interpretacje dla badań nad estetyką architektonicznie banalnych miejskich środowisk³⁹⁴. Banalnymi krajobrazami określić można środowiska marginalne, takie jak nieużytki, codzienne trasy między domem a pracą lub szkołą, podwórka czy inne obiekty, które często nie są potocznie uważane za znaczące dla życia codziennego³⁹⁵. Te właśnie miejsca można określić jako „nie-miejsca” (*non-lieux*)³⁹⁶ w odniesieniu do coraz bardziej jednorodnych geograficznie i kulturowo środowisk. Miejsca te są niehistoryczne i nie mają konkretnych znaczeń, z którymi lokalna społeczność mogłaby się identyfikować³⁹⁷. Za Lemhöferem³⁹⁸ można w tym miejscu

³⁹¹ N. Bavinton, *op. cit.*

³⁹² C. Rawlinson, M. Guaralda, *op. cit.*

³⁹³ Ibidem; S. Miaux, *op. cit.*

³⁹⁴ J. Häkli, *Uusiinmaisemiin – banaaliympäristötutkimuskohteena?*, „Alue ja Ympäristö” 2000, t. 29, nr 2, s. 1-3.

³⁹⁵ L. Ameel, T. Sirpa, *Parkour: Creating Loose Spaces?*, „Geografiska Annaler” 2012, Seria B, „Human, Geography” nr 94, s. 17-30, https://www.academia.edu/41701074/PARKOUR_CREATING_LOOSE_SPACES_PARKOUR_CREATING_LOOSE_SPACES (data dostępu: 5.12.2022).

³⁹⁶ M. Augé, *Non-lieux: introduction à une anthropologie de la surmodernité*, Éditions du Seuil, Paryż 1992.

³⁹⁷ L. Ameel, T. Sirpa, *op. cit.*, s. 17-30.

³⁹⁸ Ph. Lemhöfer, *Le Parkour – Entstehung und Entwicklung einer Trendsportart*, praca magisterska, Akademischen Prüfungsamt für Geisteswissenschaften der Justus-Liebig-Universität Gießen, Gießen 2008, s. 184.

zacytować Daskalaki: „[...] [P]arkour ilustruje, w jaki sposób »nie-miejsca«, jak opisał Augé (1995), są przekształcane w krajobrazy z poczuciem celu i estetycznym/eksperymentalnym potencjałem, poprzez to radykalne zamieszkiwanie”³⁹⁹.

Traceurzy nie mają barier w przebywaniu w nieestetycznym środowisku zaniedbanych obszarów miasta, przeciwnie, w specyficzny sposób interpretują kwestię definiowania brzydoty i piękna. W takiej interpretacji miejsca te wywołując pozytywne uczucia u osoby ich doświadczającej, stają się też dla niej obiektem estetycznego przeżycia. Traceurzy docierają nawet do tzw. „zakazanych krajobrazów”, miejsc zaniedbanych, uznawanych za nieatrakcyjne⁴⁰⁰. Te nielokacyjne miejsca często są niedostępne ze względu na ograniczenia wstępu np. obiekty lotniskowe czy też centra handlowe i galerie. Fińscy traceurzy upodobali sobie do ćwiczeń Merihaka, postrzeganą jako jedną z najbrzydszych i zaniedbanych dzielnic, uważając ten teren za atrakcyjny dla swoich praktyk ruchowych⁴⁰¹.

3.6.3. Parkour – zabawa w terenie zurbanizowanym

Nowe dyscypliny sportów miejskich współlistnieją we wspólnej przestrzeni miasta. Parki sportowe, obiekty komunalne nie służą już tak jak kiedyś tylko do uprawiania jednego sportu, ale stwarzają możliwości współlistnienia różnorodnych sportów. Tendencja ta prowadzi do zmian w podejściu do nowej praktyki sportowej, nadając jej postmodernistyczny charakter. Parkour określić można terminem „aktywizmu miejskiego”, należy jednak zauważyć, że parkour jest praktykowany również w środowisku naturalnym.⁴⁰²

Możliwości uprawiania parkouru w środowisku miejskim byłyby niemal nieograniczone, gdyby budynki i place nie były własnością osób prywatnych. Wzrost własności prywatnej zmniejsza przestrzeń publiczną i społeczną, jednocześnie zwiększając monofunkcyjne wykorzystanie przestrzeni użytkowanych obszarów⁴⁰³. Według Lefebvre’a: „[...] własność prywatna pociąga za sobą prywatne życie – a więc niedostatek. A to z kolei implikuje represyjną ideologię w praktyce społecznej [...]”⁴⁰⁴. Parkour rozwija się najczęściej

³⁹⁹ M. Daskalaki, A. Stara, M. Imas, *op. cit.*, s. 51.

⁴⁰⁰ J. Häkli, *Uusiinmaisemiin – banaaliympäristötutkimuskohteena?*, „Alue ja Ympäristö” 2000, t. 29, nr 2, s. 1-3; S. Tani, *Paral-lel City – ihmisen kaupunki*, „Musta Taide” 2003, nr 3, s. 89-92.

⁴⁰¹ L. Ameal, S. Tani, *Säröjäkaupunkitilassa: parkour*, „Alue&Ympäristö” 2007, t. 36, nr 1, s. 10, <https://aluejayymparisto.journal.fi/article/view/64306/25589> (data dostępu: 23.09.2022).

⁴⁰² M. Daskalaki, A. Stara i M. Imas, *op. cit.*, s. 49.

⁴⁰³ D. Edwardes, [w:] *Parkour – Way of Life*, DVD, Beckmann Visual Publishing 2008.

⁴⁰⁴ H. Lefebvre, *The Production of Space*, BlackWell, Oxford 1991, s. 338, https://monoskop.org/images/7/75/Lefebvre_Henri_The_Production_of_Space.pdf (data dostępu: 23.07.2022).

w terenie zabudowanym, w „dżungli miejskiej”, tam, gdzie beton zastąpił chlorofil. Formy miejskiej aktywności ruchowej rozwijają się przeważnie na terenach miejskich o ograniczonej ekspozycji przyrody. Parkour zawłaszcza przestrzeń miasta jako środowisko do zabawy poprzez odkrywanie coraz to nowych i potencjalnie niebezpiecznych ekstremalnie tras niedostępnych dla zwykłych przechodniów. Praktykujący wykonują różnorodne skomplikowane techniki ruchowe, wykorzystując maksymalne możliwości, jakie daje urbanistyka miejska. Akrobatyczne wspinanie się po elewacjach, biegania po dachach budynków, skakanie z wysokości są wykonywane nie tylko z uwzględnieniem użyteczności, ale także w sposób skoordynowany, płynny, estetyczny, a co jest również dla parkouru istotne, kreatywnie.

Przestrzenie miejskie są często wykorzystywane inaczej niż było to ich pierwotnym przeznaczeniem w zamyśle projektantów urbanistycznych. Można wyróżnić trzy sposoby wykorzystania przestrzeni. Pierwszy polega na dopuszczeniu nowych działań równoległych z pierwotnie założonym przeznaczeniem. Przykładem są sytuacje, gdy na chodnikach, ulicach i placach dzieje się dużo, co nie odpowiada rzeczywistemu przeznaczeniu tych komunikacyjnych przestrzeni. Nowe funkcje mogą pojawić się w przestrzeniach, w których z jakiejś przyczyny ich pierwotna funkcja nie ma już zastosowania, tak jest w przypadku nieużywanych i opuszczonych fabryk lub magazynów, które znajdują odmienne od pierwotnego wykorzystanie. Nowe sposoby wykorzystania przestrzeni mogą pojawić się na obszarach bez określonego statusu, określonej funkcji⁴⁰⁵, przykładem mogą być marginalne przestrzenie w pobliżu torów kolejowych⁴⁰⁶. Traceurzy często wykorzystują swoje otoczenie w inny sposób niż to, do którego zostało pierwotnie zaprojektowane. Poręcze konstruowane w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych są używane do utrzymywania równowagi lub jako przeszkody czy elementy pomocne do realizacji kolejnej techniki pokonania przeszkody. Taką sytuację w przypadku skaterów, osób jeżdżących na deskorolce opisał Borden⁴⁰⁷. W parkourze, urbanistyka i urządzenia miasta stają się wszechstronnym torem przeszkód, który oferuje różnorodność i możliwości kreacji nawet na terenie ciasnej przestrzeni publicznej i często tam, gdzie zabawa dozwolona jest tylko dla dzieci.

⁴⁰⁵ K.A. Franck, Q. Stevens, *Tying down loose space*, [w:] *Loose space. Possibility and diversity in urban life*, red. K.A. Franck, Q. Stevens Routledge, London 2007, s. 1-33.

⁴⁰⁶ *Ibidem*.

⁴⁰⁷ I. Borden, *Another Pavement, Another Beach: Skateboarding and the Performative Critique of Architecture*, [w:] *Skateboarding Space and the City*, red. I. Borden, Berg 2001, https://www.researchgate.net/publication/316236680_Another_Pavement_Another_Beach_Skateboarding_and_the_Performative_Critique_of_Architecture (data dostępu: 3.06.2023).

W przestrzeniach miejskich zdominowanych przez społeczne i ekonomiczne komponenty współczesnej cywilizacji, parkour wyróżnia się swobodą biegu, intensywną ekspresją ruchu. Parkour może być formą działalności ruchowej, która przełamuje ramy tradycyjnego pojęcia sportu stając się sposobem patrzenia na świat z innej postmodernistycznej perspektywy. Traceur podąża własną, wytyczoną przez siebie drogą ignorując trudności powodowane fizycznymi przeszkodami⁴⁰⁸. W przypadku parkouru obserwujemy wykorzystanie ciała jako elementu sztuki przemieszczania. Spontaniczny, ale też antycypowany, płynny, skoordynowany ruch traceurów przez przestrzenie miasta skutkuje deterytorializacją i dekodowaniem prozaicznie powszednich krajobrazów miasta. Traceurzy, podobnie jak deskorolkarze, nie wykorzystują swoich praktyk do pokonywania znacznych odległości. Traceurzy zbierają się w określonym miejscu, na określonym terenie i trenują adaptując zastaną przestrzeń do swoich ćwiczeń. Po pewnym czasie przenoszą się w inne miejsce.

3.6.4. Spektakularność, afirmacja ciała, sztuka ekspresji ruchu

Parkourem, jako stosunkowo mało znaną opinii publicznej, ale bardzo widowiskową formą miejskiej ekspresji ruchu, interesuje się głównie młodzież. Przynależność do społeczności parkour wpływa na większe poczucie wartości społecznej młodych traceurów. Parkour jako forma miejskiej ekspresji ruchu, poprzez wyczyny praktykujących, wchodzi w interakcję z obserwatorami nie tylko jako zainteresowanymi programowo widzami, ale także w sposób spontaniczny z przechodniami, członkami społeczności miejskiej. W swych relacjach traceurzy przekazują swoje interaktywne doświadczenia w świadomości bycia obserwowanym, co jest istotną częścią ich sportowego stylu życia⁴⁰⁹. Większość traceurów utrzymuje, że świadomość obserwacji ich wyczynów przez innych, także swoich kolegów jest motywujące, ale także może rozpraszać ich koncentrację⁴¹⁰. Traceur posiada zdolności obserwacyjne otoczenia porównywalne z umiejętnościami, jakie w tym względzie prezentują wspinacze⁴¹¹. Praktykujący parkour nawiązują z przestrzenią swoisty rodzaj relacji, można więc stwierdzić,

⁴⁰⁸ L. Ameel, S. Tani, *op. cit.*, s. 3-13.

⁴⁰⁹ R. Rinehart, *Emerging arriving sport: alternatives to formal sports*, [w:] *Handbook of sports studies*, red. J. Coakley, E. Dunning, Sage, London 2000.

⁴¹⁰ J.L. Clegg, *op. cit.*

⁴¹¹ S. Grosprêtre, D. Gabriel, *Sport Practice Enhances Athletes' Observation Capacity: Comparing Scenic Change Detection in Open and Closed Sports*, „Percept and Motor Skills” 2020, https://www.researchgate.net/publication/345121095_Sport_Practice_Enhances_Athletes'_Observation_Capacity_Comparing_Scenic_Change_Detection_in_Open_and_Closed_Sports (data dostępu: 4.07.2022).

że są emocjonalnie związani z otoczeniem⁴¹². Niektóre spoty stają się nawet miejscami swoistych pielgrzymek traceurów, co tworzy specyficzny segment turystyki kulturowej. To, czy miasta zachowają te miejsca i uznają je za część swojego dziedzictwa, zależy od miejskich lokalnych polityk⁴¹³.

Dla traceura miasto jest przestrzenią męskości, w której odbywa się symboliczna afirmacja męskiego ciała w akcji. W tych męskich etiudach ekspresji ruchu środowisko zurbanizowanego miasta jest przywłaszczane do nowych celów. Parkour można traktować też jako performans męskości, bowiem młodzi mężczyźni zaangażowani w biegi parkourowe wykorzystują miasto jako środowisko zabudowane i ludzi w nim żyjących jako zasób strukturalny do budowy i utrzymywania tożsamości płciowej⁴¹⁴. Istnienie wzajemnych powiązań płci i fizycznej ekspresji ruchu jest tym, co możemy nazwać uprzestrzennieniem płci. Płeć staje się wówczas konstruktem społecznym⁴¹⁵. Ten proces jest istotny dla socjologii miasta, ukazując w jaki sposób miasto jako zasób strukturalny społeczny i urbanistyczny, jest częścią procesu strukturyzacji, w którym tożsamości płciowe są tworzone i podtrzymywane⁴¹⁶. Jak się wydaje, zaangażowanie traceurów w miejsca i przestrzenie rywalizacji i zabawy, może być bardzo istotne w przyszłych badaniach socjologów sportu⁴¹⁷.

W przekazie filmowym parkour jest atrakcyjny spektakularnie. W scenariuszach filmowych traceurzy biegną dynamicznie przez konstrukcje architektoniczne miasta, eksplozywnie przeskakują nad przeszkodami, niejako lewitują, tak jakby oddziaływały na nich siły równoważące siłę grawitacji i utrzymują się w powietrzu bez kontaktu z podłożem pomiędzy szczytami wysokich budowli. Jednakże w rzeczywistości praktycy parkouru spędzają większość czasu na poziomie powierzchni, ćwicząc techniki ruchu na ograniczonej przestrzeni⁴¹⁸.

⁴¹² S.J. Saville, *op. cit.*, s. 891-914.

⁴¹³ T. Riffaud, *Travailler l'espace public: Les artisans des sports de rue, de la danse in-situ et du street-art à Montpellier*, Université du Littoral Côte d'Opale 2017, <https://theses.hal.science/tel-01647920> (data dostępu: 15.12.2022).

⁴¹⁴ J. L. Kidder, *Parkour Masculinity...*, s. 1.

⁴¹⁵ *Ibidem*, s. 16.

⁴¹⁶ E. Grosz, *Bodies-cities*, [w:] *Places through the body*, red. H.J. Nast, S. Pile, Routledge, New York 1998, s. 42-51, <https://coms324.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/12/grosz-bodies-cities.pdf> (data dostępu: 23.06.2023).

⁴¹⁷ C. van Ingen, *Geographies of gender, sexuality, and race: Reframing the focus on space in sport sociology*, „International Review for the Sociology of Sport” 2003, t. 38, nr 2, s. 201-216, https://www.researchgate.net/publication/258142663_Geographies_of_Gender_Sexuality_and_Race_Reframing_the_Focus_on_Space_in_Sport_Sociology (data dostępu: 12.03.2023).

⁴¹⁸ J.L. Kidder, *Parkour: Adventure, Risk...*, and *Safety in the Urban Environment.*, „Qual Sociol.” 2013, 36: 231-250, DOI 10.1007/s11133-013-9254-8; A. O'Grady, *op. cit.*, s. 145-162.

Parkour jest nie tylko zabawą, to przede wszystkim rodzaj publicznej aktywności fizycznej, która swoją atrakcyjnością praktyki pobudza i intryguje widza. Wyczyny praktyków parkouru sprawiają, że przechodnie zatrzymują się i stają się widownią, oglądając bezpłatny pokaz⁴¹⁹. Parkour jest dla widza przykładem nieprzewidywalności i czynności, które wymykają się jego percepcji i antycypacji. Zachwyca ich innowacyjny sposób, w jaki traceurzy poruszają się po ulicach miast w kontraście z zakodowanymi stereotypami komunikacyjnymi miasta. W takiej konstelacji na skutek akcji, jaką inicjują traceurzy, wraz z widzami, etrycznie i materialnie zdefiniowane przez urbanistykę, przekształcają się w przestrzeń zabawy⁴²⁰. Przestrzeń miasta zawłaszczane przez traceurów stwarzają możliwość potwierdzania wartości męskiego działania, wyrażającą się także w zachwycie obserwatorów. Traceurzy w swojej zabawie z użyciem ekspresyjnego ruchu, łączą i ożywiają wcześniej oddzielne od siebie przestrzenie, spajając je tak, że w konsekwencji tworzą nową przestrzeń. Ta nowa kreacja jest wyraźnie widoczna na przykładzie dwóch dachów domów, które w swojej pierwotnej funkcji stanowiły samodzielną, monofunkcyjną przestrzeń. Podczas biegu i elementu akrobatycznego skoku traceur wykorzystuje dwa dachy w swojej „lewitacji” i łączy dwie wcześniej oddzielne przestrzenie za pomocą skoku, tworząc w ten sposób nową przestrzeń⁴²¹. Parkour staje się swobodną peregrynacją nad, pod, wokół i pomiędzy fragmentami zabudowy murów, dachów i ogrodzeń, wiaduktów, mostów, infrastruktury dróg i trakcji kolejowych. Ekspresja fizycznego ruchu tworzy z miasta poprzez wysiłek fizyczny samo miasto parkour, w którym każda napotkana przeszkoda jest rodzajem intuicyjnego zadania do pokonania. Tworzy się model traceura, postmodernistycznego „fajtera” walki z przestrzenią. Krajobraz miasta i ciało traceura stają się dynamicznymi bytami splecionych w biegu tak, że nieustannie zacierają się granice między ciałem a krajobrazem.

Jak zauważył Wolfgang Welsch, jedną z cech społeczeństw ponowoczesnych jest estetyzacja codziennego życia przejawiająca się w tym, że „tradycyjne cechy sztuki przenosi się na rzeczywistość, codzienności nadaje się artystyczny charakter”⁴²². Społeczeństwo XXI w. afirmuje ekstremalne wyczyny i przekraczanie funkcjonalnych możliwości ludzkiego organizmu, tworzy się mity nowych bohaterów, cenione są triki kultury performansu.

⁴¹⁹ C. Aria, *Por un parkour filosófico cotidiano*, praca magisterska, Pontificia Universidad Javeriana, Bogotá, 2011, s. 28, <https://repository.javeriana.edu.co/bitstream/handle/10554/13544/AriasSanabriaCarlosArturo2011.pdf?sequence=3&isAllowed=y>, s. 28 (data dostępu: 12.09.2022).

⁴²⁰ C. Aria, *op. cit.*, s. 34.

⁴²¹ H. Lefebvre, *Die Produktion des Raumes*, [w:] *Raumtheorie*, red. J. Thin, S. Günzel, Suhrkamp, Frankfurt 2006, s. 330-342.

⁴²² W. Welsch, *Procesy estetyzacji. Zjawiska, rozróżnienia, perspektywy*, [w:] *Sztuka i estetyzacja*, red. K. Zamiara, M. Golka, Wydawnictwo Fundacji Humaniora, Poznań 1999, s. 13.

Parkour jako nowy miejski sport polega na nie tylko fizycznym, sportowym, ale również artystycznym pokonywaniu przeszkód. Można więc mówić o połączeniu estetyki ruchu z precyzyjnymi czynnościami ruchowymi. Ta sublimacja jest swoistą ekspresją ruchu. Według teorii Perrière'a i Belle'a⁴²³, parkour jest sztuką ruchu, aktywnością polegającą nie tylko na pokonywaniu przeszkód w środowisku miejskim lub naturalnym, ale też charakteryzuje się sensomotorycznymi zdolnościami adaptacyjnymi, w tym dokładnością, koordynacją i ekonomicznością ruchu. Wielu praktyków parkouru charakteryzuje tę formę ekspresji ruchu jako swoisty stan umysłu i styl życia, który ma istotny wpływ na rozwój jednostki w wielu aspektach i jest czymś więcej niż tylko tradycyjną aktywnością fizyczną, zwłaszcza kiedy jest postrzegany jako środek wyrazu artystycznego. Tak więc parkour można traktować jako sztukę ruchu swobodnego i efektywnego, poruszanie się po nie zawsze wcześniej ustalonych trasach, oraz kreatywną konfrontację ze wszystkimi rodzajami środowisk i obiektów stanowiących przeszkody⁴²⁴. Chociaż parkour posiada szereg komponentów charakterystycznych dla sportu, takich jak zorganizowanie w asocjacje społeczne, jest to forma rekreacyjna, a nie sport⁴²⁵. W swojej strukturze należy do kategorii sportów ulicznych, a więc praktyk polegających na przejmowaniu i zawłaszczaniu wszelkiego rodzaju przestrzeni publicznych w mieście często w spektakularny i ekshibicjonistyczny sposób. Praktyki traceurów zmieniają sposób korzystania z miasta przez młodych ludzi poszukujących emancypacji poprzez tworzenie specjalnego dialogu z miejscami, w których pozostawiają swój ślad w przestrzeni miejskiej. Jednocześnie są częścią powstawania nowych kultur miejskich, których status nie jest jeszcze jasno określony⁴²⁶.

Parkour w sensie artystycznym, jako ekspresja ruchu, jest używany w ramach „teatru fizycznego”, co tworzy z parkouru pewnego rodzaju dyscyplinę artystyczną⁴²⁷. Z pewnością parkour jest także praktyką artystyczną. Koordynacja ruchowa podczas czynności ruchowych w parkour ma zasadnicze znaczenie. Skomplikowana czynność ruchowa musi być wykonana w szybkim tempie, ergonomicznie, a przede wszystkim precyzyjnie. Poziom koordynacji ruchowej warunkuje zastosowanie złożonych elementów ruchu w powiązaniu z czasem i przestrzenią, im trudniejsze przeszkody i konieczność szybkiego ich pokonania, tym koordynacja ruchowa traceura powinna być większa. Do ważnych elementów koordynacji należą

⁴²³ C. Perrière, D. Belle, *Parkour: des origines à la pratique*, Amphora, Paris 2014.

⁴²⁴ C. Gibout, F. Lebreton, *op. cit.*, s. 73.

⁴²⁵ J.P. Augustin, P. Bourdeau, L. Ravenel, *Géographie des sports en France*, Vuibert, Paris 2008.

⁴²⁶ J.P. Augustin, *Espaces publics et cultures sportives*, „Géocarrefour” 2001, t. 76, nr 1, s. 27-30, https://www.persee.fr/doc/geoca_1627-4873_2001_num_76_1_2502 (data dostępu: 8.09.2023); J.P. Augustin, P. Bourdeau, L. Ravenel, L. *Géographie des sports en France*, Vuibert, Paris 2008.

⁴²⁷ D. Puddle, *op. cit.*, s. 81.

szybka reakcja, umiejętność zachowania równowagi, rytmizacja, orientacja. W parkourze istotny jest jeszcze jeden komponent poza zrębem ruchowym. Tym komponentem są akcesoria psychiczne i to one tworzą z parkourem aktywność fizyczną o cechach artystycznej ekspresji ruchu⁴²⁸. Stąd też wielu badaczy parkouru unika terminu sport na rzecz „sztuki”: Angel⁴²⁹, Gilchrist i Wheaton⁴³⁰, Wheaton⁴³¹, lub innych określeń (dyscyplina): Bavinton⁴³², Kidder, Wheaton⁴³³. Parkour został uznany za sztukę także przez Bezansona i Finkelmana⁴³⁴, De Freitas⁴³⁵, Gussa⁴³⁶, Lamba⁴³⁷. Na przykład Guss⁴³⁸ podkreśla artystyczne elementy parkouru poprzez jego twórczą przestrzenną i społeczną „subwersję”. Jedną z oryginalnych i trwałych nazw parkouru używana była przez założycieli „l’art du déplacement” (w skrócie ADD)⁴³⁹ czyli sztuka przemieszczania się lub sztuka ruchu. Yamakasi, nazwa grupy dziewięciu założycieli, która jest obecnie używana tylko przez zwolenników czterech członków oryginalnej grupy, używa ADD jako preferowanego terminu. Chociaż jest on mniej oczywisty i rozpowszechniony poza grupami skupionymi w obszarze francuskojęzycznym, to jednak termin ten najbardziej kojarzony jest z obecnymi założycielami Chau Belle, Williams Belle, Yann Hnautra i Laurent Piemontesi⁴⁴⁰. Uważają oni, że różnicą między ADD a pozostałymi innymi terminami

⁴²⁸ P. Godlewski, *Podmiotowość sportu a procesy globalizacyjne*, [w:] *Podmiotowość w edukacji ery globalnego społeczeństwa informacyjnego*, red. K. Pająk, A. Zduniak, Warszawa-Poznań 2004, s. 323-327; P. Godlewski, *The Heterogeneous Nature of the History ...*

⁴²⁹ J. Angel, *Game Maps: Parkour Vision and Urban Relations*, [w:] *Choreographic Dwellings*, red. G. Schiller, S. Rubidge, Palgrave Macmillan, London 2014, s. 177-197.

⁴³⁰ P. Gilchrist, B. Wheaton, *Lifestyle sport, public policy and youth...*

⁴³¹ B. Wheaton, *The cultural politics ...*

⁴³² N. Bavinton, *op. cit.*, s. 391-412.

⁴³³ B. Wheaton, *The cultural politics...*

⁴³⁴ R. Bezanson, A. Finkelman, *Trespassory art*, „University of Michigan Journal of Law Reform” 2010, t. 43, nr 2, s. 245-322, <https://repository.law.umich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1223&context=mjlr> (data dostępu: 23.04.2023).

⁴³⁵ E. de Freitas, *Parkour and the Build Environment: Spatial Practices and the Plasticity of School Buildings*, „Journal of Curriculum Theorizing” 2011, t. 27, nr 3, s. 209-220, <https://journal.jctonline.org/index.php/jct/article/view/126> (data dostępu: 12.08.2022).

⁴³⁶ N. Guss, *Parkour and the multitude: Politics of a dangerous art*, „French Cultural Studies” 2011, t. 22, nr 1, s. 73-85, https://www.researchgate.net/publication/241647748_Parkour_and_the_Multitude_Politics_of_a_Dangerous_Art (data dostępu: 24.07.2023).

⁴³⁷ M.D. Lamb, *Negating the negation: The practice of parkour in spectacular city*, „Kaleidoscope” 2010, t. 9, nr 1, s. 91-105, <https://openaccess.lib.siu.edu/kaleidoscope/vol9/iss1/6/> (data dostępu: 30.11.2022); M.D. Lamb, *Misuse of the monument: The art of parkour and the discursive limits of a disciplinary architecture*, „Journal of Urban Cultural Studies” 2014, t. 1, nr 1, s. 107-126, https://www.researchgate.net/publication/263727087_Misuse_of_The_Monument_The_art_of_parkour_and_the_discursive_limits_of_a_disciplinary_architecture, s. 107-126 (data dostępu: 11.03.2022).

⁴³⁸ N. Guss, *Parkour and the Multitude: Politics of a Dangerous Art*, „French Cultural Studies” 2011, t. 22, nr 1, s. 73-85, https://www.researchgate.net/publication/241647748_Parkour_and_the_Multitude_Politics_of_a_Dangerous_Art (data dostępu: 24.07.2023).

⁴³⁹ J. Herrmann, *Parkour/freerunning as a pathway to prosocial change: A theoretical analysis*, Masters of Science in Forensic Psychology, Victoria University 2016, https://openaccess.wgtn.ac.nz/articles/thesis/Parkour_Freerunning_as_a_Pathway_to_Prosocial_Change_A_Theoretical_Analysis/17014430 (data dostępu: 23.07.2022).

⁴⁴⁰ D. Puddle, *op. cit.*, s. 79; D. Puddle, B. Wheaton, H. Thorpe, *The glocalization of parkour...*, s. 12-13.

określającymi parkour jest to, że chociaż może obejmować wszystkie ruchy związane z biegiem parkourowym, ADD jest praktykowany i rozumiany bardziej jako styl sztuk walki, w którym nacisk kładziony jest na „(re)przywłaszczanie sobie środowiska, poprzez wykorzystywanie technik cielesnych z szacunkiem dla środowiska, przyrody, innych ludzi i otoczenia”⁴⁴¹. Obecnie ADD jest praktykowane przez szereg szkół lub akademii ADD zwłaszcza we Francji i Włoszech, Kanadzie, Meksyku, Polsce, Singapurze i na Tajwanie⁴⁴².

Parkour wykorzystuje architekturę miejską jako środek do celowego działania, jest sztuką poruszania się w środowisku miasta posługując się tylko ciałem do lokomocji, stanowi również sztukę miejskiej przygody. Odmiana parkouru, jaką jest freerunning, oparta na jest na podobnej filozofii, jednak jest bardziej konkurencyjną, ekspresyjną i akrobatyczną wersją parkouru⁴⁴³.

3.6.5. Kodeks i prawa traceurów w mieście

Już w pierwszej dekadzie XXI w. nastąpił na całym świecie trwający wciąż wzrost liczby praktykujących parkour, co stworzyło potrzebę wytyczenia odpowiednich przestrzeni dla praktyk parkouru. Urbaniści współczesnych miast starają się dostosować przestrzeń miejską do potrzeb nowoczesnych aktywności fizycznych, jednak eklektyczność zabudowy XX-wiecznej stanowi istotną barierę. Powstają dedykowane specjalistyczne obiekty, takie jak parkour-gymy czy parkour-parki. Praktyka zamykania sportów outdoorowych w przestrzeniach zamkniętych jest nowym trendem, który może być krytykowany ze względu na preferencje aktywności fizycznej na świeżym powietrzu we współczesnych koncepcjach stylu życia⁴⁴⁴. W takich krajach jak Stany Zjednoczone, Wielka Brytania czy Francji powstają specjalistyczne dobrze zaplanowane przestrzenie dla praktyk parkouru. Działanie to prowadzone głównie w zabudowie miejskiej, posiada konotacje z często podążającą tymi samymi miejskimi trasami eksploracją miejską. Eksploracja miejska to, podobnie jak parkour, subkultura definiowana jako poszukiwanie utajnionych przestrzeni, opuszczonej zabudowy i innych niezidentyfikowanych, najczęściej zapomnianych, od dawna niewykorzystywanych, ale także niebezpiecznych

⁴⁴¹ Art Du Déplacement Academy, *Art Du Déplacement Founders and ADD Philosophy*, 2018, <http://www.add-academy.com/en/practice-and-add-founders/> (data dostępu: 23.06.2022).

⁴⁴² *Ibidem*.

⁴⁴³ S. Foucan, *Freerunning: Find your way*, Michael O'Mara Books, London 2008.

⁴⁴⁴ M. van Bottenburg, L. Salome, *The indoorisation of outdoor sports: an exploration of the rise of lifestyle sports in artificial settings*, „Leisure Studies” 2010, nr 29, s. 143-160, https://www.researchgate.net/publication/48328160_The_indoorisation_of_outdoor_sports_An_exploration_of_the_rise_of_lifestyle_sports_in_artificial_settings (data dostępu: 12.09.2023).

i zakazanych miejsc. Traceurzy wykazują aktywne i bezpośrednie zaangażowanie w materialne środowisko realizacji parkouru i kierując się specyficznymi motywacjami, odkrywają na nowo i rewitalizują opuszczone miejsca. Dzięki temu miejsca te uzyskują nową funkcję i nie pozostają w zapomnieniu. W ten sposób parkour nadaje miastu nowy komponent różniący się od jego skomercjalizowanej substancji.

Miasta składają się z przestrzeni prywatnej i publicznej, na których obowiązują odmienne zasady i prawa dla użytkowników. Ulice i place są przestrzeniami publicznymi z reguły ogólnie dostępnymi, jednak często przestrzeń inkluzyjna może być udostępniona, a nawet zaprojektowana i dedykowana do użytku przez określoną grupę ludzi. W środowisku miejskim istnieją widoczne znaki lub domyślne przekonanie, jakie zachowania są dopuszczalne i czy są tolerowane na danej przestrzeni. Najczęściej jednak, na skutek społecznego konformizmu i innych uwarunkowań psychospołecznych, miejsca docelowe są wybierane tak, aby mogły być adresowane również dla danej społeczności. Jednakże z różnych przyczyn zasady formalne i kulturowe granice są naruszane w sposób niezamierzony lub celowy, co jest powodem sytuacji nietypowych i konfliktów związanych z konwencjami użytkowania przestrzeni⁴⁴⁵. Parkour z założenia ideowego i poszukiwania przestrzeni, wymusza reinterpretację środowiska miejskiego, ponieważ traceurzy często wykorzystują przestrzeń publiczną i półpubliczną. Sposób poruszania się i życia mieszkańców w przestrzeniach publicznych i półpublicznych jest charakterystyczny dla członków różnych społeczności i grup interesów, którzy zawłaszczają tę przestrzeń miejską dla siebie. Ulica staje się zarówno przestrzenią demokratyczną z uwagi na cele komunikacji, jak i charakterystyczną przestrzenią określającą status społeczny i styl życia poszczególnych grup społeczno-kulturowych. Zorganizowani w społeczność parkour traceurzy często podkreślają istotność przestrzegania praw i powszechnych zwyczajów regulujących korzystanie z przestrzeni. Fińskie Stowarzyszenie Parlamentarne zwraca uwagę, że każdy praktykujący traceur, powinien zwracać uwagę, aby nie wyrządzić szkód otoczeniu, a zwłaszcza niedopuszczalne jest naruszanie prywatności innych osób. Zasadą parkouru powinno być respektowanie prawa i przywilejów mieszkańców miast do swobodnego korzystania z przestrzeni miejskiej. Parkujący parkour powinien nie utrudniać komunikacji mieszkańcom miasta⁴⁴⁶.

Sporty lifestyle, w tym także parkour, poddane są retorsji prawnej⁴⁴⁷. Kiedy w Wielkiej Brytanii doszło do przypadków, w których traceurzy zachowywali się w sposób

⁴⁴⁵ S. Tani, *op. cit.*, s. 89-92.

⁴⁴⁶ L. Ameel, S. Tani, *op. cit.*, s. 10.

⁴⁴⁷ P. Gilchrist, G. Osborn, *op. cit.*, s. 55-69.

niekonwencjonalny, społeczność parkour została zmuszona do dostosowania się zgodnie z przepisami prawnymi i nakazami moralnymi, zwłaszcza kiedy praktyki odbywały się w niesankcjonowanych i w niedozwolonych przestrzeniach. Zaczęto stosować w stosunku do parkouru różne formy interwencji prawnej, a traceurzy coraz częściej byli upominani i nakłaniani przez policję i pracowników ochrony do zmiany terenu praktyk⁴⁴⁸. Regulacje prawne zostały przekazane traceurom i gromadzącym się podczas pokazów widzom, za pośrednictwem mediów. Podejmowano także bardziej zdecydowane działania, jak na przykład spektakularna akcja policji w Liverpoolu, gdy pięć radiowozów i helikopter zostały zaangażowane do interwencji w centrum, kiedy traceurzy wykonywali skoki pomiędzy dachami⁴⁴⁹. Inną sankcję przewidziały władze lokalne w północno-wschodniej Anglii w hrabstwie ceremonialnym East Riding of Yorkshire, które wydały zakaz wyczynów parkour pod groźbą grzywny w wysokości 500 funtów⁴⁵⁰. W lipcu 2009 r. w Moreton, na obrzeżach Liverpoolu, wprowadzono zakaz praktykowania parkouru na terenie całego miasta, uzasadniając, że zachęca on ewentualnych naśladowców do antyspołecznych zachowań, niezgodnych z zasadami funkcjonującymi w przestrzeni publicznej⁴⁵¹. Policja zaczęła też bardziej kwestionować przekonanie traceurów, że miasto jest placem zabaw, a także podzielać obawy opinii publicznej dotyczące bezpieczeństwa traceurów biegających po dachach w centrach miast. W czerwcu 2014 r. policja i władze kościelne katedry w Durham wydały wspólne ostrzeżenie dla traceurów, nakazując, aby powstrzymali się oni od praktykowania biegów w centrum miasta w obawie przed uszkodzeniem zabytkowych budynków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO⁴⁵². Podobne ostrzeżenia wydano w Salisbury, w obawie przed oderwaniem luźnych dachówek na budynku, co mogłoby zagrozić bezpieczeństwu pieszych⁴⁵³. W Surrey, Safer Guildford Partnership⁴⁵⁴ zaapelowało do praktykujących parkour, aby nie organizowali na terenie miasta swoich eventów, określając praktyki parkour jako niebezpieczną rozrywkę, która stanowi poważne zagrożenie dla nich

⁴⁴⁸ B. Wheaton, *The Cultural Politics of Lifestyle Sports*, Routledge, London 2013.

⁴⁴⁹ L. Tacey, „Free running is art” blasts parkour photographer after police send 5 cars and helicopter, „The Mirror” z dnia 28.08.2015, <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/free-running-art-blasts-parkour-6338779> (data dostępu: 17.05.2023).

⁴⁵⁰ „Tombstoning” by-law stops East Yorkshire's free runners, BBC News 20.06.2011, <https://www.bbc.com/news/uk-england-humber-13839990> (data dostępu: 21.12.2023).

⁴⁵¹ D. Taylor, *Moreton Parkour Ban*, 17.10.2009, <https://www.parkour-online.com/ban-of-parkour.html> (data dostępu: 25.11.2023).

⁴⁵² *Free runners' putting lives and heritage at risk – police*, 26.06.2014, <https://www.thenorthernecho.co.uk/news/11304483.free-runners-putting-lives-heritage-risk---police/> (data dostępu: 17.01.2023).

⁴⁵³ P. Gilchrist, G. Osborn, *op. cit.*, s. 55-69.

⁴⁵⁴ Safer Guildford Partnership (SGP) to partnerstwo na rzecz bezpieczeństwa społeczności.

samych i innych⁴⁵⁵. Oficer ds. zachowań antyspołecznych w Stevenage ostrzegł traceurów, aby postępowali rozważnie i unikali ruchliwych obszarów handlowych oraz nie naruszali statusu terenów prywatnych, ostrzegając, że „[...] wszelkie uszkodzenia budynków lub inne przestępstwa, które zostaną popełnione, zostaną zbadane, a uczestnicy mogą skończyć z rejestrem karnym”⁴⁵⁶. Jeszcze surowsze restrykcje w stosunku do parkouru zastosowały władze Walii, motywując to tym, że biegi parkourowe powodują nękanie i niepokój okolicznych mieszkańców⁴⁵⁷. Ustawę zastosowano w lutym 2015 r. w Caerphilly w Walii po incydencie swobodnie biegającej młodzieży po dachu krytego targu⁴⁵⁸. W 2015 r. Rada Gminy miejscowości Bournemouth w hrabstwie ceremonialnym Dorset zbadła, czy mają zastosowanie do parkouru przepisy o problematycznych zachowaniach⁴⁵⁹, chociaż ich użycie zostało mocno skrytykowane⁴⁶⁰. Jednak we wrześniu 2016 r. w Horsham w hrabstwie West Sussex, w związku z doniesieniami o szkodach wyrządzonych lokalom biznesowym przez traceurów oraz z obawy o niebezpieczne praktyki użyto prawa, aby zakazać parkouru w centrum miasta⁴⁶¹. Wymienione przykłady pokazują wrażliwość policji w zarządzaniu centrami miast i używanie dostępnych narzędzi prawnych w celu zniwelowania niepożądanych działań związanych z parkourem. Takie interwencje mają ustabilizować moralną geografie przestrzeni miejskiej, definiując to co jest ryzykowne w parkourze, a jednocześnie doprowadzić do egzekwowania prawa własności w trosce o historyczne budynki⁴⁶².

Wymienione wydarzenia ujawniają epistemologiczne i ontologiczne związki między sportem, prawem i przestrzenią. Według Philippopoulos-Mihalopoulos⁴⁶³, prawo jest „rozrzucone na chodnikach”, pozwala traceurom poruszać się w określony sposób. W tym

⁴⁵⁵ J. Dobson, *How to save our town centres*, Policy Press, Bristol 2015.

⁴⁵⁶ M. Dunne, *Stevenage police warn against the dangers of parkour*, „The Comet” z dnia 16.06.2014, <https://www.thecomet.net/news/22458907.stevenage-police-warn-dangers-parkour/> (data dostępu: 28.11.2022).

⁴⁵⁷ P. Gilchrist, G. Osborn, *op. cit.*, s. 55-69.

⁴⁵⁸ *Dispersal order issued for Caerphilly town after reports of anti-social behaviour*, „Caerphilly Observer” 26.02.2015, <https://caerphilly.observer/news/949906/dispersal-order-issued-for-caerphilly-town-after-reports-of-anti-social-behaviour/> (data dostępu: 13.11.2022).

⁴⁵⁹ B. Garrett, *PSPOs: the new control orders threatening our public spaces*, „The Guardian” z dnia 8.09.2015. <https://www.theguardian.com/cities/2015/sep/08/pspos-new-control-orders-public-spaces-asbos-freedoms> (data dostępu: 20.11.2022).

⁴⁶⁰ J. Appleton, *PSPOs: A busybodies' charter*, „The Manifesto Club” z dnia 29.02.2016, <https://manifestoclub.info/psposreport/> (data dostępu: 12.05.2022).

⁴⁶¹ *Report on parkour ban in Horsham*, „Sussex World” z dnia 5.09.2016, <https://www.sussexexpress.co.uk/news/parkour-to-be-banned-from-horsham-town-centre-1204327> (data dostępu: 23.02.2022).

⁴⁶² K. Iveson, *Cities within the city: do-it-yourself urbanism and the right to the city*, „International Journal of Urban and Regional Research” 2013, t. 37, nr 3, s. 941-956, https://www.researchgate.net/publication/264364840_Cities_Within_the_City_Do-It-Yourself_Urbanism_and_the_Right_to_the_City (data dostępu: 20.02.2022).

⁴⁶³ A. Philippopoulos-Mihalopoulos, *Atmospheres of law: senses, affects, lawscapes*, „Emotion, Space and Society” 2013, t. 7, nr 1, s. 35, https://www.researchgate.net/publication/257693890_Atmospheres_of_law_Senses_affects_lawscapes (data dostępu: 30.03.2022).

sensie prawo jest nieuniknione, gdyż funkcjonuje w przepisach, ograniczeniach i kontrolach nałożonych na zachowanie w przestrzeni publicznej i prywatnej. Stąd też traceurzy muszą je respektować⁴⁶⁴.

Nawyk traceurów do wykonywania niekonwencjonalnych czynności ruchowych w kontekście zachowań w publicznych miejscach, często powoduje konsternację wśród innych użytkowników przestrzeni. Nie wiedząc, na czym polega aktywność parkour, uważa się taką osobę za nieobliczalną, nieprzewidywalną, a przez to niebezpieczną⁴⁶⁵. Trzeba jednak znaleźć wytłumaczenie dla ich zachowania, co często prowadzi do wniosku, że traceurzy są w jakiś sposób źli⁴⁶⁶. Obawy przechodniów i innych osób wypełniających przestrzeń, wynikać mogą, jak już wcześniej wspomniano, z niewiedzy, natomiast osoby, które już wcześniej zetknęły się lub słyszały o parkourze, mają nastawienie bardziej pozytywne. Jednak prawo użytkowników parkouru do korzystania z przestrzeni miejskiej w sposób, w jaki chcą, nie jest jednoznaczne. Kwestia dostępu traceurów do wielu miejsc jest niejednoznaczna wtedy, kiedy ich działania różnią się jedynie specyficznymi czynnościami ruchowymi i zachowaniem biegnącego w stosunku do ruchu innych osób. Traceurzy mają zasadę, aby nie prowokować uczestników przestrzeni miejskiej i często cenzurują własne działania, unikając skupisk handlowych i centrów miast w godzinach szczytu, jak również budynków i miejsc o symbolicznym znaczeniu.

W realnym wymiarze traceurzy nieczęsto poszukują „zakazanych” miejsc. Mity tworzą powszechne w internecie materiały filmowe, które wprowadzają fałszywe skojarzenia z parkourem. Wiele filmów produkowanych we Francji czy Anglii nie przedstawia obrazu legalności tej formy miejskiej aktywności fizycznej. Ekstremalnie nielegalne jest skakanie z dachów i balkonów należących do osób prywatnych, a także przechodzenie przez ogrodzenia ze znakiem „zakazanej strefy” lub spektakularne poruszanie się po centrach handlowych o dużym natężeniu przechodniów, którzy są zdezorientowani i w widocznym poczuciu dyskomfortu. Benefisy traceurów w symbolicznych miejscach nie mogą być legalne, mimo często trudnej do poskromienia pokusy dla wielu parkujących parkour⁴⁶⁷. Zawłaszczanie przestrzeni miejskiej przez parkour ma wiele konotacji prawnych, społecznych i psychologicznych. Grupy traceurów działają w realnych warunkach środowiska, z którego się

⁴⁶⁴ P. Gilchrist, G. Osborn, *op. cit.*, s. 55-69.

⁴⁶⁵ L. Ameel, T. Sirpa, *op. cit.*, s. 17-30.

⁴⁶⁶ P. Gilchrist, G. Osborn, *op. cit.*, s. 55-69.

⁴⁶⁷ Filmy dokumentalne *Jump London* i *Jump Britain* są przykładem zawłaszczania przez traceurów Londynu w tym najsłynniejszych brytyjskich zabytków, takich jak Globe Theatre i szkocki zamek w Edynburgu. Nagrania publikowane w sieci pokazują jak niektórzy rosyjscy traceurzy wspinają się na dach słynnego teatru Taganka w Moskwie, co wywołuje krytyczne komentarze.

wywodzą. Praktykują parkour nie tylko w ramach dozwolonych przez prawo, ale także trenują i występują w szarych strefach i luźniejszych w stosowaniu prawa przestrzeniach miejskich. Właśnie ten margines kontestacji istniejącego porządku prawno-społecznego jest w rzeczywistości jedną z mocnych stron tego ruchu. Parkour umożliwił parkującym konstruktywne działanie w przestrzeni pomiędzy oficjalnymi strukturami a różnymi marginesami społecznymi. We Francji zaobserwowano, że parkour umożliwił młodym ludziom z przedmieść nie tylko atrakcyjną formę aktywności fizycznej i społecznej, ale także szansę na lepszą samoocenę i lepszy wizerunek środowiskowy. Za przyczyną parkouru media zaczęły przedstawiać przedmieścia już nie tylko w kontekście kryminogennym⁴⁶⁸.

⁴⁶⁸ M. Daniels, *Generation Yamakasi. Vol au dessus des cités* 2005, https://www.youtube.com/watch?v=qomV-fliidNw&ab_channel=Guillaume (data dostępu: 14.12.2022).

Rozdział 4.

Badanie – sondaż diagnostyczny

4.1. Metodologia badań

4.1.1. Dobór próby badawczej, teren i przebieg badań

Celem pracy było wyjaśnienie przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta. Zastosowano zarówno badania jakościowe, jak i ilościowe. W pracy posłużono się metodą sondażu diagnostycznego, wykorzystując technikę ankiety, narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety.

Dobór próby był losowy, podobnie jak teren badań, jednakże z preferencją do obszaru Polski i Europy. Badania odbyły się w okresie kwiecień – wrzesień 2023 r. w formie online. Po czasochłonnych wyszukiwanych adresów internetowych stowarzyszeń i osób prywatnych praktykujących parkour, ustalono 600 adresów, a następnie wysłano ankietę z prośbą o wypełnienie. Wysyłkę ankiety ponawiano trzykrotnie. Niestety najczęściej na skutek zainstalowanych filtrów antyspamowych blokujących wiadomości z domen, których reputacja uznana została za niską, wiadomość nie docierała do adresatów. Utrudnieniem były też zainstalowane zabezpieczenia, których celem jest ochrona przed phishingiem. Skuteczność wysłania ankiet wynosiła niewiele ponad 30%, co z kolei stanowiło zadawalający wynik ze względu na końcowy rezultat uzyskanego materiału badawczego. Dodatkową trudnością w pozyskaniu większej liczby odpowiedzi było 40 pytań, na które należało poświęcić stosunkowo dużo czasu. Prośba o wypełnienie ankiet skierowana została do środowisk parkour na czterech kontynentach (Afryka, Ameryka Północna, Azja, Europa). Ankietę przygotowano i rozesłano w trzech wersjach językowych polskiej, angielskiej i francuskiej. Najwięcej ankiet w języku angielskim wypełniono w Europie – 42, następnie w Ameryce Północnej – 16, Azji – 6 i Afryce – 5. Spośród narodowości, wersję ankiety w języku angielskim najliczniej wypełnili Portugalczycy – 10, następnie, Finowie – 8, Amerykanie (USA) – 7, Belgowie i Anglicy – 6, Niemcy i Izraelczycy – 4, traceurzy z Afryki Południowej, Meksykanie – 3, Francuzi/Portugalczycy – 2, Ukraińcy, Baskowie, Singapurczycy, Filipińczycy, Nigeryjczyków

i Algierczyków – 1. Ankietę wypełniło łącznie 234 osoby, w tym 143 w wersji polskiej, 69 w wersji angielskiej i 22 w wersji francuskiej.

Badanie dotyczyło mężczyzn (190) i kobiet (42), dwie osoby nie określiły płci. Wiek respondentów był w przedziale od poniżej 18. do powyżej 41. roku życia. Dominującym wykształceniem respondentów było wykształcenie średnie lub wyższe. Zdecydowana większość była czynna zawodowo. Zdecydowana większość mieszka w miastach od powyżej 100 tys. mieszkańców do 500 tys.

4.1.2. Metoda i narzędzie badawcze – sondaż diagnostyczny

Metody i techniki badawcze zastosowane w pracy miały na celu wszechstronną analizę różnych aspektów praktykowania parkouru, w tym form organizacyjnych, motywacji, preferencji środowiskowych oraz postrzegania tej dyscypliny przez uczestników. W celu osiągnięcia założonych celów badawczych zastosowano zróżnicowane metody i techniki badawcze, które obejmowały zbieranie danych, wstępną analizę oraz zaawansowane analizy statystyczne. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis wykorzystanych metod i narzędzi badawczych.

W zakresie zbierania danych do analizy zostały one zebrane za pomocą ankiet internetowych przeprowadzonych metodą CAVI (Computer – Assisted Web Interviewing) przy użyciu narzędzia Microsoft Forms. Ankiety obejmowały pytania dotyczące różnych aspektów praktykowania parkouru, takich jak formy organizacyjne, motywacje, preferencje środowiskowe oraz postrzeganie tej dyscypliny przez respondentów. Zastosowanie metody CAVI umożliwiło szybkie i efektywne zebranie danych od szerokiej grupy respondentów, zapewniając reprezentatywność próby badawczej oraz minimalizując wpływ błędów wynikających z ludzkiej ingerencji w proces zbierania danych.

Po zebraniu danych przeprowadzono ich wstępną analizę w programie Microsoft Excel, który posłużył jako narzędzie do oczyszczania danych i eliminacji błędnych, niekompletnych i sprzecznych odpowiedzi w celu zapewnienia wysokiej jakości danych wejściowych do dalszych analiz. Proces ten był kluczowy dla zachowania integralności danych i dokładności późniejszych analiz.

Następnie przystąpiono do tworzenia zestawień i wykresów. Wstępne zestawienia i wykresy umożliwiły wizualizację podstawowych trendów i zależności w zebranych danych. Wizualizacje te były niezbędne do zrozumienia ogólnych wzorców i przygotowania danych do

bardziej szczegółowych analiz. Kolejną czynnością było przygotowanie danych do analizy statystycznej. Dane były formatowane i organizowane w sposób umożliwiający ich łatwe importowanie do programu Statistica. Ten etap zapewnił płynne przejście do zaawansowanych analiz statystycznych, eliminując potencjalne problemy związane z niekompatybilnością formatów danych.

Zaawansowane analizy statystyczne przeprowadzono w programie Statistica, wykorzystując następujące metody:

1. Zasadnicza analiza danych przeprowadzona została przy użyciu programu Statistica. Tabele kontyngencji były używane do przedstawienia rozkładu odpowiedzi na dwa pytania w formie macierzy, co umożliwia wizualizację zależności między zmiennymi. Tabele te pozwalały na ukazanie związków pomiędzy różnymi kategoriami badanych zmiennych, ułatwiając interpretację skomplikowanych relacji. Tabele kontyngencji były szczególnie przydatne do analizy danych katégoricznych, gdzie istotne było zrozumienie struktury i rozkładu odpowiedzi.

2. Test chi-kwadrat Pearsona. Test chi-kwadrat Pearsona był stosowany do oceny, czy istnieje statystycznie istotna zależność między dwiema zmiennymi katégoricznymi. Porównywał on obserwowane rozkłady z oczekiwanymi rozkładami przy założeniu braku zależności między zmiennymi. Wykorzystanie testu chi-kwadrat było kluczowe dla weryfikacji hipotez dotyczących zależności pomiędzy zmiennymi katégoricznymi, umożliwiając identyfikację istotnych korelacji i odrzucenie hipotez zerowych.

3. Korelacja rang Spearmana. Korelacja rang Spearmana była wykorzystywana do mierzenia zależności między dwiema zmiennymi, nie zakładając liniowej zależności. Była to korelacja porządkowa, oceniająca czy zmienne zmieniają się w sposób monotoniczny. Korelacja rang Spearmana była szczególnie użyteczna w analizach, gdzie badane zmienne miały charakter porządkowy lub nie spełniały założeń normalności rozkładu. Zastosowanie tej metody pozwoliło na dokładne ocenienie monotonicznych relacji między zmiennymi, co było kluczowe dla zrozumienia ich wzajemnych wpływów.

Wykresy i tabele kontyngencji odegrały istotną rolę w prezentacji wyników analiz. Graficzna prezentacja danych, sporządzona zarówno w programie Microsoft Excel, jak i w programie Statistica, umożliwiła lepsze zrozumienie i interpretację złożonych zależności między badanymi zmiennymi. Wykresy pozwoliły na skuteczne komunikowanie wyników badań, prezentując je w sposób przystępny i czytelny dla odbiorcy. Tabele kontyngencji były kluczowe do przedstawienia relacji między różnymi zmiennymi, co ułatwiło interpretację związków i zależności w danych. Ich zastosowanie było niezbędne do przedstawienia wyników

w sposób umożliwiający łatwe zrozumienie przez czytelnika, co jest istotne dla efektywnej komunikacji naukowej.

Reasumując, przeprowadzone badania obejmujące zbieranie danych za pomocą ankiet internetowych, wstępna analiza w programie Microsoft Excel oraz zaawansowane analizy statystyczne w programie Statistica, umożliwiły wszechstronne zrozumienie różnych aspektów praktykowania parkouru. Wykorzystanie zaawansowanych metod statystycznych i technik przetwarzania danych, takich jak tabele kontyngencji, test chi-kwadrat Pearsona oraz korelacja rang Spearmana, pozwoliło na uzyskanie dokładnych i wiarygodnych wyników, które mogą posłużyć jako podstawa do dalszych badań oraz praktycznych zastosowań w rozwijaniu tej dyscypliny. Zastosowanie graficznej prezentacji wyników w formie wykresów i tabel kontyngencji było kluczowe dla skutecznego komunikowania wyników badań, umożliwiając lepsze wyjaśnienie i interpretację złożonych zależności między badanymi zmiennymi.

4.2. Opracowanie materiału badawczego i rezultaty badań

4.2.1. Wyniki badań i analiza statystyczna

Badanie oparte zostało na metodzie sondażu diagnostycznego w formie ankiety online na platformie Forms. W ankiecie wzięło udział ogółem 234 respondentów. Ankiety sporządzone były w trzech językach: polskim, francuskim i angielskim. Najwięcej ankiet wypełnili respondenci w języku polskim – 143, następnie w języku angielskim – 69 i francuskim 22.

Wśród respondentów wypełniających ankietę w języku angielskim byli traceurzy 20 narodowości, najwięcej było Portugalczyków – 10, Finów – 8 i 7 traceurów ze Stanów Zjednoczonych. Ankietę w języku francuskim wypełnili traceurzy narodowości francuskiej. Wszystkie narodowości wypełniające ankietę w języku angielskim umieszczono w tabeli 5.

Tab. 5. Rozkład odpowiedzi respondentów ankiety w języku angielskim ze względu na kraj pochodzenia

Lp.	Kraj	Liczba
1	Afryka Południowa	3
2	Algieria	1
3	Nigeria	1
4	Kanada	6
5	Meksyk	3
6	Stany Zjednoczone	7
7	Filipiny	1
8	Izrael	4
9	Singapur	1
10	Anglia/UK/Zjednoczone Królestwo	6
11	Belgia	6
12	Finlandia	8
13	Francja/Francja – Portugalia	2
14	Kraj Basków	1
15	Niemcy	4
16	Polska	2
17	Portugalia	10
18	Szkocja	2
19	Ukraina	1

Źródło: opracowanie własne.

Respondenci wypełniający ankietę w języku angielskim pochodzili z 4 kontynentów. Przeważali traceurs z Europy – 42 osoby, następnie z Ameryki Północnej, kolejno z Azji – 6 i Afryki – 5 (tab. 6).

Tab. 6. Rozkład ilościowy odpowiedzi respondentów ankiety w języku angielskim ze względu na kontynent

Lp.	Kontynent	Liczba
1	Afryka	5
2	Ameryka Północna	16
3	Azja	6
4	Europa	42

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 11. Mapa rozkład ilościowego respondentów ankiety w języku angielskim ze względu na kraj pochodzenia i kontynent

Źródło: opracowanie własne.

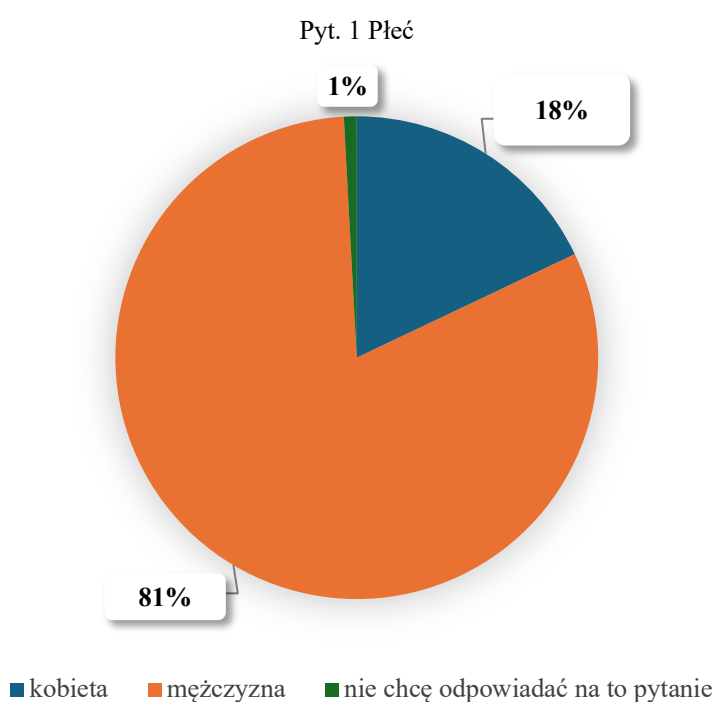
Badanie przeprowadzone zostało w okresie od kwietnia do września 2023 r. Poniżej przedstawione zostały odpowiedzi respondentów na wykorzystane do potrzeb pracy pytania ankietowe.

Pytanie 1. Płeć

Tab. 7. Płeć respondentów

Odpowiedzi	N
kobieta	42
mężczyzna	190
nie chcę odpowiadać na to pytanie	2
SUMA	134

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 12. Płeć respondentów

Źródło: opracowanie własne.

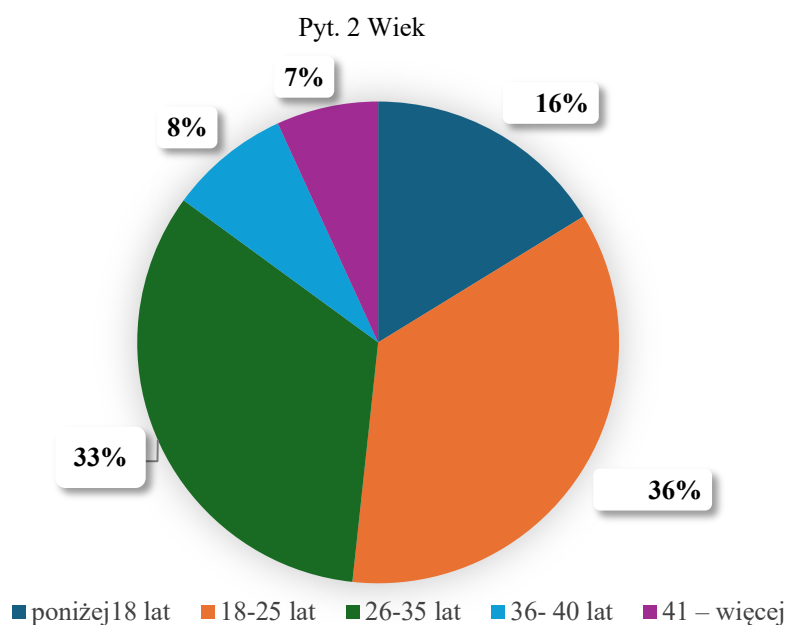
W grupie respondentów dominują mężczyźni – 81% osób. Kobiety stanowią 18% badanych. 1% wybrało opcję „nie chcę odpowiadać na to pytanie”. Praktykujący parkour to w przeważającej mierze mężczyźni. 63% przewagi grupy mężczyzn nad grupą kobiet.

Pytanie 2. Wiek

Tab. 8. Wiek respondentów

Odpowiedzi	N
poniżej 18 lat	38
18-25 lat	83
26-35 lat	78
36-40 lat	19
41 – więcej	16
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 13. Wiek respondentów

Źródło: opracowanie własne.

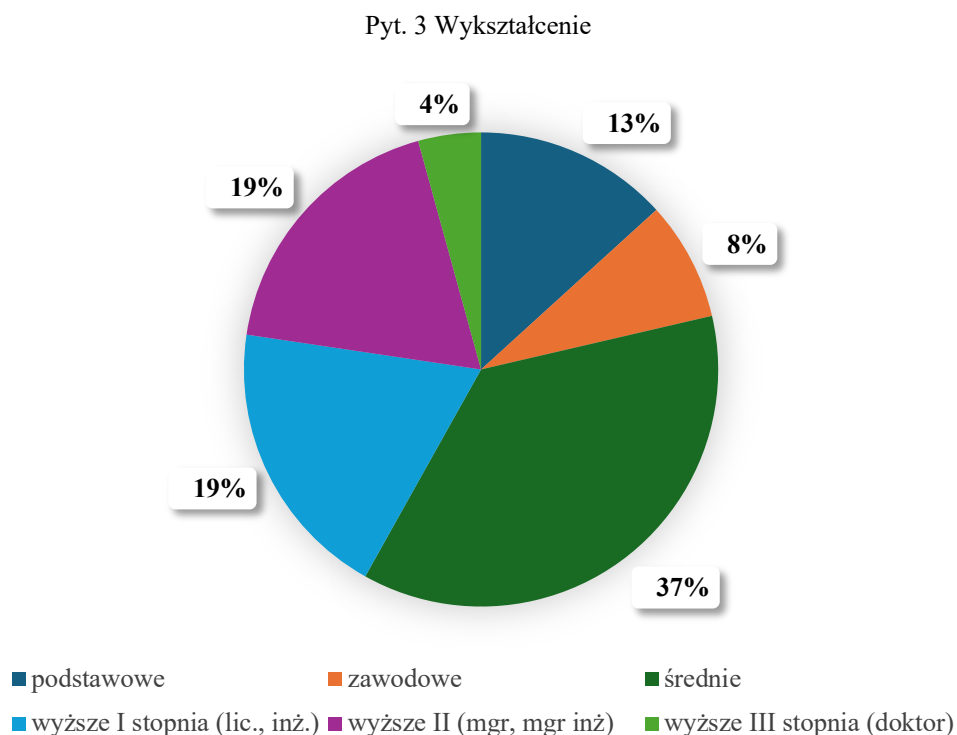
Wśród traceurów 16% ma poniżej 18 lat. 36% badanych osób jest w wieku 18-25 lat. Prawie co trzeci praktykujący parkour (33%) jest w wieku 26-35 lat. Nieco ponad co dwunasty traceur (8%) ma 36-40 lat. Podobnie 7% badanych ma powyżej 41 lat. Praktykujący parkour to w przeważającej części osoby młode między 18. a 35. rokiem życia (36% + 33%). Najliczniejszą grupę (z nieznaczną przewagą 3%) stanowią osoby pomiędzy 18. a 25. rokiem życia, następnie osoby w wieku 26-35 lat.

Pytanie 3. Wykształcenie:

Tab. 9. Wykształcenie respondentów

Odpowiedzi	N
podstawowe	31
zawodowe	19
średnie	86
wyższe I stopnia (lic., inż.)	45
wyższe II stopnia (mgr, mgr inż.)	43
wyższe III stopnia (doktor)	10
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 14. Wykształcenie respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Badane osoby najczęściej deklarują wykształcenie średnie – 37%. Wyższe I stopnia zadeklarował prawie co piąty respondent (19%), wyższe II stopnia – również 19%, wyższe III stopnia (doktor) – 4%. Prawie co dziesiąta osoba (8%) deklarowała wykształcenie zawodowe, natomiast prawie co piąta osoba (19%), to traceur z wykształceniem podstawowym. Wśród osób praktykujących parkour dominują osoby w wykształceniu wyższym (licencjat,

magisterskie, doktor: $19\% + 19\% + 4\% = 42\%$). Stanowi to tylko 3% przewagi nad najliczniejszą grupą (37%) deklarującą wykształcenie średnie.

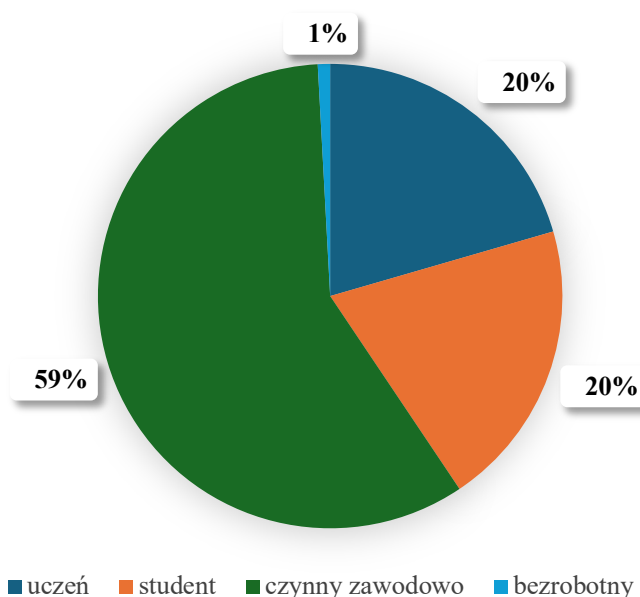
Pytanie 4. Aktualna sytuacja zawodowa:

Tab. 10. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów

Odpowiedzi	N
uczeń	48
student	47
czynny zawodowo	137
bezrobotny	2
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 4 Aktualna sytuacja zawodowa

Ryc. 15. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Wśród respondentów dominuje grupa osób czynnych zawodowo – 59%. Status studenta zadeklarowało 20% badanych i tyle samo badanych w chwili wzięcia udziału w badaniach było jeszcze uczniem (20%). Jako bezrobotny określił się 1% respondentów. Osobami ćwiczącymi parkour są przeważnie osoby czynne zawodowo (59%), a także w równej mierze studenci (20%) i uczniowie (20%).

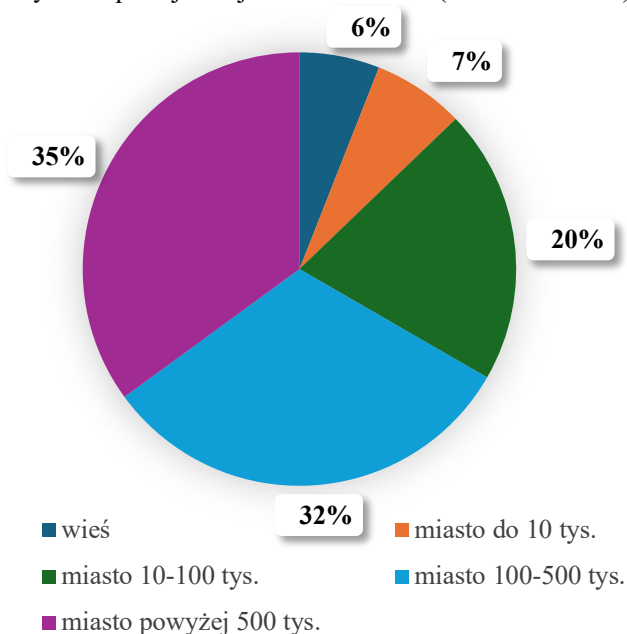
Pytanie 5. Populacja miejsca zamieszkania (w mieszkańcach):

Tab. 11. Populacja miejsca zamieszkania respondentów

Odpowiedzi	N
wieś	14
miast do 10 tys.	16
miasto 10-100 tys.	48
miasto 1000-500 tys.	74
miasto powyżej 500 tys.	82
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 5 Populacja miejsca zamieszkania (w mieszkańcach)

Ryc. 16. Populacja miejsca zamieszkania respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Wśród badanych osób 35% mieszka w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców, 32% w miastach 100-150 tys. mieszkańców, a 20% w miastach 10-100 tys. mieszkańców. Tylko 7% respondentów mieszka w miastach do 10 tys. mieszkańców, a zamieszkiwanie na wsi zadeklarowało 6% osób. Większość traceurów pochodzi ze środowiska miejskiego ($7\% + 20\% + 32\% + 35\% = 94\%$), a ponad połowa zamieszkuje duże miasta (od 100 do ponad 500 tys.; $32\% + 35\% = 67\%$).

Badanie profilu traceura wykazało, że jest młody mężczyzna (w wieku 18-35 lat) posiadający wykształcenie wyższe, aktywny zawodowo i zamieszkujący duże miasta.

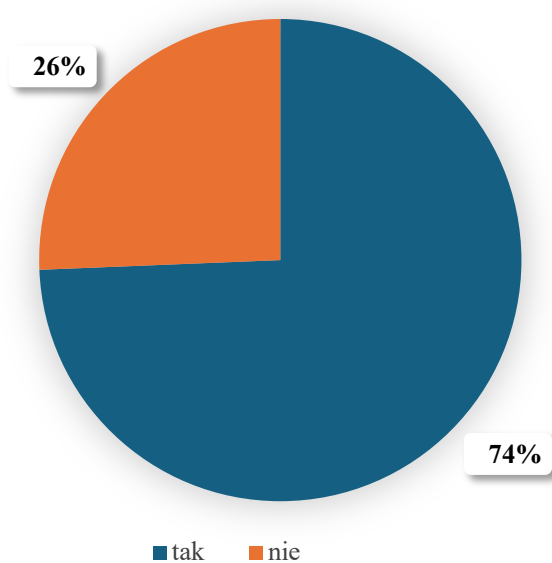
Pytanie 6. Czy uczestniczy Pan/i w eventach parkourowych?

Tab. 12. Uczestnictwo respondentów w eventach parkour

Odpowiedzi	N
tak	174
nie	60
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 6 Czy uczestniczy Pan/i w eventach parkourowych?

Ryc. 17. Uczestnictwo respondentów w eventach parkour

Źródło: opracowanie własne.

Ponad 2/3 badanych (74%) deklaruje uczestnictwo w eventach parkourowych.

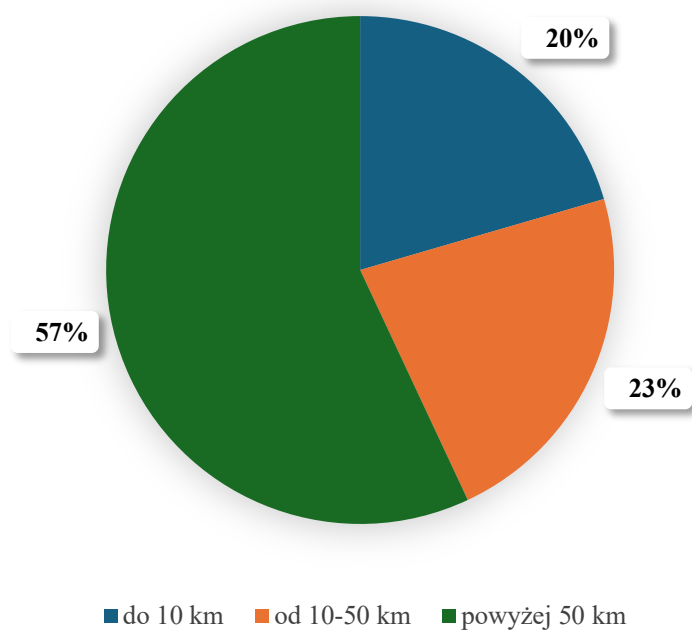
Pytanie 7. Jaką odległość Pan/i pokonuje, by wziąć udział w eventach? (możliwe kilka odpowiedzi)

Tab. 13. Odległość pokonywana przez respondentów, by wziąć udział w evencie parkour

Odpowiedzi	N
do 10 km	50
od 10-50 km	55
powyżej 50 km	139
SUMA	244

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 7 Jaką odległość Pan/i pokonuje by wziąć udział w eventach? (możliwe kilka odpowiedzi)

Ryc. 18. Odległość pokonywana przez respondentów, by wziąć udział w evencie parkour

Źródło: opracowanie własne.

Ponad połowa uczestników eventów (57%) pokonuje odległość powyżej 50 km, by wziąć udział w evencie, natomiast 23% pokonuje odległość od 10-50 km. Co piąty uczestnik eventów (20%) pokonuje odległość do 10 km celem uczestnictwa w evencie parkourowym.

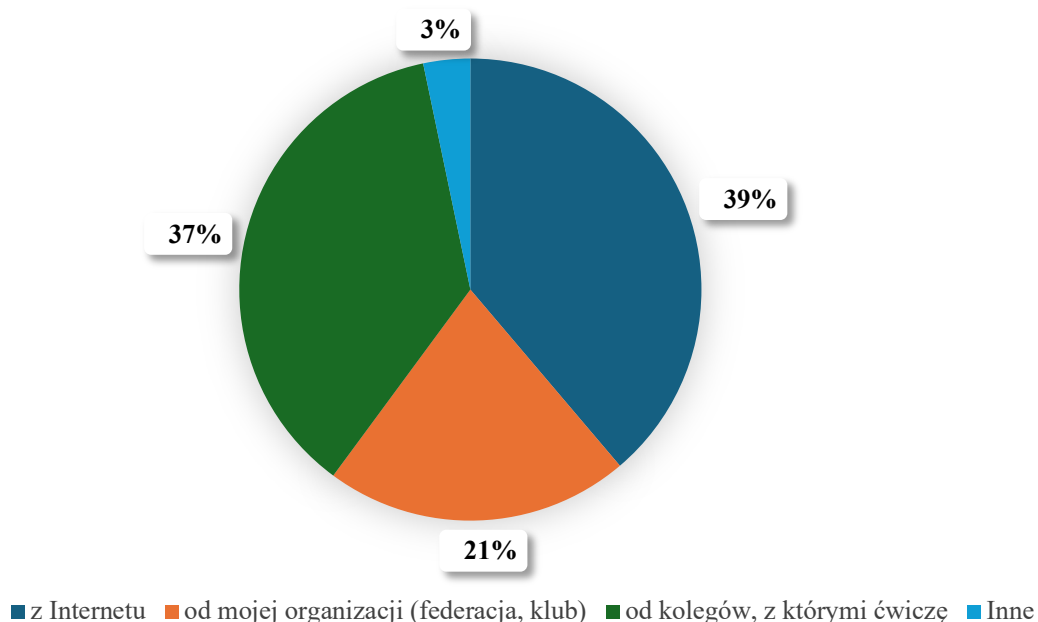
Pytanie 8. Skąd pozyskuje Pan/i informację o eventach? (możliwe kilka odpowiedzi)

Tab. 14. Źródło pozyskiwania przez respondentów informacji o eventach parkour

Odpowiedzi	N
z Internetu	142
od mojej organizacji (federacja, klub)	78
od kolegów, z którymi ćwiczę	134
inne	12
SUMA	366

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 8 Skąd pozyskuje Pan/i informację o eventach? (możliwe kilka odpowiedzi)

Ryc. 19. Źródło pozyskiwania przez respondentów informacji o eventach parkour

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej uczestników eventów parkourowych (39%) pozyskuje informacje o imprezie z Internetu. 37% uczestników wskazuje na kolegów, z którymi ćwiczę jako źródło informacji o eventach parkourowych. Co piąta osoba uczestnicząca w eventach (21%) pozyskuje te informacje od organizacji (federacje, kluby), w których ćwiczę parkour. 3% uczestników eventów wskazuje na inne źródła informacji. Powyższe wyniki wskazują, że głównymi źródłami informacji o eventach parkourowych dla traceurów są Internet i koledzy ćwiczący parkour. Wskazuje na nie 76% uczestników eventów ($39\% + 37\% = 76\%$).

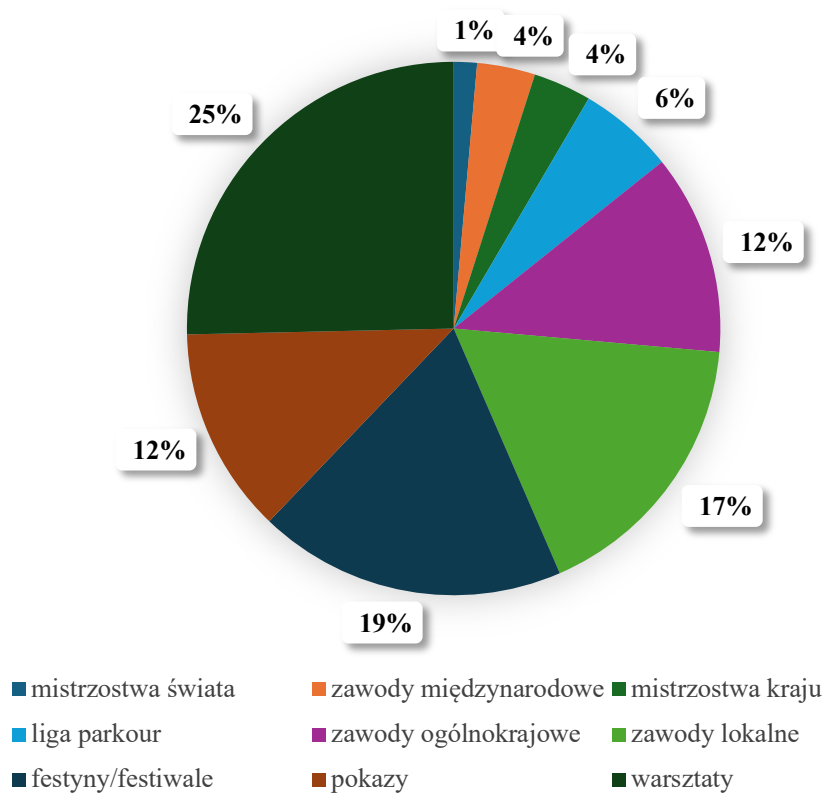
Pytanie 9. W eventach jakiej rangi Pan/i uczestniczy? (możliwe kilka odpowiedzi)

Tab. 15. Ranga eventów parkour, w których uczestniczą respondenci

Odpowiedzi	N
mistrzostwa świata	8
zawody międzynarodowe	20
mistrzostwa kraju	20
liga parkour	33
zawody ogólnokrajowe	69
zawody lokalne	97
festyny festiwale	106
pokazy	71
warsztaty	144
SUMA	568

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 9 W eventach jakiej rangi Pan/i uczestniczy? (możliwe kilka odpowiedzi)

Ryc. 20. Ranga eventów parkour, w których uczestniczą respondenci

Źródło: opracowanie własne.

1/4 uczestników eventów parkourowych (25%) bierze udział w warsztatach, prawie co piąta osoba (19%) partycypuje w festynach i festiwalach, 17% osób deklaruje uczestnictwo w zawodach lokalnych. Taki sam odsetek uczestników (12%) bierze udział w pokazach i zawodach ogólnokrajowych. Pozostała część uczestników eventów parkourowych uczestniczy kolejno w lidze parkour (6%), mistrzostwach kraju (4%) i zawodach międzynarodowych (4%), tylko 1% uczestników bierze udział w mistrzostwach świata. Analiza wyników wskazuje, że prawie 3/4 uczestników eventów (73%) bierze udział z wydarzeniach o charakterze lokalnym: warsztaty, festyny i festiwale, zawody lokalne i pokazy ($25\% + 19\% + 17\% + 12\% = 73\%$). 27% traceurów bierze udział w eventach o randze co najmniej ogólnokrajowej (zawody ogólnokrajowe, liga parkour, mistrzostwa kraju, zawody międzynarodowe i mistrzostwa świata).

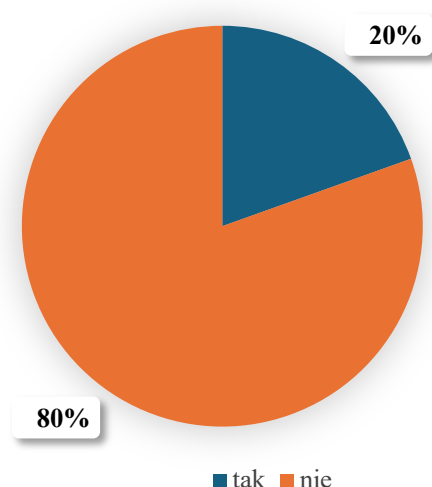
Pytanie. 10. Czy dla Pana/i w decyzji o udziale w evencie ważna jest jego ranga?

Tab. 16. Rola rangi eventu parkour w decyzji respondentów o uczestnictwie

Odpowiedzi	N
tak	34
nie	140
SUMA	174

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 10 Czy dla Pana/i w decyzji o udziale w evencie ważna jest jego ranga?

Ryc. 21. Rola rangi eventu parkour w decyzji respondentów o uczestnictwie

Źródło: opracowanie własne.

80% uczestników eventów parkourowych deklaruje, że w decyzji o udziale w evencie nie jest ważna jego ranga. Dla 20% tracerów biorących udział w eventach ranga wydarzenia jest brana pod uwagę. Wyniki te są zbieżne z wynikami dotyczącymi rangi eventów parkourowych w jakich uczestniczą respondenci (pyt. 9). Udział 73% osób w wydarzeniach o charakterze lokalnym znajduje potwierdzenie w deklaracji tracerów (80%), że nie jest dla nich istotna ranga eventu, w których uczestniczą.

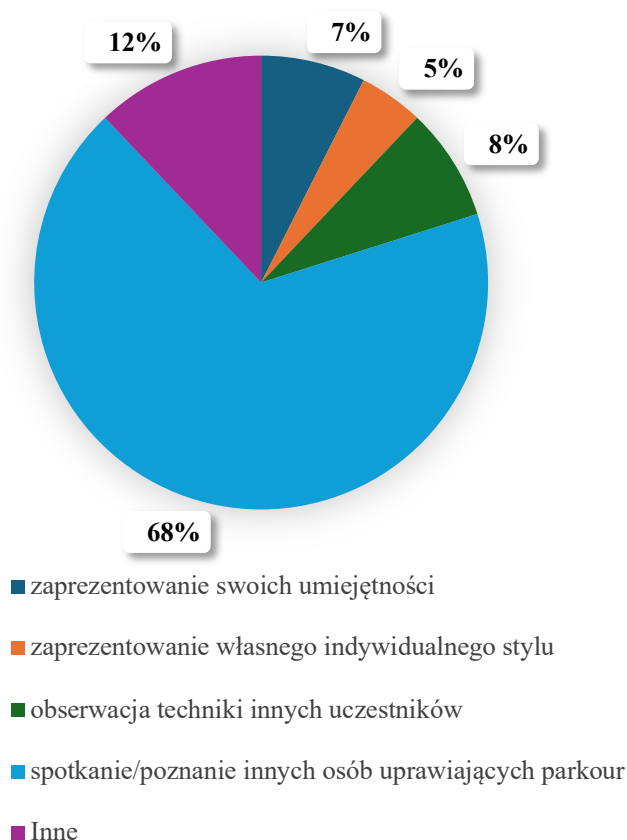
Pytanie 11. Jaki jest Pana/i najsilniejszy motyw udziału w eventach? (możliwa tylko jedna odpowiedź)

Tab. 17. Motywy uczestnictwa respondentów w eventach parkour

Odpowiedzi	N
zaprezentowanie swoich umiejętności	13
zaprezentowanie własnego indywidualnego stylu	8
obserwacja techniki innych uczestników	14
spotkanie/poznanie innych osób uprawiających parkour	118
inne	21
SUMA	174

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 11 Jaki jest Pana/i najsilniejszy motyw udziału w eventach?

Ryc. 22. Motywy uczestnictwa respondentów w eventach parkour

Źródło: opracowanie własne.

Dla około 2/3 uczestników eventów parkourowych (68%) głównym czynnikiem motywującym do wzięcia udziału w wydarzeniu jest chęć spotkania i poznania innych osób ćwiczących parkour. 12% traceurów kierowanych jest innymi motywami niż te zaproponowane w badaniu. Obserwacja techniki innych uczestników jest ważna dla co dwunastego uczestnika (8%). Podobny odsetek osób biorących udział w eventach parkourowych (7%) chce zaprezentować tam swoje umiejętności.

Co dwudziesta osoba (5%) uczestnicząc w eventach widzi w nich okazję do zaprezentowania w nich własnego indywidualnego stylu. Wynik 68% respondentów poszukujących w eventach parkourowych okazji do spotkania i poznania innych osób ćwiczących parkour wskazuje na chęć i potrzebę jedności i integracji z innymi traceurami. Event parkourowy jest więc ponowoczesną formą uczestnictwa w życiu społecznym będącym również okazją do budowania tożsamości społecznej jako członka wspólnoty ćwiczących parkour.

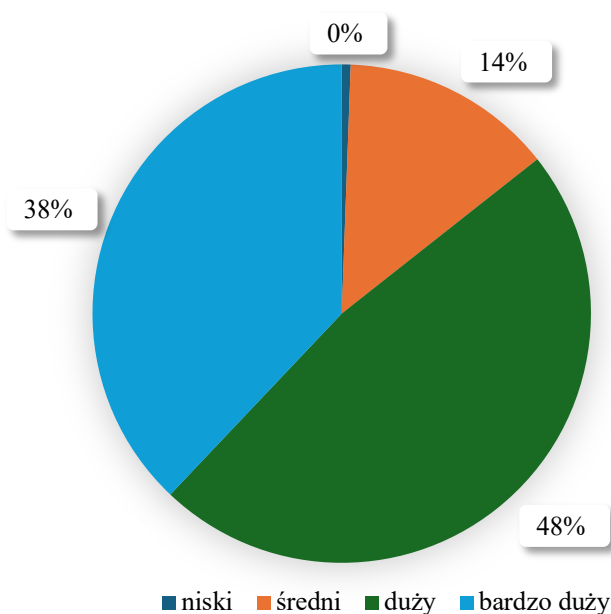
Pytanie 12. Jak określi Pan/i stopień zadowolenia z uczestniczenia w eventach?

Tab. 18. Poziom zadowolenia respondentów z uczestnictwa w eventach parkour

Odpowiedzi	N
niski	1
średni	24
duży	83
bardzo duży	66
SUMA	174

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 12 Jak określi Pan/i stopień zadowolenia z uczestniczenia w eventach?

Ryc. 23. Poziom zadowolenia respondentów z uczestnictwa w eventach parkour

Źródło: opracowanie własne.

Prawie połowa uczestników eventów parkourowych (48%) określiła swój poziom zadowolenia z uczestnictwa jako duży. Ponad 1/3 osób (38%) deklaruje bardzo duży poziom zadowolenia. 14% tracerów będących uczestnikami eventów parkourowych jest zadowolonych na poziomie średnim. Tylko jedna osoba określiła swój poziom zadowolenia z uczestnictwa jako niski. Zdecydowana większość uczestników eventów parkourowych (48% + 38% = 84%) jest co najmniej zadowolona z udziału w tego typu wydarzeniach. Można więc założyć, że

motywy uczestnictwa w eventach parkourowych zostały zrealizowane, a ten typ wydarzenia spełnia funkcje społeczno-kulturowe, będąc elementem budowania wspólnoty i tożsamości społecznej traceurów.

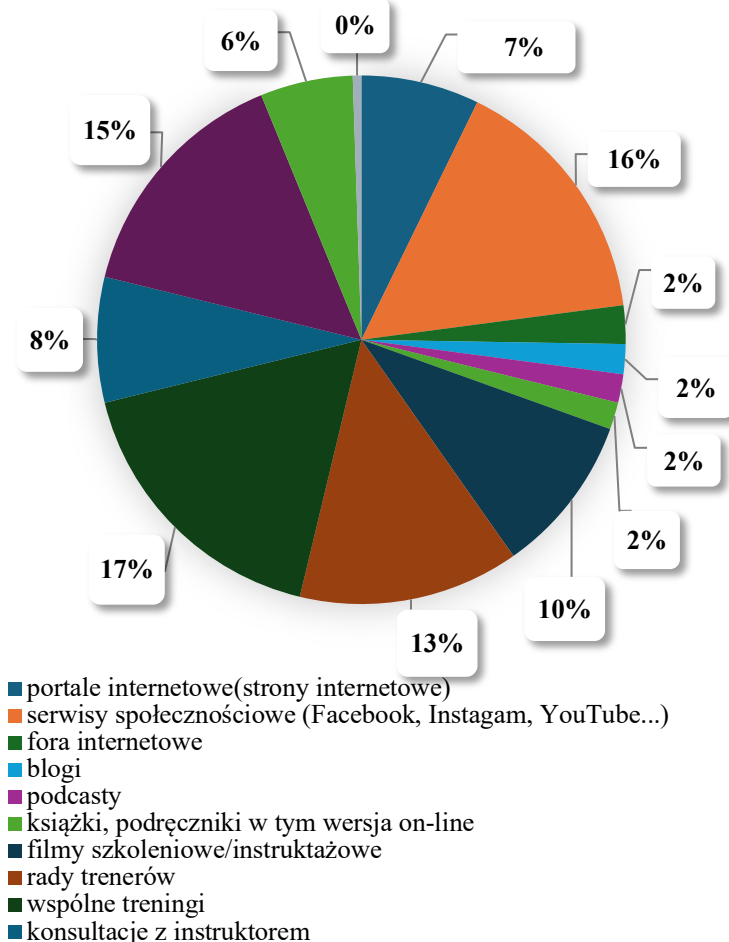
Pytanie 14. W jaki sposób uprawiający parkour uzyskują informację lub wymieniają się informacjami w zakresie technik pokonywania tras? (możliwe kilka odpowiedzi)

Tab. 19. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych

Odpowiedzi	N
portale internetowe (strony internetowe)	83
serwisy społecznościowe (Facebook, Instagram, Youtube)	180
fora internetowe	27
blogi	21
podkasty	20
książki, podręczniki w tym wersja on-line	19
filmy szkoleniowe/instruktażowe	112
radzy trenerów	155
wspólne treningi	200
konsultacje z instruktorem	88
doświadczenia własne	172
konsultacje z kolegami	65
inne	6
SUMA	1148

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 14 W jaki sposób uprawiający parkour uzyskują informację lub wymieniają się informacjami w zakresie technik pokonywania tras? (możliwe kilka odpowiedzi)

Ryc. 24. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych

Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej wskazywanym sposobem uzyskiwania lub dzielenia się przez ćwiczących parkour informacjami w zakresie technik pokonywania tras są wspólne treningi (17%). Podobny odsetek badanych (16%) wskazał serwisy społecznościowe (Facebook, Instagram, YouTube) jako drogę pozyskiwania lub wymiany informacji wśród traceurów. 15% respondentów czerpie informacje dotyczące pokonywania tras z doświadczenia własnego, a prawie co ósma osoba (13%) korzysta z rad trenerów w tym zakresie. Co dziesiąta osoba (10%) wskazuje na filmy szkoleniowe i instruktażowe jako źródło informacji w zakresie pokonywania tras. Z konsultacji z instruktorem w celu uzyskania informacji korzysta 8% badanych, podobny wynik pojawia się we wskazaniu portali internetowych (7%) jako źródła informacji na temat technik pokonywania tras. 6% traceurów pozyskuje informacje w drodze

konsultacji z kolegami. Kolejne 2% respondentów wskazuje na fora internetowe, następnie blogi (2%), podcasty (2%) oraz książki, podręczniki w tym wersja on-line (2%). 6 osób zadeklarowało inne niż wymienione w ankiecie źródła pozyskiwania informacji na temat technik pokonywania tras parkourowych.

Uwagę zwraca fakt, że respondenci nie wskazują w przeważającej części na jeden sposób uzyskiwania bądź dzielenia się informacjami w zakresie technik pokonywania tras. Można zauważyć, że media (w tym książki online) nie są dominującą drogą uzyskiwania informacji (41%). Natomiast ponad połowa respondentów (59%) czerpie potrzebne informacje lub dzieli się nimi z osobami z najbliższego otoczenia związanego z parkourem (ćwiczący parkour koledzy oraz trenerzy – 44%) lub korzystając z własnych doświadczeń (15%).

Tab. 20. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych w oparciu o kryterium kanału komunikacji

Sposoby, w jaki ćwiczący parkour uzyskują informację lub wymieniają się nimi w zakresie technik pokonywania tras:			
W kontakcie interpersonalnym	Wynik	Poprzez media	Wynik
Wspólne treningi	17%	Serwisy społecznościowe (Facebook, Instagram You Toube)	16%
Rady trenerów	13%	Filmy instruktażowe	10%
Konsultacje z instruktorem	8%	Portale internetowe	7%
Konsultacje z kolegami	8%	Fora internetowe	2%
Suma	44%	blogi	2%
Doświadczenie własne	15%	podcasty	2%
		Książki, podręczniki, w tym wersja online	2%
Suma	59%	Suma	41%

Źródło: opracowanie własne.

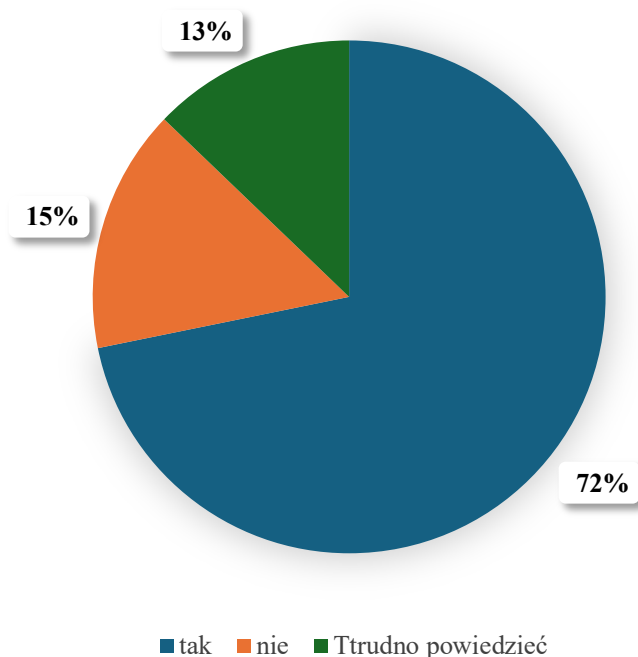
Pytanie 15. Czy czuje się/jest Pan/i członkiem subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej?

Tab. 21. Przynależność respondentów do subkultury parkour lub innej

Odpowiedzi	N
tak	168
nie	36
trudno powiedzieć	30
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 15. Czy czuje się/jest Pan/i członkiem subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej?

Ryc. 25. Przynależność respondentów do subkultury parkour lub innej

Źródło: opracowanie własne.

72% badanych wyraziło poczucie przynależności do subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej. Co szósta osoba (15%) nie deklaruje takiej przynależności, a co siódma (13%) nie ma w tym zakresie zdania.

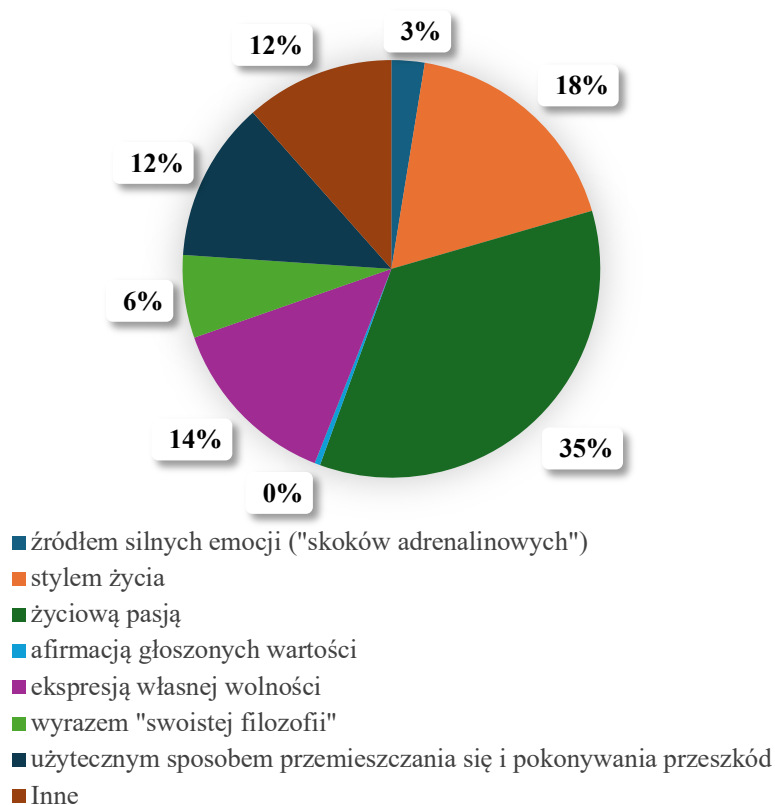
Pytanie 16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Tab. 22. Czym dla respondentów jest parkour

Odpowiedzi	N
źródłem silnych emocji	6
stylem życia	42
życiową pasją	82
afirmacją głoszonych wartości	1
ekspresją własnej wolności	32
wyrazem „swoistej filozofii”	15
użytecznym sposobem przemieszczania się i pokonywania przeszkód	29
inne	27
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 16 Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?

Ryc. 26. Czym dla respondentów jest parkour

Źródło: opracowanie własne.

Większość respondentów (35%) określa parkour jako swoją życiową pasję. Prawie co czwarta osoba (18%) widzi w nim swój styl życia. 14% traceurów postrzega parkour jako ekspresję własnej wolności, a dla co ósmej (12%) stanowi on użyteczny sposób przemieszczania się i pokonywania przeszkód. Taki sam odsetek (12%) nie wybrał żadnego z zaproponowanych dla parkouru określeń. 6% osób widzi w parkourze wyraz „swoistej filozofii”, a dla 3% traceurów jest on źródłem silnych emocji (skoków adrenalinowych). Tylko jedna osoba określiła parkour jako afirmację głoszonych wartości.

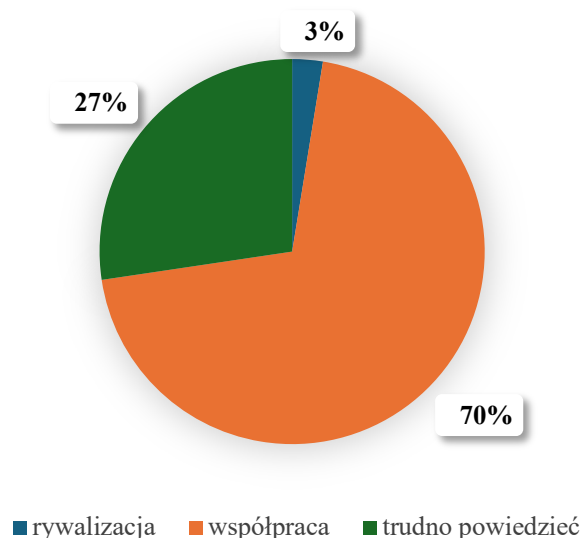
Pytanie 17. Co w uprawianiu parkour jest dla Pana/i najważniejsze? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Tab. 23. Istotność wartości rywalizacji i współpracy dla respondentów w praktykowaniu parkouru

Odpowiedzi	N
rywalizacja	6
współpraca	164
trudno powiedzieć	64
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 17 Co w uprawianiu parkour jest dla Pana/i najważniejsze? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Ryc. 27. Istotność wartości rywalizacji i współpracy dla respondentów w praktykowaniu parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Wśród ćwiczących parkour prawie 3/4 (70%) deklaruje, że najważniejsza w praktykowaniu parkouru jest dla nich współpraca. 27% traceurów nie potrafi wskazać czy rywalizacja, czy współpraca jest dla nich najważniejsza. Tylko 3% respondentów uważa rywalizację za najważniejszą dla nich wartość w praktyce parkouru.

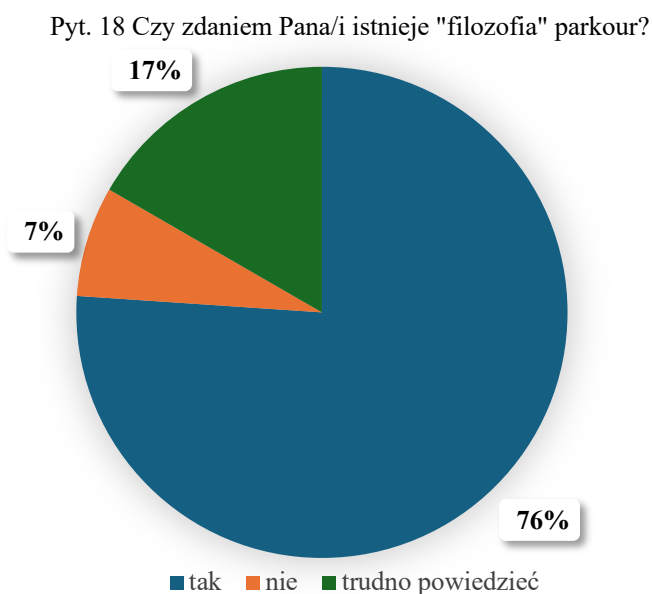
Tak wysoki odsetek osób preferujących współpracę nad rywalizację potwierdza postmodernistyczny charakter parkouru jako sportu, zwłaszcza w obliczu obserwowanej „sportyfikacji” tej praktyki, działań w kierunku skodyfikowanej dyscypliny ujętej w oficjalne struktury.

Pytanie 18. Czy zdaniem Pana/i istnieje „filozofia” parkouru?

Tab. 24. Opinie respondentów na temat istnienia „filozofii” parkouru

Odpowiedzi	N
tak	178
nie	17
trudno powiedzieć	39
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 28. Opinie respondentów na temat istnienia „filozofii” parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Wśród traceurów 3/4 (76%) uznaje istnienie „filozofii” parkouru. 7% respondentów nie podziela tej tezy. Prawie co piąta (17%) osoba ćwicząca parkour nie ma zdania w tej kwestii.

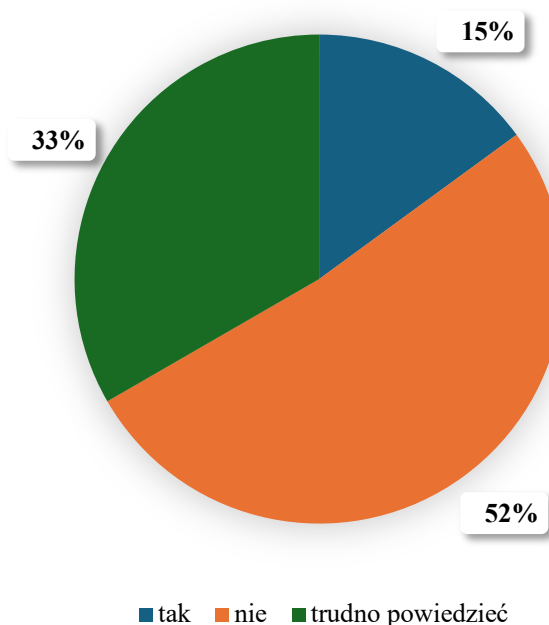
Pytanie 19. Czy uważa Pan/i Davida Belle’a za niekwestionowanego twórcę i jedyny autorytet w dziedzinie parkouru?

Tab. 25. Stanowisko respondentów w kwestii autorytetu Davida Belle’a w dziedzinie parkouru

Odpowiedzi	N
tak	35
nie	121
trudno powiedzieć	78
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 19 Czy uważa Pan/i Davida Belle'a za niekwestionowanego twórcę i jedyny autorytet w dziedzinie parkouru?

Ryc. 29. Stanowisko respondentów w kwestii autorytetu Davida Belle’a w dziedzinie parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Ponad połowa traceurów (52%) nie uznaje Davida Belle’a za niekwestionowanego twórcę i jedyny autorytet w dziedzinie parkouru. Co trzecia osoba (33%) nie ma w tej kwestii zdania, a tylko co szósta osoba widzi w Davidzie Belle’u niekwestionowanego i jedynego autorytet w zakresie parkouru.

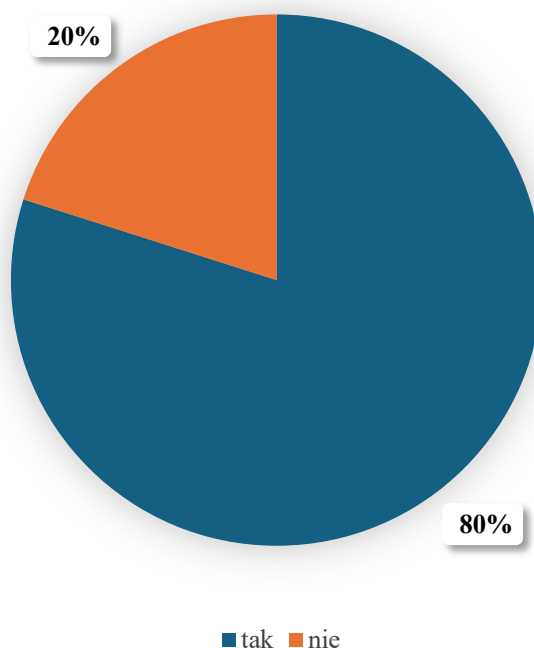
Pytanie 23. Czy uprawiając parkour, tworzy Pan/i własne techniki pokonywania przeszkód?

Tab. 26. Zdanie respondentów w sprawie tworzenia własnych technik pokonywania przeszkód podczas praktyki parkouru

Odpowiedzi	N
tak	187
nie	47
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 23 Czy uprawiając parkour tworzy Pan/i własne techniki pokonywania przeszkód?

Ryc. 30. Zdanie respondentów w sprawie tworzenia własnych technik pokonywania przeszkód podczas praktyki parkour

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość respondentów (80%) tworzy własne techniki pokonywania przeszkód, ćwicząc parkour, 1/5 traceurów (20%) ich nie tworzy. Wyniki wskazują na wysoki poziom indywidualizmu w praktykowaniu parkouru, co potwierdza otwarcie na modyfikacje i zmienność postmodernistycznej jednostki, jaką jest traceur, wyrażające się między innymi w kreatywności w zakresie technik pokonywania przeszkód.

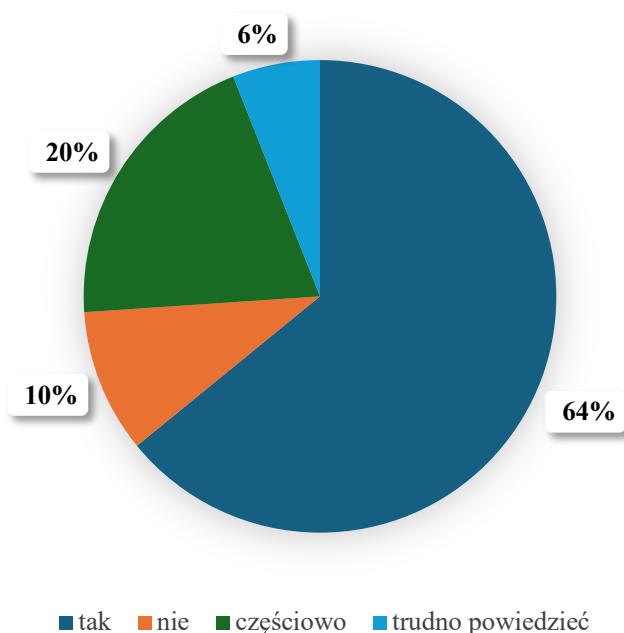
Pytanie 27. Czy dla Pana/i istotny jest utylitaryzm parkouru (możliwość zastosowania elementów parkouru w praktyce)?

Tab. 27. Stanowisko respondentów w temacie istotności utylitaryzmu w parkourze

Odpowiedzi	N
tak	150
nie	23
częściowo	47
trudno powiedzieć	14
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 27 Czy dla Pan/i istotny jest utylitaryzm parkour (możliwość zastosowania elementów parkour w praktyce)

Ryc. 31. Stanowisko respondentów w temacie istotności utylitaryzmu w parkourze

Źródło: opracowanie własne.

Wśród respondentów większość (64%) uznaje utylitaryzm za istotny w praktykowaniu parkouru. Co piąta osoba (20%) uważa ten aspekt za istotny częściowo, a co dziesiąta (10%) nie postrzega go jako istotny. 6% ćwiczących parkour nie ma w tej kwestii zdania. Wyniki wskazują, że utylitaryzm, który był głównym aspektem przy powstawaniu parkouru, nadal pozostaje istotny dla większości współczesnych traceurów.

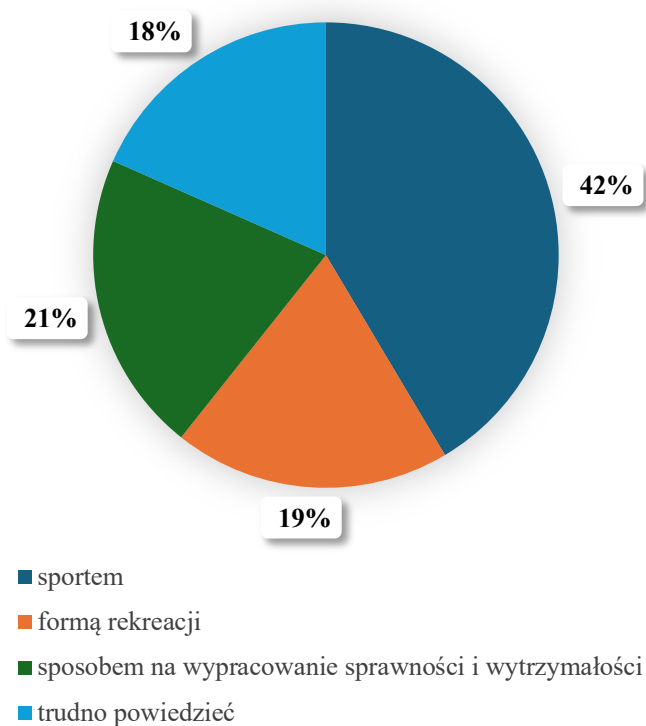
Pytanie 28. Czy parkour jest dla Pana/i? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Tab. 28. Określenie czym dla respondentów jest parkour

Odpowiedzi	N
sportem	97
formą rekreacji	45
sposobem na wypracowanie sprawności i wytrzymałości	49
trudno powiedzieć	43
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 28 Czy parkour jest dla Pana/i:

Ryc. 32. Określenie, czym dla respondentów jest parkour

Źródło: opracowanie własne.

42% ćwiczących parkour określiło go jako sport. Dla 21% jest on sposobem na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, a prawie co piąty traceur (19%) widzi w parkourze formę rekreacji. Niewiele mniejszy odsetek – 18% ma trudność z określeniem, czym dla niego jest parkour. Powyższe wyniki wskazują, że parkour postrzegany jest przez ćwiczących przede wszystkim jako sport.

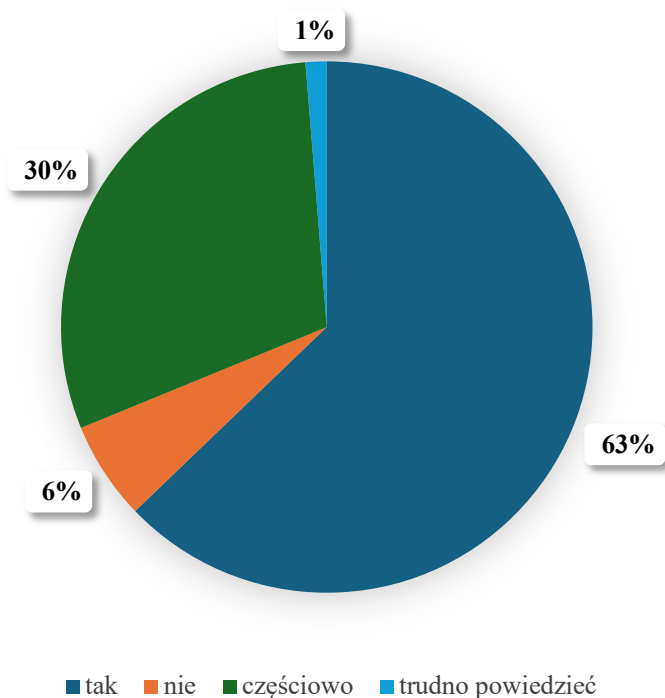
Pytanie 29. Czy parkour zdaniem Pana/i różni się od sportu tradycyjnego?

Tab. 29. Stanowisko respondentów w kwestii odmienności parkouru od sportu tradycyjnego

Odpowiedzi	N
tak	147
nie	14
częściowo	70
trudno powiedzieć	3
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 29 Czy parkour zdaniem Pana/i różni się od sportu tradycyjnego?

Ryc. 33. Stanowisko respondentów w kwestii odmienności parkouru od sportu tradycyjnego

Źródło: opracowanie własne.

Wśród respondentów 63% uważa, że parkour różni się od sportu tradycyjnego, a 30% twierdzi, że różnice są częściowe. Tylko 6% traceurów nie dostrzega różnic między parkourem a sportem tradycyjnym. 1% badanych nie potrafi określić swojego stanowiska w tej kwestii. Zdecydowana większość traceurów ($63\% + 30\% = 93\%$) nie utożsamia parkouru ze sportem tradycyjnym.

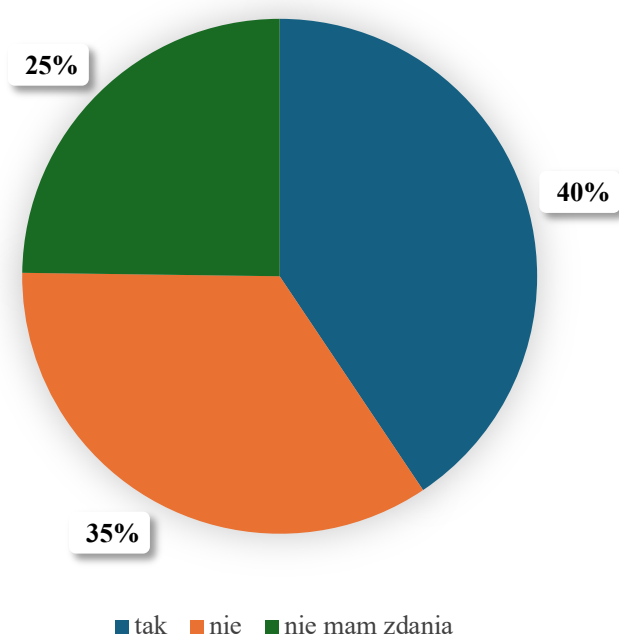
Pytanie 30. Czy chce Pan/i, aby parkour stał się dyscypliną olimpijską?

Tab. 30. Opinia respondentów w kwestii włączenia parkouru do dyscyplin olimpijskich

Odpowiedzi	N
tak	95
nie	81
nie mam zdania	58
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 30 Czy chce Pan/i aby parcour stał się dyscypliną olimpijską?

Ryc. 34. Opinia respondentów w kwestii włączenia parkouru do dyscyplin olimpijskich

Źródło: opracowanie własne.

W odpowiedzi na to pytanie 40% traceurów odpowiedziało pozytywnie. Niewiele mniej – 35% respondentów nie chce, by parkour stał się dyscypliną olimpijską. 1/4 pytanych nie ma w tej kwestii zdania.

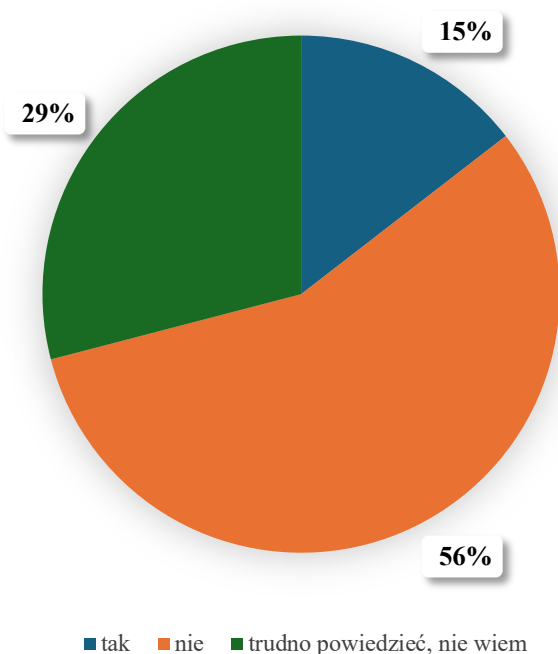
Pytanie 31. Czy parkour w Międzynarodowym Komitecie Olimpijskim powinna reprezentować *Fédération Internationale de Gymnastique (FIG)*?

Tab. 31. Zdanie respondentów w sprawie reprezentowania parkouru przez FIG w MKOl

Odpowiedzi	N
tak	34
nie	132
trudno powiedzieć	68
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 31 Czy parkour w Międzynarodowym Komitecie Olimpijskim powinna reprezentować Fédération Internationale de Gymnastique (FIG)?

Ryc. 35. Zdanie respondentów w sprawie reprezentowania parkouru przez FIG w MKOl

Źródło: opracowanie własne.

Ponad połowa (56%) ćwiczących parkour nie chce, by to FIG reprezentowała tę dyscyplinę w MKOl. 29% pytanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, a tylko prawie co piąta osoba uważa, że FIG jest odpowiednią organizacją do reprezentowania parkouru w MKOl.

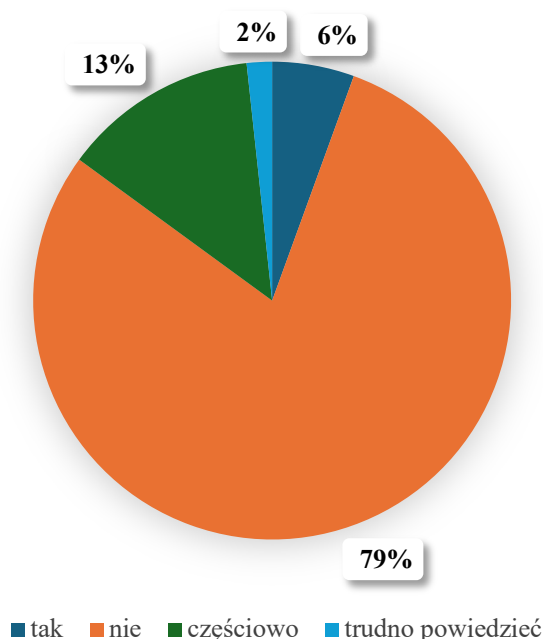
Pytanie 32. Czy Pana/i zdaniem ćwiczenia i uczestnictwo w eventach parkour wymaga przynależności do stowarzyszenia, klubu lub innej formy zrzeszenia miłośników tej formy ruchu?

Tab. 32. Opinia respondentów w kwestii wymogu przynależności do formalnych struktur w związku z praktyką parkouru

Odpowiedzi	N
tak	13
nie	186
częściowo	31
trudno powiedzieć	4
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 32 Czy Pana/i zdaniem ćwiczenia i uczestnictwo w eventach parkour wymaga przynależności do stowarzyszenia, klubu lub innej formy zrzeszenia miłośników tej formy ruchu?

Ryc. 36. Opinia respondentów w kwestii wymogu przynależności do formalnych struktur w związku z praktyką parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Ponad 3/4 respondentów (79%) uważa, że praktykowanie parkouru nie wymaga przynależności do formalnych struktur typu stowarzyszenie, klub, inne. Prawie co ósma osoba (13%) twierdzi, że taka przynależność wymagana jest w niepełnym zakresie. Potrzebę zrzeszenia się, by ćwiczyć parkour i uczestniczyć w eventach deklaruje tylko 6% traceurów. 2% badanych nie ma w tej kwestii zdania. Powyższe wyniki wskazują na postmodernistyczny charakter sportu, jakim jest parkour, przejawiający się w negacji potrzeby zrzeszania się w formalnych strukturach.

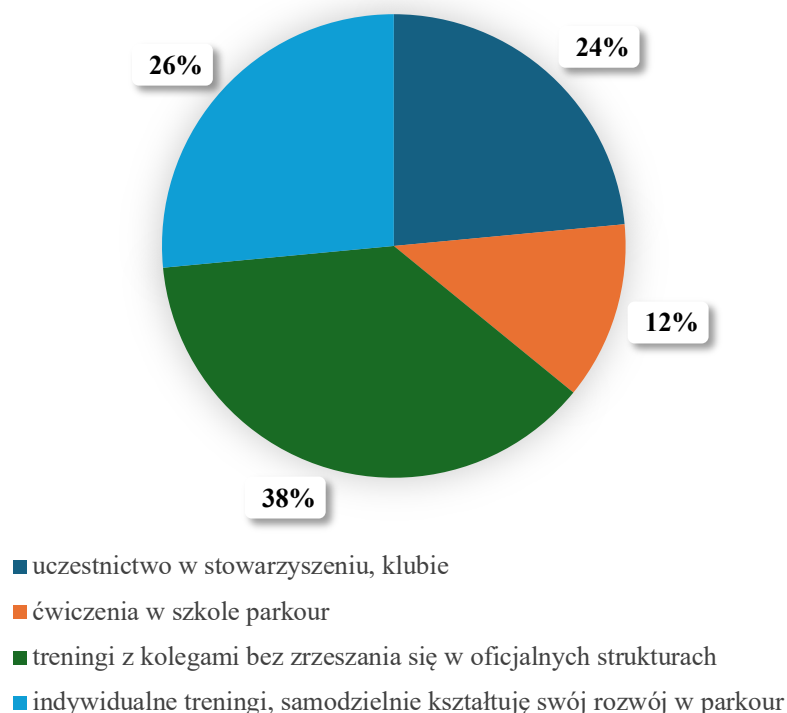
Pytanie 33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczysz Pan/i parkour? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Tab. 33. Forma organizacyjna praktykowania parkouru przez respondentów

Odpowiedzi	N
uczestnictwo w stowarzyszeniu, klubie	55
ćwiczenia w szkole parkour	29
treningi z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach	88
indywidualne treningi, samodzielnie kształtuję swój rozwój w parkourze	62
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 33 W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczysz Pan/i parkour?

Ryc. 37. Forma organizacyjna praktykowania parkouru przez respondentów

Źródło: opracowanie własne.

38% badanych zadeklarowało, że ćwiczy parkour w formie treningów z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach. Ponad 1/4 traceurów (26%) samodzielnie kształtuje swój rozwój w parkourze, ćwicząc indywidualnie. Podobny odsetek ćwiczących (24%) jest członkiem struktur organizacyjnych (stowarzyszenie, klub), a 12 % respondentów ćwiczy w szkole parkour. Powyższe wyniki wskazują na preferencje traceurów do praktykowania parkouru poza formalnymi strukturami ($38\% + 26\% = 64\%$). Tylko 1/3 respondentów ($24\% + 12\% = 36\%$) deklaruje uczestnictwo w parkourze w ramach formalnych organizacji.

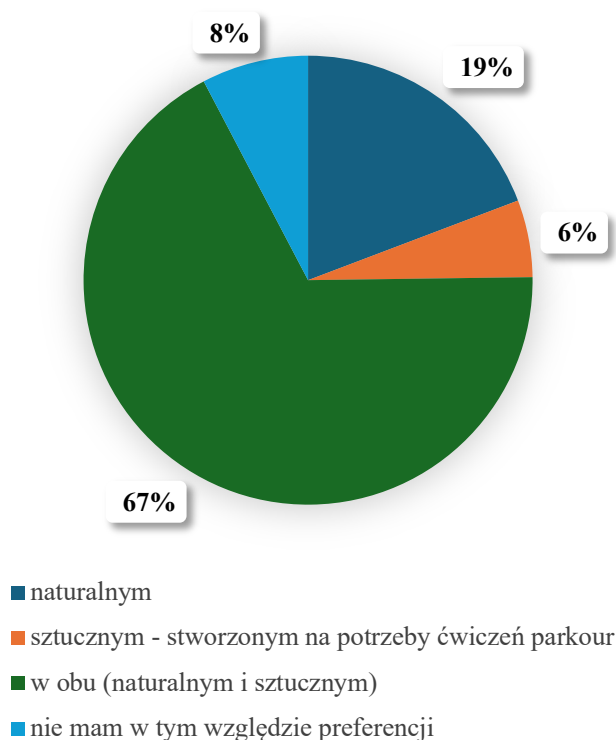
Pytanie 36. W jakim środowisku najchętniej uprawia Pan/i parkour? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Tab. 34. Preferowane przez respondentów środowisko praktykowania parkouru

Odpowiedzi	N
naturalnym	45
sztucznym – stworzonym na potrzeby ćwiczeń parkour	13
w obu (naturalnym i sztucznym)	158
nie mam w tym względzie preferencji	18
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 36 W jakim środowisku najchętniej uprawia Pan/i parkour?

Ryc. 38. Preferowane przez respondentów środowisko praktykowania parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiadając na to pytanie, 67% osób wskazało oba środowiska (naturalne i sztuczne) jako najchętniej wykorzystywane do ćwiczeń parkour. Prawie co piąty traceur (19%) preferuje środowisko naturalne (właściwe dla parkouru, czyli teren zurbanizowany). 8% respondentów

nie ma w kwestii środowiska do ćwiczeń preferencji, a tylko 6% praktykuje parkour w środowisku sztucznym – stworzonym na potrzeby ćwiczeń parkour.

Powyższe wyniki wskazują, że teren zurbanizowany, przestrzeń miejska będąca środowiskiem naturalnym do praktykowania parkouru jest preferowana przez zdecydowaną część traceurów ($67\% + 19\% = 86\%$).

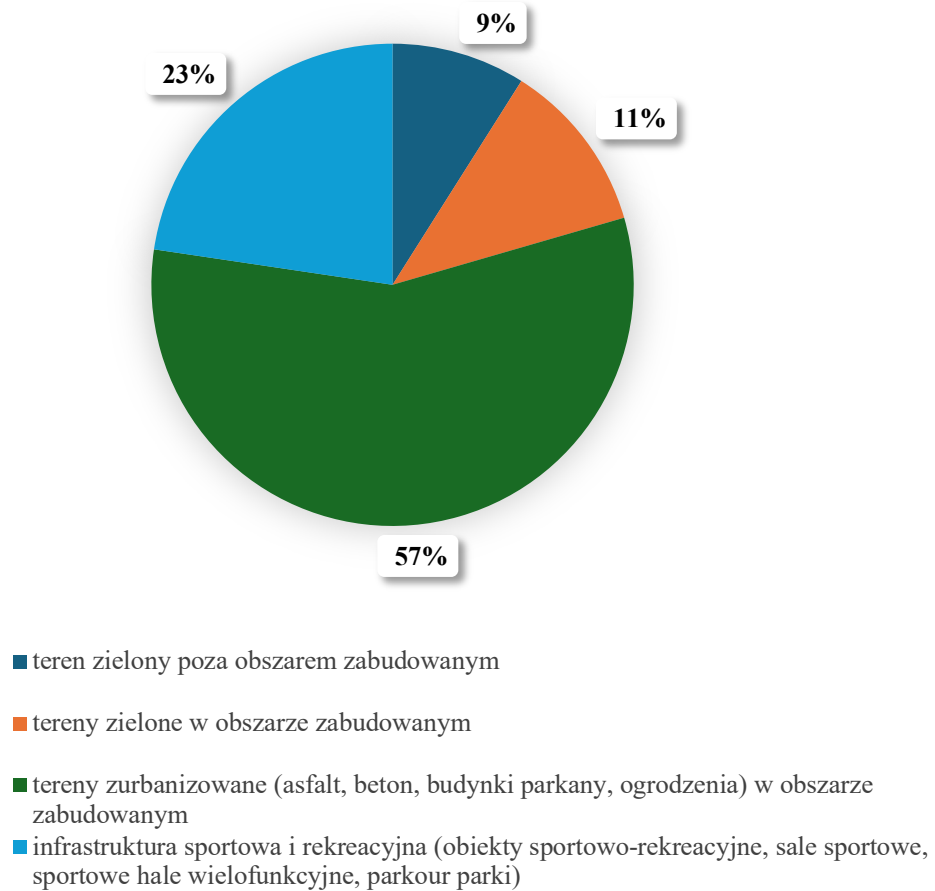
Pytanie 37. Jakiego rodzaju trasę preferuje Pan/i w biegu parkourowym? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Tab. 35. Preferowana przez respondentów trasa biegu parkourowego

Odpowiedzi	N
teren zielony poza obszarem zabudowanym	21
tereny zielone w obszarze zabudowanym	27
tereny zurbanizowane (asfalt, beton, budynki parkany, ogrodzenia) w obszarze zabudowanym	133
infrastruktura sportowa i rekreacyjna (obiekty sportowo-rekreacyjne, sale sportowe, sportowe hale wielofunkcyjne, parkour parki)	53
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 37 Jakiego rodzaju trasę preferuje Pan/i w biegu parkourowym?

Ryc. 39. Preferowana przez respondentów trasa biegu parkourowego

Źródło: opracowanie własne.

Ponad połowa traceurów (57%) wskazuje tereny zurbanizowane w obszarze zabudowanym jako preferowane w biegu parkourowym. Dla 23% respondentów infrastruktura sportowa i rekreacyjna stanowi preferencję w zakresie trasy biegu parkourowego. Niewiele ponad 1/10 ćwiczących parkour (11%) woli to robić na terenach zielonych w obszarze zabudowanym, a 9% preferuje trasy na terenie zielonym poza obszarem zabudowanym.

Analiza powyższych wyników wskazuje, że preferencje tras w biegu parkourowym dotyczą terenu zurbanizowanego, zarówno samego obszaru zabudowanego (57%), jaki i terenów zielonych w przestrzeni miejskiej (11%). Takie wskazania dotyczą 68% respondentów. Przestrzeń zurbanizowana pozostaje więc preferowanym środowiskiem praktykowania parkour, również w zakresie wyboru tras biegu parkourowego.

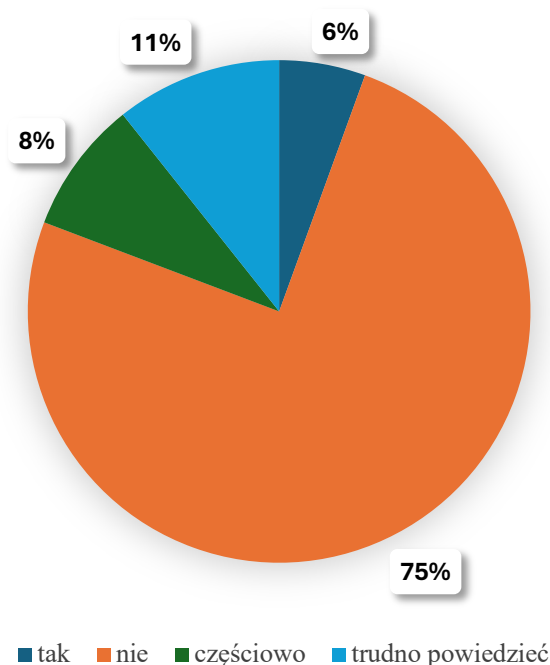
Pytanie 38. Czy uważa Pan/i, że istnieje jeden określony profil traceura?

Tab. 36. Opinia respondentów w kwestii istnienia jednego określonego profilu traceura

Odpowiedzi	N
tak	13
nie	176
częściowo	20
trudno powiedzieć	25
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 38 Czy uważa Pan/i, że istnieje jeden określony profil traceura?

Ryc. 40. Opinia respondentów w kwestii istnienia jednego określonego profilu traceura

Źródło: opracowanie własne.

Dominującą odpowiedzią na to pytanie jest odpowiedź negatywna, wskazuje ją aż 3/4 respondentów (75%). Ponad co dziesiąta osoba (11%) nie ma w kwestii istnienia jednego określonego profilu traceura jednoznacznej opinii. 8% ćwiczących parkour dopuszcza częściowo istnienie jednego określonego profilu traceura, natomiast przyjmuje tę tezę tylko 6% respondentów.

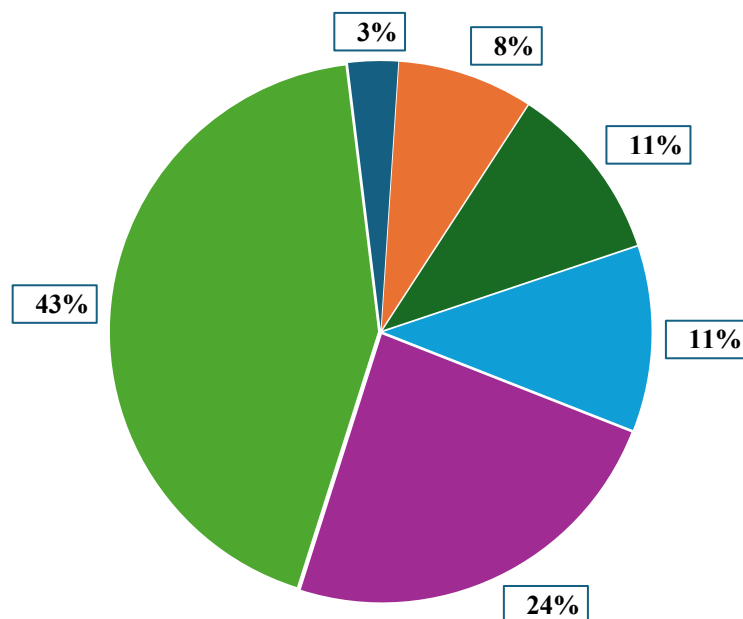
Pytanie 39. Co najbardziej motywuje Pana/ią do ćwiczeń i uczestnictwa we współzawodnictwie parkour?

Tab. 37. Motywacje respondentów do praktykowania parkouru

	Odpowiedzi	N Poz. 1.
1	parkour jest dla mnie ważny ze względu na samodoskonalenie pod względem psychicznym i fizycznym	101
2	jest dla mnie doskonałą formą aktywności fizycznej	56
3	lubię przebywać w grupie ludzi o podobnych zainteresowaniach	26
4	znajduję dla siebie filozofię życia	25
5	jest okazją do konfrontacji i rywalizacji z innymi traceurami	19
6	chęć zaimponowania innym sprawnością fizyczną i odwagą	7
	SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 39 Co najbardziej motywują Pana/ią do ćwiczeń i uczestnictwa we współzawodnictwie parkour? wskazania na pozycji 1

- 6. chęć zaimponowania innym sprawnością fizyczną i odwagą
- 5. jest okazją do konfrontacji i rywalizacji z innymi traceurami
- 4. znajduję dla siebie filozofię życia
- 3. lubię przebywać w grupie ludzi o podobnych zainteresowaniach
- 2. jest dla mnie doskonałą formą aktywności fizycznej
- 1. parkour jest dla mnie ważny ze względu na samodoskonalenie pod względem psychicznym i fizycznym

Ryc. 41. Motywacje respondentów do praktykowania parkouru

Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej deklarowaną przez respondentów motywacją jest samodoskonalenie pod względem psychicznym i fizycznym (43%). Na drugim miejscu traceurzy (24%) wskazują na motywację związaną z praktykowaniem parkouru jako doskonałej formy aktywności fizycznej. Prawie dla co dziesiątego traceura (11%) motywacją do praktykowania parkouru jest odnalezienie w nim filozofii życia oraz przebywanie w grupie ludzi o podobnych zainteresowaniach (11%). Dopiero na piątym miejscu ćwiczący wskazują na motywację związaną z konfrontacją i rywalizacją z innymi traceurami (8%). Najrzadziej wskazywaną odpowiedzią była chęć zaimponowania innym sprawnością fizyczną i odwagą (3%).

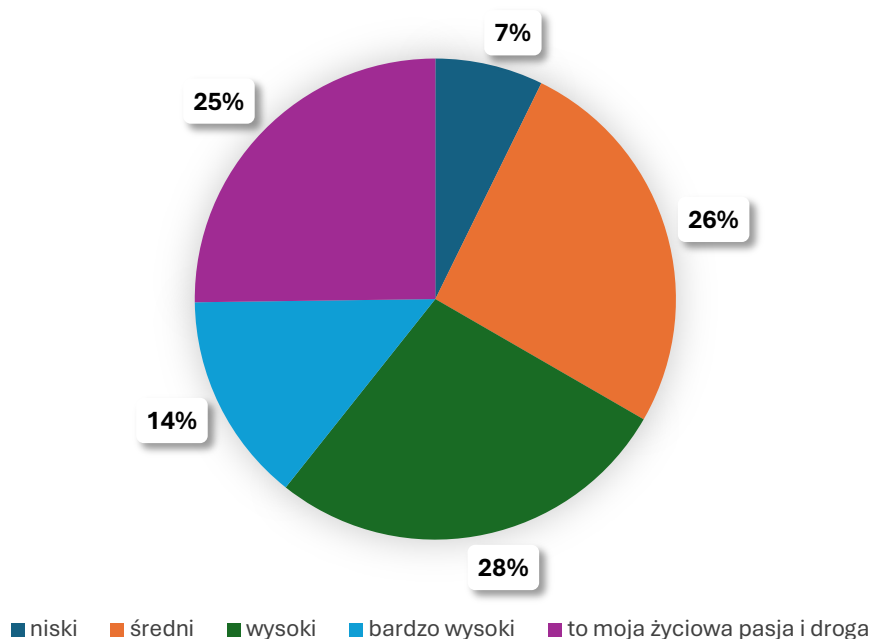
Pytanie 40. Jak określi Pan/i poziom swojego zaangażowania w parkour?

Tab. 38. Poziom zaangażowania respondentów w praktykowanie parkouru

Odpowiedzi	N
niski	17
średni	61
duży	64
bardzo duży	33
to moja życiowa pasja	59
SUMA	234

Źródło: opracowanie własne.

Pyt. 40 Jak określi Pan/i poziom swojego zaangażowania w parkour?

Ryc. 42. Poziom zaangażowania respondentów w praktykowanie parkouru

Źródło: opracowanie własne.

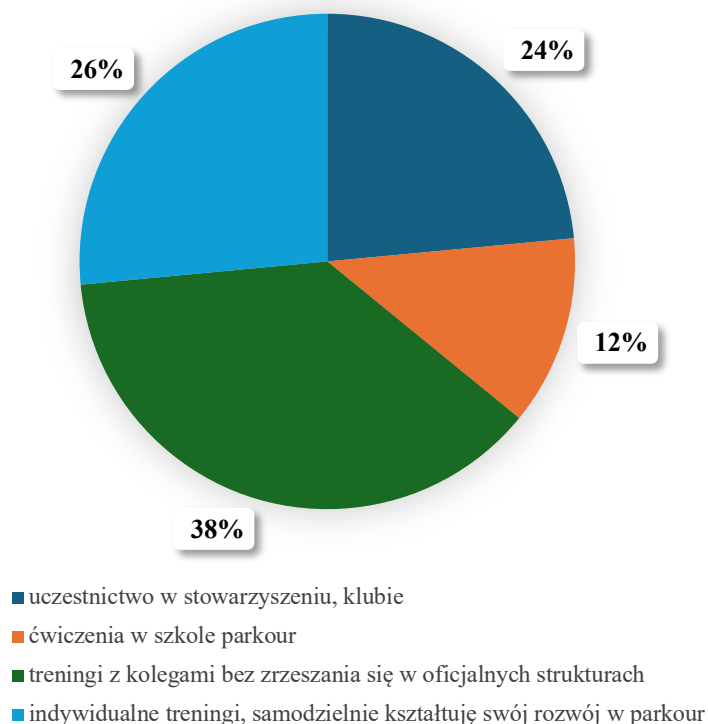
W odpowiedzi na pytanie o poziom zaangażowania w parkour, najwięcej respondentów (28%) określiło go jako wysoki. Ponad 1/4 traceurów (26%) ocenia swój poziom zaangażowania jako średni, a niewiele mniej osób (25%) wskazuje najwyższy poziom zaangażowania, określając parkour jako swoją życiową pasję i drogę. 14% ćwiczących parkour określa swoje zaangażowanie na poziomie bardzo wysokim. 7% osób sytuuje swoje

zaangażowanie na poziomie niskim. Analizując powyższe wyniki można stwierdzić, że w większości traceurzy są mocno zaangażowani w praktykowanie parkouru, określając swój poziom jako co najmniej wysoki ($28\% + 14\% + 25\% = 67\%$).

4.2.2. Weryfikacja hipotez badawczych

Na podstawie zgromadzonego materiału badawczego podjęto weryfikację hipotez badawczych. Weryfikowanie hipotez jest jednym z podstawowych procesów twórczego myślenia i fundamentalnym elementem procesu tworzenia pracy naukowej. W weryfikacji hipotez starano się o ich pełne, ewentualnie częściowe potwierdzenie lub odrzucenie. Odrzucone (sfalsyfikowane) w wyniku badań hipotezy są również z punktu poznawczego istotne i użyteczne, gdyż stanowią informację negatywną, która wyklucza błędne założenia i prowadzi tam, gdzie nie należy szukać prawdy naukowej. Podjęto starania, aby wyniki analizy statystycznej w sposób konkretny i niepozostawiający wątpliwości prowadziły do decyzji hipoteza potwierdzona vs hipoteza odrzucona.

Hipoteza 1. Większość traceurów praktykuje parkour poza strukturami organizacyjnymi. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy większość traceurów praktykuje parkour poza strukturami organizacyjnymi?”.

Ryc. 43. Pyt. 33. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Spośród traceurów uczestniczących w badaniu aż 64% zadeklarowało praktykuje parkour poza strukturami organizacyjnymi, w tym 38% badanych zadeklarowało, że ćwiczy parkour w formie treningów z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach. Ponad 1/4 traceurów (26%) samodzielnie kształtuje swój rozwój w praktykach parkouru, ćwicząc indywidualnie. Podobny odsetek ćwiczących (24%) jest członkiem struktur organizacyjnych (stowarzyszenie, klub), a 12 % respondentów uczestniczy w zajęciach parkouru w szkole. Powyższe wyniki wskazują na preferencje traceurów do praktykowania parkouru poza formalnymi strukturami ($38\% + 26\% = 64\%$). Tylko 1/3 respondentów ($24\% + 12\% = 36\%$) deklaruje uczestnictwo w parkourze w ramach formalnych organizacji. Tak więc istotne statystycznie dane wskazują na zdecydowaną preferencję praktyk bez uczestnictwa w sformalizowanych strukturach tradycyjnego sportu i potwierdzają hipotezę, że większość traceurów praktykuje parkour poza formalnymi organizacjami.

Hipoteza 2. Istnieje związek między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a wiekiem traceura. Wiek ma wpływ na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy i jaki istnieje związek między wiekiem traceurów a wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru?”. Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 2 i 33.

Tab. 39. Wpływ wieku respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – tabela kontyngencji

	2. Wiek badanych					
33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour?	1. poniżej 18 lat	2. 18-25 lat	3. 26-35 lat	4. 36-40 lat	5. 41 – więcej	Razem
1. Uczestnictwo w stowarzyszeniu, klubie	11	15	21	3	5	55
2. Ćwiczenia w szkole parkour	11	5	4	4	5	29
3. Treningi z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach	12	41	29	3	3	88
4. Indywidualne treningi, samodzielnie kształtuję swój rozwój w parkourze	4	22	24	9	3	62
Razem	38	83	78	19	16	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 40. Wpływ wieku respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – statystyka

Statystyka	Statystyka: 2. Wiek (5) x 33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour?		
	Chi-kwadr.	df	p
χ^2 Pearsona	38,01844	df=12	p=0,00015
χ^2 NW	37,05840	df=12	p=0,00022
Fi	0,4030781		
Wsp. kontyngencji	0,3738505		
V Craméra	0,2327173		
R rang Spearmana	0,0767568	t=1,1726	p=0,24217
Wsp. niepewności	X=0,0600423	Y=0,0559078	X Y=0,05790

Źródło: opracowanie własne.

Celem niniejszej analizy było zbadanie związku między wiekiem osób ćwiczących parkour a formą organizacyjną, w jakiej decydują się na praktykowanie tej dyscypliny. Parkour, jako metoda treningowa łącząca elementy akrobatyki miejskiej, siły, zręczności oraz kreatywności, staje się atrakcyjna dla uczestników o różnym wieku i z różnymi preferencjami co do formy treningów. Wyjaśnienie tego związku może pomóc w lepszym projektowaniu programów treningowych i ofert dla różnych grup wiekowych. Analiza opiera się na badaniu ankietowym przeprowadzonym na próbie $N=234$ osób uprawiających parkour. Dane zostały poddane analizie statystycznej, wykorzystując test chi-kwadrat (χ^2) do oceny zależności między zmiennymi kategorycznymi: wiekiem a formą organizacyjną praktykowania parkouru. Dodatkowo, zastosowano współczynniki: F_i , kontyngencji, V Craméra oraz R rang Spearmana, aby ocenić siłę i kierunek związku.

Na podstawie przeprowadzonych badań można zinterpretować i ocenić zasadność hipotezy: hipoteza zerowa (H_0): Nie istnieje żadna zależność między wiekiem osób ćwiczących parkour a formą organizacyjną, w jakiej te osoby decydują się na praktykowanie tej dyscypliny; hipoteza alternatywna (H_1): istnieje zależność między wiekiem osób ćwiczących parkour a formą organizacyjną, w jakiej te osoby decydują się na praktykowanie tej dyscypliny. Zastosowanie testu χ^2 Pearsona wykazało istotną statystycznie zależność między wiekiem a formą organizacyjną praktykowania parkouru ($\chi^2=38,01844$; $df=12$; $p=0,00015$). Współczynnik kontyngencji (0,3738505) oraz V Craméra (0,2327173) sugerują umiarkowaną siłę związku. Współczynnik korelacji rang Spearmana ($R=0,0767568$; $p=0,24217$) nie wykazał istotnego związku liniowego, co sugeruje, że związek może mieć charakter nieliniowy lub zależny od specyficznych grup wiekowych.

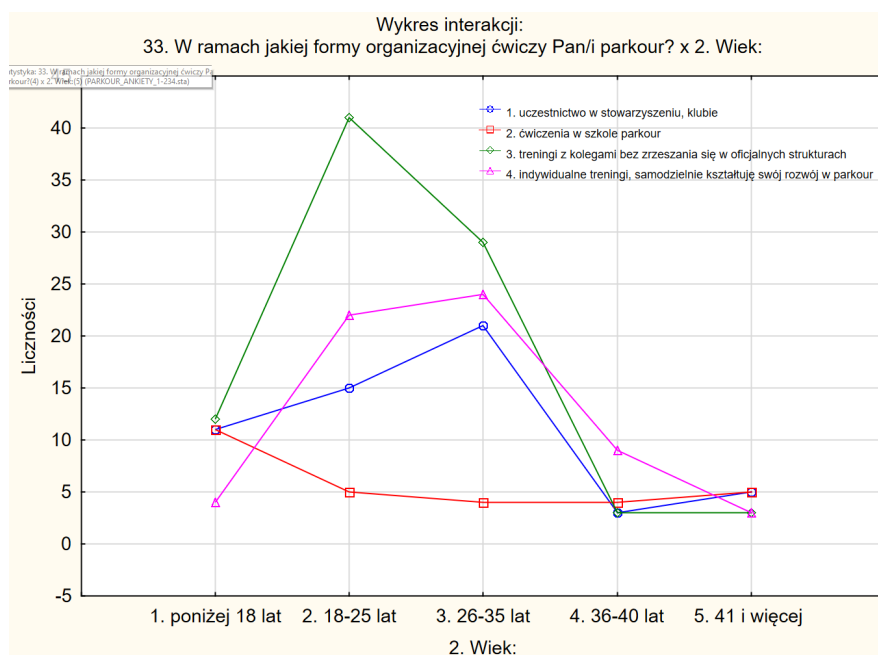
Tak więc, na podstawie przeprowadzonej analizy statystycznej hipoteza zerowa (H_0) została odrzucona, a hipoteza alternatywna (H_1) przyjęta. Statystycznie znaczące wartości p dla testu chi-kwadrat (χ^2) wskazują na istnienie zależności między badanymi zmiennymi. Analiza wskazuje, że istnieje statystycznie znacząca zależność między wiekiem uczestników a preferowaną formą organizacyjną praktykowania parkouru. Młodsze grupy wiekowe (poniżej 18 lat oraz w przedziale 18-25 lat) preferują treningi z kolegami lub w ramach nieformalnych grup. Osoby w średnim wieku (26-35 lat) częściej angażują się w uczestnictwo w stowarzyszeniach lub klubach, co może odzwierciedlać ich poszukiwanie bardziej strukturyzowanego podejścia do treningu oraz potrzebę przynależności do wspólnoty o podobnych zainteresowaniach. Osoby w wieku 36 lat i więcej wykazują większe zainteresowanie indywidualnymi treningami, co może być wynikiem ich specyficznych potrzeb treningowych lub ograniczeń czasowych.

W analizowanym badaniu, mimo iż niektóre komórki w tabeli kontyngencji mają oczekiwane licznosci mniejsze niż 5, decyzja o zastosowaniu testu χ^2 może być uzasadniona poprzez wykorzystanie statystyk dodatkowych, takich jak współczynniki kontyngencji, V Craméra i R rang Spearmana, co pomaga zrozumieć naturę i siłę związku między zmiennymi. To zróżnicowane podejście do analizy statystycznej może pomóc w mitigacji potencjalnych słabości wynikających z zastosowania testu χ^2 przy mniejszych licznosciach oczekiwanych. Mimo technicznych ograniczeń, wyniki testu χ^2 dostarczają wartościowych wskazówek praktycznych, szczególnie gdy są interpretowane w kontekście znanych ograniczeń metody. Można uznać, że korzyści płynące z zastosowania testu i uzyskanej wiedzy na temat zależności między analizowanymi zmiennymi przeważają nad potencjalnymi ograniczeniami statystycznymi

Tak więc, można podjąć próbę sformułowania wniosków i zaleceń. 1. Dostosowanie oferty: Kluby i stowarzyszenia powinny rozważyć dostosowanie swojej oferty do różnych grup wiekowych, oferując bardziej strukturyzowane programy dla osób w średnim wieku oraz elastyczne formy uczestnictwa dla młodszych i starszych praktykujących; 2. Programy mentoringowe: Rozwój programów mentoringowych łączących doświadczonych praktyków z młodszymi uczestnikami może wspierać wymianę doświadczeń i motywować młodsze grupy wiekowe do dalszego rozwoju w ramach strukturyzowanych form praktyki; 3. Indywidualizacja treningu: Zwiększenie oferty indywidualnych treningów dostosowanych do specyficznych potrzeb osób w wieku 36 lat i więcej może przyciągnąć tę grupę wiekową, zapewniając im treningi dopasowane do ich możliwości fizycznych i oczekiwań; 4. Budowanie społeczności: Ułatwienie tworzenia i utrzymania społeczności wokół parkouru dla różnych grup wiekowych może zwiększyć zaangażowanie i poczucie przynależności, co jest kluczowe dla długoterminowego zaangażowania w dyscyplinę; 5. Komunikacja i promocja: Skierowanie komunikacji marketingowej do konkretnych grup wiekowych, podkreślając korzyści i możliwości, jakie oferuje parkour, może zwiększyć świadomość i zainteresowanie praktyką wśród osób, które mogły nie rozważać wcześniej udziału w tej formie ruchu.

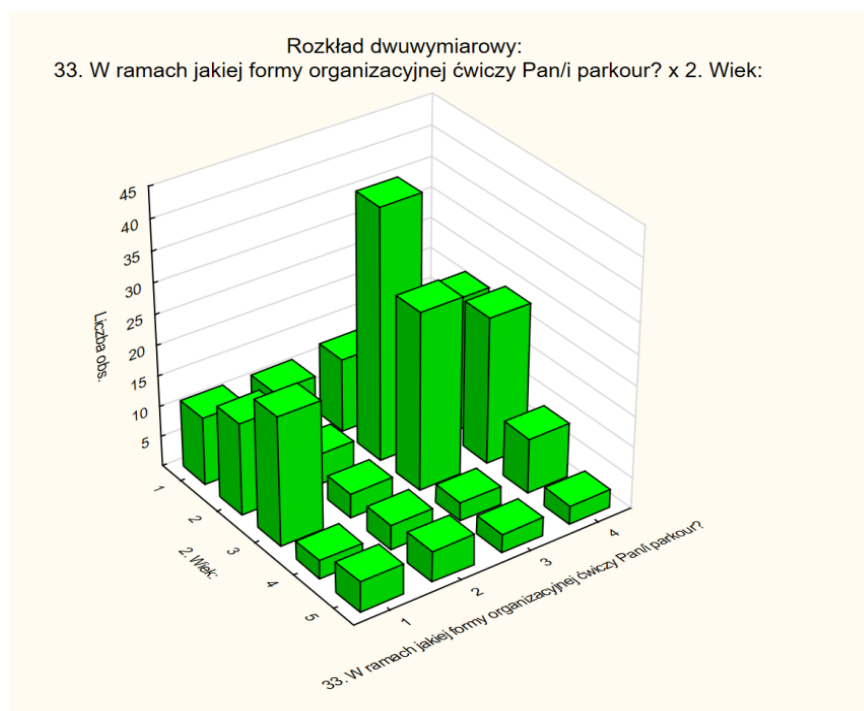
Podsumowując, niniejsza analiza ujawniła istotne związki między wiekiem praktykujących parkour a ich preferowaną formą organizacyjną praktyki. Wniosek, że różne grupy wiekowe mają różne preferencje co do sposobu angażowania się w parkour, podkreśla potrzebę dostosowania ofert przez kluby i organizacje do różnorodnych potrzeb. Wyjaśnienie tych zależności umożliwia nie tylko lepsze dostosowanie oferty, ale także przyczynia się do promowania zdrowego i aktywnego stylu życia wśród szerokiego spektrum społeczeństwa. Dalsze badania mogą dotyczyć innych czynników wpływających na wybór formy

organizacyjnej praktyki oraz rozważyć długoterminowe efekty angażowania się w różne formy parkouru.

Ryc. 44. Wpływ wieku na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – wykres interakcji

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 45. Wpływ wieku na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – rozkład dwuwymiarowy

Źródło: opracowanie własne.

Hipoteza 3. Istnieje związek między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkour a wykształceniem traceura. Wykształcenie ma wpływ na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkour. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy i jaki istnieje związek między wykształceniem traceurów a formą organizacyjną praktykowania parkouru?”

Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 3 i 33.

Tab. 41. Wpływ wykształcenia respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – tabela kontyngencji

Pyt. 33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour?	3. Wykształcenie						
	1. podstawowe	2. zawodowe	3. średnie	4. wyższe I stopnia (lic., inż.)	5. wyższe II stopnia (mgr, mgr inż.)	6. wyższe III stopnia (doktor)	Razem
1. Uczestnictwo w stowarzyszeniu, klubie	6	7	13	12	13	4	55
2. Ćwiczenia w szkole parkour	8	1	7	7	5	1	29
3. Treningi z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach	12	9	32	13	19	3	88
4. Indywidualne treningi, samodzielnie kształtuję swój rozwój w parkour	5	2	34	13	6	2	62
Razem	31	19	86	45	43	10	234

Zródło: opracowanie własne.

Tab. 42. Wpływ wieku respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – statystyka

Statystyka	Statystyka: 33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour? (4) x 3. Wykształcenie:(6) (PARKOUR_ANKIETY_1-234.sta)		
	Chi-kwadr.	df	p
χ^2 Pearsona	26,84927	df=15	p=0,02999
χ^2 NW	26,63244	df=15	p=0,03188
Fi	,3387336		
Wsp. kontyngencji	,3208274		
V Craméra	,1955680		
R rang Spearmana	-,063018	t=,9618	p=0,33716
Wsp. niepewności	X=0,0431501	Y=0,0355084	X Y=0,03896

Zródło: opracowanie własne.

Analiza tej zależności miała na celu zbadanie potencjalnego związku między poziomem wykształcenia osób uprawiających parkour a formą organizacyjną, w jakiej decydują się one na praktykowanie tej dyscypliny. Parkour, jako aktywność fizyczna łącząca elementy gimnastyki, akrobatyki oraz treningu siłowego, jest w kręgu zainteresowań uczestników o różnorodnym wykształceniu, co może wpływać na ich preferencje dotyczące sposobu uprawiania sportu. Badanie przeprowadzono na próbie $N=234$ osób uprawiających parkour, korzystając z ankiety zawierającej pytania na temat wykształcenia oraz preferowanej formy organizacyjnej treningów. Do analizy danych użyto testu chi-kwadrat (χ^2) w celu oceny istnienia statystycznie znaczącej zależności między tymi zmiennymi. Dodatkowo, zastosowano współczynniki takie jak F_i , współczynnik kontyngencji, V Craméra oraz R rang Spearmana, aby ocenić siłę i kierunek korelacji.

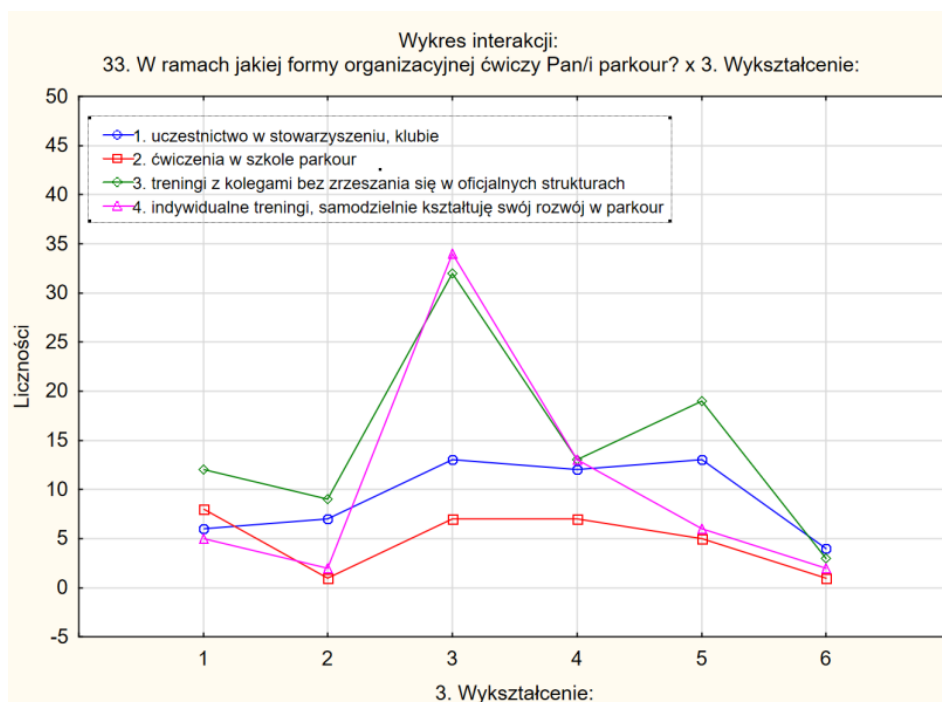
Na podstawie wyników badań statystycznych przeprowadzono weryfikację hipotezy: Hipoteza zerowa (H_0): Nie istnieje zależność między wykształceniem osób uprawiających parkour a formą organizacyjną, w jakiej decydują się one na praktykowanie tej dyscypliny. Hipoteza alternatywna (H_1): Istnieje zależność między wykształceniem osób uprawiających parkour a formą organizacyjną, w jakiej decydują się one na praktykowanie tej dyscypliny. Test χ^2 Pearsona wykazał istotność statystyczną na poziomie $p=0,02999$, sugerując istnienie zależności między poziomem wykształcenia a formą organizacyjną praktykowania parkouru. Współczynnik V Craméra (0,1955680) wskazuje na słabą siłę związku między analizowanymi zmiennymi. Wartość R rang Spearmana (-0,063018; $p=0,33716$) wskazuje na brak statystycznie istotnej korelacji liniowej, co sugeruje, że związek między wykształceniem a formą organizacyjną praktykowania parkouru nie jest liniowy.

Na podstawie uzyskanych wyników hipoteza zerowa (H_0) została odrzucona, a hipoteza alternatywna (H_1) została przyjęta, co wskazuje na istnienie statystycznie znaczącej zależności między poziomem wykształcenia a preferowaną formą organizacyjną praktykowania parkouru. Należy jednak pamiętać, że odkryty związek jest słaby, co sugeruje, że inne czynniki również mogą wpływać na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru.

Analiza wykazała istnienie statystycznie znaczącej, lecz słabej zależności między wykształceniem a preferowaną formą organizacyjną praktykowania parkouru. Osoby z wykształceniem wyższym II stopnia (magister, magister inżynier) wykazywały nieco większą preferencję do treningów w grupach zorganizowanych oraz uczestnictwa w stowarzyszeniach lub klubach, w porównaniu z osobami o niższym poziomie wykształcenia, które częściej preferowały treningi indywidualne lub z kolegami bez formalnej struktury. Może to być związane z różnymi potrzebami edukacyjnymi, dostępem do zasobów, a także z różnicami

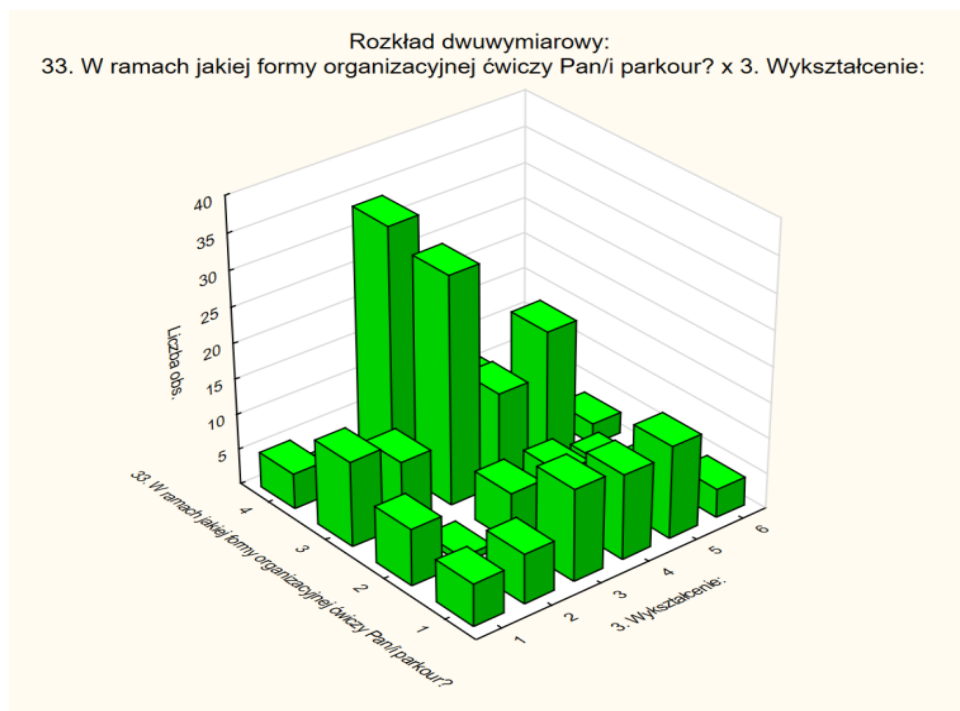
w percepcji korzyści płynących z formalnej versus nieformalnej aktywności fizycznej. W analizowanym badaniu, mimo iż niektóre komórki w tabeli kontyngencji mają oczekiwane licznosci mniejsze niż 5, decyzja o zastosowaniu testu χ^2 może być uzasadniona poprzez wykorzystanie statystyk dodatkowych, takich jak współczynniki kontyngencji, V Craméra i R rang Spearmana, co pomaga zrozumieć naturę i siłę związku między zmiennymi. To zróżnicowane podejście do analizy statystycznej może pomóc w mitigacji potencjalnych słabości wynikających z zastosowania testu χ^2 przy mniejszych licznosciach oczekiwanych. Mimo technicznych ograniczeń, wyniki testu χ^2 dostarczają wartościowych wskazówek praktycznych, szczególnie gdy są interpretowane w kontekście znanych ograniczeń metody. Można uznać, że korzyści płynące z zastosowania testu i uzyskanej wiedzy na temat zależności między analizowanymi zmiennymi przeważają nad potencjalnymi ograniczeniami statystycznymi.

Analiza wykazała istnienie zależności między wykształceniem a formą organizacyjną praktykowania parkour, choć siła tego związku jest słaba. Odkrycie to podkreśla potrzebę dostosowania ofert treningowych do różnych grup edukacyjnych i zachęca do dalszego badania wpływu czynników edukacyjnych na preferencje dotyczące uprawiania sportu. Przyszłe badania powinny również zbadać, jak inne zmienne demograficzne i psychologiczne mogą wpływać na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru, aby lepiej zrozumieć dynamikę tej rozwijającej się społeczności.

Ryc. 46. Wpływ wykształcenia na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – wykres interakcji

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 47. Wpływ wykształcenia na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – rozkład dwuwymiarowy

Źródło: opracowanie własne.

Hipoteza 4. Istnieje związek między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a miejscem zamieszkania traceura. Miejsce zamieszkania ma wpływ na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy i jaki istnieje związek między miejscem zamieszkania traceurów a formą praktykowania parkouru?”. Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 33/5.

Tab. 43. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – tabela kontyngencji

33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour?	5. Populacja miejsca zamieszkania (w mieszkańcach)					
	1. wieś	2. miasto do 10 tys.	3. miasto 10- 100 tys.	4. miasto 100-500 tys.	5. miasto powyżej 500 tys.	Razem
1. Uczestnictwo w stowarzyszeniu, klubie	4	2	17	17	15	55
2. Ćwiczenia w szkole parkour	2	1	5	11	10	29
3. Treningi z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach	4	6	17	29	32	88
4. Indywidualne treningi, samodzielnie kształtuję swój rozwój w parkourze	4	7	9	17	25	62
Razem	14	16	48	74	82	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 44. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – statystyka

Statystyka	Statystyka: 33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour?(4) x 5. Populacja miejsca zamieszkania (w mieszkańcach)		
	Chi-kwadr.	df	p
χ^2 Pearsona	10,08357	df=12	p=0,60863
χ^2 NW	9,871684	df=12	p=0,62722
Fi	0,2075865		
Wsp. kontyngencji	0,2032534		
V Craméra	0,1198501		
R rang Spearmana	0,0696512	t=1,0635	p=0,28867
Wsp. niepewności	X=0,0159942	Y=0,0149767	X Y=0,01547

Źródło: opracowanie własne.

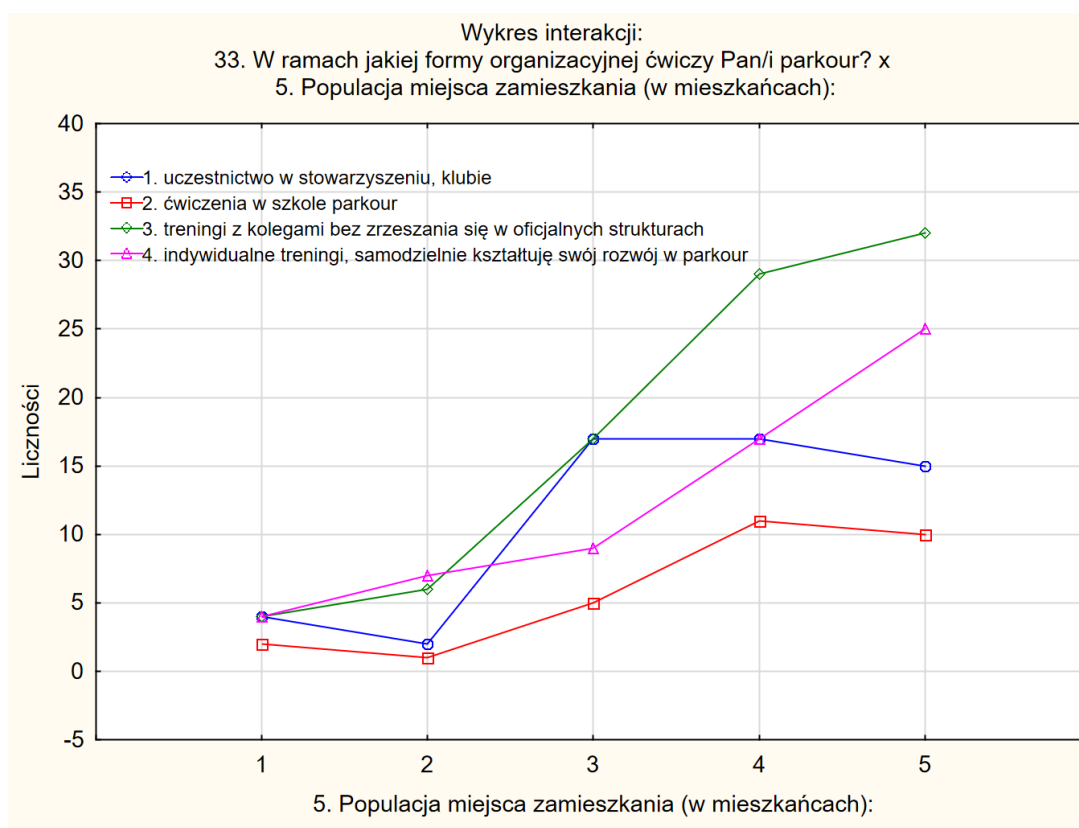
Celem tej analizy jest zbadanie, czy istnieje istotny statystycznie związek między miejscem zamieszkania uczestników a wybieraną przez nich formą organizacyjną praktykowania parkouru. Parkour, jako aktywność miejska, może być praktykowany w różnorodnych środowiskach, od wiejskich po miejskie metropolie. Wyjaśnienie preferencji uczestników w kontekście ich miejsca zamieszkania może dostarczyć wskazówek dla organizatorów zajęć, jak najlepiej dostosować oferty do potrzeb społeczności lokalnych. Analiza opiera się na danych zebranych za pomocą ankiety wśród N=234 osób uprawiających parkour, skupiając się na związku między populacją miejsca zamieszkania a formą organizacyjną, w jakiej uczestnicy praktykują parkour. Zastosowano test chi-kwadrat (χ^2) do oceny zależności między tymi zmiennymi, uzupełniony o współczynniki takie jak Fi, współczynnik kontyngencji, V Craméra oraz R rang Spearmana, służące do oceny siły i charakteru związku.

Przeprowadzono weryfikację hipotezy: Hipoteza zerowa (H0): Nie istnieje zależność między miejscem zamieszkania osób uprawiających parkour a formą organizacyjną praktykowania tej dyscypliny. Hipoteza alternatywna (H1): Istnieje zależność między miejscem zamieszkania osób uprawiających parkour a formą organizacyjną praktykowania tej dyscypliny. Wyniki testu χ^2 Pearsona ($\chi^2=10,08357$; $df=12$; $p=0,60863$) oraz χ^2_{NW} ($\chi^2=9,871684$; $df=12$; $p=0,62722$) wskazują na brak statystycznie istotnej zależności między populacją miejsca zamieszkania a wybieraną formą organizacyjną praktykowania parkour. Współczynnik V Craméra (0,1198501) sugeruje, że ewentualny związek między tymi zmiennymi jest słaby. Wartość R rang Spearmana (0,0696512; $p=0,28867$) również nie wskazuje na istnienie istotnej statystycznie korelacji liniowej między badanymi zmiennymi.

Na podstawie przeprowadzonej analizy z badań statystycznych można stwierdzić, że hipoteza zerowa (H0) została przyjęta, ponieważ nie znaleziono statystycznie istotnej zależności między miejscem zamieszkania a preferowaną formą organizacyjną praktykowania parkour. Analiza danych nie wykazała istotnego statystycznie związku między populacją miejsca zamieszkania a formą organizacyjną praktykowania parkouru. Oznacza to, że niezależnie od tego, czy osoby uprawiające parkour mieszkają na wsi, w małym mieście, czy w dużej metropolii, ich preferencje co do formy praktykowania tej dyscypliny są podobne. Może to sugerować, że inne czynniki, takie jak dostępność infrastruktury, indywidualne preferencje lub dostęp do społeczności praktykujących parkour, mają większy wpływ na wybór formy organizacyjnej niż sam fakt wielkości miejsca zamieszkania. Brak znaczących różnic może również wskazywać na uniwersalność parkouru jako formy aktywności, która dostosowuje się do różnych środowisk i jest dostępna dla osób o różnych tłach i z różnych

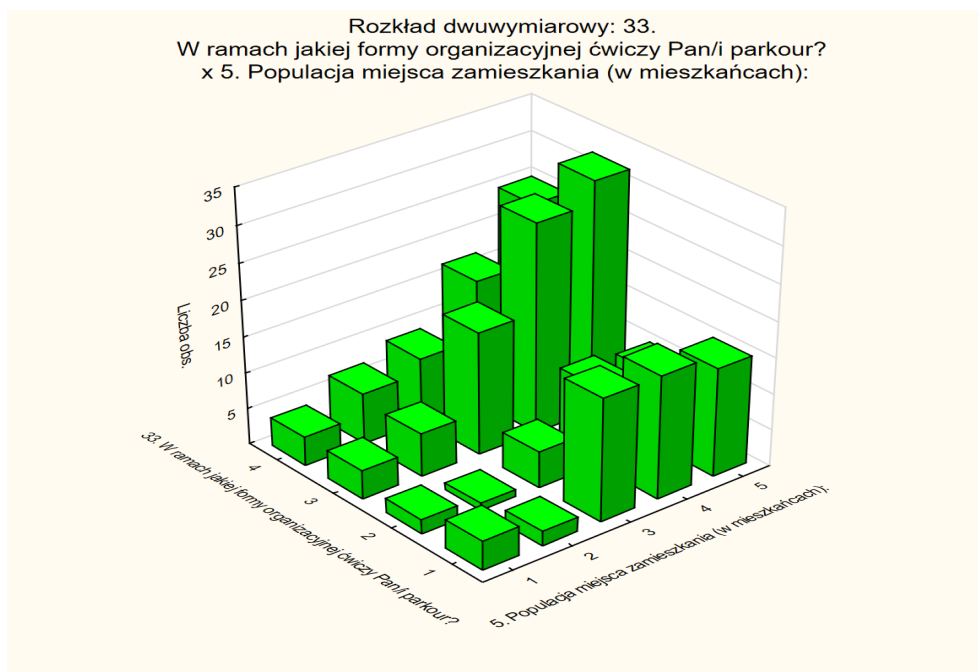
obszarów. To, że osoby z różnych środowisk wybierają podobne formy organizacyjne praktykowania parkouru, może świadczyć o szerokiej atrakcyjności tej dyscypliny oraz o jej zdolności do integracji społeczności o różnorodnych tłach.

Analiza nie wykazała istotnego statystycznie związku między miejscem zamieszkania a formą organizacyjną praktykowania parkouru, sugerując, że dyscyplina ta jest atrakcyjna i dostępna dla osób z różnych środowisk. Brak znaczących różnic w preferencjach wskazuje na uniwersalny charakter parkouru i podkreśla potrzebę promowania tej aktywności w sposób inkluzyjny, dostosowany do różnorodnych potrzeb społeczności lokalnych. Dalsze badania mogą pomóc w lepszym zrozumieniu czynników wpływających na wybory uczestników i w rozwijaniu strategii promowania parkouru jako formy aktywności dostępnej dla wszystkich.

Ryc. 48. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – wykres interakcji

Źródło: opracowanie własne.

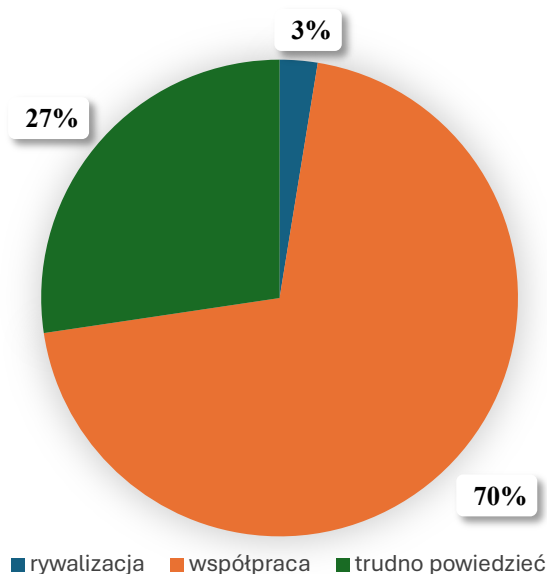

Ryc. 49. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – rozkład dwuwymiarowy

Źródło: opracowanie własne.

Hipoteza 5. Większość traceurów deklaruje, że w parkourze współpraca jest dla nich ważniejsza niż rywalizacja. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy dla większości traceurów współpraca jest ważniejsza niż rywalizacja?”.

Pyt. 17. Co w praktykowaniu parkour jest dla Pana/i najważniejsze?
(proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)

Ryc. 50. Pyt. 17. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przeprowadzonej analizy z badań statystycznych można stwierdzić, że wśród ćwiczących parkour prawie 3/4 (70%) deklaruje, że najważniejsza w praktykowaniu parkouru jest dla nich współpraca. 27% traceurów nie potrafi wskazać, czy rywalizacja, czy współpraca jest dla nich najważniejsza. Tylko 3% respondentów uważa rywalizację za najważniejszą dla nich wartość w praktyce parkouru. Tak wysoki odsetek osób preferujących współpracę nad rywalizację potwierdza postmodernistyczny charakter parkouru jako sportu, zwłaszcza w obliczu obserwowanej „sportyfikacji” tej praktyki, działań w kierunku skodyfikowanej dyscypliny ujętej w oficjalne struktury.

Hipoteza 6. Istnieje związek między uznawaniem parkour za sport a poglądami traceurów na wartości współdziałania i rywalizacji w parkourze. Osoby uważające parkour za sport cenią w nim bardziej rywalizację niż współdziałanie. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy postrzeganie przez traceurów parkouru jako sportu związane jest z potrzebą rywalizacji w parkourze?”. Analizowany związek pomiędzy pytaniami: 28/17.

Tab. 45. Postrzeganie przez respondentów parkouru jako sportu a potrzeba rywalizacji w parkourze – tabela kontyngencji

	17. Co w uprawianiu parkouru jest dla Pana/i najważniejsze?			
28. Czy parkour jest dla Pana/i?	1. Współpraca	2. Rywalizacja	3. Trudno powiedzieć	Razem
1. Formą rekreacji	33	1	11	45
2. Sposobem na wypracowanie sprawności i wytrzymałości	35	0	14	49
3. Sportem	68	4	25	97
4. Trudno powiedzieć	28	1	14	43
Razem	164	6	64	

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 46. Postrzeganie przez respondentów parkouru jako sportu a potrzeba rywalizacji w parkourze – statystyka

Statystyka	Statystyka: 17. Co w uprawianiu parkour jest dla Pana/i najważniejsze? (3) x 28. Czy parkour jest dla Pana/i?		
R rang Spearmana	,1083788	t=1,5456	p=,12376
Wsp. Niepewności	X=,0367235	Y=,0194631	X Y=,02544

Źródło: opracowanie własne.

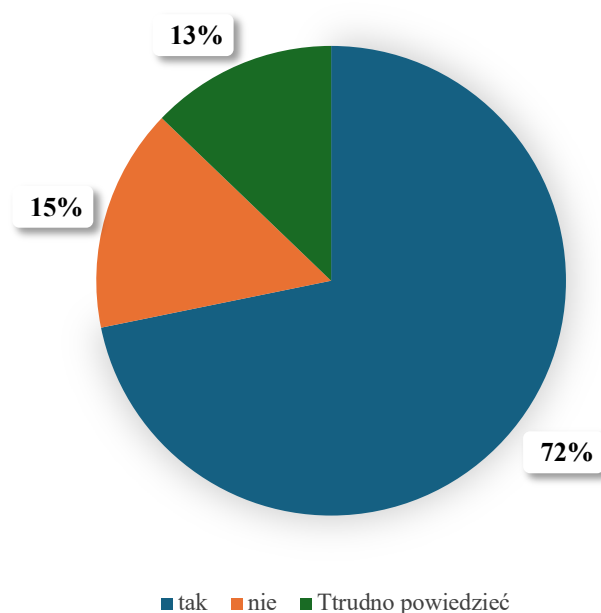
Analiza dotyczy relacji pomiędzy uznawaniem parkouru za sportu a poglądami traceurów na znaczenie rywalizacji i współpracy w kontekście uprawiania tej dyscypliny. W ostatnich latach parkour zyskał na popularności jako forma ruchu, ale jego status jako sportu jest nadal tematem debaty. Ważnym aspektem tej dyskusji jest związek między postrzeganiem parkouru jako sportu a wartościami takimi jak rywalizacja i współpraca. Niniejsza analiza ma na celu zbadanie tego związku na podstawie danych ankietowych. Na podstawie przeprowadzonej analizy badań statystycznych można stwierdzić, iż: Hipoteza zerowa (H0): Nie ma statystycznie istotnego związku pomiędzy uznawaniem parkouru za sport a poglądami na rywalizację i współpracę w parkourze. Hipoteza alternatywna (H1): Istnieje statystycznie istotny związek pomiędzy uznawaniem parkouru za sport a poglądami na rywalizację i współpracę w parkourze. Wyniki analizy chi-kwadratowej są niedostępne. Korelacja rang Spearmana ($R=0,1084$; $p=0,12376$) sugeruje brak istotności statystycznej, co prowadzi do przyjęcia hipotezy zerowej. Mimo że wyniki analizy nie wykazują statystycznie istotnego związku pomiędzy uznawaniem parkouru za sport a poglądami na rywalizację i współpracę, obserwuje się pewne interesujące trendy. Przede wszystkim dominacja współpracy nad rywalizacją wskazuje, że dla praktykujących parkour ważne są aspekty społeczne i komunalne.

Stwierdzić można, że wśród osób uznających parkour za sport, współpraca jest najważniejsza dla znaczącej większości (68 z 97). To sugeruje, że nawet jeśli parkour jest uznawany za sport, nie oznacza to konieczności wprowadzenia rywalizacji jako kluczowego elementu. Może to być wynikiem unikalnej filozofii parkouru, która skupia się na osobistym rozwoju i adaptacji do przeszkód fizycznych i mentalnych, a nie na pokonaniu przeciwnika. Badanie to podkreśla złożoność i wielowymiarowość parkouru jako praktyki fizycznej i społecznej. Nie znaleziono dowodów na istotny związek pomiędzy uznaniem parkouru za

sport a potrzebą rywalizacji, co otwiera pole do dalszych badań i refleksji na temat unikalnej natury tej dyscypliny.

Hipoteza 7. Ćwiczący parkour w większości czują się członkami subkultur. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy większość praktykujących parkour deklaruje się jako członkowie subkultury?”.

Pyt. 15. Czy czuje się/jest Pan/i członkiem subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej?

Ryc. 51. Pyt. 15. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przeprowadzonej analizy badań statystycznych można stwierdzić, że 72% badanych wyraziło poczucie przynależności do subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej. Co szósta osoba (15%) nie deklaruje takiej przynależności, a co siódma (13%) nie ma w tym zakresie zdania. Powyższe wyniki wskazują, na wyraźną preferencję traceurów do budowania swojej tożsamości w oparciu o idee i praktykę parkouru.

Hipoteza 8. Istnieje związek między poczuciem przynależności traceurów do subkultury a ich wiekiem. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: Czy i jaki istnieje związek między wiekiem traceurów a ich poczuciem przynależności do subkultury? Analizowany związek pomiędzy pytaniami: 2/15.

Na podstawie przeprowadzonej analizy badań statystycznych można stwierdzić, że wśród osób deklarujących poczucie przynależności do subkultury (parkour lub innej) dominują ludzie młodzi (18 - 35 lat).

Tab. 47. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – tabela kontyngencji

15. Czy czuje się/jest Pan/i członkiem subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej?				
2. Wiek	1. Tak	2. Nie	3. Trudno powiedzieć	Razem
1. poniżej 18 lat	34		4	38
2. 18-25 lat	64	13	6	83
3. 26-35 lat	58	10	10	78
4. 36-40 lat	9	5	5	19
5. 41 – więcej	3	8	5	16
Razem	168	36	30	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 48. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – statystyka

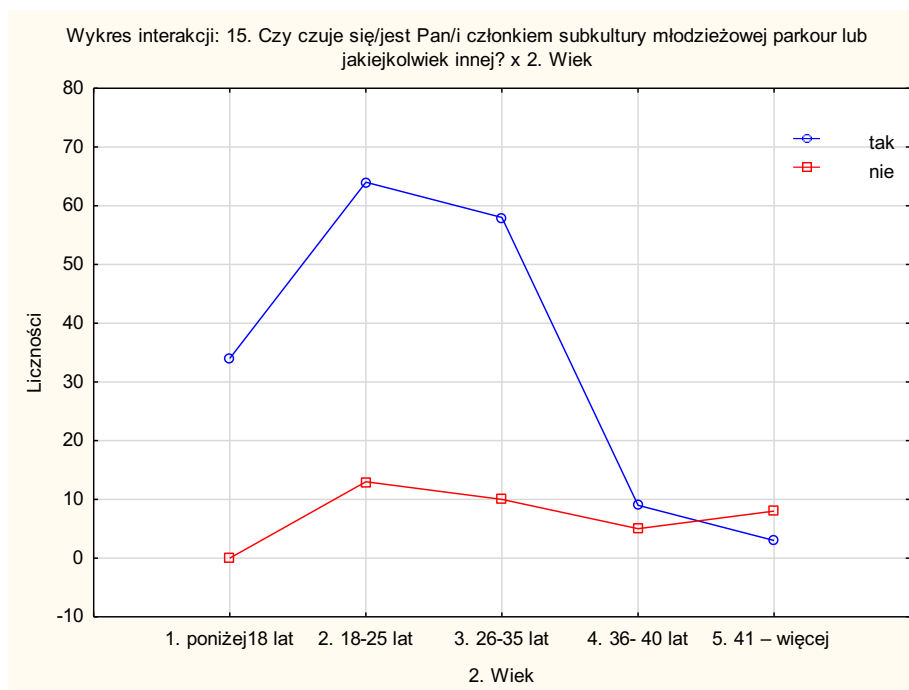
Statystyka	Statystyka: 2. Wiek (5) x 15. Czy czuje się/jest Pan/i członkiem subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej?		
	Chi-kwadr.	df	p
Chi ² Pearsona	33,82916	df=4	p=,00000
Chi ² NW	32,27728	df=4	p=,00000
Wsp. niepewności	X=,0575810	Y=,1697663	X Y=,08599

Źródło: opracowanie własne.

Niniejsza analiza koncentruje się na badaniu zależności między wiekiem respondentów a ich poczuciem przynależności do subkultury. Badanie to pozwala zrozumieć dynamikę identyfikacji z subkulturą w kontekście wiekowym. Do analizy wykorzystano tabelę kontyngencji oraz test Chi-kwadrat. Tabela przedstawia rozkład odpowiedzi w zależności od wieku badanych i ich poczucia przynależności do subkultury. Test Chi-kwadrat pozwala ocenić, czy obserwowane różnice są statystycznie istotne.

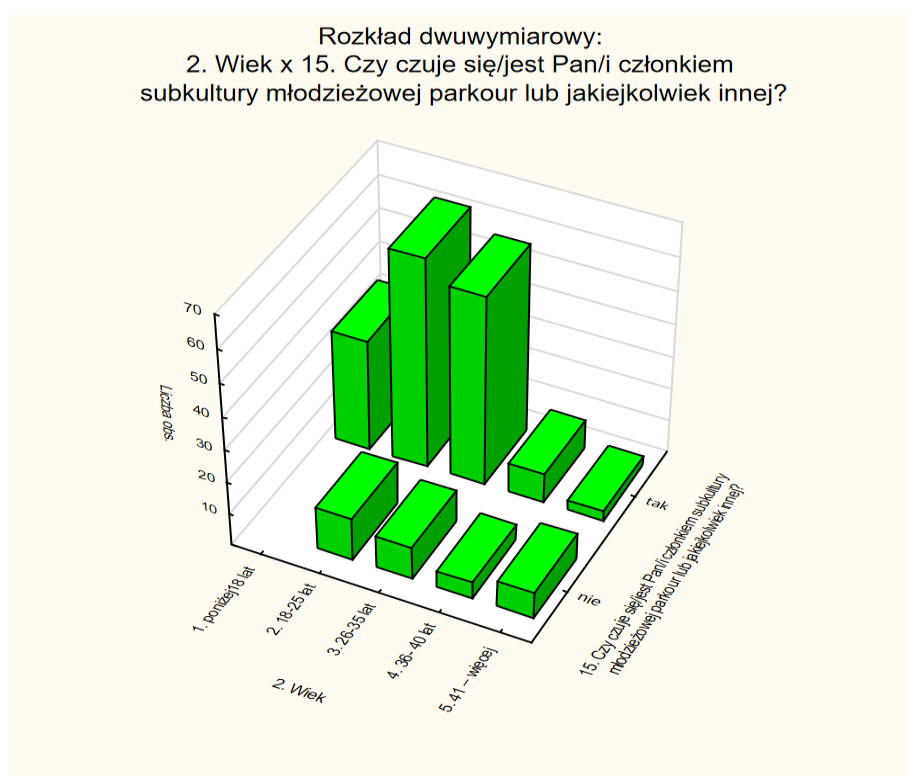
Na podstawie uzyskanych danych zweryfikowano hipotezę. Hipoteza zerowa (H_0): Nie istnieje zależność między wiekiem respondentów a ich poczuciem przynależności do subkultury. Hipoteza alternatywna (H_1): Istnieje zależność między wiekiem respondentów a ich poczuciem przynależności do subkultury. Tabela kontyngencji pokazuje rozkład odpowiedzi w różnych grupach wiekowych. Test Chi-kwadrat z wartością $\chi^2=33,82916$ ($df=4$, $p=0,00000$) wskazuje na istotność statystyczną zależności między wiekiem a poczuciem przynależności do subkultury. Wyniki testu Chi-kwadrat wyraźnie odrzucają hipotezę zerową na rzecz hipotezy alternatywnej, co oznacza, że istnieje statystycznie istotna zależność między wiekiem respondentów a ich poczuciem przynależności do subkultury. Szczególnie interesujące jest, że największa liczba osób identyfikujących się z subkulturą znajduje się w grupie wiekowej 18-25 lat, co może wskazywać na to, że subkultura parkour jest szczególnie popularna wśród młodych dorosłych. Zatem wiek jest istotnym czynnikiem wpływającym na poczucie przynależności do subkultury parkour. Można zakładać, że: 1. Grupa docelowa dla działalności subkulturowej to organizacje i inicjatywy związane z parkourem, które mogą skoncentrować swoje działania marketingowe i edukacyjne na grupie wiekowej 18-25 lat; 2. Potrzeba dalszych badań, w tym zalecenia przeprowadzenia dalszych badań, dla wyjaśnienia jak zmienia się identyfikacja z subkulturą w miarę starzenia się jej członków.

Podsumowując, analiza wskazuje na istotny związek między wiekiem respondentów a ich identyfikacją z subkulturą parkour. Wyniki te dostarczają cennych informacji dla organizacji i społeczności związanych z tą subkulturą, a także dla badań nad dynamiką subkultur.

Ryc. 52. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – wykres interakcji

Źródło: opracowanie własne.

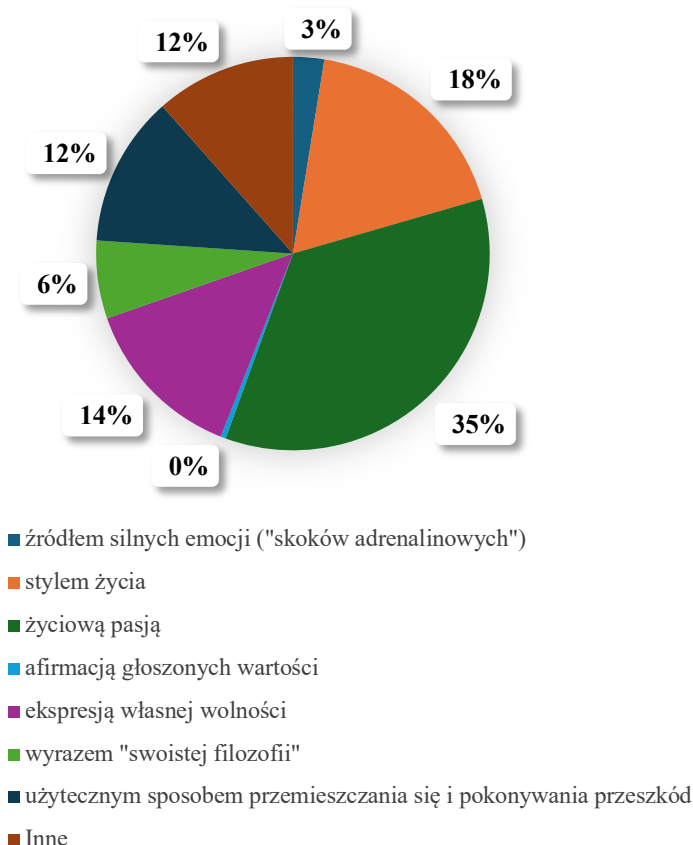

Ryc. 53. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – rozkład dwuwymiarowy

Źródło: opracowanie własne.

Hipoteza 9. Większość trenujących parkour poszukuje ekstremalnych doznań. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Jaka część praktykujących parkour poszukuje w nim ekstremalnych doznań?”.

Pyt. 16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?

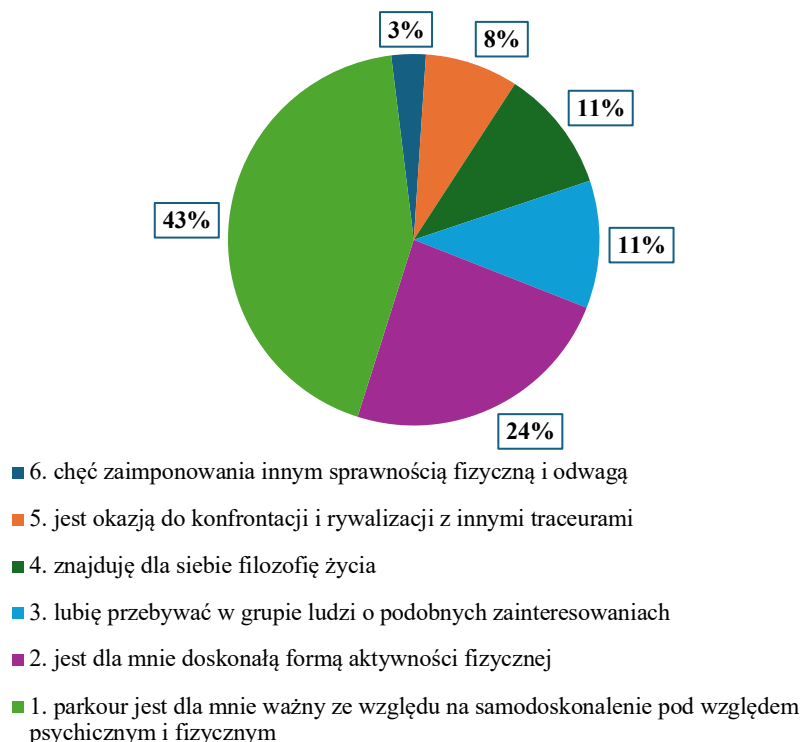
Ryc. 54. Pyt. 16. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Większość respondentów (35%) określa parkour jako swoją życiową pasję. Prawie co czwarta osoba (18%) widzi w nim swój styl życia. 14% traceurów postrzega parkour jako ekspresję własnej wolności, a dla co ósmej (12%) stanowi on użyteczny sposób przemieszczania się i pokonywania przeszkód. Taki sam odsetek (12%) nie wybrał żadnego z zaproponowanych dla parkouru określeń. 6% osób widzi w parkourze wyraz „swoistej filozofii”, a dla 3% traceurów jest on źródłem silnych emocji (skoków adrenalinowych). Tylko jedna osoba określiła parkour jako afirmację głoszonych wartości. Powyższe wyniki wskazują, że tylko dla 3% respondentów parkour jest źródłem silnych emocji „skoków adrenalinowych”. Wskazuje to na poszukiwanie przez młodych ludzi w parkourze innych wartości i doznań niż ekstremalne emocje, przeżycia i doświadczenie ryzyka.

Hipoteza 10. Większość traceurów wskazuje na autoteliczność jako motyw uczestnictwa w parkourze. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Jaka część traceurów wskazuje na autoteliczność jako motyw uczestnictwa w parkourze?”.

Pyt. 39. Co najbardziej motywuje Pana/ią do ćwiczeń i uczestnictwa we współzawodnictwie w parkour? wskazania na pozycji 1

Ryc. 55. Pyt. 39. Wyniki statystyczne

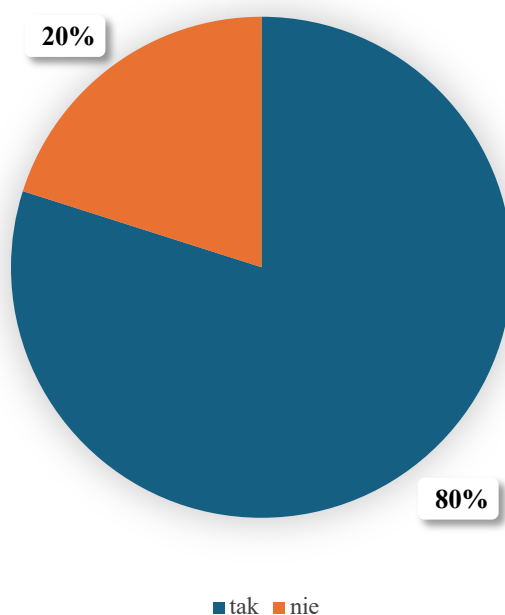
Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej deklarowaną przez respondentów motywacją ćwiczenia parkouru jest samodoskonalenie pod względem psychicznym i fizycznym (43%). Na drugim miejscu traceurzy (24%) wskazują na motywację związaną z praktykowaniem parkouru jako doskonałej formy aktywności fizycznej. Prawie dla co dziesiątego traceura (11%) motywacją do praktykowania parkouru jest odnalezienie w nim filozofii życia oraz przebywanie w grupie ludzi o podobnych zainteresowaniach (11%). Dopiero na piątym miejscu ćwiczący wskazują na motywację związaną z konfrontacją i rywalizacją z innymi traceurami (8%). Najrzadziej wskazywaną odpowiedzią była chęć zaimponowania innym sprawnością fizyczną i odwagą (3%).

Powyższe wyniki wskazują, że najważniejszą preferencją ćwiczących parkour jest możliwość doskonalenia swojego rozwoju zarówno w aspekcie fizycznym, jak i psychicznym.

Hipoteza 11. Większość trenujących parkour utrzymuje, że kreują własne techniki ruchu w biegu i pokonywaniu przeszkód. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy większość trenujących parkour tworzy własne techniki biegu i pokonywania przeszkód?”.

Pyt. 23 Czy uprawiając parkour tworzy Pan/i własne techniki pokonywania przeszkód?

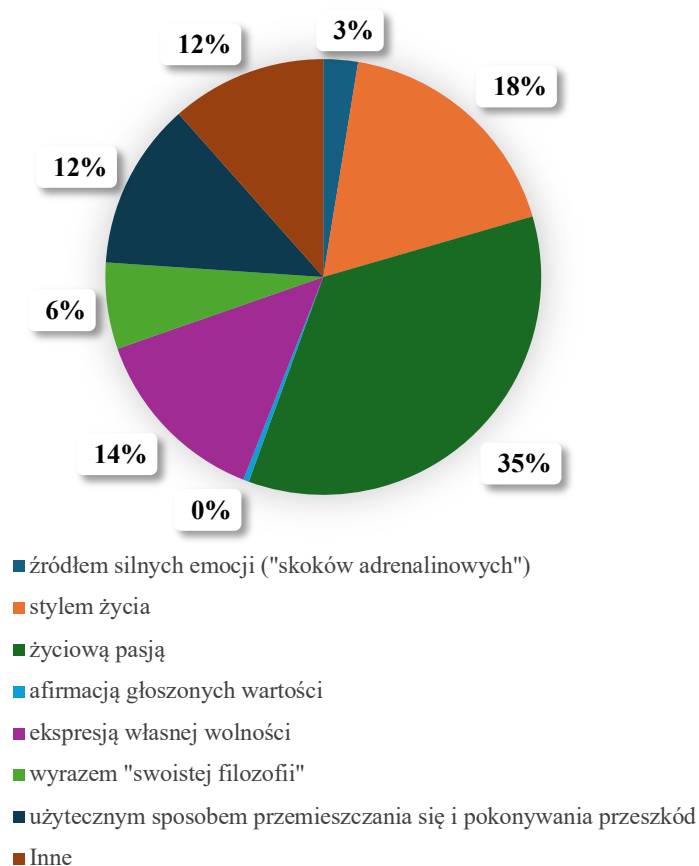
Ryc. 56. Pyt. 23. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość respondentów (80%) tworzy własne techniki pokonywania przeszkód, ćwicząc parkour, 1/5 traceurów (20%) ich nie tworzy. Wyniki wskazują na wysoki poziom indywidualizmu w praktykowaniu parkouru, co potwierdza otwarcie na modyfikacje i zmienność postmodernistycznej jednostki, jaką jest traceur, wyrażające się między innymi w kreatywności w zakresie technik pokonywania przeszkód.

Hipoteza 12. Większość traceurów uważa parkour za życiową pasję i styl życia. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy większość traceurów uważa parkour za życiową pasję i styl życia?”.

Pyt. 16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?

Ryc. 57. Pyt. 16. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Większość respondentów (35%) określa parkour jako swoją życiową pasję. Prawie co czwarta osoba (18%) widzi w nim swój styl życia. 14% traceurów postrzega parkour jako ekspresję własnej wolności, a dla co ósmej (12%) stanowi on użyteczny sposób przemieszczania się i pokonywania przeszkód. Taki sam odsetek (12%) nie wybrał żadnego z zaproponowanych dla parkouru określeń. 6% osób widzi w parkourze wyraz „swoistej filozofii”, a dla 3% traceurów jest on źródłem silnych emocji (skoków adrenaliny). Tylko jedna osoba określiła parkour jako afirmację głoszonych wartości. Wyniki wskazują, że ponad połowa (53%) traceurów uważa parkour nie tylko za formę aktywności ruchowej czy sportu, potwierdzając jego lifestylowy charakter.

Hipoteza 13. Parkour jest postrzegany jako styl życia i życiowa pasja niezależnie od wieku. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy istnieje zależność między wiekiem a postrzeganiem parkouru za życiową pasję i styl życia?”. Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 2/16.

Tab. 49. Wpływ wieku respondentów na postrzeganie parkouru – tabela kontyngencji

	16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?								
2. Wiek	1. użytecznym sposobem przemieszczania się i pokonywania przeszkód	2. źródłem silnych emocji („skoków adrenaliny”)	3. stylem życia	4. życiową pasją	5. afirmacją głoszonych wartości	6. ekspresją własnej wolności	7. wyrazem „swoistej filozofii”	8. inne	Razem
1. poniżej 18 lat	4	1	9	17	0	2	2	3	38
2. 18-25 lat	8	1	18	22	0	21	2	11	83
3. 26-35 lat	9	3	12	36	0	4	8	6	78
4. 36-40 lat	3	1	2	3	1	3	2	4	19
5. 41 – więcej	5		1	4	0	2	1	3	16
Razem	29	6	42	82	1	32	15	27	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 50. Wpływ wieku respondentów na postrzeganie parkouru – statystyka

Statystyka	Statystyka: 2. Wiek (5) x 16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?		
	R rang Spearmana	t=,39913	p=,69017

Źródło: opracowanie własne.

Badanie analityczne hipotezy 13 dotyczyło korelacji między wiekiem a postrzeganiem parkouru i miało wyjaśnić, czy i jak różne grupy wiekowe interpretują tę formę aktywności fizycznej. Na podstawie zebranych danych dokonano weryfikacji hipotezy dla ustalenia ewentualnych różnic w postrzeganiu parkouru w kontekście wieku. Na podstawie uzyskanych danych zweryfikowano hipotezę: Hipoteza zerowa (H_0): Nie ma statystycznie znaczącej korelacji między wiekiem a sposobem postrzegania parkouru. Hipoteza alternatywna (H_a): Istnieje statystycznie znacząca korelacja między wiekiem a sposobem postrzegania parkouru. Wartość wskaźnika Rang Spearmana wynosząca 0,0261949 sugeruje, że korelacja, jeśli istnieje, jest znikoma. Z uwagi na wartość p wynoszącą 0,69017, która jest wyższa od ustalonego poziomu alfa (0,05), hipoteza zerowa jest przyjęta. Nie ma statystycznie znaczącej korelacji między wiekiem a postrzeganiem parkouru. Rozkład odpowiedzi w różnych grupach wiekowych: Dane ukazują pewne różnice w postrzeganiu parkouru przez różne grupy wiekowe, ale te różnice nie są statystycznie znaczące. Wskaźnik Rang Spearmana, t-test i wartość p sugerują, że nie istnieje statystycznie znacząca korelacja między wiekiem a sposobem postrzegania parkouru. Można zatem wnioskować, że wiek nie jest znaczącym determinantem w sposobie, w jaki ludzie interpretują parkour. Mimo braku statystycznie znaczącej korelacji, warto odnotować, że istnieją pewne różnice w sposobie postrzegania parkouru przez różne grupy wiekowe. Młodsze grupy częściej postrzegają parkour jako „styl życia” i „życiową pasję”, podczas gdy starsze grupy mają tendencje do postrzegania go jako „użyteczny sposób przemieszczania się” czy „wyraz swoistej filozofii”. Jednakże, różnice te nie są statystycznie znaczące. Oznacza to, że mogą istnieć inne, nieuwzględnione w badaniu czynniki, które wpływają na sposób postrzegania parkouru. Mogą to być na przykład poziom edukacji, miejsce zamieszkania lub doświadczenie w praktykowaniu parkouru.

Hipoteza 14. Traceurzy deklarują swoje duże zaangażowanie w praktykę parkour niezależnie od wieku. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy i jaki istnieje związek między wiekiem a poziomem zaangażowania w parkour?”. Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 2/40.

Tab. 51. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkouru – tabela kontyngencji

	40. Jak określi Pan/i poziom swojego zaangażowania w parkour?					
2. Wiek badanych	1. niski	2. średni	3. wysoki	4. bardzo wysoki	5. to moja życiowa pasja i droga	Razem
1. poniżej 18 lat		9	15	5	9	38
2. 18-25 lat	7	28	21	11	16	83
3. 26-35 lat	5	15	20	11	27	78
4. 36-40 lat	1	4	5	4	5	19
5. 41 – więcej	4	5	3	2	2	16
Razem	17	61	64	33	59	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 52. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkour – statystyka

Statystyka	Statystyka: 2. Wiek x 40. Jak określi Pan/i poziom swojego zaangażowania w parkour?		
	Chi-kwadr.	df	P
Chi ² Pearsona	22,13250	df=16	p=,13896
Chi ² NW	21,95004	df=16	p=,14481
Wsp. niepewności	X=,0331147	Y=,0308730	X Y=,03195

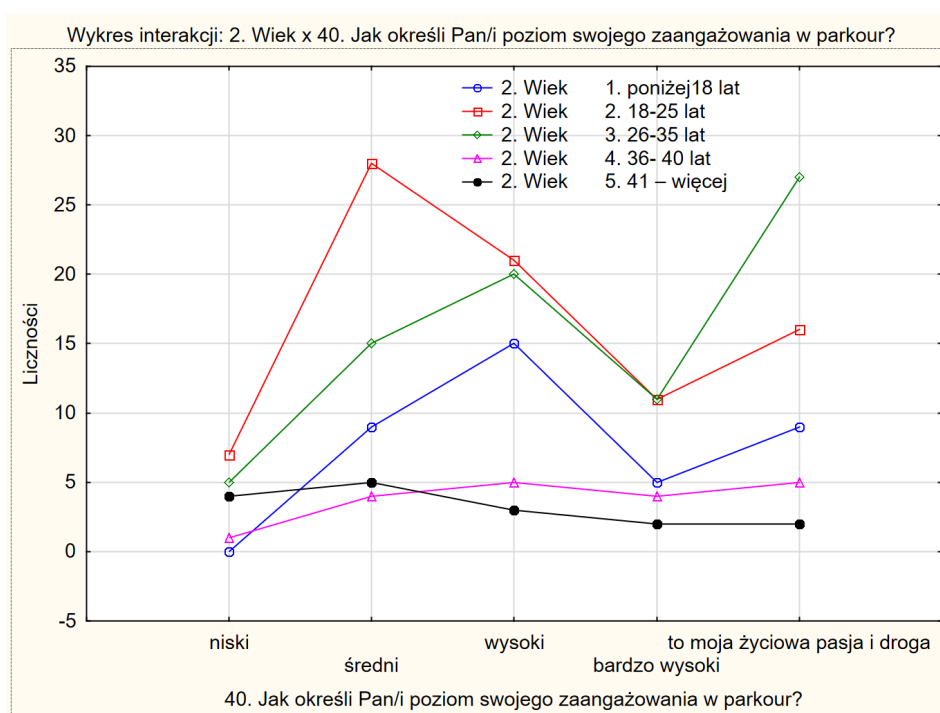
Źródło: opracowanie własne.

Analiza hipotezy skupia się na zbadaniu potencjalnej korelacji między wiekiem osób uprawiających parkour a ich poziomem zaangażowania w tę aktywność dla wyjaśnienia, jak

wiek wpływa na stopień zaangażowania w parkour. Na podstawie uzyskanych danych zweryfikowano hipotezę: Hipoteza zerowa (H0): Nie istnieje korelacja między wiekiem a poziomem zaangażowania w parkour. Hipoteza alternatywna (H1): Istnieje korelacja między wiekiem a poziomem zaangażowania w parkour. Statystyka Chi-kwadrat: Wartości χ^2 Pearsona wynoszą 22,13250 (df=16, p=0,13896), a Chi-kwadrat NW – 21,95004 (df=16, p=0,14481), co sugeruje brak istotności statystycznej. Wyniki testu Chi-kwadrat nie wykazują istotności statystycznej, co prowadzi do przyjęcia hipotezy zerowej (H0). Oznacza to, że nie można stwierdzić istnienia statystycznie znaczącej korelacji między wiekiem a poziomem zaangażowania w parkour. Z analizy tabeli kontyngencji wynika, że różne grupy wiekowe wykazują różnorodne poziomy zaangażowania, ale te różnice nie są wystarczająco wyraźne, aby można było mówić o istotnym związku z wiekiem.

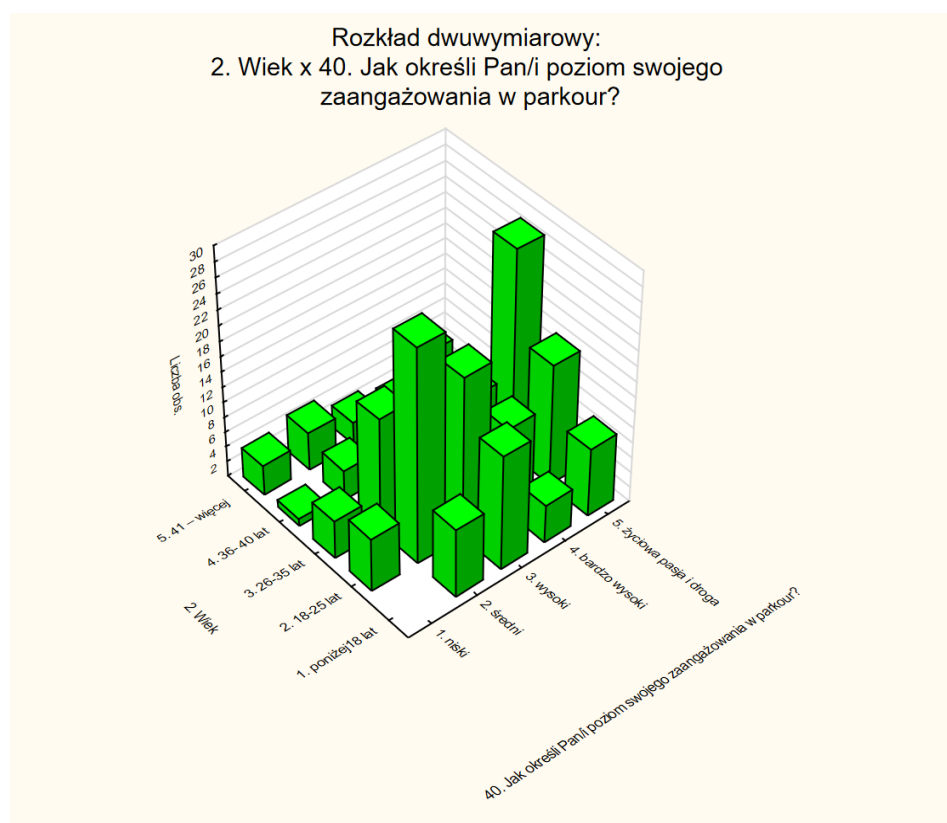
Wyniki sugerują, że wiek nie jest decydującym czynnikiem w określaniu poziomu zaangażowania w parkour.

Wyniki mogą być wykorzystane przez trenerów i organizatorów zajęć parkour do lepszego zrozumienia i dostosowania swoich programów do potrzeb osób w różnym wieku. Dalsze badania mogą pomóc w lepszym zrozumieniu innych czynników, które wpływają na zaangażowanie w parkour.

Ryc. 58. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkouru – wykres interakcji

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 59. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkouru – rozkład dwuwymiarowy

Źródło: opracowanie własne.

Hipoteza15. Istnieje związek między dużym zaangażowaniem w praktykowanie parkouru a miejscem zamieszkania. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy i jaki istnieje związek między miejscem zamieszkania traceurów a poziomem zaangażowania w parkour?”. Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 5/40.

Badanie analityczne statystyki hipotezy wykazało, że największe zaangażowanie w parkour (życiowa pasja) określają osoby mieszkające w miastach pow. 500 mieszkańców.

Tab. 53. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na poziom zaangażowania w parkour – tabela kontyngencji

	40. Jak określi Pan/i poziom swojego zaangażowania w parkour?					
5. Populacja miejsca zamieszkania	1. niski	2. średni	3. wysoki	4. bardzo wysoki	5. to moja życiowa pasja i droga	Razem
1. wieś	1	5	4	1	3	14
2. miasto do 10 tys.	3	1	4	3	5	16
3. miasto 10-100 tys.	3	11	19	7	8	48
4. miasto 100-500 tys.	3	20	20	12	19	74
5. miasto powyżej 500 tys.	7	24	17	10	24	82
Razem	17	61	64	33	59	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 54. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na poziom zaangażowania w parkour – tabela kontyngencji

Statystyka	Statystyka: 5. Populacja miejsca zamieszkania x 40. Jak określi Pan/i poziom swojego zaangażowania w parkour?		
	Chi-kwadr.	df	p
Chi ² Pearsona	15,05210	df=16	p=,52083
Chi ² NW	15,40904	df=16	p=,49491
R rang Spearmana	,0183809	t=,28002	p=,77971
Wsp. niepewności	X=,0233777	Y=,0216730	X Y=,02249

Źródło: opracowanie własne.

Celem niniejszej analizy statystyki wynikającej z ankiet sondażu diagnostycznego było zbadanie związku między wielkością populacji miejsca zamieszkania traceurów a poziomem zaangażowania w parkour. Badanie ma na celu wykazanie, czy miejsce zamieszkania wpływa na stopień zaangażowania w parkour. Analiza hipotezy skupia się na zbadaniu statystycznych wskaźników: Hipoteza zerowa (H_0): Nie ma związku między populacją miejsca zamieszkania a poziomem zaangażowania w parkour. Hipoteza alternatywna (H_1): Istnieje związek między populacją miejsca zamieszkania a poziomem zaangażowania w parkour. Statystyka Chi-kwadrat i Korelacja Rang Spearmana: Wyniki testu Chi-kwadrat (χ^2 Pearsona = 15,05210, $df = 16$, $p = 0,52083$; χ^2 NW = 15,40904, $df = 16$, $p = 0,49491$) oraz korelacji rang Spearmana ($r = 0,0183809$, $t = 0,28002$, $p = 0,77971$) wskazują na brak istotności statystycznej.

Analizowane wyniki testów statystycznych nie wykazują istotności statystycznej, co prowadzi do przyjęcia hipotezy zerowej. Oznacza to, że nie zaobserwowano istotnego statystycznie związku między wielkością populacji miejsca zamieszkania a poziomem zaangażowania w parkour. Analiza danych wskazuje na to, że niezależnie od wielkości populacji miejsca zamieszkania, ludzie wykazują podobny stopień zaangażowania w parkour. Badanie podkreśla potrzebę analizy innych czynników, które mogą wpływać na zaangażowanie w parkour, takich jak dostępność infrastruktury, środowisko społeczne czy motywacje osobiste. Badanie nie wykazało również istotnej statystycznie korelacji między wielkością populacji miejsca zamieszkania a poziomem zaangażowania w parkour. Wyniki te mogą być wykorzystane przez organizacje i trenerów parkouru do lepszego zrozumienia i przyciągnięcia osób o różnym pochodzeniu geograficznym. Wiarygodność wyników badania, oparta na odpowiedniej liczebności próby i reprezentatywnej dystrybucji respondentów, pozwala uznać je za solidne i użyteczne dla dalszych badań i praktycznych zastosowań w tej dziedzinie.

Hipoteza 16. Większość osób uznających parkour za sport deklaruje, że stanowi on ich pasję lub styl życia (sport=styl życia/pasja). Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: czy i jaki istnieje związek między uznawaniem parkouru za sport, formę rekreacji, sposób na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, inne, a jego postrzeganiem? Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 28/16.

Tab. 55. Związek między uznawaniem parkouru za sport, formę rekreacji, sposób na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, inne, a jego postrzeganiem – tabela kontyngencji

	16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?								
28. Czym parkour jest dla Pana/i?	1. użytecznym sposobem przemieszczania się i pokonywania przeszkód	2. źródłem silnych emocji („skoków adrenaliny”))	3. stylem życia	4. życiową pasją	5. afirmacją głoszonych wartości	6. ekspresją własnej wolności	7. wyrazem „swoistej filozofii”	8. inne	Razem
1. Formą rekreacji	4	1	6	11	0	13	5	5	45
2. Sposobem na wypracowanie sprawności i wytrzymałości	11	2	7	16	0	4	3	6	49
3. Sportem	14	3	15	37	1	12	4	11	97
4. Trudno powiedzieć	0	0	14	18	0	3	3	5	43
Razem	29	6	42	82	1	32	15	27	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 56. Związek między uznawaniem parkouru za sport, formę rekreacji, sposób na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, inne, a jego postrzeganiem – statystyka

Statystyka	Statystyka: 28. Czy parkour jest dla Pana/i? (4) x 16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?		
R rang Spearmana	-,070186	t=-1,027	p=,30565

Źródło: opracowanie własne.

Celem badania było zrozumienie potencjalnych zależności między klasyfikacją parkouru (jako sport, forma rekreacji, sposób na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, etc.) a jego postrzeganiem przez traceurów. Badanie analityczne statystyki hipotezy wykazało: Hipoteza zerowa (H_0): Nie istnieje statystycznie znacząca korelacja między klasyfikacją parkouru a sposobem jego postrzegania. Hipoteza alternatywna (H_a): Istnieje statystycznie znacząca korelacja między klasyfikacją parkouru a sposobem jego postrzegania. Wartość p wynosi 0,30565, co jest znacznie wyższe od konwencjonalnej wartości progowej alfa (0,05). To sugeruje, że nie ma statystycznie znaczącej korelacji między klasyfikacją parkouru a jego postrzeganiem. Wartość wskaźnika Rang Spearmana wynosi -0,070186, co sugeruje niewielką i nieistotną korelację.

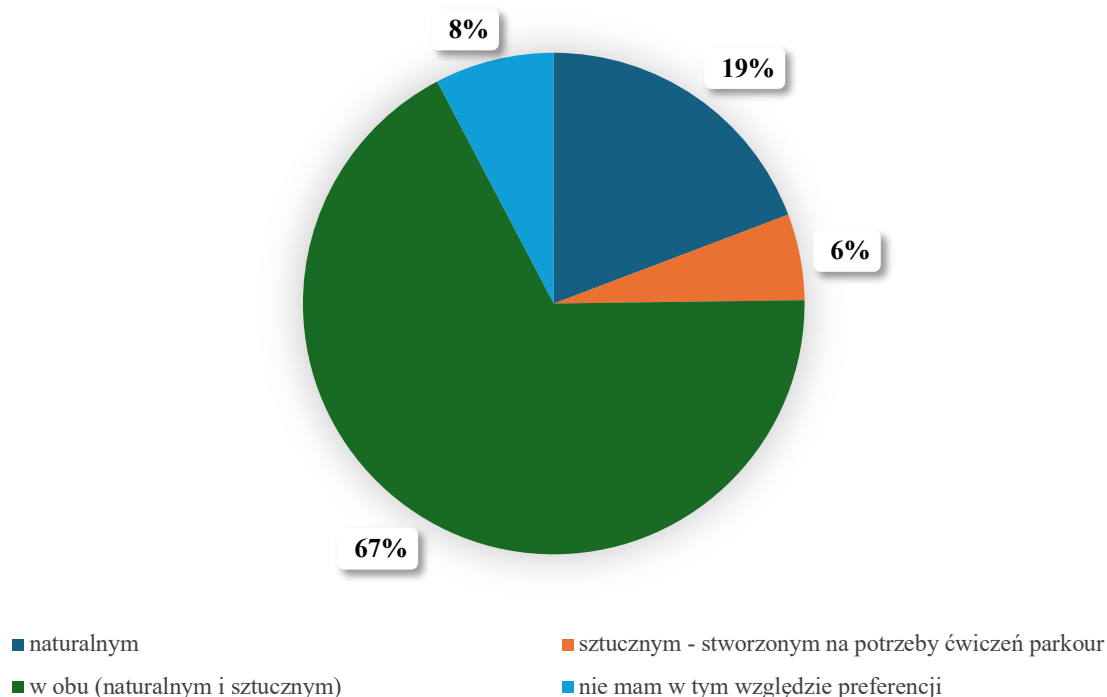
Wyniki analizy statystycznej wskazują na brak korelacji między klasyfikacją parkouru a sposobem jego postrzegania. Wskaźnik Rang Spearmana, statystyka t oraz wartość p , wszystkie wskazują na brak znaczenia statystycznego w obserwowanych zależnościach. Mimo braku statystycznie znaczącej korelacji, zauważalna jest pewna różnorodność w sposobie postrzegania i klasyfikowania parkouru. Na przykład osoby uznające parkour za formę rekreacji często postrzegają go również jako „ekspresję własnej wolności” czy „użyteczny sposób przemieszczania się”. Ta różnorodność może sugerować, że klasyfikacja i postrzeganie parkouru są związane z bardziej złożonymi czynnikami, takimi jak kontekst kulturowy, poziom doświadczenia w parkourze czy osobiste przekonania. W perspektywie dalszych badań należałoby zalecić badanie innych potencjalnych zmiennych, takich jak poziom doświadczenia w parkourze, kontekst kulturowy, czy nawet płeć i wykształcenia, a także powiększenie rozmiaru próby oraz wykorzystanie bardziej zaawansowanych metod statystycznych.

Tak więc, w świetle przeprowadzonej analizy, można stwierdzić, że brak jest statystycznie znaczącej korelacji między klasyfikacją parkouru a sposobem jego postrzegania. Hipoteza zerowa została więc przyjęta, a hipoteza alternatywna odrzucona. Mimo tego, złożoność i różnorodność odpowiedzi sugerują, że postrzeganie i klasyfikacja parkouru mogą być pod wpływem innych, nieuwzględnionych w tym badaniu czynników. W związku z tym, rekomendowane są dalsze badania w celu głębszego zrozumienia tej złożonej dziedziny.

Jednakże, analizując rozkład odpowiedzi w tabeli kontyngencji, stwierdza się, że dla zdecydowanej większości traceurów uznających parkour za sport, stanowi on jednocześnie ich życiową pasję lub styl życia. Tym samym można więc potwierdzić postmodernistyczny charakter tego lifestylowego sportu (sport = styl życia/pasja).

Hipoteza 17. Większość traceurów uważa, że środowisko zurbanizowane jest dla nich naturalnym środowiskiem do ćwiczeń. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Jaka część praktykujących parkour preferuje środowisko zurbanizowane do ćwiczeń?”.

Pyt. 36. W jakim środowisku najchętniej uprawia Pan/i parkour?

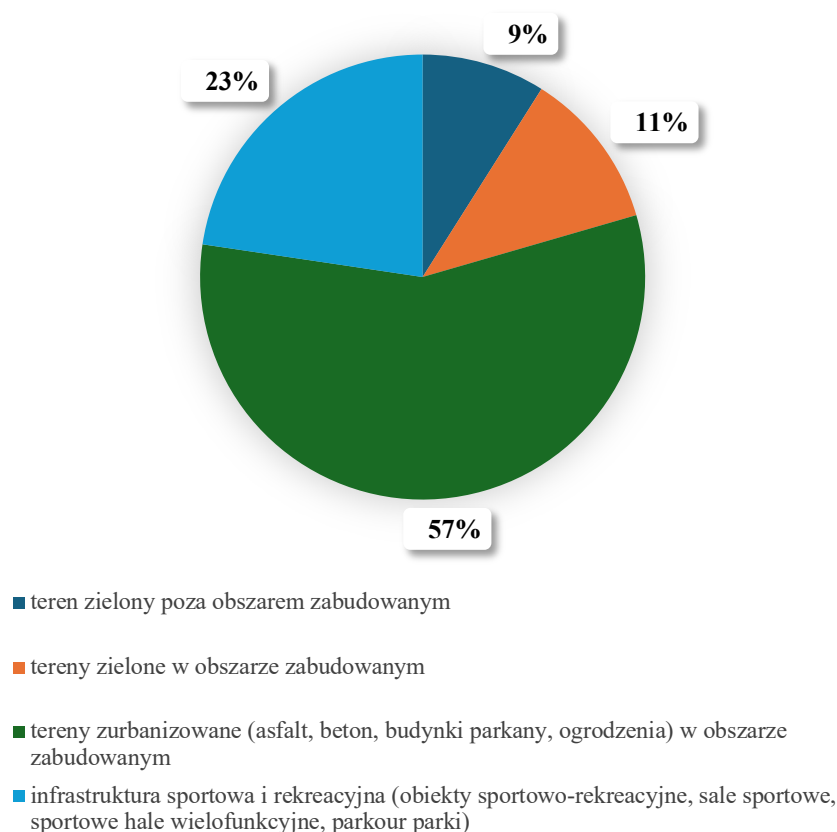

Ryc. 58. Pyt. 36. Wyniki statyczne

Źródło: opracowanie własne.

Badanie analityczne statystyki hipotezy wykazało, że 67% osób wskazało oba środowiska (naturalne i sztuczne) jako najchętniej wykorzystywane do ćwiczeń parkour. Prawie co piąty traceur (19%) preferuje środowisko naturalne (właściwe dla parkouru, czyli teren zurbanizowany). Tylko 8% respondentów nie ma w kwestii środowiska do ćwiczeń preferencji, a 6% praktykuje parkour w środowisku sztucznym – stworzonym na potrzeby ćwiczeń parkour. Powyższe wyniki wskazują, że teren zurbanizowany przestrzeń miejska, będąca środowiskiem naturalnym do praktykowania parkouru, jest preferowana przez zdecydowaną część traceurów ($67\% + 19\% = 86\%$).

Pyt. 37. Jakiego rodzaju trasę preferuje Pan/i w biegu parkourowym?

Ryc. 59. Pyt. 37. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Badanie analityczne statystyki hipotezy wykazało, że ponad połowa traceurów (57%) wskazuje tereny zurbanizowane w obszarze zabudowanym jako preferowane w biegu parkourowym. Dla 23% respondentów infrastruktura sportowa i rekreacyjna stanowi preferencję w zakresie trasy biegu parkourowego. Niewiele ponad 1/10 ćwiczących parkour (11%) woli to robić na terenach zielonych w obszarze zabudowanym, a 9% preferuje trasy na terenie zielonym poza obszarem zabudowanym. Analiza powyższych wyników wskazuje, że preferencje tras w biegu parkourowym dotyczą terenu zurbanizowanego, zarówno samego obszaru zabudowanego (57%), jaki i terenów zielonych w przestrzeni miejskiej (11%). Takie wskazania dotyczą 68% respondentów. Przestrzeń zurbanizowana pozostaje więc preferowanym środowiskiem praktykowania parkouru, również w zakresie wyboru tras biegu parkourowego.

Hipoteza 18. Istnieje związek pomiędzy formą praktykowania parkouru a wyborem środowiska do ćwiczeń. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Jak forma praktykowania parkouru wpływa na preferencje traceura w kwestii środowiska ćwiczeń parkour?”. Analizowany jest związek pomiędzy pytaniami: 33/36.

Tab. 57. Wpływ formy praktykowania parkouru przez respondentów na wybór środowiska do ćwiczeń – tabela kontyngencji

	36. W jakim środowisku najchętniej uprawia Pan/i parkour?				
33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour?	1. naturalnym	2. sztucznym - stworzonym na potrzeby ćwiczeń parkour	3. w obu (naturalnym i sztucznym)	4. nie mam w tym względzie preferencji	Razem
1. Indywidualne treningi, samodzielnie kształtuję swój rozwój w parkourze	10	4	38	3	55
2. Treningi z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach	1	6	19	3	29
3. Ćwiczenia w szkole parkour	19	0	65	4	88
4. Uczestnictwo w stowarzyszeniu, klubie	15	3	36	8	62
Razem	45	13	158	18	234

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 58. Wpływ formy praktykowania parkouru przez respondentów na wybór środowiska do ćwiczeń – statystyka

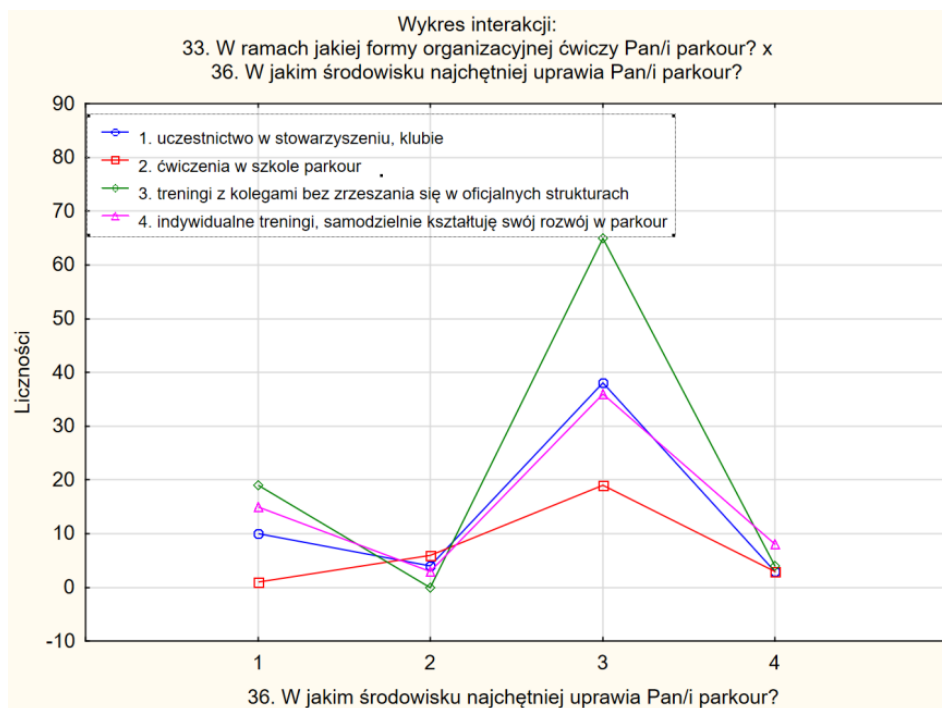
Statystyka	Statystyka: 33. W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour? (4) x 36. W jakim środowisku najchętniej uprawia Pan/i parkour?		
R rang Spearmana	-,003025	t=,0461	p=0,96329
Wsp. niepewności	X=0,0470210	Y=0,0659628	X Y=0,05490

Źródło: opracowanie własne.

Przedmiotem niniejszej analizy jest zbadanie korelacyjnego związku między formą praktykowania parkouru a preferowanym środowiskiem ćwiczeń przez osoby zajmujące się tą dyscypliną. Badanie analityczne statystyki hipotezy wykazało: Hipoteza Zerowa (H_0): Nie ma statystycznie istotnego związku między formą praktykowania parkouru a preferowanym środowiskiem ćwiczeń. Hipoteza Alternatywna (H_a): Istnieje statystycznie istotny związek między formą praktykowania parkouru a preferowanym środowiskiem ćwiczeń. Wartość p (0,96329) znacznie przekracza standardowy poziom istotności (0,05), co wskazuje na brak statystycznej istotności wyników. Wartość wskaźnika korelacji Rang Spearmana ($R = -0,003025$) wskazuje na brak związku między analizowanymi zmiennymi. Na podstawie wyników statystycznych hipotezę zerową zostaje zachowana.

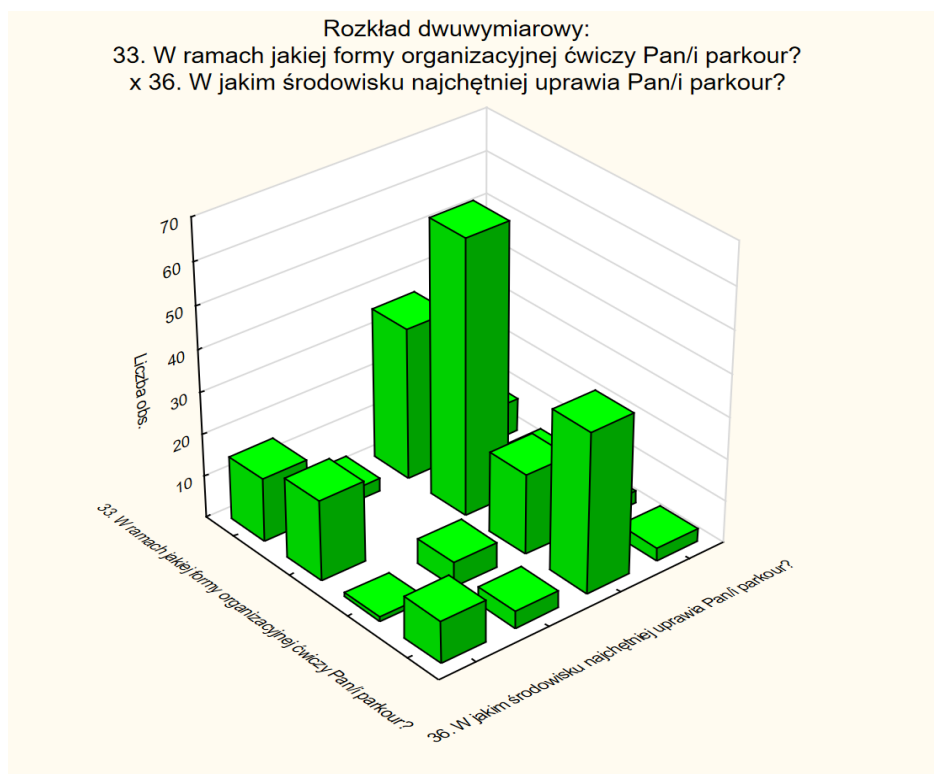
Kluczowym wnioskiem jest zachowanie hipotezy zerowej. Wartość $p=0,96329$ jest znacznie wyższa od ustalonego poziomu istotności ($\alpha = 0,05$), co skutkuje nieodrzuconiem H_0 i odrzuceniem H_a . To sugeruje, że w analizowanej próbie nie ma dowodów na istnienie statystycznie istotnego związku między formą praktykowania parkouru a preferowanym środowiskiem ćwiczeń. Wartość wskaźnika korelacji Rang Spearmana ($R = -0,003025$) jest bliska zeru, co wskazuje na brak korelacji między zmiennymi. Jest to zgodne z obserwacją z zachowania hipotezy zerowej. W tym kontekście wartości te sugerują, że forma praktykowania parkouru nie ma wpływu na preferowane środowisko ćwiczeń wśród traceurów w badanej próbie. Zauważalna jest duża dywersyfikacja w preferowanych środowiskach ćwiczeń, niezależnie od formy praktykowania parkouru. Możliwe, że indywidualne preferencje, takie jak poziom umiejętności, doświadczenie lub osobiste upodobania, mają większy wpływ na wybór środowiska niż sama forma organizacyjna.

Brak jest jednak dowodów na to, że forma praktykowania parkouru ma istotny wpływ na preferowane środowisko ćwiczeń w badanej próbie. Dlatego można postulować, że w analizowanej próbie forma praktykowania parkouru nie wpływa na wybór preferowanego środowiska ćwiczeń. Może to sugerować, że inne czynniki, takie jak indywidualne preferencje lub umiejętności, są bardziej wpływowe w kształtowaniu tych wyborów.

Ryc. 60. Wpływ formy praktykowania parkouru przez respondentów na wybór środowiska do ćwiczeń – wykres interakcji

Źródło: opracowanie własne.

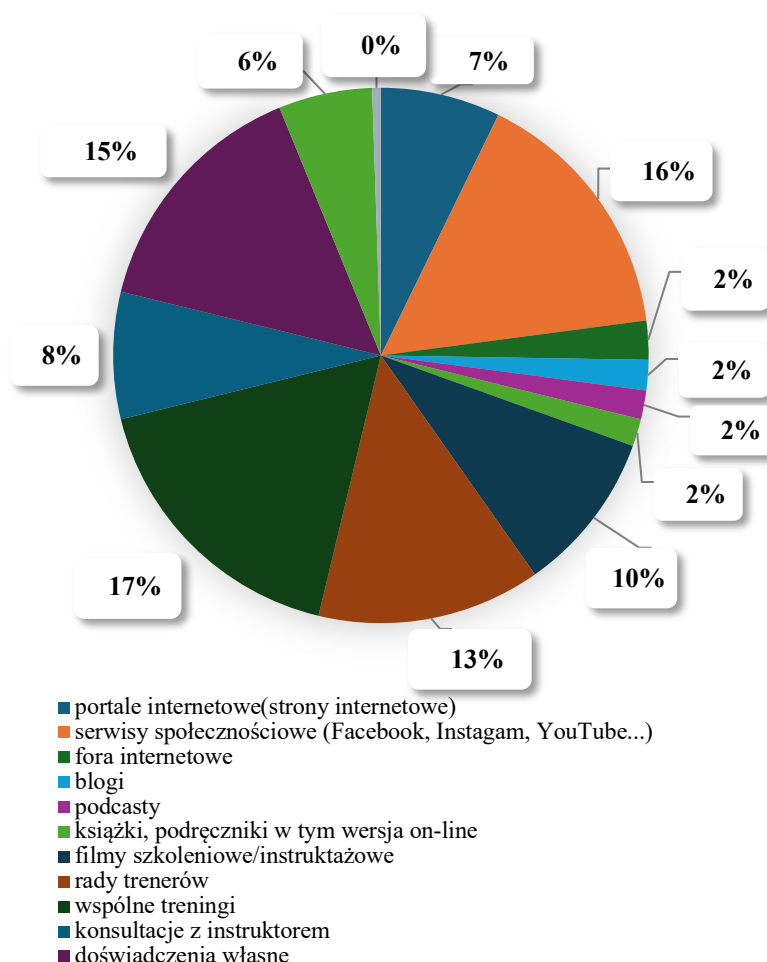

Ryc. 61. Wpływ formy praktykowania parkouru przez respondentów na wybór środowiska do ćwiczeń – rozkład dwuwymiarowy

Źródło: opracowanie własne.

Hipoteza 19. Źródła internetowe są dla traceurów preferowanym sposobem pozyskiwania i wymiany informacji w zakresie technik pokonywania tras. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „W jaki sposób traceurzy najczęściej pozyskują i wymieniają się informacjami w zakresie technik pokonywania tras?”.

Pyt. 14. W jaki sposób uprawiający parkour uzyskują informację lub wymieniają się informacjami w zakresie technik pokonywania tras? (możliwe kilka odpowiedzi)

Ryc. 62. Pyt. 14. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej wskazywanym sposobem uzyskiwania lub dzielenia się przez ćwiczących parkour informacjami w zakresie technik pokonywania tras są wspólne treningi (17%). Podobny odsetek badanych (16%) wskazał serwisy społecznościowe (Facebook, Instagram, YouTube) jako drogę pozyskiwania lub wymiany informacji wśród traceurów. 15% respondentów czerpie informacje dotyczące pokonywania tras z doświadczenia własnego, a prawie co ósma osoba (13%) korzysta z rad trenerów w tym zakresie. Co dziesiąta osoba

(10%) wskazuje na filmy szkoleniowe i instruktażowe jako źródło informacji w zakresie pokonywania tras. Z konsultacji z instruktorem w celu uzyskania informacji korzysta 8% badanych, podobny wynik pojawia się we wskazaniu portali internetowych (7%) jako źródła informacji na temat technik pokonywania tras. 6% traceurów pozyskuje informacje w drodze konsultacji z kolegami. Kolejne 2% respondentów wskazuje na fora internetowe, następnie blogi (2%), podcasty (2%) oraz książki, podręczniki w tym wersja on-line (2%). 6 osób zadeklarowało inne niż wymienione w ankiecie źródła pozyskiwania informacji na temat technik pokonywania tras parkourowych.

Uwagę zwraca fakt, że respondenci nie wskazują w przeważającej części na jeden sposób uzyskiwania bądź dzielenia się informacjami w zakresie technik pokonywania tras. Można zauważyć, że media (w tym książki online) nie są dominującą drogą uzyskiwania informacji (41%). Natomiast ponad połowa respondentów (59%) czerpie potrzebne informacje lub dzieli się nimi z osobami z najbliższego otoczenia związanego z parkurem (ćwiczący parkour koledzy oraz trenerzy – 44%) lub korzystając z własnych doświadczeń (15%).

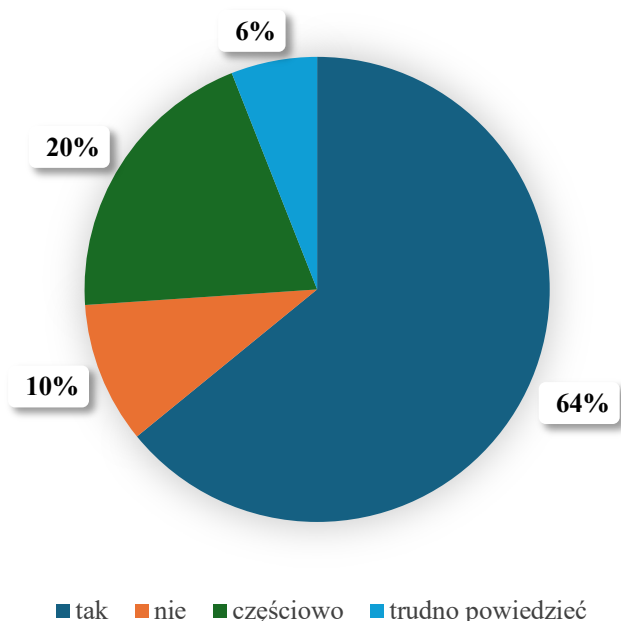
Tab. 59. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych w oparciu o kryterium kanału komunikacji

Sposoby w jaki ćwiczący parkour uzyskują informację lub wymieniają się nimi w zakresie technik pokonywania tras:			
W kontakcie interpersonalnym	Wynik	Poprzez media	Wynik
Wspólne treningi	17%	Serwisy społecznościowe (Facebook, Instagram You Toubé)	16%
Rady trenerów	13%	Filmy instruktażowe	10%
Konsultacje z instruktorem	8%	Portale internetowe	7%
Konsultacje z kolegami	8%	Fora internetowe	2%
Suma	44%	Blogi	2%
Doświadczenie własne	15%	Podcasty	2%
		Książki, podręczniki, w tym wersja online	2%
Suma	59%	Suma	41%

Źródło: opracowanie własne.

Hipoteza 20. Większość traceurów utrzymuje, że ważny jest dla nich utylitaryzm parkouru. Do tej hipotezy odnosi się pytanie badawcze: „Czy dla większości traceurów utylitaryzm jest ważnym aspektem parkour?”.

Pyt. 27. Czy dla Pan/i istotny jest utylitaryzm parkour (możliwość zastosowania elementów parkour w praktyce)

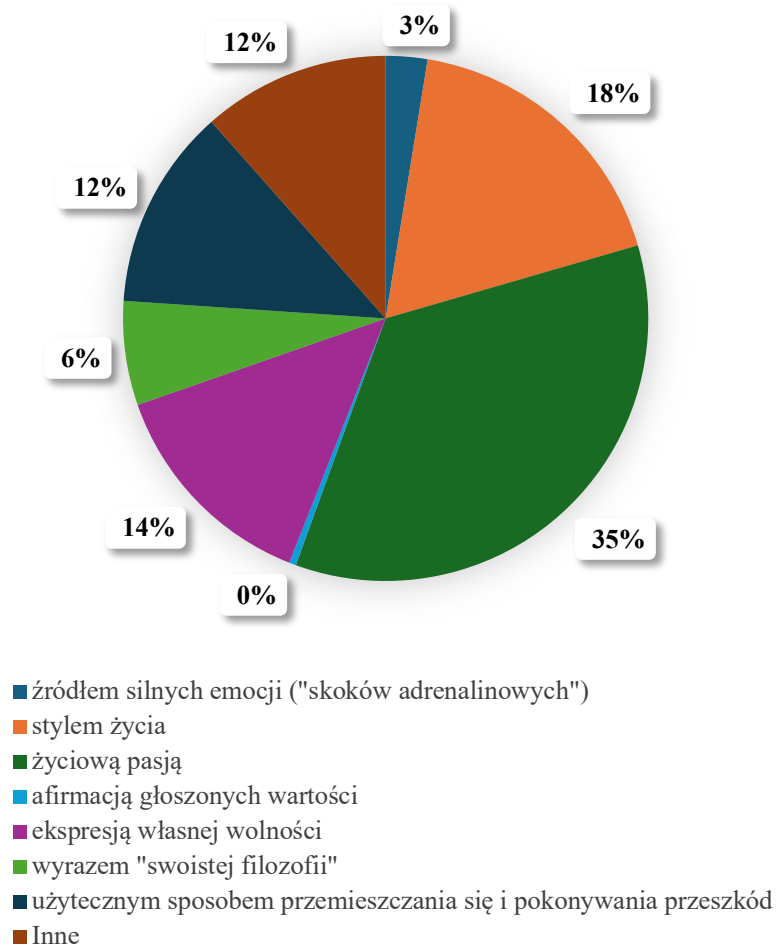

Ryc. 63. Pyt. 27. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Wśród respondentów większość (64%) uznaje utylitaryzm za istotny w praktykowaniu parkouru. Co piąta osoba (20%) uważa ten aspekt za istotny częściowo, a co dziesiąta (10%) nie postrzega go jako istotny. 6% ćwiczących parkour nie ma w tej kwestii zdania. Wyniki wskazują, że utylitaryzm, który był głównym aspektem przy powstawaniu parkouru, nadal pozostaje istotny dla większości współczesnych traceurów.

Pyt. 16. Czym przede wszystkim jest dla Pana/i parkour?

Ryc. 64. Pyt. 16. Wyniki statystyczne

Źródło: opracowanie własne.

Większość respondentów (35%) określa parkour jako swoją życiową pasję. Prawie co czwarta osoba (18%) widzi w nim swój styl życia. 14% traceurów postrzega parkour jako ekspresję własnej wolności, a dla co ósmej (12%) stanowi on użyteczny sposób przemieszczania się i pokonywania przeszkód. Taki sam odsetek (12%) nie wybrał żadnego z zaproponowanych dla parkouru określeń. 6% osób widzi w parkourze wyraz „swoistej filozofii”, a dla 3% traceurów jest on źródłem silnych emocji (skoków adrenaliny). Tylko jedna osoba określiła parkour jako afirmację głoszonych wartości. Powyższa analiza wskazuje, że dla większości traceurów (64%) utility parkouru stanowi istotną jego cechę, natomiast nie jest wartością dominującą, ponieważ tylko 12% ćwiczących widzi w nim przede wszystkim użyteczny sposób przemieszczania się i pokonywania przeszkód.

Zakończenie

Praca dotyczy sportu parkour w postmodernistycznej preferencji ekstremalnej ekspresji ruchowej w terenie zurbanizowanym. W tytule występują trzy istotne terminy (parkour, postmodernizm i ekstremalna ekspresja ruchu), które zostały zdefiniowane. Parkour jako jeden ze wielu inkubujących się postmodernistycznych sportów akcji, jest przykładem przemian mentalnościowych współczesnego pokolenia i preferencji aktywnego uczestnictwa w nowoczesnych postmodernistycznych sportach, zgodnie z rytmem współczesnej cywilizacji, aktywności ruchowej i sportu.

W zakresie określenia stanu literatury eksplorację rozpoczęto od bibliometrii i dokonano analizy piśmiennictwa. W opracowaniu materiału analitycznego zastosowano pogłębione studia literatury przedmiotu oraz analizę porównawczą zebranych i wyselekcjonowanych informacji. Techniki badawcze obejmowały również: elektroniczne przetwarzanie danych, syntezę uzyskanych informacji, statystyczne przetwarzanie uzyskanych informacji, statystyczne przetwarzanie danych, prognozowanie i wnioskowanie logiczne. W badaniu zastosowano dwa podejścia. Po pierwsze, metodę analizy bibliograficznej z wykorzystaniem autopsji opartej na metodzie heurystycznej, która jest jedną z metod pozyskiwania wiedzy bibliograficznej (oprócz włączenia cyfrowych metod pozyskiwania i przetwarzania danych w bibliometrycznych bazach wyszukiwawczych), która pozwoliła na pozyskiwanie danych ze źródeł drukowanych i ich analizę. Jest to metoda oparta na doświadczeniu i wiedzy badacza. Oparto się na tej metodzie w pierwszym etapie badań, a następnie porównano jej wyniki z metodą bazującą na technologii cyfrowej (Google Scholar i bazy EBSCO)⁴⁶⁹.

Spośród setek publikacji wyselekcjonowano pozycje, które były interesujące ze względu na metodologię badań. W powiązaniu z metodologią nauk, analiza poszczególnych narzędzi badawczych uporządkowanych w grupach, dostarczyła bogatej informacji o metodach stosowanych w badaniach nad parkour z różnorodnych perspektyw. Następnie dokonano opracowania w celu scharakteryzowania metod i narzędzi badawczych, odwołując się do

⁴⁶⁹ P. Godlewski, P. Ciszek, R. Mruczyk, D. Skalski, *The Dangers of Travel - Banditry on the Roads. The bibliometric study of the retrospective literature*, „Sustainability” 2022, t. 14, nr 24: 16944, DOI:10.3390/su142416944, s. 1-17, https://www.researchgate.net/publication/366439218_The_Dangers_of_Travel-Banditry_on_the_Roads_The_Bibliometric_Study_of_the_Retrospective_Literature.

konkretnych publikacji. Badania prezentowane w analizowanej literaturze wykorzystywały zróżnicowane narzędzia i metody badawcze, co odzwierciedla interdyscyplinarność nauki o parkourze.

Celem pracy było wyjaśnienie przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta. Zarówno w części teoretycznej, jak i badawczej dokonano próby wyjaśnienia głównego problemu pracy, co stanowi postęp w badaniach nad wyjaśnieniem przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta. Można przypuszczać, że praca przyczyni się do istotnej kumulacji wiedzy dotyczącej nie tylko parkouru, ale także będzie stanowić exemplum dla opracowania innych form współczesnej miejskiej aktywności fizycznej.

W pracy postawiono pytania badawcze kompatybilne z tematyką pracy oraz zawartym w niej problemem badawczym. Dla procesu badawczego związanego z wyjaśnianiem zjawiska określonego w tytule pracy, skonstruowano 20 hipotez zgodnych z pytaniami badawczymi i celem pracy. W pracy podjęto próbę weryfikacji hipotez badawczych. Na podstawie zgromadzonego materiału badawczego starano się o pełne, ewentualnie częściowe potwierdzenie lub odrzucenie postawionych we wstępie hipotez badawczych. Zwracano uwagę, aby wyniki analizy statystycznej w sposób konkretny i niepozostawiający wątpliwości, prowadziły do decyzji, czy hipoteza jest potwierdzona czy odrzucona. Ze względu na znaczenie dla głównego problemu i celu badawczego, hipotezy należy pogrupować według następujących komponentów tematu: Hipotezy dotyczące bezpośrednio preferencji postmodernistycznych (H1, H2, H3, H5, H7, H8, H9, H10, H11, H12, H13, H14, H19, H20); postmodernistycznych i konotacji ze sportem (H6, H16); przestrzeni – terenu zurbanizowanego dla praktyk parkour (H4, H15, H17, H18).

W wyniku przeprowadzonych badań opartych na sondażu diagnostycznym, a następnie analizy statystycznej i interpretacji danych ustalono, że spośród 20 hipotez badawczych skonstruowanych do pracy i zamieszczonych we wstępie jako podstawy do badań ukierunkowanych, 14 hipotez znalazło potwierdzenie, natomiast 6 hipotez się nie potwierdziło.

Z 14 hipotez dotyczących bezpośrednio preferencji postmodernistycznych potwierdziło się 12 hipotez, a 2 nie znalazły potwierdzenia. Pozytywnie zweryfikowane hipotezy to: H1, H2, H3, H5, H7, H8, H10, H11, H12, H13, H14 i H20.

Hipotezą potwierdzoną jest hipoteza:

1. Hipoteza H1 dotyczy twierdzenia, że większość traceurów praktykuje parkour poza strukturami organizacyjnymi. Istotne statystycznie dane wskazują na zdecydowaną preferencję praktyk bez uczestnictwa w sformalizowanych strukturach tradycyjnego sportu i potwierdzają hipotezę, że większość traceurów praktykuje parkour indywidualnie. Taki trend jest charakterystyczny dla całego ruchu postmodernistycznego.

2. Hipoteza H2 dotyczy istnienia związku między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a wiekiem traceura. Analiza wykazała istotne statystycznie związki między wiekiem praktykujących parkour a ich preferowaną formą organizacyjną praktyki. Okazało się, że młodzież preferuje towarzyską i nieformalną formę praktykowania parkouru, a osoby w średnim wieku częściej angażują się w uczestnictwo w stowarzyszeniach lub klubach. Natomiast osoby ponad 36-letnie, podobnie jak wcześniej młodzież, preferuje treningi indywidualne. Taka postawa jest również charakterystyczna dla preferencji sportu postmodernistycznego, w którym istnieje wolność i niezależność w realizacji indywidualnej aktywności fizycznej.

3. Hipoteza H3. dotyczy istnienia związku między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a wykształceniem traceura. Analiza na podstawie wyników badań statystycznych wykazała istnienie statystycznie istotnych zależności między wykształceniem a formą organizacyjną praktykowania parkouru, choć siła tego związku jest słaba. Przyszłe badania mogłyby iść w kierunku wykazania, jak inne zmienne demograficzne i psychologiczne mogą wpływać na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru, aby lepiej zrozumieć dynamikę preferencji młodego pokolenia do postmodernistycznej aktywności ruchowej.

4. Hipoteza H5 dotyczy założenia, że większość traceurów deklaruje, iż w parkour współpraca jest dla nich ważniejsza niż rywalizacja. Analiza na podstawie wyników badań statystycznych wykazała, że zdecydowana większość uważa, że współpraca jest najważniejszą dla nich wartością w praktyce parkouru. Tak wysoki odsetek osób preferujących współpracę nad rywalizację potwierdza postmodernistyczny charakter parkouru jako szczególnego nowoczesnego sportu przygody, opierającego się tendencjom „sportyfikacji” i działaniom w kierunku skodyfikowania dyscypliny w oficjalnych strukturach.

5. Hipoteza H7 dotyczy założenia, że praktykujący parkour w większości czują się członkami subkultur. Na podstawie przeprowadzonej analizy z badań statystycznych można stwierdzić, że zdecydowana większość badanych wyraziła poczucie przynależności do subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej. Rezultaty badań wskazują na

wyraźną preferencję traceurów do budowania swojej tożsamości w oparciu o idee i praktykę parkouru jako trendu postmodernistycznego.

6. Hipoteza H8 dotyczy istnienia związku między poczuciem przynależności do subkultury a wiekiem traceurów. Analiza wyników badań statystycznych wskazuje na istotny statystycznie związek między wiekiem respondentów a ich identyfikacją z subkulturą parkour, co także wskazuje na trend postmodernistyczny. Wyniki te dostarczają cennych informacji dla organizacji i społeczności związanych z tą subkulturą, a także dla badań nad dynamiką subkultur.

7. Hipoteza H10 zakłada, że większość traceurów wskazuje na autoteliczność jako motyw uczestnictwa w parkourze. Rezultaty badań statystycznych wskazują, że najważniejszą preferencją ćwiczących parkour jest możliwość doskonalenia swojego rozwoju zarówno w aspekcie fizycznym, jak i psychicznym. Taka koncepcja autotelicznego samorozwoju jest zgodna z tendencją młodzieży w preferencji form aktywności fizycznej w postmodernistycznej kulturze sportu.

8. Hipoteza H11 zakłada, że większość trenujących parkour utrzymuje, iż kreują własne techniki ruchu w biegu i pokonywaniu przeszkód. Badania statystyczne wykazały, że zdecydowana większość traceurów tworzy własne techniki pokonywania przeszkód, ćwicząc parkour. Wyniki wskazują na wysoki poziom indywidualizmu w praktykowaniu parkouru. Potwierdza to otwarcie na modyfikacje i zmienność postmodernistycznej jednostki, jaką jest traceur, wyrażające się między innymi w kreatywności w zakresie technik pokonywania przeszkód.

9. Hipoteza H12 zakłada, że traceurzy określają parkour jako swoją życiową pasję i styl życia. Ponad 1/3 respondentów widzi w parkour swoją życiową pasję, a prawie co czwarta osoba uważa go za swój styl życia. Przeprowadzona analiza wykazała, że ponad połowa traceurów uważa parkour nie tylko za formę aktywności ruchowej czy sportu, potwierdzając tym samym jego lifestylowy charakter.

10. Hipoteza H13 zakłada, że parkour jest postrzegany jako styl życia i życiowa pasja niezależnie od wieku. Można zatem wnioskować, że wiek nie jest znaczącym determinantem w sposobie, w jaki ludzie interpretują parkour. Przeprowadzona analiza statystyczna potwierdza brak statystycznie znaczącej korelacji między wiekiem a sposobem postrzegania parkouru, co potwierdza założenie wyrażone w hipotezie H13. Warto jednak odnotować, że istnieją pewne różnice w sposobie postrzegania parkouru przez różne grupy wiekowe. Młodsze grupy częściej postrzegają parkour jako „styl życia” i „życiową pasję”, podczas gdy starsze grupy mają tendencje do postrzegania go jako „użyteczny sposób przemieszczania się” czy „wyraz swoistej

filozofii”. Jednakże, różnice te nie są statystycznie znaczące. Oznacza to, że mogą istnieć inne, nieuwzględnione w badaniu czynniki, które wpływają na sposób postrzegania parkouru. Mogą to być na przykład poziom edukacji, miejsce zamieszkania lub doświadczenie w praktykowaniu parkouru.

11. Hipoteza H14 zakłada, że traceurzy deklarują swoje duże zaangażowanie w praktykę parkouru niezależnie od wieku. Analiza wyników nie potwierdza istnienia statystycznie znaczącej korelacji między wiekiem a poziomem zaangażowania w parkour. Z analizy tabeli kontyngencji wynika, że różne grupy wiekowe wykazują różnorodne poziomy zaangażowania, ale te różnice nie są wystarczająco wyraźne, aby można było mówić o istotnym związku z wiekiem. Wyniki sugerują, że wiek nie jest decydującym czynnikiem w określaniu poziomu zaangażowania w parkour, co potwierdza założenie wyrażone w hipotezie H14.

12. Hipoteza H20 zakłada, że większość traceurów utrzymuje, iż ważny jest dla nich utylitaryzm parkour. Analiza wyników wskazuje, że dla większości traceurów utylitaryzm parkouru stanowi istotną jego cechę, natomiast nie jest wartością dominującą, ponieważ tylko co ósma osoba widzi w nim przede wszystkim użyteczny sposób przemieszczania się i pokonywania przeszkód. Utylitaryzm stoi w sprzeczności z większością dyscyplin sportowych, których użyteczność w sensie pragmatycznym jest wątpliwa. Tę dyferencję pomiędzy sportem tradycyjnym a nowoczesnymi formami lifestyle można uznać za postmodernistyczną kontestację.

Hipotezy H9 i H19 dotyczące bezpośrednio preferencji postmodernistycznych nie znalazło potwierdzenia w wynikach badań statystycznych.

Hipotezę niepotwierdzoną jest hipoteza:

1. Hipoteza H9 dotyczy założenia, że większość trenujących parkour poszukuje w nim skoków adrenaliny. Rezultaty analizy statystycznej wskazują, że tylko dla nieznacznego procenta respondentów parkour jest źródłem silnych emocji „skoków adrenaliny”. Wskazuje to na poszukiwanie przez młodych ludzi w parkourze innych wartości i doznań niż ekstremalne emocje, przeżycia i doświadczenie ryzyka.

2. Hipoteza H19 zakłada, że źródła internetowe są dla traceurów preferowanym sposobem pozyskiwania i wymiany informacji w zakresie technik pokonywania tras. Badania udowodniły, że respondenci nie wskazują w przeważającej części na jeden sposób uzyskiwania bądź dzielenia się informacjami w zakresie technik pokonywania tras. Można zauważyć, że media (w tym książki online) nie są dominującą drogą uzyskiwania informacji. Natomiast ponad połowa respondentów czerpie potrzebne informacje lub dzieli się nimi z osobami z najbliższego otoczenia związanego z parkurem. Ten rezultat jest zgodny z ideą sportów

lifestylowych charakterystycznych dla społeczeństw postmodernistycznych, skupiających osoby z podobnym stylem życia i sposobem spędzania wolnego czasu.

Preferencje postmodernistyczne w konotacji ze sportem ujęte były w dwóch hipotezach (H6 i H16). Tylko hipoteza H16 została potwierdzona, natomiast hipoteza H6 nie znalazła potwierdzenia w analizie statystycznej.

Hipotezą potwierdzoną jest hipoteza:

Hipoteza H16 dotyczy założenia, że większość osób uznających parkour za sport deklaruje, że stanowi on ich pasję lub styl życia (sport = styl życia/pasja). W świetle przeprowadzonej analizy statystycznej można stwierdzić, że brak jest statystycznie istotnej korelacji między klasyfikacją parkouru a sposobem jego postrzegania. złożoność i różnorodność odpowiedzi sugerują, że postrzeganie i klasyfikacja parkouru mogą być determinowane przez inne, nieuwzględnione w tym badaniu czynniki. W związku z tym, rekomendowane są dalsze badania w celu głębszego wyjaśnienia tej korelacji.

Mimo tego, analizując rozkład odpowiedzi w tabeli kontyngencji, stwierdza się, że dla zdecydowanej większości traceurów uznających parkour za sport, stanowi on jednocześnie ich życiową pasję lub styl życia. Tym samym można więc potwierdzić postmodernistyczny charakter tego lifestylowego sportu (sport = styl życia/pasja).

Hipotezą niepotwierdzoną jest hipoteza:

Hipoteza H6 dotyczyła istnienia związku między uznawaniem parkouru za sport a poglądami traceurów na wartości współdziałania i rywalizacji w parkourze. Rezultaty badań statystycznych wskazują na brak statystycznie istotnego związku pomiędzy uznawaniem parkour za sport a poglądami na wartości współpracy i rywalizacji. Analiza tabeli kontyngencji pozwala stwierdzić, że wśród osób uznających parkour za sport, współpraca jest najważniejsza dla znaczącej większości. Można przypuszczać, że nawet jeśli parkour jest uznawany za sport, nie oznacza to konieczności wprowadzenia rywalizacji jako kluczowego elementu. Jest to zapewne związane z unikalną filozofią parkouru, która skupia się na osobistym rozwoju i adaptacji do pokonywania trudności fizycznych i mentalnych, a nie na pokonaniu przeciwnika. Badanie podkreśla także złożoność i wielowymiarowość parkouru jako praktyki fizycznej i społecznej. Nie znaleziono jednak przekonujących dowodów na istotny związek pomiędzy uznaniem parkour za sport a potrzebą rywalizacji, co otwiera pole do dalszych badań i refleksji na temat unikalnej natury tej dyscypliny.

Odrębną grupę stanowiły hipotezy dotyczące przestrzeni – terenu zurbanizowanego dla praktyk parkouru (H4, H15, H17, H18). Z grupy 4 hipotez potwierdziła się jedna hipoteza (H17)

natomiast trzy inne hipotezy (H4, H15, H18) nie znalazły potwierdzenia w analizie statystycznej.

Hipotezą potwierdzoną jest hipoteza:

Hipoteza H17 dotyczy założenia, że większość traceurów uważa, iż środowisko zurbanizowane jest dla nich naturalnym środowiskiem praktykowania parkouru. Badanie analityczne statystyki hipotezy wykazało, że ponad połowa traceurów wskazuje tereny zurbanizowane w obszarze zabudowanym jako preferowane w biegu parkourowym. Tylko nieliczni 1/10 ćwiczących parkour preferuje praktykowanie parkouru na terenach zielonych w obszarze zabudowanym, a niewielka część respondentów preferuje trasy na terenie zielonym poza obszarem zabudowanym. Analiza powyższych wyników wskazuje, że preferencje tras w biegu parkourowym dotyczą terenu zurbanizowanego, zarówno samego obszaru zabudowanego, jak i terenów zielonych w przestrzeni miejskiej. Takie wskazania dotyczą przeważającej liczby respondentów. Przestrzeń zurbanizowana pozostaje więc preferowanym środowiskiem praktykowania parkouru, również w zakresie wyboru tras biegu parkourowego. Ta preferencja jest charakterystyczna dla sportów miejskich lifestylowych, dla których najistotniejszą jest konwencja praktyki aktywności fizycznej łącznie ze wszystkimi didaskaliami z tym związanymi.

Hipotezami niepotwierdzonymi są hipotezy:

1. Hipoteza H4 dotyczy istnienia związku między wyborem formy organizacyjnej praktykowania parkouru a miejscem zamieszkania traceura. Analiza nie wykazała istotnego statystycznie związku między miejscem zamieszkania a formą organizacyjną praktykowania parkour, sugerując, że dyscyplina ta jest atrakcyjna i dostępna dla osób z różnych środowisk. Brak znaczących różnic w preferencjach wskazuje na uniwersalny charakter parkouru i podkreśla potrzebę promowania tej aktywności w sposób inkluzyjny, dostosowany do różnorodnych potrzeb społeczności lokalnych. Dalsze badania mogą pomóc w lepszym wyjaśnieniu czynników wpływających na wybory uczestników i w rozwijaniu strategii promowania parkouru jako formy aktywności dostępnej dla wszystkich.

2. Hipoteza H15 zakładała istnienie związku między dużym zaangażowaniem w praktykowanie parkouru a miejscem zamieszkania. Analizowane wyniki testów statystycznych nie wykazują istotności statystycznej, co prowadzi do przyjęcia hipotezy zerowej. Oznacza to, że nie zaobserwowano istotnego statystycznie związku między wielkością populacji miejsca zamieszkania a poziomem zaangażowania w parkour. Analiza danych wskazuje na to, że niezależnie od wielkości populacji miejsca zamieszkania, ludzie wykazują podobny stopień zaangażowania w parkour. Badanie podkreśla potrzebę analizy innych

czynników, które mogą wpływać na zaangażowanie w parkour, takich jak dostępność infrastruktury, środowisko społeczne czy motywacje osobiste. Badanie nie wykazało również istotnej statystycznie korelacji między wielkością populacji miejsca zamieszkania a poziomem zaangażowania w parkour.

3. Hipoteza H18 dotyczy założenia, że istnieje związek pomiędzy formą praktykowania parkouru a wyborem środowiska do ćwiczeń. Analiza statystyczna wykazała brak statystycznie istotnego związku między zmiennymi, wskazując jednocześnie na brak korelacji między nimi. W tym kontekście wartości te sugerują, że forma praktykowania parkouru nie ma wpływu na preferowane środowisko ćwiczeń wśród traceurów w badanej próbie. Zauważalna jest duża dywersyfikacja w preferowanych środowiskach ćwiczeń, niezależnie od formy praktykowania parkouru. Może to sugerować, że inne czynniki, takie jak indywidualne preferencje lub umiejętności, są bardziej wpływowe w kształtowaniu tych wyborów.

Resumując, najbardziej trafnymi były hipotezy dotyczące bezpośrednio preferencji postmodernistycznych, hipotezy potwierdzone (H1, H2, H3, H5, H7, H8, H10, H11, H12, H13, H14, H20), hipotezy niepotwierdzone to H9 i H19. W hipotezach związanych z postmodernistycznymi preferencjami w konotacji ze sportem (H6, H16), potwierdzona została hipoteza H16, a niepotwierdzona H6. W grupie hipotez przestrzeni – terenu zurbanizowanego dla praktyk parkouru (H4, H15, H17, H18) potwierdzona została hipoteza H17, hipotezy niepotwierdzone to H4, H15, H18.

Badania nad parkourem posiadają istotne walory poznawcze, a mogą mieć także znaczenie pragmatyczne. Parkour powinien być analizowany i stać się cennym źródłem wiedzy przede wszystkim dla tych, którzy zajmują się teorią sportu, socjologią, antropologią kulturową sportu i politologią. Rezultaty badań mogą wyjaśnić, w jaki sposób współcześnie młodzi ludzie pierwszych dziesięcioleci XXI w. preferujący aktywny styl życia, nadają sens swoim działaniom w warunkach postępującej globalizacji świata epatującego coraz bardziej zaawansowanymi technologiami mediów cyfrowych.

Walorem głównym pracy jest próba wyjaśnienia zjawiska sportu postmodernistycznego i preferencji nowoczesnego społeczeństwa w wyborze form aktywności fizycznej na przykładzie wybranej dyscypliny sportu nowoczesnego. Wiele wyników badań wskazuje na dużą dyferencję pomiędzy klasycznym (tradycyjnym) sportem a nowoczesnym sportem praktykowanym przez młodzież w takich formach jak: airboarding, plogging, hyrox, trailrunning, ropeskipping, slackline, rolki/wrotki. itp. Postmodernizm lansuje specyficzny, zgodny z postępem rozwoju społecznego typ jednostki postmodernistycznej z preferencjami antyracjonalistycznymi, anarchicznymi, bez struktur i bez kryteriów. Młodzi postmoderniści,

doświadczając samotności, dążą do budowania więzów braterstwa z takimi jak oni wykorzenionymi z modernizmu i kapitalistycznego porządku świata jednostkami. Ma to być braterstwo bez jakichkolwiek nakazów i innych podstaw ograniczających. Postmodernistyczne asocjacje to subkultury, w których rozwija się wszystko to, co ekscentryczne, alternatywne i indywidualne, a więc w ujęciu filozofii życia, względne. Postmodernistyczna młodzież sięga po wybór form ekstremalnych, preferując anarchiczny sport postmodernistyczny w miejsce tradycyjnego, zakorzenionego w koncepcji anglosaskiej. Obserwuje się rozwój aktywności fizycznej w formach ekstremalnych, będących jednocześnie formami indywidualnymi, w których uczestniczy wyzwolona jednostka, poza strukturami instytucji, poszukując jednocześnie wspólnoty w subkulturach braterstwa. Praktykujący nie dążą do rywalizacji, a aktywność fizyczną łączą ze stylem życia i filozofią życia. To, co robią, traktują jako drogę poznania siebie i pokonywania własnych słabości, dążąc do samodoskonalenia. Nie podlegając żadnym normom i ograniczeniom struktur, kształtują swój rozwój jako jednostka otwarta na modyfikacje, aplikując tym samym zasadę postmodernizmu, jaką jest relatywizm. Najchętniej chcą uczestniczyć w aktywności fizycznej w środowisku sobie właściwym, dla siebie naturalnym, którym jest przestrzeń outdoorowej miejska.

Traceur to personifikacja cech postmodernistycznego sportowca. Jest to mężczyzna, w wieku 18-35 lat, posiadający wykształcenie wyższe, czynny zawodowo mieszkaniec dużych miast pow. 500 tys. mieszkańców. Praktykuje indywidualnie lub z kolegami poza strukturami organizacyjnymi (pyt. 33). Jest indywidualistą z predyspozycją do kreacji, tworzenia własnych technik (pyt. 23). Samodoskonalenie pod względem fizycznym i psychicznym jest dla niego największą motywacją praktyki parkouru, odnajduje w nim również dla siebie filozofię życia. Kolejną pozycją w motywach praktyki parkouru jest chęć zaimponowania innym swoją sprawnością i odwagą (pyt. 39). Ten trend postmodernistycznego indywidualizmu przejawia się także w tym, że dla praktykującego parkour nie istnieje jeden określony profil traceura (pyt. 38), i co może budzić zdziwienie, większość z traceurów nie uznaje też autorytetu Davida Belle'a (pyt. 19). Świadczy to o postmodernistycznej tendencji do wyzwolenia się z norm i odrzucenia dyktatu autorytetów. Zaobserwować można również preferencję do sportu ekstremalnego definiowanego w ten sposób bardziej ze względu na niebezpieczeństwo praktyki niż z uwagi na chęć doznawania przez traceura silnych emocji, skoków adrenalinowych (H9). Współczesny praktyk parkouru jest zdania, że uczestnictwo w parkourze nie wymaga przynależności do struktur organizacyjnych (pyt. 32). Preferencja ta zgodna jest z podstawowymi założeniami współczesnego postmodernistycznego sportu. Większość traceurów postrzega parkour jako sport (pyt. 28), deklaruje również, że parkour różni się od

sportu tradycyjnego (pyt. 29). Uznawanie parkour za sport nie implikuje wyznawania wartości współzawodnictwa jako nadrzędnej w praktykowaniu tej dyscypliny (H6). Potwierdza to tezę o postmodernistycznym wymiarze parkouru jako sportu bez rywalizacji. Parkour jest sportem różniącym się od sportu tradycyjnego również w aspekcie braku potrzeby struktur organizacyjnych (pyt. 32). Większość praktyków parkour nie chce, aby ich sport stał się dyscypliną olimpijską (pyt. 30). Podobnie negatywny stosunek przejawiają traceurzy, kiedy pytani są o włączenie parkouru do struktur FIG (pyt. 31). Większość praktykujących jest zdania, że możliwy jest rozwój parkouru poza strukturami (pyt. 32), stąd też większość traceurów ćwiczy bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach (H1). Jednocześnie stwierdzić można, że na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru ma wpływ wiek: młodsze grupy wiekowe (poniżej 18 lat i 18-25 lat) częściej angażują się w treningi z kolegami lub uczestniczą w szkołach parkour (H2). Osoby w wieku 26-35 lat i starsze wydają się preferować bardziej indywidualne formy treningu lub uczestnictwo w stowarzyszeniach i klubach (H2). Świadczyć to może o preferencjach mentalnych lub o istotnych już zmianach pokoleniowych w środowisku młodzieży populacji XXI wieku. Co charakterystyczne dla postaw postmodernistycznej młodzieży, większość traceurów czuje się członkami subkultury (H7). Należy stwierdzić, że istotnym czynnikiem wpływającym na poczucie przynależności do subkultury parkouru jest wiek. Najwięcej osób identyfikujących się z subkulturą znajduje się w grupie wiekowej 18-25 lat. Budowanie wspólnoty społeczności parkour oparte jest na dominacji wartości, jaką jest współpraca nad rywalizacją (H5). Aspekt wspólnotowy parkouru przejawia się również w preferencji uczestnictwa traceurów w eventach parkour (pyt. 6). Pokonują oni duże odległości, by w nich uczestniczyć (pyt. 7), a motywem podejmowanego wysiłku jest chęć spotkania i poznania innych praktykujących parkour (pyt. 11). Zdecydowana większość uczestników eventów deklaruje duży stopień satysfakcji z uczestnictwa (pyt. 12), przy czym decyzja o uczestnictwie w eventach nie jest motywowana rangą imprezy (pyt. 10). Powyższe dane wskazują, że eventy, bez względu na swoją rangę gromadzą traceurów jako społeczność, gdzie potrzeba braterstwa i wspólnoty jest zaspokajana zgodnie z oczekiwaniami uczestników. Źródłem informacji o eventach jest Internet (pyt. 8), ale również wspólnota stanowi ważne miejsce wymiany informacji, głównie podczas wspólnych treningów. To właśnie społeczność parkour, jaką tworzą praktykujący w wymiarze lokalnym, jest miejscem pozyskiwania i wymiany informacji na temat technik pokonywania tras (pyt. 14). Dla większości traceurów parkour, jako sport postmodernistyczny, stanowi życiową pasję i styl życia (H16). Widać w tym zjawisku nawiązanie do koncepcji społeczeństwa doznań Gerharda Schulze, w którym celem działań człowieka staje się subiektywnie pojmowane szczęście realizowane w grupie

rówieśniczej skonstruowanej wokół wspólnego sposobu realizacji pragnienia doznań. Czynnikiem wspólnotowości jest podobieństwo stylów życia i spędzania wolnego czasu, które cechuje indywidualizm i subiektywizacja. Ciało, które jest elementem budowania tożsamości w postmodernistycznym społeczeństwie, staje się jednocześnie jedną z najważniejszych form jej wyrazu. Celem staje się dbanie nie tylko o jego estetykę, ale także jego wydolność, sprawność fizyczną i zdrowie. Na tym zrębie budowana jest tożsamość w autokreacji, którą jest życie, tworzona w wybranym przez jednostkę środowisku: wielkim kosmopolitycznym mieście.

Traceurzy odnajdują w parkourze również ekspresję własnej wolności i użyteczny sposób przemieszczania się (pyt. 16). I choć ten ostatni nie stanowi dla praktykujących parkour głównej wartości tej aktywności ruchowej, to większość z nich deklaruje, że utylitaryzm parkouru jest dla nich ważny (H19). Stanowi to zapewne nawiązanie do filozofii parkour oraz jest przejawem pragmatyzmu. Duża część praktykujących parkour jest przekonana o istnieniu filozofii parkouru (pyt. 18), jednak w opinii traceurów nie jest on głównie postrzegany jako jej wyraz (pyt. 16). Największe zaangażowanie w parkour określone jako życiowa pasja deklarują osoby w wieku 26-35 lat (H14), a zarazem te, które mieszkają w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców (H15). Co charakterystyczne, większość traceurów pochodzi z aglomeracji powyżej 500 tys. (H5). To właśnie przestrzeń miejska, jako naturalne środowisko postmodernistycznej jednostki, jest preferowane przez traceurów do praktykowania parkouru (pyt. 36). Wskazują oni teren zurbanizowany jako preferowany dla tras biegu parkouru (pyt. 37). Preferencja ta nie jest zależna od formy, w jakiej traceurzy praktykują parkour (H18). Tendencja do sportów przygodowych i na otwartych przestrzeniach jest także trendem postmodernizmu. Jest to zjawisko outdoorowego, otwartego sportu. Z tym systemem pojęciowym wiąże się również filozofia, polegająca na umiłowaniu tego, co jest przestrzenią natury. Pojęcie outdoor dotyczy zdecydowanie parkouru, chociaż stosuje się je również w odniesieniu do miejsca praktykowania innych nowoczesnych sportów przygodowych, takich jak: piesze niedzielne wędrówki, aktywności parasportowe: airsoft, paintball, survival i inne. Ponadto przestrzeń outdoorowa łączy się ze sposobem myślenia, hobby, „pasją”, a także produktami, które mają uprzyjemnić oddawanie się tym zamiłowaniom.

Tak więc parkour, jak inne nowoczesne sporty, reprezentuje opozycję, a nawet aktywny protest wobec wielu aspektów życia współczesnych społeczeństw, w tym także związanych ze sportem. Można więc przyjąć, że bez względu na to, gdzie w taksologii sportu parkour zostanie umieszczony, jako sport czy tylko praktyka lub jakkolwiek forma aktywności fizycznej,

wyraża on kluczowe idee dla postępu we współczesnym postmodernistycznym społeczeństwie aktywności fizycznej.

Bibliografia

- Aggerholm K., Højbjerg Larsen S., *Parkour as acrobatics: An existential phenomenological study of movement in parkour*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2016, t. 9, nr 1, s. 69-86, https://www.researchgate.net/publication/303981952_Parkour_as_acrobatics_an_existential_phenomenological_study_of_movement_in_parkour (data dostępu: 5.04.2023).
- Águila C., *Sobre el ocio y la posmodernidad. Un análisis sociocrítico*, Wanceulen, Sevilla 2007.
- Almudena S.G., Pagnon D., Grosprêtre S., Lemaire S., David M., Gateau A., *An educational model for the development of resilience based on Rap and Parkour*, 2020, <https://rapkour.com/wp-content/uploads/2020/07/RAPKOUR-HANDBOOK-EN.pdf?fbclid=IwAR3ExhC1oT2aIIqewuUoHkIv2IKqzZAJFPkXUXuEANucCa-5f2x8nz8VaI> (data dostępu: 13.11.2022).
- Ameel L., Sirpa T., *Parkour: Creating Loose Spaces?*, „Geografiska Annaler” 2012, Seria B, „Human, Geography” nr 94, s. 17-30, https://www.academia.edu/41701074/PARKOUR_CREATING_LOOSE_SPACES_PARKOUR_CREATING_LOOSE_SPACES (data dostępu: 5.12.2022).
- Ameel L., Tani S., *Säröjä kaupunkitilassa: parkour*, „Alue & Ympäristö” 2007, t. 36, nr 1, <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/64306/25589> (data dostępu: 23.09.2022).
- Angel J., *Ciné Parkour: A cinematic and theoretical contribution to the understanding of the practice of parkour*, Doctor of Philosophy, Brunel University 2011, <http://bura.brunel.ac.uk/handle/2438/6119> (data dostępu: 30.04.2023).
- Angel J., *Game Maps: Parkour Vision and Urban Relations*, [w:] *Choreographic Dwellings*, red. G. Schiller, S. Rubidge, Palgrave Macmillan, London 2014, s. 177-197, https://www.academia.edu/75473647/Game_Maps_Parkour_Vision_and_Urban_Relations (data dostępu: 24.07.2023).
- Appleton J., *PSPOS: A busybodies' charter*, „The Manifesto Club” z dnia 29.02.2016, <https://manifestoclub.info/psposreport/> (data dostępu: 12.05.2022).

- Arboleda P., *Threats and hopes for abandoned buildings in Berlin: an urban exploration approach*. *URBS*, „Revista de Estudios Urbanos y Ciencias Sociales” 2017, t. 7, nr 1, s. 41-55, <https://pabloarboleda.com/wp-content/uploads/2021/07/Arboleda-P.-2017.-Threats-and-Hopes-for-Abandoned-Buildings-in-Berlin.pdf> (data dostępu: 24.11.2023).
- Archer N., *Virtual poaching and altered space: reading parkour in French visual culture*, „Modern and Contemporary France” 2010, t. 18, nr 1, s. 93-107, https://www.researchgate.net/publication/232883973_Virtual_Poaching_and_Altered_Space_Reading_Parkour_in_French_Visual_Culture (data dostępu: 15.12.2023).
- Aria C., *Por un parkour filosófico cotidiano*, Pontificia Universidad Javeriana, Facultad de Filosofía, Trabajo de grado presentado por Carlos Arturo Arias, Sanabria, bajo la dirección del profesor Francisco Sierra-Gutiérrez, como requisito parcial para optar al título de Filósofo, Bogotá, 2011, <https://repository.javeriana.edu.co/bitstream/handle/10554/13544/AriasSanabriaCarlosArturo2011.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (data dostępu: 12.09.2022).
- Art Du Déplacement Academy, *Art Du Déplacement Founders and ADD Philosophy*, 2018, <http://www.add-academy.com/en/practice-and-add-founders/> (data dostępu: 23.06.2022).
- Atencio M., Beal B., Wilson C., *The distinction of risk: Urban skateboarding, street habitus, and the construction of hierarchical gender relations*, „Qualitative Research in Sport and Exercise” 2009, t. 1, nr 1, s. 3-20, https://www.researchgate.net/publication/232832259_The_distinction_of_risk_Urban_skateboarding_street_habitus_and_the_construction_of_hierarchical_gender_relations (data dostępu: 24.11.2022).
- Atkinson M., *Triathlon, suffering, and exciting significance*, „Leisure Studies” 2008, t. 27, nr 2, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Triathlon%2C+suffering%2C+and+exciting+significance&type=publication>, s. 165-180 (data dostępu: 18.04.2022).
- Atkinson M., Young K., *Deviance and social control in sport*, Human Kinetics, Champaign, Illinois 2008.
- Atkinson M.F., *Parkour, Anarcho-Environmentalism, and Poiesis*, „Journal of Sport and Social Issues” 2009, t. 33, nr 2, https://www.researchgate.net/publication/249676056_Parkour_Anarcho-Environmentalism_and_Poiesis (data dostępu: 12.07.2023).
- Atkinson R., *Limited Exposure: Social Concealment, Mobility and Engagement with Public Space by the Super-Rich*, „Environment and Planning A” 2015, t. 48, nr 7, s. 1302-1307, https://www.researchgate.net/publication/282520615_Limited_exposure_Social_concealment_mobility_and_engagement_with_public_space_by_the_super-rich_in_London (data dostępu: 15.02.2022).

- Augé M., *Non-lieux: introduction à une anthropologie de la surmodernité*, Éditions du Seuil, Paryż 1992.
- Augustin J.P., Bourdeau P., Ravenel L., *Géographie des sports en France*, Vuibert, Paris 2008.
- Augustin J.P., *Espaces publics et cultures sportives*, „Géocarrefour” 2001, t. 76, nr 1, s. 27-30, https://www.persee.fr/doc/geoca_1627-4873_2001_num_76_1_2502 (data dostępu: 8.09.2023).
- Augustin J.P., *Mixité, genre et sports: les allégories de la «supériorité» masculine*, [w:] S. Ayral, Y. Raibaud, *Pour en finir avec la fabrique des garçons*, Maison des sciences de l’homme d’Aquitaine, Pessac 2014, s. 29-35.
- Balan E., *Integrating community values in the design of a mobile application for parkour practitioners*, Master’s thesis, Södertörn University 2013, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:634696/FULLTEXT01.pdf> (data dostępu: 23.01.2023).
- Bauman Z., *Ciało i przemoc w obliczu ponowoczesności*, t. 1, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 1995.
- Bauman Z., *Dwa szkice o moralności ponowoczesnej*, Instytut Kultury, Warszawa 1994.
- Bauman Z., *Ponowoczesność, czyli jak współżyć z wieloznacznością*, „Odra” 1994, nr 10.
- Bavinton N., *From obstacle to opportunity: Parkour, leisure, and the reinterpretation of constraints*. „Annals of Leisure Research” 2007, t. 10, nr 3-4, s. 391-412, https://www.researchgate.net/publication/241711830_From_Obstacle_to_Opportunity_Parkour_leisure_and_the_reinterpretation_of_constraints (data dostępu: 5.10.2023).
- Beal B., *Disqualifying the official: An exploration of social resistance through the subculture of skateboarding*, „Sociology of Sport Journal” 1995, t. 12, nr 3, s. 252-267, <https://www.semantic-scholar.org/paper/Disqualifying-the-Official%3A-An-Exploration-of-the-Beal/b08b8754143b71d8ee5e3c6b4e609a277d91bd73> (data dostępu: 12.04.2023).
- Belle D., *Parkour*, Septième choc Editions, Paris 2009.
- Benasso S., *Giardini Govi is our spot! When parkour meets Genoa*, „Modern Italy” 2015, t. 20, nr 3, s. 285-310, https://www.researchgate.net/publication/281769168_Giardini_Govi_is_our_spot_When_parkour_meets_Genoa (data dostępu: 16.11.2022).
- Benctueux T., Collet A., Chaudesaigues C., *Le parkour: quelques différences entre représentations et réalité du Parkour?*, compte-rendu d’enquête 2006, <http://tom.lyon69.free.fr/Autres/thomas/compte-renduenquete.pdf> (data dostępu: 12.01.2021).

- Besnier N., Brownell S., *Sport, Modernity, and the Body*, „Review of Anthropology” 2012, t. 41 nr 1, <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-092611-145934> (data dostępu: 13.02.2022).
- Bette K.-H., *X-Treme. Zur Soziologie des Abenteuer- und Risikosports*, Transcript, Bielefeld 2004, <https://dokumen.pub/qdownload/x-treme-zur-soziologie-des-abenteuer-und-risikosports-1-aufl-9783839402047.html> (data dostępu: 15.10.2023).
- Bezanson R., Finkelman A., *Trespassory art*, „University of Michigan Journal of Law Reform” 2010, t. 43, nr 2, s. 245-322, <https://repository.law.umich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1223&context=mjlr> (data dostępu: 23.04.2023).
- Bird L., Luka N., *Arts of (dis)placement: City Space and Urban Design in the London of Breaking and Entering*, „Cinemas” 2011, t. 21, nr 1, s. 79-103, <https://doi.org/10.7202/1005631ar>; https://www.researchgate.net/publication/273011956_Arts_of_displacement_City_Space_and_Urban_Design_in_the_London_of_Breaking_and_Entering (data dostępu: 12.10.2022).
- Bógdał-Brzezińska A., *Postmodernizm*, [w:] *Teorie i podejścia badawcze w nauce o stosunkach międzynarodowych*, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2015.
- Bonhomme A., Marquet J., *Le parkour, un sport extrême à fort potentiel d'image*, „Espaces” 2017, nr 339, *Le parkour, un sport extrême à fort potentiel d'image*, s. 35-39, <https://www.tourisme-espaces.com/doc/9953.parkour-sport-extreme-fort-potentiel-image.html> (data dostępu: 23.01.2022).
- Borden I., *Another Pavement, Another Beach: Skateboarding and the Performative Critique of Architecture*, [w:] *Skateboarding Space and the City*, red. I. Borden, Berg 2001, https://www.researchgate.net/publication/316236680_Another_Pavement_Another_Beach_Skateboarding_and_the_Performative_Critique_of_Architecture (data dostępu: 3.06.2023).
- Bornaz N., *Parkour: l'art de subvertir le rapport à l'espace public*, <http://recherche-action.fr/11consolable/2008/10/03/parkour-lart-de-subvertir-le-rapport-a-lespace-public/> (data dostępu: 5.06. 2023).
- Boyd D., *It's complicated: The social lives of networked teens*, CT: Yale University Press, New Haven 2014, https://www.researchgate.net/publication/281562649_It's_Complicated_The_Social_Lives_of_Networked_Teens (data dostępu: 12.02.2023).

- Brand D., Nicholson H., *Public space and recovery: Learning from poste-arthquake Christchurch*, „Journal of Urban Design” 2016, t. 21, nr 2, s. 159-176, https://www.researchgate.net/publication/366553592_The_Post-Earthquake_City_Disaster_and_Recovery_in_Christchurch_New_Zealand (data dostępu: 11.04.2022).
- Bronk A., *Krajobraz postmodernistyczny*, „Ethos” 1996, nr 33-34, <https://cw.kul.lublin.pl/dlibra/publication/31494/edition/29407> (data dostępu: 23.11.2023).
- Brown R., Gregg M., *The pedagogy of regret: Facebook, binge drinking and young women*, „Continuum Journal of Media and Cultural Studies” 2012, t. 26, nr 3, s. 357-369, https://www.researchgate.net/publication/254240441_The_Pedagogy_of_Regret_Facebook_Binge_Drinking_and_Young_Women (data dostępu: 17.03.2022).
- Brunner C., *Nice-looking obstacles: Parkour as urban practice of deterritorialization*, „AI & Society” 2011, t. 26, nr 2, s. 143-152, <https://doi.org/10.1007/s00146-010-0294-2>; https://www.zora.uzh.ch/id/eprint/156726/1/ZORA_NL_156726.pdf (data dostępu: 13.05.2022).
- Camoletto R.F., Sterchele D., Genova C., *Managing alternative sports: New organisational spaces for the diffusion of Italian parkour*, „Modern Italy” 2015, t. 20, nr 3, s. 307-319, <https://doi.org/10.1017/S135329440001468X>; https://www.researchgate.net/publication/281769256_2015_Managing_alternative_sports_new_organisational_spaces_for_the_diffusion_of_Italian_parkour (data dostępu: 25.03.2022).
- Campbell E., *Transgression, Affect and Performance*, „British Journal of Criminology” 2013, nr 53, s. 18-40, https://www.researchgate.net/publication/273040191_Transgression_Affect_and_Performance_Choreographing_a_Politics_of_Urban_Space (data dostępu: 17.05.2022).
- Carvalho R., Pereira A., *Percursos alternativos: o parkour enquantofenômeno subcultural*, „Revista Portuguesa de Ciência do Desporto” 2008, t. 8, nr 3, s. 427-440, https://www.researchgate.net/publication/277048874_Percursos_alternativos_-_o_Parkour_enquanto_fenomeno_subcultural (data dostępu: 23.04.2023).
- Carvalho R.G., Pereira A.L., *Percursos alternativos – o Parkour enquanto fenómeno sub(cultural)*, „Revista Portuguesa de Ciências do Desporto” 2008, t. 8, nr 3, s. 427-440, https://rped.fade.up.pt/_arquivo/artigos_soltos/vol.8_nr_3/2.01.pdf (data dostępu: 7.04.2023).
- Cazenave N., *La pratique du parkour chez les adolescents des banlieues: entre recherche de sensation et renforcement narcissique*, „Neuropsychiatrie de l'Enfance et de

- l'Adolescence" 2007, nr 55, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0222961707000384?via%3Dihub> (data dostępu: 17.02.2022).
- Cazenave N., Michel G., *Conduites à risques et variation de l'estime de soi chez les adolescents: l'exemple du parkour*, „Annales Médico-Psychologiques, Revue Psychiatrique" 2008, t. 166 nr 10, <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=35621793&site=ehost-live> (data dostępu: 8.11.2021).
- Chiu C., *Contestation and Conformity: Street and Park Skateboarding in New York City Public Space*, „Space and Culture" 2009, t. 12, nr 1, s. 25-42, https://www.researchgate.net/publication/249670068_Contestation_and_Conformity_Street_and_Park_Skateboarding_in_New_York_City_Public_Space (data dostępu: 5.11.2023).
- Chow B.D.V., *Parkour and the critique of ideology: Turn-vaulting the fortresses of the city*, „Journal of Dance and Somatic Practices" 2010, t. 2, nr 2, s. 143-154, https://www.researchgate.net/publication/272209253_Parkour_and_the_critique_of_ideology_Turn-vaulting_the_fortresses_of_the_city (data dostępu: 23.11.2022).
- Christy F.T., *Elements of Mass Demand for Outdoor Recreation Resources*, [w:] *Elements of Outdoor Recreation Planning*, red. B. L. Driver, University of Michigan Press, Michigan 1974, https://www.researchgate.net/publication/237221703_The_Regional_Supply_of_Outdoor_Recreation_Resources_Demonstrating_the_Use_of_Location_Quotients_as_a_Management_Tool (data dostępu: 23.08.2022).
- Clegg J.L., *An Existential Phenomenological Examination of Parkour and Freerunning*, Master's Theses, San Jose State University 2011, s. 28, https://scholarworks.sjsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5040&context=etd_theses (data dostępu: 14.11.2023).
- Clegg J.L., Butryn T.M., *An existential phenomenological examination of parkour and freerunning*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health" 2012, nr 4, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/2159676X.2012.693527> (data dostępu: 11.09.2023).
- Coates E., Clayton B., Humberstone B., *A Battle for Control: Exchanges of Power in the Subculture of Snowboarding*, „Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics" 2010, t. 13, nr 7-8, s. 1082-1101, https://www.researchgate.net/publication/233370403_A_battle_for_control_Exchanges_of_power_in_the_subculture_of_snowboarding (data dostępu: 9.02.2022).
- Cortés Murillo J.C., *Prácticas corporales alternativas: parkour, una forma de ser en la ciudad* *Alternative body practices: parkour, a way of being in the city*, „Retos" 2020, nr 38, s. 411-416, https://www.researchgate.net/publication/345492617_Practicas_corporales

- _alternativas_parkour_una_forma_de_ser_en_la_ciudad_Alternative_body_practices_parkour_a_way_of_being_in_the_city (data dostępu: 13.05.2022).
- Croft J.L., Bertram J.E.A., *Affordance Boundaries Are Defined by Dynamic Capabilities of Parkour Athletes in Dropping from Various Heights*, „Frontiers in Psychology” 2017, t. 8, nr 1571, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01571>; https://www.researchgate.net/publication/319933618_Affordance_Boundaries_Are_Defined_by_Dynamic_Capabilities_of_Parkour_Athletes_in_Dropping_from_Various_Heights (data dostępu: 14.03.2022).
- Crouch D., Tomlinson A., *Collective self-generated consumption: Leisure, space and cultural identity in late modernity*, [w:] *Leisure, modernism, postmodernism and lifestyles*, red. I. Henry, England: LSA Publications, Eastbourne 1994, s. 309-321.
- Csikzentmihaly M., *Flow: The psychology of optimal experience*, Harper & Row, New York 1990, https://www.researchgate.net/publication/224927532_Flow_The_Psychology_of_Optimal_Experience#fullTextFileContent (data dostępu: 16.09.2022).
- Cudowska A., *Tożsamość społeczna w „innej nowoczesności”. Urlicha Becka koncepcja społeczeństwa ryzyka*, [w:] *Etniczność i obywatelstwo w Nowej Europie. Konteksty edukacji międzykulturowej*, red. J. Nikitorowicz, D. Misiejuk, M. Sobecki, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007.
- Czaputowicz J., *Teorie stosunków międzynarodowych. Krytyka i semantyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Daniels M., *Generation Yamakasi. Vol au dessus des cités*, 2005, https://www.youtube.com/watch?v=qomV-flidNw&ab_channel=Guillaume (data dostępu: 24.10.2022).
- Daout Y., *L'ontologie multiple du parkour*, Université de Lausanne Faculté des Sciences Sociales et Politiques 2018, https://serval.unil.ch/resource/serval:BIB_S_27897.P001/REF (data dostępu: 23.04.2022).
- Daskalaki M., Mould O., *Beyond Urban Subcultures: Urban Subversions as Rhizomatic Social Formations*, „International of Urban and Regional Research” 2013, t. 37, nr 1, s. 1-18, <https://eprints.kingston.ac.uk/id/eprint/24397/1/Daskalaki-M-24397.pdf> (data dostępu: 21.11.2022).
- Daskalaki M., Stara A., Imas M., *The Parkour Organisation: inhabitation of corporate spaces*, „Culture and Organisation” 2008, t. 14, nr 1, <https://eprints.kingston.ac.uk/id/eprint/17760/1/Daskalaki-M-17760.pdf> (data dostępu: 23.07.2022).

- De Freitas E., *Parkour and the Build Environment: Spatial Practices and the Plasticity of School Buildings*, „Journal of Curriculum Theorizing” 2011, t. 27, nr 3, s. 209-220, <https://journal.jctonline.org/index.php/jct/article/view/126> (data dostępu: 12.08.2022).
- De Martini Ugolotti N., *‘We are rolling and vaulting tonight’: Sport programmes, urban regeneration and the politics of parkour in Turin, Italy*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 25-40, <https://doi.org/10.1080/19406940.2016.1263234>; https://www.academia.edu/31892318/_We_are_rolling_and_vaulting_tonight_sport_programmes_urban_regeneration_and_the_politics_of_parkour_in_Turin_Italy (data dostępu: 14.05.2023).
- De Martini Ugolotti N., *Contested bodies in a regenerating city: Post-migrant men’s contingent citizenship, parkour and diaspora spaces*, „Leisure Studies” 2022, s. 1-17, <https://doi.org/10.1080/02614367.2022.2085775>; https://www.researchgate.net/publication/305728444_CONTESTED_BODIES_CONTESTED_CITIES_POSTMIGRANT_YOUTH_CONTINGENT_CITIZENSHIP_AND_THE_POLITICS_OF_CAOEIRA_AND_PARKOUR_IN_TURIN_ITALY (data dostępu: 25.11.2023).
- De Martini Ugolotti N., Genova C., *Parkour, Graffiti, and the Politics of (In)Visibility in Aestheticized Cityscapes*, „Space and Culture” 2023, <https://doi.org/10.1177/12063312231155356>; https://www.researchgate.net/publication/368644366_Parkour_Graffiti_and_the_Politics_of_InVisibility_in_Aestheticized_Cityscapes (data dostępu: 25.11.2023).
- De Martini Ugolotti N., Moyer E., *‘If I climb a wall of ten meters’: Capoeira, parkour and the politics of public space among (post)migrant youth in Turin, Italy*, „Patterns of Prejudice” 2016, t. 50, nr 2, s. 188-206, <https://doi.org/10.1080/0031322X.2016.1164435>; https://www.researchgate.net/publication/301689262_If_I_climb_a_wall_of_ten_meters_Capoeira_parkour_and_the_politics_of_public_space_among_post_migrant_youth_in_Turin_Italy (data dostępu: 11.09.2022).
- De Martini Ugolotti N., Silk M., *Parkour, counter-conducts and the government of difference in post-industrial Turin*, „City” 2018, t. 22, nr 5/6, s. 763-781, <https://doi.org/10.1080/13604813.2018.1549849>; https://www.researchgate.net/publication/329218147_Parkour_counter-conducts_and_the_government_of_difference_in_post-industrial_Turin (data dostępu: 7.11.2023).
- Debord G., *Spoleczeństwo spektaklu oraz Rozważania o społeczeństwie spektaklu*, przeł. M. Kwaterko, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2006, <https://monoskop.org/>

images/4/41/Debord_Guy_Spoleczen-stwo_spektaklu_oraz_Rozwazania_o_spoleczen
stwie_spektaklu_2006.pdf (data dostępu: 15.03.2022).

Derrida J., *De la grammatologie*, Les Éditions de Minuit, Paris 1967.

Derrida J., *La voix et le phénomène*, PUF, Paris 1967

Derrida J., *L'écriture et la différence*, Seuil, Paris 1967.

Dispersal order issued for Caerphilly town after reports of anti-social behaviour, „Caerphilly Observer” 26.02.2015, <https://caerphilly.observer/news/949906/dispersal-order-issued-for-caerphilly-town-after-reports-of-anti-social-behaviour/> (data dostępu: 13.11.2022).

Dobson J., *How to save our town centres*, Policy Press, Bristol 2015; <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03003930.2015.1062617> (data dostepu: 12.09.2023).

Donnelly M., *Studying extreme sports: Beyond the core participants*, „Journal of Sport and Social Issues” 2006, t. 30, nr 2, s. 219-224, https://www.researchgate.net/publication/249676013_Studying_Extreme_Sports_Beyond_the_Core_Participant (data dostępu: 4.09.2022).

Duara P., *Rescuing History from the Nation: Questioning Narratives of Modern China*, The University of Chicago Press, Chicago 1995.

Dunlap A., *The definitive origin of parkour & david belle's legacy*, <https://parkour.com/the-definitive-origin-of-parkour-david-belles-legacy/>, 18.10.2023 (data dostępu: 25.01.2024).

Dunne M., *Stevenage police warn against the dangers of parkour*, „The Comet” z dnia 16.06.2014, <https://www.thecomet.net/news/22458907.stevenage-police-warn-dangers-parkour/> (data dostępu: 28.11.2022).

Durkheim E., *Les formes élémentaires de la vie religieuse*, Presses Universitaires de France, Paris 2013; <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k20761h/f658.item> (data dostępu: 15.12.2022).

Edwardes D., [w:] *Parkour – Way of Life*, DVD, Beckmann Visual Publishing 2008.

Edwardes E., *Parkour*, [w:] *Berkshire encyclopaedia of extreme sports*, red. D. Booth, H. Thorpe, Berkshire Publishing Group LLC, Great Barrington, Massachusetts 2007; <https://archive.org/search?query=externalidentifier%3A%22urn%3Alcp%3ABerkshire+encyclo0000unse%3Alcpdf%3A8d87168a-6c06-4eed-b465-2c9bc4e8a7f2%22> (data dostępu: 14.08.2022).

Egner H., *Trend- und Natursportals System. Die Karriere einer Sportlandschaft am Beispiel Moab, Utah*, Dissertation zur Erlangung des Grades „Doktor der Naturwissenschaften“ am Fachbereich der Johannes Gutenberg-Universität in Mainz, Mainz 2000; <https://openscience.ub.uni-mainz.de/handle/20.500.12030/1151> (data dostępu: 28.08.2023).

- Elias N., Dunning E., red., *Quest for excitement: sport and leisure in the civilizing process*, Blackwell, Oxford 1986, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/11745398.2015.1078103> (data dostępu: 13.08.2022).
- Evers C., Doering A., *Lifestyle Sports in East Asia*, „Journal of Sport & Social Issues” 2019, t. 43, nr 5, s. 343-352, <https://doi.org/10.1177/0193723519868206>; https://www.researchgate.net/publication/335081002_Lifestyle_Sports_in_East_Asia (data dostępu: 21.07.2023).
- Evers C., *Men who surf*, „Cultic Studies Review” 2004, t. 10, nr 1, s. 27-41, https://www.researchgate.net/publication/287342974_Men_who_surf (data dostępu: 23.07.2022).
- Fernandes A.V., de S. Galvão L.K., *Parkour e valores morais: ser forte para ser útil*, „Motrivivência” 2015, t. 5, nr 47, <https://periodicos.ufsc.br/index.php/motrivivencia/article/view/2175-8042.2016v28n47p226/31829> (data dostępu: 20.09.2022).
- Fernandez-Rio J., Sanz N., Fernandez-Cando J., Santos L., *Impact of a sustained cooperative learning intervention on student motivation*, „Physical Education and Sport Pedagogy” 2017, nr 22, s. 89-105, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17408989.2015.1123238> (data dostępu: 4.07.2023).
- Fernandez-Rio J., Suarez C., *Feasibility and students' preliminary views on parkour in a group of primary school children*, „Physical Education and Sport Pedagogy” 2016, t. 21, nr 3, s. 281-294, https://www.researchgate.net/publication/264710117_Feasibility_and_students'_preliminary_views_on_parkour_in_a_group_of_primary_school_children#fullTextFileContent (data dostępu: 14.11.2023).
- Ferrell J., *Tearing Down the Streets: Adventures in Urban Anarchy*, Palgrave, London 2001.
- Ferro L., *Jump Lisbon! Notes from an ethnography of urban flows*, „Portuguese Journal of Social Science” 2015, t. 14, nr 2, https://www.researchgate.net/publication/282834175_Jump_Lisbon_Notes_from_an_ethnography_of_urban_flows (data dostępu: 6.06.2023).
- Fine G.A., Kleinman S., *Rethinking subculture: An interactionist analysis*, „American Journal of Sociology” 1979, t. 85, nr 1, s. 1-20, https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/40939395/Subculture-AJS-libre.pdf?1451797028=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DRethinking_Subculture_An_Interactionist.pdf&Expires=1717786215&Signature=Ich-qURh5EtcgGoy21thAfinFHnrgWzYi1CE5PT5SuuXQFqETqmulXCxXDBTZ6GqEglZQhIVKve2gHwBQamTtNAsEQLP4C0yZ9ztBE03Y-LnwL7xFi2Haq81amE4UuWUYphQkzAYg5g29MNqTFhNSbNbF~qFtRzg8zKh5nZVbLncjyGAG0xGRBYITHi54unLANdDjx9kwIIZiTJsXHrnKcu2BV4FEHNNpr8QNvm

- JR6zGl4PBi-0QlF6Xb5nHEE0HX5Oc1rJEAA2WFsJ9slregBDc-zInCCvmt-5XIOH Junj8ner9CGg8xUkVCpp4qmWLtknCwt2qxxSvtNkwyjBw__&Key-Pair-Id=APK AJLOHF5GGSLRBV4ZA (data dostępu: 30.03.2023).
- Foucan S., *Freerunning: Find your way*, Michael O'Mara Books, London 2008.
- Foucault M., *Archaeology of Knowledge*, Frankfurt 1981, https://www.academia.edu/2253584/Michel_Foucault_s_Archaeology_of_Knowledge_and_Economic_Discourse (data dostępu: 24.05.2022).
- Franck K.A., Stevens Q., *Tying down loose space*, [w:] *Loose space. Possibility and diversity in urban life*, red. Franck K.A., Q. Stevens Routledge, London 2007; https://www.researchgate.net/publication/291024631_Tying_down_loose_space (data dostępu: 5.11.2023).
- Free runners' putting lives and heritage at risk – police*, 26.06.2014, <https://www.thenorthernecho.co.uk/news/11304483.free-runners-putting-lives-heritage-risk---police/> (data dostępu: 17.01.2023).
- Gach G., *Ulrich Beck. Społeczeństwo ryzyka*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2004, t. 32, nr 1, <https://ojs.tnku.pl/index.php/rns/article/view/11122> (data dostępu: 23.11.2022).
- Gangneux J., *Logged in or locked in? Young adults' negotiations of social media platforms and their features*, „Journal of Youth Studies” 2019, t. 22, nr 8, s. 1053-1057, <https://eprints.gla.ac.uk/176967/7/176967.pdf> (data dostępu: 21.03.2023).
- Garrett B., *PSPOs: the new control orders threatening our public spaces*, „The Guardian” z dnia 8.09.2015. <https://www.theguardian.com/cities/2015/sep/08/pspos-new-control-orders-public-spaces-asbos-freedoms> (data dostępu: 20.11.2022).
- Geertman S., Labbé D., Boudreau J.A., Youth J.O., *Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi: The Case of Skateboarding and Parkour*, „Pacaff” 2016, nr 89, s. 591-611, https://www.researchgate.net/publication/372123788_Youth_Tactics_of_Urban_Space_Appropriation_Case_Study_of_Skateboarding_and_Graffiti (data dostępu: 17.03.2023).
- Geyh P., *Urban free flow: A Poetics of Parkour*, „M/C Journal” 2006, t. 9, nr 3, <http://journal.media-culture.org.au/0607/06-geyh.php> (data dostępu: 10.03.2023).
- Gibout C., Lebreton C.F., *Cultures juvéniles et loisirs sportifs de rue : une approche par l'espace public*, „Agora ébats/jeunesses” 2014, nr 68, s. 710–84, https://www.researchgate.net/publication/259263876_Cultures_juveniles_et_loisirs_sportifs_de_rue_une_approche_par_l'espace_public (data dostępu: 12.03.2022).

- Gilchrist P., Osborn G., *Risk and benefits in lifestyle sports: Parkour, law and social value*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 55-69, <https://allianceofsport.org/insight-hub/risks-and-benefits-in-lifestyle-sports-parkour-law-and-social-value/> (data dostępu: 7.03.2022).
- Gilchrist P., Wheaton B., *Lifestyle sport, public policy and youth engagement: examining the emergence of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2011, nr 3, s. 109-131, https://www.researchgate.net/publication/233057562_Lifestyle_sport_public_policy_and_youth_engagement_Examining_the_emergence_of_parkour (data dostępu: 13.11.2023).
- Gilchrist P., Wheaton B., *New media technologies in lifestyle sport*, [w:] *Digital Media Sport: Technology, Power and Culture in the Network Society*, red. B. Hutchins, D. Rowe, Routledge, New York 2013, s. 169-185; https://www.academia.edu/1821623/New_media_technologies_in_lifestyle_sport (data dostępu: 5.09.2022).
- Godlewski P., Cizek P., Mruczyk R., Skalski D., *The Dangers of Travel – Banditry on the Roads. The bibliometric study of the retrospective literature*, „Sustainability”, t. 14, nr 24: 16944, s. 1-17, <https://doi.org/10.3390/su142416944>; https://www.researchgate.net/publication/366439218_The_Dangers_of_Travel-Banditry_on_the_Roads_The_Bibliometric_Study_of_the_Retrospective_Literature (data dostępu: 7.02.2024).
- Godlewski P., *Podmiotowość sportu a procesy globalizacyjne*, [w:] *Podmiotowość w edukacji ery globalnego społeczeństwa informacyjnego*, red. K. Pająk, A. Zduniak, Warszawa-Poznań 2004, s. 323-327.
- Godlewski P., *The Heterogeneous Nature of the History of Sport. A Look from the East*, [w:] *New Aspects of Sport History*, red. M. Lämmer, T. Terret, ISHPES-Studium 13/7, Köln 2007, s. 411-416.
- Goffman E., *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*, Northeastern University Press, Boston 1974; https://urup.or.id/wp-content/uploads/2020/07/Erving_Goffman_Bennett_Berger_Frame_Analysis_BookFi.pdf (data dostępu: 18.03.2022).
- Goodman N., *Ways of Worldmaking*, Hackett Publishing Company, Inc. Indianapolis 1978; https://monoskop.org/images/c/c5/Goodman_Nelson_Ways_of_Worldmaking_Harvester.pdf (data dostępu: 7.09.2022).
- Grabowski D., Thomsen S.D., *Parkour as Health Promotion in Schools: A Qualitative Study Focusing on Aspects of Participation*, „International Journal of Education” 2014, nr 6, <https://www.macrothink.org/journal/index.php/ije/article/view/6343> (data dostępu: 7.08.2023).

- Griffin D.R., *The Reenchantment of Science: Postmodern Proposals*, State University of New York Press, Albany 1988; https://books.google.pl/books?id=0HOztTqau9kC&printsec=copyright&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (data dostępu: 5.12.2022).
- Grosprêtre S., Lepers R., *Performance characteristics of Parkour practitioners: Who are the traceurs?*, „European Journal of Sport Science” 2016, nr 16, s. 526-535, https://www.researchgate.net/publication/280948349_Performance_characteristics_of_Parkour_practitioners_Who_are_the_traceurs#fullTextFileContent (data dostępu: 14.03.2023).
- Grosprêtre S., Gabriel D., *Sport Practice Enhances Athletes' Observation Capacity: Comparing Scenic Change Detection in Open and Closed Sports*, „Percept and Motor Skills” 2020, https://www.researchgate.net/publication/345121095_Sport_Practice_Enhances_Athletes'_Observation_Capacity_Comparing_Scenic_Change_Detection_in_Open_and_Closed_Sports (data dostępu: 4.07.2022).
- Grosz E., *Bodies-cities*, [w:] *Places through the body*, red. H.J. Nast, S. Pile, Routledge, New York 1998, s. 42-51, <https://coms324.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/12/grosz-bodies-cities.pdf> (data dostępu: 23.06.2023).
- Guss N., *Parkour and the multitude: Politics of a dangerous art*, „French Cultural Studies” 2011, t. 22, nr 1, s. 73-85, https://www.researchgate.net/publication/241647748_Parkour_and_the_Multitude_Politics_of_a_Dangerous_Art (data dostępu: 24.07.2023).
- Gutiérrez M.E.W., *Estado del conocimiento del Parkour para el desarrollo humano sostenible*, Universidad Distrital Francisco José de Caldas/Facultad de Medio Ambiente, 2022, <https://repository.udistrital.edu.co/bitstream/handle/11349/31034/MorenoGutierrezMiltonEsteban2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (data dostępu: 12.07.2023).
- Gutiérrez Opazo R., Rosales Calderon D., *Parkour como medio motriz*, La Plata: Universidad Nacional de La Plata. Facultad de Humanidades y Ciencias de la Educación. Departamento de Educación Física 2011, <http://163.10.30.35/congresos/congresoeducacionfisica/9o-ca-y-4o-la-efyc/m49%20-%20Gutierrez%20Opazo%20y%20Rosales%20Calderon%20-%20Parkour%20como%20medio%20motriz.pdf/view> (data dostępu: 16.03.2022).
- Häkli J., *Uusiinmaisemiin – banaaliympäristötutkimuskohteena?*, „Alue ja Ympäristö” 2000, t. 29, nr 2, s. 1-3.
- Halsey L.G., Coward S.R.L., Crompton R.H., Thorpe S.K.S., *Practice makes perfect: Performance optimisation in 'arboreal' parkour athletes illuminates the evolutionary ecology of great ape anatomy*, „Journal of Human Evolution” 2017, nr 103, s. 45-52,

- https://www.researchgate.net/publication/313037248_Practice_makes_perfect_Performance_optimisation_in_'arboreal'_parkour_athletes_illuminates_the_evolutionary_ecology_of_great_ape_anatomy (data dostępu: 14.09.2022).
- Hamilton M., *Why Parkour Is a Cure for the Fear of Being Human*, „The Guardian” 2014, <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2014/oct/01/why-parkour-is-a-cure-for-the-fear-of-being-human> (data dostępu: 23.02.2022).
- Harinen P., Itkonen H., Rautopuro J., *Asfalttiprinssit – tutkimusskeittareista*, Liikuntatieteellinen seura, Helsinki 2006.
- Hayward K., *City Limits: Crime, Consumer Culture and the Urban Experience*, Glasshouse Press, London 2004; https://www.academia.edu/193426/City_Limits_Crime_Consumer_Culture_and_the_Urban_Experience (data dostępu: 16.03.2023).
- Heinemann K., *Einführung in die Soziologie des Sports*, Hofmann-Verlag GmbH & Co. KG, Schorndorf 1995; https://www.researchgate.net/publication/257272357_Einfuehrung_in_die_Sportsoziologie (data dostępu: 13.09.2023).
- Heinemann K., *Introduction to the Sociology of Sports*, Schorndorf 1998, <https://www.semanticscholar.org/paper/Introduction-to-the-sociology-of-sport.-Heinemann/c30ce70abdaded14eef0ea220b06247e25c34f81> (data dostępu: 7.10.2022).
- Herrmann J., *Parkour/freerunning as a pathway to prosocial change: A theoretical analysis*, Masters of Science in Forensic Psychology, Victoria University 2016, https://openaccess.wgtn.ac.nz/articles/thesis/Parkour_Freerunning_as_a_Pathway_to_Prosocial_Change_A_Theoretical_Analysis/17014430 (data dostępu: 23.07.2022).
- Hoffmann D., *Leibes-übung: ein streitbuch über die neuen moden in der körperkultur*, Luchterhand, Darmstadt 1984.
- Holzmüller Ph., Braumüller B., *Climb ups or thumbs ups? Identifying determinants for parkour-related physical self-concepts of traceurs based on training data and social media use*, „German Journal of Exercise and Sport” 2020, t. 50, nr 11, https://www.researchgate.net/publication/344068651_Climb_ups_or_thumbs_ups_Identifying_determinants_for_parkour-related_physical_self-concepts_of_traceurs_based_on_training_data_and_social_media_use (data dostępu: 16.05.2023).
- Islas I., Varela S., *Young parkour traceurs in Mexico City: A new way to meaning and identity in urban spaces*, „Semiotica” 2022, nr 248, s. 187-207, <https://doi.org/10.1515/sem-2022-0087>; <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/sem-2022-0087/html> (data dostępu: 23.05.2023).

- Iveson K., *Cities within the city: do-it-yourself urbanism and the right to the city*, „International Journal of Urban and Regional Research” 2013, t. 37, nr 3, s. 941-956, https://www.researchgate.net/publication/264364840_Cities_Within_the_City_Do-It-Yourself_Urbanism_and_the_Right_to_the_City (data dostępu: 20.02.2022).
- Jakubowska H., *Socjologia ciała*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2009, <http://hdl.handle.net/10593/21267> (data dostępu: 3.01.2020).
- Jameson J., *El posmodernismo o la lógica cultural del capitalismo avanzado*, La Marca Editora, Barcelona 1991, https://www.academia.edu/9730554/Fredric_Jameson_El_posmodernismo_o_la_logica_cultural_del_capitalismo_avanzado (data dostępu: 16.17.2023).
- Janeckova K., Hamrik Z., Matusova M., Badura P., „*I am going out!*” – *Lifestyle sports and physical activity in adolescents*, „BMC Public Health” 2021, t. 21, nr 1, <https://doi.org/10.1186/s12889-021-11066-3>; <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-021-11066-3> (data dostępu: 11.02.2022).
- Janssen I., *Sehnsucht nachechten Werten*, „Olympische Jugend” 1997, t. 42, nr 4/5.
- Jonasson K., Eriksson J., *Sovereign Surfing in the Society of Control: The Parkour Chase in Casino Royale as a Staging of Social Change*, „Social Sciences” 2022 (2076-0760), t. 11, nr 8, s. 357-357, <https://doi.org/10.3390/socsci11080357>; <https://pdfs.semanticscholar.org/5ba9/fdc602bdc99abd3755dbf115a5f8c374a69c.pdf> (data dostępu: 14.08.2023).
- Kay J., Laberge S., *Mandatory Equipment: Women in adventure racing*, [w:] *Understanding lifestyle sports: Consumption, identity, and difference*, red. B. Wheaton, Routledge, New York 2004, s. 154-174, <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203646069-14/mandatory-equipment-joanne-kay-suzanne-laberge> (data dostępu: 17.04.2023).
- Kidder J.L., *Parkour, Masculinity, and the City*, „Sociology of Sport Journal” 2013, nr 30, s. 1-23, <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=9d2d29440ff0a16dac6f76d6190a7767303dfd2e> (data dostępu: 6.04.2023).
- Kidder J.L., *Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic*, „City & Community” 2012, t. 11, nr 3, s. 229-253, https://www.researchgate.net/publication/263301277_Parkour_The_Affective_Appropriation_of_Urban_Space_and_the_RealVirtual_Dialectic (data dostępu: 17.03.2023).
- Kidder J.L., *Parkour: Adventure, Risk, and Safety in the Urban Environment*, „Qualitative Sociology” 2013, t. 36, nr 2, DOI: 10.1007/s11133-013-9254-9258 (data dostępu: 15.12.2023).

- Kindynis T., *Urban Exploration: From Subterranea to Spectacle*, „British Journal of Criminology” 2016, t. 57, nr 4, s. 982-1001, https://www.researchgate.net/publication/302071590_Urban_Exploration_From_Subterranea_to_Spectacle (data dostępu: 5.02.2022).
- Krasnodębski Z., *Postmodernistyczne rozterki kultury*, Oficyna Naukowa, Warszawa 1996, s. 108-119.
- Kusz K., *BMX, extreme sports, and the white male backlash*, [w:] *To the extreme: Alternative sports, inside and out*, red. R.E. Rinehart, S. Sydnor, NY: State University of New York, Albany 2003, s. 153-175, https://www.researchgate.net/publication/292493957_Bmx_extreme_sports_and_the_white_male_Backlash (data dostępu: 3.05.2022).
- Ladewig R., *Play, but Play seriously: Zur medialen Inszenierung von Le Parkour*, „Montage AV” 2008, 17(1), <https://mediarep.org/server/api/core/bitstreams/1d922e66-d702-461d-a630-99ff679ef058/content> (data dostępu: 17.02.2023).
- Lamb M.D., *Misuse of the monument: The art of parkour and the discursive limits of a disciplinary architecture*, „Journal of Urban Cultural Studies” 2014, t. 1, nr 1, s. 107-126, https://www.researchgate.net/publication/263727087_Mis-use_of_The_Monument_The_art_of_parkour_and_the_discursive_limits_of_a_disciplinary_architecture, (data dostępu: 11.03.2022).
- Lamb M.D., *Negating the negation: The practice of parkour in spectacular city*, „Kaleidoscope” 2010, t. 9, nr 1, s. 91-105, <https://opensiuc.lib.siu.edu/kaleidoscope/vol9/iss1/6/> (data dostępu: 30.11.2022).
- Lamb M.D., *Self and the city: Parkour, architecture, and the interstices of the 'knowable' city*, „Liminalities: A Journal of Performance Studies” 2014, t. 10, nr 2, s. 1-20, <http://liminalities.net/10-2/parkour.pdf> (data dostępu: 25.10.2022).
- Lamprecht M., Stamm H., *Vom avantgardistischen Lebensstil zur Massenfreizeit. Eine Analyse der Entwicklungsmuster von Trendsportarten*, „Sportwissenschaft” 1998, t. 28, nr 3-4.
- Larsen S.H., *What can the parkour craftsmen tell us about bodily expertise and skilled movement?*, „Sport, Ethics and Philosophy” 2016, nr 10, s. 295-309, https://www.researchgate.net/publication/309212870_What_can_the_parkour_craftsmen_tell_us_about_bodily_expertise_and_skilled_movement (data dostępu: 15.12.2023).
- Laurendeau J., *Gendered risk regimes: A theoretical consideration of edgework and gender*, „Sociology of Sport Journal” 2008, t. 25, nr 3, s. 294-309, https://www.researchgate.net/publication/281399782_Gendered_Risk_Regimes_A_Theoretical_Consideration_of_Edgework_and_Gender (data dostępu: 5.10.2022).

- Laurendeau J., Sharara N., *Women could be every bit as good as guys: Reproductive and resistive agency in two "action" sports*, „Journal of Sport and Social Issues” 2008, t. 32, nr 1, s. 24-47, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Women+could+be+every+bit+as+good+as+guys%3A+Reproduc-tive+&type=publication> (data dostępu: 24.03.2023).
- Lauschke A., *Parkour: Subversive Choreographien des Urbanen*. Textum, Marburg 2010, <https://www.perlego.com/es/book/1037556/parkour-subversive-choreographien-des-urbanen-pdf> (data dostępu: 13.12.2023).
- Le Breton D., *Lust am Risiko: Vom Bungee-jumping, U-Bahn-Surfen und anderen Arten das Schicksal herauszufordern*, Dipa, Frankfurt am Main 1995.
- Le Breton D., *Playing symbolically with death in extreme sports*, „Body and Society” 2000, t. 6, nr 1, s. 1-11, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Playing+symbolically+with+death+in+extreme+sports&type=publication> (data dostępu: 14.04.2023).
- Lebreton F., Héas S., *Urbanité ludique et cultures sportives: Analyse de quatre pratiques physiques de l'espace parisien*, „Loisir et Société / Society and Leisure” 2010, t. 33, nr 2, s. 195-219, <https://doi.org/10.1080/07053436.2010.10707809>; <https://univ-rennes2.hal.science/hal-02174415/document> (data dostępu: 20.04.2022).
- Lebreton F., Routier G., Héas S., Bodin D., *Cultures urbaines et activités physiques et sportives. La «sportification» du parkour et du street golf comme médiation culturelle*, „Canadian Review of Sociology/Revue Canadienne de Sociologie” 2010, nr 47, s. 293-317, <https://hal.science/hal-01671464> (data dostępu: 20.04.2022).
- Lefebvre H., *Die Produktion des Raumes*, [w:] *Raumtheorie*, red. J. Thin, S. Günzel, Suhrkamp, Frankfurt 2006, s. 330-342.
- Lefebvre H., *The Production of Space*, BlackWell, Oxford 1991, https://monoskop.org/images/7/75/Lefebvre_Henri_The_Production_of_Space.pdf (data dostępu: 23.07.2022).
- Legutko R., *Postmodernizm*, Ośrodek Myśli Politycznej, 2005, www.omp.org.pl/stareomp/index9059.php (data dostępu: 23.11.2019).
- Lemhöfer Ph., *Le Parkour – Entstehung und Entwicklung einer Trendsportart*, Justus-Liebig-Universität Gießen, Institut für Sportwissenschaft Arbeitsbereich: Sportsoziologie und -pädagogik Betreuer: Prof. Dr. Jürgen Schwier Magisterarbeit zur Erlangung des akademischen Grades: Magister Artium 2008, <http://dx.doi.org/10.22029/jlupub-7786> (data dostępu: 3.02.2024).
- Le Robert, Dico en ligne*, Le Robert, <https://dictionnaire.lerobert.com/definition/tracer> (tłum. Autora) (data dostępu: 12.12.2023).

- Lesné R., Gibout C., Lebreton F., *L'aménagement des parkour-parks: Les espaces dédiés pour les activités ludo-sportives comme outils d'inclusion? Études de cas à Nantes et à Rennes*, „Society and Leisure / Loisir & Société” 2019, t. 42, nr 3, 378-400, <https://doi.org/10.1080/07053436.2019.1681799>; <https://hal.science/hal-02383209/document> (data dostępu: 15.06.2023).
- Lesné R., *La ville récréative. Ce que la récréativité fait à l'urbanité: réflexion à partir des pratiques du parkour et de l'urbex*, Thèse de Doctorat, Mention Sciences Humaines et Humanité Spécialité Aménagement de l'espace, Urbanisme présentée à l'Ecole Doctorale en Sciences Humaines et Sociales (ED 586) Géographie. Université du Littoral Côte d'Opale, 2021, <https://theses.hal.science/tel-03545164> (data dostępu: 23.02.2022).
- Lesné R., *Le parkour, une pratique au service de la participation juvénile en ville? Dissidence récréative et affirmation des jeunes à Rennes et à Nantes*, „L'Information Géographique” 2019, t. 83, nr 3, s. 83-105, <https://hal.science/hal-02383263> (data dostępu: 23.11.2023).
- Lesné R., *Quand le déplacement devient une fin en soi. La pratique du parkour, une mobilité qui fait bouger l'urbanité*, „Urbanités” 2019, nr 11, <https://www.revue-urbanites.fr/11-lesne/> (data dostępu: 12.02.2022).
- Lewicki G., *Ku zniesieniu ponowoczesności*, „Pulaski Policy Papers” 2009, nr 20, https://greglewicki.wordpress.com/wp-content/uploads/2010/01/pulaski_policy_papers_no_20_09_postmodernizm_lewicki.pdf (data dostępu: 15.02.2021).
- Lipoński W., *Sport. Europejski charakter sportu*, [w:] *Polska na tle procesów rozwojowych Europy XX wieku*, red. S. Sierpowski, Instytut Historii UAM, Poznań 2002.
- Loo W.B., Bunnell W.B.T., *Landscaping selves through parkour: Reinterpreting the urban environment of Singapore*, „Space and Culture” 2017, t. 21, nr 2, s. 145-158, https://www.researchgate.net/publication/318592616_Landscaping_Selves_Through_Parkour_Reinterpreting_the_Urban_Environment_of_Singapore (data dostępu: 17.03.2023).
- Lyng S., *Edgework, risk, and uncertainty*, [w:] *Social theories of risk and uncertainty: An introduction*, red. J.O. Zinn, MA: Blackwell Publishing, Malden 2008, s. 106-137, https://www.researchgate.net/publication/230036165_Edgework_Risk_and_Uncertainty (data dostępu: 6.09.2022).
- Lyng S., *Edgework: A social psychological analysis of voluntary risk taking*, „American Journal of Sociology” 1990, t. 95, nr 4, s. 851-886, https://www.webpages.uidaho.edu/css287/Lyng_Edgework_.pdf (data dostępu 12.04.2022).

- Lyng S., Snow D., *Vocabularies of motive and high risk behavior: The case of skydiving*, [w:] *Advances in group processes*, red. J. Lawler CT: JAI, Greenwich 1986, s. 157-179.
- Macdonald N., *The graffiti subculture: Youth, masculinity, and identity in London and New York*, Palgrave, New York 2001, https://www.academia.edu/31396899/The_Graffiti_Subculture_Youth_Masculinity_and_Identity (data dostępu: 18.03.2023).
- Mäenpää P., *Narkissos kaupungissa. Tutkimuskuluttaja-kaupunkilaisesta ja julkisestatilasta*, Tammi, Helsinki 2005.
- Maguire J., *Sportization*, [w:] *Blackwell encyclopedia of sociology*, red. G. Ritzer, Blackwell, London 2007, s. 4710-4711, http://philosophy.com/UPLOADS/_PHILOSOCIOLOGY.ir_Blackwell%20Encyclopedia%20of%20Sociology_George%20Ritzer.pdf (data dostępu: 15.07.2022).
- Mango P., Castaldo F., Calefato F.B., *Parkour – A bridge between motor activities and liveability practices in the urban jungle*, „Journal of Physical Education and Sport” 2021, nr 21, s. 600-605, <http://doi.org/10.7752/jpes.2021>; <https://efsupit.ro/images/stories/februarie2021/Art%2069.pdf> (data dostępu: 28.06.2023).
- Marques R.A., *O que é que o Ibirapueratem? Le parkour e esportes radicais no parque*, „Ponto Urbe. Revista do núcleo de antropologia urbana da USP” 2008, nr 3, <https://journals.openedition.org/pontourbe/1839> (data dostępu: 3.02.2023).
- Marshall B., *Running across the Rooves of Empire: Parkour and the Postcolonial City*, „Modern and Contemporary France” 2010, t. 18, nr 2, s. 157-173, <https://doi.org/10.1080/09639481003714872>; https://www.researchgate.net/publication/232945264_Running_across_the_Rooves_of_Empire_Parkour_and_the_Postcolonial_City (data dostępu: 17.06.2022).
- Melosik Z., *Kryzys męskości w kulturze współczesnej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Poznań 2006.
- Merritt C.J., Tharp I.J., *Personality, self-efficacy and risk-taking in parkour (free-running)*, „Psychology of Sport and Exercise” 2013, nr 14, s. 608-611, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Personality%2C+self-efficacy+and+risk-taking+in+parkour+%28free-running&type=publication> (data dostępu: 15.01.2022).
- Messner M.A., *Riding with the Spur Posse*, [w:] *Sex, violence, and power in sports: Rethinking masculinity*, red. M.A. Messner & D.F. Sabo, Freedom, CA: The Crossing Press, 1994, s. 66-70.

- Messner M.A., *Sports and male domination: The female athlete as contested ideological terrain*, „Sociology of Sport Journal” 1998, t. 5, nr 3, s. 197-211, <http://www.michaelmessner.org/wp-content/uploads/2014/05/ssj88.pdf> (data dostępu: 13.05.2023).
- Messner M.A., *When bodies are weapons: Masculinity and violence in sport*, „International Review for the Sociology of Sport” 1990, t. 25, nr 3, s. 203-220, <http://www.michaelmessner.org/wp-content/uploads/2014/12/WhenBodiesAreWeapons.pdf> (data dostępu: 13.05.2023).
- Miaux S., *Le libre mouvement des corps. Le «parkour», une nouvelle expérience du déplacement dans la ville*, „Géographie et cultures” 2009, nr 70, s. 99-116, <https://journals.openedition.org/gc/2328> (data dostępu: 23.07. 2022).
- Miller J.R., Demoiny S.G., *Parkour: a new extreme sport and a case study*, „Journal of Foot and Ankle Surgery” 2008, nr 47, s. 63-56, https://www.researchgate.net/publication/5693299_Parkour_A_New_Extreme_Sport_and_a_Case_Study (data dostępu: 24.07.2022).
- Mol A., *The body multiple: ontology in medical practice*, Duke University Press, Durham 2002.
- Morawski S., *Trzy i pół refleksji o filozoficznym postmodernizmie*, [w:] *Czy kryzys wartości*, red. J. Mizińska, T. Szkołut, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1992.
- Mould O., *Parkour, the city, the event*, „Environment and Planning D: Society and Space” 2009, t. 27, nr 4, s. 738-750, https://www.researchgate.net/publication/248881858_Parkour_the_City_the_Event (data dostępu: 15.02.2023).
- Muggleton D., R. Weinzierl R., red., *The post-subcultures reader*, Berg Publishers, Oxford 2003, <https://www.routledge.com/The-Subcultures-Reader-Second-Edition/Gelder/p/book/9780415344166> (data dostępu: 21.03.2023)
- Neville R.C., *The Highroad Around Modernism*, State University of New York Press, Albany 1992.
- O’Grady A., *Tracing the city – parkour training, play and the practice of collaborative learning*, „Theatre, Dance and Performance Training” 2012, nr 3, s. 145-162, https://www.researchgate.net/publication/303571386_Tracing_the_city_-_parkour_training_play_and_the_practice_of_collaborative_learning (data dostępu: 25.11.2023).
- O’Loughlin A., *A door for creativity – art and competition in parkour*, „Theatre, Dance and Performance Training” 2012, nr 3, s. 192-198, https://www.researchgate.net/publication/254368784_A_door_for_creativity_-_art_and_competition_in_parkour (data dostępu: 9.03.2022).

- Olivera Betrán J., Olivera Betrán A., *La crisis de la modernidad y el advenimiento de la posmodernidad: el deporte y las prácticas físicas alternativas en el tiempo de ocio activo*, „Apunts Educación Física y Deportes” 1995, t. 41, s. 10-29, https://revista-apunts.com/wp-content/uploads/2020/11/041_010-029_es.pdf (data dostępu: 12.03.2024).
- Ortuzar J., *Parkour or l'art du déplacement: A kinetic urban utopia*, „TDR: The Drama Review” 2009, t. 53, nr 3, s. 54-66, https://www.researchgate.net/publication/238424948_Parkour_or_l'art_du_deplacement_A_Kinetic_Urban_Utopia (data dostępu: 23.05.2023).
- Osorio M.G.J., *El arte de chocarse. Una mirada filosófica del concepto de movimiento en el Parkour*, Universidad Pedagógica Nacional, Licenciatura en Filosofía, Bogotá 2023, <http://repository.pedagogica.edu.co/handle/20.500.12209/18835> (data dostępu: 22.04.2024).
- Pagnon D., Faity G., Maldonado G., Daout Y., S. Grosprêtre, *What Makes Parkour Unique? A Narrative Review Across Miscellaneous Academic Fields*, „Sports Medicine” 2022, nr 52, s. 1029-1042, <https://hal.science/hal-03594583/document> (data dostępu: 13.04.2023).
- Pagnon D., Faity G., Maldonado G., Daout Y., Grosprêtre S., *How is parkour new and singular? A narrative review across miscellaneous academic fields*, University of Lausanne 2022, https://www.researchgate.net/publication/350388502_How_is_parkour_new_and_singular_A_narrative_review_across_miscellaneous_academic_fields#fullTextFileContent (data dostępu: 5.02.2023).
- Parkour NZ. *What is parkour?*, 2018, <http://nzparkour.co.nz/#1516679135465-c6e73342-a714> (data dostępu: 12.11.2023).
- Parkour UK. *What is parkour?*, 2012, <http://parkour.uk/what-we-do/what-is-parkour/> (data dostępu: 12.11.2023).
- Pavlotski A., *Visualising parkour*, La Trobe University, Victoria 2016, https://s3-ap-southeast-2.amazonaws.com/figshare-production-eu-latrobe-storage9079-ap-southeast-2/38790228/42151_SOURCE01_4_A.pdf?X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIARRFKZQ25KW2DIYRU/20240607/ap-southeast-2/s3/aws4_request&X-Amz-Date=20240607T173719Z&X-Amz-Expires=10&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=ec4df791b1c94d0f744ab92096cb639bf2963fd6bb9ccf0960a690f78008b705 (data dostępu: 30.11.2022).
- Pereira D.W., Honorato T., Auricchio J.R., *Parkour: Do Principio Filosófico ao Fim Competitivo*, „Licere, Belo Horizonte” 2020, t. 23, nr 1, <https://www.researchgate.net/>

- publication/340244059_Parkour_Do_Principio_Filosofico_ao_Fim_Competitivo (data dostępu: 7.11.2022).
- Perrière C., Belle D., *Parkour: des origines à la pratique*, Amphora, Paris 2014.
- Petri J., *Somatyka miejskich dyscyplin performatywnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020.
- Philippopoulos-Mihalopoulos A., *Atmospheres of law: senses, affects, lawscapes*, „Emotion, Space and Society” 2013, t. 7, nr 1, https://www.researchgate.net/publication/257693890_Atmospheres_of_law_Senses_affects_lawscapes (data dostępu: 30.03.2022).
- Polkinghorne D.E., *Practice and the Human Sciences: The Case for a Judgment-Based Practice of Care*, SUNY Press, Albany New York 2004.
- Potter B.D., *Tracing the Landscape: Re-Enchantment, Play, and Spirituality in Parkour*, „Religions” 2019, t. 10, nr 9, <https://doi.org/10.3390/rel10090505>; <https://www.mdpi.com/2077-1444/10/9/505> (data dostępu: 16.09.2023).
- Prévitali C., Coignet B., Marchiset G.V., *Le parkour: approche ethnographique de communautés juvéniles de loisirs dans la ville*, „Agora, Debats/Jeunesses” 2014, nr 68, s. 85-97, https://www.researchgate.net/publication/287363321_Le_parkour_approche_ethnographique_de_communautes_juveniles_de_loisirs_dans_la_ville (data dostępu: 5.07.2022).
- Prévitali C., Coignet B., Marchiset G.V., *Le parkour: approche ethnographique de communautés juvéniles de loisirs dans la ville*, „Agora débats/jeunesses” 2014, nr 68, s. 85-97, <https://www.cairn.info/revue-agora-debats-jeunesses-2014-3.htm> (data dostępu: 24.11.2022).
- Puddle D., *Making the jump: Examining the glocalisation of parkour in Aotearoa New Zealand*, https://www.researchgate.net/publication/334560035_Making_the_Jump_Examining_the_Glocalisation_of_Parkour_in_Aotearoa_New_Zealand/link/5d3167a692851cf440902420/download?_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19 (data dostępu: 13.02.2022).
- Puddle D., Wheaton B., Thorpe H., *The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study*, „Sport in Society” 2018, t. 22, nr 29, s. 1-18, DOI:10.1080/17430437.2018.1441010; https://www.academia.edu/83663626/The_glocalization_of_parkour_a_New_Zealand_Aotearoa_case_study (data dostępu: 13.02.2022) (data dostępu: 13.02.2022).
- Rak-Suska M., *Ciało jako podmiot i przedmiot konsumpcji w świetle wybranych aspektów teorii społeczeństwa doznań/ Body as subject and object of consumption on certain aspects of experiencesociety*, [w:] *Problemy społeczne w XXI wieku - przegląd badań*,

- Wydawnictwo Naukowe Tygiel, Lublin 2020, https://www.researchgate.net/publication/359176192_Cialo_jako_podmiot_i_przedmiot_konsumpcji_w_swietle_wybranych_aspektow_teorii_spoleczenstwa_doznanc Body as subject and object of consumption on certain aspects of experience society (data dostępu: 24.11.2022).
- Rannikko A., Harinen P., Torvinen P., Liikanen V., *The social bordering of lifestyle sports: Inclusive principles, exclusive reality*, „Journal of Youth Studies” 2016, t. 19, nr 8, s. 1093-1109, <https://doi.org/10.1080/13676261.2016.1145640>; https://www.researchgate.net/publication/296684067_The_social_bordering_of_lifestyle_sports_inclusive_principles_exclusive_reality (data dostępu: 17.03.2023).
- Rawlinson C., Guaralda M., *Play in the city: Parkour and architecture*, Faculty of Built Environment and Engineering; School of Design, Queensland University of Technology, Brisbane 2011, s. 19-24, https://www.academia.edu/4322164/Play_in_the_city_Parkour_and_architecture (data dostępu: 15.03.2022).
- Raymen T., *Designing-in Crime by Designing-Out the Social? Situational Crime Prevention and the Intensification of Harmful Subjectivities*, „British Journal of Criminology” 2016, t. 56, nr 3, s. 497-514, <https://www.researchgate.net/search.Search.html?query=Designing-in+Crime+by+Designing-Out+the+Social&type=publication> (data dostępu: 20.09. 2022).
- Redondo C., *Qué es el Parkour?: origen. Habilidades: educación física en primaria como base para esta nueva modalidad deportiva*, „Revista Digital Innovación y Experiencia” 2011, nr 38, <https://fr.scribd.com/doc/230333369/CRISTINA-Parkour-pdf> (data dostępu: 13.05.2022).
- Report on parkour ban in Horsham*, „Sussex World” z dnia 5.09.2016, <https://www.sussexexpress.co.uk/news/parkour-to-be-banned-from-horsham-town-centre-1204327> (data dostępu: 23.02.2022).
- Riffaud T., *Travailler l'espace public: Les artisans des sports de rue, de la danse in-situ et du street-art à Montpellier*, Université du Littoral Côte d'Opale 2017, <https://theses.hal.science/tel-01647920> (data dostępu: 15.12.2022).
- Rinehart R., *Emerging arriving sport: alternatives to formal sports*, [w:] *Handbook of sports studies*, red. J. Coakley, E. Dunning, Sage, London 2000, https://www.researchgate.net/publication/283225622_Emerging_strikeout_Arriving_sport_Alternatives_to_formal_sports (data dostępu: 17.03.2022).
- Roberts K., *Same activities, different meanings: British youth cultures in the 1990s*, „Leisure Studies” 1997, t. 16, s. 1-15, <https://doi.org/10.1080/026143697375476>; <https://www>.

- academia.edu/153751/Same_activities_different_meanings_British_youth_cultures_in_the_1990s (data dostępu: 7.08.2023).
- Robinson V., *Everyday masculinities and extreme sport: Male identity and rock climbing*, Berg, New York 2008, https://books.google.pl/books?hl=pl&lr=&id=2civAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP5&ots=19yBtY-gBG&sig=wUzEVuJSNADO1QVOhbRmrtmb5VY&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (data dostępu: 3.04.2023).
- Rodríguez A.R., *Modernidad y postdeportes*, [w:] *Deporte y Postmodernidad*, red. M.J. Mosquera, V. Gambau, R. Sánchez, X. Pujadas, Librerías Deportivas Esteban Sanz, Madrid 2003, s. 155-162.
- Rotawisky J., *Parkour, cuerpos que trazan heterotopías urbanas*, „Revista colombiana de antropología” 2013, t. 49, nr 2, s. 41-61, <https://revistas.icanh.gov.co/index.php/rca/article/view/275/227> (data dostępu: 12.04.2023).
- Rymarczyk P., *Kultura fizyczna w społeczeństwie ponowoczesnym*, [w:] *Socjologia kultury fizycznej*, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, Warszawa 2019, https://www.researchgate.net/profile/Michal-Lenartowicz/publication/330825021_Socjologia_kultury_fizycznej_2019_wydanie_II_uzupelnione_AWF_Warszawa/links/60756898299b1f56d521bb3/Socjologia-kultury-fizycznej-2019-wydanie-II-uzupelnione-AWF-Warszawa.pdf (data dostępu: 13.12.2022).
- Rymkiewicz W., *Seks i metafizyka*, „Przegląd Filozoficzny. Nowa Seria” 1995, t. III, nr 4, https://pf.uw.edu.pl/images/NUMERY_PDF/016/PF_1995-R4_412_Rymkiewicz-W_Seks.pdf (data dostępu: 23.03.2022).
- Saville S.J., *Playing with fear: parkour and the mobility of emotion*, „Social and Cultural Geography” 2008, t. 9, nr 8, https://www.researchgate.net/publication/240532874_Playing_with_fear_Parkour_and_the_mobility_of_emotion (data dostępu: 11.05.2022).
- Scarnatto M., J. Díaz, *De peatón a traceur en una diagonal. El Parkour en la ciudad de La Plata. Nuevas prácticas, patrimonios motrices y formas de socialidad*, IV Jornadas de Investigación en Educación Corporal 2010, s. 1-15, https://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/trab_eventos/ev.904/ev.904.pdf (data dostępu: 3.04.2023).
- Schildmacher A., *Trends und Moden im Sport*, „DVS Informationen” 1998, t. 13, nr 2, s. 15, https://www.sportwissenschaft.de/fileadmin/pdf/dvs-Info/1998/1998_2_schildmacher.pdf (data dostępu: 6.12.2022).
- Schiling C., *Socjologia ciała*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.

- Schoneboom A., *Making Maker Space: An exploration of lively things, urban placemaking and organisation*, „Ephemera: Theory&Politics in Organization” 2018, t. 18, nr 4, s. 709-736, <http://doi.org/10.1177/0739456X18773424>.
- Schwier J., *Do the right things - Trends im Feld des Sports*, „DVS Informationen” 1998, t. 13, nr 2, https://www.sportwissenschaft.de/fileadmin/pdf/dvs-Info/1998/1998_2_schwier.pdf (data dostępu: 11.02.2023).
- Schwier J., *Sport als populäre Kultur. Sport, Medien und Cultural Studies*, Verlag, Hamburg 2000.
- Schwier J., *Trend Sports – Development, Staging and Media Exploitation*, [w:] *The Economy of Sports and in Media*, red. T. Schauerte, J. Schwier, Kolonia 2004.
- Schwier J., *Trendsportarten – Entwicklung, Inszenierung und mediale Verwertung*, [w:] *Die Ökonomie des Sports in den Medien*, red. J. Schwier, Von Halem, Köln 2004.
- Schwier J., *What is Trend Sport?*, [w:] *Trendsport – Models, Orientation and Consequences*, red. H. Michels, Meyer & Meyer Verlag, Aachen 2002.
- Sharpe S., *The Aesthetics of Urban Movement: Habits, Mobility, and Resistance*, „Geographical Research” 2013, t. 51, nr 2, s. 166-172, <https://doi.org/10.1111/j.1745-5871.2012.00781.x>; https://www.researchgate.net/publication/264605363_The_Aesthetics_of_Urban_Movement_Habits_Mobility_and_Resistance (data dostępu: 15.09.2023).
- Sieradzki P., *Gerharda Schulze teoria społeczeństwa doznań*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011.
- Sieradzki P., *Teoria „społeczeństwa doznań” u Gerharda Schulze. („Erlebnisgesellschaft”) u Gerharda Schulze*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica” 2007, t. 32, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2007, http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.hdl_11089_11071 (data dostępu: 2.02.2023).
- Silva V., *Coletivos juvenis e Parkour no Brasil: percursos interculturais e Identidades*, „Anais do XXIII Congresso Brasileiro de Ciências do Esporte e do X Congresso Internacional de Ciências do Esporte” 2012, t. 5, nr 21, s. 63-99, https://www.researchgate.net/publication/374332748_Anais_do_XXIII_Congresso_Brasileiro_de_Ciencias_do_Esporte_e_do_X_Congresso_Internacional_de_Ciencias_do_Esporte_PARCOEIRA_NO_JOGO_COM_DADOS_DESCOBRINDO_TECNOLOGIAS_CORPORAIS_E_LUDICAS_EM_DEVIR_COM_PA (data dostępu: 11.01.2024).
- Silverstein P.A., *Tracing Places: Parkour and Urban Space*, [w:] *Postcolonial France: Race, Islam, and the Future of the Republic*, red. P. A. Silverstein, Pluto Press, Londyn 2018, s. 115-129.

- Simon J., *Taking risks: Extreme sports and the embrace of risk in advanced societies*, [w:] *Embracing risk: The changing culture of insurance and responsibility*, red. T. Baker, J. Simon, University of Chicago Press, Chicago 2002, s. 177-208, https://www.researchgate.net/publication/365179995_Taking_Risks_Extreme_Sports_and_the_Embrace_of_Risk_in_Advanced_Liberal_Societies (data dostępu: 4.11.2023).
- Smith M., *Parkour Fails and Hébertisme: Laughing at the New Man*, „Contemporary French & Francophone Studies” 2023, t. 27, nr 1, s. 74-82, <https://doi.org/10.1080/17409292.2023.2152587>; <https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:b4714753-9a6f-4ccc-afa4-5436dffc56a/files/r9w0323784> (data dostępu: 3.04.2023).
- Soares C.L., *Uma educação pela natureza: O método de Educação Física de Georges Hébert*, „Revista Brasileira de Ciências do Esporte” 2015, t. 37, nr 2, s. 151-157, <http://oldarchive.rbceonline.org.br/index.php/RBCE/article/view/2100/1049> (data dostępu: 23.11.2022).
- Stapleton S., Terrio S., *Le Parkour: Urban Street Culture and the Commoditization of Male Youth Expression*, „International Migration” 2012, nr 50, s. 18-27, https://www.researchgate.net/publication/230309538_Le_Parkour_Urban_Street_Culture_and_the_Commoditization_of_Male_Youth_Expression (data dostępu: 27.11.2023).
- Sterchele D., *De-sportizing physical activity: from sport-for-development to play-for-development*, „European Journal for Sport and Society” 2015, t. 12, nr 1, s. 97-120, https://www.researchgate.net/publication/307811235_De-sportizing_physical_activity_From_sport-for-development_to_play-for-development (data dostępu: 23.07.2023).
- Sterchele D., Ferrero Camoletto R., *Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, s. 89-105, <https://doi.org/10.1080/19406940.2017.1289235> (data dostępu: 15.03.2023).
- Stout J.R., *Ethics After Babel. The Languages of Morals and Their Discontents*, Beacon Press, Boston 1988, <https://books.google.co.ls/books?id=Ev4Ei7dIEfMC&printsec=frontcover#v|onepage&q&f=false> (data dostępu: 19.06.2022).
- Strafford B.W., Davids K., North J.S., Stone J.A., *Designing Parkour-style training environments for athlete development: Insights from experienced Parkour Traceurs*, „Qualitative Research in Sport, Exercise and Health” 2021, t. 13, nr 3, s. 390-406, <https://doi.org/10.1080/2159676X.2020.1720275>; https://shura.shu.ac.uk/25703/1/Strafford%2C%20Davids%2C%20North%20and%20Stone%20%282020%29_Accepted.pdf (data dostępu: 24.07.2022).

- Stramandinoli A.L.M., Martins A.L., Remonte J.G., Marchetti P.H., *Parkour: História e conceitos da modalidade*, „Revista Mackenzie de Educação Física e Esporte” 2012, t. 11, nr 2, s. 13-25, https://www.researchgate.net/publication/256373971_Parkour_Historia_e_conceitos_da_modalidade_2012 (data dostępu: 3.05.2023).
- Szahaj A., *Co to jest postmodernizm?*, „Ethos” 1996, nr 33-34, <https://repozytorium.umk.pl/bitstream/handle/item/876/A.%20Szahaj,%20Co%20to%20jest%20postmodernizm.pdf> (data dostępu: 10.02.2022).
- Szahaj A., *Postmodernizm.pdf*, <https://repozytorium.umk.pl/bitstream/handle/item/876/A.%20Szahaj,%20Co%20to%20jest%20postmodernizm.pdf?sequence=1> (data dostępu: 15.12.2022).
- Tacey L., *“Free running is art” blasts parkour photographer after police send 5 cars and helicopter*, „The Mirror” z dnia 28.08.2015, <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/free-running-art-blasts-parkour-6338779> (data dostępu: 17.05.2023).
- Tani S., *Paral-lel City – ihmisen kaupunki*, „Musta Taide” 2003, nr 3, s. 89-92.
- Tapp J. (TappBrothers), *Ultimate beginners guide to parkour – how to get started in parkour training* [video], 2014, Youtube, [na:] <https://www.youtube.com/watch?v=NL0HYcrQupE> (data dostępu: 23.11.2023).
- Taylor D., *Moreton Parkour Ban*, 17.10.2009, <https://www.parkour-online.com/ban-of-parkour.html> (data dostępu: 25.11.2023).
- Tellez B., *Être où ne pas être; poétique du parkour*, „Urbanités” 2014, nr 3, <http://www.revue-urbanites.fr/wp-content/uploads/2014/04/3-Tellez-pdf.pdf> (data dostępu: 13.12.2023).
- Thorpe H., Ahmad A., *Youth, Action Sports and Political Agency in the Middle East: Lessons from a Grassroots Parkour Group in Gaza*, „International Review for the Sociology of Sport” 2013, t. 50, nr 66, s. 678-704, https://www.researchgate.net/publication/269600319_Youth_action_sports_and_political_agency_in_the_Middle_East_Lessons_from_a_grassroots_parkour_group_in_Gaza (data dostępu: 30.07.2023).
- Tombstoning by-law stops East Yorkshire's free runners*, BBC News 20.06.2011, <https://www.bbc.com/news/uk-england-humber-13839990> (data dostępu: 21.12.2023).
- Tomlinson J., *Extreme Sports*, Carlton Books Ltd, Augsburg 1997.
- Toscano J., *Parkour as a Visual Urban Subculture: An Aesthetic Understanding of its Performative Scope*, „Liminalities: A Journal of Performance Studies” 2020, t. 16, nr 4, <http://liminalities.net/16-4/parkour.pdf> (data dostępu: 14.03.2023).
- Vaccaro C.A., Schrock D.P., McCabe J.M., *Managing emotional manhood: Fighting and fostering fear in mixed martial arts*, „Social Psychology Quarterly” 2011, t. 74, nr 4,

- s. 414-437, <https://www.asanet.org/wp-content/uploads/savvy/images/journals/docs/pdf/spq/Dec11SPQFeature.pdf> (data dostępu: 24.11.2022).
- Van Bottenburg M., Salome L., *The indoorisation of outdoor sports: an exploration of the rise of lifestyle sports in artificial settings*, „Leisure Studies” 2010, nr 29, s. 143-160, https://www.researchgate.net/publication/48328160_The_indoorisation_of_outdoor_sports_An_exploration_of_the_rise_of_lifestyle_sports_in_artificial_settings (data dostępu: 12.09.2023).
- Van Ingen C., *Geographies of gender, sexuality, and race: Reframing the focus on space in sport sociology*, „International Review for the Sociology of Sport” 2003, t. 38, nr 2, s. 201-216, https://www.researchgate.net/publication/258142663_Geographies_of_Gender_Sexuality_and_Race_Reframing_the_Focus_on_Space_in_Sport_Sociology (data dostępu: 12.03.2023).
- Vattimo G., *Koniec nowoczesności*, TAIWPN Universitas, Kraków 2006.
- Vieira A., De Sousa L.D., *Parkour e valores morais: Ser forte para ser útil*, „Motrivivência” 2016, t. 28, nr 47, s. 226-240, <https://periodicos.ufsc.br/index.php/motrivivencia/article/view/2175-8042.2016v28n47p226/31829> (data dostępu: 24.01.2023).
- Wacquant L., *Body and soul: Notebooks of an apprentice boxer*, Oxford University Press, New York 2004, https://apass.be/wp-content/uploads/2017/05/Wacquant__Loic._2003._Body_and_soul.pdf (data dostępu: 12.03.2023).
- Waitt G., Warren A., „Talking shit over a brew after a good session with your mates”: *Surfing, space, and masculinity*, „The Australian Geographer” 2008, t. 39, nr 3, s. 353-365, https://www.researchgate.net/publication/233549292_'Talking_Shut_over_a_Brew_after_a_Good_Session_with_your_Mates'_surfing_space_and_masculinity (data dostępu: 12.03.2023).
- Wanke E., Thiel N., Groneberg D., Fischer A., *Parkour – “Art of Movement” and its Injury Risk*, „Sportverletz Sportschaden” 2013, nr 27, s. 169-176, https://www.researchgate.net/publication/249966774_Parkour_-_Art_of_Movement_and_its_Injury_Risk (data dostępu: 14.03.2023).
- Welsch W., *Procesy Estetyzacji. Zjawiska, Rozróżnienia, Perspektywy*, [w] *Sztuka i estetyzacja*, K. Zamiara, M. Golka, Wydawnictwo Fundacji Humaniora, Poznań 1999.
- Wheaton B., *After Sport Culture, Rethinking Sport and Post-Subcultural Theory*, „Journal of Sport and Social Issues” 2007, t. 31, nr 3, <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=d58b4d55b4552bf65338348dc50c8b6c5ec8dc66> (data dostępu: 13.04.2022).

- Wheaton B., O'Loughlin A., *Informal sport, institutionalisation, and sport policy: challenging the sportization of parkour in England*, „International Journal of Sport Policy and Politics” 2017, t. 9, nr 1, https://www.researchgate.net/publication/316144163_Informal_sport_institutionalisation_and_sport_policy_challenging_the_sportization_of_parkour_in_England (data dostępu: 4.03.2022).
- Wheaton B., *Parkour; gendered power and the politics of identity*, [w:] *Women in action sport cultures*, red. H. Thorp, R. Olive, England: Palgrave Macmillan, London 2016, https://www.researchgate.net/publication/309917754_Parkour_Gendered_Power_and_the_Politics_of_Identity (data dostępu: 15.11.2023).
- Wheaton B., red., *Understanding Lifestyle Sport: Consumption, Identity and Difference*, Routledge, London 2004, https://www.academia.edu/29720516/Understanding_Lifestyle_Sports_Consumption_Identity_and_Difference (data dostępu: 25.11.2022).
- Wheaton B., *Risk-taking and regulation: Examining the sportization of parkour*, [w:] *The cultural politics of lifestyle sports*, red. B. Wheaton, England: Routledge, London 2013, s. 71-97.
- Wheaton B., *The Cultural Politics of Lifestyle Sports*, Routledge, London 2013.
- Whorf B.L., *Język, myśli i rzeczywistość*, Wydawnictwo KR, Warszawa 1982.
- Wieland A., *Parkour Verletzungen – sicher trainieren* [video]. 2017, Youtube, [w:] <https://www.youtube.com/watch?v=B5g6fr2yZOQ> (data dostępu: 15.02.2022).
- Wielki słownik języka polskiego*, Instytut Języka Polskiego PAN, <https://sjp.pwn.pl/so/online;4480749.html> (data dostępu: 14.01.2023).
- Winlow S., S. Hall, *Rethinking Social Exclusion: The End of the Social?*, Sage, London 2013.
- Witfeld, J., Gerling I.E., Pach, A., *The ultimate parkour & freerunning book: Discover your* Meyer & Meyer Sport, Maidenhead 2011.
- Wlekińska D., *Rewizja procesu absulutyizacji ciała w sporcie z perspektywy ponowoczesności*, „Journal of Health Sciences” 2014, nr 04(06): 079-086, <https://bibliotekanauki.pl/articles/1032302.pdf> (data dostępu: 15.11.2023).
- Zurbrugg N., *The Parameters of Postmodernism*, Southern Illinois University Press, Illinois 1993, https://books.google.com.pe/books?id=uoaJAgAAQBAJ&printsec=frontcover&source=gbs_vpt_read#v=onepage&q&f=false (data dostępu: 15.02.2023).
- Żukowski S., *Kosmopolityzm i postmodernizm a ład światowy*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.

Streszczenie

Wpływ postmodernizmu na współczesną populację przejawia się również w wyborze sportów, aktywności ruchowej, a także specyficznych form ekspresji ruchowej. Nowoczesne postmodernistyczne sporty, w tym lifestylowe i ekstremalne sporty miejskie, postrzegane są jako kontestacja sportu tradycyjnego, który jest spuścizną XIX-wiecznej anglosaskiej koncepcji sportu.

Parkour, jako jeden z najszybciej rozwijających się nieformalnych sportów na świecie, jest przykładem zmieniających się trendów uczestnictwa w aktywności fizycznej. To, co początkowo było niszowym, ludycznym, miejskim sportem akcji małej grupy mężczyzn na przedmieściach Paryża, stało się w krótkim czasie zjawiskiem globalnym. Jednak, pomimo rozwoju parkouru, na początku pierwszej dekady XXI w. badania nad nim prowadzone były przez nielicznych badaczy. W ciągu ostatniej dekady zainteresowanie badaczy parkourem istotnie wzrosło. Obecnie dysponujemy już dużą liczbą opracowań, w tym setkami artykułów w czasopiśmie naukowych, wieloma pracami dyplomowymi i rozdziałami w książkach. Badacze eksplorowali parkour w obszarach edukacyjnych, psychologicznych, geograficznych, medycznych, technologicznych, fizjologicznych, politologicznych, etnograficznych czy socjologicznych.

Praca dotyczy sportu parkour w postmodernistycznej preferencji ekstremalnej ekspresji ruchowej w terenie zurbanizowanym. W tytule występują trzy istotne terminy, które zostały zdefiniowane: parkour, postmodernizm i ekstremalna ekspresja ruchu. Parkour definiuje się najczęściej jako sztukę efektywnego poruszania się, posiadającą utylitarny charakter i związek z pragmatyką technik wywodzących się z przygotowania militarnego i sytuacji kryzysowych. Parkour, jako jeden ze wielu inkubujących się postmodernistycznych sportów akcji, jest przykładem przemian mentalnościowych współczesnego pokolenia i preferencji aktywnego uczestnictwa w aktywności ruchowej, w którym jak w soczewce uwidoczniają się zmiany zachodzące we współczesnej cywilizacji aktywności ruchowej i sportu.

Zakres chronologiczny pracy w narracji retrospektywnej obejmuje głównie pierwsze dziesięciolecie XXI w., z fragmentami opisu sięgającymi pierwszych lat 80. XX w. W części eksperymentalnej wyraźnie zaznaczoną cezurą są lata 2023-2024. Zakres terytorialny ma charakter globalny i wyznacza go literatura, głównie zasięg ankiety. W zakresie tematycznym

uwzględniono parkour, bez wyodrębnienia freerunningu oraz zawarte w tytule pracy konotacje parkouru z postmodernizmem i ekstremalną ekspresją ruchu.

W celu pracy mieszczą się: 1. Cel poznawczy: wyjaśnienie przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta. 2. Cel aplikacyjny: wyjaśnienie przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta, może przyczynić do projektowania miejskiej i regionalnej polityki rozwoju sportu i rekreacji w wielkich aglomeracjach miejskich. 3. Celu użyteczny: postęp w badaniach nad wyjaśnieniem przyczyn preferencji młodzieży w wyborze postmodernistycznej formy aktywności ruchowej parkour jako ekstremalnej ekspresji ruchowej w przestrzeni zurbanizowanej miasta może mieć istotne znaczenie praktyczne, zwłaszcza dla modernizacji zagospodarowania sportowo-rekreacyjnego, tworzenia przyszłych planów urbanistycznych dużych aglomeracji, a także strategii szkolenia kadr oraz perspektyw rozwoju przemysłu sportowego.

Praca ze względu na problem badawczy, a także cel oraz przyjęte postępowanie badawcze należy do obszaru nauk o kulturze fizycznej. Praca zawiera wstęp ogólny i metodologiczny, 4 rozdziały, zakończenie, bibliografię i załączniki. Analiza teoretyczna w części pierwszej pracy zawiera elementy z zakresu socjologii sportu, antropologii kulturowej sportu, a także politologii sportu. W pierwszej części opisowej zastosowano następujące metody: bibliograficzną, komparatystyczną, analizę literatury, metodę opisową i metodę porównawczą. W części drugiej zastosowano metodę sondażu diagnostycznego.

W pracy postawiono pytania badawcze kompatybilne z tematyką pracy oraz zawartym w niej problemem badawczym. Dla procesu badawczego związanego z wyjaśnieniem zjawiska określonego w tytule pracy, skonstruowano 20 hipotez zgodnych z pytaniami badawczymi i celem pracy. W wyniku przeprowadzonych badań opartych na sondażu diagnostycznym, a następnie analizie statystycznej i interpretacji danych ustalono, że spośród 20 hipotez badawczych skonstruowanych do pracy i zamieszczonych we wstępie jako podstawy do badań ukierunkowanych, 14 hipotez znalazło potwierdzenie, natomiast 6 hipotez się nie potwierdziło.

Badania nad parkourem posiadają istotne walory poznawcze, a mogą mieć także znaczenie pragmatyczne. Parkour powinien być analizowany i stać się cennym źródłem wiedzy przede wszystkim dla tych, którzy zajmują się teorią sportu, socjologią, antropologią kulturową sportu i politologią. Rezultaty badań mogą wyjaśnić, w jaki sposób współcześnie młodzi ludzie pierwszych dziesięcioleci XXI w. preferujący aktywny styl życia, nadają sens swoim

działaniom, w warunkach postępującej globalizacji świata epatującego coraz bardziej zaawansowanymi technologiami mediów cyfrowych.

Summary

The influence of postmodernism on the modern population is also reflected in the choice of sports, physical activities, and specific forms of physical expression. Contemporary postmodern sports, including lifestyle and extreme urban kinds, are seen as a contestation of traditional ones, which are a legacy of the 19th century Anglo-Saxon conception of sports.

As one of the fastest growing informal sports in the world, parkour exemplifies the changing trends of participation in physical activity. What started out as a niche, ludic, urban action sport of a small group of men in the suburbs of Paris soon became a global phenomenon. However, despite the growth of parkour, at the beginning of the first decade of the 21st century, research on it was conducted by only a few researchers. Over the past decade, researchers' interest in parkour has increased significantly. We now have a large number of studies, including hundreds of articles in scientific journals, many theses and chapters in books. Scholars have explored parkour in educational, psychological, geographical, medical, technological, physiological, political, ethnographic or sociological areas.

The thesis deals with the sport of parkour in the postmodern preference for extreme movement expression in urban areas. There are three important terms in the title that would need to be defined: parkour, postmodernism and extreme movement expression. Parkour is most often defined as the art of effective movement, having a utilitarian character and a connection to the pragmatics of techniques derived from military training and emergency situations. Parkour, as one of the many incubating postmodern action sports, exemplifies the mental transformations of the modern generation and the preference for active participation in physical activity, in which the changes in the modern civilization of physical activity and sports become apparent as if through a lens.

The chronological scope of the work in the retrospective narrative mainly covers the first decades of the 21st century, with parts of the description going back to the early 1980s. In the experimental part, the clearly marked caesura is 2023-2024. The territorial scope is global and is determined by the literature, mainly the coverage of the survey. The thematic scope includes parkour, without singling out freerunning, and the connotations of parkour with postmodernism and extreme movement expression contained in the title of the thesis.

The purpose of the thesis includes: 1. Cognitive purpose: to clarify the reasons for young people's preference in choosing the postmodern form of parkour as an extreme movement expression in the urbanized space of the city. 2. Application purpose: explaining the reasons for the young people's preference in the choice of the postmodern form of parkour as an extreme movement expression in the urbanized space of the city may contribute to the design of urban and regional policies for the development of sports and recreation in large urban areas. 3. Utilitarian purpose: advances in research on the explanation of the reasons for young people's preference in the choice of the postmodern form of parkour as an extreme movement expression in the urbanized space of the city may have important practical significance, especially for the modernization of sports and recreation facilities, the development of future urban plans for large agglomerations, as well as personnel training strategies and prospects for the development of the sports industry.

The thesis, due to the research problem, as well as its purpose and the research procedure adopted, belongs to the field of physical culture sciences. The thesis includes a general and methodological introduction, four chapters, a conclusion, a bibliography and appendices. The theoretical analysis in the first part of the thesis includes elements from the sociology of sports, cultural anthropology of sports, as well as of political science of sports. The first descriptive part uses the following methods: bibliographic, comparative, literature analysis, descriptive method and comparative method. In the second part, a diagnostic survey method was used.

The thesis poses research questions compatible with the topic of the thesis and the research problem defined. For the research process related to the explanation of the phenomenon specified in the title of the thesis, 20 hypotheses compatible with the research questions and the purpose of the thesis were construed. As a result of the research based on a diagnostic survey, followed by statistical analysis and interpretation of the data, it was determined that of the 20 research hypotheses construed for the thesis and included in the introduction as a basis for targeted research, 14 hypotheses were confirmed, while 6 hypotheses were not confirmed.

Parkour research has significant cognitive value, and may also have pragmatic significance. Parkour should be analyzed and become a valuable source of knowledge, especially for those who study sports theory, sociology, cultural anthropology of sports and political science. The results of the research may explain how today's young people of the first decades of the 21st century who prefer an active lifestyle assign meaning to their activities, under the conditions of increasing globalization of a world epitomized by increasingly sophisticated digital media technologies.

Résumé

L'influence du postmodernisme sur la population moderne se manifeste également dans le choix des sports, des activités physiques et des formes spécifiques d'expression du mouvement. Les sports postmodernes contemporains, y compris les sports lifestyle et les sports urbains extrêmes, sont à présent considérés comme une contestation du sport traditionnel héritant de la conception anglo-saxonne du 19e siècle.

Le parkour, l'un des sports informels se développant le plus rapidement au monde, illustre l'évolution des tendances en matière de l'activité physique. Ce qui a vu le jour en tant qu'un sport d'action, urbain et ludique tout en étant un sport de niche pratiqué par un petit groupe d'hommes dans la banlieue de Paris, est devenu en peu de temps un phénomène mondial. Cependant, malgré sa prompte croissance au début de la première décennie du 21e siècle, les recherches sur le parkour n'étaient réalisées que par une poignée de chercheurs. Ainsi, ce n'est qu'au cours de la dernière décennie que l'intérêt pour la recherche sur le parkour s'est considérablement accru. Nous disposons aujourd'hui d'un grand nombre d'études, dont des centaines d'articles dans des revues scientifiques, de nombreuses thèses et des chapitres de livres. Les chercheurs ont exploré le parkour dans le domaine d'éducation, de psychologie, de géographie, de médecine, de technologie, de physiologie, de politique, d'ethnographie et de sociologie.

La présente thèse porte sur le sport du parkour dans le cadre des préférences postmodernes en ce qui concerne l'expression de mouvements extrêmes dans une zone urbaine. Trois termes mentionnés dans le titre de la thèse sont d'importance majeure: le parkour, le postmodernisme et l'expression extrême du mouvement. Le parkour est le plus souvent défini comme un art du mouvement efficace, ayant un caractère utilitaire et un lien avec les techniques pragmatiques dérivées de la préparation militaire et des situations d'urgence. En tant que l'un des nombreux sports postmodernes d'action de plus en plus populaires, le parkour illustre les changements mentaux dont fait preuve la génération contemporaine dont la préférence se porte sur une participation active à l'activité physique reflétant ainsi la métamorphose apparente de la civilisation d'activité physique et de sport.

La portée chronologique du travail dans le récit rétrospectif couvre principalement les premières décennies du XXIe siècle, avec des parties descriptives remontant au début des années 1980. Dans la section expérimentale de la thèse, la césure explicite se situe dans les années 2023-2024. La portée territoriale est globale et déterminée par la littérature et principalement par la portée de l'enquête. La portée thématique inclut le parkour sans en distinguer le freerunning, et les connotations du parkour avec le postmodernisme et l'expression de mouvements extrêmes mentionnés dans le titre.

L'objectif du travail comprend: 1. objectif cognitif : expliquer les raisons de la préférence des jeunes dans le choix de la forme postmoderne de l'activité physique parkour en tant qu'expression extrême du mouvement dans l'espace urbanisé de la ville. 2. objectif d'application : l'explication des raisons de la préférence des jeunes pour la forme postmoderne de l'activité physique qu'est le parkour en tant qu'expression extrême du mouvement dans l'espace urbanisé de la ville peut contribuer à concevoir les politiques urbaines et régionales de développement du sport et de la récréation dans les grandes agglomérations urbaines. 3. objectif utilitaire : le progrès de la recherche sur l'explication des raisons de la préférence des jeunes pour la forme postmoderne de l'activité physique qu'est le parkour en tant qu'expression extrême du mouvement dans l'espace urbanisé de la ville peut avoir une signification pratique de grande importance, en particulier en ce qui concerne la modernisation du développement des sports et des loisirs, l'établissement de futurs plans d'urbanisation pour les grandes agglomérations, ainsi que les stratégies de formation du personnel et les perspectives de développement de l'industrie des sports.

Le travail s'inscrit dans le domaine des sciences de la culture physique en raison de la problématique et de la démarche de la recherche réalisée, ainsi que de son objectif. La thèse contient une introduction générale et méthodologique, 4 chapitres, une conclusion, une bibliographie et des annexes. L'analyse théorique de la première partie de la thèse inclut des éléments de la sociologie du sport, de l'anthropologie culturelle du sport et de la science politique du sport. Dans la première partie descriptive, les méthodes suivantes ont été utilisées: bibliographique, comparative, analyse de la littérature, méthode descriptive et méthode comparative. Dans la deuxième partie, une méthode d'enquête diagnostique a été utilisée.

La thèse a posé des questions de recherche compatibles avec son thème et sa problématique. A des fins du processus de recherche visant à expliquer le phénomène mentionné dans le titre, 20 hypothèses correspondant aux questions de recherche et objectif général de la thèse ont été formulées. La recherche, fondée sur une enquête diagnostique suivie d'une analyse statistique et d'une interprétation des données, a démontré que sur les 20

hypothèses formulées et incluses dans l'introduction comme base de la recherche ciblée, 14 hypothèses ont été confirmées, tandis que 6 hypothèses n'ont pas été confirmées.

La recherche sur le parkour, en outre de sa valeur cognitive significative, peut également avoir une pertinence pragmatique. Il est indéniable que le parkour devrait être analysé et devenir une source précieuse de connaissances, en particulier pour ceux qui travaillent dans les domaines tels que la théorie du sport, la sociologie, l'anthropologie culturelle du sport et les sciences politiques. Les résultats de la recherche peuvent expliquer comment les jeunes des premières décennies du XXIe siècle, qui préfèrent un mode de vie actif, donnent un sens à leurs activités dans notre réalité de plus en plus mondialisée et de plus en plus imprégnée de technologies numériques avancées.

Spis tabel

Tab. 1. Podział wybranych publikacji w ujęciu problemowym	21
Tab. 2. Podział wybranych publikacji w ujęciu problemowym z uwzględnieniem roli parkouru we współczesnym społeczeństwie	24
Tab. 3. Podział publikacji w ujęciu problemowym z uwzględnieniem parkouru jako aktywności fizycznej człowieka	27
Tab. 4. Zestawienie metod i narzędzi badawczych wykorzystanych w wybranej literaturze...	34
Tab. 5. Rozkład odpowiedzi respondentów ankiety w języku angielskim ze względu na kraj pochodzenia	120
Tab. 6. Rozkład ilościowy odpowiedzi respondentów ankiety w języku angielskim ze względu na kontynent	121
Tab. 7. Płeć respondentów	122
Tab. 8. Wiek respondentów	123
Tab. 9. Wykształcenie respondentów	124
Tab. 10. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów	125
Tab. 11. Populacja miejsca zamieszkania respondentów	126
Tab. 12. Uczestnictwo respondentów w eventach parkour	127
Tab. 13. Odległość pokonywana przez respondentów, by wziąć udział w evencie parkour ..	128
Tab. 14. Źródło pozyskiwania przez respondentów informacji o eventach parkour	129
Tab. 15. Ranga eventów parkour, w których uczestniczą respondenci	130
Tab. 16. Rola rangi eventu parkour w decyzji respondentów o uczestnictwie	131
Tab. 17. Motywy uczestnictwa respondentów w eventach parkour	132
Tab. 18. Poziom zadowolenia respondentów z uczestnictwa w eventach parkour	134
Tab. 19. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych	135
Tab. 20. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych w oparciu o kryterium kanału komunikacji	137
Tab. 21. Przynależność respondentów do subkultury parkour lub innej	138
Tab. 22. Czym dla respondentów jest parkour	139

Tab. 23. Istotność wartości rywalizacji i współpracy dla respondentów w praktykowaniu parkouru	140
Tab. 24. Opinie respondentów na temat istnienia „filozofii” parkour	141
Tab. 25. Stanowisko respondentów w kwestii autorytetu Davida Belle’a w dziedzinie parkouru	142
Tab. 26. Zdanie respondentów w sprawie tworzenia własnych technik pokonywania przeszkód podczas praktyki parkouru	143
Tab. 27. Stanowisko respondentów w temacie istotności utylitaryzmu w parkourze	144
Tab. 28. Określenie czym dla respondentów jest parkour	145
Tab. 29. Stanowisko respondentów w kwestii odmienności parkouru od sportu tradycyjnego	146
Tab. 30. Opinia respondentów w kwestii włączenia parkouru do dyscyplin olimpijskich ...	147
Tab. 31. Zdanie respondentów w sprawie reprezentowania parkouru przez FIG w MKOl ...	148
Tab. 32. Opinia respondentów w kwestii wymogu przynależności do formalnych struktur w związku z praktyką parkouru	149
Tab. 33. Forma organizacyjna praktykowania parkouru przez respondentów	150
Tab. 34. Preferowane przez respondentów środowisko praktykowania parkouru	152
Tab. 35. Preferowana przez respondentów trasa biegu parkouru	153
Tab. 36. Opinia respondentów w kwestii istnienia jednego określonego profilu traceura ...	155
Tab. 37. Motywacje respondentów do praktykowania parkouru	156
Tab. 38. Poziom zaangażowania respondentów w praktykowanie parkouru	158
Tab. 39. Wpływ wieku respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – tabela kontyngencji	161
Tab. 40. Wpływ wieku respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – statystyka	161
Tab. 41. Wpływ wykształcenia respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – tabela kontyngencji	165
Tab. 42. Wpływ wieku respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – statystyka	165
Tab. 43. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – tabela kontyngencji	169
Tab. 44. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – statystyka	169

Tab. 45. Postrzeganie przez respondentów parkouru jako sportu a potrzeba rywalizacji w parkourze – tabela kontyngencji	173
Tab. 46. Postrzeganie przez respondentów parkouru jako sportu a potrzeba rywalizacji w parkourze – statystyka	174
Tab. 47. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – tabela kontyngencji	176
Tab. 48. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – statystyka	176
Tab. 49. Wpływ wieku respondentów na postrzeganie parkouru – tabela kontyngencji	183
Tab. 50. Wpływ wieku respondentów na postrzeganie parkouru – statystyka	184
Tab. 51. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkouru – tabela kontyngencji	185
Tab. 52. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkouru – statystyka	185
Tab. 53. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na poziom zaangażowania w parkour – tabela kontyngencji	188
Tab. 54. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na poziom zaangażowania w parkour – tabela kontyngencji	188
Tab. 55. Związek między uznawaniem parkouru za sport, formę rekreacji, sposób na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, inne, a jego postrzeganiem – tabela kontyngencji	190
Tab. 56. Związek między uznawaniem parkouru za sport, formę rekreacji, sposób na wypracowanie sprawności i wytrzymałości, inne, a jego postrzeganiem – statystyka	190
Tab. 57. Wpływ formy praktykowania parkouru przez respondentów na wybór środowiska do ćwiczeń – tabela kontyngencji	194
Tab. 58. Wpływ formy praktykowania parkouru przez respondentów na wybór środowiska do ćwiczeń – statystyka	194
Tab. 59. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych w oparciu o kryterium kanału komunikacji	198

Spis rycin

Ryc. 1. Parkour i freerunning w przestrzeni sportu	6
Ryc. 2. Główny cel pracy	13
Ryc. 3. Cel badań i jego komponenty	13
Ryc. 4. Podział wybranych publikacji w ujęciu problemowym	22
Ryc. 5. Liczba publikacji w grupach problemowych z uwzględnieniem roli parkouru w dzisiejszym społeczeństwie	25
Ryc. 6. Podział publikacji z uwzględnieniem aktywności fizycznej człowieka na podstawie analizy tekstu i sytuacji problemowych	28
Ryc. 7. Zestawienie metod i narzędzi badawczych wykorzystanych w wybranej literaturze – analiza ilościowa	34
Ryc. 8. Motoryczne i sensoryczno-wolicjonalne komponenty parkouru	64
Ryc. 9. Funkcje parkouru	66
Ryc. 10. Kulturowa strefa parkouru	68
Ryc. 11. Mapa rozkład ilościowego respondentów ankiety w języku angielskim ze względu na kraj pochodzenia i kontynent	121
Ryc. 12. Płeć respondentów	122
Ryc. 13. Wiek respondentów	123
Ryc. 14. Wykształcenie respondentów	124
Ryc. 15. Aktualna sytuacja zawodowa respondentów	125
Ryc. 16. Populacja miejsca zamieszkania respondentów	126
Ryc. 17. Uczestnictwo respondentów w eventach parkour	127
Ryc. 18. Odległość pokonywana przez respondentów, by wziąć udział w evencie parkour...128	
Ryc. 19. Źródło pozyskiwania przez respondentów informacji o eventach parkour	129
Ryc. 20. Ranga eventów parkour, w których uczestniczą respondenci	130
Ryc. 21. Rola rangi eventu parkour w decyzji respondentów o uczestnictwie	131
Ryc. 22. Motywy uczestnictwa respondentów w eventach parkour	133
Ryc. 23. Poziom zadowolenia respondentów z uczestnictwa w eventach parkour	134

Ryc. 24. Sposoby pozyskania i wymiany informacji respondentów w zakresie technik pokonywania tras parkourowych	136
Ryc. 25. Przynależność respondentów do subkultury parkour lub innej	138
Ryc. 26. Czym dla respondentów jest parkour	139
Ryc. 27. Istotność wartości rywalizacji i współpracy dla respondentów w praktykowaniu parkouru	140
Ryc. 28. Opinie respondentów na temat istnienia „filozofii” parkouru	141
Ryc. 29. Stanowisko respondentów w kwestii autorytetu Davida Belle’a w dziedzinie parkouru	142
Ryc. 30. Zdanie respondentów w sprawie tworzenia własnych technik pokonywania przeszkód	143
Ryc. 31. Stanowisko respondentów w temacie istotności utylitaryzmu w parkourze	144
Ryc. 32. Określenie, czym dla respondentów jest parkour	145
Ryc. 33. Stanowisko respondentów w kwestii odmienności parkouru od sportu tradycyjnego	146
Ryc. 34. Opinia respondentów w kwestii włączenia parkouru do dyscyplin olimpijskich ...	147
Ryc. 35. Zdanie respondentów w sprawie reprezentowania parkouru przez FIG w MKOl...148	
Ryc. 36. Opinia respondentów w kwestii wymogu przynależności do formalnych struktur w związku z praktyką parkouru	149
Ryc. 37. Forma organizacyjna praktykowania parkouru przez respondentów	151
Ryc. 38. Preferowane przez respondentów środowisko praktykowania parkouru	152
Ryc. 39. Preferowana przez respondentów trasa biegu parkourowego	154
Ryc. 40. Opinia respondentów w kwestii istnienia jednego określonego profilu traceura....	155
Ryc. 41. Motywacje respondentów do praktykowania parkouru	157
Ryc. 42. Poziom zaangażowania respondentów w praktykowanie parkouru	158
Ryc. 43. Pyt. 33. Wyniki statystyczne	160
Ryc. 44. Wpływ wieku na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – wykres interakcji	164
Ryc. 45. Wpływ wieku na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – rozkład dwuwymiarowy	164
Ryc. 46. Wpływ wykształcenia na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – wykres interakcji	167

Ryc. 47. Wpływ wykształcenia na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – rozkład dwuwymiarowy	168
Ryc. 48. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – wykres interakcji	171
Ryc. 49. Wpływ miejsca zamieszkania respondentów na wybór formy organizacyjnej praktykowania parkouru – rozkład dwuwymiarowy	172
Ryc. 50. Pyt. 17. Wyniki statystyczne	172
Ryc. 51. Pyt. 15. Wyniki statystyczne	175
Ryc. 52. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – wykres interakcji	178
Ryc. 53. Wpływ wieku respondentów na ich poczucie przynależności do subkultury – rozkład dwuwymiarowy	178
Ryc. 54. Pyt. 16. Wyniki statystyczne	179
Ryc. 55. Pyt. 39. Wyniki statystyczne	180
Ryc. 56. Pyt. 23. Wyniki statystyczne	181
Ryc. 57. Pyt. 16. Wyniki statystyczne	182
Ryc. 58. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkouru – wykres interakcji	186
Ryc. 59. Wpływ wieku respondentów na poziom zaangażowania w praktykę parkouru – rozkład dwuwymiarowy	187

Aneks

ZAŁĄCZNIK NR 1

Tab. 1. Wykaz pozycji bibliograficznych ujętych w analizie bibliometrycznej – podstawowe dane

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
1	James L. Croft, John E. A. Bertram	<i>Affordance Boundaries Are Defined by Dynamic Capabilities of Parkour Athletes in Dropping from Various Heights</i>	<i>Granice możliwości są definiowane przez dynamiczne zdolności sportowców parkour podczas skoków z różnych wysokości</i>	2017	Croft_Bertram_2017_Affordance Boundaries Are Defined by Dynamic Capabilities of Parkour Athletes.pdf	10.3389/fpsyg.2017.01571
2	Jennifer L. Clegg, Ted M. Butryn	<i>An existential phenomenological examination of parkour and freerunning</i>	<i>Egzystencjalno-fenomenologiczne badanie parkouru i freerunningu.</i>	2012	Clegg_Butryn_2012_An existential phenomenological examination of parkour and freerunning.pdf	10.1080/2159676X.2012.693527
3	Lawrence Bird, Nik Luka	<i>Arts of (dis)placement: City Space and Urban Design in the London of Breaking and Entering</i>	<i>Sztuki (roz)lokowania: przestrzeń miejska i urbanistyka w Londynie filmu Breaking and Entering.</i>	2011	Bird_Luka_2011_Arts of (dis)placement.pdf	10.7202/1005631ar
4	Nicola De Martini Ugolotti	<i>Contested bodies in a regenerating city: post-migrant men's contingent</i>	<i>Sporne ciała w odnawiającym się mieście: warunkowe obywatelstwo mężczyzn po</i>	2022	De Martini Ugolotti_2022_Constest	10.1080/02614367.2022.2085775

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
		<i>citizenship, parkour and diaspora spaces</i>	<i>migracji, parkour i przestrzenie diaspory.</i>		ed bodies in a regenerating city.pdf	
5	Florian Lebreton, Guillaume Routier, Stephane Héas, Dominique Bodin	<i>Cultures urbaines et activités physiques et sportives. La «sportification» du parkour et du street golf comme médiation culturelle: Urban cultures and physical and sports activities. The “sportification” of parkour and street golf as cultural mediation.</i>	<i>Kultury miejskie i aktywności fizyczne i sportowe. „Sportyzacja” parkouru i golfa ulicznego jako mediacja kulturalna.</i>	2010	Lebreton et al_2010_Cultures urbaines et activités physiques et sportives.pdf	10.1111/j.1755-618X.2010.01239.x
6	Ben William Strafford, Keith Davids, Jamie Stephen North, Joseph Antony Stone	<i>Designing Parkour-style training environments for athlete development: insights from experienced Parkour Traceurs</i>	<i>Projektowanie treningów w stylu parkour dla rozwoju sportowców: spostrzeżenia doświadczonych Parkour Traceurs.</i>	2021	Strafford et al_2021_Designing Parkour-style training environments for athlete development.pdf	10.1080/2159676X.2020.1720275

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
7	Nathaniel Bavinton	<i>From Obstacle to Opportunity: Parkour, leisure, and the reinterpretation of constraints</i>	<i>Od przeszkody do szansy: parkour, czas wolny i reinterpretacja ograniczeń</i>	2007	Bavinton_2007_From Obstacle to Opportunity.pdf	10.1080/11745398.2007.9686773
8	Davide Sterchele, Raffaella Ferrero Camoletto	<i>Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour</i>	<i>Ciała zarządzające czy zarządzanie wolnością? Walki subkulturowe, krajowe systemy sportowe i zglokalizowana instytucjonalizacja parkour</i>	2017	Sterchele_Ferrero Camoletto_2017_Governing bodies or managing freedom.pdf	10.1080/19406940.2017.1289235
9	K. Janeckova, Z. Hamrik, M. Matusova, P. Badura	<i>“I am going out!” - lifestyle sports and physical activity in adolescents</i>	<i>„Wychodzę!” - sporty stylu życia a aktywność fizyczna u nastolatków</i>	2021	Janeckova et al_2021_I am going out.pdf	10.1186/s12889-021-11066-3
10	Nicola De Martini Ugolotti, Eileen Moyer	<i>‘If I climb a wall of ten meters’: capoeira, parkour and the politics of public</i>	<i>„Jeśli wespnę się na dziesięciometrową ścianę”: capoeira, parkour i polityka przestrzeni publicznej wśród</i>	2016	De Martini Ugolotti_Moyer_2016_‘If I climb a wall of ten meters’.pdf	10.1080/0031322X.2016.1164435

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
		<i>space among (post)migrant youth in Turin, Italy</i>	<i>młodości (post)migracyjnej w Turynie, we Włoszech</i>			
11	Robin Lesné, Christophe Gibout, Florian Lebreton	<i>L'aménagement des parkour-parks: les espaces dédiés pour les activités ludosportives comme outils d'inclusion? Études de cas a Nantes et a Rennes</i>	<i>Zarządzanie parkami parkour: przestrzenie dedykowane do działań sportowo-rekreacyjnych jako narzędzia do włączania? Studia przypadków z Nantes i Rennes</i>	2019	Lesné et al_2019_L'aménagement des parkour-parks.pdf	10.1080/07053436.2019.1681799
12	Clifton Evers, Adam Doering	<i>Lifestyle Sports in East Asia</i>	<i>Sporty stylu życia w Azji Wschodniej</i>	2019	Evers_Doering_2019_Lifestyle Sports in East Asia.pdf	10.1177/0193723519868206
13	Abigail Schoneboom	<i>Making Maker Space: An exploration of lively things, urban placemaking and organisation</i>	<i>Tworzenie przestrzeni twórczych: badanie żywych rzeczy, tworzenia miejsca miejskiego i organizacji</i>	2018	Schoneboom_2018_Making Maker Space.pdf	brak
14	Raffaella Ferrero Camoletto, Davide Sterchele, Carlo Genova	<i>Managing alternative sports: new organisational spaces for the diffusion of Italian parkour</i>	<i>Zarządzanie sportami alternatywnymi: nowe przestrzenie organizacyjne dla</i>	2015	Camoletto et al_2015_Managing alternative sports.pdf	10.1017/S135329440001468X

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
			<i>rozpowszechniania włoskiego parkouru</i>			
15	Christoph Brunner	<i>Nice-looking obstacles: parkour as urban practice of deterritorialization</i>	<i>Ładnie wyglądające przeszkody: parkour jako miejska praktyka deterytorializacji</i>	2011	Brunner_2011_Nice-looking obstacles.pdf	10.1007/s00146-010-0294-2
16	Pietro Mango, Franco Bruno Castaldo, Antonio Calefato	<i>Parkour - a bridge between motor activities and live-ability practices in the urban jungle</i>	<i>Parkour – most jako połączenie aktywności motorycznych i praktyk związanych z jakością życia w miejskim dżungli</i>	2021	Mango et al_2021_Parkour - a bridge between motor activities and live-ability practices in the.pdf	brak
17	Macs Smith	<i>Parkour Fails and Hébertisme: Laughing at the New Man</i>	<i>Parkour Fails i Hébertisme: Śmiech na temat Nowego Człowieka</i>	2023	Smith_2023_Parkour Fails and Hébertisme.pdf	10.1080/17409292.2023.2152587
18	Nicola De Martini Ugolotti, Michael Silk	<i>Parkour, counter-conducts and the government of difference in post-industrial Turin</i>	<i>Parkour, kontradycje i rządy różnic w postindustrialnym Turynie</i>	2018	De Martini Ugolotti_Silk_2018_Parkour, counter-conducts and the government of	10.1080/13604813.2018.1549849

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
					difference in post-industrial.pdf	
19	Nicola De Martini Ugolotti, Carlo Genova	<i>Parkour, Graffiti, and the Politics of (In)Visibility in Aestheticized Cityscapes</i>	<i>Parkour, graffiti i polityka (nie)widzialności w estetyzowanych krajobrazach miejskich</i>	2023	Parkour, Masculinity, and the City	10.1177/12063312231155356
20	Jeffrey L. Kidder	<i>Parkour, Masculinity, and the City</i>	<i>Parkour, męskość i miasto</i>	2013	Kidder_2013_Parkour, Masculinity, and the City.pdf	10.1123/ssj.30.1.1
21	Jeffrey L. Kidder	<i>Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic</i>	<i>Parkour, afektywne przywłaszczenie przestrzeni miejskiej oraz dialektyka rzeczywistości/ wirtualności</i>	2012	Kidder_2012_Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real-Virtual.pdf	10.1111/j.1540-6040.2012.01406.x
22	Lieven Ameel, Sirpa Tani	<i>Parkour: Creating Loose Spaces?</i>	<i>Parkour: tworzenie luźnych przestrzeni?</i>	2012	Ameel_Tani_2012_Parkour.pdf	10.1111/j.1468-0467.2012.00393.x

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
23	Paul Gilchrist, Guy Osborn	<i>Risk and benefits in lifestyle sports: parkour, law and social value</i>	<i>Ryzyko i korzyści w sportach stylu życia: parkour, prawo i wartość społeczna</i>	2017	Gilchrist_Osborn_2017_Risk and benefits in lifestyle sports.pdf	10.1080/19406940.2016.1272619
24	Bill Marshall	<i>Running across the Rooves of Empire: Parkour and the Postcolonial City</i>	<i>Bieganie po dachach Imperium: Parkour a postkolonialne miasto</i>	2010	Marshall_2010_Running across the Rooves of Empire.pdf	10.1080/09639481003714872
25	Kalle Jonasson, Jonnie Eriksson	<i>Sovereign Surfing in the Society of Control: The Parkour Chase in Casino Royale as a Staging of Social Change</i>	<i>Suwerenne surfowanie w społeczeństwie kontroli: Pościg parkour w Casino Royale jako inscenizacja zmiany społecznej</i>	2022	Jonasson_Eriksson_2022_Sovereign Surfing in the Society of Control.pdf	10.3390/socsci11080357
26	Maria Daskalaki, Alexandra Stara, Miguel Imas	<i>The 'Parkour Organisation': inhabitation of corporate spaces</i>	<i>„Organizacja Parkour”: zamieszkiwanie przestrzeni korporacyjnych</i>	2008	Daskalaki et al_2008_The 'Parkour Organisation'.pdf	10.1080/14759550701659029
27	Scott Sharpe	<i>The Aesthetics of Urban Movement: Habits, Mobility, and Resistance</i>	<i>Estetyka ruchu miejskiego: nawyki, mobilność i opór</i>	2013	Sharpe_2013_The Aesthetics of Urban Movement.pdf	10.1111/j.1745-5871.2012.00781.x

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
28	Damien Puddle, Belinda Wheaton, Holly Thorpe	<i>The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study</i>	<i>Glokalizacja parkouru: studium przypadku Nowej Zelandii/Aotearoa</i>	2019	Puddle et al_2019_The glocalization of parkour.pdf	10.1080/17430437.2018.1441010
29	Anni Rannikko, Päivi Harinen, Pasi Torvinen, Veli Liikanen	<i>The social bordering of lifestyle sports: inclusive principles, exclusive reality</i>	<i>Spoleczne ograniczenia sportów stylu życia: zasady inkluzywne, rzeczywistość ekskluzywna</i>	2016	Rannikko et al_2016_The social bordering of lifestyle sports.pdf	10.1080/13676261.2016.1145640
30	Brett David Potter	<i>Tracing the Landscape: Re-Enchantment, Play, and Spirituality in Parkour</i>	<i>Śledzenie krajobrazu: re-uroczenie, zabawa i duchowość w parkour</i>	2019	Potter_2019_Tracing the Landscape.pdf	10.3390/rel10090505
31	Florian Lebreton, Stéphane Héas	<i>Urbanité ludique et cultures sportives : analyse de quatre pratiques physiques de l'espace parisien</i>	<i>Zabawowa urbanizacja i kultury sportowe: analiza czterech praktyk fizycznych przestrzeni paryskiej</i>	2010	Lebreton_Héas_2010_Urbanité ludique et cultures sportives.pdf	10.1080/07053436.2010.10707809
32	Neil Archer	<i>Virtual Poaching and Altered Space: Reading Parkour in French Visual Culture</i>	<i>Wirtualne kłusownictwo i zmieniona przestrzeń: Czytanie Parkour w francuskiej kulturze wizualnej</i>	2010	Archer_2010_Virtual Poaching and Altered Space.pdf	10.1080/09639480903504284

Poz.	Autorzy	Tytuł w języku angielskim	Tytuł w języku polskim	Rok wydania	Wersja pełnotekstowa – nazwa pliku	Numer DOI
33	Nicola De Martini Ugolotti	<i>'We are rolling and vaulting tonight': sport programmes, urban regeneration and the politics of parkour in Turin, Italy</i>	<i>„Jesteśmy w ruchu i skaczemy dzisiaj”: programy sportowe, rewitalizacja miast i polityka parkouru w Turynie, Włochy</i>	2017	De Martini Ugolotti_2017_‘We are rolling and vaulting tonight’.pdf	10.1080/19406940.2016.1263234
34	Ivan Islas, Sergio Varela	<i>Young parkour traceurs in Mexico City: a new way to meaning and identity in urban spaces</i>	<i>Młodzi praktykujący parkour w mieście Meksyk: nowa droga do znaczenia i tożsamości w przestrzeniach miejskich</i>	2022	Islas_Varela_2022_Young parkour traceurs in Mexico City.pdf	10.1515/sem-2022-0087
35	Stephanie Geertman, Danielle Labbé, Julie-Anne Boudreau, Olivier Jacques	<i>Youth-Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi: The Case of Skateboarding and Parkour</i>	<i>Taktyki młodzieży w zakresie przywłaszczenia przestrzeni publicznej w Hanoi: Przypadek deskorolki i parkouru</i>	2016	Geertman et al_2016_Youth-Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi.pdf	10.5509/2016893591

Źródło: opracowanie własne.

ZAŁĄCZNIK NR 2

Tab. 2. Wykaz pozycji bibliograficznych ujętych w analizie bibliometrycznej – słowa kluczowe, krótki opis

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
1	<i>Affordance Boundaries Are Defined by Dynamic Capabilities of Parkour Athletes in Dropping from Various Heights</i>	affordances; landing mechanics; momentum; movement patterns; transitions	dostępność; mechanika lądowania; pęd; wzorce ruchu; przejścia	Badanie dotyczy zjawiska przejścia między dwoma różnymi wzorcami ruchu (lądowanie na dwóch nogach lub tzw. „rozkładanie” obciążenia) u sportowców uprawiających parkour, w zależności od wysokości skoku. Okazuje się, że sportowcy o większej masie ciała i mniejszej siły nóg są skłonni do przejścia do lądowania z rolowaniem na niższych wysokościach.
2	<i>An existential phenomenological examination of parkour and freerunning</i>	parkour; freerunning; lifestyle sports; phenomenology; embodiment	parkour; freerunning; sporty stylu życia; fenomenologia; ucieleśnienie	Badanie dotyczy zrozumienia doświadczeń osób uprawiających parkour i freerunning, zwracając szczególną uwagę na elementy takie jak ryzyko, ruch, wspólnota.
3	<i>Arts of (dis)placement: City Space and Urban Design in the London of Breaking and Entering</i>	London; King's Cross; urban design; displacement; transformation; architecture; refugee;	Londyn; King's Cross; urbanistyka; przemieszczenie; transformacja; architektura; uchodźca; neoliberalizm;	Film <i>Breaking and Entering</i> ukazuje dwa różne spojrzenia na Londyn i miejsce parkouru w kontekście urbanistycznym, z perspektywy architekta/urbanisty i młodego uchodźcy.

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
		neoliberalism; city space; representation	przestrzeń miejska; reprezentacja	
4	<i>Contested bodies in a regenerating city: post-migrant men's contingent citizenship, parkour and diaspora spaces</i>	contingent citizenship; diaspora space; Informal sport; parkour; right to the city	warunkowe obywatelstwo; przestrzeń diaspory; nieformalny sport; parkour; prawo do miasta	Artykuł przyczynia się do interdyscyplinarnych debat na styku nieformalnego sportu/wypoczynku, migracji i studiów miejskich. Skupia się na znaczeniu parkouru w doświadczeniach i negocjacjach uczestników odnoszących się do „bycia (nie)przynależnym” w przestrzeniach miejskich. Analiza ukazuje znaczenie nieformalnych sportów jako punktu wyjścia do rozważań na temat obywatelstwa, współżycia społecznego i praw (do miasta) we współczesnych kontekstach miejskich.
5	<i>Cultures urbaines et activités physiques et sportives. La «sportification» du parkour et du street golf comme médiation</i>	ATHLETICS; cultural mediation; cultures sportives; cultures urbaines; GOLF; médiation culturelle; parkour; PARKOUR;	lekkoatletyka; mediacja kulturalna; kultury sportowe; kultury miejskie; golf; mediacja kulturalna; parkour; przestrzenie publiczne; nauki społeczne;	Artykuł bada proces „sportyzacji”, czyli przekształcania aktywności fizycznej w sport regulowany przez zestaw zasad i norm, legitymizowany przez instytucje nadzorcze, na przykładzie dwóch oryginalnych praktyk, parkouru i golfa miejskiego. Pokazuje, jak

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
	<i>culturelle: Urban cultures and physical and sports activities. The "sportification" of parkour and street golf as cultural mediation</i>	PUBLIC spaces; SOCIAL sciences; SOCIOLOGY of sports; sportification; sports culture; street golf; urban culture; urban golf; URBAN sociology	socjologia sportu; sportyzacja; kultura sportowa; golf uliczny; kultura miejska; golf miejski; socjologia miejska	instytucjonalizacja ruchu reprezentującego „sporty” skutkowałą jednocześnie rekonfiguracją samych praktyk fizycznych.
6	<i>Designing Parkour-style training environments for athlete development: insights from experienced Parkour Traceurs</i>	athlete development; parkour; physical skills; perceptual skills; psychological skills; social skills	rozwój sportowców; parkour; umiejętności fizyczne; umiejętności percepcyjne; umiejętności psychologiczne; umiejętności społeczne	Artykuł bada doświadczenia i wiedzę parkour, traceurs, ich spostrzeżenia na temat umiejętności, które rozwijają podczas treningu oraz rekomendacje dotyczące projektowania praktyk parkour. Analiza zidentyfikowała dwie główne kategorie: umiejętności rozwijane dzięki parkour i rekomendacje dotyczące projektowania środowisk treningowych parkour.
7	<i>From Obstacle to Opportunity: Parkour, leisure, and the</i>	constraints; creative ability; leisure; parkour; power; public space; resistance; urban spaces	ograniczenia; kreatywność; czas wolny; parkour; moc; przestrzeń publiczna; opór; przestrzenie miejskie	Artykuł bada koncepcje ograniczeń i ich reinterpretacji w kontekście praktyk parkour. Autor sugeruje, że "fun and creativity" w parkour nie jest osiągany poprzez usunięcie ograniczeń,

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
	<i>reinterpretation of constraints</i>			ale poprzez reinterpretację i wykorzystanie tych ograniczeń.
8	<i>Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour</i>	authenticity; glocalisation; institutionalisation; italian sport system; lifestylesports; teaching/coaching qualifications	autentyczność; glocalizacja; instytucjonalizacja; włoski system sportowy; sporty stylu życia; kwalifikacje nauczania/treningu	Artykuł bada proces instytucjonalizacji parkouru w kontekście włoskiego systemu sportowego, skupiając się na kontrowersjach wokół wprowadzania standardów nauczania i kwalifikacji parkour.
9	<i>"I am going out!" – lifestyle sports and physical activity in adolescents</i>	adolescent; exercise; lifestyle; sedentary behaviour; sports; youth	nastolatek; ćwiczenia; styl życia; siedzące zachowanie; sport; młodzież	Artykuł bada związek między udziałem w sportach stylu życia a poziomem aktywności fizycznej wśród nastolatków. Wyniki wskazują, że uczestnictwo w sportach stylu życia jest znacząco związane z wyższym poziomem aktywności fizycznej.
10	<i>'If I climb a wall of ten meters': capoeira, parkour and the politics of public space among</i>	capoeira; capoeira (dance); dance; emigration & immigration; immigrant	capoeira; capoeira (taniec); taniec; emigracja i imigracja; dzieci imigrantów; imigracja;	Praca opisuje, jak dzieci imigrantów w wieku od 16 do 21 lat wykorzystują swoje ciała poprzez praktyki capoeiry i parkouru, aby podważać

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
	<i>(post)migrant youth in Turin, Italy</i>	children; immigration; parkour; parkour; public space; public spaces; social history; social navigation; Turin; Turin (Italy); youth	parkour; przestrzeń publiczna; przestrzenie publiczne; historia społeczna; nawigacja społeczna; Turyn; Turyn (Włochy); młodzież	i przejmować przestrzenie publiczne, przeciwdziałając dominującym wizjom na temat tego, co stanowi przestrzeń publiczną, jak powinna być wykorzystywana i przez kogo.
11	<i>L'aménagement des parkour-parks: les espaces dédiés pour les activités ludo-sportives comme outils d'inclusion? Études de cas a Nantes et a Rennes</i>	parkour; młodzieżowe obywatelstwo; poświęcony otwarty przestrzeń dla sportu; historia urbanistyki; Nantes (Francja); otwarte przestrzenie; publiczne przestrzenie; rekreacyjna urbanistyka; Rennes (Francja); skate; skateboarding; edukacja nauk społecznych; urbanistyka;	parkour; obywatelstwo młodzieży; poświęcona otwarta przestrzeń dla sportów; historia urbanistyki; Nantes (Francja); otwarte przestrzenie; przestrzenie publiczne; rekreacyjna urbanistyka; Rennes (Francja); jazda na deskorolce; jazda na deskorolce; edukacja z nauk	Praca bada rozwój parkour jako aktywności miejskiej i jej wpływ na tworzenie otwartych przestrzeni dla tej dyscypliny sportowej. Autorzy analizują ten fenomen w kontekście planowania miejskiego i jak wpływa on na młodzieżowe obywatelstwo oraz budowę rekreacyjnej urbanistyki.

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
		młodzieżowe obywatelstwo	społecznych; urbanistyka; obywatelstwo młodzieży	
12	<i>Lifestyle Sports in East Asia</i>	sport akcji; sport przygodowy; Azja; Azja Wschodnia; ekstremalny sport; inwestorzy; sport stylu życia; jazda górską na rowerze; jazda na deskorolce; sporty	sport akcji; sport przygodowy; Azja; Azja Wschodnia; sporty ekstremalne; inwestorzy; sporty stylu życia; jazda górską na rowerze; jazda na deskorolce; sporty	Artykuł analizuje popularność sportów stylu życia w Azji Wschodniej. Przedstawia jak te sporty ulegają wpływom kultur niezachodnich, jak Azja, Ameryka Łacińska i Afryka. Autorzy proponują rozpoczęcie dyskusji na temat polityki kulturalnej sportów stylu życia w regionie Azji Wschodniej.
13	<i>Making Maker Space: An exploration of lively things, urban placemaking and organisation</i>	stowarzyszenia obywatelskie; życie codzienne; struktura społeczna; zrównoważony rozwój; wzrost miejski	stowarzyszenia obywatelskie; życie codzienne; struktura społeczna; zrównoważony rozwój; wzrost miejski	Badanie etnograficzne przestrzeni Maker Space w Newcastle upon Tyne. Praca bada procesy organizacyjne i tworzenia miejsca, które wynikają z pasji do tworzenia rzeczy.
14	<i>Managing alternative sports: new organisational spaces</i>	athletic associations; cultural politics; Italy; manners & customs; organisation; parkour;	stowarzyszenia sportowe; polityka kulturalna; Włochy; maniery i zwyczaje; organizacja;	Artykuł analizuje spotkanie parkouru jako nieustrukturyzowanej i kulturowo innowacyjnej praktyki, kwestionującej zarówno przestrzenie fizyczne jak i organizacyjne, oraz UISP (Unione

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
	<i>for the diffusion of Italian parkour</i>	parkour space; sports administration; sports facilities; sports facility space utilization; sports for youth; traceurs; youth	parkour; przestrzeń parkour; administracja sportowa; obiekty sportowe; wykorzystanie przestrzeni obiektów sportowych; sport dla młodzieży; traceurs; młodzież	Italiana Sport per Tutti/Włoska Unia Sportu dla Wszystkich) jako organ promujący sport otwarty na eksperymenty organizacyjne i kulturowe.
15	<i>Nice-looking obstacles: parkour as urban practice of deterritorialization</i>	affect; architecture; ecology; embodiment; environmental sciences; movement; parkour place; urban ecologies	afekt; architektura; ekologia; ucieleśnienie; nauki środowiskowe; ruch; parkour; miejsce parkour; miejskie ekologie	Większość publikacji akademickich odnosi się do Parkour jako subwersywnej i ucieleśnionej taktyki, która wyzywa hegemoniczne dyskursy dyscypliny i kontroli. Architektura staje się zabawowym terenem, gdzie pojawiają się nowe sposoby poruszania.
16	<i>Parkour - a bridge between motor activities and live-ability practices in the urban jungle</i>	human beings; motivation (psychology); motor ability; outdoor education; calculated risk; edgework;	człowiek; motywacja (psychologia); zdolność motoryczna; edukacja na świeżym powietrzu; ryzyko obliczeniowe; edgework;	Parkour, zapoczątkowany przez George'a Héberta we Francji, jest uważany za „sztukę poruszania się”, która transformuje miejskie przestrzenie w obszary kreatywności i samopoznania. Praktyka ta wymaga fizycznego, emocjonalnego i mentalnego

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
		environment; learning ability; movement; parkour; urban jungle	środowisko; zdolność uczenia się; parkour; miejska dżungla	wysiłku. Włoskie Ministerstwo Zdrowia promuje parkour jako aktywność nieustrukturyzowaną, szczególnie dla dzieci, do nauki i ruchu bez społecznych ograniczeń. Niniejsze badanie analizuje parkour w kontekście edgework (konceptcja dobrowolnego ryzyka), jako narzędzia rozwoju umiejętności i poprawy jakości życia, a także jako denuncjację niewłaściwego zastosowania urbanizacji wobec naturalnych potrzeb człowieka.t
17	<i>Parkour Fails and Hébertisme: Laughing at the New Man</i>	jackass (TV program); masculinity; MTV's jackass; The Office (TV program); slapstick; YouTube; Vichy	jackass (program TV); męskość; jackass MTV; Biuro (program TV); slapstick; YouTube; Vichy	„ParkourFails” to gatunek filmów na YouTube prezentujących nieudane akrobacje z parkouru. Chociaż parkour, sport miejski pochodzący z Paryża, jest często utożsamiany z wyzwaniem dla norm i mobilnością społeczną, ma korzenie w Hébertisme - systemie treningowym, który promował eugenikę i wartości faszystowskie. Mimo braku poparcia dla faszyzmu przez sportowców parkour, niektóre ich retoryki mają

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
				echa ideologii „Nowego Człowieka”. Artykuł analizuje, jak filmy <i>ParkourFails</i> humorystycznie problematyzują retorykę parkouru, zwracając uwagę na jego powiązania z Hébertisme i faszyzmem.
18	<i>Parkour, counter-conducts and the government of difference in post-industrial Turin</i>	cities & towns in art; conduct of conduct; counter-conduct; immigrants; Parco Dora; parkour; psychological stress; renaissance; Turin; urban regeneration	miasta i miasteczka w sztuce; kondukt zachowań; kontradycje; imigranci; Parco Dora; parkour; stres psychologiczny; renesans; Turyn; odnowienie miejskie	Artykuł bada przynależność i wykluczenie w postindustrialnym Turynie, koncentrując się na młodych migrantach praktykujących parkour. Analiza oparta na doświadczeniach tych osób podkreśla paradoksy i napięcia w restrukturyzacji społecznej i przestrzennej. W centrum uwagi jest Parco Dora - symbol odnowy społecznej i kreatywnej. Uczestnicy konfrontują się z „selektywnym opowiadaniem historii” miasta, zaznaczając znaczenie częściowej konfrontacji w procesie odnowy miejskiej.
19	<i>Parkour, Graffiti, and the Politics of (In)Visibility in</i>	gender identity; parkour; psychology; traceurs; masculinity; social	tożsamość płciowa; parkour; psychologia; traceurs; męskość;	Badania nad miejskością w ostatnich dekadach skupiały się na produkcji estetycznych krajobrazów jako podstawie ekonomii

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
	<i>Aestheticized Cityscapes</i>	aspects of cities & towns; young men	społeczne aspekty miast i miasteczek; młodzi mężczyźni	postindustrialnych. Omówione analizy podkreślają ‘dyktaturę wizualną’ i wykluczenie niepożądanych różnic. W tym kontekście, niniejszy artykuł wykorzystuje etnograficzne studia przypadków w Turynie i Bolonii, skupiając się na praktykach parkour i graffiti. Te praktyki zajmują niejednoznaczne pozycje w procesie rebrandingu miast. Artykuł bada, jak praktykujący parkour i twórcy graffiti negocjują swoje miejsce w kontekście odnowy miejskiej, rozwijając dyskusję na temat zależności między (nie)widzialnością, publicznością, a estetyką krajobrazu miejskiego.
20	<i>Parkour, Masculinity, and the City</i>	gender identity; parkour; psychology; traceurs; masculinity; social aspects of cities & towns; young men	tożsamość płciowa; parkour; psychologia; traceurs; męskość; społeczne aspekty miast i miasteczek; młodzi mężczyźni	Parkour to nowy i coraz bardziej popularny sport, w którym indywidualnie i artystycznie pokonuje się przeszkody znajdujące się w środowisku miejskim. W tym artykule uznaję parkour za wykonanie męskości, oparte na przestrzennym zawłaszczaniu. Poprzez dane etnograficzne

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
				pokazuję, w jaki sposób młodzi mężczyźni zaangażowani w ten sport używają miasta (zarówno środowiska zbudowanego, jak i ludzi w nim) jako strukturalnego zasobu do konstrukcji i utrzymania tożsamości płciowej. Celem moich badań jest uwypuklenie występowania płci jako procesu przestrzennego.
21	<i>Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic</i>	emplacement; equality; information & communication technologies; Internet; parkour; public spaces; social media	lokalizacja; równowaga; technologie informacyjno-komunikacyjne; Internet; parkour; przestrzenie publiczne; media społecznościowe	Artykuł przedstawia parkour jako nowy sport, który artystycznie i atletycznie pokonuje miejskie przeszkody. Autor twierdzi, że praktyki parkouru są powiązane z wirtualnymi światami. Globalne pomysły i obrazy dostępne przez Internet mogą być w praktyce wdrażane w konkretnych miejscach.
22	<i>Parkour: Creating Loose Spaces?</i>	Cities & Towns; dialectic; Franck; Karen A.; loose space; parkour; public space; public	miasta; dialektyka; Franck; Karen a.; luźna przestrzeń; parkour; przestrzeń publiczna; przestrzenie	Artykuł badania potencjału parkour do „poluzowania” miejskich przestrzeni poprzez analizę danych zebranych od praktykujących parkour w dwóch fińskich miastach. Autorzy argumentują, że parkour może prowadzić do

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
		spaces; stevens; quentin; tight space	publiczne; stevens; quentin; ciasna przestrzeń	zwiększenia swobody, ale także do pewnego stopnia zaostrenia przestrzeni publicznej.
23	<i>Risk and benefits in lifestyle sports: parkour, law and social value</i>	Brak dostępnych słów kluczowych	Brak dostępnych słów kluczowych.	Artykuł analizuje związek między prawem a sportem jako stylem życia, widzianym przez pryzmat parkouru. Autorzy twierdzą, że prawo może być postrzegane zarówno jako restrykcja, jak i jako wsparcie dla takich działań. Parkour, jako sport uprawiany w szczególnych warunkach miejskich, wymaga szczegółowej analizy prawnej.
24	<i>Running across the Rooves of Empire: Parkour and the Postcolonial City</i>	empire; memory; quebec city; topography; power; banlieue; parkour; colonial space; youth narratives; subcultures	imperium; pamięć; miasto quebec; topografia; władza; banlieue; parkour; przestrzeń kolonialna; narracje młodzieżowe; subkultury	Artykuł analizuje związek między przestrzenią i władzą, skupiając się na Quebecu. Omawia stosunki między topografią a władzą w kontekście przestrzeni miejskiej, w tym wizji podzielonego na górę i dół miasta, centrum turystycznego/administracyjnego i banlieue. Artykuł porusza problematykę parkouru jako alternatywnej narracji młodzieżowej.

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
25	<i>Sovereign Surfing in the Society of Control: The Parkour Chase in Casino Royale as a Staging of Social Change</i>	casinos; control; deleuze; gilles; 1925-1995; discipline; foucault; michel; 1926-1984; gilles deleuze; james bond; michel foucault; movement; parkour; social change; sovereignty; surfing	kasyna; kontrola; Deleuze; Gilles; 1925-1995; dyscyplina; Foucault Michel; 1926-1984; Gilles Deleuze; James Bond; Michel Foucault; ruch; parkour; zmiana społeczna; suwerenność; surfing	Artykuł analizuje, jak ruchy w parkour reprezentują różne formy władzy i jak są one przedstawione w filmie Casino Royale. Analiza koncentruje się na związkach między różnymi sposobami poruszania się a zmianami społecznymi opisanymi przez Deleuze'a.
26	<i>The 'Parkour Organisation': inhabitation of corporate spaces</i>	activism; architecture; city; consumerism; consumption; corporate culture; corporatism; globalization; hegemony; organisational space; organizational behavior; parkour; professional	aktywizm; architektura; miasto; konsumpcjonizm; konsumpcja; kultura korporacyjna; korporacjonizm; globalizacja; hegemonia; przestrzeń organizacyjna; zachowanie organizacyjne; parkour; relacje zawodowe; środowisko pracy	Artykuł omawia korporacyjne miasto i sposób, w jaki kształtuje ono doświadczenia swoich mieszkańców. Miasto korporacyjne jest zhomogenizowane i pozbawione bogactwa przestrzeni obywatelskiej, zarówno pod względem formy, jak i struktury. Praktyka parkouru jest opisywana jako metafora aktywnego udziału i dialektycznego związku między faktycznymi a możliwymi strukturami świata.

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
		relationships; work environment		
27	<i>The Aesthetics of Urban Movement: Habits, Mobility, and Resistance</i>	aesthetics; Félix Ravaisson; grace (aesthetics); habit; ideology; mobility; parkour; resistance (philosophy); urban life	estetyka; Félix Ravaisson; gracia (estetyka); nawyk; ideologia; mobilność; parkour; opór (filozofia); życie miejskie	Artykuł analizuje nowe formy miejskiego ruchu z perspektywy ucieleśnienia i nawyku. Twierdzi, że mieszanek strachu i opanowania ma potencjał do utrzymania pewnych nawyków ruchu, prowadząc do estetyzacji relacji z miejskim środowiskiem, która do pewnego stopnia przewyższa anestezję i obojętność, które kojarzą nam się z życiem miejskim.
28	<i>The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study</i>	globalization; parkour; sportization; New Zealand	globalizacja; parkour; sportyzacja; Nowa Zelandia	Globalizacja prowadzi do większej sportyzacji parkouru, jednego z najnowszych sportów lifestyleowych. Artykuł bada scenę parkouru na Nowej Zelandii, gdzie próby rozwoju i wsparcia parkouru doprowadziły do powstania krajowego organu zarządzającego.
29	<i>The social bordering of lifestyle sports:</i>	acquisition of data; exclusion; exoticism; inclusion; lifest	pozyskiwanie danych; wykluczenie; egzotyzm; inkluzja; style życia;	Mimo inkluzywnych zasad, które podkreślają praktykanci sportów stylu życia, idealny praktykant sportów stylu życia wydaje się być

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
	<i>inclusive principles, exclusive reality</i>	yles;quantitative research ;sexualorientation;social status; sport culture; symboliccapital; youthculture	badania ilościowe; orientacja seksualna; status społeczny; kultura sportu; kapitał symboliczny; kultura młodzieżowa	reprezentowany przez hegemoniczną męskość, siłę mięśniową i zwinność symbolizującą umiejętności sportowe.
30	<i>Tracing the Landscape: Re-Enchantment, Play, and Spirituality in Parkour</i>	ecology; free-running; parkour; pilgrimage; poiesis; religion; spirituality; urban	ekologia; bieganie swobodne; parkour; pielgrzymka; poiesis; religia; duchowość; miejski	Parkour różni się znacznie od tradycyjnych sportów poprzez wykorzystanie istniejącej miejskiej topografii jako placu zabaw/przeszkód do kreatywnego poruszania się.
31	<i>Urbanité ludique et cultures sportives : analyse de quatre pratiques physiques de l'espace parisien</i>	Pratiques physiques; Spéléologie urbaine; Base-jump; Parkour; Street golf; Subculture; Etnographies; Territorialités urbaines; Urbanité; Activités informelles et auto-organisées	Praktyki fizyczne; Speleologia miejska; Base-jump; Parkour; Street golf; Subkultura; Etnografie; Miejskie terytorialności; Urbanizacja; Nieformalne i samoorganizujące się aktywności	Artykuł omawia cztery praktyki fizyczne (spéléologieurbaine, base-jump, parkour, street golf) rozwijane w przestrzeni miejskiej, których funkcjonowanie stanowi wkład w rozszerzenie kultury sportowej i miejskiej. Autorzy badają, czy te zabawy wpisują się w subkulturę sportową jako marginalną kategorię i jak wpływają na reformulację kultur miejskich i sportowych.

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
32	<i>Virtual Poaching and Altered Space: Reading Parkour in French Visual Culture</i>	CITIES & towns; CULTURE; FRANCE; FRENCH films; INTERNET; PARKOUR; SOCIAL conditions in France	miasta i miasteczka; kultura; Francja; filmy francuskie; Internet; parkour; warunki społeczne we Francji	Artykuł analizuje fenomen parkouru zarówno w kontekście miejskim, jak i w kulturze wizualnej, ze szczególnym uwzględnieniem kinematografii. Autor zwraca uwagę na rozprzestrzenianie się parkouru poprzez różne medium, takie jak filmy czy Internet.
33	<i>'We are rolling and vaulting tonight': sport programmes, urban regeneration and the politics of parkour in Turin, Italy</i>	sport programmes; urban regeneration; politics of parkour; Turin; Italy	programy sportowe; rewitalizacja miast; polityka parkouru; Turyn; Włochy	Artykuł koncentruje się na ambiwalentnej pozycji parkouru w kontekście polityk dotyczących rebrandingu Turynu, we Włoszech. Analiza opiera się na 14-miesięcznym badaniu etnograficznym grupy dwudziestu praktyków parkouru, przede wszystkim pochodzenia migracyjnego.
34	<i>Young parkour traceurs in Mexico City: a new way to meaning and identity in urban spaces</i>	parkour; urban spaces; youth; identity; Mexico City	parkour; przestrzenie miejskie; młodzież; tożsamość; miasto Meksyk	Badanie ukazuje praktykę parkouru jako zjawisko socjosemiotyczne. Analizuje, jak młodzież za pomocą parkouru przypisuje nowe znaczenia miejskim przestrzeniom i jak te praktyki wpływają na ich tożsamość.

Poz.	Tytuł w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku angielskim	Słowa kluczowe w języku polskim	Krótki opis
35	<i>Youth-Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi: The Case of Skateboarding and Parkour</i>	youth; public space; appropriation; Hanoi; skateboarding; parkour	młodzież; przestrzeń publiczna; przywłaszczenie; Hanoi; deskorolka; parkour	Praca analizuje taktyki, które młodzi mieszkańcy Hanoi, w Vietnamie, stosują, aby przejąć część charakterystycznie zatłoczonych i socjo-politycznie restrykcyjnych przestrzeni publicznych tego miasta.

Źródło: opracowanie własne.

ZAŁĄCZNIK NR 3

Tab. 3. Wykaz pozycji bibliograficznych: ujętych w analizie bibliometrycznej – sytuacja problemowa, problem badawczy, narzędzia i metody badawcze

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
1	<i>Affordance Boundaries Are Defined by Dynamic Capabilities of Parkour Athletes in Dropping from Various Heights</i>	Zjawisko dynamicznego dostosowywania techniki ruchu w parkourze w zależności od wysokości skoku.	Badanie przewidywalności punktu przejścia między różnymi technikami lądowania w parkourze.	kinematyka, siły reakcji podłoża	analiza porównawcza, pomiar cech fizycznych, analiza kinematyki
2	<i>An existential phenomenological examination of parkour and freerunning</i>	Postrzeganie parkouru i freerunningu jako unikalnej formy ryzyka.	Zrozumienie doświadczeń sportowców uprawiających parkour i freerunning, zwłaszcza w kontekście ryzyka.	wywiady fenomenologiczne	wywiady jakościowe, analiza fenomenologiczna
3	<i>Arts of (dis)placement: City Space and Urban Design in the London of Breaking and Entering</i>	Dwutorowe spojrzenie na miasto i parkour – jako część planów rozwoju miasta i jako wyraz buntu i niezależności.	Badanie percepcji miasta i parkouru w kontekście urbanistycznym.	analiza filmu, analiza miejsca w filmie	analiza tekstu filmowego, analiza miejsca w filmie
4	<i>Contested bodies in a regenerating city: post-migrant men's</i>	Włoski kontekst, w którym narracje polityczne i realia nadal prawem i społecznie	Jak skrzyżowanie tych dyskursów kształtuje różnorodne sposoby,	etnografia	badanie jakościowe

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
	<i>contingent citizenship, parkour and diaspora spaces</i>	definiują dzieci migracji jako obce ciała w narodzie, podczas gdy miejskie liderzy Turynu przedstawiają kultury młodzieżowe i różnorodność wielokulturową jako atuty dla symbolicznej, kulturowej i finansowej regeneracji miasta.	poprzez które post-migracyjne podmioty miejskie stają się esencjalizowane, doceniane i patologizowane w Turynie?		
5	<i>Cultures urbaines et activités physiques et sportives. La «sportification» du parkour et du street golf comme médiation culturelle: Urban cultures and physical and sports activities. The “sportification” of</i>	Brak definicji i standardów dla nowych form aktywności fizycznej, takich jak parkour i golf miejski, które ewoluują w dynamicznym i zróżnicowanym kontekście miejskim.	Jak proces „sportyzacji” wpływa na definicję kultury miejskiej i sportowej, jak również na percepcję tych aktywności przez społeczeństwo.	socjologia miejska, socjologia sportu	badanie jakościowe

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
	<i>parkour and street golf as cultural mediation.</i>				
6	<i>Designing Parkour-style training environments for athlete development: insights from experienced Parkour Traceurs</i>	Problemem jest brak wiedzy na temat tego, jak projektować środowiska treningowe parkour, które mogłyby najefektywniej rozwijać różne umiejętności sportowców.	Głównym problemem badawczym jest zrozumienie, jakie umiejętności są rozwijane przez parkour i jak powinno się projektować środowiska treningowe parkour, aby były najbardziej efektywne.	wywiady otwarte i półstrukturalne	dwuetapowa analiza tematyczna
7	<i>From Obstacle to Opportunity: Parkour, leisure, and the reinterpretation of constraints</i>	Sytuacja problemowa dotyczy zrozumienia, jak ograniczenia są postrzegane i radzone sobie z nimi w praktykach parkour.	Problem badawczy polega na zrozumieniu, jak uczestnicy parkour reinterpreterują ograniczenia, aby ułatwić sobie praktykę i kreatywną zabawę.	wywiady półstrukturalne, analiza tekstowa i dyskursywna artykułów medialnych i materiałów internetowych	badanie wielometodowe z użyciem jakościowego badania

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
8	<i>Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour</i>	Problemem jest instytucjonalizacja parkouru, która generuje napięcia i walki wewnątrz społeczności parkour, szczególnie w kontekście wprowadzania standardów nauczania i kwalifikacji.	Głównym problemem badawczym jest zrozumienie, jak proces instytucjonalizacji parkouru wpływa na praktyki parkouru i jak te zmiany są postrzegane i negocjowane przez społeczność parkouru.	grupy fokusowe, indywidualne wywiady oraz analiza materiałów etnograficznych i dokumentalnych	mieszane podejście jakościowe
9	<i>"I am going out!" - lifestyle sports and physical activity in adolescents</i>	Problemem jest niska aktywność fizyczna wśród nastolatków i znalezienie efektywnych metod na jej zwiększenie.	Głównym problemem badawczym jest zrozumienie, czy i jak uczestnictwo w sportach stylu życia może wpływać na poziom aktywności fizycznej u nastolatków.	testy chi-kwadrat były używane do oceny różnic w zaangażowaniu w aktywności stylu życia według płci, klasy i statusu społeczno-ekonomicznego. Model regresji porządkowej i liniowej był	badanie ilościowe z użyciem statystycznych testów chi-kwadrat i regresji

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
				używany do analizy związków między udziałem w aktywnościach stylu życia a wybranymi zachowaniami związanymi z bilansem energetycznym.	
10	<i>'If I climb a wall of ten meters': capoeira, parkour and the politics of public space among (post)migrant youth in Turin, Italy</i>	Badane są strategie, jakie dzieci imigrantów stosują, aby nawigować w nierównych relacjach przestrzennych i wyzwąć dominujące reżimy reprezentacji.	Jak praktyki capoeiry i parkouru wpływają na relacje dzieci imigrantów z przestrzenią public.	czternastomiesięczne badanie etnograficzne	analiza etnograficzna
11	<i>L'aménagement des parkour-parks: les espaces dédiés pour les</i>	Zbadanie zjawiska parkouru jako nowej formy aktywności miejskiej i analiza jej roli w	Jak rozwój parkouru wpływa na młodzieżowe	przegląd literatury	badanie przeprowadzone w Rennes i Nantes

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
	<i>activités ludo-sportives comme outils d'inclusion? Études de cas a Nantes et a Rennes</i>	tworzeniu otwartych przestrzeni dla tej dyscypliny sportowej.	obywatelstwo i budowę rekreacyjnej urbanistyki?		
12	<i>Lifestyle Sports in East Asia</i>	Analiza rosnącej popularności sportów stylu życia w Azji Wschodniej oraz wpływu kultur niezachodnich na te sporty.	Jak kultury niezachodnie wpływają na sporty stylu życia i jak te sporty są wpływane przez kultury niezachodnie?	analiza kulturowa sportów	analiza dyskursu kulturowego w kontekście sportów stylu życia w regionie Azji Wschodniej
13	<i>Making Maker Space: An exploration of lively things, urban placemaking and organisation</i>	Zbadanie wpływu „makerspace” jako narzędzia placemaking w kontekście miejskim.	Jak procesy związane z tworzeniem „makerspace” wpływają na zrównoważony rozwój miejski?	badanie etnograficzne	analiza procesów organizacyjnych i tworzenia miejsc
14	<i>Managing alternative sports: new organisational spaces for the diffusion of Italian parkour</i>	Artykuł koncentruje się na sytuacji, gdzie nowa, niezorganizowana praktyka spotyka się z otwartym na	Problem badawczy koncentruje się na roli UISP w rozpowszechnianiu i legitymizacji parkouru	analiza dokumentów, wywiady, grupy dyskusyjne	badanie wpływu UISP na rozpowszechnianie i legitymizację parkouru

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
		eksperymenty organem promującym sport.	w kontekście włoskim, badając interakcje między kulturalnymi i organizacyjnymi logikami tej nowej praktyki oraz organizacji, które próbują ją akomodować.		w kontekście włoskim
15	<i>Nice-looking obstacles: parkour as urban practice of deterritorialization</i>	Artykuł koncentruje się na Parkour jako subwersyjnej praktyce, która wyzywa ugruntowane dyskursy dyscypliny i kontroli w kontekście miejskim.	Problem badawczy dotyczy zbadania, jak parkour przekształca sztywne koncepcje miejsc i ich ludzkich spotkań poprzez ruch, aktywując potencjał do ruchu znajdujący się w relacji między ciałami.	analiza dyskursywna	teoria ruchu między ciałami jako fundament dla parkour
16	<i>Parkour – a bridge between motor activities and live-ability practices in the urban jungle</i>	Analiza związku między parkour a edgework jako narzędziem do poprawy umiejętności i życia praktykujących.	Zbadanie, w jaki sposób parkour wpływa na poprawę umiejętności i jakości życia praktykujących oraz jakie	analiza tekstów, obserwacje etnograficzne, wywiady	metoda analizy tekstu, etnografia, metoda wywiadu

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
			pytania i problemy stawia przed nimi ta dyscyplina.		
17	<i>Parkour Fails and Hébertisme: Laughing at the New Man</i>	Analiza filmów <i>Parkour Fails</i> jako formy komediowej problematyzującej retorykę związaną z praktyką parkouru i jej powiązaniami z Hébertisme i faszyzmem.	Zbadanie, jakie elementy retoryki związanej z praktyką parkouru i jej powiązaniami z historycznym kontekstem Hébertisme i faszyzmem są problematyzowane w filmach <i>Parkour Fails</i> i jakie kontrowersje i dyskusje wywołują w społeczeństwie.	analiza treści filmów na YouTube, analiza treści	analiza treści, metoda wywiadu
18	<i>Parkour, counter-conducts and the government of difference in post-industrial Turin</i>	Analiza polityki przynależności i wykluczenia zachodzącej w postindustrialnym Turynie na przykładzie praktyki parkouru i jej wpływu na	Zrozumienie paradoksów, napięć i codziennych negocjacji wynikających z nowych form restrukturyzacji społecznej i przestrzennej w mieście	etnografia, wywiady, obserwacja uczestnicząca	etnografia, metoda wywiadu, metoda obserwacji uczestniczącej

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
		społeczność młodych mężczyzn głównie o pochodzeniu migracyjnym.	postindustrialnym oraz analiza skutków polityki przynależności i wykluczenia na przykładzie praktyki parkouru w Turynie.		
19	<i>Parkour, Graffiti, and the Politics of (In)Visibility in Aestheticized Cityscapes</i>	Analiza różnych praktyk miejskich, takich jak parkour i graffiti, oraz ich wpływu na rebranding miast w kontekście związku między (nie)widzialnością a estetyzacją krajobrazów miejskich.	Zrozumienie różnych praktyk miejskich, takich jak parkour i graffiti, i ich wpływu na procesy rebrandingu miast w kontekście polityki (nie)widzialności i estetyzacji krajobrazów miejskich.	analiza tekstów, etnografia, analiza treści	analiza treści, etnografia
20	<i>Parkour, Masculinity, and the City</i>	Analiza parkouru jako formy konstrukcji męskości opartej na przestrzennym zawłaszczaniu miasta przez młodych mężczyzn.	Zrozumienie, w jaki sposób parkour może służyć jako forma konstrukcji męskości przez młodych mężczyzn	etnografia, analiza tekstów, wywiady	etnografia, analiza tekstu, metoda wywiadu

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
			i jakie są związane z tym aspekty społeczne i przestrzenne.		
21	<i>Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic</i>	W jaki sposób praktyka parkour wpływa na postrzeganie i wykorzystanie przestrzeni miejskiej?	Jak wirtualne światy mogą zmieniać i zwiększać rozumienie i wykorzystanie materialnych przestrzeni miasta przez praktykujących parkour?	analiza zawartości mediów, analiza Internetu	dialektyka, badanie etnograficzne
22	<i>Parkour: Creating Loose Spaces?</i>	W jaki sposób parkour wpływa na kształtowanie miejskich przestrzeni?	Czy praktyka parkouru prowadzi do zwiększenia swobody w przestrzeni miejskiej, czy do jej zaostrenia?	wywiady pogłębione z praktykującymi parkour	analiza przestrzeni miejskiej, interpretacja tekstów, badanie etnograficzne
23	<i>Risk and benefits in lifestyle sports: parkour, law and social value</i>	Jak prawo wpływa na rozwój i praktykę sportów stylu życia, takich jak parkour?	Jak prawo i przestrzeń współgrają w kontekście parkouru i jak prawo może być użyte do wspierania i rozszerzania roszczeń do przestrzeni?	analiza dokumentów prawnych, analiza polityk miejskich	badanie interdyscyplinarne, analiza prawa i sportu, analiza ryzyka

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
24	<i>Running across the Rooves of Empire: Parkour and the Postcolonial City</i>	Problem polega na tym, jak różne narracje młodzieżowe i subkultury mogą być interpretowane poprzez pryzmat historii kolonialnej i miejskich przestrzeni postkolonialnych.	Artykuł analizuje, jak parkour jako praktyka miejska i subkultura młodzieżowa jest powiązany z przestrzenią miejską, władzą i pamięcią o imperium.	analiza literatury, analiza filmów	interpretacja tekstu, analiza kulturowa, analiza postkolonialna
25	<i>Sovereign Surfing in the Society of Control: The Parkour Chase in Casino Royale as a Staging of Social Change</i>	Problem polega na zrozumieniu, jak praktyka parkouru, reprezentowana w filmie <i>Casino Royale</i> , może odzwierciedlać przemiany społeczne i formy władzy.	Badanie koncentruje się na interpretacji sceny pościgu parkour z filmu <i>Casino Royale</i> w kontekście teorii społeczeństwa kontroli Gillesa Deleuze'a.	analiza filmów, analiza kulturowa	analiza dyskursu, analiza filozoficzna, teoria społeczeństwa kontrolowanego
26	<i>The 'Parkour Organisation': inhabitation of corporate spaces</i>	Sytuacja problemowa polega na zrozumieniu, jak praktyka parkouru może przeciwdziałać homogenizacji przestrzeni miejskiej w kontekście	Badanie skupia się na interpretacji parkouru jako formy aktywizmu miejskiego, która jest zdolna przekształcać zhomogenizowane, korporacyjne przestrzenie	analiza przestrzeni miejskich, obserwacje praktyk parkouru	teoria krytyczna, analiza przestrzeni miejskiej, teoria performatyki

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
		dominującej kultury korporacyjnej i konsumpcji.	miejskie w tereny możliwości, kreatywności i tożsamości obywatelskiej.		
27	<i>The Aesthetics of Urban Movement: Habits, Mobility, and Resistance</i>	W nowoczesnym urbanistycznym krajobrazie, mobilność jest kluczowym aspektem doświadczenia miejskiego życia.	Artykuł bada, jak nawyki i ciało wpływają na postrzeganie i doświadczanie mobilności w kontekście miejskim.	obserwacje praktyk parkour, analiza literatury	filozofia ciała, teoria nawyku, analiza kulturowa
28	<i>The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study</i>	Parkour jest nowym „sportem stylu życia”, który zyskuje na popularności, a jego sportyzacja rodzi pytania o to, jak zachować jego unikalne wartości w świecie sportu.	Badanie analizuje proces sportyzacji parkouru na Nowej Zelandii, a także motywy i wartości lokalnej społeczności parkouru.	analiza dokumentów, wywiady z praktykującymi parkour	badania sportowe, analiza globalizacji, analiza organizacji
29	<i>The social bordering of lifestyle sports: inclusive principles, exclusive reality</i>	Społeczności sportów stylu życia twierdzą, że są otwarte, ale czy tak jest naprawdę?	Badanie bada, jakie atrybuty strukturalne lub personalne związane z jednostkami ograniczają udział niektórych młodych osób	dane ilościowe i jakościowe z praktykującymi skateboarding, longboarding,	socjologia sportu, analiza symbolicznego kapitału, badania międzykulturowe

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
			w świecie sportów stylu życia.	parkour i roller derby	
30	<i>Tracing the Landscape: Re-Enchantment, Play, and Spirituality in Parkour</i>	Parkour jako nowy sport zyskuje na popularności, a jego znaczenie w miejskim krajobrazie i wpływ na ludzi w kontekście ekologii, duchowości i zabawy jest niewystarczająco zbadany.	Badanie analizuje parkour na skrzyżowaniu duchowości, fenomenologii i ekologii, badając, jak parkour wpływa na ludzkie doświadczenie miejskiego krajobrazu.	analiza praktyk parkour, analiza literatury	fenomenologia sportu, ekologia miejska, duchowość
31	<i>Urbanité ludique et cultures sportives : analyse de quatre pratiques physiques de l'espace parisien</i>	Kwestionowanie roli i miejsca tych nowych praktyk fizycznych w kontekście miejskim.	Czy te nowe formy aktywności fizycznej są marginalną subkulturą, czy stają się częścią głównego nurtu kultury sportowej i miejskiej.	obserwacja, analiza kulturowa	etnografia, analiza kulturowa
32	<i>Virtual Poaching and Altered Space: Reading Parkour in French Visual Culture</i>	Wpływ parkouru na reprezentację przestrzeni miejskich w kulturze wizualnej.	Jak parkour jako forma aktywności fizycznej wpływa na reprezentację przestrzeni miejskiej we	analiza kulturowa, analiza internetowych źródeł	analiza kulturowa, analiza filmu, analiza Internetu

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
			współczesnej kulturze wizualnej.		
33	<i>'We are rolling and vaulting tonight': sport programmes, urban regeneration and the politics of parkour in Turin, Italy</i>	Praktyka parkouru stwarza sytuację problemową związaną z dostępem do przestrzeni miejskich, konfliktami o wykorzystanie przestrzeni publicznej oraz zrozumieniem parkouru jako narzędzia społecznego wykluczenia i wyrażania tożsamości.	Artykuł podkreśla potrzebę zrozumienia i zaangażowania w spontaniczne, nieformalne praktyki fizyczne jako sposób na uznawanie i wspieranie istniejących, kontestowanych negocjacji obywatelstwa i przynależności w przestrzeniach miejskich.	obserwacja uczestnicząca, etnografia	obserwacja uczestnicząca, analiza kulturowa, badania etnograficzne
34	<i>Young parkour traceurs in Mexico City: a new way to meaning and identity in urban spaces</i>	Praktyka parkouru przez młodzież, zwłaszcza tych, którzy nazywają siebie „traceurami” pokazuje, jak tożsamości są formowane w efemeryczny sposób poprzez	Badanie koncentruje się na zrozumieniu parkouru jako zjawiska socjosemiotycznego	obserwacja, wywiady, badania terenowe	socjosemiotyka, obserwacja, wywiady

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Sytuacja problemowa	Problem badawczy	Narzędzia badawcze	Metody badawcze
		reinterpretację przestrzeni miejskich.	i próbuje określić, jakie znaczenie ma ta praktyka dla tożsamości młodzieży w mieście Meksyk.		
35	<i>Youth-Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi: The Case of Skateboarding and Parkour</i>	Młodzi praktykujący skateboarding i parkour w Hanoi muszą konfrontować się z wieloma zasadami narzuconymi nie tylko przez państwo, ale także przez podmioty korporacyjne i kontrolę wywieraną przez mieszkańców.	Artykuł zwraca uwagę na znaczenie małych, nieideologicznych i niekonfrontacyjnych taktyk, jakie młodzi mieszkańcy miasta stosują, aby zaadaptować przestrzenie publiczne do swoich potrzeb.	obserwacja, badania terenowe	analiza kulturowa, obserwacja, badania terenowe

Źródło: opracowanie własne.

ZAŁĄCZNIK NR 4

Tab. 4. Wykaz pozycji bibliograficznych ujętych w analizie bibliometrycznej – pełny opis na podstawie abstraktu

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
1	<i>Affordance Boundaries Are Defined by Dynamic Capabilities of Parkour Athletes in Dropping from Various Heights</i>	Dostępne zachowania są określane przez dopasowanie cech indywidualnych i wzajemnych cech środowiska. Poza pewną krytyczną granicą pewne zachowania stają się niemożliwe, powodując nagłe przejścia z jednego wzorca ruchu do drugiego. Sportowcy parkour rozwinęli wiele wzorców ruchu, aby poradzić sobie z pędem podczas lądowania. Interesowało nas, czy odległość zrzutu spowoduje nagłe przejście między lądowaniem na dwóch stopach (precyzyjnym) a przechyleniem rozkładającym obciążenie oraz czy wysokość przejścia można przewidzieć na podstawie dynamicznych i geometrycznych cech poszczególnych badanych. Kinematyka i siły reakcji podłoża były mierzone, gdy sportowcy parkour schodzili z pudła z wysokości, które były stopniowo zwiększane lub zmniejszane od 0,6 do 2,3 m. Osoby były bardziej skłonne do przewracania się z wyższych spadków; osoby o większej masie ciała i mniejszej sile eksplozywnej nóg były bardziej skłonne do przechodzenia do lądowania na niższej wysokości. Na pewnej wysokości lądowanie na dwóch stopach nie jest już możliwe, ale dla niektórych sportowców ta wysokość mieściła się w granicach maksymalnej wysokości upadku zastosowanej w tym badaniu. Podczas niskich spadków podstawowe ograniczenie zadania polegające na zarządzaniu pędem można było osiągnąć za pomocą precyzyjnego lądowania lub przewrotu. Oznaczało to, że uczestnicy mogli wybrać preferowaną strategię lądowania, na którą tylko częściowo wpłynęły fizyczne wymagania zadania. Jednak

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		sportowcy z większą siłą nóg wydawali się zdolni do radzenia sobie z absorpcją impulsów poprzez strategię, w której pośredniczy noga, aż do większej wysokości upadku.
2	<i>An existential phenomenological examination of parkour and freerunning</i>	Ostatnio wśród naukowców rosło zainteresowanie koncepcją edgework, aby zbadać dobrowolne ryzykowne zachowania. Parkour jest nowym sportem, który znajduje punkt przecięcia między przekroczeniem, ryzykiem i dostępnością, który może reprezentować unikalną formę edgework. Niewielu naukowców badało sport jako poszukiwanie edgework, a jeszcze mniej próbowało przedstawić doświadczenia i doznania edgeworkerów. Dlatego celem tego badania było rozszerzenie badań sportowych i edgework poprzez jakościowe badanie doświadczeń sportowych praktykujących parkour. Przeprowadzono fenomenologiczne wywiady z 11 (9 mężczyzn, 2 kobiety) średnio zaawansowanych i zaawansowanych traceurs (praktykujący parkour) w wieku od 18 do 33 lat. Wyłoniły się dwie wymiary: doświadczenie cielesne i doświadczenie interaktywne. Wyłoniło się też kilka tematów wspierających, w tym zabawa, ruch i ryzyko w ramach wymiaru doświadczeń cielesnych oraz społeczność, publiczność i świat w ramach wymiaru doświadczeń interaktywnych. Wyniki tego badania dostarczają nowych perspektyw na doświadczenia i znaczenia związane z udziałem w parkour i freerunning.
3	<i>Arts of (dis)placement: City Space and Urban Design in the London of Breaking and Entering</i>	Film Anthony'ego Minghelli z 2006 roku <i>Breaking and Entering</i> prezentuje dwie perspektywy Londynu, skupiając się na stacji King's Cross, jednym z kluczowych węzłów transportowych miasta i, jak wiele takich centrów, skomplikowanym miejscem

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		marginalności. Dla głównego bohatera, architekta/projektanta miejskiego Willa Francisa (Jude Law), jest to miejsce do przekształcenia w model (w kilku sensach) tego, co Londyn – i praktyka projektowania miejskiego – mają do zaoferowania „nowej” Europie. Punkt widzenia młodego uchodźcy z Kosowa, Miro Simića (RafiGavron), jest całkiem inny. Widzi on King’s Cross z dachów, po których wspina się jako drobny złodziej nocą, aby włamać się do miejscowych biur. Jego akty parkour (definiowane przez jego praktykujących jako „sztuka przemieszczania”) są kluczowe dla filmu. Miro, nastoletnia postać, istnieje w przestrzeni przemieszczania: przemieszczony z rodzinnego Sarajewa i z ulic Londynu przez jego status uchodźcy i złodzieja. Film kontrastuje te dwa punkty widzenia - jeden, który formuje przestrzeń, i jeden przemieszczony – cytując rzeczywiste i wymyślone projekty budowy miasta w Londynie i stawiając je w relacji do ciał Willa i Miro.
4	<i>Contested bodies in a regenerating city: post-migrant men’s contingent citizenship, parkour and diaspora spaces</i>	Niniejszy artykuł przyczynia się do interdyscyplinarnych debat na styku sportu/amatorskiej rekreacji, migracji i studiów miejskich. Czerpiąc z etnograficznych badań przeprowadzonych wśród młodych mężczyzn o korzeniach migracyjnych w Turynie, Włochy, zwraca uwagę na znaczenie parkouru w doświadczeniach uczestników i negocjacjach „co oznacza (nie) należeć” do przestrzeni miejskich. Skupienie na parkourze dostarcza unikalnego punktu wyjścia do rozważenia polityki przynależności, która rozwija się w przestrzeniach miejskich jako kontestowanych miejscach, gdzie konkurujące obrazy miasta, narodu i tych, którzy do nich należą, zbiegają

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		się, zderzają i pokrywają. Jest to szczególnie istotne, choć nie ogranicza się do kontekstu włoskiego, gdzie narracje i realia polityczne wciąż prawnie i społecznie definiują dzieci migracji jako „obce ciała” w narodzie, podczas gdy miejskie przywództwa Turynu przedstawiają kultury młodzieżowe i różnorodność wielokulturową jako „aktywa” dla symbolicznej, kulturowej i finansowej regeneracji miasta. Jak pokazują wyniki badań, na skrzyżowaniu takich dyskursów kształtuje się różnorodność sposobów, w których postmigracyjne podmioty miejskie stają się esencjalizowane, doceniane i patologizowane w Turynie, co podkreśla znaczenie nieformalnych sportów jako punktów wejścia do (ponownego) rozważenia dyskusji na temat obywatelstwa, współżycia i praw (do miasta) w współczesnych kontekstach miejskich.
5	<i>Cultures urbaines et activités physiques et sportives. La « sportification » du parkour et du street golf comme médiation culturelle: Urban cultures and physical and sports activities. The "sportification" of parkour and street golf as cultural mediation.</i>	Artykuł bada proces „sportyfikacji” – czyli przetwarzania aktywności fizycznej w sport regulowany zestawem reguł i norm, legitymizowany przez instytucje nadzorcze – na przykładzie dwóch oryginalnych praktyk, parkouru i golfa miejskiego. Do zbadania tych praktyk skrzyżowaliśmy wkłady socjologii miejskiej i współczesnej socjologii sportu, przestrzegając metodologicznych zasad socjologii jakościowej. Pierwsza kwestia dotyczy samego procesu „sportu”, jego definicji, różnych etapów oraz roli, jaką odgrywa komunikacja interesariuszy w przestrzeni publicznej. Mediacja kulturowa pokazuje nam, jak zinstytucjonalizowanie ruchu, który reprezentuje „sport”, skutkowało jednocześnie rekonfiguracją samych praktyk fizycznych. Najnowsze wydarzenia ilustrują trwającą rekonfigurację, szczegółowo je omówimy. W końcu pokażemy efekty wywołane przez

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		ten proces na definicję kultury miejskiej i sportów: ustawianie widoku aktywności, zwiększona współpraca z mediów-kultura, polaryzacja między różnymi typami praktyk w przypadku parkouru, wokół konfrontacji między dwoma założycielami.
6	<i>Designing Parkour-style training environments for athlete development: insights from experienced Parkour Traceurs</i>	Współczesne modele nauki ruchu wskazują na wartość treningu w stylu parkour jako aktywności, która może wzbogacić osiągnięcia sportowe w różnych dyscyplinach. Zbadaliśmy doświadczalną wiedzę parkour traceurów na temat zakresu umiejętności fizycznych, percepcyjnych, psychologicznych i społecznych, które według nich rozwijają się podczas praktyki i wykonywania parkour. Badaliśmy również ich rekomendacje dotyczące projektowania praktyk parkour w celu ułatwienia rozwoju podstawowych zachowań w zakresie wydajności. Doświadczeni mężczyźni parkour traceurs (n=1) byli przepytani za pomocą otwartego, półstrukturalnego podejścia, a następnie przeprowadzono dwuetapową analizę tematyczną, aby zidentyfikować tematy. Analiza zidentyfikowała dwa wymiary: Umiejętności Rozwijane Przez parkour oraz Rekomendacje dotyczące Projektowania Środowisk Treningowych Parkour.
7	<i>From Obstacle to Opportunity: Parkour, leisure, and the reinterpretation of constraints</i>	Parkour jest zarówno praktyką rekreacyjną, jak i metodą poruszania się po obiektach i przestrzeniach miejskich. Praktyki rekreacyjne są coraz częściej uznawane za kontestowane areny polityczne i teoretyzowane jako opór. Ograniczenia były tradycyjnie opisywane jako przeszkody w uczestnictwie w praktykach rekreacyjnych. Ostatnie badania sugerują jednak bardziej sytuacyjne rozumienie, które stara się uwzględnić doświadczenie ograniczeń w czasie wolnym i ich negocjację. Kwestie władzy i oporu

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		muszą być zatem włączone do dyskusji o organizacji i dostępie do miejsc spędzania czasu wolnego oraz o złożonych procesach, poprzez które jednostki negocjują ograniczenia. Niniejszy artykuł opiera się na oryginalnych badaniach empirycznych, aby zbadać ograniczenia w czasie wolnym w kontekście poststrukturalnych teorii władzy, oporu i organizacji przestrzeni publicznej. Wielometodowe badania jakościowe zostały przeprowadzone na międzynarodowej próbie uczestników i tekstów obejmujących wywiady półstrukturyzowane oraz tekstową i dyskursywną analizę artykułów medialnych i materiałów stron internetowych. Kluczowe ustalenia dotyczą procesów przestrzenno-poznawczych, poprzez które uczestnicy reinterpretują materialno-przestrzenne ograniczenia zachowań publicznych, aby ułatwić niezapisane praktyki rekreacyjne i kreatywną zabawę. Istotnym wnioskiem jest to, że spontaniczna zabawa i kreatywność charakterystyczna dla parkouru nie jest osiągnięta przez usunięcie ograniczeń, ale przez reinterpretację i wykorzystanie ograniczeń – przez umożliwienie jednostce przejęcia (częściowej i chwilowej) kontroli nad relacjami władzy osadzonymi w publicznej przestrzeni miejskiej.
8	<i>Governing bodies or managing freedom? Subcultural struggles, national sport systems and the glocalised institutionalisation of parkour</i>	Będąc najszybciej rozwijającym się nieformalnym sportem na świecie, parkour przechodzi również stopniową instytucjonalizację, która jest kształtowana w różny sposób przez specyficzny system sportowy każdego kraju. Badamy ten globalny proces poprzez analizę subkulturowych napięć i walki o władzę, które generuje on we włoskiej społeczności parkour. Podczas gdy w innych krajach praktykom parkouru (tzw.

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		traceur/traceuses) udało się zdobyć publiczne uznanie poprzez utworzenie specyficznego i niezależnego Krajowego Organu Zarządzającego, we Włoszech stopniowo zrzeszają się oni w różnych Organach Promocji Sportu (Enti di Promozione Sportiva), charakterystycznych organizacjach parasolowych, które konkurują o zapewnienie sportu dla wszystkich w kraju. Poprzez jakościowe podejście mieszane oparte na grupach fokusowych, wywiadach indywidualnych i analizie materiałów etnograficznych i dokumentalnych, badamy instytucjonalizację włoskiego parkour poprzez skupienie się na kontrowersjach wokół wprowadzenia standardów nauczania i kwalifikacji, co staje się polem bitwy dla konkurencyjnych roszczeń autentyczności opartych na różnych wizjach i interpretacjach parkour. Nasze badanie pokazuje, jak decydenci sportowi stają się wpływowymi agentami w tym procesie uwierzytelniania i wzywa do przyszłej analizy porównawczej ich roli w lokalnej re-kontekstualizacji wysoce zglobalizowanych praktyk.
9	<i>"I am going out!" – lifestyle sports and physical activity in adolescents</i>	Aktywności sportowe stylu życia (np. parkour czy skateboarding) są uważane za atrakcyjne i korzystne dla długoterminowego zaangażowania w aktywność fizyczną (PA) i mogą stanowić świetną okazję dla nastolatków, którzy nie czują się komfortowo w zorganizowanej lub konkurencyjnej atmosferze. Sportowe aktywności lifestylowe (np. parkour lub skateboarding) są uważane za atrakcyjne i korzystne dla długoterminowego zaangażowania w aktywność fizyczną (PA) i mogą być świetną okazją dla nastolatków, którzy nie czują się dobrze w zorganizowanej lub konkurencyjnej atmosferze. Celem badania była ocena czy uczestnictwo w zajęciach lifestylowych jest związane

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		z umiarkowaną i energiczną aktywnością fizyczną (MVPA), pozaszkolną energiczną aktywnością fizyczną (VPA) i zachowaniami sedenteryjnymi u nastolatków w wieku 10-15 lat, z uwzględnieniem głównych zmiennych demograficznych (płeć, wiek, status społeczno-ekonomiczny). Wykorzystano dane z projektu badawczego powiązanego z badaniem Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) zebrane w 2017 roku w Republice Czeskiej. Próba składała się z 679 uczestników (w tym 303 dziewcząt) i została dobrana metodą quotasampling. Do oceny różnic w zaangażowaniu w aktywności związane ze stylem życia w zależności od płci, klasy i statusu socjoekonomicznego zastosowano testy chi kwadrat. Modele regresji porządkowej i liniowej wykorzystano do analizy związków uczestnictwa w aktywności związanej ze stylem życia i wybranych zachowań związanych z bilansem energetycznym. Udział w zajęciach sportowych typu lifestyle był istotnie związany z wyższym poziomem aktywności fizycznej (MVPA i VPA poza szkołą) po skorygowaniu o czynniki socjodemograficzne, podobnie jak udział w sporcie zorganizowanym. Nie wykazano istotnych związków dla zachowań sedenteryjnych. Młodzież uczestnicząca w zajęciach sportowych związanych ze stylem życia deklaruje większą aktywność fizyczną, a w przypadku jednoczesnego uprawiania wielu takich zajęć, spędza również mniej czasu w pozycji siedzącej niż jej rówieśnicy niezaangażowani w zajęcia sportowe związane ze stylem życia. W związku z tym wydaje się, że aktywność sportowa stanowi realny sposób zwiększenia ogólnego poziomu PA w populacji nastolatków.

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
10	<i>'If I climb a wall of ten meters': capoeira, parkour and the politics of public space among (post)migrant youth in Turin, Italy</i>	Dzieci imigrantów, zamiast być postrzegane jako obywatele, są przedstawiane w całej Europie jako populacja, którą należy kontrolować i powstrzymywać. W dzisiejszych Włoszech debaty na temat kulturowej „autentyczności” i odnowionego nacjonalizmu towarzyszą falom moralnej paniki, która przedstawia kraj obleżony przez nielegalnych i niechcianych imigrantów. Szczególnie w miastach, imigranci i ich dzieci są wyobrażani i przedstawiani jako obcy i nie na miejscu. Opierając się na czternastu miesiącach badań etnograficznych w Turynie, we Włoszech, z dziećmi imigrantów w wieku od 16 do 21 lat, De Martini Ugolotti i Moyer ilustrują, w jaki sposób ta młodzież wykorzystuje swoje ciała poprzez praktyki capoeiry i parkour do kwestionowania i ponownego przywłaszczania przestrzeni publicznych, tym samym podważając dominujące wizje dotyczące tego, co stanowi przestrzeń publiczną, jak powinna być używana i przez kogo. Analizują „ciało w miejscu”, aby zrozumieć, jak dzieci imigrantów poruszają się w nierównych relacjach przestrzennych i kwestionują dominujące reżimy reprezentacji, jednocześnie próbując poprawić swoje warunki życia i osiągnąć osobiste cele.
11	<i>L'aménagement des parkour-parks: les espaces dédiés pour les activités ludosportives comme outils d'inclusion? Études de cas a Nantes et a Rennes</i>	Tytuł: <i>L'aménagement des parkour-parks: les espaces dédiés pour les activités ludosportives comme outils d'inclusion? Études de cas a Nantes et a Rennes</i> . Autorzy: Robin Lesné, Christophe Gibout, Florian Lebreton. Krótki opis: Sporty na rolkach przez długi czas dominowały w dziedzinie badań w naukach humanistycznych i społecznych na temat praktyk sportowo-rekreacyjnych, szczególnie ze względu na ich widoczność w miastach poprzez tworzenie otwartych przestrzeni: skate parków. Od lat 90., te aktywności, które

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		wykorzystują miejską przestrzeń, stają się coraz bardziej zróżnicowane. Parkour jest jednym z nich i prezentuje oryginalność kwestionowania parków (skate i/lub parkour), ponieważ jest narzędziem planowania przestrzennego i jest także dedykowany do rozwijania otwartych i publicznych obiektów do tej aktywności.
12	<i>Lifestyle Sports in East Asia</i>	„Sporty stylu życia” nie są domeną kultur Zachodu, mimo że późnokapitalistyczne narody Zachodu dominują nad nimi komercyjnie i ideologicznie. Przykładami takich sportów są snowboard, BASE jumping, freestyle BMX, kolarstwo górskie, bouldering, skateboarding, kiteboarding, wspinaczka skałkowa, parkour/freerunning, windsurfing i surfing. Kultury inne niż zachodnie – takie jak te w Azji, Ameryce Łacińskiej i Afryce – również wpływają na instytucje sportowe, towary, wartości i praktyki związane ze stylem życia. Prawdopodobnie wpływ ten rozszerza się i przyspiesza, ponieważ populacje kultur niezachodnich bronią swoich interesów i perspektyw. Ten artykuł jest skromną propozycją rozpoczęcia ukierunkowanego dyskursu wśród osób zainteresowanych polityką kulturalną sportów stylu życia w regionie Azji Wschodniej, obszaru z własnymi unikalnymi interakcjami międzynarodowymi i wewnątrzregionalnymi oraz towarzyszącymi potrzebami, pragnieniami i perspektywami. W odniesieniu do tego regionu uważamy, że warto zadać sobie pytanie: jakie historie są opowiadane i jakie formy przybierają? W jaki sposób poprzez sport lifestylowy negocjowane są złożone relacje społeczne, polityczne, kulturowe i gospodarcze tego regionu?

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
13	<i>Making Maker Space: An exploration of lively things, urban placemaking and organisation</i>	Making Maker Space: An Exploration of Lively Things, Urban Placemaking and Organisation. To wizualne studium etnograficzne, przeprowadzone w Maker Space w Newcastle upon Tyne, bada procesy organizacyjne i procesy tworzenia miejsc, które wyłaniają się z pasji do tworzenia rzeczy. Kładąc szczególny nacisk na to żywe zaangażowanie, bada, jak twórcy dostają się pod powierzchnię codziennych przedmiotów i dostrzegają ich potencjał do transformacji. Śledząc zażyłość, jaką twórcy nawiązują z materiałami oraz otaczające ich poczucie społecznej żywotności i możliwości, jakie to rodzi, studium bada, jak miejsce i organizacja są nieustannie renegotjowane i nadaje się im nowe znaczenie. Analiza wnosi wkład do literatury na temat zrównoważonych sposobów organizacji, które wyłaniają się ze szczelin życia codziennego, a także dodaje do rosnącej literatury na temat przestrzeni i organizacji. Wprowadza metaforę „organizacji parkour” (gdzie parkour jest rozumiany jako destrukcyjne i zmysłowe zaangażowanie umysłu i ciała w przestrzeń miejską) z materialną wrażliwością zaczerpniętą z badań nad żywymi materiałami (płynna koncepcja rzeczy jako materiałów w ruchu) i ekologicznym zrównoważeniem. Organizacja, która wyłania się z potrzeby twórców do zaangażowania się w płynną rozmowę z materiałami, jest postrzegana jako czasami napięta, ale owocna negocjacja, która charakteryzuje Maker Space jako tętniącą życiem i wyraźnie żywą. Proces ten jest oceniany jako zgodny z podejściem do rozwoju miejskiego, które zakłóca „nie-miejsce”, promując krytyczną świadomość swojego otoczenia i życia obywatelskiego poprzez zmysłowe, bogate w tekstury zaangażowanie.

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
14	<i>Managing alternative sports: new organisational spaces for the diffusion of Italian parkour</i>	Niniejszy artykuł bada spotkanie pomiędzy parkourem jako nieustrukturyzowaną i kulturowo innowacyjną praktyką, kwestionującą zarówno fizyczne jak i organizacyjne przestrzenie, a UISP (Unione Italiana Sport per Tutti/Włoska Unia Sportu dla Wszystkich) jako organem promującym sport otwartym na organizacyjne i kulturowe eksperymenty. Opierając się na wielometodowym podejściu jakościowym (analiza materiałów dokumentalnych, wywiady i grupy fokusowe), bada rolę UISP w dyfuzji i legitymizacji parkour w kontekście włoskim, badając wzajemne oddziaływanie między logiką kulturową i organizacyjną zarówno samej nowej praktyki z jednej strony, jak i organizacji, które próbują ją przyjąć z drugiej. Włączenie do organizacji sportu dla wszystkich, takiej jak UISP, zapewnia traceurowi bezpieczną i legitymizowaną przestrzeń, która jest jednak na tyle „luźna”, że pozwala zachować płynność tej praktyki. Niemniej jednak, umożliwiając współistnienie różnych i konkurencyjnych definicji i zastosowań parkour, ta płynna przestrzeń organizacyjna odtwarza napięcia wśród traceurów i osłabia ich głos w procesach decyzyjnych UISP.
15	<i>Nice-looking obstacles: parkour as urban practice of deterritorialization</i>	Większość publikacji naukowych odnosi się do parkouru jako wywrotowej i ucieleśnionej taktyki, która rzuca wyzwanie hegemonicznym dyskursom dyscypliny i kontroli. Architektura staje się placem zabaw, na którym kształtują się nowe sposoby poruszania się. Podejścia te rzadko odnoszą się do materialnych i ucieleśnionych relacji, które występują w tych praktykach i pozostają na dyskursywnej płaszczyźnie kulturowych znaczących. Teoria ruchu między ciałami jako fundamentalny aspekt parkouru rozwija

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		alternatywne koncepcje ciała, przestrzeni, czasu i ruchu poza dyskursem. Ruch staje się motywem przewodnim dla rekonceptualizacji relacji między podmiotami i przedmiotami, porzucając ich podział. Na przykładzie parkour zakwestionuję antropocentryczne podejście do ucieleśnienia i zamiast tego wyeksponuję otwarte, zmieniające się konfiguracje miejsc i ich związek z ruchem. Parkour na nowo kształtuje sztywne koncepcje miejsc i ich spotkań z ludźmi poprzez ruch. Poprzez napotykanie przeszkód parkour uruchamia cichy potencjał ruchu ulokowany w relacji między ciałami, a tym samym sięga poza materialne granice (np. ścianę). W ramach praktyki deterytorializacji wykorzystam parkour do ponownego rozważenia relacji między różnymi ciałami, takimi jak konfiguracje architektoniczne, podmioty i ich miejska ekologia, aby opracować relacyjny model ruchu, który będzie kształtował nasze codzienne spotkania z materią.
16	<i>Parkour - a bridge between motor activities and live-ability practices in the urban jungle</i>	Początki parkouru sięgają badań George’a Héberta. Został on stworzony we Francji i szybko rozpowszechnił się na całym świecie. Ta dyscyplina ruchu jest powszechnie określana jako „sztuka przemieszczania”, a jej celem jest dostosowanie ruchów do otoczenia, zarówno naturalnego, jak i miejskiego. Parkour przekształca miasta z statycznych i bezosobowych przestrzeni w miejsca dla kreatywności, nauki i samopoznania. Praktykujący (zanim zaczną się poruszać) będzie ciągle zastanawiał się nad swoimi motywacjami i fizycznymi odczuciami, rozmawiał ze swoimi lękami i szukał swojej psychofizycznej równowagi. W 2019 roku włoskie Ministerstwo Zdrowia zaprosiło do rozważenia niesformalizowanych aktywności w celu promowania

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		aktywnego stylu życia i udostępnienia elementów gratyfikacji indywidualnej i zbiorowej. Z tym celem parkour (jako głównie dyscyplina sensoryczno-motoryczna) jest bardzo przydatny ze względu na swoje cele edukacyjne, szczególnie gdy są zaangażowane dzieci, ponieważ ich podejście do zmysłów jest nadal wolne od społecznych i rodzinnych uwarunkowań. Parkour jest praktyką ruchu, która wymaga znaczącego fizycznego, psychicznego i emocjonalnego treningu. Omawiamy związek między parkourem a „edgework” (socjo-psychologicznym konceptem o dobrowolnym ryzykowaniu; Lyng S., 1990) ponieważ praktykujący parkour są narażeni na ryzyko, które wydaje się większe niż to, co jest społecznie akceptowalne. To badanie analizuje parkour jako aktywność na świeżym powietrzu, jako wyraz kwitnienia (Nussbaum M., 2007) z punktu widzenia miejskiej dżungli i jako potępienie niewłaściwości urbanizacji dla naturalnych potrzeb człowieka. Potwierdziliśmy, że podejście „edgework” było bardzo skutecznym narzędziem dla praktyków do poprawy swoich specyficznych umiejętności i ich życia osobistego. Parkour stawia pytania; celem praktyka jest znalezienie odpowiedzi. STRESZCZENIE AUTORA
17	<i>Parkour Fails and Hébertisme: Laughing at the New Man</i>	<i>Parkour Fails</i> to gatunek komediowych filmów na YouTube składających się głównie z kompilacji nieudanych sztuczek praktykowanych przez sportowców uprawiających ekstremalny sport parkour. Parkour powstał na przedmieściach Paryża i polega na kreatywnym przeinterpretowaniu miejskiego mobiliariów. W mediach masowych jest on zazwyczaj kodowany jako buntownicze wyzwanie dla miejskich norm i symbolem

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		rosnącej mobilności społecznej wielokulturowej Francji. Niemniej jednak, parkour został zainspirowany przez Hébertisme, system szkolenia przyjęty przez eugeników i rząd Vichy jako sposób na wykształcenie Nowego Człowieka, uosobienie idei faszystowskich. Choć sportowcy uprawiający parkour nie popierają faszyzmu, wielu z nich promuje swoją praktykę za pomocą retoryki dekadencji i upadku, powrotu do natury i męskiej siły, która nawiązuje do ideologii Nowego Człowieka Vichy. Ten artykuł bada stopień, w jakim filmy o nieudanych próbach parkouru humorystycznie problematyzują tę retorykę.
18	<i>Parkour, counter-conducts and the government of difference in post-industrial Turin</i>	Niniejszy artykuł ma na celu zaoferowanie krytycznej dyskusji na temat rozwijającej się polityki przynależności i wykluczenia mającej miejsce w odnawiającej się scenerii miasta Turyn, jako sposób na oświetlenie paradoksów, napięć i codziennych negocjacji wynikających z form społecznej i przestrzennej restrukturyzacji w mieście postindustrialnym. Rozwijając tę analizę, korzystamy z zintegrowanego podejścia metodologicznego, które przyznaje pierwszeństwo głosom i doświadczeniom około 30 młodych mężczyzn, głównie o korzeniach migracyjnych w wieku 16-21 lat, praktykujących parkour w publicznych przestrzeniach miasta. Rozważając te kwestie, skupiamy się na zaangażowaniu uczestników z jednym z symboli odnawiającego się Turynu (multi)kulturalnego, skupionego na społeczności i kreatywnego odrodzenia, postindustrialnego parku miejskiego Parco Dora, aby rozpakować procesy inkluzji/wykluczenia i przeprowadzone postępowanie w tworzeniu, zarządzaniu i korzystaniu z regenerujących obszarów miasta. Nasza dyskusja na temat ambivalentnych

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		i kontestowanych praktyk uczestników w scenerii miejskiej Turynu pozwoliła nam poruszyć kwestię, jak młodzi mężczyźni wpisują napięcia, niestabilności i linie podziału związane z 'selektywnym opowiadaniem historii' charakteryzującym narrację Turynu o konsensualnej transformacji, postindustrialnym odrodzeniu i (multi)kulturalnej witalności. W szczególności, angażując się w cielesne i przestrzenne negocjacje uczestników w publicznych przestrzeniach Turynu przez pryzmat kontr-postępowania, podkreślamy znaczenie rozpoznawania i badania częściowych, ale produktywnych form miejskiego sprzeciwu w ramach współczesnych, upokojonych scenariuszy miejskiej regeneracji.
19	<i>Parkour, Graffiti, and the Politics of (In)Visibility in Aestheticized Cityscapes</i>	W ostatnich dekadach badacze miejski dyskutowali na temat tego, jak produkcja estetycznie przyjemnych i skłaniających do konsumpcji cityscapes stała się rdzeniem postindustrialnych gospodarek miejskich. Krytyczne analizy podkreśliły, jak „dyktatura wizualna” charakteryzująca te procesy miejskie pociąga za sobą wykluczenie z życia publicznego „nieakceptowalnych” różnic i konfliktów. Chociaż te perspektywy są fundamentalne, nie zajął się w pełni różnorodnością praktyk miejskich i grup, które są jednocześnie adresowane przez miejskie przywództwa jako widoczne atuty i zagrożenia dla procesów odnowy opartych na obrazie. Opierając się na dwóch studiach etnograficznych w Turynie i Bolonii we Włoszech, niniejszy artykuł przyczynia się do wypełnienia tej luki, koncentrując się na dwuznacznej i kontrowersyjnej pozycji parkouru i graffiti w tych miastach przebudowujących swoje marki. Omawiając, jak praktykujący

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		parkour i pisarze pogodzili i negocjowali swoje pozycje w procesach odnowy miejskiej opartej na obrazie, ten artykuł rozszerza istniejące dyskusje na temat związku między (nie)widzialnością, publicznością, ucieleśnionymi geografiami, a estetyzowanymi cityscapes.
20	<i>Parkour, Masculinity, and the City</i>	Parkour to nowy, coraz bardziej popularny sport, w którym osoby indywidualnie pokonują przeszkody znajdujące się w środowisku miejskim w sposób atletyczny i artystyczny. W tym artykule umieszczam parkour jako wykonywanie męskości związane z przywłaszczeniem przestrzeni. Poprzez dane etnograficzne pokazuję, jak młodzi mężczyźni zaangażowani w ten sport wykorzystują miasto (zarówno środowisko zbudowane, jak i ludzi w nim mieszkających) jako strukturalne źródło do konstruowania i utrzymania tożsamości płciowych. Moje badania podkreślają wykonywanie płci jako proces zlokalizowany przestrzennie.
21	<i>Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic</i>	Parkour to nowy sport, który polega na artystycznym i atletycznym pokonywaniu przeszkód miejskich. W niniejszym artykule argumentuję, że praktyki parkouru w realnym świecie są dialektycznie splecione z wirtualnymi światami, które umożliwiają technologie informacyjno-komunikacyjne. Moja analiza parkouru podkreśla, jak globalne idee i obrazy dostępne w Internecie i innych mediach mogą być wcielane w praktykę w konkretnych miejscach. Praktycy parkour, zatem angażują swój bezpośredni, fizyczny świat jednocześnie korzystając z wyobraźni umożliwionej przez ich życie na ekranie. W związku z tym, badacze miejskości muszą wziąć pod uwagę, w jaki sposób wirtualne

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		światy mogą zmieniać i zwiększać zrozumienie i wykorzystanie materialnych przestrzeni miasta przez jednostki.
22	<i>Parkour: Creating Loose Spaces?</i>	Parkour to spektakularny i silnie zmediatyzowany nowy sposób poruszania się, który kwestionuje pojęcia akceptowalnego lub odpowiedniego zachowania w miejskiej przestrzeni publicznej. W tym artykule zbadamy potencjał parkouru do „rozluźnienia” miejskiej struktury przestrzennej, stosując recentną myśl o luźnej i szczelnej przestrzeni Karen A. Franck i Quentina Stevensa do danych zebranych podczas pogłębionych wywiadów z praktykami parkouru (traceurs) w dwóch fińskich miastach. Praktykujący parkour w miejskich przestrzeniach publicznych często wprowadzają zamieszanie wśród innych osób. Zbadamy, jak negocjują swoje prawo do przestrzeni publicznej w obliczu tych reakcji albo przez unikanie, albo kombinacją argumentów prawnych i moralnych. Twierdzimy, że parkour to nie tylko zabawna i konfrontacyjna praktyka o potencjalnie subwersyjnym charakterze, ale proces rozluźniania przestrzeni stanowi skomplikowaną dialektykę, która może również wiązać się z pewnym stopniem zacieśnienia przestrzeni publicznej dla innych niespodziewanych lub niezamierzonych działań.
23	<i>Risk and benefits in lifestyle sports: parkour, law and social value</i>	Niniejszy artykuł analizuje związek między prawem a sportami lifestyleowymi na przykładzie parkouru. Argumentujemy, że literatura dotycząca prawnych podejść do sportu stylu życia jest obecnie niedorozwinięta i staramy się częściowo wypełnić tę lukę. Dotychczas, jak twierdzimy, prawo postrzegane było jako w dużej mierze negatywna obecność, widoczna zwłaszcza w sposobach, w jakie aktywności kontrkulturowe są

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		kontrolowane i regulowane, a tam, gdzie takie aktywności są postrzegane jako przekraczające granice lub niepożądane. Argumentujemy, że jest to dość naiwne podejście do sposobu funkcjonowania prawa, które jest konstruowane jako wynik ograniczeń zachowań (gdzie prawo autoryzuje lub zakazuje), oddzielne od prawnych kontekstów, środowisk i przestrzeni, w których te relacje zachodzą. Twierdzimy, że specyficzne ustawienia, w których praktykowane są sporty stylu życia, wymagają bardziej szczegółowej analizy, ponieważ są to ustawienia, które są nosicielami i ożywiają prawa i regulacje kształtujące sposób doświadczania przestrzeni. Szczególnie badamy związek między ryzykiem a korzyścią oraz to, jak prawo rozpoznaje kwestie społecznej użyteczności lub wartości, szczególnie w kontekście sportu stylu życia. Staramy się przejść od użytkownika-centricznych konstrukcji prawa jako narzucenia, do bardziej zróżnicowanej pozycji, która patrzy na parkour na skrzyżowaniu prawa, przestrzeni i sportu stylu życia, aby ujawnić, jak prawo może być wykorzystane do wspierania i poszerzania roszczeń do przestrzeni.
24	<i>Running across the Rooves of Empire: Parkour and the Postcolonial City</i>	Niniejszy artykuł bada wspólny wątek przestrzeni i władzy, pośredniczony przez porównawcze pojęcia imperium i jego pamięci. Początkowo skupia się na Quebec City, omawiając relacje tam pomiędzy topografią a władzą, w społeczno-przestrzennych, włącznie z wyobrażonymi, układach dotyczących podziału na górne i dolne miasta, turystycznego/administracyjnego jądra i przedmieść, a także pierwotnego napięcia pomiędzy administrowanym miastem a ogromnym północnoamerykańskim – i tubylczym

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		– zapleczem. Te relacje utrzymały się i dostosowały do kontekstów pierwszego francuskiego imperium i jego zastąpienia przez brytyjskie, a także we współczesnym mieście, które pod pewnymi względami można uznać za na peryferiach amerykańskiego imperium. Głównym omawianym tekstem jest powieść Pierre’a Gobeila z 1998 roku, <i>Sur le toit des maisons</i>, w której dwóch zniechęconych młodych mężczyzn podróżuje z dolnego miasta do rzeki, wspinając się po dachach miasta. Druga połowa artykułu wiąże to z zjawiskiem parkouru, w którym „free-runners” wytyczają alternatywne ścieżki przez przestrzeń miejską, które narodziły się na paryskim przedmieściu. Omówienie parkouru skupia się na alternatywnych mapach miasta Michela de Certeau, ale argumentacja tutaj przywołuje także wbudowane, wyobrażone historie i wspomnienia kolonialnej przestrzeni, a także problem reprezentacji narracyjnej i jej ideologicznych rozstrzygnięć, podkreślając ambiwalentne napięcia w zjawisku i w de Certeau, między porządkiem a oporem. Wymiar kolonialny jest widoczny nie tylko w paralelach policji i społecznego apartheidu, które utrzymują się na francuskich przedmieściach, ale nawet w oficjalnym odzyskaniu zjawiska parkouru w filmach akcji <i>Yamakasi</i> i <i>Banlieue 13</i>, które dramatyzują te sprzeczności i wspomnienia. Artykuł zatem nawiązuje zarówno do pierwszego, jak i drugiego francuskiego imperium, a także do roli różnie przeżywanych frankofońskich historii w kształtowaniu narracji młodzieżowych i subkultur.

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
25	<i>Sovereign Surfing in the Society of Control: The Parkour Chase in Casino Royale as a Staging of Social Change</i>	W <i>Postscript on Societies of Control</i> , francuski filozof Gilles Deleuze ogłosił, że „Wszędzie surfing zastąpił starsze sporty”. Przez to nawiązał do myśli Foucaulta na temat starszych reżimów społecznych i diagramów władzy suwerenności i dyscypliny, a teraz takie modele zostały uzupełnione przez zarządzanie poprzez kontrolę i zarzuty o zwiększoną wolność. Niniejszy artykuł ma na celu wyjście od potencjału sportu do odzwierciedlenia zmian społecznych. Współcześnie do sformułowania zdania o surfingu przez Deleuze’a, pojawia się nowy sport: parkour, w którym praktycy „surfują” po obszarze miejskim. Ta praktyka zyskała na popularności na całym świecie, kiedy została przedstawiona w filmie Jamesa Bonda <i>Casino Royale</i> z 2006 roku. Analiza w tym artykule kręci się wokół różnych sposobów poruszania się w i przez środowisko w znanej pościgu za parkourem na początku filmu. Jak różne rodzaje przemieszczania się w pościgu za parkourem w <i>Casino Royale</i> odnoszą się do przejścia między społeczeństwami opisanymi przez Deleuze’a, jakie nowe adaptacje pojawiają się, a jakie stare logiki i modele wracają? Dochodzi się do wniosku, że starsze formy władzy przetrwają i że idea społeczeństwa kontroli nie może zostać zrealizowana.
26	<i>The ‘Parkour Organisation’: inhabitation of corporate spaces</i>	Niniejszy artykuł omawia korporacyjne miasto i sposób, w jaki strukturuje doświadczenia jego mieszkańców. Korporacyjne miasto jest tutaj postrzegane jako ucieleśnienie stosunków władzy o wyraźnie postmodernistycznym charakterze, środek do zachowania i promowania hegemonicznych i homogenizujących dyskursów, takich jak globalizacja i konsumpcjonizm. Korporacyjny design i architektura ucieleśniają specyficzne rodzaje

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		relacji, doświadczeń i percepcji przestrzeni i miejsca. Sugerujemy, że korporacyjne miasto jest ujednolicone, brakuje mu bogactwa przestrzeni obywatelskiej, nie tylko pod względem formy, ale także struktur (zarówno struktur przestrzennych, jak i rodzajów interakcji społecznych, które one zapraszają). Działania grupy traceurów praktykujących parkour są opisane, a ich filozofia jest wyjaśniana jako metafora aktywnego udziału i dialektycznego związku między rzeczywistymi a możliwymi strukturami świata. Bogactwo doświadczeń, wzmocnienie wspólnoty, różnorodność aktywności, otwartość i możliwość są nieistotne (właściwie, nieprzyjemne) dla korporacyjnych sił, które kształtują nasze miasta dzisiaj. Jednak, jak pokazuje doświadczenie parkouru, ekstremalne formy sztuki 'urbanactivism', ale także, co ważniejsze, ludzka działalność i performatywność codzienności, są w stanie przekształcić inaczej obce nie-miejsca, na grunty możliwości, kreatywności i tożsamości obywatelskiej.
27	<i>The Aesthetics of Urban Movement: Habits, Mobility, and Resistance</i>	Niniejszy artykuł bada nowe formy miejskiego ruchu z perspektywy ucieleśnienia i nawyku. Wykorzystując niedawno ożywioną pracę Felixa Ravaissona, <i>Of Habit</i>, artykuł bada rolę gracji i ucieleśnienia w tworzeniu alternatywnych form aktywności ruchowej. Twierdzę, że to połączenie strachu i opanowania ma potencjał do utrwalania pewnych nawyków ruchu, prowadząc do estetyzacji relacji z środowiskiem miejskim, która w pewnym stopniu pokonuje znieczulicę i postawę blasé, które kojarzymy z życiem miejskim. Moim celem jest zrozumienie takich form jak miejski rower, deskorolka i parkour z punktu widzenia mikropolitycznych relacji ciała, przestrzeni i nawyku. Chodzi

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		tutaj o przemyślenie relacji między nawykiem a oporem, tak, aby opór mógł być widziany w swojej materialności, a nie tylko w reaktywnych czy ideologicznych terminach.
28	<i>The glocalization of parkour: a New Zealand/Aotearoa case study</i>	Globalizacja doprowadziła do zwiększenia sportyzacji parkouru, jednego z najnowszych sportów lifestyle na świecie. Ten artykuł bada scenę parkouru w Nowej Zelandii, gdzie próby rozwoju i wsparcia parkouru doprowadziły do powstania krajowego organu zarządzającego (NGB). Parkour NZ, utworzone w 2011 roku przez lokalnych praktyków i pierwsze NGB dla parkouru zarejestrowane jako organizacja charytatywna, podlega zwiększonej sportyzacji zarówno na tradycyjne, jak i unikalne sposoby. Badamy motywacje, które zainspirowały jego powstanie, rejestrację jako organizacji charytatywnej i niektóre sposoby, w jaki negocjowało proces sportyzacji, biorąc pod uwagę wartości społeczności parkouru w Nowej Zelandii. Nasze studium przypadku dodaje do zrozumienia glocalizacji i sportyzacji nieformalnych sportów lifestyle, i podkreśla, jak wartości praktyków parkouru są negocjowane w ramach nowych przestrzeni organizacyjnych (streszczenie od autora).
29	<i>The social bordering of lifestyle sports: inclusive principles, exclusive reality</i>	Krótki opis Sporty lifestyle tworzone i utrzymane są dzięki globalnym reprezentacjom młodzieżowej kultury rozpowszechnianym przez wiele obecnych kanałów medialnych. Sporty te przyciągają młodych ludzi dzięki swoim obrazom socjalizacji, radosnej kreatywności, prędkości i ekscytacji, miejskiego egzotyizmu oraz ich subkulturowego odróżnienia od głównych sportów. To odróżnienie jest utrzymane za pomocą twierdzeń o społecznej i kulturowej otwartości. Przez analizę przypadku przeprowadzoną dla

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		projektu badawczego zapytaliśmy: Jak otwarte są społeczności sportów lifestyle i dla kogo? Kto może uczestniczyć w subkulturowym świecie sportów lifestyle? Jakie rodzaje cech strukturalnych lub osobistych związanych z jednostkami ograniczają uczestnictwo niektórych młodych ludzi w tym świecie? Materiał badawczy składa się z danych jakościowych i ilościowych zebranych wśród praktyków skateboardingu, longboardingu, parkouru i roller derby w Finlandii. Szukanie odpowiedzi prowadzi badaczy do klasycznych socjologicznych zmiennych tła i ich przecięć: płci, etniczności, orientacji seksualnej, niepełnosprawności i statusu socjoekonomicznego. W sportach lifestyle, te kategoryzacje są powiązane z umiejętnościami fizycznymi jako subkulturowym symbolicznym kapitałem, który jest centralny w praktykach wyłączających i włączających w społecznościach sportów lifestyle. Mimo zasad inkluzywnych, które podkreślają praktycy sportów lifestyle, idealny praktyk sportu lifestyle wydaje się być reprezentowany przez hegemoniczną męskość, siłę mięśniową i zręczność symbolizującą zdolności sportowe.
30	<i>Tracing the Landscape: Re-Enchantment, Play, and Spirituality in Parkour</i>	Parkour, wraz z „free-running”, to stosunkowo nowy, ale coraz bardziej powszechny sport, który oferuje możliwości tworzenia nowych konfiguracji ekologii i duchowości w globalnych kontekstach miejskich. Parkour różni się znacznie od tradycyjnych sportów przez swoje wykorzystanie istniejącej miejskiej topografii, w tym ścian, płotów i dachów, jako toru przeszkód/placu zabaw do twórczej nawigacji. Zarówno parkour, jak i „free-running”, w swoim dotykowym, intuicyjnym badaniu otoczenia, odzyskują uroczą

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		koncepcję miejsca, mającą analogie w religijnym języku pielgrzymki. Praktyk parkouru, czyli traceur/traceuse, jest przykładem tego, co Michael Atkinson nazywa „odzyskiem człowieka” – odzyskiem ciała w przestrzeni i samego środowiska miejskiego – co można postrzegać jako formę żartobliwej, kreatywnej duchowości opartej na „dopasowaniu umysłu, ciała i ducha do dostępnych przestrzeni środowiskowych”. Niniejsze badanie następnie zbada parkour na styku duchowości, fenomenologii i ekologii w trzech aspektach: (1) jako powrót sportu do bardziej „uroczej” świadomości ekologicznej przez poezję i dotyk; (2) odzyskanie zagubionego „elementu zabawy” w sporcie (Huizinga); i (3) odzyskanie ciała ludzkiego dostosowanego do naszej ewolucyjnej przeszłości.
31	<i>Urbanité ludique et cultures sportives : analyse de quatre pratiques physiques de l'espace parisien</i>	Praktyki fizyczne analizowane tutaj (miejski speleolog, base-jump, parkour i golf uliczny) przyczyniają się do rozszerzenia, między innymi, wachlarza kultur sportowych i miejskich. Czy te zabawki biorą udział w subkulturze sportowej jako kategorii marginalnej? Pojęcie subkultury jest często używane do opisu nowo powstałej aktywności bez próby zrozumienia jej różnorodnych logik i modalności. Północnoamerykańskie etnografie sportowe podkreśliły ten punkt (Donnelly, 1985, 1993; Atkinson i Young, 2008). Zainteresowaliśmy się kwestią miejskich praktyk sportowych z perspektywy kultur ulicznych i ich wpływu na reformulację kultur miejskich i sportowych. Poza ich wyraźnie męskim charakterem, znaczne różnice pojawiają się w obrębie praktyk miejskich. Jeśli są one umieszczone w kontekście kultury ulicznej, wynika z tego, że nie wszyscy uczestnicy tych praktyk akceptują zasady tej kultury, szczególnie w zakresie tworzenia subkultury,

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		której praktyki są wyraźnie odmiennie kodyfikowane. Właściwie, rzadko kiedy są one „w pełni zaangażowane” (Hebdige, 1988) w subkulturze, a ich praktyki są zdecydowanie zindywidualizowane. To podejście pokazuje, że każda z tych praktyk posiada swoją własną dynamikę, a różnice między nimi są związane z różnymi sposobami korzystania z przestrzeni miejskich, co zależy od specyficznych „warunków eksploatacji” (Bourdieu, 1979). Praktyki miejskie są zatem rozproszone i różnorodne, a zrozumienie ich wymaga uwzględnienia zarówno dynamiki subkultury, jak i ich związku z przestrzenią miejską.
32	<i>Virtual Poaching and Altered Space: Reading Parkour in French Visual Culture</i>	Parkour w ciągu ostatniej dekady stał się znaczącą praktyką kulturową, zarówno we Francji, gdzie powstał, jak i na świecie. Kulturalne znaczenie parkouru – formy ulicznej gimnastyki łączącej akrobatyczną zwinność z kreatywnym podejściem do przestrzeni miejskiej - podkreśla jego obecność na licznych stronach internetowych, a także reprezentacje w mediach reklamowych, bandedessinee i filmach. Mimo że powszechność parkouru jako praktyki jest powszechnie znana, te liczne manifestacje w kulturze nie zostały powszechnie sformułowane teoretycznie. Ten artykuł koncentruje się przede wszystkim na reprezentacjach parkouru w kulturze wizualnej, zwłaszcza w kinie, i rozważa skojarzenia dokonane w dwóch filmach między parkourem a banlieue. Analiza zarówno legitymacji, jak i potencjalnych problemów związanych z uczynieniem banlieue sceną dla parkouru i rozrywki na dużym ekranie pozwala nam na ponowne przemyślenie pojęcia filmowego banlieue, a także na polityczne możliwości „filmu parkour”. W końcu, zastanawiając się nad okolicznościami współczesnego kina i rolą Internetu, artykuł

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		rozważa filozoficzne aspekty „filmu parkour”, a także szuka paraleli między praktykami przestrzennymi parkouru a praktykami produkcji i dystrybucji kinowej i online.
33	<i>'We are rolling and vaulting tonight': sport programmes, urban regeneration and the politics of parkour in Turin, Italy</i>	Niniejszy artykuł ma na celu przyczynić się do interdyscyplinarnego pola zapytań dotyczących sposobów, w jakie styl życia i nieformalne sporty mogą wpływać na debatę i rozwój polityki na różnych poziomach. Zrobi to, rozważając ambiwalentną pozycję, jaką parkour zajmuje w politykach miejskich i społecznościowych re-brandingu realizowanych w Turynie, we Włoszech. Parkour w Turynie to coraz bardziej uszczegółowiona dyscyplina często popierana przez wydarzenia świętujące dynamikę miasta, a także przez lokalne projekty skierowane do młodzieży i promujące społeczny udział. Jednak ta dyscyplina zakłada również spontaniczne i niesubordynowane zaangażowanie w przestrzeń miejskie, które często prowadzi do tarcia i konfliktów między trenującymi parkour (tzw. traceurs) a innymi aktorami w odniesieniu do tego, co stanowi publiczność, jak powinna być wykorzystywana i przez kogo. Bazując na 14-miesięcznym badaniu etnograficznym z grupą dwudziestu trenujących parkour, głównie o korzeniach imigranckich, niniejsze badanie koncentruje się na ambiwalentnym zaangażowaniu uczestników w jeden projekt promujący społeczny udział poprzez sport w miejskich przestrzeniach Turynu. Budując na materiale etnograficznym, niniejszy artykuł adresuje powstający związek między projektami społecznymi, nieformalnymi praktykami miejskimi i nowymi formami kreatywnego urbanizmu. Dyskusja skupia się na niejednoznacznościach i liniach pęknięć w miejskich agendach, które w swoim

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
		(neoliberalnym) słownictwie wspólnoty i regeneracji miejsca inkorporują styl życia i nieformalne sporty. Jednak niniejszy artykuł wzywa również do konieczności zaangażowania się w spontaniczne, nieformalne praktyki fizyczne jako sposób na uznanie i wsparcie istniejących, spornych negocjacji obywatelstwa i przynależności w przestrzeniach miejskich.
34	<i>Young parkour traceurs in Mexico City: a new way to meaning and identity in urban spaces</i>	Praktyka parkouru w przestrzeniach miejskich przez młodzież, zwłaszcza tych, którzy nazywają siebie traceurami („plotters”), ilustruje, jak tożsamości są kształtowane w efemeryczny sposób poprzez reinterpretację przestrzeni w mieście – krótko i bez pozostawiania śladu. Jednak, w pewnego rodzaju paradoksie, te interwencje są rejestrowane w spektrum socjo-digitalnym, symbolicznie zakotwicząc i inkorporując je do rozmów i interakcji społecznych. Niniejsza praca ma na celu wyjaśnienie praktyki sportu nazywanego parkourem jako zjawiska socjosemiotycznego. Wykorzystaliśmy niektóre strefy Meksyku jako konkretny przypadek naszego podejścia. Prowadzi to do wniosku, że znaczenie parkouru wykracza poza jego rekreacyjną rolę i umieszcza go jako istotny element tożsamości dla wykluczonych grup społecznych miejskich - mimo że te praktyki zostały przejęte przez strategie marketingowe. Nasze podejście będzie wykorzystywało perspektywę semiotyki kulturowej, jak również bezpośrednie obserwacje i wywiady jako techniki badawcze.

Pozycja	Tytuł w języku angielskim	Pełny opis na podstawie abstraktu z wersji pełnotekstowej
35	<i>Youth-Driven Tactics of Public Space Appropriation in Hanoi: The Case of Skateboarding and Parkour</i>	Od lat 2000. obserwuje się wzrost młodzieżowego zawłaszczania przestrzeni publicznych w Hanoi, Wietnam. Przez studia przypadków skateboarderów i traceurów (praktyków parkouru) w dwóch formalnych przestrzeniach publicznych miasta, badamy i analizujemy taktyki, które młodzi mieszkańcy miast stosują, aby przypisać sobie część charakterystycznie zatłoczonych i społeczno-politycznie restrykcyjnych przestrzeni publicznych wietnamskiej stolicy. Te studia przypadków pokazują, że dążąc do uzyskania dostępu do przestrzeni publicznych dla swoich nowych aktywności, skaterzy i traceurzy musieli zmierzyć się z wieloma zestawami zasad, narzuconymi nie tylko przez państwo, ale także przez podmioty korporacyjne i nadzór mieszkańców. Zauważamy, że skaterzy i traceurzy radzą sobie z tymi formami kontroli głównie przez drobne, nieideologiczne i niekonfrontacyjne taktyki. W rezultacie te młodzieżowe praktyki stały się znormalizowane w przestrzeniach publicznych Hanoi. Ustalenia te poszerzają dyskursy na temat codziennego urbanizmu i społeczno-politycznych transformacji w kontekstach miejskich post-socjalistycznych oraz rzucają światło na sposoby, w jakie współczesna młodzież angażuje się z miastem.

Źródło: opracowanie własne.

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO I SPORTU w GDAŃSKU
im. Jędrzeja Śniadeckiego

POLSKA FEDERACJA
PARKOUR I FREERUN

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

dla osób ćwiczących PARKOUR

Szanowni Państwo!

W akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku we współpracy ze środowiskami organizujących parkour w Polsce prowadzimy badania na temat znaczenia parkour w aktywności fizycznej ludzi, jako formy rekreacji i wyczynu sportowego w szerszym kontekście pożytków społecznych. Badanie dotyczy szerokiego aspektu uczestnictwa młodych ludzi w tej niezwykle utylitarnej i wymagającej ponadprzeciętnej sprawności formie aktywności. Chcemy lepiej zrozumieć fenomen rozwoju tej ekspresji ruchowej ludzi i jednocześnie starać się popularyzować parkour. W związku z tym prosimy o udzielenie szczerych i wyczerpujących odpowiedzi na pytania zawarte w niniejszej ankiecie. Ankieta ma charakter anonimowy, a jej wyniki będą służyć wyłącznie celom naukowym.

Dziękujemy za współpracę,

ANKIETA

1. Płeć:

- ☐ kobieta
- ☐ mężczyzna
- ☐ nie chcę odpowiadać na to pytanie

Czytaj więcej na Prawo.pl:

<https://www.prawo.pl/student/ankiety-z-wyborem-tozsamosci-plciowej-na-uj-innej-niz-mezczyzna,508935.html>

2. Wiek:

- ☐ poniżej 18 lat
- ☐ 18-25 lat
- ☐ 26-35 lat
- ☐ 36- 40 lat
- ☐ 41 – więcej

3. **Wykształcenie:**

- ☐ podstawowe
- ☐ zawodowe
- ☐ średnie
- ☐ wyższe I stopnia (lic., inż.)
- ☐ wyższe II (mgr, mgr inż)
- ☐ wyższe III stopnia (doktor)

4. **Aktualna sytuacja zawodowa:**

- ☐ uczeń
- ☐ student
- ☐ czynny zawodowo
- ☐ bezrobotny

5. **Populacja miejsca zamieszkania (w mieszkańcach):**
- ☐ wieś
 - ☐ miasto do 10 tys.
 - ☐ miasto 10-100 tys.
 - ☐ miasto 100-500 tys.
 - ☐ miasto powyżej 500 tys.
6. Czy uczestniczy Pan/i w eventach parkourowych?
(Jeśli nie przejdzie do pytania nr 14)
- ☐ tak
 - ☐ nie
7. **Jaką odległość Pan/i pokonuje by wziąć udział w eventach? (możliwe kilka odpowiedzi)**
- ☐ do 10 km
 - ☐ od 10-50 km
 - ☐ powyżej 50 km
8. **Skąd pozyskuje Pan/i informację o eventach? (możliwe kilka odpowiedzi)**
- ☐ z Internetu
 - ☐ od mojej organizacji (federacja, klub)
 - ☐ od kolegów, z którymi ćwiczę
 - ☐ z innego źródła (proszę wymienić).....
9. **W eventach jakiej rangi Pan/i uczestniczy? (możliwe kilka odpowiedzi)**
- ☐ mistrzostwa świata
 - ☐ zawody międzynarodowe
 - ☐ mistrzostwa Polski
 - ☐ liga parkour
 - ☐ zawody ogólnopolskie
 - ☐ zawody lokalne
 - ☐ festyny/festiwale

- ☐ pokazy
- ☐ warsztaty

10. **Czy dla Pana/i w decyzji o udziale w eventach ważna jest jego ranga?**

- ☐ tak
- ☐ nie

11. **Jaki jest Pana/i najsilniejszy motyw udziału w eventach: (możliwa tylko jedna odpowiedź)**

- ☐ zaprezentowanie swoich umiejętności
- ☐ zaprezentowanie własnego indywidualnego stylu
- ☐ obserwacja techniki innych uczestników
- ☐ spotkanie/poznanie innych osób uprawiających parkour
- ☐ inny (proszę napisać - możliwa jedna odpowiedź).....

12. **Jak określi Pan/i stopień zadowolenia z uczestniczenia w eventach?**

- ☐ niski
- ☐ średni
- ☐ duży
- ☐ bardzo duży

13.* **Czy każdy event parkour w Pana/i opinii powoduje wzrost zainteresowania i popularności tej formy aktywności fizycznej?**

- ☐ tak
- ☐ nie

14. **W jaki sposób uprawiający parkour uzyskują informację lub wymieniają się informacjami w zakresie technik pokonywania tras? (możliwe kilka odpowiedzi)**

- ☐ portale internetowe(strony internetowe)

- ☐ serwisy społecznościowe (Facebook, Instagram, YouTube...)
- ☐ fora internetowe
- ☐ blogi
- ☐ podcasty
- ☐ książki, podręczniki w tym wersja on-line
- ☐ filmy szkoleniowe/instruktażowe
- ☐ rady trenerów
- ☐ wspólne treningi
- ☐ konsultacje z kolegami
- ☐ konsultacje z instruktorem (jak to się ma do rad trenerów?)
- ☐ doświadczenia własne
- ☐ z innego źródła(proszę wymienić).....

15. **Czy czuje się/jest Pan/i członkiem subkultury młodzieżowej parkour lub jakiegokolwiek innej?**

- ☐ tak
- ☐ nie
- ☐ trudno powiedzieć

16. **Czym przede wszystkim jest dla Pana/iparkour? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)**

- ☐ źródłem silnych emocji ("skoków adrenalinowych")
- ☐ stylem życia
- ☐ życiową pasją
- ☐ afirmacją głoszonych wartości
- ☐ ekspresją własnej wolności
- ☐ wyrazem "swoistej filozofii"
- ☐ użytecznym sposobem przemieszczania się i pokonywania przeszkód
- ☐ inne (proszę napisać - możliwa jedna odpowiedź).....

17. **Co w uprawianiu parkouru jest dla Pana/i najważniejsze? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)**
- ☐ rywalizacja
 - ☐ współpraca
 - ☐ trudno powiedzieć
18. **Czy zdaniem Pana/i istnieje „filozofia” parkouru?**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ trudno powiedzieć
19. **Czy uważa Pan/i Davida Belle'a za niekwestionowanego twórcę i jedynego autorytet w dziedzinie parkouru?**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ trudno powiedzieć
20. **Jak ocenia Pan/i poziom swojej sprawności fizycznej?**
- ☐ niski
 - ☐ średni
 - ☐ wysoki
 - ☐ bardzo wysoki
 - ☐ trudno powiedzieć
- 21.* **Czy uważa Pan/i świadomość własnego ciała za jeden z warunków efektywnego udziału w parkourze?**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ częściowo
 - ☐ trudno powiedzieć
 - ☐ nie wiem co to znaczy "świadomość własnego ciała"
- 22.* **Czy podczas biegu doświadcza Pan/i zjawiska "czucia przeszkody"**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ częściowo
 - ☐ trudno powiedzieć

- ☐ nie wiem co to znaczy "czucie przeszkody"
23. **Czy uprawiając parkour, tworzy Pan/i własne techniki pokonywania przeszkód?**
- ☐ tak
- ☐ nie
- 24.* **Czy zna Pan/i profesjonalne (naukowe) metody treningowe kształtujące szybkość, siłę, skoczność i koordynację ruchową?**
- ☐ tak
- ☐ nie
- ☐ częściowo
- ☐ trudno powiedzieć
- 25.* **Jakie zna Pan/i metody kształtowania szybkości, siły, koordynacji ruchowej i skoczności? (możliwe kilka odpowiedzi)**
- ☐ metoda interwałowa
- ☐ metoda powtórzeniowa
- ☐ metody ciągłe
- ☐ metody przerywane
- ☐ metoda startowa
- 26.* **Czy stosuje Pan/i trening propriocepcji? (inaczej trening kinestetyczny - w przypadku parkouru w dużym stopniu trening równoważny rozwijający mięśnie głębokie, więzadła i stawy, jednocześnie rozwijający komunikację nerwową między proprioceptorami, mózgiem i mięśniami odpowiedzialnymi za prawidłowe utrzymanie równowagi i precyzję ruchu).**
- ☐ tak
- ☐ nie
27. **Czy dla Pana/i istotny jest utylitaryzm parkouru (możliwość zastosowania elementów parkouru w praktyce)?**
- ☐ tak
- ☐ nie
- ☐ częściowo
- ☐ trudno powiedzieć

28. **Czy parkour jest dla Pana/i: (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)**
- ☐ sportem
 - ☐ formą rekreacji
 - ☐ sposobem na wypracowanie sprawności i wytrzymałości
 - ☐ trudno powiedzieć
29. **Czy parkour zdaniem Pana/i różni się od sportu tradycyjnego?**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ częściowo
 - ☐ trudno powiedzieć
30. **Czy chce Pan/iaby parcour stał się dyscypliną olimpijską?**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ nie mam zdania
31. **Czy parkour w Międzynarodowym Komitecie Olimpijskim powinna reprezentować *Fédération Internationale de Gymnastique(FIG)*?**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ trudno powiedzieć, nie wiem
32. **Czy Pana/i zdaniem ćwiczenia i uczestnictwo w eventach parkour wymaga przynależności do stowarzyszenia, klubu lub innej formy zrzeszenia miłośników tej formy ruchu?**
- ☐ tak
 - ☐ nie
 - ☐ częściowo
 - ☐ trudno powiedzieć
33. **W ramach jakiej formy organizacyjnej ćwiczy Pan/i parkour? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)**
- ☐ uczestnictwo w stowarzyszeniu, klubie
 - ☐ ćwiczenia w szkole parkour
 - ☐ treningi z kolegami bez zrzeszania się w oficjalnych strukturach
 - ☐ indywidualne treningi, samodzielnie kształtuję swój rozwój w parkourze

34.* **Jaką dyscyplinę sportu/aktywności ruchowej uprawiał Pan/i przed rozpoczęciem ćwiczenia parkouru? (możliwych wiele odpowiedzi)**

- ☐ biegi
- ☐ biegi przełajowe
- ☐ kalistenika
- ☐ gimnastyka (sportowa, artystyczna)
- ☐ akrobatyka (sportowa)
- ☐ skoki na trampolinie
- ☐ skoki na ścieżce
- ☐ aerobik (sportowy)
- ☐ taniec
- ☐ crossfit
- ☐ sporty walki
- ☐ sztuki walki
- ☐ inne, (proszę wpisać jakie):.....
- ☐ nie uprawiałem żadnej dyscypliny sportu/aktywności ruchowej

35.* **W jakiej formie organizacyjnej uprawiał Pan/i tę inną dyscyplinę sportu/aktywności ruchowej?**

- ☐ w formie zorganizowanej (klub, stowarzyszenie itp.)
- ☐ poza strukturami organizacyjnymi

36. **W jakim środowisku najchętniej uprawia Pan/i parkour? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)**

- ☐ naturalnym
- ☐ sztucznym - stworzonym na potrzeby ćwiczeń parkour
- ☐ w obu (naturalnym i sztucznym)
- ☐ nie mam w tym względzie preferencji

37. **Jakiego rodzaju trasę preferuje Pan/i w biegu parkourowym? (proszę zaznaczyć jedną odpowiedź)**

☐ teren zielony poza obszarem zabudowanym

☐ tereny zielone w obszarze zabudowanym

☐ tereny zurbanizowane (asfalt, beton, budynki parkany, ogrodzenia) w obszarze zabudowanym

☐ infrastruktura sportowa i rekreacyjna (obiekty sportowo-rekreacyjne, sale sportowe, sportowe hale wielofunkcyjne, parkour parki)

38. **Czy uważa Pan/i, że istnieje jeden określony profil traceura?**

☐ tak

☐ nie

☐ częściowo

☐ trudno powiedzieć

39. **Co najbardziej motywuje Pana/i do ćwiczeń i uczestnictwa we współzawodnictwie parkour? ustaw kolejność motywów od najważniejszego do najmniej ważnego przy pomocy cyfr 1- 7**

☐ chęć zaimponowania innym sprawnością fizyczną i odwagą

☐ znajduję dla siebie filozofię życia

☐ znajduję chęć i radość życia

☐ lubię przebywać w grupie ludzi o podobnych zainteresowaniach

☐ parkour jest dla mnie ważny ze względu na samodoskonalenie pod względem psychicznym i fizycznym

☐ jest dla mnie doskonałą formą aktywności fizycznej

☐ jest okazją do konfrontacji i rywalizacji z innymi *traceurami*

☐ inne (proszę wymienić w kolejności od najważniejszego do najmniej ważnego).....

40. **Jak określi Pan/i poziom swojego zaangażowania w parkour?**

☐ niski

☐ średni

☐ duży

☐ bardzo duży

☐ to moja życiowa pasja i droga

Dziękuję za wypełnienie ankiety.

* Pytania nieuwzględnione w analizie wyników.